

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שנר
חמישי

היכל
תשיעי

אגרות-קודש

מאת

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

כרך ה

חורף תשי"ב

העתק והוכנס לאינטרנט

הוצאה של www.hebrewbooks.org שלישי
ע"י חיים תשס"ז

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות חמשים ושבע לבריאה

IGROIS KOIDESH

Volume V

Copyright © 1988

Second Printing 1996

Third Printing 1997

by

Kehot Publication Society

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718

Orders Department:

291 Kingston Avenue / Brooklyn, New York 11213

(718) 778-0226 / FAX (718) 778-4148

All rights reserved, including the right to reproduce this book or portions thereof, in any form, without prior permission, in writing, from the publisher.

Library of Congress Cataloging-in-Publication Data

Schneerson, Menahem Mendel, 1902-1994

Igrot-Kodesh.

(Kovets Shalshet ha-or; hekhal 9., sha'ar 5.)

(sifriy. Otsar ha-Hasidim, Lyubavitsh)

Title on t.p. verso: Igrois Koidesh.

Includes bibliographical references and index.

Contents: Kerekh 1. 688-704. ...Kerekh 5. 721.

1. Schneerson, Menahem Mendel, 1902-1994 --Correspondence.

2. Habad. 3. Rabbis--Correspondence. I. Title. II. Title: Igrois

Koidesh. III. Series: Kovets Shalshet ha-or' hekhal 9., sha'ar 5.

IV. Series: Sifriyat Otsar ha-Hasidim, Lyubavitsh.

BM198.S33528 296.8'33 87-16855.

ISBN 0-8266-5800-8 (set)

ISBN 0-8266-5805-9

Manufactured in the United States of America

בס"ד.

פתח דבר

על פי הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א, מדפיסים אנו בזה כרך חמישי מסדרת
אגרות קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א, שבו אגרות חורף תשי"ב.

בראש הספר באים:

(א) מבוא.

(ב) מפתח האגרות.

ובסופו:

(א) מפתח ענינים.

(ב) מפתח מוסדות וארגונים.

(ג) מפתח אנשים.

(ד) מפתח מקומות.

כן נוספו, ציונים והערות בשוה"ג.

כל הנ"ל נערך ע"י הרה"ת ר' שלום דובער שי לויז.

מערכת „אוצר החסידים“

כף טבת, שנת תשמח, תהא שנת חירות משיח
ברוקלין, נ.י.

(*) עד עתה יצאו לאור בסדרה זו 23 כרכים: אגרות קודש כ"ק אדמו"ר הזקן, כ"ק אדמו"ר האמצעי
וכ"ק אדמו"ר הגמח צדק, נדפסו (בכרך אחד) בשנת התשמ"א. אגרות קודש כ"ק אדמו"ר מוהר"ש נ"ע,
ומילואים לכרך הנ"ל — בשנת התשמ"א. אגרות קודש כ"ק אדמו"ר מוהר"ש נ"ע (שני כרכים) בשנת
התשמ"ב. כרך ג — בשנת התשמ"ז. כרכים ד"ה — בשנת תשמ"ז. אגרות קודש כ"ק אדמו"ר מוהר"צ נ"ע,
כרכים א"ה — בשנת התשמ"ג. כרכים ו"י — בשנת התשמ"ד. כרכים יא"ב — בשנת התשמ"ה. אגרות
קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א, כרכים א"ג — בשנת תשמ"ז. כרך ד — שנה זו.
(**) כדי להבדיל בינם לבין הערות כ"ק אדמו"ר שליט"א, באות הערות העורך באותיות קטנות יותר
ושונות מהפנים.

מפתח כללי

3	פתח דבר
5	מבוא
15	מפתח האגרות
א	אגרות קודש
שלז	מפתח ענינים
שמו	מפתח מוסדות וארגונים
שמח	מפתח אנשים
שנא	מפתח מקומות

מבוא

לפנינו כרך חמישי מסדרת אגרות-קודש מאת כ"ק אדמו"ר שליט"א, שבו 308 אגרות שנכתבו במשך חורף תשי"ב.

עצם העובדה שבכרך הזה נכללות אגרות שנכתבו רק במשך חצי שנה, לעומת הכרך הרביעי שנכללו בו אגרות שנכתבו במשך שנה שלמה, ולעומת הכרך השלישי שנכללו בו אגרות שנכתבו במשך שתי שנים, עובדה זאת עצמה מראה על הגברת קצב כתיבת אגרות-הקודש, ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, משנה לשנה.

מה גם שהאגרות הנדפסות בכרך הזה הן רק חלק מהאגרות שנכתבו במשך חצי השנה הזאת: לא נכללו בו אגרות פרטיים שאין בהן תוכן לרבים. כמו"כ לא נכללו בו אגרות רבות שנכתבו לעסקנים, עם הוראות אישיות בקשר לעסקנותם; לא התפרסמו בסדרה זאת אלא אגרות כאלו שבהן הוראות לפרט ולכלל בענין שיש בו תוכן לרבים, בלימוד התורה, עבודת ה' ועסקנות הכלל.

* * *

בקיצור תולדות כ"ק אדמו"ר שליט"א שכתחלת „היום יום“ מסופר על פעילותו במשך השנה הזאת: „תשי"ב — מייסד „צעירי אגודת חב"ד“ באה"ק ת"ו. מייסד אגודת נשי ובנות חב"ד באה"ק ת"ו. מייסד רשת „אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש“ באה"ק ת"ו ובאוסטרליא“.

ההוראה לייסד את ארבעת המוסדות הכלליים האלו ניתנה כבר בקיץ תשי"א, אלא שעיקר ביצוע ההוראה הזאת ויסוד המוסדות האלו היה במשך שנת תשי"ב:

צעירי אגודת חב"ד באה"ק

בכ"ד סיון ה'תשי"א כותב כ"ק אדמו"ר שליט"א אל ועד הפועל של אגודת חסידי חב"ד שבארה"ק (ח"ד א'סד):

לדעתי באה העת לארגן מחלקה מיוחדת בין הצעירים מאנ"ש והקרוכים לרוח חב"ד, והכוונה בשתים: בשביל חיזוק כחותיהם הם, ובשביל עבודה בחוגים רחבים יותר של הנער, אשר אופי מיוחד גישה מיוחדת ותפקידים מיוחדים לעבודה זו.

הצעירים התארגנו במשך הקיץ, ובט' אלול כותב כ"ק אדמו"ר שליט"א לועד הנבחר (שם א' קפד):

בנועם ובשמחה קראתי הפרטי-כל של אסיפתם, אשר כבר עורכים תכנית לעבודה ממשית... ועל של עתה באתי לעוררם על היום הצח והבהיר הוא יום ח"י אלול הבע"ל, אשר בטח ינצלו אותו במרץ וחיות שהם מסגולות הצעירים... לסדר תכנית עבודה איך לנצל את חודש תשרי הבע"ל... אתעניין לדעת מהפרטים של התכנית אשר הציגו להם בזה...

לע"ע אין תחת ידי אמצעים מספיקים לכלכל את ההוצאות הקשורות בעבודה הנ"ל, אבל בהיות רצוני חזק להשתתף גם מכאן בהוצאות בענין נעלה כזה, ומבלי האפשרויות מפני כמה טעמים לשלוח כסף מפה, הנני מסגיר פה סרטיפיקט לחבילות וארז"ל שזה כסף בכסף.

כ"ק אדמו"ר שליט"א אינו מסתפק בהוראות כלליות אלו וכותב בט"ז אלול אל ר' זושא ווילימובסקי ביחוד (שם א'רא):

בטח יראה את מכתבי שכתבתי לצעירי אגו"ח, ומלבד המענה הרשמי שבודאי יכתבו לי, אבקשו להודיעני באופן בלתי רשמי על דבר כל מה שכתוב שם בפרטיות, ות"ח מראש.

כך התחילה התייסדות „צעירי אגודת חב"ד" בארה"ק במשך קיץ ה'תשי"א. במשך חודש תשרי ה'תשי"ב התחילה הפעילות, שדווחו עליה אל כ"ק אדמו"ר שליט"א בתחלת חודש מ"ח, ובכ"ב מ"ח משיב להם (א'רמח):

בנועם ובשמחה גדולה קראתי הדו"ח שלהם ע"ד הפעולות במשך חודש תשרי, ובפרט בזמן שמחתנו. כן יתן וכן יוסיף ה' לימים יבואו להיות מעלין בקדש, מעלה אחר מעלה.

תעל של עתה באתי לעוררם ע"ד הנחיצות היותר גדולה להשתמש בחדש כסלו להפצת שיטת החסידות חב"ד, ובפרט בהימים שמיו"ד כסלו, י"ט כסלו ואילך, ולסדר הדברים בפירסום המתאים, והעיקר להשתדל בכיבוש הנער, ולא רק הנער החרדי בלבד, אלא גם זה שלעת עתה אינו חרדי עדיין, הנמצא לע"ע בחוצה.

מזמן לזמן היה כ"ק אדמו"ר שליט"א כותב להם הוראות בעבודתם, ואף מגדיר את שטח פעולתם ומגביל את חילוק שטח העבודה שבינם ובין „אגודת חב"ד שכאה"ק" (ראה אגרות א'תנה. א'תס. א'תעב).

הפעילות שבחצי השני של החורף היתה גדולה ומוצלחת והביאה עונג רב לכ"ק אדמו"ר שליט"א בקבלו את הדיווח. בה' אייר כותב אל הנהלת צא"ח באה"ק:

בנועם קבלתי מכתבם מכ"ב ניסן בו כותבים מפעולותיהם מחדש טבת העבר עד עתה ויהי"ר מהשי"ת שיתן בלבם את ההכרה הנכונה המתאמת לדרישת כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, אשר שמענו מפי ק' לא פעם ולא שנים אשר מדת ההסתפקות בהעבודה הנעשית והשביעת רצון מזה צריכים להיות זהיר בזה ביותר...

אחרי הקדמה הנ"ל הנה אני מצרי מגלה שהנני שבע רצון (אף כי לא בשלימות) מפרטיות פעולותיהם הטובות (כי הרי בידי אין חשש שאומר „שישו בני מעיי" על פעולות שטרחו בהם אחרים). ומה שהנני כותב שאינה במדת השלימות כי כפי שמתארים במכתבם רואים בעליל אשר לפי המצב עתה הרי מכל פעולה ופעולה רואים פירותי ובלבד שתעשה הפעולה באמיתית, ובמילא תעשה באופן המתאים ומבלי להתפעל מפני המונעים ומפריעים בשעה ראשונה, ובהתאם לזה הרי יכול ה' להעשות במשך חרשים אלו שבט ניסן כ"פ ככה...

בטח באלו המקומות שכותבים שעדיין נשאר באמצע העבודה או שלא נראו עדיין תולדות תוצאות ממשיות יבואו עוד הפעם בקשור לברר המצב ובטח סו"ס יצליחו.

לאחר הקדמה זו בא כ"ק אדמו"ר שליט"א בארוכה (יב סעיפים) להורות להם את הדרך ילכו בה כעתיד. וכך משיב להם על שאלותיהם גם באגרות י"ט סיון וא' מנ"א.

אגודת נשי ובנות חב"ד באה"ק

גם כזה כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א, באותה אגרת אל ועד הפועל של אגודת חסידי חב"ד שכארה"ק, בכ"ד סיון ה'תשי"א (ח"ד א'סד):

לדעתי צריך ה' לארגן באגו"ח מחלקה מיוחדת של נשים, ופירושו בשתים: לארגן את נשי חסידי חב"ד ואת כל אלה אשר רוח חב"ד יקר ללבן ולנפשן, והשנית, בשביל עבודה בין הנשים בכלל, אשר כמובן אופי מיוחד גישה מיוחדת ותפקידים מיוחדים לעבודה זו.

בט' אלול מזכירם שוב כזה (שם א'קפג):

איגוד נשי חב"ד, שבטח יתארגנו ג"כ לחטיבה בפ"ע, וכמו שהצעתי באחד ממכתבי הקודמים.

ובט"ז אלול כתב אל ר' זושא ווילימובסקי (שם א'רא)

בטח ידוע לו שזה מזמן שכתבתי לאגוד"ח ע"ד תכנית לארגן סניף אגודת נשי חב"ד, וכדאי הי' שיתדבר עמהם.

מיד עם קבלת ההוראה נגש ר' זושא לארגן התועדות של נשי וכנות חב"ד. ההתועדות שלהן הראשונה התקיימה בחודש תשרי ה'תשי"ב. דווח על כך בעתון, שנשלח ע"י ר' זושא אל כ"ק אדמו"ר שליט"א. בא' שבט משיב לו על כך (א'שפב):

נהניתי לקרות בהמצורפים למכ' מכ"ב חשון, ע"ד מה שהי' בהעתון בנוגע להתועדות דשמחת בית השואבה, וכן בנוגע להתועדות דנשי חב"ד. השייכות אליהן, ובטח גם להבא יתאמצו בכגון זה, ונוסף על העבודה עצמה, להשתדל בפרסום, ובאופן המתאים דוקא.

הארגון אמנם נוסד, אך תכנית העבודה עדיין לא היתה ברורה, עד אשר פירט זאת כ"ק אדמו"ר שליט"א באגרת שכתב אליהם בכ"ח תמוז:

א. עבודה בנוגע לעצמן:

(א) להתועד לעתים קבועות ללימוד (פ' השבוע, עניני החג לפני החג, דינים וכיו"ב).

(ב) ללמוד מאמרים המתאימים, השיחות וכו' המדברים בעקרי תורת החסידות, מנהגי, הדרכות החסידות וכו', ועל ידי זה לחזק רוח החסידות ואור החסידות בביתן.

ב. עבודה בנוגע הזולת:

(א) להשתדל בתוספת אומץ, קדם כל, לטובת הזולת הקרוב, היינו בחינוך בניהם ובנותיהם, וחינוך בני ובנות ישראל בסביבתם.

(ב) לנהל תעמולה לחזק עניני יהדות בכלל, וטהרת המשפחה, כשרות וחינוך הכשר בפרט.

(ג) להשתדל בחיזוק מוסדות החינוך הכשר בכלל, ובפרט לקחת חלק פעיל בכל מוסדות חינוך חב"ד אשר באה"ק ת"ז, ובייחוד בנוגע לסידור אכילה ולינה, ההשגחה על הנקיון, התלבושת וכיו"ב.

יהי נועם ה' עליהם ומעשה ידיהן להביא פירות ופירי פירות לגאון ישראל סבא ולתפארת חב"ד.

רשת „אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש“ באה"ק

ביום ה' תמוז ה'תשי"א כותב כ"ק אדמו"ר שליט"א אל ר' זושא ווילימובסקי
(ח"ד א'פה):

כדאי הוא שיתעניין בהאפשרות לייסד שם (באה"ק ת"ז) ג"כ מוסדות שיכנסו ברשת המוסדות חינוך שיסדו במרוקו ונקראים ע"ש כ"ק מו"ח אדמו"ר „אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש“, אשר ברשת מוסדות חינוך אלו נמצאים מוסדות החל מלימוד אלף בית עד בית מדרש למורים ורבנים. ואף כי אין בידינו לע"ע לשלוח מכאן אמצעים גדולים, אבל על הצאות קטנות לזמן הראשון בטח אוכל למצוא מקור לזה ובלבד שיהי' בזה ענין של ממש, לא רק המציאות, אלא ג"כ מתאים לכוונה הפנימית, ובטח ידיעני פרטים בזה.

על רשת מוסדות חינוך „אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש“ במרוקו כבר סופר במבוא לחלק השלישי ע' 13-14, ובאגרות שבח"ד ובחלק שלפנינו ע"פ מפתח המוסדות ערך „אהלי יוסף יצחק (מרוקו)“. וכמשך קיץ תשי"א הוחלט לפתח רשת כזו גם בארה"ק (ובאוסטרליה).

בט"ז אלול מפרט לו יותר את פרטי אופני העבודה ביסוד הרשת הזו (א'רא):

ענין הרשת ד. „אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש“ מקומה באותן הערים שאין שם תו"ת או אחי תמימים וכיו"ב, או גם במקומות אלו, אבל בין חוגים כאלה שאין סובלים עדיין שיתנהגו ברוחו של תומכי תמימים, היינו בלימוד חסידות בכל יום וכו'...

כיון שלעת עתה אין עדיין די אמצעים להתפתחות גדולה ביותר, כדאי שילכו מהקל אל הכבד ומהמתעט אל המרובה...

בתכנית רשת זו נכנס ג"כ לימוד לתלמידים המבקרים בתי ספר אחרים, אבל שיש לקוות שע"י איזה שעות שילמדו ברשתנו ישתנו מן הקצה אל הקצה בנוגע לי"ש וידיעה על דבר חסידות וכו'.

ר' זושא נגש מיד לעבודה ובמשך החדשים הראשונים של שנת ה'תשי"ב פתח כמה מחלקות לרשת זו. כ"ק אדמו"ר שליט"א לא מסתפק בכך וכותב לו בא' שבט (א'שפב):

בקשר עם יום ההילולא דיו"ד שבט הממשמש ובא, יש להשתדל, אם הוא רק באפשרי, לפתוח ביום זה או בסמוך ליום זה, עכ"פ עוד מחלקה אחת של אהלי"י.

וכך כותב באותו יום גם אל הנהלת אגודת חב"ד באה"ק (א'שפא). באותה אגרת אף מוסיף לכתוב להם בקשר למגבית מיוחדת לטובת הרשת:

כיון שהרשת זקוקה ביותר לאמצעים, הנה כדאי ומוכרח הדבר לסדר מגבית באופן המתאים באה"ק ת"ו, ונא ונא להשתדל בזה בכל האפשרי ובטח ימצא האופן שלא תהי' סתירה בזה לשאר המוסדות ואדרכא וכו'.

* * *

במשך החורף הציע כ"ק אדמו"ר שליט"א להרחיב את הרשת ע"י פתיחת ארגון של מוסדות חנוך באה"ק בזרם בלתי זרמי. בתחלה דיבר בזה בע"פ עם כמה מראשי הנהלת אגודת חב"ד בארה"ק. פרטי הדיבורים בזה לא ידועים לנו, רק מתוך האגרת שכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א אל הרב אליעזר קרסיק ב"ט טבת (א'שנח):

הנה כמה פעמים דברתי, הן עם כת"ר והם עם עוד מהנהלת אגו"ח, על דבר הנחיצות הכי גדולה שיהיו מוסדות חינוך תחת כנפי אגו"ח, נוסף על הישיבות הקיימות, ואמרתי ג"כ לכת"ר בהיותו פה, שבטוח אני שמכמה טעמים יסייעו בזה באיכוח המפלגות הדתיות באה"ק ת"ו, ובאופן רשמי הרי יש זרם בלתי זרמי שעל שמו יוכלו להקרא כל מוסדות אלו.

בשעת הדיבור בזה עדיין לא נוסדה הרשת „אהלי יוסף יצחק“, ולכן עדיין אינה נזכרת באגרת הנ"ל, אמנם ככ"ח אדר כותב בזה שוב אל הנהלת אגודת חב"ד באה"ק (א'תעב):

במענה על שאלתם אודות הענין שדברתי זה מכבר, ומסרתי ג"כ ע"י הרה"ח הו"ח אי"א נר"נ עוסק בצ"צ וכו' מוהרמ"ג שי' [כנראה מוה"ר משה גורארי], בענין הנחיצות להרחיב מוסדות חינוך חב"ד ע"י הרשת דאהל"י, וכן לצרף לזה ג"כ את מוסדות החינוך הדתיים שע"י הפעילים, ובאופן שכל הנ"ל לא יהי' חותם מפלגה על זה . . . כוונתי מתחלה היתה, שכל המוסדות חינוך שיכנסו ברשת זו, יתאחדו כולם בתור זרם בלתי זרמי, ותהי' הנהלה כללית, שע"י הנהלה זו יתנהלו כל המו"מ דו"ד הן עם משרד החינוך והן עם משרד מתאים אחר . . . יש לקוות שמחוגים שונים יסייעו בידם להביא מהכח אל הפועל ארגון של מוסדות חינוך בלתי זרמים.

ושוב מזכיר זאת באגרת כ"ז ניסן אל ר' זושא ווילימובסקי (א'תקיח):

זה מכבר כתבתי לאגודת חב"ד בתל אביב, ע"ד הנחיצות לסדר הענין בזרם בלתי זרמי . . . ותקותי שבאם ישתדלו במרץ המתאים יצליחו בזה.

באותה אגרת מוסיף להורות לו, בקשר לרשת "אהלי יוסף יצחק":

בנוגע לשאלתו, איפוא לקבוע המרכז של רשת אהל"י, הנה המקום המתאים לזה עכ"פ עתה, הוא בתל אביב, ובטח ידוע לו מפתגם הבעש"ט: וחי' ראשיתך מצער ועל ידי זה אחריתך ישגא מאד.

בענין ה"זרם בלתי זרמי" כותב כ"ק אדמו"ר שליט"א באותו יום גם אל ר' זלמן אבלסקי (א'תקכד), ומוסיף להורות לו גם בשאר פרטי העבודה ב"רשת":

בדבר שאלתו אם ילמדו באהל"י גם ילדות, ואם יתעסק גם בן ילדים, הנה בפרינציפ נכון הדבר, אבל מפני סדר העבודה אין כדאי לע"ע, וכאשר שלב הראשון יתחזק אז יתחילו בשלב השני היינו בענין גן ילדים, וילדות, ואם כבר הענין באופן כזה שלא יפריע השלב השני להראשון יש להתחיל גם בזה.

„אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש" באוסטרליה

כאשר יצאה עדת חסידי חב"ד מרוסיה, לאחר מלחמת העולם הראשונה, לאחר שהייה ממושכת במחנות פליטים באשכנז ובאוסטריה ולאחר התיישבות זמנית בפריז, המשיכו בדרכם להתיישב בקביעות, כל אחד במקומו אשר בחר לו.

אחד מהמקומות, שבו התיישבו מספר משפחות מחב"ד, היתה מדינת אוסטרליה, אשר כ"ק אדמו"ר שליט"א המליץ לכמה מהמשפחות האלו להתיישב בה ולהתעסק בהפצת התורה והיהדות (ראה ח"ג אגרות תרנט. תשט. תשמח. ח"ד תתד. תתפא. תתקכ. תתקמח. א"ג.א"סח). באגרת תתקמח הנ"ל כותב:

בכלל צריכים היו אנ"ש להתענין ע"ד ההעתקה לאוסטראליא, כי עפ"י הידיעות משם המקום מקום פרנסה, ויש לקוות שבעזוהשי"ת יבנו שם מרכז חסידותי, וההקדם בביאת עוד אחדים מאנ"ש לשם — יקדים גם בנין ושכלול מרכז זה והפצת המעיינות שם.

באוסטרליה התיישבו בתחלה בשפרטון, ששם גם יסדו ישיבה קטנה (ראה שם אגרות תרכג. חשסא). אמנם במשך הזמן ראו שהמקום המתאים יותר לישיבה הוא בעיר מלבורן. ביי"ט אלול ה'תשי"א כותב כ"ק אדמו"ר שליט"א אל הר"ר אשר אברמסון, שהשתדל ביסוד הישיבה (ח"ד א'רה):

נהניתי לקרות במכתבו פרשת הדברים איך שהשתדלו ומשתדלים גם עתה בקנין בנין בשביל הישיבה במלבורן, ואשר הצליח הוי' חפצם למצוא בנין המתאים ובלי ספק אשר במשך הזמן יהיו ג"כ כל האמצעים הדרושים להתשלום בעד הבנין, והעיקר אשר ירבה השי"ת גבולם בתלמידים טובים, וכאשר יהי' העיקר, בדרך ממילא יהי' ג"כ הטפל.

בנוגע לשאלתם ע"ד השם, הנה אם כבר קראו את השם אין לשנות, אבל אם הוא אצלם עדיין קודם ההחלטה, ונוסף על זה אשר עכ"פ במשך זמן הראשון אי אפשר יהי' לסדר את המוסד מתאים לכל הדרישות הרצויות כפי רוח אנ"ש, הרי הצעתי לקבוע את השם „אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש“, אשר בכלל המוסדות חינוך שפותח אני עתה, משתדל אני, אם רק מתאים הדבר, לקראם בשם כ"ק מו"ח אדמו"ר, אשר מימיו אנו שותים ומפיו אנו חיים.

בתחלת שנת ה'תשי"ב קנו את הבנין במלבורן, ביו"ד כסלו התקיימה חנוכה הבית ואז הועברה הישיבה משפרטון למלבורן. בו' כסלו כותב כ"ק אדמו"ר שליט"א „לאנ"ש אשר במדינת אוסטרליה וכראש ועד המתעסק בסידור הישיבות בשפרטון ומלבורן“ (א"רפ):

בנעם קבלתי מכתבם מיום ב' דר"ח חשון, שהגיע אלי באיחור זמן, ובו מודיעים ע"ד החלטת האסיפה שנתקיימה במעלבורן בהנוגע להעתקת הישיבה משפרטון למעלבורן. בינתיים קבלתי ג"כ הידיעה, אשר ביום יו"ד כסלו הבע"ל יחנכו הבית בשעה טובה ומוצלחת.

ולחגיגת חנוכה הבית של הישיבה ביום הגאולה של אדמו"ר האמצעי, הנני שולח ברכתי אשר זכות כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, אשר בשמו דוגלת הישיבה, ימשיך וישפיע ברכה והצלחה בעבודתה להקים דור ישרים, דור נאמן לתורה ומצוות וחרור ברוח החסידות המאור שבתורה, ואשר ימלאו הכוונה ותכלית של מחולל הישיבה להיות נרות להאיר את כל סביבתם, והשי"ת יברך את כל המייסדים המסייעים והתומכים של הישיבה, שהשתתפו בעבר ושישתתפו לעתיד, שהשתתפותם תביא להם ולכל אשר להם ברכה והצלחה להאיר בתיהם בטוב גשמי ורוחני.

הר"ר אבא פליסקין שי' נתמנה למשפיע בישיבה, ובזאת חנוכה כותב לו כ"ק אדמו"ר שליט"א הוראות מפורטות בדבר סדר לימוד החסידות בישיבה (א"שכו).

עברו עוד חודש חדשים, וכאשר עדיין לא נתקבלו ידיעות נוספות מהתפתחות המוסד, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א אל ר' איסר קלובגנט בט"ו שבט (א'תכ):

אתפלא במה שזה זמן רב שאין אצלי ידיעות מהנעשה בישיבת אהל"וי במעלבורן, ובפרט שזה חדשים הראשונים להוסדה שאז כל פרט נוגע ביותר.

במשך החורף התפתחה הישיבה והוצרכו לראש ישיבה. ההנהלה החליטה להציע את הרב שלום שי' גוטניק, ובא' סיון משיב להם כ"ק אדמו"ר שליט"א:

בנעם קבלתי הפרטיכל שלהם מהאסיפה אשר בה מציעים לקחת ולמנות לר"י את הרב שלום שי' הכהן גוטניק, ושואלים חו"ד בזה:

לדעתי נכון הדבר, ובטח לא יסרב הנ"ל מלקבל על עצמו מינוי זה . .
 להשפיע תורת ה' להתלמידים ובעיקר ההשתדלות להרבות גבולם
 בתלמידים טובים . . ואין להתפעל מזה שכנהוג בעת הראשונה ובמדינה
 חרשה לע"ע מספר התלמידים מצער הוא, וכידוע דיוק הבעש"ט, כפי שמסרו
 כ"ק מו"ח אדמו"ר וצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, והי' ראשיתך מצער, ועל ידי זה,
 ואחריתך ישגא מאד.

אגרת זו, כמו גם שאר אגרות הקיץ המועזקות לעיל, יתפרסמו בעזה"ת בחלק
 השני.

שלום דובער ב"ר ישראל יהודה לויין

מ פ ת ח

חשי"ב

א	פתגם אדמו"ר מוה"רש: אז גוט איז גוט	אירכד	ה' תשרי
ב	כר. נרות להאיר	אירכה	ח' תשרי
ג	שאלו לחכמה כו'. אתחלתא דגאולה	אירכו	מחרת יוה"כ
ד	בין יוה"כ לסוכות — תשובה בשמחה	אירכו	י"ב תשרי
ה	הקדמת שהחיינו ללישב בסוכה בליל ב'	אירכח	י"ג תשרי
ו	שמחה. התאחדות	אירכט	ערחה"ס
ז	ועד טהרת המשפחה בביריטן ביטש	אירל	ערחה"ס
ח	בניית המקוה בביריטן ביטש	אירלא	כ"ח תשרי
ט	כוונות בברכת כהנים	אירלב	כ"ח תשרי
י	שימוש במוך	אירלג	כ"ח תשרי
יא	מנהג תספורת	אירלג	ל' תשרי
יב	שלום בית	אירלד	א' מרחשון
יג	שיה" המשך מאחת לחברתה	אירלה	ג' מ"ח
יד	ניצול המרא שחורה להתמדה	אירלו	ז' מרחשון
טו	תהלוכת התמימים לבתי הכנסת בשמחת	אירלו	ז' מ"ח
טז	חוספת השגות לאחר מיתה והסתלקות	אירלח	י"ד מרחשון
יז	השפעת רעיון החסידות בשיבות בבני ברק	אירלט	ט"ו מרחשון
יח	הוספה בהשפעתו. אאע"ה בן 99 מל עצמו	אירמ	ט"ו מרחשון
יט	אריכות ימים — ממולאים בתומ"צ	אירמא	ט"ו מרחשון
כ	כשמעמידים פנס מתקבצים	אירמב	כ' מ"ח
כא	מנהג תספורת. התספורת בליג בעומר	אירמג	כ' מרחשון
כב	חגיגת בית-רבקה	אירמד	כ' מ"ח
כג	חת"ת. פני התורה סגולה לבנים	אירמה	כ"א מרחשון
כד	תמיכת הישיבה תר"ת. לא להביא לשינויים בתר"ת	אירמו	כ"ב מרחשון
כו	הוראות בעבודתם	אירמו	כ"ב מרחשון
כז	קרן השמיטה	אירמז	כ"ב מרחשון
כח	הפצת שיטת החסידות בחודש כסלו	אירמה	כ"ב מרחשון
כט	התועדות כללית ופרטיות בייט כסלו	אירמט	כ"ב מרחשון
ל	עבודת התעמולה בקשר לייט כסלו.	אירנ	כ"ג מ"ח
לא	השגת ספרים	אירנא	כ"ג מ"ח
לב	הוראות בעבודת שליחותו	אירנב	כ"ג מ"ח
לג	התועדות ייט כסלו. כשמעמידים פנס מתקבצים		
לד			

לה	ההתיישבות במרוקו	א'רנג	כ"ג מ"ח
לה	גודל ענין הזקן. בודאי לא יפריע לשידוך	א'רנד	כ"ג מ"ח
לו	קיום תומ"צ — לא להסתפק בצדקה	א'רנה	כ"ג מ"ח
לח	קיום המשפחה באשה חולה	א'רנו	כ"ג מ"ח
לט	שלום בית	א'רנז	כ"ג מ"ח
מ	סגולה לחנוך הבן — תמיכת שני בחורי ישיבה	א'רנח	כ"ג מ"ח
מ	זכרונות. הודעה וקבלה לנוסעים לאירלאנד	א'רנט	כ"ח מ"ח
מב	תמיכת תומכי תמימים	א'רס	ע"ח כסלו
מג	התוועדות ב"ט כסלו	א'רסא	ע"ח כסלו
מה	יפוצו מעיינותיך חוצה	א'רסב	ע"ח כסלו
מז	הרחבה באמירת דא"ח לאחר גאולת י"ט כסלו	א'רסג	ג' כסלו
מח	התוועדות כללית ופרטית ב"ט כסלו	א'רסד	ג' כסלו
מט	דבר החלומות המצערים	א'רסה	ג' כסלו
נ	הרפואה ע"י סם פלוני ואיש פלוני	א'רסו	ג' כסלו
נא	חת"ת. לידתו ב"ג תשרי	א'רסז	ג' כסלו
נב	קביעות החתונה בכסלו ואדר. הנוטל פרוטה מאיוב מתברך	א'רסח	ג' כסלו
נג	כשמעמידים פנס מתקבצים. הכנות לחתונה	א'רסט	ה' כסלו
נד	ב"ט לנערות במקנס. ספרי בשיבה	א'ער	ה' כסלו
נה	תמיכת המוסדות במקנס	א'רעא	ה' כסלו
נו	גודל ענין החנוך	א'רעב	ה' כסלו
נז	אז גוט איז גוט, איז בעסער נישט בעסער	א'רעג	ה' כסלו
נח	הישיבה במנטשסטער. כשמעמידים פנס מתקבצים	א'עד	ה' כסלו
נט	א קליין לעכעלע אין גוף כו'	א'ערה	ה' כסלו
סא	שלום בית	א'רעו	ה' כסלו
סב	אהיק וחז"ל ברוחניות. ויפגעו בו מלאכי אלקים כו'	א'רעז	ה' כסלו
סג	שליח הצבור. תמיכת המוסדות במרוקו	א'רעח	ו' כסלו
סד	כלים רוחניים לקבלת הברכות	א'רעט	ז' כסלו
סה	הישיבה במלבורן. — אהלי יוסף יצחק. השגח"פ הביאם לאוסטרלי	א'רפ	ז' כסלו
סו	כשהטעמים אינם מתאימים לפשט המקרא. חובת עבודת החנוך	א'רפא	ח' כסלו
סח	זרוק חוטרא לאוירא על עיקרי קאי	א'רפב	ח' כסלו
סט	קביע לתורה	א'רפג	ח' כסלו
סט	בטחון	א'רפד	י"ד כסלו
ע	מצב החנוך בפילדלפיה	א'רפה	י"ד כסלו

מוהר"ש דווארקין

רבנים וראשי ישיבות

כללי

כללי-פרטי

מריה מיכאל ליפסקר

מריה יצחק סבאג

מר שלמה שושן

מוהר"ז הלוי סגל

מוהר"א יונגרייז

לאנ"ש באוסטרלי

מריה משה ווראהפטיג

עב	בענין הגיל	מריה אליעזר פופקא	י"ד כסלו	אירפ
עג	תמיכת מרכז הישיבות	מריה יצחק מירקין	י"ב כסלו	אירפז
עד	בענין הגיל	מריה ירמיה אלאי	י"ב כסלו	אירפח
עה	בענין הגיל. ב' מקורות לבן י"ג למצוות	מוהרלוי רבינוביץ	י"ב כסלו	אירפט
עז	דמי חנוכה לתלמידים		י"ב כסלו	אירצ
עז	סדר הנהלת המוסדות באה"ק		י"ג כסלו	אירצא
עט	הפצת המעיינות		י"ט כסלו	אירצב
פ	טהרת המשפחה		י"ט כסלו	אירצג
פא	בענין שלום בית. הלימוד ברבים	מריה יעקב כץ	י"ט כסלו	אירצד
פב	קריאת שמות שייך להורים		י"ט כסלו	אירצה
פג	משלוח ספרים לספרי	מריה שלמה מטוסוב	כ' כסלו	אירצו
פד	בית ספר למלאכה	הנהלת ישיבת לוד	כ' כסלו	אירצז
פה	לתורה חופה ומע"ט — יעקב יצחק	מריה ירמיה אלאי	כ"א כסלו	אירצזר
פו	ואברהם			
פז	חסיד ע"י חסידות		כ"ב כסלו	אירצט
פז	הכנות והנהגות לחתונה	מוהרצ"ש צאלער	כ"ב כסלו	איש
פח	השפעה על החיילים שיניחו תפילין		כ"ב כסלו	אישא
פט	סדר לימוד דא"ח. טבילה במי הדעת		כ"ב כסלו	אישב
צא	לבישת השיץ טלית במנחה ומעריב	מריה פנחס קרעמער	כ"ד כסלו	אישג
צב	תמיכה לילדים היתומים באה"ק. נס פך השמן		כ"ד כסלו	אישז
צג	תפילין בחוה"מ	מריה ברוך שראם	כ"ה כסלו	אישזא
צה	השתטחות על הציון לפני הבי"מ של בנו		כ"ו כסלו	אישזב
צה	גן ילדים תחת השגחת אינם יהודים		כ"ו כסלו	אישזג
צו	נס הנצחון ונס פך השמן		כ"ו כסלו	אישזח
צז	אנהאלטן אין קליאמקע	מוהרד"ז הכהן גפנווויטש	כ"ו כסלו	אישזט
צז	תורה חופה ומע"ט — יעקב יצחק		כ"ו כסלו	אישזז
צז	ואברהם			
צט	ההתוועדות תביא לפעולות טובות	ליידס אוקזילערי	כ"ז כסלו	אישזא
ק	השפעה על הסביבה		כ"ז כסלו	אישזב
קב	התוועדויות. מצות חנוכה להאיר החושך	מוהרמ"מ סוועט	כ"ז כסלו	אישזג
קג	דרכי החלטה בשידוך		כ"ז כסלו	אישזד
קה	הנהגה בעת העיבור		כ"ז כסלו	אישזט
קה	נס פך השמן. מסינ. מהדרין מן המהדרין		כ"ח כסלו	אישזז
קז	בענין הגיל. ראיית פני צדיק	מוהרא"א הכהן יאלעס	כ"ח כסלו	אישזזא
קח	הפטרות שר"ח אלול. מנהגינו בהתרת נדרים ובסליחות. כוונה במצוות סוכה	מוהרא"ח נאה	כ"ח כסלו	אישזזב
קי	תמיכת "תורת אמת"			
קיב	ספינה ישראלית הנוסעת בשבת		נר ה' דחנוכה	אישזט
קיב	טהרת המשפחה		נר ה' דחנוכה מוהררי"א הלוי הרצוג	אישזכ
קיג	נשואי תערובת		א' טבת	אישזכא
קיד	תפילין לחיילים		א' טבת	אישזכב
			א' טבת	אישזכג

קיד	התועדויות. קירוב רחוקים	מריה סימון יעקבסון	א' טבת	א'שכד
קטז	חובת ההשתתפות בהפצת המעיינות	כללי-פרטי	זאת חנוכה	א'שכה
	לימוד דא"ח בישיבה במלבורן. חנוכה	מוהרי"א פליסקין	זאת חנוכה	א'שכו
קיז	הבית			
קיח	הזכרת השם בעת נדוה		זאת חנוכה	א'שכו
קיח	תיקון שנאת חנם — אהבת חנם		זאת חנוכה	א'שכה
קיט	התעסקות בעניני שידוכים		זאת חנוכה	א'שכט
קיט	אייגענע אידן — השייכים לתומ"צ	מוהרא"ח רייטבלאט	זאת חנוכה	א'של
	הערות לספרו נזר הקדש. שמירת	מריה משה ראזען	ג' טבת	א'שלא
	המקדש. מצות תשובה. נוסח לחי			
קכ	העולמים			
קכג	קריאת שמות ע"י האב והאם	מוה"ר שמואל יאלאו	ג' טבת	א'שלב
קכד	יובל ה"ג. חנוך הנוער באה"ק	הסתדרות צא"י	ד' טבת	א'שלב
קכה	לימוד תניא	מוהרמ"ל קעלער	ח' טבת	א'שלו
קכו	תיקון לטעות בזמן הדלקת נרות		ח' טבת	א'שלה
קכו	נסיעה ליו"ד שבט	מריה אפרים וואלף	ח' טבת	א'שלו
קכז	זרע זרעך בבוקר ולערב ג'		ח' טבת	א'שלו
קכח	הס' זהר תורה. תפילין דשמו"ר וראב"ד		ט' טבת	א'שלח
קכט	הכנות לחתונה		ט' טבת	א'שלח
	תמיכת המוסדות במרוקו. בחירתו בועד	יצחק אלמאליח	י"א טבת	א'שמ
קכט	הקהלה. השגח"פ			
קל	מעות חנוכה לתלמידים	מריה מיכאל ליפסקר	י"ב טבת	א'שמא
קלא	הוראות בעבודתו. מטרת תורת	מוהרש"ח קסלמן	י"ב טבת	א'שמב
קלג	קרן השמיטה. התועדות י"ט כסלו	ועד מושב כפ"ח	י"ב טבת	א'שמג
קלד	הפתגמים שהביאו בשם הבעש"ט	מריה ישעי' הלוי הורוויץ	י"ב טבת	א'שמד
קלה	פעולה בזולת ע"י דוגמה ח'		י"ב טבת	א'שמה
קלו	התאחדות שע"י ביהכנ"ס		ט"ז טבת	א'שמו
קלז	חלוקת תפקידים	הנהלת מוסדות חב"ד באה"ק	ט"ז טבת	א'שמו
קלט	תמיכת מרכז הישיבות תות"ל		ט"ז טבת	א'שמז
קמא	שליחותו למרוקו	מוהרש"ז טאוכל	י"ז טבת	א'שמח
קמב	העבודה בכרם חב"ד		י"ז טבת	א'שמט
	חיוק העבודה במילנו עם בואו של הרב	מריה יעקב גנזבורג	י"ז טבת	א'שנ
קמג	פרלוב			
קמד	בניית המקוה במילנו. עבודת החנוך	מריה מרדכי הכהן פרלוב	י"ז טבת	א'שנא
קמה	חתית ותהלים במיוחד לבריאות אמו		י"ז טבת	א'שנב
קמו	התקרבותו. י"ט כסלו	מר מאיר פידעליס	י"ז טבת	א'שנג
קמז	צדקה על תנאי		י"ח טבת	א'שנג
	עומס העבודה. גירסה ברמב"ם. ספינה	מוהרש"י זיין	י"ח טבת	א'שנד
קמז	ישראלית בשבת			
	גם לבנות — לתורה. מילת ילדים. חנוך	מוהרש"ה אוימוב	י"ח טבת	א'שנה
קמח	הנוער			
קנ	טעימה קודם התפלה		י"ח טבת	א'שנו

קנ	רשימת התל' בליובאוויטש. כמות ואיכות	מוהרא'ס נעמצאוו	א'שנז י"ח טבת
קנא	כלי לקבלת הברכה — חרישה וזריעה	תלמידים	א'שנח י"ט טבת
	הספרים שהתקבלו משלל הנאצים ימ"ש.	הנהלת אגרו"ח באה"ק	א'שנט כ"ג טבת
קנב	עזר ממשרדי הממשלה לשיבות באה"ק		א'שס כ"ג טבת
קנד	לימוד תניא חוהר סגולה לרפואת העינים		א'שסא כ"ג טבת
	פירוש כמענה אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע.		
קנד	השליחות המוטלת עלינו		א'שסב כ"ג טבת
קנו	רק הרופא צריך להעמיק בעניני הרפואה	מריה שלמה גרינוואלד	א'שסג כ"ג טבת
קנט	משפחת גרינוואלד. ראוי נערים כו'	מריה יוסף הלוי וויינברג	א'שסד כ"ג טבת
קס	הוראות בעבודת שליחותו. ספרים לספרי	מוהרא"ח גליצנשטיין	א'שסה כ"ג טבת
קסב	בית רבי בלה"ק		א'שסו כ"ג טבת
	מניעת תעניות וסיגופים. דוגמה חי'		
קסג	לאחרים		א'שסז כ"ג טבת
קסד	הוראות בעבודתו	מוהרש"ח קסלמן	א'שסח כ"ג טבת
קסה	בטחון. הרגשת האברים — חסרון		א'שסט כ"ו טבת
קסו	כלים לקבלת הברכות — קב חומטין		א'שעז כ"ו טבת
קסז	חנוך הנוער הספרדי באה"ק	הרה"ק ר' ישראל אבוחצירא	א'שעא כ"ו טבת
קסח	תמיכת „מחנה ישראל". נסיון. אתכפיא		א'שעב כ"ז טבת
קסט	חרישה וזריעה בתלמידים	מריה ניסן נמנוב	א'שעג כ"ז טבת
קסט	כלי לקבלת הברכה — חרישה וזריעה	תלמידי תות"ל, פאריז	א'שעד כ"ז טבת
קע	מחז' — אין א פוסטקע קריכט		א'שעה כ"ז טבת
קעא	לעשות סביבה חסידותית	מוהרא"א הכהן יאלעס	א'שעז כ"ז טבת
	חלוקת הש"ס. קישור תחלת וסיום		
קעב	המשניות		א'שעז כ"ז טבת
קעג	חנוך הבנים		א'שעה כ"ז טבת
קעד	עצה לחנוך הבן		א'שעט ר"ח שבט
קעה	מזווה כשרה בחדרו בביה"ר		א'שפ א' שבט
קעו	שמחה בברכת שלא עשני גוי.		א'שפא א' שבט
	הוראות בעבודתם. הישיבות ורשת	הנהלת אגרו"ח באה"ק	
קעז	אהלי"י		
קעט	עניני רשת אהלי"י	מוהרח"ז ווילימובסקי	א'שפב א' שבט
	בשיק שלפני הנתוח יאמר התהלים.		א'שפג א' שבט
קפ	חת"ת		
קפא	מצות מצד קב"ע או ע"פ השכל		א'שפד א' שבט
קפג	קבלת הברכות ע"י כלים — תומ"צ		א'שפה א' שבט
קפד	עיקר התורה — פעולות ממשיות		א'שפו א' שבט
קפה	סגולה לבנים — אהו"ר. עצירות		א'שפז א' שבט
	סגולה לרפואת העינים — הרואה את	מוהרי"א וואלגעמוט	א'שפה א' שבט
קפו	הנולד. דא"ח		
קפז	בניית בית בישראל על יסודי התומ"צ		א'שפט ב' שבט
קפח	לימוד דא"ח בישיבת מדרש שמואל	מוהרי"ז מינצברג	א'שצ ב' שבט
קפט	השפעה על אחי שתומך בו		א'שצא ב' שבט

קצ	מאמר אדה"ז — משכיל לאיתן. טעמי הבריאה	מ'ה יואל שפירא	א'שצב ב' שבט
קצב	הדרכת התלמידים		א'שצג ב' שבט
קצג	שמחו צדיקים בה' — יתפלל כל חסיד		א'שצד ב' שבט
קצד	מאכן פאר א חסידישע שטאט		א'שצה ב' שבט
קצה	המטפס על הר כשעוצר נופל	הנהלת ישיבת תות"ל מאנטרעאל	א'שצו ב' שבט
קצז	הוראות בעבודתם		א'שצז ב' שבט
קצח	תמיכת כולל תב"ד	מ'ה שמואל טולדנא	א'שצח ג' שבט
קצט	תמיכת החנוך הכשר. מחיל אל חיל	מ'ה משה לבנדה	א'שצט ג' שבט
ר	שמייחדים ביהכ"נ לחפלה	מ'ה ארי' אברמסון	א'ת ג' שבט
רא	ניגון ר' אברהם המלאך	מ'ה מאיר מייזליש	א'תא ג' שבט
רב	כתי"ק אדהאמ"צ		א'תב ג' שבט
רג	אחרי מדה"ד מתעוררת מדה"ר		א'תג ג' שבט
רג	בא בימים — ממולאים בתומ"צ		א'תד ג' שבט
רד	מוזנותיו של אדם קצובין כר. בטחון		א'תה ד' שבט
רה	גירות		א'תו ד' שבט
רו	גמ"ח מקופת אדמו"ר	מ'ה פרץ חז	א'תז ד' שבט
רי	לימוד ששה סדרי משנה. קישור התחלת וסיום המשניות		א'תט ד' שבט
ריז	השגח"פ. בטחון. תהלים — תורה ותפלה	מוהרמ"מ אראנאוו	א'תי ד' שבט
ריח	מוזות עבוד מל"ח		א'תיא ד' שבט
ריט	סתימת צנור ההריון. שימוש במוך	מברק כללי לאנ"ש	א'תיב י' שבט
ריא	התוועדות בירד שבט		א'תיג ט"ו שבט
ריב	השתתחות על הציון בירד שבט	מוהרא"א הכהן יאלעס	א'תיד ט"ו שבט
ריג	ס"ת ות"ח מי עדיף. החנוך בפילדלפיה	מ'ה מרדכי הכהן פישר	א'תט ט"ו שבט
ריז	הנאום יחד עם כומר	ביהכ"נ אנשי ליובאוויטש באסטאן	א'תז ט"ו שבט
רטו	שם ליובאוויטש בביהכנ"ס		א'תיו ט"ו שבט
ריז	טוב לשמים — לנה"א, וטוב לבריות — לנה"ב		
ריז	חוצה ביהודים חרדים	מ'ה סעדי' ליברוב	א'תיח ט"ו שבט
ריח	חלוקת ששה סדרי משנה. איגוד תלמידי הישיבות	מ'ה יהודה חיטריק	א'תיט ט"ו שבט
ריט	מאמר הצ"צ שבסידור בית האוצר	מ'ה איסר קלובגנט	א'תכ ט"ו שבט
ריט	כמה גדולי ישראל התחילו ללמוד בגיל העמידה		א'תכא ט"ו שבט
רכ	הנהגות בימי העיבור		א'תכב ט"ו שבט
רכא	כל הנוטל פרוטה מאיוב מתברך		א'תכג ט"ו שבט
רכב	הערות לספרו ברכת אברהם	מוהרא"י דוכובני	א'תכד ט"ו שבט
רכז	די נשמות הערן. בענין שלום בית	מ'ה יעקב כץ	א'תכה י"ח שבט

א'תכו	י"ח שבט	כלים לקבלת הברכות — תמיכת תלמידים	רכה
א'תכו	י"ח שבט	מריה משה הכהן שאייעוויטש	רכו
א'תכח	י"ח שבט	מריה יוסף פלייער	רכז
א'תכט	י"ח שבט	כדברי הרבי — הרפואה ע"י רופא פלוני	רכח
א'תל	כ"א שבט	לא רק לתמיכת המוסדות. השפעה על הסביבה	רכט
א'תלא	כ"ג שבט	מריה אליעזר סילבר	רלא
א'תלב	כ"ה שבט	לבישת פאה נכרית	רלב
א'תלג	כ"ה שבט	תמיכת המוסדות	רלג
א'תלד	כ"ה שבט	עדות בירור וקיום. אתם עדי — שותף במע"ב	רלד
א'תלה	כ"ה שבט	הרחקת האנחות. השפעה. מח"ז	רלה
א'תלו	אדר"ח אדר	עצות במרמ. עזרה לעבודת השד"ר	רלו
א'תלו	אדר"ח אדר	בעניני שמים — ממעל, ובענין הארץ — מתחת	רלז
א'תלח	אדר"ח אדר	לא להסתפק בצדקה	רלח
א'תלט	אדר"ח אדר	התקשרות	רלט
א'תמ	אדר"ח אדר	תרומה — להגב"י החבורה	רמ
א'תמא	אדר"ח אדר	מקוה שע"פ תקנת אדני"ע. התוקף שצ"ל	רמא
א'תמב	אדר"ח אדר	בטחון. השגח"פ	רמב
א'תמג	א' אדר	מריה משה שייעוויטש	רמג
א'תמד	א' אדר	מריה משה שייעוויטש	רמג
א'תמה	ב' אדר	ריבוי הטרדות. מצב הגשמי של אנ"ש.	רמה
א'תמו	ב' אדר	התוועדות	רמה
א'תמו	ב' אדר	חגיגת י"ד שבט	רמה
א'תמו	ב' אדר	ראו נסים — קרבן תודה, להוסיף בתומ"צ	רמה
א'תמו	ב' אדר	עריכת הדפסת ס' הזכרונות	רמו
א'תמח	ב' אדר	תכנית עבודתם	רמז
א'תמט	ב' אדר	כלי לקבלת הברכה — חרישה וזריעה	רמח
א'תנ	ה' אדר	בית התבשיל כשר במדריד	רמט
א'תנא	ו' אדר	אדר מזלו דגים — וידגו לרוב	רז
א'תנב	ו' אדר	שחיטה לאחר הימום. פעולת זרם עלעקטרי	רנ
א'תנג	ז' אדר	ועד מגיני ומרחיבי החנוך הכשר	רנב
א'תנג	ז' אדר	חנוך הדור הצעיר	רנב
א'תנד	ז' אדר	ביטול גזירת פורים ע"י חנוך הנוער	רנד
א'תנד	ז' אדר	שמחת פורים וש. יו"ט. פורים מותר בעשיית מלאכה	רנה
א'תנה	ט' אדר	מניעת מרה שחורה. מניעת פירוד הלבבות	רנו

רנח	הצלחת העבודה במרוקו	י"ב אדר	א'תנו
רנט	עצות למח"ז	י"ג אדר	א'תנו
רנט	שם לביהמ"ד לרבנים	ט"ז אדר	א'תנח
רס	השגח"פ. איתן שבנשמה	עש"ק כי תשא	א'תנט
רסא	חילוק העבודה ביניהם	אגרי"ח, צא"ח באה"ק	א'תס
רסג	להשתדל להשאר במקום הראשון	הנהלת כפר ספריא-חב"ד	א'תסא
רסה	מניעת המחלוקת — בפרט באה"ק	כ' אדר	א'תסב
	תנחומין לפטירת זוגתו. וראה חיים עם	כ' אדר	א'תסג
רסו	אשה זו תורה	מוהרש"י ז"ל	
	השפעה על התלמידים. חיים באה"ק —	מריה משה העכט	א'תסד
רסז	ברוח התורה		
רסח	הישיבה בראשון לציון	כ"ו אדר	א'תסה
רסט	אהבת ישראל. השפעה על הזולת	כ"ז אדר	א'תסו
רסט	התעסקות בענייני שידוכים	כ"ז אדר	א'תסז
ער	הדפסת התניא וסידור תהלת ה'	מוהרע"ז סלונים	א'תסח
רעא	השפעה על התלמידים	מריה משה העכט	א'תסט
ערב	בניית מקוואות באה"ק	מריה יוסף רבינסון	א'תע
ערב	לימוד ביחד עם זוגתו	כ"ח אדר	א'תעא
רעג	הרחבת מוסדות אהלי"י. זרם בלתי זרמי	הנהלת אגרי"ח באה"ק	א'תעב
עדר	כשנותן צדקה צריך להודיע התכלית	מריה נפתלי הכהן כהנא	א'תעג
	נטיעת יריש במושפעים — הכנה לכולם	מריה שלום שוסלשיק	א'תעד
ערה	ידעו אותי		
	בפורים פסח וקרי"ס — הגאולה תלוי'	כ"ח אדר	א'תעה
רעו	בחנוך הנוער		
רעו	בענין הנ"ל	ערי"ח ניסן	א'תעו
רעז	בענין הנ"ל	כללי	א'תעז
רעט	ימים יוצרו גר	תלמידים בתורא	א'תעח
רפ	שלום בין נה"א ונה"ב	ב' ניסן	א'תעט
רפא	לימוד נערים ונערות יחד	ב' ניסן	א'תפ
רפא	אנו ממלאים מקום החסידים הראשונים	ג' ניסן	א'תפא
	בתור שלוחו של הקב"ה יש לו תוקף	ג' ניסן	א'תפב
רפג	ופועל		
רפד	הברכה בבית נמשכת ע"י האשה	ג' ניסן	א'תפג
רפד	להרבות מספר המתישבים	הנהלת ועד כפ"ח	א'תפד
רפה	יוקר הזמן שאנו בו	ד' ניסן	א'תפה
	גם בבת אומרים לתורה. שיעורי דא"ח.	מריה משה אקסלרוד	א'תפו
רפו	התוודויות		
	הוראת אדמ"ר מוהרי"צ להמשיך	מריה משה הכהן שייעוויטש	א'תפז
רפז	משרתו בביהכ"נ		
רפח	בענין הנ"ל. אגוד בהכ"נ חב"ד בשיקגו	מריה יוסף פליינער	א'תפח
רפט	שלום בית	ה' ניסן	א'תפט
רצ	קופת מעות חטים	מריה יוחנן גורדון	א'תצ

רצ	לימוד משניות	ה' ניסן	א'תצא
רצא	עזרת נשים. לבוש ארוך בש"ק	ה' ניסן	א'תצב
	הגברת הצורה על החומר. חומר אינו	ה' ניסן	א'תצג
רצב	הולך לאיבוד		
רצג	עניני תקציבים	ז' ניסן	א'תצד
רצה	הדפסת התניא הדיוק באותיות והגהתו	ז' ניסן	א'תצה
רצו	תפלין — שמירה לחיילים	ז' ניסן	א'תצו
רצז	הדפסת ס' השיחות	ז' ניסן	א'תצז
חצר	התפתחות העבודה במרוקו	ח' ניסן	א'תצח
רצט	חובת ההשפעה על יוצאי מרוקו באה"ק	ט' ניסן	א'תצט
שב	בענין האגרת שלפנ"ז	ט' ניסן	א'תק
	מיכלא דמהימנותא — שהאמונה באה	ט' ניסן	א'תקא
שג	בהתאמתות		
דש	משמעת. חת"ת בלילה	הת' מהר"א דברוסקין	א'תקב
	העבודה בשדה החנוך סגולה להולדת		א'תקג
דש	בנים		
שה	העבודה בשדה החנוך של חב"ד		א'תקד
	באיש כללי גם עניני הפרטים שונים.	מ"ה ניסן טלושקין	א'תקה
שו	מקור בתורה		
שז	בניית מקוואות	מ"ה דוד חנזין	א'תקו
שח	צריך לקרב גם הבן רשע	תלמידי הישיבות	א'תקז
שט	טהרת האויר ע"י אותיות התורה		א'תקח
	תוספתו מרובה על (ידי) העיקר. אפיית	מוהר"א הכהן יאלעס	א'תקט
שיא	מצה בע"פ		
	תפלה אחר חצות. סדר לימוד דא"ח.	מ"ה יצחק דובאוו	א'תקי
	צמיחה מגרעין שאין זרעו כלה. קדיש		
שיב	אחר ספד"ע. הגהת המאמרים		
	ע"י תפילין וכשרות יוטב בריאותם. נעשה		א'תקיב
שיד	ונשמע		
שטו	קיבל ע"ע לומר תהלים בשופי		א'תקיג
שטז	מעות חטים בכל השנה	ביהכנ"ס — שיקאגו	א'תקיז
שיז	בזכות נשים צדקניות נגאלו ממצרים	ליידיס אוקזילערי	א'תקכ
	בטחון הנשים צדקניות הביא גאולת		א'תקכט
שיח	מצרים		
שיט	תמיכתו לכפ"ח ולאנ"ש באה"ק	שניאור זלמן שזר	א'תקטז
שכ	עיקר החנוך הוא הבפור"מ		א'תקיז
שכב	הוראות בניהול הרשת „אהלי יוסף יצחק"	מוהר"ז ווילימובסקי	א'תקיח
	חנוך הבנים. חזקה לתעמולה שאינה		א'תקיט
שכג	חוזרת ריקם		
	הסדרים בישיבה במנטשעסטער. אריכות	מוהר"ז הלוי סגל	א'תקכ
שכד	הת' בתפלה		
שכה	ב' מקורות לבן י"ג למצות	פסח סגל	א'תקכא

שכז	הנהגות בעת ההריון	א'תקכב כ"ז ניסן
שכז	סיפורי חסידים, ס' בראשית	א'תקכג כ"ז ניסן
שכח	גן ילדים ומחלקה לילדות באהליי	א'תקכד כ"ז ניסן
שכט	במקום ספק לסמוך על הקב"ה	א'תקכה כ"ז ניסן
של	עיקר החנוך הבפ"מ	א'תקכו כ"ז ניסן
	אהבת ישראל. איגוד בתי כנסיות חב"ד	א'תקכז כ"ז ניסן
שלא	בשיקגו	
שלב	פיתוח הבן תלוי בלידתו בטהרה	א'תקכח כ"ז ניסן

אגרות קודש

אדמו"ר שליט"א

– כרך חמישי –

א'רכד

ב"ה, ה' תשרי, ה'תשי"ב

ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

מזמן לזמן חנני מקבל ידיעות ע"ד לימודם בישיבת . . ואף כי באיזה פרטים חנני שבע רצון מהנהגתם, אבל אם גם הכל הי' כדבעי למהוי, הנה ידוע פתגם כ"ק אדמו"ר מוהר"ש נ"ע שחזר עליו כמה פעמים כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זיע"א, אז גוט איז גוט, איז בעסער ניט בעסער" וּבפרט שבאיזה פרטים כנראה הנהגתם והתמדתם בלימוד צריכה עדוד וחזוק.

ובאתי בזה לעוררם ע"ד שם התואר שנתן כ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע להתמימים, שהם צריכים להיות נרות להאיר. ואם כן בפשטות הוא שזהו צריך להיות בבני התמימים, ועל כל אחד ואחד מכם להיות חקוק בזכרונו, האחריות הגדולה המוטלת עליו, שהוא צריך לשמש מופת לכל שאר התלמידים הנמצאים בהישיבה, אשר ממנו יראו וכן יעשו, ולא לבד בלימוד החסידות ובעבודת התפלה, אלא ג"כ בלימוד הנגלה בכלל ובענייני דרך ארץ שבין אדם לחבירו.

אקוה אשר דבריי אלה המועטים בכמות, יספיק לעוררם ולהעמידם על האמת אשר תכלית בואם לישיבת . . הוא לא רק לתועלת עצמם, אלא להשפיע ג"כ על הסביבה שלהם, לשמש דוגמא איך שכן ישיבה צריך להיות בפנימיות וגם בחיצוניות.

א'רכד

רוב האגרות הן מהעתק המזכירות, וחלק מצילום האגרת. ולא נסמן אלא א"כ מקורו אחר, או שנדפסה כבר.

אחכה לבשורה טובה מהם מקבלת מכתבי זה, ואשר נגשו להביא את הענין בפועל ממש בכל הפרטים הנ"ל.
בברכת הצלחה בלימוד תורת הנגלה ותורת החסידות מתוך יראת שמים.

א'רכה

ב"ה, ח' תשרי, תשי"ב
ברוקלין, נ. י.

הרה"ג וו"ח אי"א חו"ב סדרן ודרשן נו"מ צנמ"ס וכו'
מוהר"ר מאיר שי

שלום וברכה!

תודה רבה בעד התשורה היקרה תורת חיים ב' חלקים ששלח לי, והנני מקוה כי ישלח להספרי גם שאר חיבוריו ג"כ.

מוסג"פ קונטרס ח"י אלול, וגם העתק מכתב כללי, אשר בטח יענינו את כת"ר. ובחבילה בפ"ע שלוחים לכת"ר מאמרי קיץ ת"ש וספר השיחות.

בברכת חתימה וגמר חתימה טובה, ויוסיף חילי לאורייתא, ולהשפיע בקהלתו תו"ח, היא תורה חדורה פני התורה, אילנא דחיי (זח"ג קכד, ב).

אף שאין הזמן גרמא משום רוב הטרדות בימים אלו, מכל מקום עיינתי בספריו ודפדפתי בעניני דיומא בהדרושים הנוגעים לתשובה. בהקונטרס המוסג"פ בהקדמתו נזכר ענין התשובה, ואבוא בזה בהערות אחדות, אף שאין משיבין על הדרוש.

בהדרושים לפ' וילך האזינו שמביא ענין שאלו לתשובה כו', בטח

א'רכה

נדפסה בלקריש ח"ד ע' 1358, והושלמה ע"פ העתק המזכירות.
מוהר"ר מאיר: בלומנפלד.
בקונטרס המוסג"פ בהקדמתו: סה"מ תשי"ט ע' 26.

ידוע לכת"ר כי כמה גירסות יש כאן, ויעויין ירושלמי מכות פ' ב', ילקוט שמעוני תהלים כ"ה (ובווי"העמודים לבן השל"ה פרק כ"א מביא גירסא והיא תמוה על שאלו לחכמה את הכתוב ביחזקאל הנביא ועל שאלו לנבואה מביא הכתוב דמשלי שהוא כמובן שייד לחכמה, משא"כ בירושלמי שמביא הכתובים להיפך שנראה יותר) – והארכתי בזה במקום אחר, וארשום בקיצור:

שאלו לחכמה כו' א"ל חטאים תרדוף רעה, כי על פי שכל והבנה הרי מהסיבה שהיא החטא בא בדרך **ממילא** המסובב שהוא הרעה, ואמר סתם רעה, כי איכות וכמות הרעה דהמסובב תלוי באיכות וכמות הסיבה שהיא החטא.

שאלו לנבואה, שענינה התקשרות בהשכינה, וא"כ החוטא (אפילו בשוגג), נפסקה זו ההתקשרות (כי גם השוגגים צריכים כפרה), ולכן א"ל הנפש החוטאת היא תמות, כיון שעל ידי החטא **איזה שיהי** הרי עכ"פ נפסקה דביקותה בהשכינה. יעויין מורה נבוכים חלק ב' מפרק ל"ד ואילך בענין הנבואה.

שאלו לתורה א"ל יביא אשם ויתכפר לו, כי התורה שהיא חכמתו של הקב"ה והיא למעלה גם מנבואה, שלכן אין הנביא רשאי לחדש דבר וכו', לכן נרגש בה הפגם יותר מבחכמה ונבואה, ובמילא גם מיתה מצ"ע לא תכפר, ורק מפני שתורת חסד היא והקב"ה נותן יד לקבל שבים ומביא בחשבון שאין אדם חוטא אלא א"כ נכנסה בו רוח **שטות** היא עשתה מעשה בהמה, לכן יש בתורה עצה לכפרה, והעצה היא בהדגשה שלא עשה החטא אלא מצד היותו אז כבהמה, ובקרבות גופא תפיס אשם דוקא וי"ל משום דבזה נכללו כל אופני החטאים מספק שוגג ועד מזיד. ועוד טעמים יש לומר בזה.

שאלו להקב"ה וכו' כי אף שהפגם נרגש שם ביותר, אבל לאידך גיסא מי יאמר לו מה תעשה ואם רבו פשעים מה תעשה לו וגו', אלא שצריך לעורר בנפשו ג"כ מדריגה כזו שהיא למעלה מחשבון, וזהו לעשות תשובה, שענין התשובה הוא שנהפך מהקצה אל הקצה וכל הרמב"ם שיעיד עליו יודע **תעלומות** שלא ישוב לכסלה עוד, ובזה מעורר ג"כ למעלה ובמצבו ענין שנהפך מהקצה אל הקצה, אשר תחת שהי' בבירא עמיקתא וכהנ"ל שהפגם נרגש ביותר, הנה ע"י התשובה עולה לאיגרא רמה, כי במקום שבעלי תשובה עומדים אפי' צדיקים גמורים אינם יכולים לעמוד שם, ואכמ"ל.

במה שכותב בענין זדונות נעשו לו כזכיות יעויין ביאור הענין
בתניא ספ"ז.

בענין חלק התומ"צ של החוטא יעויין ה' ת"ת לרבינו הזקן פרק
ד' סעיף ג'.

ועוד באתי להעיר ביחוד במה שמסיים שזכינו לראות אתחלתא
דגאולה, חס ושלום לומר דברים כאלו ובפרט להדפיסם, אשר המצב
דעתה בארצנו הק' בעניני יהדות הם סימנים לאתחלתא דגאולה,
וכואב הלב להאריך בזה, ובפרט שהוא ידוע לרבים. ויה"ר שבמהרה
בימינו נזכה לצאת מן החשך כפול ומכופל ששמים חשך לאור ואור
לחשך, ומשיח צדקנו יגאלנו בתוך כלל ישראל, הן בחו"ל הן באה"ק
ת"ו מן הגלות המר, גאולה שלימה ואמתית.

א'רכו

... סיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר: פעם למחרת יוה"כ פ נכנסתי אל הוד
כ"ק אאמו"ר הרה"ק ואשאל אותו: ומה עתה?

ויענני: עתה' ביחוד צריך לעשות תשובה (איצטער ערשט דארפן
תשובה טאן).

והנה מיוה"כ פ עד סוכות ימי שמחה הם ומכל שכן ימי חה"ס
עצמם.

ומזה ראי' נוספת אשר כל עבודות השי"ת צ"ל בשמחה וגם אפילו
עבודת התשובה בכלל, אף שלכאורה מביאה היא למרירות וכו'.

ואדרבא, לאידך גיסא: ההתבוננות במציאות ענין התשובה, ושאין

(1) להעיר ממפרשי המשנה כריתות פ"ו מ"ג. שערי תשובה לשו"ע או"ח ס"א סק"י
ובספרים שהובאו שם. ואכ"מ.

(2) ביחוד - יש לבאר ע"פ המבואר בכ"מ במה שאומרים סלח לנו אחרי ההתבוננות
דפסוד"ז ברכות ק"ש וק"ש (הוספות לתורה אור פ' כי תשא. ועוד).

(3) מהרי"ל הובא באחרונים סו"ס תרכ"ד.

(4) ראה רמב"ם סוף ה' לולב.

(5) ידוע השקו"ט בהא די"א דבבני נח אין ענין התשובה.

א'רכו

ה אדמו"ר שליט"א

לך דבר העומד בפני התשובה, ובצירוף עוד האמונה והבטחון להיות נכון לבו בטוח בה' כי חפץ חסד הוא וחנן ורחום ורב לסלוח תיכף ומיד שמבקש מחילה וסליחה מאתו ית' בלי שום ספק וס"ס בעולם,

מביאה לשמחה רבה.

ואם בר"ה, ועשיית בכלל, אמרז"ל שצריך להיות לא רק „ברעדה“ אלא „וגילו ברעדה“ הרי בימי השמחה שבין עשיית וחה"ס, ובזמן שמחתנו דחה"ס ובזמן שמחתנו דשמע"צ ושמח"ת, אף כי כמובן חלוקים הם במדריגות השמחה שבהם ואופנה, אבל הצד השווה שבהם שצ"ל בשמחה גדולה ביותר.

והשיית יזכנו לקיומו של היעוד ישמח ישראל בעושייו, שעל ידי זה יהי ג"כ ישמח הוי' במעשיו, במהרה בימינו ממש.

מנחם שניאורסאהן

בשם השם, מחרת יוהכ"פ, ה'תשי"ב
ברוקלין, נ. י.

א'רכז

ב"ה, י"ב תשרי, תשי"ב
ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"נ וכו' מהו"ר מנחם מן שי

שלום וברכה!

איך האב ערהאלטן אייער בריף פון א' האזינו, אין וועלכען איר

(6) מדרש הנעלם בזהר חדש ס"פ בראשית. רמב"ם חל' תשובה ספ"ג. וראה ג"כ ירושלמי פאה פ"א ה"א.

(7) אגרת התשובה פ"א.

(8) נתבאר בלקו"ת נצבים ד"ה שוש אש"ש.

(9) ראה ג"כ לקו"ת סד"ה ביום השמע"צ (השני).

(10) ראה לקו"ת ד"ה ה' לי בעוזרי פ"ג ואילך.

א'רכז

מהו"ר מנחם מן: סודעט. אגרת נוספת אליו — לקמן א"שיג.

פרעגט, וואס אין דעם סידור פון נוסח אדמו"ר הזקן שטייט אז אויך די צווייטע נאכט סוכות זאל מען פריער מאכן לישיב בסוכה און דערנאך שהחיינו, און בא אונז דאגעגען פירט מען זיך, אז די צווייטע נאכט, מאכט מען פריער שהחיינו און דערנאך לישיב בסוכה.

ענטפער: אונזערע מנהגים זיינען מיוסד אויף דעם וואס מ'זיין שווער כ"ק אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, האט דערציילט ווי זיין פאטער (אדמו"ר מוהרש"ב) נ"ע האט זיך נוהג געווען, און אויך האט זיין פאטער נ"ע אזוי אנגעשריבן אין די הגהות אין דעם סידור אין וועלכען ער האט געדאווענט (זעהט נאך אין דעם סידור תורה אור וועלכער איז געדרוקט אין נויארק, תש"א, אין די הגהות דף רל"ג, ד"ה קידוש לשלש רגלים).

און בכלל ווייסט איר זיכער, אז אונזערע רביים האבן מדייק געווען זייער אין די מנהגים, נאר ניט אלץ – ווי זיי האבען זיך געפירט – האט מען מפרסם געווען, און דעריבער האבן חסידים פון דעם ניט געוואוסט, און דערפון איז ארויסגעקומען מיספארשטענדנישן, און דאס איז דער זכות פון אונזער דור, ווי מ'זיין שווער כ"ק אדמו"ר האט פילע מאל געזאגט, וואס מ'האט מגלה געווען זאכן, וועלכע זיינען ביז יעצט ניט נתגלה געווארען, און יעצט האט מען געגעבען רשות צו מגלה זיין זיי, אזוי אויך האט מען אונז יעצט מגלה געווען אוצרות פון סיפורים פון רבוה"ק זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, וועלכע מען האט ביז יעצט ניט מגלה געווען, וואס פילע פון זיי זיינען שוין געדרוקט אין די שיחות וואס זיינען שוין אפגעדרוקט געווארען, און פילע פון זיי זיינען שוין גרייט צום דרוק.

עס האט מיט געפרייט צו לייענען אין אייער בריף, אז איר ווייסט אייער חסידישן אפשטאם, און נאך מער אז איר פילט ווי צו שעצען דאס און פירט זיך אויך בפועל אזוי, איך ווינש אייך אריכות ימים ושנים טובות, פשוט געזונטע לאנגע יארן און אויך ווי דער פנימיות'דיקער פירוש פון דעם, אז זיי זאלן זיין אנגעפילט מיט גוטע זאכען, ואין טוב אלא תורה ומצות וכו'.

זיכער היט איר אפ די שיעורים וואס מ'זיין שווער כ"ק אדמו"ר האט קובע געווען, צו לערנען אלע טאג א פרשה חומש מיט רש"י (פון דער

פירט מען זיך: ראה ס' המנהגים חב"ד ע' 67.

תש"א: ובהוצאת תשמ"ז – ע' 490.

סדרה פון דער וואך) און צו זאגען א יום תהלים אלע טאג (ווי דער תהלים ווערט פאנאנדערגעטיילט אויף די טעג פון חודש) און אויך א שיעור תניא – ווי עס איז אויסגעשטעלט אין דעם מורה שיעור – וואס דאס זיינען כלים צו ממשיך זיין ברכה והצלחה אין אלע ענינים.

בברכה.

וואס עס שטייט אין סידור אז בליל ב' זאל זיין ווי בליל א' – האט עס געשטעלט דער צוזאמענשטעלער, און ניט דער אלטער רבי. אדרבה, אין שולחן ערוך פון אדמו"ר הזקן (סי' תרמ"ג ס"א) האט דער אלטער רבי **צוגעשטעלט צוויי ווערטער בליל א' – און דערפון לערנט אפ דער רבי (מהורש"ב) נ"ע, אז בליל ב' איז ניט אזוי דער דין. וכמו שכתב בהגה הנ"ל.**

א'רכה

ב"ה, ערב ש"ק י"ג תשרי, ה'תשי"ב
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

שלוח בזה קונטרס י"ג תשרי – חה"ס הבע"ל, והוא לזכות בו את הרבים. ובפרט בימי השמחה דזמן שמחתנו, שמחתנו לשון **רבים**.

גם ידוע אשר בשעת שמחה רצונו של אדם והשתדלותו להיות בצוותא וחברותא, ושמחת אתה וביתך – ואנשי ביתך.

ובפרט צוותא וחברותא דלימוד התורה, אשר סגולתו לקרב את הלבבות עד שנעשים אוהבים זה את זה. וביחוד בלימוד פנימיות התורה, שהיא אילנא דחיי דלית תמן לא קשיא ולא מחלוקת.

שמחה . . להיות בצוותא: ראה יבמות סב, ב: שרוי בלא שמחה. ובמו"ק ז, ב: צוותא דעלמא עדיפא לי.
שנעשים אוהבים: קדושין ל, ב.
דלית תמן: זחר ח"ג קכד, ב. ובאגרת הקודש סי' כו.

א'רכה

כללי-פרטי. נדפסה בלקו"ש ח"ט ע' 392.

ובהתאחדות הרבים כולם כאחד לא יבצר מהם כל אשר יזמו, ובפרט אם ההתאחדות היא בלימוד והתועדות דאהבת ישראל, אשר אז נתמלאת הבקשה שיהי' ברכנו אבינו כולנו כאחד באור פניך, וגורמים השמחה גם מלמעלה למטה – זמן שמחתנו ל' רבים: שמחת הקב"ה – ישמח הוי' במעשיו, ושמחת ישראל – ישמח ישראל בעושיו.

בברכת חג שמח.

מ. שניאורסאהן

א'רכט

ב"ה, ערב חג הסוכות, תשי"ב
ברוקלין.

הרה"ג והרה"ח אי"א עוסק בצ"צ וכו'
מוה"ר משה מאיר שי'

שלום וברכה!

קבלתי מכתבו בו כותב ע"ד התיסדות ועד טהרת המשפחה בשכונת ברייטאן ביטש לבנין מקוה כשרה, ומבקש שאבוא בדברי זיוז לבני מחנם שיחיו.

בשמחה הנני ממלא בקשתו, ומוסג"פ הקול קורא שלי ובודאי בהשתדלות הנכונה יעזרם השי"ת להוציא מחשבתם הטובה מהכח אל הפועל בהקדם האפשרי.

בברכת חג שמח.

לא יבצר: ראה ב"ר פל"ח, ו: איני יכול לשלוט בהם. ובארוכה בלקו"ת לג"פ ס"פ נח.
כולנו כאחד: ראה תניא פל"ב. סהמ"צ להצ"צ מצות אהבת ישראל. קונטרס החלצו.
שמחתנו... הקב"ה... ישראל: לקו"ת שמע"צ ד"ה ה' לי בעוזרי פ"ג. שיחת ליל א'
דחה"ס שנת ה'תשי"ד מכ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע ועל כ"י.

א'רכט

מוה"ר משה מאיר: ישר.

אירל

ב"ה, ערב חג הסוכות, תשי"ב
ברוקלין, נ. י.

אל בני ובנות ישראל בבריטאן ביטש,
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

מיט פרייד האב איך אויפגענומען די ידיעה אז אין בריטאן ביטש
האט זיך צוזאמענגעשטעלט א „ועד טהרת המשפחה“ וועמעס ציל עס
איז אויפצובויען דארטן א כשרה מקוה.

פון דעם אפהיטונג פון טהרת המשפחה איז אפהיינגיק ניט נאר
דער גייסטיקער, נאר אויך דער פיזישער קיום פון פרט און פון כלל.

די עקזיסטענץ פון א כשר'ער מקוה אין יעדער אידישער געגענד,
וועלכע זאל געבען די מעגליכקייט פאר יעדער אידישער פרוי
אפצוהיטען טהרת המשפחה אן איבעריקע שוועריגקייטן, איז דעריבער
א אומבאדינגטע נויטווענדיגקייט, און קיינע שטערונגען דארפן ניט
אפהאלטען דעם אויפבוי פון א מקוה.

זעלבסטפערשטענדליך, אז עס איז פון גרעסטער וויכטיגקייט אז
די מקוה זאל אויפגעבויט ווערען וואס פריער, וכל המציל נפש אחת
מישראל כאילו הציל עולם מלא, און עס איז צו גרויס די אחריות פאר
אפלייגען עס אפילו אויף א קורצע צייט.

איך ווענד זיך דערפאר מיט מיין בקשה צו אלע וואס קענען
העלפען אין דעם, ובפרט צו די אידישע איינוואוינער פון בריטאן
ביטש, אנטיילצונעמען מיט דער גרעסטער ווארימקייט אין שאפען די
געהעריקע מיטלען פאר אויפבויען די מקוה.

איך וויל אויך שטארק זיין אין דער האפנונג אז די רבנים, שול
פרעזידענטן און עסקנים פון געגענד, וועלען זיכער ניט רוען ביז די
מקוה וועט בעזרת השם יתברך געעפענט ווערען אין דער נאענטער
צוקונפט.

דער זכות פון דער גרויסער מצוה זאל ביישטיין יעדען איינעם און
יעדער איינער וועלכע נעמען אנטייל אין דעם, געבענטש צו ווערען פון
השם יתברך אין אלעס וואס זיי דארפען בבני חיי ומזוני רוויחי.

א'רלא

ב"ה, כ"ח תשרי, תשי"ב
ברוקלין.

הרה"ח הוו"ח אי"א נו"נ וכו'
מהו"ר רפאל נחמן שי הכהן

שלום וברכה!

במענה על שאלותיו במכתבו:

... לכוון בברכת כהנים למי שנסתלק כבר – לא נראה לי, משא"כ
באמירת תהלים או הפסוקים בסיום השמו"ע – שזהו תלוי באופן
ההתקשרות, הרגש הלב וכו'.

ד) הפסוקים לשם מ"מ הם: מאור עינים ישמח לב ושמועה טובה
תדשן עצם, מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל.

ה) אסיר תודה אהי' לו אם יודיעני הכוונות בברכת כהנים שכתב
לו (כפי שמזכיר במכתבו) כ"ק מו"ח אדמו"ר.

ואו) ת"ח ת"ח על שמכוון שמי בברכת כהנים, ועל קיומו מרז"ל,
הנותן מתנה לחברו צריך להודיעו, ויה"ר שיקויים בו בטוב הנראה
והנגלה הבטחת הקב"ה ואני אברכם, ובתוספתו שהיא מרובה על
העיקר.

בברכת בריאות הנכונה לו ולזוגתו שיחיו, ורוב נחת מכל ילידיהם
שיחיו.

א'רלא

שכתב לו: אג"ק אדמו"ר מוהר"צ נ"ע ח"ה אגרת ברצט.

יא

אדמו"ר שליט"א

אירלב

ב"ה, כ"ח תשרי, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על שאלתו: אם הרופאים אומרים שסכנה לאשה שתתעבר
אם מותר לה לשמש במוך וכיו"ב:

כבר שקו"ט בזה ראשונים ואחרונים, ונשיאינו מתירים, יעויין שו"ת
צ"צ חאה"ע ספ"ט, כן ישנה בכתובים תשובה עד"ז מבנו אדמו"ר
מהרי"נ, וכן שמעתי מספרים שהורה כן למעשה כ"ק מו"ח אדמו"ר
(ודלא כחוו"ד חלק מרבני אונגארן).

אחכה לבשורות טובות מהטבת מצב בריאותו שלו של זוגתו תי
ושל כל ילידיהם שיחיו.

ואחתום בברכה לבריאות הנכונה לכאו"א מהם.

אירלג

ב"ה, כ"ח תשרי, תשי"ב
ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"נ וכו' מהו"ר ישראל יהודה שי

שלום וברכה!

במענה על הודעתו מה, אפשערענעש" של בנו שלום דובער שי -
ומפני עניני חדש תשרי לא הי' הזמן גרמא לענות עד עתה -

הנני בזה להביע ברכתי שיגדלוהו הוריו לתורה לחופה ולמעשים
טובים מתוך הרחבה.

אירלב

לשמש במוך: ראה גם לעיל חיד אגרת איקב, ובהנסמן בהערות שם. לקמן אחיא.

אירלג

מהו"ר ישראל יהודה שי: לוי.

וזה לשון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע מה שכתב בענין התספורת לשלש שנים:

„... ובדבר גזיזת השערות – אפשרענעס – הוא דבר גדול במנהג ישראל, ועיקרו הוא בהחינוך דהשארית פיאות הראש, ומיום הגזיזה והנחת הפיאות של הראש נהגו להדר להרגיל את התינוק בענין נשיאת ט"ק וברכות השחר וברכת המזון וק"ש שעל המטה, והשי"ת יהי בעזרם שיגדלוהו לתורה לחופה ולמעשים טובים מתוך פרנסה בהרחבה ובמנוחת הדעת בגשמיות וברוחניות”.

בברכה לבריאות הנכונה לו ולכב"ב שי.

מ. שניאורסאהן

אירלג:

ב"ה, ל' תשרי, ה'תשי"ב
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

לויט ווי איך האב געהערט, צו מיין גרויס צער, האט זיך נאך די מיספארשטענדניש צווישן אייער זון . . . שי. און זיין פרוי תחי' נאך ניט איינגעארדנט. נאך גרעסער איז מיין פארדרוס ווען איך הער אז זיי וואוינען נאך ניט צוזאמען, און אז עס זיינען אפילו דא אזעלכע וועלכע ריידן וועגן א גט צווישן זיי.

געפין איך פאר מיין חוב צו שרייבן אייך, ווייל זיכער האט איר א השפעה אויף אייער זון, אז איר זאלט וויסן זיין, אז דא האנדלט זיך וועגן א זאך וואס איז אייער זון נוגע אויפן גאנצן לעבן, במילא איז דאס אויך פאר אייך, אלס זיינע עלטערן, א לעבנס-פראגע. איר דארפט זיך אריינלייגן אין דער זאך און זען, אז עס זאל ווערן צווישן זיי שלום-בית, און זיי זאלן זיך איינארדנען בא א נארמאלן צוזאמענלעבן פאר זיך אליין, ניט מיט אירע עלטערן און ניט מיט זיינע עלטערן, וואס דאן וועט זיי לייכטער זיין צו באפעסטיקן דעם שלום-בית, ווי עס דארף זיין אין א אידישע הויז.

איך האב געהערט וועגן די פארשידענע טעמים וועלכע מ'גיט אן אז

זיי שטערן צוריק איינצושטעלן דעם שלום-בית, און איך האב אויך געהערט די טעמים וואס אייער זון האט מיר דערציילט זייענדיק בא מיר. און נאך די אלע טעמים געפין איך איין פאר מיין חוב צו אונטערשטרייכן, אז דא שפילט מען זיך מיט א לעבנס-פראגע פון צוויי יונגע מענטשן, טאר מען אין דערויף ניט מישן קיינע זייטיקע ענינים.

מען דארף אויך געדיינקען וואס אונזער הייליקע תורה לערנט אונז, אז דער אויבערשטער האט געזאגט, אז מ'קאן אפילו - אין באשטימטע פאלן - זיין הייליקן נאמען אויסמעקן אבי איינצושטעלן שלום-בית צווישן מאן און פרוי. דערפון אליין קען מען שוין פארשטיין ווי גרויס איז די סכנה פאר די אלע וועלכע שטערן דעם שלום-בית, און ווי אומגעהויער גרויס איז דער שכר פאר די וועלכע העלפן צוריק אויפשטעלן דעם שלום-בית צווישן מאן און פרוי.

איך רעכן, אז צו עלטערן, וועמען דער גליק פון א קינד איז זיכער טייער, פארשפאר איך צו שרייבן מער אין דער זאך. איך האף, אז איר וועט טאן אלץ מעגליך צוזאמענצוברענגען אייער זון מיט זיין פרוי און צוריק אויפבויען דעם שלום-בית, און דער אויבערשטער זאל העלפן, אז איר זאלט דערפאר האבן געזונט און אידישן נחת פון די קינדער און פון די איבעריקע קינדער שיחיו.

בברכה.

אירלד

ב"ה, א' מרחשון, ה'תשי"ב
ברוקלין, נ. י.

הנהלת הישיבות בלוד ובתל-אביב, ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

במענה על שאלתם על ידי הרה"ח וו"ח אי"א נו"מ עוסק בצצ"ב וכו' מהור"ש שי' גורארי' בענין היחס שבין שתי הישיבות בלוד ובתל-אביב.

הנה כבר מלתי אמורה, ששתיהן צריכות להתקיים, ואין לבטל בשום אופן הישיבה בתל-אביב.

אבל לאידך גיסא, צריכה תכנית הלימודים שבשתי הישיבות להיות מסודרת באופן שיתאימו, ויהי' המשך מאחת לחברתה בלי הפסק ביניהן. וכיון, שכנראה, מיטב הכחות, הן בהמשפיעים והן בהתלמידים, הוא בלוד, יש לסדר, אשר מהישיבה בתל-אביב יוכלו התלמידים לעבור ולהמשיך לימודם בהישיבה בלוד באופן ישר.

בברכת הצלחה בעבודתם בקדש.

מ. שניאורסאהן

א'רלה

ב"ה, ג' מ"ח, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

קבלתי מכתבו מיום ד' העבר וכמנהגו ב„קדש“ מסיים הוא מכתבו בבקשת ברכה להצלחה, וכנראה שתיכף כשעבר הגבול לקנדה הנה נפל עוד הפעם במרה שחורה במחשבותיו, וכבר אמרתי לו כמה פעמים שהוא זוגתו שיחיו דארפען מאכען א ברעג מיט די מרה שחורה, ואם אין עצה אחרת – הרי מבואר בתו"א אז מרה שחורה קען מען אויסניצען אין התמדה בתורה, ויש בזה תועלת אז מען פארהיט דעם געזונט, מצד העדר המ"ש מענינים גשמים וגם פרנסה ברוחניות מצד התועלת שיש בלימוד התורה.

המחכה לבשורה טובה בנוגע לבריאות זוגתו תחי' וכן אשר כמ"ש, ולו יהי' בקבלת עול, לקחת שניהם על עצמם לעבוד את השי"ת מתוך שמחה.

בברכה.

אירלו

ב"ה, ז' מרחשון, ה'תשי"ב
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג והרה"ח וו"ח אי"א נו"מ בעל מדות תרומיות
עוסק בצרכי ציבור באמונה וכו' מהורר"ן שי

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו מכ"ח תשרי, בו מתאר את ההשפעה הטובה
של ביקור בחורי חמד תלמידי התמימים בביהכ"נ שלו בשמחת תורה
העבר, וחרושם שהשאירו על כל המתפללים.

ועלי להוסיף אשר היישר כח המגיע לבחורים הנ"ל עוד הרבה
יותר מכפי ההשערה, כי קשור הי' אצלם ביקור זה בקבלת עול ביותר,
באשר צריכים היו לעזוב את ההתועדות כאן בתוככי חסידי חב"ד
ואנ"ש, ולילך למשך שעות אחדות לבתי הכנסיות ובתי מדרשים, ולא זו
בלבד אלא לעשות את כל זה מתוך שמחה ועליצות לב.

ויהי רצון אשר השמחה של זמן שמחתנו בכלל, ושמחת תורה
בפרט, תומשך על כל השנה כולה, שתהי' שנת שמחה, ונשען על
המאמר הרגיל שמחה פורץ גדר, שיוסרו כל הגדרים וההגבלות
ההעלמות וההסתרים שבחיי בני ובנות ישראל, ותהי' שנה טובה
ומתוקה בטוב הנראה והנגלה בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בברכה.

מוסג"פ חוברת עסקנות חב"ד, אשר בטח תענין את כת"ר שי.

אירלו

מהורר"ן: כנראה — מלושקין. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ד תתפג. לקמן איתקו.

אירלז

... כבר הובא במ"א, אשר יש אומרים¹ שבענין אם שייך לאחר מיתה והסתלקות השגות חדשות ותוספות – פליגי הרמב"ם והראב"ד. אבל בפשיטות מובא בדא"ח בכ"מ² בפ"י הכתוב היושבת בגנים, וביאור ענין מתיבתא דרקיע, אשר הנשמות שבג"ע לומדים תורה.

ובכ"ז יש מקום לשתי הדיעות – ובזה מובן ג"כ איך שאין מזה סתירה להכלל דלא בשמים היא – כי עיקר התורה³ בירור הלכה שלא היתה ידועה כלל או שלא היתה מובנת היטב בטעמה מפני קושיות וכו' – אפשר רק ע"י נשמה מלובשת בגוף חומרי משכא דחויי⁴, אבל ישנה התורה גם בשמים⁵ ובפרט, לאלו הנשמות שלמדו בהיותם חי ע"פ האדמה, שזהו הגורם שילמדו אח"כ רוחניות ההלכה בגן עדן⁶, ואפילו במלאכים ישנה, כי גם הם מקשיבים (ומשתנים ע"י ההקשבה) לקולך, אבל לא מעין דתורה⁷.

* * *

בפרט בנוגע לבעל המאמר – הנני מעתיק בזה קטע מרשימת כ"ק מו"ח אדמו"ר וז"ל:

ב' כ' מ"ח.

היום הוא יום הולדת הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע שנולד ביום ב' חיי שרה בעשרים לחודש מ"ח בשנת תרכ"א בשעה תשיעית בקר.

-
- (1) צפנת פענח לרמב"ם הלי תשובה פ"ח ה"ד. ומציין שם למרז"ל ת"ח אין להם מנוחה כו'. ירושי' שביעית פ"ד ה"ט. ב"מ פה, ב. זבחים יד, ב. כתובות לט, א.
 - (2) ראה לקו"ת תזריע ד"ה קאמיפלגי במתיבתא דרקיע. שה"ש ד"ה להבין כו' שהארתעדל"ע. המשך וככה – תרל"ז פ"ו ואילך. קונטרס לימוד החסידות פ"א ואילך, ועוד.
 - (3) לקו"ת לג' פרשיות בתחילתו.
 - (4) אגה"ק סי' כו. ועייג"כ קונטרס אחרון ד"ה להבין פרטי ההלכות.
 - (5) המשך חייב אדם לברך תרל"ח פכ"ב.
 - (6) עיין תו"א תולדות ד"ה מים רבים פ"ג. המשך הנ"ל שם.
-

אירלז

נדפסה בסה"מ פר"ת ע' שנו. לק"ש ח"י ע' 206.
לבעל המאמר: ד"ה. סמוכים לעד – פר"ת, מכ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע.

בחלומי ראיתי את הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק בבגדי ש"ק ובפנים צוהלות במאד. ואמר במעת לעת זה שנתמלאו שמונים וארבע שנים לירידת נשמתי בעולם התחתון הנה יהיו אצלי אורחים טובים, וכפי הסדר הנה כל אחד מכ"ק רבותינו ואבותינו הק' יאמר דרוש ע"פ דקאפיטל פד. – עכ"ל בהנוגע לעניינינו.

– הרשימה היא משנת תש"ה, פד שנים מיום הולדת את בעל המאמר אשר אז מסתיימת השייכות אל קאפ' פד שבתהלים וכידוע ממנהגי אמירת תהלים אשר בקבלה מן הבעש"ט. –

הרי אשר גם לאחר ההסתלקות ישנו לימוד ושמיעת תורה מנשיאים, ולימוד התלוי בתוספת שבזמן דלמטה.

מנחם שניאורסאהן

ז' מ"ח, ה'תשי"ב
ברוקלין, נ. י.

א'רלח

ב"ה, יד מרחשון, ה'תשי"ב
ברוקלין, נ. י.

הרה"ח והרה"ג הו"ח אי"א נר"מ עוסק בצרכי צבור
באמונה וכו' מהור"י שי

שלום וברכה!

לוטה פה מאמר מכ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע אשר בטח יענין
אותו.

היות שבעירו יש, ת"ל, הרבה בני ישיבות ובחורי חמד כ"י, בטח

(7) ראה קובץ מכתבים לתהלים ס"ע 214.

א'רלח

מהור"י: לנדא. אגרות גוספוט אליו – לעיל ח"ג חז, ובהנמקן בהערות שם.
מאמר: סמוכים לעד – פרי"ת.
שבעירו: בני ברק

ישתמש בהשפעתו הכבירה עליהם לקרבם לרעיון החסידות ולהפיץ
המעיינות החוצה. ות"ח מראש אם יבשר בשו"ט בזה.

בברכה.

מ. שניאורסאהן

א'רלט

ב"ה, ט"ו מרחשון, ה'תשי"ב
ברוקלין, נ. י.

הו"ח אי"א נו"מ עוסק בצרכי ציבור וכו'
מו"ה משה הכהן שי' שייעוויץ

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו מיום הראשון לפ' לך, עם המוסג"ב תרומתו
למרכז לעניני חינוך ולקה"ת, והקבלות מצורפות בזה.

תקותי חזקה שיבשרני טובות ממצב בריאותו ומצב בריאות זוגתו
שתחי, וכן ג"כ מפעולותיו הטובות בעסקנותו הציבורית. וידוע מרז"ל
אין טוב אלא תורה, היינו שהפעולה נקראת פעולה טובה אם מביאה,
ועל כל פנים גורמת, להרמת קרן התורה בעצמו ובהסביבה.

וכמו שהתורה ארוכה מארץ מדה, הרי ג"כ הפעולות להרמת קרן
התורה אין להן הגבלה, וכמרז"ל כל המוסיף מוסיפין לו, היינו שכל
המוסיף בפעולות הנ"ל מוסיפין לו עוד כח וגבורה וגם חשק ורצון
להמשיך ולהגדיל הפעולות הן באיכות הן בכמות.

ובכללות לא רק בתורה כן הוא, אלא ג"כ בכל הענינים דקדושה. כי
כלל הוא בסטרא דקדושה מעלין בקדש ולא מורידין. וידוע שיש כמה
דיעות שהכלל דמעלין בקדושה הוא מדאורייתא.

ועל פי הנ"ל יומתק ג"כ הסיפור ששמעתי מכ"ק מו"ח אדמו"ר

א'רלט

מו"ה . . . שייעוויץ: אגרות נוספות אליו — לעיל חיד תתפ, ובהנסמן בהערות שם. לקמן איתכו. איתמג.

איתמז.

דיעות . . . מדאורייתא: ראה לקמן אגרת איתקכו.

הסיפור: ראה בארוכה לקו"ש ח"ה ע' 86.

צוקללה"ה נבג"מ זי"ע, אשר אביו, בהיותו בן ד' או ה' שנה, נכנס ביום ההולדת (כ' מרחשון) אל כ"ק אדמו"ר הצמח צדק לקבל ברכתו, ופרשת השבוע הי' אז פ' וירא. וכשנכנס התחיל לבכות, וכששאלו אדמו"ר הצ"צ מהי סיבת בכיתו, ענה כי בפרשת השבוע מסופר אשר הקב"ה נראה לאברהם אבינו, ולכן גם הוא משתוקק שיראה אליו, ומשום זה בוכה הוא.

ויענהו אדמו"ר הצ"צ: אז א איד א צדיק גמור, צו 99 יאר, ווייס אז ער דארף זיך מל זיין, איז ער ווערט אז דער אויבערשטער זאל זיך צו עם באווייזן.

באיחול בריאות הנכונה לו ולזוגי שתי.

א'רמ

ב"ה, ט"ו מרחשון, תשי"ב
ברוקלין, נ. י.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מיום ב' לס' לך, בו מתאר מצב הישיש הו"ח אי"א וכו' ר' . . . שי' ושואל חוות דעתי בנוגע הב' ברירות שיש לו, או לדור אצל ביהכ"נ או בבית ששם דרות שתי בנותיו אבל אין שם בית כנסת בסביבה,

הנה בגיל שלו חשוב הוא שיהי' בין אנשים ובפרט שהורגל לזה מעודו, ולכן נראה לי הסבר[א] הראשונה, היינו שימצאו לו דירה מתאמת סמוך לבית הכנסת וישתדלו אשר גם שאר התנאים בענין ההשגחה עליו וכו' יהיו ג"כ באופן המתאים בשבילו.

ומטובו למסור ל . . . שי' איחולי הלבביים לאריכות ימים ושנים טובות, טובות כפשוטו ממש, היינו במנוחת הנפש ומנוחת הגוף, וטובות כדרשת רז"ל כי אין טוב אלא תורה ומצוה, היינו שיהיו ימיו ושנותיו ממולאים בתורה ומצוות. ועל פי מה שפירש הרמב"ם ז"ל בהל' דיעות בענין ככל דרכיך דעהו, והובא ג"כ בטושו"ע או"ח סי' רלא, הנה מובן אשר כל רגע ורגע מזמן חיי האדם יכול להיות ממולא בתורה ומצוות שהם טוב אמת.

בברכה.

א'רמא

ב"ה, ט"ו מרחשון, תשי"ב
ברוקלין, נ.י.

צום פאראיין פון יונגע פרויען אנ"ש אין מאנטרעאל, ה'
עליהם יחיו

ברכה ושלום!

מיט פארגעניגען האב איך באקומען דעם בריוו, געשריבען פון דער
סעקרעטערין פון אייער גרופע, מרת חי' קרעמער תחי', אין וועלכען זי
שרייבט, אז עס זיינען פארגעקומען וואלען פון אפיסערס און עס איז
ערוויילט געווארען א פרעזידיום, און בעט א ברכה פאר הצלחה אין
אייער ארבעט.

ווינש איך אייך אלעמען, מיט די אפיסערס בראש, אז איר זאלט
אנגיין מיט אייער ארבעט בהצלחה, צו פארשפרייטען די ליכטיקייט פון
תורה ומצוות בכלל, און פון חסידות ודרכי החסידים בפרט, ניט נאר
בא זיך אין דער היים, נאר אויך ארום זיך, אזוי אז יעדערע פון אייך
זאל דינען אלס ליכטיקע לאנטערנע (טארטש) וואס מאכט ליכטיק
אויף א געוויסן שטח ארום זיך די פינסטערניש פון גלות.

עס איז באוואוסט דער ווארט פון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה
נבג"מ זי"ע, וואס ער האט געענטפערט איינעם וואס האט זיך
באקלאגט, אז ער איז איינער אליין אין א סביבה וועלכע איז ניט קיין
רוחניות'דיקע ופשיטא ניט קיין חסידישע. האט דער רבי דער שווער
אויף דערויף געענטפערט: ווען מען שטעלט אוועק א לאנטערנע אין
גאס בא נאכט, קלייבט מען זיך ארום איר.

דערפון לערנען מיר צוויי זאכן: א) אז א איד בכלל, און א חסיד
בפרט, סיי מאן סיי פרוי, טאר ניט באנוגען זיך מיט האלטן א
לאנטערנע בא זיך אין שטוב, נאר דארף זי ארויסטראגען אויך אין גאס.
ב) ניט נאר ציט דאס צו מענטשן, וואס מען דארף זיך אנשטרענגען צו

א'רמא

דער ווארט: ראה גם לעיל ח"ב אגרת של. לקמן אירנב. ארסט. א'עדר.

כא

אדמו"ר שליט"א

דערנענטערן זיי, נאר עס וועלן אויך זיין באשטימטע קרייזען מענטשן.
וועלכע וועלן זיך, פון זיך אליין, קלייבען זיך ארום דער לאנטערנע.

דער אויבערשטער זאל העלפען, אז דורך דעם תוספות אור וואס
יעדערע פון אייך וועט מוסיף זיין אין גאס, וועט דער אויבערשטער
מוסיף זיין ליכטיקייט כמה פעמים ככה, עס זאל ליכטיק זיין בא
יעדען איינעם סיי בגשמיות און סיי ברוחניות.

בברכת הצלחה בעבודתן עבודת הכלל, וגם בענייניהן הפרטיים,
המחכה לבשורות טובות אשר נגשו כבר לעבודה בפועל וכבר
רואות פרי טוב בעמלן.

א'רמב

ב"ה, כ' מ"ח, ה'תשי"ב
ברוקלין.

ש"ב הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ וכו'
מהו"ר שמואל מנחם מענדיל שי

שלום וברכה!

... ובמענה על הודעתו אשר ביום ו' טבת הבע"ל יתמלאו שלש
שנים לבנם יהי רצון שיגדלוהו לתורה לחופה ולמעשים טובים מתוך
הרחבה.

ומועתק פה קטע ממכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר מש"כ בענין
התספורת לשלש שנים וז"ל:

... ובדבר גזיזת השערות, אפשערעניש – הוא דבר גדול במנהגי
ישראל ועיקרו הוא בהחינוך דהשארית – פיאות הראש. ומיום הגזיזה
והנחת פיאות של הראש נהגו להדר להרגיל התינוק בענין נשיאת ט"ק
וברכות השחר וברכת המזון וק"ש שעל המטה והשי"ת יהי בעזרם

א'רמב

נדפסה בלוקו"ש ח"ז ע' 350, והושלמה ע"פ העתק המזכירות.
מהו"ר שמואל מנחם מענדל שי: שניאורסאהן.

שיגדלוהו לתורה ולחופה ולמעשים טובים מתוך פרנסה בהרחבה ובמנוחת הדעת בגשמיות וברוחניות.

ומה ששואל אם לעשות התספורת ביום ההולדת או לדחותה לל"ג בעומר - הנה אם אין מנהג **קבוע ומקובל** אצל אנ"ש לדחות לל"ג בעומר אין נראה לי לדחות התספורת והחינוך (כנ"ל במכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר) לזמן ארוך כ"כ, ובפרט שגם רגל באמצע וי"א (ראה ס' מהרי"ד ח"א קסט, ב) אשר התספורת זו שייכת לראשית הגז, שזהו ממתנות כהונה ולכל היותר יכול לעשות תספורת גם בל"ג בעומר היינו שאז יקרא סיום התספורת.

בברכת מזל טוב וחסידישן נחת מבנו שי' הנ"ל ומכל יו"ח שיחיו.

א'רמג

ב"ה, כ' מרחשון, תשי"ב
ברוקלין, נ. י.

לכל מוקירי החינוך הכשר ובפרט לאנ"ש
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

צו דער חגיגה פון דעם צען-יאר-יקן יובל פון דער גרינדונג און עקזיסטענץ פון אירגון בתי הספר לנערות, **בית רבקה**, אונטער דער אויפזיכט פון „מרכז לענייני חינוך" און פון די מוסדות הק' געגרינדעט דורך כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע,

קום איך דערמיט אויסדריקן מיין באגריסונג און ברכה צו אלע עסקנים, פריינט און שטיצער וועלכע האבן מיטגעהאלפן אין דער אנטוויקלונג און אויפבליאונג פון די דאזיקע מוסדות הק', ובראשם הרה"ח הו"ח אי"א נו"מ עוסק בצרכי ציבור באמונה בעל מרץ ורב פעלים וכו' מהור"י שי' דזשייקאבסאן. א דאנק זייער אונערמידלעכער און איבערגעגעבענער ארבעט, האבן זיך די דאזיקע מוסדות קונה שם

א'רמג

נדפסה בלק"ש חכ"ג ע' 417, והושלמה ע"פ העתק המזכירות.

געווען מיט הונדערטע תלמידות, וועלכע זיינען דערצויגן געווארן אין דעם גייסט פון תורה מיט יראת שמים און מידות טובות, א נחת פאר עלטערן און א שטאלץ פאר אלעמען.

ביום ג' לחדש כסלו הבע"ל, קומט פאר, בעזהשי"ת, די חגיגה פון צען-יארקן יובל פון „בית רבקה". וויל איך זיך דערמיט ווענדן מיט א קריאה של חיבה והתעוררות צו אלעמען וועלכע האלטן טייער די יסודות פון תורה-אידישקייט, ואנ"ש בפרט:

עס איז א חוב קדוש צו שטיצן די מוסדות החינוך „בית רבקה", און יעדער איינער, מאן און פרוי, דארף עס האלטן פאר א גרויסן זכות צו נעמען א פערזענליכן אנטייל אין דער חגיגה, און צו העלפן מיט אלע מעגליכקייטן, בעושה ומעשה, דעם קיום פון די שוין עקזיסטירנדע „בית רבקה" שולעס, און דער דערעפנונג פון נייע.

אין דער איצטיקער צייט, ווען די דאזיקע מוסדות ראנגלען זיך פאר זייער קיום צוליב עקאנאמישע שוועריקייטן, איז יעדע הילף ניט נאר א שטיצע, נאר אויך א רעטונג, – די רעטונג פון א העכסט וויכטיקע פעסטונג פון חינוך הבנות על טהרת הקדש.

דער אויבערשטער בלייבט ניט קיין בעל-חוב, און אלע וועלכע טוען און העלפן אויפן געביט פון חינוך הכשר, ובפרט די אנטיילנעמער און מיטהעלפער פון „בית רבקה" וועלן זיכער געבענטשט ווערן פון השי"ת בהמצטרך להם בגשמיות וברוחניות.

בברכת הצלחה מרובה בעבודתם בקדש ורב טוב גשמי ורוחני.

א'רמז

ב"ה, כ' מ"ח, ה'תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

קבלתי הפ"נ שלו, ע"ד הרה"ח הו"ח אי"א נר"מ עוסק בצ"צ באמונה וכו' מוה"ר שמואל דוד שי רייטשיק.

ואציע לו, אשר יחזיק בהשלשה שיעורים השוים לכל נפש, והם, אמירת יום תהלים (כפי שנחלק לימי החדש) אחר תפלת שחרית בכל

יום, ולימוד פרשת חומש עם פרש"י (מפרשת השבוע) בכל יום, ביום א' מהתחלת הסדרה עד שני וביום ב' משני עד שלישי וכו', ולימוד שיעור תניא בכל יום, כפי שנחלק התניא לימי השנה, ויתאמץ בלימוד פנימיות התורה המביאה לאהוי"ר שזהו בן ובת ברוחניות, וזהו סגולה לבנים וכמ"ש אדמו"ר הזקן (במכתב הנדפס ב"מאה שערים").

וזוגתו תחי' תפריש צדקה לצדקת רבי מאיר בעל הנס (רמבעה"ן) קודם הדלקת נרות בכל עש"ק וערב יום טוב.

בברכה.

א'רמה

ב"ה, כ"א מרחשון, ה'תשי"ב
ברוקלין, נ. י.

שלום וברכה!

איך האב באקומען אייער בריוו פון יום ד' פ' לך, וואו איר שרייבט, אז איר האט א מעגלעכקייט צו באקומען א סובסידיע, וואס איז אויף דער קאנווענשאן פון . . צוגעטיילט געווארן פאר ישיבת . . און אנדערע ישיבות.

זיכער ווייסט איר, אז די ליובאוויטשער ישיבות עקזיסטירן העכער פון 50 יאר, און האבן זיך אלעמאל אויסגעטיילט דערמיט וואס זיי זיינען איבער-פארטייאיש, און ניט אפהענגיק פון קיינע זייטיקע השפעות און אריינמישונגען, און צייכנען זיך מיט שטרענגען יראת-שמים בכל הפרטים.

דערמיט האבן זיך די ליובאוויטשער ישיבות דערווארבן א נאמען איבעראל, א נאמען וואס דערמאנט ניט בלויז א שטאט, נאר איז א סימבאל פון א גאנצער שיטה. די הויפט גרונטן פון דער שיטה פון ליובאוויטשער ישיבות זיינען: שטיין מיט שטארקייט אויף דער פראגראם, וואס דער גרינדער פון דער ישיבה האט אויפגעשטעלט, ניט

א'רמד

טגולה לבנים: ראה גם לקמן אגרת אישפז.
במכתב הנדפס ב"מאה שערים": לח, א. סה"מ הקצרים ע' תס"תסב.

נאכגעבן פארשידענע-ערליי ווינטן וועלכע בלאזן אין גאס, און ניט צולאזן אויף זיך קיין חותם פון וועלכער פארטיי עס זאל ניט זיין.

ניט קוקנדיק אויף דעם, וואס זייער אפט האט די דאזיקע שטעלונג שווערער געמאכט די פינאנציעלע לאגע פון דער ישיבה, איז פאר די 54 יאר זינט די ישיבות זיינען געגרינדעט געווארן תמיד געמאכט געווארן די גרעסטע אנשטרענגונג ניט אפצוגיין פון דער פראגראם, אפילו ווען עס האט זיך געהאנדלט וועגן קאלאסאלע און שטענדיקע סובסידיעס פון די אדער יענע פארטיי.

פון דעם איבערבליק איבער דער היסטאריע און פירונג פון די ליובאוויטשער ישיבות, איז אויך קלאר, וואס, לויט מיין מיינונג, עס דארף זיין אייער שטעלונג אין דער פראגע: עס קאן גאר קיין שאלה ניט זיין וועגן אננעמען א סובסידיע פון א פארטיי, אויב אפילו די סובסידיע וואלט געווען קאלאסאל גרויס, ווארום דאס איז דער היפוך פון דעם ווילן פון די גרינדער פון די ישיבות, וועמענס נאמען און געדאנקען זיינען אונז טייער, און וואס מיר מוזן אנהאלטן מיט אלע כוחות.

בשעת מען נעמט נאך דערצו אין באטראכט, אז נאך אלע חשבונות איז דער בעל-הבית איבער די הכנסה און הוצאה פון א מוסד – דער אויבערשטער, קען א איד, א מאמין, ניט צולאזן דעם געדאנק, אז דורך דעם וואס ער וועט פאלגן דעם אנזאג פון די מייסדי הישיבות, דער שווער דער רבי און זיין פאטער נ"ע, זאל דערפאר דער אויבערשטער געבן ווייניקער הכנסה אין דער ישיבה. אדרבה, בשעת מען וועט זיך האלטן פעסט אין זייערע וועגן, וועט דער אויבערשטער ברייטער מאכן די צינורות און קוואלן אויפצוהאלטן און פארגרעסערן די ישיבות.

מיט גרוס אלע מיטארבעטער, ובברכת הצלחה בעבודתם בקדש, וכ"ט גם בעניניו הפרטים.

א'רמו

ב"ה, כ"ב מרחשון, ה'תשי"ב
ברוקלין, נ.י.

הנהלת ישיבת לוד, ד' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתביכם, וכן הדו"ח מהישיבה מ"ח תשרי, בצירוף גליונות התלמידים עם תמונותיהם, אשר רואיהם יכירום כי זרע ברך ה' הם. חבל אשר בכמה גליונות חסרה התמונה, ובטח ימלאו זה בפעם הבאה.

חסרות תמונות בגליונות מס': 6, 29, 30, 31, 32, 35, 40, 44, 47, 91, 93, 100, 104, 109. ממספר 109 ואילך חסרים גם הגליונות.

ב) בנוגע לשאלתם בענין שילוח שד"ר, וכותבים אשר כנראה ממכתבי אין דעתי נוחה מנסיעתו למדינות אחדות, איני יודע על מה מיוסדת השערותם זו, ודעתי היא רק שהמוסדות צריכים להתדבר זה עם זה, באופן שלא יהיו סתירות ובילבולים והיזיקות מנסיעות בלתי מסודרות. ובטח אפשר לסדר הנסיעות מהמוסדות השונים באופן שכזה, שגם שליח המוסד שלכם יוכל לבקר בכל המדינות.

ג) בנוגע לשאלתם בענין שילוח איש פרטי אם מסוגל הוא להיות שד"ר, קשה לי לחוות דיעה מבלי הכירי אותו פנים, ובטח על אתר יוכלו לברר עד כמה מתאים הוא לשליחות זו, ובודאי נוגע בזה ג"כ לאיזה מדינה עליו לנסוע.

ד) במענה על שאלתם בענין לקיחת ר"מ מיוחד ללימוד הנגלה, נכון הדבר במאד, ומכמה וכמה טעמים. הן כלפי פנים והן כלפי חוץ. כי צריך להשתדל ביותר לא רק בהרמת אופן לימוד החסידות אלא בהרמת אופן לימוד הנגלה שיהי' בחיות, מיט א לעבעדיקייט, און צוגעקאכטקייט, ובטח אשר ר"מ מיוחד מתאים לזה יוכל להועיל בזה הרבה והרבה.

א'רמו

ממכתב: דלעיל חיד א'קלד. וראה לעיל שם אגרת א'ר.

ה) קשה לי מכאן לחוות דיעה בנוגע לאיש פרטי, אבל בטוח אני שעל אתר יוכלו לברר אחר הבחינה באופן ההשפעה של הר"מ פלוני או פלוני על התלמידים, ועד כמה הוא מעורר חיות בלימודים וכו'.

ו) במענה על שאלתם בענין סדר הלימודים, הנה בהכיתות בכלל צריכים להשתדל שיהי קרוב להסדר שהי בתומכי תמימים מאז, כמובן בשינויים המוכרחים מפני התנאים במקומם עתה (לבד בילדי תימן שזקוקים הם להשגחה מעולה עד שיתרגלו להסדרים החדשים, וכן גישה מיוחדת בענין לימוד החסידות, אשר כמובן מוכרח הוא גם בשבילם), וכבר עוררתי מאז ע"ד לימוד מאמרי כ"ק מו"ח אדמו"ר.

ז) בהמשך להנ"ל אדגיש עוה"פ על דבר הנחיצות לפי דעתי להרגיל את כל התלמידים, עכ"פ אלו שיש להם שייכות לזה, בחזרת מאמרי דא"ח ברבים, וגם לפני בע"ב מחוגים שלא מאנ"ש. וכן אדגיש עוה"פ על דבר הנחיצות להקים מחנכים ומדריכים מבין ילדי תימן גופא.

ח) אקוה למילוי הבטחתם במכתבם לשלוח ג"כ את הגליונות מילדי תימן, וכן במה שנוגע להעובדים בהנהלה, ות"ח מראש.

ט) אתענין לדעת אם לזמן הלימודים דעתה הרחיבה גבולם בתלמידים, ומאיזה סוג.

פ"ש מהרבני וו"ח אי"א נו"נ עוסק בצרכי ציבור וכו' מהר"ש שי גורארי בטח קיבלו, ובודאי היתה גם התועדות חסידותית, כמו שדברתי אתו קודם נסעו מכאן. ואקוה אשר ההתועדות הביאה התחזקות בפעולות הקיימות והתרחבותן והתעוררות לפעולות חדשות.

בברכת הצלחה בעבודתם בקדש וד"ש כאו"א.

מוסג"פ קונטרס לכ' מרחשון שזה עתה הוצאנו לאור.

כמדומה שכבר הודיעו להם שהאתרוג ששלחו נתקבל בעתו ובזמנו ות"ח ת"ח.

א'רמז

ב"ה, כ"ב מרחשון, ה'תשי"ב
ברוקלין, נ.י.

הנהלת כפר חב"ד, ד' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בשעתו קבלתי בקשתם על ידי הו"ח אי"א נו"מ וכו' מו"ה הר"פ
שי אלטהויז, שידברו אם הד"ר שווארץ, מנהל המגבית היהודית
המאוחדת, בקשר עם התזכיר ע"ד קרן השמיטה שמסרו לו בהיותו
באה"ק ת"ו.

בקשתם נתמלאה, ומה מאד גדלה תמיהתי כשהודיעו לי המענה
שלו, אשר **מכבר** ענה לכם בשלילה ע"ד בקשתם – (בטענה אשר אין
אצלו קופה לתכלית זו, ועוד נימוקים. ובפרט – זהו מדבריו –
שהמנדבים פה באמריקה קשה להסבירם לתרום לצורך זה, כיון
שנתפרסם שהרבנות הראשית מצאה אופן היתר עבודה וכו').

עוד נודעתי, וזהו נוגע לפועל, אשר הסוכנות היהודית קבעה סכום
של 125,000 בתור קרן השמיטה, ובזה יש לפנות ישר להסוכנות באה"ק
ת"ו בתביעה, ומובן אשר **ההקדש** בזה ישובח.

מוסג"פ הקונטרס לכ' חשון שהו"ל...

בפ"ש לכל או"א בפרט.

א'רמז

מהעתקה. ראה לקמן אגרת אי"שג.

א'רמח

ב"ה, כ"ב מרחשון, תשי"ב
ברוקלין, נ. י.

הנהלת צעירי אגודת חב"ד

שלום וברכה!

בנועם ובשמחה גדולה קראתי הדו"ח שלהם ע"ד הפעולות במשך
חדש תשרי, ובפרט בזמן שמחתנו. כן יתן וכן יוסיף ה' לימים יבואו
להיות מעלין בקדש, מעלה אחר מעלה.

ועל של עתה באתי לעוררם ע"ד הנחיצות היותר גדולה להשתמש
בחדש כסלו להפצת שיטת החסידות חב"ד. ובפרט בהימים שמיו"ד
כסלו, י"ט כסלו ואילך, ולסדר הדברים בפירסום המתאים, והעיקר
להשתדל בכיבוש הנוער, ולא רק הנוער החרדי בלבד, אלא גם זה שלעת
עתה אינו חרדי עדיין, הנמצא לע"ע בחוצה.

אפשר שימים אלו תוגמר כאן העתקת חוברת י"ט כסלו ללשון
הקדש, ואז תושלח לכם. אבל בטח גם במחניכם יש למצוא בקל
מעתיק המתאים, ואז אין כדאי לחכות להעתקה הנשלחת מכאן, אשר
אפשר שתתאחר.

בברכת הצלחה בעבודתם בקדש וקיום ברכת נשיאנו
להיות נרות להאיר.

מוסג"פ קונטרס לכ' מרחשון שהו"ל בימים אלו.

א'רמח

נדפסה בלקו"ש חט"ו ע' 517, והושלמה ע"ם העתק המזכירות.

א'רמט

ב"ה, כ"ב מרחשון, תשי"ב
ברוקלין, נ.י.

הנהלת אגודת חב"ד תל אביב

שלום וברכה!

הד"ש על ידי הרבני הו"ח אי"א נו"מ עוסק בצ"צ וכו' מהר"ש שי
גורארי בטח נתקבל.

ועל של עתה באתי לעוררם על דבר הנחיצות והאפשריות לנצל את
חדש כסלו לענין הפצת רעיון חסידות חב"ד בחוגים היותר רחבים,
כמובן בתכנית מסודרת. ולכאורה מהנכון הי' שפעם אחת תהי'
התועדות גדולה ויתקבצו כלם במקום אחד, ובלילות האחרים יתחלקו
לסדר התועדויות במקומות רבים ובחוגים שונים. ואל בינתם אשען
לסדר הדבר באופן היותר מתאים.

בברכת הצלחה בעבודתם בקדש.

גם לצעירי אגו"ח כתבתי ע"ד הנ"ל, ובודאי יתאימו את עבודתם
ופעולותיהם באופן שישלימו אחת לרעותה.

מוסג"פ קונטרס לכ' מרחשון שהו"ל ימים אלו.

לא

אדמו"ר שליט"א

א'רנ

ב"ה, כ"ג מ"ח, ה'תשי"ב
ברוקלין,

הרה"ג והרה"ח הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ וכו'
מהו"ר שלמה שי

שלום וברכה!

מכתביו בעתם קבלתי, ות"ל על מצב הבריאות של כולם, כן יבשר
להבא אשר שלום לו ולכל ב"ב שיחיו.

ת"ח על הידיעות שכותב מהכפרים הנתוספים מזמן לזמן עם
הפרטים השייכים לזה, ובטח גם להבא יעשה כן, ות"ח מראש.

בנוגע לשאלותיו – כבר מסרתי ע"י הרב"ג שי, באשר לא הי' הזמן
גרמא לענות לו בהקדם, ובודאי כבר קיבל ההוראות שבזה במכתב
הרב"ג שי.

מוסג"פ הקונטרס לכ' חשון אשר י"ל זה עתה, ובטח ישתמש בו
באופן המתאים.

מהראוי אשר יחד עם הרה"ג והרה"ח מוהר"מ שי ליפסקאר
יתייעצו באופן העבודה לנצל את הימים דחדש הגאולה הבע"ל, והם
יו"ד וי"ט כסלו וימי חנוכה הבע"ל, באופן המתאים ובפרסום הראוי,
גם במקומות הרחוקים על ידי שימצאו אנשים המתאימים לדרוש ע"ד
פרשת החג י"ט כסלו, ובהוראות כלליות ע"ד מה לדבר. והעיקר ע"ד
פעולות ממשיות שאפשר לדרוש מהם, הן ברכישת תלמידים עבור
אהלי יוסף יצחק"ו והן בשביל חיזוק היהדות בכלל.

לשם משותף, אם הב' – אהלי כו" – כמובן א"א להסכים. אבל צ"ל
זה באופן דיפלומטי.

א'רנ

מהו"ר שלמה שי: מטוסב – שליח כ"ק אדמו"ר שליט"א בקובלנקה מרוקו. אגרות נוספות אליו –
לעיל ח"ד תתיח, ובהנסמן בהערות שם. לקמן אירצו.
הרב"ג שי: ה"ר בנימין שי גורדצקי.

מ. שניאורסאהן

א'רנא

שלום וברכה!

ד) אפשר אשר ימים אלו תוגמר פה העתקת חוברת י"ט כסלו
ללשון הקדש, ואז יושלח לו טופס אחד ע"מ להדפיסו על אתר ולשלחו

בהוצ"ק: בהוצאות קטנות.

א'דנא

חוה'ר מיכאל: ליפסקר — שליח כ"ק אדמו"ר שליט"א במקנס מרוקו. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ד חשפה, ובהנסמן בהערות שם. לקמן א"ער. א'שמא.

למקומות הדרושים אבל כמובן אין זה מספיק, כי צריכה להיות הכנה גם במקומות הרחוקים על ידי שימצא אנשים המתאימים לדרוש ע"ד פרשת החג, וצריך הי' לסדר זה עם מוהר"ש שי' מטוסאוו, שיודיע איש איש נלמכריו ולהמושפעים שלו ע"ד הנ"ל בהוראות כלליות ע"ד מה לדבר והעיקר ע"ד פעולות ממשיות שאפשר לדרוש מהם, הן בריכוש תלמידים עבור „אהלי יוסף יצחק" והן בשביל חיזוק.

ה) נשלח להרב טלידני שי' סעט של שדי חמד בתור תשורה בשביל השתתפותו בהמוסדות שלנו, וכשיקבל בטח יודע מזה ותקותי שיהי עי"ז ג"כ סיוע לתוספת אומץ מצדו בעבודתנו.

ו) במ"ש בענין הדפסה במכ"ע שלהם שימצאו כאן מי שיעתיק לצרפתית, הנה קשה למצוא זה בכאן ביותר, ומהראוי שימצא על אתר מומחה לזה, אף אם נצרך לזה איזה הוצאה ע"ד הרגיל כדאי לעשות את זה, ויכול לשלוח לכאן העתקה קודם שיודפס, ובמילא יוכלו לבחון את ההעתקה גם כאן. מובן הדבר שבאם ימצא מעתיק שיש לו שייכות אל העתון הרי אז המעתיק עצמו יהי מעונין שידפיסו בהעתון את מאמרו, ומעורר הנני עדי"ז ביחוד עתה, כי כדאי שיהי עכ"פ מאמר אחד בעתונים ג"כ ע"ד י"ט כסלו הבע"ל.

ז) בטח זוכר ע"ד ענין הספרים ובפרט אלו של חברה דובבי שפתי ישנים וגם ספרים רבים למאד אשר נדפסו בעיר גירבה (בקבלה וגם בשאר מקצועות התורה), ואין מזרזין אלא למזרזין.

... בטח סידר ג"כ את סדר דש"מ החדש, וצריך לאט לאט לפרסם סדר זה ג"כ באותן המקומות שיש לו השפעה שם, כמובן בהזכרת שם מייסד תקנה זו הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר, וש"מ חדש טבת הוא יום המוכשר לזה כיון שזהו בין י"ט כסלו לחנוכה, אשר י"ט כסלו הוא ר"ה למאור החסידות היא פנימית התורה, ונס חנוכה הי' ג"כ בשמן שזהו רזין דרזין דאורייתא ונמצא בפך שהי' חתום בחותמו של כהן גדול המקודש בישראל, דער רבי פון דעם דור.

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש, וברכה והצלחה בעניניו הפרטים ג"כ.

מצו"פ הקונטרס לכ' חשון שי"ל זה עתה.

א'רנב

ב"ה, כ"ג מ"ח, ה'תשי"ב
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נו"מ וכו' מוהרנ"נ שי

שלום וברכה!

... מוסג"פ הקונטרס לכ' חשון שי"ל זה עתה, ובטח יזכה בו את
הרבים באופן המתאים.

אם ירשה לי הזמן אבוא עוד בכתובים עד"ז, והנני להעירו גם עתה
עד נחיצות ההכנות לימי ההתועדות דחדש כסלו הבע"ל והם ימי יו"ד
וי"ט כסלו וחנוכה והשבתיים שבינתיים.

ומהנכון הי' לקיים בזה הזמן הענין דיפוצו מעיינותיך חוצה שזהו
מענינא דיומא, היינו שנוסף על ההתועדות שתהי' בבתי קבוצי אנ"ש
ובפרט בהשיבה, ונוסף על ההתועדות שיהי' מכל אנ"ש ביחד, הנה
כדאי להשתדל לעשות התועדות בבתי כנסיות השייכים לזה, וכמובן
שבכל התועדות דשם יהי' ג"כ ב"כ מאנ"ש והתמימים שיוכלו להפיח
רוח חיים, חיי החיים, וחיים דחיי החיים (כמבואר במכ' - הנדפס
בסוף הקונטרס די"ט כסלו הבע"ל, - הנשלח בשעתו להרה"ג והרה"ח
מוהר"א ז"ל פלאטקין) ונכון להשתדל ג"כ שיפורסם הדבר במכ"ע וגם
באופנים אחרים המתאימים כדי שאפילו אלו הנמצאים בחוץ לגמרי
ידעו על דבר „העמדת הפנס” וחל ע"ז פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר,
שכשמעמידים פנס ברחוב מתקבצים סביבו, והלימוד בזה בשתיים: א)
אשר אין להסתפק בהאור שבבית, כי ענין הפנס הוא להעמידו ברחוב
ב) אשר לבד אלו שצריכים להשתדל בהתקרבותם, הרי ישנם גם כמה
וכמה אנשים שעצם מציאות אור ממשיך אותם, ות"ח מראש על
הודעתו בשו"ט בכל הנ"ל.

בברכת]ת[הצלחה בעב' בקודש ובר' הנכונה.

א'רנב

נדפסה בלקריש חט"ז ע' 516, והושלמה ע"פ העתק המזכירות.
מוהרנ"נ: מוה"ר ניסן נמנוב. אגרות נוספות אליו - לעיל ח"ד תתנ, ובהנסמן בהערות שם. לקמן אישעב.
במכ': שבאג"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע ח"ט ביתקצא.
הקונטרס דייט כסלו: סה"מ קונטרסים ח"ג ע' כו.
העמדת הפנס: ראה גם לעיל אגרת אירמא, ובהנסמן בהערות שם.

לה

אדמו"ר שליט"א

א'רנג

ב"ה, כ"ג מ"ח, ה'תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו ממוצש"ק וירא, בו מודיע אשר תובעים ממנו
שילך להקאנסול לקבל הוויזה, ואשר הנסיעה תהי' ג"כ מיד, ומבקש
להשיבו איך לעשות בזה:

הנה בכלל אינני מבין מהי הבהלה שנתהווה עתה בין אנ"ש שיחיו
בצרפת, להעתיק משם, ולילך לחפש חדשות במדינות אחרות, ובפרט
שהן יודעים כבר ממצב המדינות שאין ההסתדרות בשם בנקל, וכבר
גליתי דעתי מאז, שצריכים היו להתענין בהעתקה למדינת מאראקא
שהיא בסמיכות לצרפת, ויש שם כר נרחב לכמה מסוגי אנ"ש ובפרט
לאותם המסוגלים לעבודה בשדה החינוך, נוסף על העבודה שישנה
עדיין בצרפת בכלל ובפרט בפאריז בשדה החינוך והחזקת היהדות.

ובנוגע אליו בפרט, הרי כיון שהגיש הניירות וכבר קיבל הניירות
מכל המוסדות, ודוחקים אותו שילך להקאנסול, הרי אם אי אפשר לו
להמשיך את הדבר, ילך ויקבל, והשי"ת ינחנו למחוז חפצו האמיתי הוא
חפץ ה' ויסתדרו באופן המתאים לפניהם בגשמיות וברוחניות.

בברכה.

א'רנד

ב"ה, כ"ג מ"ח, ה'תשי"ב
ברוקלין.

ברכה ושלום!

אין ענטפער אויף אייער בריף פון י"ב חשוון, אין וועלכען איר
שרייבט וועגען ... וועלכער געפינט זיך אין אה"ק ת"ו, און עס גייט
אים שווערליך וועגען א שידוך, און איר דיינקט אז ווען ער זאל
אונטערקירצען זיין בארד, וואלט גרינגער געווען פאר אים צו קריגען א
שידוך, און בפרט אז איר זעהט א[ז] פילע פרומע אידען טוען אזוי:

עס איז איבעריג צו מאריך זיין אין דעם, אז אידען אלע אן אויסנאם, מענער און פרויען, מאמינים בני מאמינים, גלויבען און ווייסען אז דער אויבערשטער ברוך הוא פירט די גרויסע וועלט און אויך די קליינע וועלט פון יעדען מענטשען, בהשגחה פרטית, און בכדי אז מענטשען זאלען וויסען ווי צו אויפפירען זיך, האט זיי דער אויבערשטער ברוך הוא געגעבען די תורה הקדושה, וועלכע ווייזט אן די וועג וואס מען מעג יע טאן, און וואס מען טאר ניט טאן, אין פארלויף פון דעם גאנצן לעבען פון דעם מענטשן. און צווישען די אלע מצוות, איז פאראן אויך די מצוה פון טראגען א בארד (פאראן אפילו אזעלכע וועלכע האלטען אז מען מעג יע שערען די בארד, - אבער אויך זיי ווייסען אז טראגען א בארד איז א מצוה - עס זיינען אבער דא אזעלכע וועלכע האלטען אז מען טאר ניט שערען די בארד, אט ווי דער צמח צדק, א אייניקעל פון דעם אלטען רבין דער בעל התניא והשולחן ערוך, וועלכער פסק'נט להלכה, אז מען טאר ניט על פי תורה שערען די בארד) בכל אופן איז דאס קלאר, אז טראגען א בארד און ניט שערען איז א מצוה, און אז דאס ווייזט, אז דאס איז [א] ענין פון יראת שמים.

במילא איז פארשטענדליך, אז וויבאלד אז אלעס ווענדעט זיך אן דעם רבנו של עולם, און בפרט אין שידוכים זאכען, וואס מער פאר אנדערע זאכן איז אנזעהעוודיג אז דער אויבערשטער ברוך הוא איז דער גאנצער בעל הבית, און ער ברוך הוא האט אנגעזאגט אז טראגען א בארד און ניט שערען זי, איז א מצוה, פארשטייט יעדערער קלאר ריכטיג, אז עס קען ניט זיין א בארד זאל זיין א אפהאלט צו א שידוך, וועלכער איז באמת זיין זיווג, און אויב עס דאכט זיך אז די בארד שטערט צום שידוך, איז דאס א באווייז, אז עס איז א גליק פאר אים אז אזא שידוך זאל ניט צושטאנד קומען, און דעם אמת'ן זיווג זיינעם וועט אים השם יתברך מזמין זיין אין דער ריכטיגער צייט, און זיי וועלען פירען א גליקליכן אידישען לעבען אין דער וועג פון תורה ומצות.

עס וועט מיר זיין אנגענעם צו הערען פון אייך, וועגען אייער פאמיליע, ווי לאנג זייט איר שוין אין לאנד און מיט וואס באשעפטיגען זיי זיך.

בברכה.

א'רנה

ב"ה, כ"ג מ"ח, ה'תשי"ב
ברוקלין.

ברכה ושלוש!

איך האב ערהאלטן אייער בריף פון י"ג חשון, מיט דאס
בייגעלייגטע פון אייך און פון די אנדערע, און זיכער האט איר שוין
ערהאלטען די רעסיטס אויף דעם.

איר שרייבט אין אייער בריף אז מרת . . . שיקט איר נדבה לז"נ פון
איר מוטער . . . : ווייזט מיר אויס אז זי איז באפריינדעט מיט אייך,
האט איר אפשר געדארפט איר אויפמערקזאם מאכען אויף דעם, אז
חאטש צדקה געבען איז א גרויסע מצוה, אבער דאס אליין איז ניט
גענוג, אט אזוי ווי עס איז ניט גענוג דאס וואס איין גליד (אבר) בא א
מענטשן איז געזונט, נאר אלע גלידער דארפען זיין געזונטע, אזוי אויך
אין דער נשמה פון א אידען, איז ניט גענוג וואס זי איז געזונט אין איין
מצוה, ווי גרויס די מצוה זאל ניט זיין, נאר מען דארף זעהען אז די
גאנצע נשמה זאל זיין א געזונטע, דאס הייסט מען דארף מקיים זיין
אלע מצות, וואס מיט דעם מאכט מען געזונט די גאנצע נשמה.

איך האף אז איר וועט געפינען די פאסענדע ווערטער און שפראך
דאס אויב זי איז נאך ביז יעצט פעלערהאפט אין אייניגע מצות, אז פון
היינט אן און ווייטער, זאל זי מקיים זיין אויך אלע מצות וואס א
אידישע טאכטער דארף טאן, און השם יתברך זאל אייך מצליח זיין, אז
אייערע רייד צו איר זאל ווירקען.

ווען איך וועל זיין אויפן ציון פון מיין שווער כ"ק אדמו"ר וועל איך
אייך אלעמען מזכיר זיין, יעדערען צו וואס ער באדארף, און השי"ת
זאל אייך העלפען צו אנזאגען בשורות טובות, ובפרט וועגן זונ'ס שי'
שידוך.

בברכה.

א'רנו

ב"ה, כ"ג מ"ח, ה'תשי"ב

ברוקלין.

שלום וברכה!

איך האב ערהאלטען אייער אויספירליכען בריף פון ט' חשוון וועגען אייערע וואנדערונגען ביז איר זייט געקומען אין אה"ק ת"ו, און די לאגע פון אייער פאמיליען לעבען, און איר פרעגט מין מיינונג וועגען אייער פרוי תחי'.

מין מיינונג איז, אז איר דארפט ניט טראכטען וועגען צושיידען, ח"ו, זיך מיט אייער פרוי תחי', און זיין שטארק אין בטחון בהשם יתברך, אז ער ברוד הוא וועט איר שיקען א רפואה און זי וועט קומען געזונטערהייט אהיים, און וועט קאנען צוזאמען מגדל זיין אייערע קינדער שיחיו לתורה ולחופה ולמעשים טובים.

עס איז גלייך וואס מען האט אייער פרוי תחי' אריינגעגעבען אין האספיטאל, וואו זי וועט האבען די נויטיגע אויפפאסונג.

דאס וואס איר שרייבט וועגען אייער שווער און שוויגער שיחיו, עס איז אלעמאל שווער צו אויסהערען טענות פון דערווייטענס, מין מיינונג איז אז איר זאלט זעצען דריי פון אונזערע עלטערע רבנים פון אנ"ש, אדער איר מיט אייער שווער, זאלט זיך פארגלייכען אויף איינעם פון די רבנים, און זיי - אדער ער - זאלן אויסהערען אייערע טענות, און געוויס וועלען זיי געפינען א אויסוועג, און בעטן די רבנים זיי זאלן מיר שרייבען זייער מיינונג אין דעם נאכן אויסהערען די טענות פון ביידע צדדים.

איך בין צופרידען צו הערען פון אייער סדר היום אין לערנען, און וויל אייך אויך פארשלאגען, אז איר זאלט האבען אויסגעלערענט ענינים פון תורה אויף אויסווייניג, ווי די ערשטע פרקים אין תניא, און א מאמר חסידות פון כ"ק מו"ח אדמו"ר, און עטליכע פרקים משניות, בכדי אז גייענדיק צו און פון דער ארבעט וכיוצא בזה און דער עיקר ווען עס הויבען אן אריינצופאלען מחשבות זרות, זאלט איר האבען באלד די דברי תורה מיט וואס ארויסצושטופען די מחשבות זרות, וכמאמר, מעט אור דוחה הרבה חשך.

בברכת רפואה קרובה לזוגתו תחי' ואשר ביחד עמה תגדלו את כל ילידיכם שיחיו לתורה ולחופה ולמעשים טובים.

א'רנז

ב"ה, כ"ג מ"ח, ה'תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מי"ב מ"ח, בו מודיע אשר קבל עליו ומקיים ההוראות בענין השיעורים ונתינת הצדקה, אבל בנוגע לשלום בית הרי בחיצוניות הוטב אבל בפנימיות עדיין אינו כדבעי.

כבר כתבתי לו במכתבי הקודם עד"ז שבדאי יהיו העלמות והסתרים ביחוד על ענין השלום בית, ודוקא בזה נחוצה התאמצות ביותר, כי מריבוי ההעלמות וההסתרים מוכח אשר זהו דוקא מעיקר הבריורים שלו, וכמובן מכתבי האריז"ל ומבואר בדא"ח ראה קוני העבודה ספ"ו. אשר לבד יחידים הרי הנשמות דדורותינו אלה היו כבר בעולם, ובאים עתה בגלגול ועיקר ביאתם הוא לתקן את מה שחסרו בקיום התרי"ג מצות בגלגולים הקודמים, ובכ"ז כמובן גם הם מחוייבים בקיום כל התרי"ג מצות אף אלו שלא חסרו בגלגולם הקודם, והחילוק הוא אשר באלו המצות שלא חסרו בפעם הקודמת הרי היצה"ר אין מנגד ע"ז ביותר, כ"א רק כדי שישאר הענין דבחירה חפשית, כי בענינים אלו כבר הוברר בפעמים הקודמות, משא"כ בהענינים שחסרו בפעמים הקודמות היינו שלא הוברר חלקם בעולם [ה]זה וחלקם בנפש השייך לענינים אלו, הרי ההתנגדות של היצה"ר היא בכל תוקף, ואין להאריך בדבר המבואר וכו'.

ובנוגע אליו לעשי' בפועל שזהו העיקר, הרי עוד הפעם אעורר אותו ואזרוזו בענין השתדלות בהשלום בית ביותר, אף שנדרש לזה וויתורים (מכיון שהוויתורים אינם בעיני תורה ומצוה), וכמו שכתבתי לו מאז שארז"ל האשה דמעתה מצוי' ושערי דמעות לא ננעלו והברכה לאדם היא בשביל אשתו.

א'רנח

ב"ה, כ"ג מ"ח, ה'תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

דורך הרה"ח הו"ח אי"א נו"מ עוסק בצ"צ באמונה וכו' מוה"ר
מנחם זאב הלוי שי גרינגלאס, האב איך זיך דערוואוסט וועגען דער בר
מצוה פון אייער זון מו"ה ... שי, און שיק אים מיין ברכה - אין דעם
בייגעלייגטען בריף.

הרה"ח וכו' מוהרמ"ז שי הנ"ל, שרייבט מיר אז איר האט עגמת
נפש, וואס אייער זון האט ניט קיין חוש - געפיל - צום לערנען.

מיין מיינונג איז, אז איר האט געדארפט נעמען אויף זיך צו
אויסהאלטען צוויי ישיבה בחורים, און מרבה זיין אין צדקה בכלל,
זעלבסט פארשטענדליך אז דאס איז אלס צוגאב אין די אלע הדרכה
ענינים פון אייער זון שי אין שקידה והתמדה בלימוד, און האפען צו
השם יתברך אז ער וועט אים אריינגעבען א חוש אין לערנען און
התמדה און לעבעדיגקייט.

איך ווינטש אייך אידישען חסידישן נחת פון אייער זון שי.

א'רנט

ב"ה, כ"ח מ"ח, ה'תשי"ב
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נו"מ וכו' מהו"ר זלמן שמעון שי

שלום וברכה!

קבלתי מכתבו בצירוף רשימות זכרונות מהשנים הראשונות

א'רנט

מהו"ר זלמן שמעון: דווארקי. אגרות נוספות אליו - לעיל חיד תשפ"ח, ובהנסמו בהערות שם.
רשימות וזכרונות: ראה לעיל שם אגרות א'לד. א'קנח. קובץ הרד"ש ע' 72-76.

לנשיאות כ"ק מו"ח אדמו"ר, ות"ח על העבר ובקשה רבה וכפולה להמשיך בזה, כי אף שמרובים הסיפורים שרשם באיכות אבל מעטים הם בכמות, ובל"ס אשר רשומים בזכרוננו עוד כהנה וכהנה, כן אם יש בידו לזרז את אלו שידוע שגם הם זוכרים ענינים וסיפורים מהשנים ההם, נא ונא לעשות בזה, או להודיעני מי הם ואכתוב אני אליהם ישר.

מצטער הנני על העדר הידיעות ממצב הרה"ח מוהרש"מ שי' שו"ב ומטובו להודיעני את הידוע לו, כיון שנמצא הוא בסמיכות למחנם.

מוסג"פ הקונטרס לכ' חשון, ובודאי יזכה בו את הרבים.

ועל העיקר באתי, באשר באלו שנסעו אתו יחד ישנם אחדים שאין להם הודעה וקבלה, הנה נא ונא בכל לשון של בקשה ועוד יותר מזה, לבחנם כפי המצטרך או ללמוד עמהם יחד, ובלבד שמשך זמן המצאם בקאלמל יקבלו כל הנ"ל הודעות וגם קבלות, וכן למסור להם בשמי ג"כ בכל לשון של בקשה, אשר אי אפשר בלאו הכי ואשר ישתדלו ככל המצטרך לקבל ההודעות והקבלות, והאמת אגיד אשר לא שערתי אשר מאחרי שנסעו כבר איזה פעמים לאירלאנד שלא יהי' בידם כל התעודות הדרושות לשו"ב, ואין להאריך בדבר הפשוט, ותקותי חזקה אשר כת"ר שי' מצדו וכל הנ"ל מצדם יעשו במרץ בכל הנ"ל וישמחוני בבשו"ט שבא הדבר הזה לפועל, ואשר כבר התחילו בהכנות הדרושות להנ"ל, ושבמשך זמן יודיע ג"כ ע"ד שבא לפועל ממש.

בטח למותר לעוררו ע"ד ההכנות הראויות בקשר עם חדש כסלו הבע"ל, והם יו"ד י"ט כסלו וימי חנוכה, שבודאי יש יכולת לנצל את אלו הימים בענין הפצת המעיינות תורת נשיאינו הקדושים והוראותיהם בדרכי החסידות.

בפ"ש כל החבורה ולכאו"א בפרט א גוטען חודש.

מוהרש"מ: קלמנסון.

שנסעו אחרו: לעזר בעבודת השר"ב באירלנד.

א'רס

ב"ה, ערב ראש חדש כסלו תשי"ב
ברוקלין, נ. י.

אל כל אחינו בני ישראל חובבי תורה ומצוה
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

עין בעין הננו רואים את ההצלחה הרוחנית האלקית השורה, ת"ל, על הישיבות, תומכי תמימים – ליובאוויטש" מאז הווסדן, זה ה"ן שנים מלפנים, על ידי כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע וכ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע – ועד עתה.

הישיבות, תומכי תמימים – ליובאוויטש" הצליחו להעמיד, בעזר השי"ת, אלפי תלמידים, כן ירבו, מופלגי תורה ויראה. חלק גדול מהם כיהנו ומכהנים פאר בתור רבנים, ראשי מתיבתות וראשי ישיבות, שובי"ם וכיו"ב משרות קדש בתוככי קהלות חשובות בישראל, ורוב התלמידים ומחונכי הישיבות תת"ל ככולם עומדים בשורה ראשונה של עבודה ופועל טוב בשדה הרבצת תורה ויראת שמים וחיזוק עניי היהדות בכל מקומות מושבותיהם.

אמנם למרות ההצלחה הרוחנית, הנה המצב החמרי של מרכז הישיבות, תומכי תמימים – ליובאוויטש" בעת הזאת קשה וחמור במאד. החובות עלו למעלה ראש ומזעזעים הם את קיומו של המוסד הענקי הק' הלזה.

ביום ראשון לפרשת וארא אל האבות, עשרים ושנים בחדש טבת תשי"ב הבע"ל תתקיים, אי"ה, החגיגה השנתית של מרכז הישיבות, תומכי תמימים – ליובאוויטש", אשר צריכה לשמש מקור הכנסה חשובה בכדי להסיר את עול החובות מהעבר, ולאפשר קיומן של הישיבות הק' על להבא.

ובזה הנני פונה לכל חובבי ומוקירי תורה ומצוה בקריאה ובקשה,

א'רס

נדפסה בשעתה בגליון בפ"ע ובלקו"ש חכ"ד ע' 472, טופס כזה נשלח גם באידיש.

בקשה כפולה ומשולשת, לסייע ולהשתתף בהפעלות להכנת חגיגה שנתית זו, לבוא בהמונים להחגיגה ולהתנדב בעין יפה וביד פתוחה לטובת „מרכז הישיבות – תומכי תמימים-ליובאוויטש“, ולתת לו עי"ז את האפשרויות להמשיך את עבודתו הק' להעמיד דור ישרים יבורך עוסקים בתורה ובמצות, ביראת שמים טהורה, ובזיכוך המדות על פי תורת החסידות.

ואני תפלה, אשר, במהרה ממש, נזכה כולנו לקיום ברכת כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע במכתבו האחרון להמשתתפים בחגיגת הישיבות „תומכי תמימים – ליובאוויטש“, והיא:

יחזק השי"ת את בריאות כולכם ויתן לכולכם פרנסה טובה בהרחבה ונזכה כולנו וב"ב יחיו בהרמת קרן התורה וקרן ישראל סבא ולגאולה קרובה על ידי משיח צדקנו ויוליכנו קוממיות לארצנו הקדושה, במהרה בימינו, אמן.

בברכת טוב גשמי ורוחני,

מ. שניאורסאהן

א'רסא

ב"ה, ער"ח כסלו, ה'תשי"ב
ברוקלין, נ.י.

אל רבני ומנהיגי ישראל,
אל ראשי המתיבות וראשי הישיבות
ד' עליהם יחיו.

שלום וברכה!

קרוב יום התשעה עשר בכסלו, יום ג' (לסדר את אחי אנכי מבקש. זח"א קפ"ד, א) שהוכפל בו כי טוב, הוא יום ההילולא רבא של אדמו"ר הרב המגיד ממעזריטש – תלמידו הגדול וממלא מקומו של אדמו"ר הבעש"ט, אשר את מימיהם אנו שותים ולאורם אנו הולכים.

א'רסא

הוא יום גאולת אדמו"ר הזקן ונצחון תורת החסידות – תורת הבעש"ט – אשר בני ישראל יצאו ביד רמה.

ידועה שאלת הבעש"ט למשיח: אימתי אתי מר ותשובת משיח צדקנו: בעת שיתפרסם למודך ויתגלה בעולם ויפוצו מעינותיך חוצה.

כי זהו הקדמה והכנה לביאת המשיח.

מתוך תשומת לב לחוב הקדוש המוטל על כל ישראל וביחוד על רבני ומנהיגי ישראל ועל ראשי בתי אולפני בכלל, ועל מנהיגי עדת החסידים בפרט, וזכות הגדולה שלהם להפיץ מעינות החסידות, כפי אשר הנחילו אותם לנו מורנו הבעש"ט ואחריו מורנו הרב המגיד ותלמידיהם נשיאי עדת החסידים.

הנני להציע בזה, אשר ביום הבהיר הזה הוא יום י"ט כסלו הבע"ל, ובשבתות שלפניו ושלאחריו – יסדרו מסבות והתועדיות של כל אלה אשר השפעתם עליהם, אשר בהתועדיות אלו יתעוררו בפרט לעבודה בהפצת המעינות – מעינות תורת הבעש"ט, תלמידיו ותלמידי תלמידיו – חוצה, ובכלל לקביעות עתים לתורה, שמירת המצוות בהידור, ואהבת רעים וזיכוך המדות ע"פ תורת החסידות.

וזכות נשיאינו, נשיאי ישראל, יגן עלינו כולנו, להצליח במילוי שליחותינו בעלמא דין.

ועיינו תחזינה בביאת משיח צדקנו במהרה בימינו, בעגלא דידן, אמן.

הדו"ש בלונ"ח,

מנחם שניאורסאהן

א'רסב

ב"ה, ער"ח כסלו ה'תשי"ב,
ברוקלין, נ.י.

אל אנ"ש, ואל כל חובבי תורה ומצוה
אשר בכל אתר ואתר
ד' עליהם יחיו

שלום וברכה!

הולך וקרוב היום יום בשורה יום ג' תשעה עשר בכסלו, הוא היום
אשר בו יצאה לאור צדקת כ"ק אדמו"ר הזקן - (בעל התניא והשו"ע) -
ואתו עמו צדקת תורת החסידות - תורת חסידות חב"ד ותורת
החסידות הכללית.

כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, כותב - במכתבו מיו"ד
כסלו ה'תשי"ב, שני חדשים לפני יום ההסתלקות - אשר, לימוד תורת
החסידות אינו ענין השייך רק לאיזה מפלגה שהיא, אלא חובת לימודה
מוטלת על כללות בני ישראל יחיו בכלל, ועל בני תורה בפרט. וחובה
על אנ"ש - **התעסקות** בהפצת לימוד דא"ח. והתעסקות - פירושה
השתדלות שאינה פוסקת, ובאופן שבכל עניניו - גם הצדדיים -
מתכוון להשגת מטרה זו, כמו במסחר ה"ה עסוק כל היום בזה, לאו
דוקא בעת שהוא עסוק בגוף ועצם העסק, לפי שהענין נוגע לו ביותר.
אז ער איז אנגעטאן אין דעם בכל שעה ובכל זמן" (שמלובש בזה בכל
שעה ובכל זמן).

ובמק"א יבאר בארוכה, איך כי התנאי, אשר **יפוצו מעינותיך** - של
כ"ק הבעש"ט - **חוצה** הוא הקדמה הכנה וכלי לביאת המשיח.

תנאי זה, אשר על כל אחד מאתנו כולנו להשתדל בכל תוקף
למלאותו, שלשה פרטים בו:

היום יום בשורה: כן כינוהו מן השמים ליום ג' י"ט כסלו - במענה להר"י מקורביל
(מבעלי התוספות). ראה שו"ת מן השמים ס"ה. עיי"ש ג"כ בתוכן שו"ת זו.
במכתבו מיו"ד כסלו: נדפס בקונטרס יט כסלו ה'תשי"ב (קונטרס עג).
כמו במסחר: לשון כ"ק מו"ח אדמו"ר סדי"ה אריב"ל כו' כל העוסק בתורה תרפ"ח.
ובמק"א יבאר בארוכה: בשיחת שמח"ת תר"ץ.

א'רסב

נדפסה בלקו"ש ח"ה ע' 432. לתוכנה ראה לעיל חיד אגרות תתטו. תתיח.

(א) יפוצו. ללמד תורת הדא"ח באופן של הפצה – פיזור במרחב רב, שיגיע הלימוד לכל חלקי המקום שבו מלמד תורה זו.

(ב) מעינותיך. תורת הדא"ח שמפיץ, צריך שיהיו נשמרים בה תכונות של מעין. ושתי תכונות עקריות במעין: (א) מימיו חיים ונובעים הם בלי הפסק מן מקור המעין. (ב) אין משגיחין כ"כ על הכמות, כי המעין ממקורו נובע טפין טפין. וכן הוא גם התנאי בהפצת תורה זו אין הכמות עיקר כל כך, ובלבד שיהי לימוד חי בחיות נפשי והתלהבות פנימית, ונובע ממקורו – מפנימיות נפש מפיץ התורה, הקשור בפנימיות לבבו בנשיאי תורת הדא"ח.

(ג) חוצה. אל לנו להסתפק בלימוד בביהמ"ד ובביהכ"נ בלבד, כי אם גם בלכתו בדרך בשבתו בחנות וכיו"ב. וכן בנוגע למהות הלומדים – אין להתצמצם במפלגות אחדות או בסוגי אנשים מיוחדים, כי גם על הפשוט שבפשוטים מוטלת חובת לימוד תורת הדא"ח, ואפילו הגדול שבגדולים אינו יכול להגיע עד תכליתה.

וגם לאלו הנמצאים מחוץ לכל המחנות, גם במקום שהכתוב מעיד עליו שהוא חוצה – גם שם צריך להפיץ המעינות.

וזכות ההשתדלות בהפצת המעינות חוצה תמשיך ותהי כלי לקבל ברכות כ"ק מו"ח אדמו"ר אשר ברך את כל אחד מאתנו – ל"ט כסלו, אשר קודם ההסתלקות, ובאמירה לנוכח: „תתברכו מהשי"ת בשנה טובה בלימוד והפצת החסידות, אתם ביתכם בניכם ובנותיכם יחיו בדרכי החסידות, ואתם וב"ב וכל הנלוים אליכם תתברכו כולכם בכל הדרוש לכם בגשם וברוח“.

בברכת הצלחה בעבודה ושפע טוב גשמי ורוחני,

מנחם שניאורסאהן

פיזור במרחב רב: ראה רש"י (משלי ה, טז) עה"פ יפוצו „הוראות ברבים“.

תכונות עקריות: ידוע דין המעין שמטהר בזוחלין ובכל שהוא.

בלי הפסק: במשנה רפ"ה דמקואות: (מעין ש)העבירו ע"ג בריכה והפסיקו ה"ה כמקוה. ולדעת רוב הפוסקים וכ"פ ה"צמח צדק" מיירי בבריכה ריקנית. עיין שו"ת הצ"צ חיד"ד סק"ד ס"ב (ובמפתח שם), משי"ך ביו"ד סר"א סק"ל בשם הפרישה, מהראב"ד בבעה"ט, רע"ו וכו'. וראה ג"כ צ"צ שער המילואים למקואות פ"ה מ"ו (לז, א). ועייג"כ תוס' בכורות נה, ב. פיה"מ להרמב"ם (הובא ונתבאר בבית יוסף שם). ובספרים שהובאו בס' טהרת המים (להרה"ג והרה"ח וכו' מהר"י שי' טעלושקין) סל"ו. ואכמ"ל.

חוצה: ראה זח"א קמא, ב. תו"ח בתחילתו עה"פ חכמות בחוץ. ועוד.

תתברכו . . וברוח: במכ' דיו"ד כסלו ה"ל.

א'רסג

מסופר¹, אשר בעת ישיבת אדמו"ר הזקן במאסר פעטרא-פאוולאווסקי באו אצלו פעם אחת² הרב המגיד עם הבעש"ט נ"ע מעלמא דקשוט. רבנו שאל אותם למה מגיע לו ומה תובעים ממנו. והשיבו לו שנתחזק עליו קטרוג למעלה על שאומר דברי חסידות הרבה ובגילוי. א"ל רבנו: ואם אצא מכאן האם אפסוק מלומר ד"ח. והשיב לו: כיון שהתחלת לא תפסוק, ואדרבה לכשתצא תאמר יותר. וכן הי' כי אחרי שחרורו הוסיף רבנו הזקן בזמני אמירת ד"ח, המאמרים היו באריכות יותר³ ובביאור וכו'.

וכידוע אשר קודם המאסר בפטרבורג הי' גילוי המאור⁴, "הדא"ח הי' שורף את העולם לפי שהי' בבחי' מקיף. לא הי' אחד שהי' שומע דא"ח ממנו ונשאר במצבו הקודם", אבל אחר פטרבורג הי' בסדר והדרגה בכלי, בריבוי אותיות דהבנה⁵ היתה, "ההשפלה הגדולה להלביש חסידות בשכל"⁶.

וכשבטל הקטרוג למעלה והסכימו על הדרך החדש, במילא נתבטל המאסר למטה, יצא לחפשי, והותחלה ההנהגה החדשה – והוא ביום יט כסלו.

ובאשר „ביום אשר נתגלו אורים גדולים עליונים והשפיע בצחצחות, הנה מדי שנה בשנה כה יעשה ביום ההוא, חוזר וניא"ור, הולך ואור"⁷.

הנה בכל שנה ביום יט כסלו חוזר וניעור וניאור, הן למעלה הן

-
- (1) בית רבי ח"א פט"ז. ועייג"כ תורת שלום ע' קעג.
 - (2) כמובן, אינו המסופר בשיחת יט כסלו תרצ"ג (לקוט ב) אות כ.
 - (3) אף כי גם אז לא היו המאמרים ארוכים (תורת שלום ע' ק).
 - (4) ראה בכל זה תורת שלום ע' לג, ק. שיחת יט כסלו הניל.
 - (5) לב דוד לחיד"א פכ"ט בארוכה. עיי"ש.
-

א'רסג

נדפסה בסה"מ קונטרסים ח"ג ע' ג. סה"מ תרפ"ז ע' שסה. לקו"ש ח"י ע' 223.

תורת שלום ע' קעג: בהוצאה החדשה ע' 171.

ע' ק: בהוצאה החדשה ע' 114.

ע' לג: בהוצאה החדשה ע' 26.

למטה, נצחון דרך רבנו הזקן ושיטתו. ובה מבואר מש"כ בכ"מ אשר
יום זה הוא ר"ה לחסידות ומסוגל להתחזק ולהתעודד בזה.

ובלשון הרב, הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר, ליום זה:

**גוט יום טוב. לשנה טובה בלימוד החסידות ודרכי החסידות
תכתבו ותחתמו.**

מנחם שניאורסאהן

ג' כסלו התשי"ב
ברוקלין, נ.י.

א'רסד

ב"ה, ג' כסלו, ה'תשי"ב
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

שלוח בזה הקונטרס לחג גאולתנו ופדות נפשנו, הוא יום י"ט כסלו
הבע"ל, והוא לזכות בו את הרבים באופן היותר מתאים.

פשט המנהג, אשר עיקר ההתועדות די"ט כסלו הוא באור ליום כ'
כסלו, כי הגאולה מהמאסר היתה בעת תפלת מנחה, שלש שעות אחר
זה הי' בדירת מנגד ביסורים נפשיים וכו'.

בכל זה הרי בכמה וכמה מקומות מתועדים גם באור לי"ט כסלו.
וברכת חסידים עליהם תבוא.

6) ראה מבוא לקונטרס ומעין ע' טו, כד. שיחת כ' כסלו תרצ"ב (קונטרס טז).
הקדמה לקונטרס יט כסלו תשי"א (קונטרס פז). ועוד.

גאולתינו ופדות נפשינו: ראה מכ' כ"ק מו"ח אדמו"ר בחוברת י"ט כסלו ובסוף
קונטרס י"ט כסלו ה'תשי"ב.

פשט המנהג: ראה בזה שיחת י"ט כסלו תרצ"ב והשיחה דשנת תרצ"ג.

הקדמה: לעיל חיד אגרת תתטו.

א'רסד

נדפסה בלקו"ש ח"י ע' 230 והושלמה ע"פ צילום האגרת, שנשלחה לכריכ.
הקונטרס: הנסמן בהערה לאגרת שלפניו.

מט

אדמו"ר שליט"א

בכלל שני אופנים בהתועדות: א) לסדרה במקומות רבים בעיר, בכדי שישתתפו גם אנשים כאלו אשר למקום אחר לא היו באים. ב) לאסוף כל המתועדים במקום אחד, אשר אז הנה – ברוב עם הדרת מלך, ההתועדות תהי' עם הזקנים והגדולים שבחבורה וכו'.

– ריבוי הכמות, או עילוי האיכות. וידועה השקו"ט מי מהם עדיף.

דוגמא לדבר:

יעוין שבת קכז, א: למעוטי בהילוכא, למעוטי במשוי. מגילה ג, א תוד"ה מבטלין בסופו. אבות פ"ג מט"ו: הכל לפי רוב המעשה. ועיי"ש בפיה"מ. ובאגה"ק סכ"א. ועוד. אף שכמובן אין דומה לגמרי לנדו"ד. ואכ"מ. –

והצעתי בזה, אשר בלילה הראשון, אור ליי"ט כסלו, יתועדו במקומות שונים, (ויודיעו שם אודות ההתועדות דלמחר). ולמחרתו, אור לכ' כסלו, יתאספו במקום אחד להתועדות.

ומובן, אשר העיקר הוא להתעורר בהחלטות טובות, בקביעות עתים לתורה הנגלית ודא"ח ברבים, ולחזק דרכי החסידים באהבת רעים.

בברכת החג – המחכה לבשו"ט ע"ד כהנ"ל,

מ. שניאורסאהן

א'רס'ה

ב"ה, ג' כסלו, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

בעתו קבלתו מכתבו, בו שואל עצה בדבר החלומות המצערים את זוגתו שתחי':

ריבוי הכמות או עילוי האיכות: זהו ג"כ ענין מה רבו מה גדלו (תו"א ד"ה וארא – השני – נ, ב). אורות מרובים כלים מרובים (מצה זו תרס"ז) ועוד.
מי מהם עדיף: עיין לקח טוב למהר"י ענגיל כלל טו.
החלטות טובות: רעים: מכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר בראש חוברת י"ט כסלו.

הנה ראשית לכל צריך לבדוק את המזוזות בדירתם, וכן לשאול את זוגתו תחי', אם לא פגעה בכבוד בן או בת בישראל, בימים ההם, ואם היא איזה פגיעה בכבוד בהנ"ל, אזי תבקש מחילה סתמית בפני שלשה מישראל, היינו שתאמר, שבאם פגמתי בכבוד בן ובת ישראל בשוגג או במזיד, הנני מתחרטת בלב שלם ומבקשת מחילה, וכמדומה לי שכבר אמרתי לו, שקודם הדלקת נרות בעש"ק ובעריו"ט תתן צדקה לצדקה רבי מאיר בעל הנס (רמבעה"ן) כפי יכולתה – שלא להכביד על עצמה – ובטחוני אשר אחר כל הנ"ל יקל מעלי ולאט לאט יסורו ממנ[ה] כל החלומות, ומהנכון שקודם השינה וקודם ק"ש שעל המטה תקרא איזה שורות בזכרונות כ"ק מו"ח אדמו"ר, אם באידיש או באנגלית מה שנקל לפני יותר.

בברכה לפרנסה במנוחה.

א'רסו

ב"ה, ג' כסלו, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

קבלתי מכתבו מכ"ז מ"ח, בו מתאר מצב בריאות זוגתו תחי' אשר לפ"ד הרופא דעתה יש לה כמה וכמה ענינים ומזמן לזמן פריסטופען של המרה וכו' ועתה מוטלת במטה בכאבים שונים.

לדעתי כדאי היא שימצא רופא כללי היינו אף שאינו גדול כ"כ, אבל שיהיה לו ידיעה בכל הענינים, ויספר לו את חווי"ד כל הרופאים שהיתה אצלם זוגתו תחי' עד עתה, ויבקשו שיתעסק בכ"ז ויתן לה סדר כללי בהנהגה ובאכילה ושתי' וכיון שארז"ל שהרפואה באה ע"י סם פלוני ואיש פלוני כו' בלי הגבלה ע"ד גדלו ומהותו, הרי קרוב להיות שדוקא רופא ממהות זה וועט איר צוטרעפען ועל ידו תבוא הרפואה לזוגתו תחי'.

בברכה שיודיע בשו"ט מהטבת בריאות זוגתו תחי'.

א'רסז

ב"ה, ג' כסלו, ה'תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

קבלתי הפ"נ שלו לעורר ר"ר לבריאות הנכונה, וכשאהי' על הציון
של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, אקראהו, למלאות
משאלות לבבו לטובה בהמצטרך לו.

ידוע אשר לקבלת ברכות שמים מעל, צריך האדם לעשות למטה
כלים המתאימים, ואשר כלי לקבלת כל ברכה זוהי התורה.

ולכן הנני להציע לפניו, שיקח עליו בל"נ לשמור את שלשת
השיעורים השווים לכל אנ"ש, כתקנת כ"ק מו"ח אדמו"ר, והם אמירת
שיעור תהלים בכל יום שחרית אחר התפלה, (כפי שנחלק התהלים
לימי החדש) ולימוד פרשה חומש בכל יום מהסדרה של השבוע, ביום
א' מהתחלת הסדרה עד שני ביום שני מפרשת שני עד שלשי וכו'
ושיעור לימוד בתניא, כפי שנחלק לימות השנה, בודאי יהיו אלו כלים
טובים להמשכת וקבלת הברכה.

נהניתי לקרות במכתבו, אשר מאנ"ש הוא וגם מגזע אנ"ש, ועוד
זאת שנולד ביום י"ג תשרי, הוא יום ההילולא של כ"ק אדמו"ר מוהר"ש,
ובודאי סימנא מילתא היא, ושלוח לו במעטפה בפ"ע ספר תולדות
מוהר"ש, וכדאי הי' אשר ילמוד בעיון הראוי את שיחות הקדש שלו,
הנדפס בחלק שני שם, אשר בטח יכניס לו זה אור וחיות בלימוד
התורה וקיום המצות, וגם בחיים היום יומי.

בברכה.

א'רסח

ב"ה, ג' כסלו, תשי"ב
ברוקלין, נ. י.

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו, בו מודיע אשר נגמר בכי טוב השידוך בינו
ובין מרת ... תחי' וכבר נעשה קנין דברים.

והנני בזה להביע ברכתי, שיהי' בשעה טובה ומוצלחת ולמזל טוב
בגשמיות וברוחניות גם יחד.

ב) ומ"ש שעדיין לא הוגבל זמן החתונה, הנה בטח לא ימשכו בזה
ובהשתדלות הראוי' בודאי יוכל להסיר את כל הענינים המונעים וידוע
מנהגנו הוא אשר עושים החתונה בחדש כסלו או באדר, ואין רגיל כ"כ
לעשות חתונה בחדשי טבת ושבט.

ג) במענה על הודעתו אשר נולד בן למז"ט לאחותו תחי' מרת ...
הנני בזה להביע ברכתי ברכת מזל טוב, ויגדלוהו הוריו שיחיו לתורה
ולחופה ולמעשים טובים מתוך מנוחת הנפש ומנוחת הגוף.

ד) מ"ש שביחד עם ... פתחו עסק של ... הנני מסגיר פה מטבע
מקופת כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, אשר ישקיעו זה
במסחרם הנ"ל, וידוע פתגם כ"ק מו"ח על מרז"ל כל הנוטל פרוטה
מאיוב מתברך, שזה ג"כ בנוגע לקופה הנ"ל, שאפי' פרוטה מביאה ברכה
והצלחה ובגשמיות ממש.

ה) אתענין לדעת מהנעשה עם אחיו שי' אשר בטח מזמן לזמן
רואים הם איש את אחיו, ומשתדל לקרבו יותר ויותר לתורה ומצות.

בברכה.

א'רסט

ב"ה, ה' כסלו, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

אחרי הפסק ארוך קבלתי סו"ס מכתבו, והוא מכ"ז חשוון, בו מתאר המצב בעיר ... בכלל וכן בנוגע למצבו הוא בפרט, ואקוה אשר לעת קבלת מכתבי זה, כבר נתרחב חוג המכירים שלו, ובמילא יוכל לקרב את לבם יותר לאביהם שבשמים ולהאיר בנר מצוה ותורה אור ומאור שבתורה זוהי תורת החסידות.

וכבר ידוע פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, שכשמעמידים פנס ברחוב מתקבצים סביבו, ולמדנו מזה שני דברים. (א) שא"א להסתפק באור הנמצא בבית פנימה, אלא צריך להעמיד פנס ג"כ ברחוב, (ב) מרובה מדה טובה, אשר לא לבד שהאנשים שמשתדלים עמהם מתקבצים סביבו, של הפנס, אלא מציאות הפנס, אף שנמצא ברחוב באישון לילה ואפלה, מושך אליו את האנשים הנמצאים ברחוב, ובמוחש רואים הננו, אשר כל שתגדל האפלה, גדול ג"כ כח המושך של אור הפנס.

מ"ש שלרגלי הכנות לחתונתו בשעה טובה ומוצלחת, הוכרח להפסיק חלק מקביעות שיעוריו בתורה, הנה לא נראה לי הדבר כלל וכלל, ואדיבה אם בימים הרגילים צריך להתחזק ולהתאחז (אנהאלטען) בתורה, שזהו הצנור והכלי להמשכת וקבלת ברכה והצלחה, הרי עאכו"כ שמוכרח הדבר בתור הכנה לחתונה, ואף אם אמת הדבר שטרדות מרובות לו ביחס עם ההכנות להחתונה, אזי עליו לסדר לקצר זמן הקביעות, אבל לא לבטל לגמרי קביעות איזה לימוד שיהי כי אין אתנו יודע לאיזה מקצוע שבתורה זקוק הוא יותר באותה שעה ובאותו מקום וכו'. ובזה מתרצים מאמר רז"ל בערובין נ"ד ע"א, חש בראשו יעסוק בתורה כו' חש בגרונו יעסוק בתורה וכו' רפאות תהי – והקושיא פשוטה, שהרי רואים שהחש בראשו ועוסק בתורה ובכ"ז אינו מתרפא על אתר, וכמה תירוצים בדבר, ואחד מהם הוא, אשר

א'רסט

פתגם . . . 90: ראה גם לעיל אגרת אירמא, ובהנסמן בהערות שם.

התורה היא קומה שלימה, וכמ"ש זאת התורה אדט. ובמילא יש בה ענינים ששייכים לראש ויש ששייכים לגרון וכו' וכשחש בראשו יעסוק בתורה, ואם יצליחו השי"ת שיזדמן לו החלק שבתורה ששייך לראש, אז יתרפא כו' אבל לא כל אחד יש לו עינים זכות ובהירות למצוא את המקום בתורה המיוחד לאבר פלוני. וככל הדבר הזה ג"כ בנדון דידן, שאין אנו יודעים איזה חלק בתורה שייך יותר למצבו עתה, וכיון שבהשגחה פרטית יש לו קביעות עתים בכמה מקצועות שבתורה, עליו להחזיק בכולם. ובאם אי אפשר בכולם כמקדם, אז רק לקצר במשך זמן הקביעות, אבל לא לבטל קביעות שיעור זה לגמרי.

כשאהי' על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבגי"מ זי"ע אזכיר את כל אלו שכותב במכתבו, להמצטרך להם...

בברכת הצלחה בעבודתו בשדה החינוך ובעניניו הפרטים ושתהי' חתונתו בשעטו"מ ויבנו בית בישראל על יסודי התורה והמצוה כפי שנתבארו בתורת החסידות, ובטח אבוא במכ' ברכה ליום חתונתו בל"נ.

מוסג"פ חוברת וקונטרס לי"ט כסלו ומכ' הכללי, ובטח יזכה בהם את הרבים.
בברכה.

א'ער

ב"ה, ה' כסלו, תשי"ב
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נר"נ עוסק בצ"צ וכו'
מוה"ר מיכאל שי'

שלום וברכה!

הקונטרסים והחוברות לי"ט כסלו ומכ' הכללי השייך אליהם בטח כבר קיבל. כפי הצעתו מוסג"פ מכתבי להרה"ג וכו' מוהר"י סבאג, וגם להב' שלמה שושן שי'.

א'ער

מוה"ר מיכאל: ליפסקר. אגרות נוספות אליו — לעיל ארנא, ובהנסמן בהערות שם.

בשאלתו איך לכנות השם לבית ספר לנערות, הנה יכנס בשם „בית שרה“, ותכנית הלימודים בהם, הרי בטח יש לו התכנית לימודים של המל"ח – מרכז לענייני חינוך – ובה מחלקה תכנית לימודים מיוחדת לנערות.

מ"ש שעדיין לא נסתדר ע"ד הספרי, הנה לא נכון דבר. ובטח יש בידו לסדר באחד מאולמי הישיבה עכ"פ באופן הראוי, ומלבד הפרסום שבדבר, הרי אין אתנו יודע עד מה, ואפשר אשר זה שביום פלוני יוכל איש פלוני לעיין באחד מספרי החסידות, הנה מזה תוצאות מיוחדות וגדולות בכמה פרטים. ובפרט שידוע מרז"ל עה"פ אורח חיים פן תפלס, אל תהי יושב ושוקל וכו' והוא הדין בתורה ולומדי תורה, והאריכות בזה אך למותר...

בברכה המחכה לבשו"ט.

נ.ב. בטח למותר לעוררו עוד הפעם ע"ד ספרים.

אירעא

ב"ה, ה' כסלו, תשי"ב
ברוקלין.

הרה"ג והרה"ח יראת ה' היא אוצרו, עוסק בצ"צ באמונה,
מוהר"ר יצחק שי סבאג

שלום וברכה!

זה מזמן שהנני מקבל ידיעות לעתים תכופות מב"כ הרה"ג והרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ באמונה ר"מ ור"י מוה"ר מיכאל שי ליפסקאר, מעבודת כת"ר המסורה ונתונה להשפעה נעלית במוסדות הקדש ישיבת אהלי יוסף יצחק אשר משפיע הוא בהמוסד רוח טהרה ורוח קדושה וכן מסייע להרה"ג הרה"ח הר"ר מיכאל שי הנ"ל בעניינים הגשמיים של הישיבה, ומכבר ידוע פתגם כ"ק רבינו הזקן (בעל התניא והשו"ע) אשר גשמיות של איש הישראלי, זהו רוחניות, וכנראה ג"כ

אירעא

פחגם: ראה גם לעיל ח"ד אגרת תשעב, ובהנסמן בהערות שם. לקמן איתלו.

ברמב"ם הלכות דיעות רפ"ד, היות הגוף בריא מדרכי השם הוא, וגודל ערך השפעה הנ"ל אין די באר, ומובטחני אשר למר ודכותי אך למותר הוא להאריך בזה. ולא באתי אלא – נשען על מרז"ל בספרא ר"פ צו, אין מזרזין אלא למזוזין – לזרזו, ולא נצרכה אלא להעדפה להוסיף כח ואומץ בעבודתו הקדושה הנ"ל, ולהגדיל את המוסד הקדוש ולהאדירו, ומני ומינן יתקלס עילאה.

בהזדמנות זו הנני מסגיר בזה החוברת לי"ט כסלו, בה מסופר פרשת החג, חג החגים י"ט כסלו, השחרור והנצחון של כ"ק רבינו הזקן. אשר מסר נפשו הק' על תורת החסידות, להורות לעם בניי הדרך העולה בית אל באהבת השם, אהבת התורה ואהבת ישראל. וכאשר נלכה באורחותיו, הרי אדם מקדש עצמו מעט למטה מקדשים אותו הרבה מלמעלה בגשמיות וברוחניות גם יחד.

המצפה לטוב אין טוב אלא תורה מצוה ומאור שבתורה היא תורת החסידות ומברכו בהצלחה בגו"ר.

א'ערב

ב"ה, ה' כסלו, תשי"ב
ברוקלין.

להאברך מר שלמה שושן שי

ברכה ושלום!

בנועם נודעתי ע"י הרה"ג והרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ באמונה ר"מ ור"י מוה"ר מיכאל שי' ליפסקאר, ע"ד ההתעוררות שעשה בעת היותו בעירו בתוך נוער ילדי ישראל, למונעם מחילול יום הקדוש. וכן אשר ממשיך הוא בעבודתו למנעם מחילול יום השבת ח"ו.

גודל הענין בזה אין לשער. וכמו שרואין אנו במוחש אשר מגרעין אחד הנזרע בארץ גדלים כמה וכמה גרעינים, ורק שהזריעה תהיי בזמן המתאים ומקום המתאים ובאופן המתאים, הרי על אחת כמה וכמה בעינינו רוחניים אשר אפילו פעולה אחת כשנעשית לשם שמים, אין לשער את הפירות ופירי פירות הבאים ממנה עד סוף כל העולם.

וידוע הפירוש אשר בכתבי החסידות, „עד סוף כל העולם“ שפירות

אלו עושים סוף וקץ להעולם – לשון העולם – היינו לזה שהעולם מעלים ומסתיר על עניני קדושה.

ויהי רצון אשר ימשיך בפעולותיו הנ"ל על פי הוראת הרה"ג והרה"ח הר"מ שי' ליפסקאר, ופשוט הדבר אשר אין זה צריך לבלבלו משקידתו בתורה בנגלה ובנסתר, וחשי"ת יזכהו להצליח בלימוד ביראת שמים ולקרב את לבם של ישראל לאביהם שבשמים.

בברכה.

א'רעג

ב"ה, ה' כסלו, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

בעתו קבלתי מכתבו משלהי תשרי, ונהניתי לקרות בו אשר משתתף הוא בשיעורי תורה ברבים בבית הכנסת שלהם, והם לימוד משניות ופרק תניא.

בטח שמע מפתגם כ"ק אדמו"ר מוהר"ש נ"ע, אשר כמה פעמים חזר עליו כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, והוא: „צי אז גוט איז גוט, איז בעסער ניט בעסער“ ולכן באתי בהצעתו אשר יקח עליו שיעור בלימוד הגמרא, ובודאי ידוע לו מאמרו של כ"ק אדמו"ר מוהר"ש נ"ע, שכל אחד ואחד צריך ללמוד בכל יום תורה שבכתב עם פרש"י, שהוא תרומות מדרשי רז"ל, ונאום ה' תורה שבע"פ כמ"ש בהלכות תלמוד תורה ובאגרת הקדש שלכל הפחות צריך כל אחד ללמוד מס' גמרא בשנה, ובטח ישנה במחנו החוברת שנדפסה לכ"ד טבת ה'תשי"א, יעיין שם בסוף החוברת.

א'רעב

מפתגם: ראה גם לעיל חיד אגרת אי"ו. אגיק אדמו"ר מוהר"ש נ"ע חיד אגרות (תתקנו). איכב. חיד ג'ש"ד.

מאמרו: ד"ה על חומותיך תרלי"ח. ראה היום יום לייח אד"ש.
מס' גמרא בשנה: ראה לעיל חיד אגרת תשו. תשנ"ד.
החוברת: ראה לעיל חיד אגרות תתסח"ט.

וכן מהנכון אשר בכל שבוע ושבוע ילמוד איזה דרושים פון דער חסידישער סדרה, היינו בימות החורף בתורה אור ובימות הקיץ בלקוטי תורה מדרושי פרשת השבוע. וידוע בכ"מ מרז"ל אשר התורה היא כלי להמשכת וקבלת כל הברכות בגשמיות וברוחניות.

בברכה.

א'עד

ב"ה, ה' כסלו, תשי"ב
ברוקלין.

הרה"ג והרה"ח חו"ב צנמ"ס עוסק בצ"צ באמונה ר"מ
ור"י וכו' מוה"ר יהודא זאב הלוי שי.

שלום וברכה!

בנועם ובשמחה קבלתי מכתבו מבי' פי' לך, בו מודיע ע"ד הסדרים לזמן החדש בשיבתו הק' ואשר נתוסף גבולם בתלמידים. כן יזכהו השי"ת להרבות גבולו בתלמידים הגונים יותר ויותר, ולקרב את לבם לאביהם שבשמים ע"י תוספת אור בנר מצוה ותורה אור ומאור שבתורה זוהי תורת החסידות.

וכבר ידוע פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע שכשמעמידים פנס ברחוב, מתקבצים סביבו, ולמדנו מזה בשני דברים, (א) שא"א להסתפק באור הנמצא בבית פנימה, אלא צריך להעמיד פנס ג"כ ברחוב. (ב) מרובה מדה טובה אשר לא לבד שהאנשים שמשתדלים עמחם מתקבצים סביבו של הפנס, אלא מציאות הפנס, אף שנמצא ברחוב באישון לילה ואפילה, מושך אליו את האנשים הנמצאים ברחוב, ובמוחש רואים הננו אשר כל שתגדל האפלה, גדול ג"כ כח המושך של אור הפנס.

ת"ח ת"ח על הערתו בענין התלמידים ... שיחיו, וכפי הצעת כת"ר

א'עד

מוה"ר יהודה זאב הלוי: סגל, מנטשסטער. אגרת נוספת אליו — לקמן א'תקכ.
פתגם: ראה גם לעיל אגרת א'רמא, ובהנסמן בהערות שם.

נט

אדמו"ר שליט"א

שי' הנני כותב אליהם. (ומוסג"פ העתקת מכתבי) ואקוה לתוצאות טובות, ות"ח אם ישמחני גם בזה.

מוסג"פ הקונטרס לייט כסלו הבע"ל והחוברת, ובטח יזכה בהם את הרבים באופן המתאים, וכן מכי הכללי השייך להקונטרס.

בברכת הצלחה רבה בעבודתו בקדש, שזה יהי' ג"כ צנור רחב להמשכה וכלים רחבים לקבלת ברכות השי"ת בכל המצטרף לכת"ר שי' גם בעניניו הפרטים.

בברכה

ע"ד או"א משגיחים בישיבתם – מטובו לכתוב ישר ללשכתנו בפאריז התנאים שמשני הצדדים שבזה.

נכון במאד שקיבלו לישיבתם הבחורים, מ... ובלבד שיעשום למקבלים, ולא כו'.

א'ערה

ב"ה, ה' כסלו, תשי"ב
ברוקלין, נ. י.

שלום וברכה!

בנועם ובשמחה האב איך באקומען אייער בריוו פון יום ב' חיי שרה. איך האב שוין געהאט איבערגעטראכט וואס איך האב פון אייך די גאנצע צייט ניט באקומען קיין ידיעות, נאר צום טייל האט מיר בארואיקט דער בריוו וואס איך האב באקומען פון אייער זון שי', וואו עס איז געווען א גרוס פון אייך.

איך בין צופרידן וואס איר האט געפונען א דירה, און איך האף אז איר און אייער פרוי תחי' וועלן זיך דארט גוט פילן, און איר וועט קענען אויסניצן די צייט אויף ריכטיק צו פארשטארקן דעם געזונט, בריאת הגוף כפשוטו, וואס בא אידן ברענגט עס אויך צו בריאת הנשמה, ווי דער מעזריטשער מגיד האט געשריבן זיין זון ר' אברהם

א'ערה

מגיד האט געשריבן: ראה התמים חוב' ז' כה [664].

המלאך, וועלכער האט זייער געהאלטן פון תעניתים וסיגופים און איז בכלל געווען אפגעטראגן פון דער גשמיות'דיקער וועלט. זיין פאטער, דער מגיד, פלעגט מיט אים אפט איינטענהן און וועלן פועלן, אז ער זאל דינען דעם אויבערשטן ניט אויף דעם וועג. שרייבט דער פאטער צום זון, אז „א קליינע לעכעלע אין גוף מאכט א גרויסע לעכל אין דער נשמה". מיר זעען דאס אויך בעיני בשר, אז די וואס ווילן דינען דעם אויבערשטן און האבן דערביי ניט קיין בילבולים מצד דעם גוף, ווי שוואכקייט וכדומה, קאן זייער עבודה זיין מיט דער שלימות.

אויסער דעם, ווערט אויך ערקלערט אין א סך ספרים, אז דער גוף איז ניט דעם מענטשנס אייגנטום, נאר דעם אויבערשטנס, במילא דארף דער מענטש זען היטן און אויפהאלטן דעם גוף אין א גוטן צושטאנד (זעלבסטפארשטענדליך, ניט אויף דעם חשבון פון היזק הנשמה). דערפאר איז דאך אויך לויט דעם אידישן דין, אז החובל בעצמו – דער וואס איז מזיק זיך אליין, דעם אייגענעם גוף, איז כאטש אפילו אין מענטשליכן בית-דין באשטראפט מען אים ניט דערפאר, איז ער אבער חייב בדיני שמים. אין דעם אלטן רבי'נס לשון: אין לאדם רשות על גופו כלל להכותו ולא לביישו ולא לצערו בשום צער כו' אלא אם כן עושה בדרך תשובה, שצער זה טובה הוא לו להציל נפשו שחת.

איך האף אז בקרוב וועט איר דארט באקומען א קרייז באקאנטע, אויף וועלכע איר וועט אויך קענען אויסאiben א השפעה, אז זיי זאלן אין פלארידא ווערן געזונט ניט נאר אין גוף נאר אויך אין דער נשמה.

בא דער געלעגנהייט לעג איך דא ביי די ערשטע ארויסגעגעבענע חוברת לייט כסלו, ווי אויך דעם קונטרס לייט כסלו, וואו צום סוף זיינען אפגעדרוקט אייניקע בריוו פון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע.

איך ווינש אייך צוזאמען מיט אייער פרוי שתי אויסצוניצן אייער פארברענגען אין פלארידא על הצד היותר טוב בכל הפרטים בהנאה בגשמיות וברוחניות.

בברכה.

א'רעו

ב"ה, ה' כסלו, תשי"ב
ברוקלין.

... איך בין ניט צופרידען. ווי עס ווייזט אייער בריף, אז אט דער בטחון אין השם יתברך, וואס מען דארף ערווארטען פון א אידישער טאכטער בכלל און א חסידישע פרוי בפרט, איז ניט אין דער געהעריגער מאס בא אייך. און במילא ווירקט דאס אויף אייער געזונט און אויך אויף דער הויז אייערער.

יעדער איד - מאן און פרוי - דארף געדיינקען שטענדיג, אז השם יתברך וועלכער פירט די גרויסע וועלט, איז קיין ספק אז ער פירט אויך די קליינע וועלט פון יעדערען פון אונז, און אזוי ווי ער האט א דיעה אין דער גרויסער וועלט, אזוי איז זיכער האט ער א דיעה אין דער קליינער וועלט, און מען דארף זיך פארלאזען אויף אים, אז זיכער פירט ער צום גוטען, און מען דארף ניט צושטערען דאס, דורך ניט זיכערען בטחון אין אים ברוד הוא, אדער דורך זאכען וועלכע זיינען ניט על פי תורה, וואס איינע פון זיי איז שלום בית.

ביז נאך משיח'ס קומען, איז ניט[א] קיין מענש אן א חסרון, במילא איז זיכער, אז אזוי ווי יענער האט א חסרון האט דער אנדערער אויך א חסרון, און אזוי ווי מען וויל ניט עפענען און באטאנען דעם אייגענעם חסרון אזוי אויך דארפמען ניט באטאנען און גרויס מאכן דעם אנדערענס חסרון. דאס איז ווי עס דארפען זיין בא אלע אידען בכלל, און בפרט ווען עס האנדלט זיך וועגען אייער מאן און דעם טאטען פון אייער קינד.

איך בין ניט געקומען צו זאגען אייך מוסר נאר צו אויפמערקזאם מאכען אייך, אז דער מצב אייערער איז ניט אזוי הארב ווי איר שטעלט זיך פאר, און עס איז ניט קיין אויסנאמווייז ווי אייך דאכט זיך, און יעדערער פון אייך דארף פארקוקען אויף זאכען, און געפינען בעסער די וועגען אז בא אייך זאל זיין שלום בית און ווען עס הערשט שלום בית, איז דאס די כלי אין וועלכער השם יתברך גיסט אריין ברכה און הצלחה מיט גוטען געזונט, פרנסה און נחת פון קינדער.

מיין מיינונג איז, אז איר האט געדארפט פרעגען בא אייער דאקטאר צו געבען אייך אנווייזונגען וועגען אייער עסען און טרינקען

און הויז פירונג און טאן ווי ער וועט זאגען און השם יתברך וועט אייך געוויס העלפען אז אלעס וועט זיין אין צייט אין א גוטען אופן ובהצלחה.

בברכה.

א'רעז

ב"ה, ה' כסלו, תשי"ב
ברוקלין.

הרה"ג והרה"ח אי"א חו"ב נו"נ וכו'
מהור"ר אלעזר ארי' שי

שלום וברכה!

בנועם נודעתי אשר בעזה"י מסדרים במוצש"ק פ' ויצא, מ"מ לכבוד כת"ר שי, ובל"ס אשר כל המשתתפים בזה יבואו לעזרתו ככל יכולתם שיהי באפשריותו להסתדר באופן המתאים כדי שיוכל לנצל כחותיו בהנהגת עדה בישראל לקרב את לבם לאביהם שבשמים, מתוך מנוחת הנפש ומנוחת הגוף.

והנני בזה להביע ברכתי מראש לכל אלו שישתתפו בזה, ומוסג"פ המחאתי השתתפותי בהנ"ל, ביחד עם ברכתי אשר בעגלא דידן יבוא אל המנוחה ואל הנחלה באופן הטוב לפניו בגשמיות וברוחניות גם יחד.

וכסיום דפ' ויצא, ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלקים, וגו', ויקרא שם המקום מחנים, ופרש"י שתי מחנות של חוצה לארץ כו' ושל ארץ ישראל, והמוסר השכל אשר בזה, אשר גם בהתחלת הליכת יעקב לדרכו, הנה תומ"י ויפגעו בו מלאכי אלקים, וכמרז"ל פתחו לי כחודה של מחט ואני אפתח לכם כפתחו של אולם, ויפגעו בו כו' שתי מחנות.

חיי הישראלי בכלל מתחלק לשני סוגים, חיי ארץ ישראל, היינו

א'רעז

מהור"ר אלעזר ארי' יונגרייז.
מ"מ: מלוח מלכה.

הזמן שהננו מוקדש לתורה תפלה וקיום המצות, וחיי חו"ל, העסק בענייני עולם, אשר גם בזה צריך להיות קיום הבכל דרכיך דעהו, וכמבואר ברמב"ם בראש הלכות דיעות ובטוש"ע או"ח סי' רל"א. ובשני סוגים אלו צריכים אנו לסייעתא דשמיא הניתנת לנו מאבינו שבשמים בעין יפה, וסייעתא זו היא הנותנת לנו כח ועוז במילוי שליחותינו בעלמא דין, אשר הוא להאיר את העולם ולקרבו לאותו חיום שעליו נאמר ביום ההוא יהי הוי' אחד ושמו אחד.

בברכה.

א'רעח

ב"ה, ו' כסלו, תשי"ב
ברוקלין, נ. י.

שלום וברכה!

... איך בין געווען צופרידן צו לייענען אין אייער בריוו, אז ווען מען האט אנגאזשירט א ניט-פאסנדן חזן אין אייער קהלה, האט איר דערפאר געדאוונט בא זיך אינדערהיים. דאס איז אלעמאל די ריכטיקע שיטה, ווייל ווען דער שליח ציבור איז ניט ווי עס דארף צו זיין, איז ניט נאר וואס ער פארריכט ניט, נאר ער ברענגט נאך שאדן, און במילא איז דאן בעסער צו דאוונען פאר זיך.

זיכער וועט איר זען דורכצופירן בפועל, אז די סובסידיע וואס מ'האט באשטימט פאר אונזער חינוך ארבעט במרוקו זאל איבערגעגעבן ווערן צו אונז, איבערשיקנדיק עס אהערצו, און אויב דאס איז בשום אופן ניט מעגליך, דאן זאל עס איבערגעשיקט ווערן צו אונזער ביורא אין פאריזש, ווייל איצט קען מען מיט יעדער פרוטה זייער פיל אויפטאן אויף דעם געביט פון חינוך הכשר.

בא דער געלעגנהייט לעג איך ביי די חוברת פון י"ט כסלו, וואס איך האף אז איר וועט זיכער גוט אויסניצן, סיי פאר זיך, סיי פאר אנדערע.

בברכה.

אירעט

ב"ה, ז' כסלו תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

... ווען איך וועל זיין אויפן ציון פון מיין שווער כ"ק אדמו"ר
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, וועל איך ליינענען דעם פדיון נפש פאר אייך און
איך האף אז ער - מיין שווער - וועט מעורר רחמים רבים זיין אז
אייער געזונט זאל אנהויבען בעסער ווערען און זאל גיין וואס אמאל
בעסער און בעסער.

זיכער ווייסט איר, אז צו באקומען א ברכה פון השם יתברך
דארפמען האבען כלים, און דאריבער וויל איך אייך פארשלאגען, אז
איר זאלט זיין אפגעהיט ספעציעל אין לייגען תפילין אלע טאג
(אויסער שבת און יום טוב) וואס די תפילין של יד, וועלכע מען לייגט
קעגען דער הארץ, בריינגט געזונט צו הארץ, און די תפילין של ראש,
וועלכע מען לייגט קעגען דעם מוח, וואס דער מוח פירט אן מיטן
גאנצען קערפער דורך די נערווען, בריינגט דאס געזונט צום גאנצען
קערפער, און אויך צו זאגען אלע טאג א פאר קאפיטלעך תהלים, און
געבען אלע טאג א געוויסען סכום אויף צדקה, בלי נדר ביז דעם
קומענדען פסח הבע"ל, זעלבסטפארשטענדליך אז עס איז גוט צו געבען
צדקה אויך שפעטער, אבער לכל הפחות ביז פסח זאלט איר היטן צו
טאן דאס, און איך האף צו הערען פון אייך א בשורה טובה, אז אייער
געזונט בעסערט זיך, און אז די דאקטוירים זיינען צופרידען פון אייער
געזונט צושטאנד.

בברכת רפואה קרובה.

א'רפ

ב"ה, ז' כסלו, תשי"ב
ברוקלין, נ.י.

לאנ"ש אשר במדינת אוסטרליה ובראשם
ועד המתעסק בסידור הישיבות בשפרטון ומלבורן
ד' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבם מיום ב' דר"ח חשון, שהגיע אלי באיחור זמן, ובו מודיעים ע"ד החלטת האסיפה שנתקיימה במעלבורן בהנוגע להענקת הישיבה משפרטון למעלבורן. בינתים קבלתי ג"כ הידיעה, אשר ביום יו"ד כסלו הבע"ל יחנכו הבית בשעה טובה ומוצלחת.

ולחגיגת חנוכת הבית של הישיבה ביום הגאולה של אדמו"ר האמצעי, הנני שולח ברכתי אשר זכות כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, אשר בשמו דוגלת הישיבה, ימשיך וישפיע ברכה והצלחה בעבודתה להקים דור ישרים. דור נאמן לתורה ומצות וחדור ברוח החסידות המאור שבתורה, ואשר ימלאו הכוונה ותכלית של מחולל הישיבה להיות נרות להאיר את כל סביבתם. והשי"ת יברך את כל המייסדים המסייעים והתומכים של הישיבה, שהשתתפו בעבר ושיתתפו לעתיד, שהשתתפותם תביא להם ולכל אשר להם ברכה והצלחה להאיר בתיהם בטוב גשמי ורוחני.

בכדי להסיר שגיאות ובעיקר בכדי שיהי מובן למשתתפים בחגיגה, צויתי להבריק תוכן ברכתי באנגלית. וסימנא מילתא חנוכת הבית ביום יו"ד כסלו יום צאת אדהאמ"צ חפשי ממאסרו, הנה בטח יאהילו עליהם הנשיאים לדורותיהם בזכותם אשר כל המשתתפים והמסייעים במפעל הנשגב הזה יתברכו בכל טוב גשמי ורוחני.

ומענינא דיומא, שמעתי מכ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, אשר שני אברכים בליאדי – בזמן אדה"ז – היו מהלכים ומדברים

א'רפ

נדפסה בלקויש ח"י ע' 218, והושלמה ע"פ העתקה.
הישיבות בשפרטון ומלבורן: ראה לעיל ח"ד אגרת אירה.
אשר בשמו דוגלת הישיבה: אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש. ראה לעיל שם.

בדא"ח, בחזרתם שאלם אדהאמ"צ – שהוא ה"י המצביא של האברכים היושבים ור' אהרן מסטראשעלי של החסידים הישנים – במה דברתם? וענוהו: במה שאמר הבעש"ט, דגם עלה נובלת המתגלגלת ע"פ חוץ הוא בהשגחה פרטית, בדין ובמשפט על הזמן והמקום שעלי' להתגלגל. כעבור איזה ימים, סיפר להם אדהאמ"צ אשר ספר כהנ"ל לפני אדה"ז וענוהו: דלא מבעי שההשגח"פ היא על העלה המתגלגלת כי אם גם על אופני סיבת גלגולה, אם על ידי אדם או ע"י נשיבת רוח וכדומה.

ותהי זאת נחמתם, באשר מביטים הם על עצמם שנדחו למדינה רחוקה וכו' וכו' אשר ע"פ המבואר לעיל הרי זה השגחה פרטית בכל האופנים והפרטים שבזה ובהיות שבאה מהקב"ה שהוא עצם הטוב וטבע הטוב להיטיב כמבואר בדא"ח מספרי הקבלה בענין הבריאה, הרי בטח ובלי ספק אשר סו"ס יראו שזהו ג"כ לטובת כל המשתתפים והנוגעים בזה, בטוב הנראה והנגלה בגשמיות וברוחניות.

בברכה.

א'רפא

ב"ה, ח' כסלו, תשי"ב
ברוקלין, נ. י.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מקודם ר"ה, שמפני רוב הטרדות, דערב חדש תשרי וחדש תשרי וכו' נתעכב המענה שלי עד עתה.

א) בנוגע להערה שלו שבענין הטעמים שבתורה אם נכון לקרות הפסוקים מתאים לפשט המקרא, או כפי הטעמים, לא ה' בזה ספק אצלו, וכללות הספק הוא רק בנוגע למקרה אחד מסוים בלבד. ודוקא בזה הוא הספק כיון שעפ"י כללי הטעמים במקרא צריכים היו להיות הטעמים בפסוקים אלו באופן אחר מכמו שהם בפועל, מפני שכלל אחד נדחה מפני כלל השני.

מענה: כללי הטעמים, הנה כפי שכתבתי לו במכ' הקודם אינם,

א'רפא

שבענין הטעמים: בהמשך לאגרת איקד דלעיל ח"ד.

ברובא, אלא מעשה ידי אדם שכללם ע"י החיפוש בהטעמים שבכתובים אשר כדי לתרץ הסתירות שיש בזה ממקום למקום, הוציאו כללים אלו, ובמילא אם יתענין איש אחר בזה ויכול למצוא כלל שיתרץ כל הקושיות באופן אחר הרי אז אפשר שיבוטל הכלל הקודם, ויתזיקו בהכלל שימצא איש זה, (כמובן הנה כ"ז הוא רק ברוב כללי הטעמים, כי אחדים מהם יסודם בהררי קדש, וכידוע יש איזה מכללי הדקדוק והנגינה שיסודם בחכמת הקבלה). משא"כ בתושבע"פ **שנמסרה** לשיקול דעת חכמי התורה.

היוצא מהנ"ל שגם במקרה מסוים שעמד עליו הנה, לפ"ד, ברור הדבר שצריך לקרותו כפי הטעמים.

(ב) יותר על כל הנ"ל, גם אם היו הכללים הנ"ל מקובלים הלכה למשה מסיני, הנה כיון שגם הפרט שכלל פלוני נדחה מפני הכלל השני הרי גם זה הלמ"ס הוא שבמקום מקרה מסוים זה צריכים להיות הטעמים כפי הכלל השני, במילא צריכים לנגן את הכתוב ג"כ באופן כזה, וכמו שהצעתי במכ' הקודם מהזהר שהטעמים ניתנו לנגן בהם את הכתובים והם כנפש ונשמה לגוף.

(ג) סניף [. . .] להנ"ל: במק"א **מפורש** שינגנו דלא ככתוב (בפשטא זרקא ת"ק שהם לעולם בסוף תיבה. בת"ג שהיא לעולם בראש תיבה. עייג"כ שמיני יו"ד, ב) מכלל דליכא אחריתי.

(ד) שאלתו במה אלים כלל א מחבירו שבשבילו נדחה הוא ולא יהי' להיפך, הנה כנ"ל הכללים נוסדו על יסוד המציאות שראו בכתובים וזה הכריח את המדקדקים ובעלי הטעמים לכלול כלל שבמקרה ששני כללים הם בסתירה א' לחבירו הרי **רואים** אנו בכתוב איזה מהם עדיף ודוחה את חבירו. הטעם על הדחוי, בפשטות, י"ל, שזהו תלוי ביופי הנגינה ונעימות הקול.

(ה) מ"ש מפני מה לא הזכרתי את הסוגיא בנדריים המדברת ע"ד הטעמים, הנה התירוץ ע"ז במכ' שציינתי להספרי' המובאים בפקועות שדה, ובהם מתבארת סוגיא דנדריים ג"כ כדי צרכה.

(ו) נבהלתי לקרוא בשולי מכתבו, שזה למעלה משנה שפסק מעסקנות בעניני החינוך, מלבד בדרך עראי ובאופן שלא יטריד אותו וכמ"ש **רק לעתים רחוקות**. ותמה אני איך בזמן הזה ובמקום שנמצא בו שכמה וכמה ילדי ישראל בסכנה של שמד רוחני ח"ו היל"ת איך אפשר לעמוד מן הצד, ולא להתעסק בזה בכל תוקף ועוז. והגע בעצמך

אם עומד על שפת נהר ולומד סוגיא עמוקה במקום שלבו חפץ ורואה אחד טובע בנהר, הרי בטח יפסיק ממשנתו ויעסוק בהצלת נפשות, ויהי בטוח ג"כ בעזר הקב"ה שעושה את הטוב והישר בעיניו – (ולא נעלם ממני משרז"ל בענין מרדכי על הפסוק ורצוי לרוב אחיו ולא לכל אחיו וכו') – ובפרט שמובטחים אנו ע"י רבינו הזקן, שהוא הי גאון לא רק בחסידות אלא ג"כ בנגלה והבטיח בספרו – ריש תורה אור – שע"י העסק בצדקה הנה נעשים מוחו ולבו זכים אלף פעמים ככה. ומובן אשר הס' תו"א אינו ספר של מליצות, ומשמעו כפשוטו אשר אז מצליח בלימוד אלף פעמים ככה. וע"כ פשוט שאין זה הפסד בלימוד אלא אדרבה משתכרים ע"י עבודת הצלת נפשות זו, אשר לימודו בזמן מועט תהי בסייעתא דשמיא ויצליח בת"ת אלף פעמים ככה. ואחשוב למותר להאריך בזה כי הענינים בכל הנ"ל ידועים המה, ובטח יתקן אחרי התבוננו בזה עוד הפעם והשי"ת ינחנו בדרך האמת שזה ג"כ דרך תורתנו תורת אמת ותורת חיים.

... בקשר עם בואו של חג החגים י"ט כסלו הבע"ל, הנה מוסג"פ החוברת והקונטרס לי"ט כסלו עם העתק מכ' הכללי השייך לזה. בברכה.

א'רפב

ב"ה, ח' כסלו, תשי"ב
ברוקלין.
שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו מכ"ז מ"ח, ות"ח על מה ששלח להספרי שלי את הספרים אשר חננו השי"ת בהם ולקחתים ולא אשיבנו. בקשר עם בואו של חג החגים י"ט כסלו הבע"ל, הנה מוסג"פ הקונטרס לי"ט כסלו עם העתק מכ' הכללי השייך אליו, ועפ"י מרז"ל זרוק חוטרא לאוירא על עיקרי קאי, הנה מובטחני שגם כת"ר שי חוזר לעיקרו ומנין יתקלס עילאה ע"י ההשפעה להפיץ תורת מעינות החסידות בכל מקום ואפי' חוצה, ויזכנו השי"ת לזכות בקרוב ממש לביאת משיח צדקנו בגאולה השלימה והאמיתית. בברכה.

א'רפג

ב"ה, ח' כסלו, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

קבלתי מכתבו עם הפ"נ מאדר"ח כסלו ובו מבקש מחילה על אי
כתיבתו עד עתה.

והנה אינני יודע מהו המקום כאן לבקשת מחילה על אי הכתיבה.
והשנית מאחר שכבר נתעורר לכתוב, הנה אינו מזכיר את העיקר שבו
הי' צריך להתחיל, והוא מענין הקביעות עתים לתורה שיש לו בנגלה
ובדא"ח ובהשפעתו על סביבתו, וכלשון תביעות נשיאנו מכאן"א מאתנו
להיות נרות להאיר ומכיון שנמצא הוא במקום אשר עיני ה"א בה
מרשית שנה עד אחרית שנה, הנה בשם צ"ל כל הענינים ביתר שאת
ויתר עז. ובודאי במכתבו הבא יודיע ג"כ ע"ד כל הנ"ל, וגם ע"ד פעולתו
בענין הפצת המעיינות חוצה בחדש הגאולה הוא חדש כסלו.

בברכה לרוב נחת אידישן חסידישן נחת מכל ילדיו שי' וחסידישן
נחת גם ממנו וזוגתו שיחיו.

א'רפד

ב"ה, יו"ד כסלו, תשי"ב
ברוקלין.

ש"ב ... תחי'

ברכה ושלום!

קבלתי מכתבה שוריות אחדות – בלי הוראת זמן כתיבתם –
וכבקשתה אזכירה בהיותי על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה
נבג"מ זי"ע.

נפלאתי לקרות במכ' „שאם יגיעה חלילה וחלילה מקרה אי נעים
כו"ו. למותר להאריך בענין מדת הבטחון עד כמה שמוכרחת היא
בכלל, ובפרט על פי דתנו ותורתנו, ועל אחת כמה וכמה עתה, אשר כולנו

שארית הפליטה הננו מופתים חיים לנסים גלויים, בעצם מציאותינו, אלא שמחשבה זו גופא, מה יהי אם חלילה יקרה מקרה מר, הרי זה גופא מקרה מר הוא.

ובימינו אלה, שיש כר נרחב לעבודה גדולה בכל מקצוע ומקצוע ורואים עתה במוחש איך שהמלאכה מרובה והזמן קצר, הנה חבל על הכחות נפשיים והמרץ שמשתמשים בהם והולכים לאיבוד בקשר עם מחשבות הנ"ל, בה בשעה שנצרכים הם כ"כ לעבודת יסוד ובנין. ובפרט כל אלו אשר בהם נשקעו בירושה כחות של כמה וכמה דורות אנשי מעלה הרי עון פלילי הוא כל רגע שאין משתמשים בכחות אלו למטרה הנ"ל. ואם באישים באים בימים כך, הרי עאכ"כ בנוגע לאותם אישים שזה עתה יסדו בית בישראל – שאין להם כל רשות לחשוב חשבונות מה יהי וכו', בה בשעה שבעה"ב דוחק, ואף כי אין עליך המלאכה לגמור אבל אין אתה בן חורין להפטר ממנה.

בטח לוקחת חלק באופן המתאים בעבודת החנוך הכשר באה"ק ת"ו שבזה הוא המצב החמור ומסוכן ביותר וחיוני ביותר.

בפ"ש בעלה ש"י אף כי בלתי מכירו ובברכה לקיים בפועל סיסמת הבעש"ט עבדו את ה' בשמחה ועפ"י דרשות דתינו שכל רגע מהחיים היא עבודה להשי"ת.

א'רפה

ב"ה, יו"ד כסלו, תשי"ב
ברוקלין.

הרה"ג הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ וכו' מוה"ר משה ש"י

שלום וברכה!

מזמן לזמן הנני מקבל ידיעות אודותו מהבאים ממחנו הט' לכאן, ונהניתי לשמוע אשר לוקח חלק הוא בעסקנות צבורית ומשתדל בהחזקת קרן התורה והיהדות במחנו הט'.

א'רפה

מוה"ר משה: ווארהפטיג.

עא

אדמו"ר שליט"א

ועל של עתה באתי בדרישת השעה, והוא חינוך הדור הצעיר אשר כפי ידיעות שמקבל אני מהנעשה בפילדלפיה, הנה הנוער הולך ונגרע מיום ליום, אשר אם לא יאחזו באמצעים יותר מהרגיל, הרי ח"ו יש לחשוש כפי שמספרים לי, שכל הדור הצעיר לבד יחידי סגולה, יחידים בפו"מ, יתרחק ח"ו מהתורה והמצוה.

ועפ"י מרז"ל ספרא ר"פ צו, אין מזרזין אלא למזרזין, הנני בזה לעורר ולעודד בכל לשון של עדוד וחיזוק, להתעמק בתשומת לב המתאימה בדבר החנוך בעיר פילדלפיה, ולעשות בזה ככל האפשרי וככל יכולתו, לשפר את המצב ולהציל עי"ז נפשות בני ובנות ישראל מרדת שחת ח"ו, וידוע פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, חזקה לתעמולה שאינה חוזרת ריקם.

בטוח הנני אשר לכת"ר שי' האריכות בזה אך למותר, ות"ח מראש אם יודיענו בשו"ט אשר נגשו לעבודה בפועל, ויה"ר אשר חפץ ה' בידם יצליח.

כותב הנני עד"ז ג"כ להרה"ג פופקא שי' וכן דברתי בע"פ עם הרה"ג והרה"ח מוהרש"צ שי' שניידערמאן, ותשועה ברוב יועץ ובפרט אשר ברבים היו עמדם, היינו הנוער דעיר פילדלפיה אשר גורלם תלוי בכף מאזנים.

מוסג"פ חוברת וקונטרס לי"ט כסלו שזה עתה הו"ל, ובטח יזכה בהם את הרבים.

בברכה.

א'רפו

ב"ה, יו"ד כסלו, תשי"ב
ברוקלין.

הרה"ג חו"ב עוסק בצ"צ אי"א וכו'
מוה"ר אליעזר שי

שלום וברכה!

הנני זוכר את כהדר"ג שי מיום נפגשנו בשנת תרפ"ז בפט"ב ועל
יסוד זה תקותי חזקה אשר בדבר הענין דלהלן יביא לפועל טוב.

כפי הידיעות שמגיעים אלי ע"ד מצב החנוך בעיר פילדלפיה, הנה
הולך הוא ופוחת מיום ליום, ובקרו אותי הורים ומורים פליטים וגם
תושבים ממחנם הטי וכאו"א מתאונן וקובל ביותר על המצב בשדה
החנוך הכשר.

ובזה הנני לפנות לכהדר"ג שי בענין זה, נשען על מרז"ל בספרא
ר"פ צו, אין מזרזין אלא למזורזין, להעיר את תשומת לבו על שאלה
הנ"ל, אשר מובטחני שאז יחפש וגם בטח ימצא האמצעים המתאימים
לשפר המצב עד כמה שאפשר ופשיטא אשר יפה שעה אחת קודם,
מכיון שבאם תעזבני יום יומיים אעזבך, ואם נאמר זה על לימוד
התורה הרי עאכ"כ בענינים דיהדות ויר"ש ובפרט בנוגע ילדים וילדות
בנ"י הדור הצעיר שזהו עתידו של כל עמנו.

ת"ח מראש אם יודיעני מהשקפתו על הנ"ל וכן האמצעים אשר
בדעתו לאחוז בענין זה.

בברכה ובכבוד.

א'רפו

מוה"ר אליעזר: פוסקא.

א'רפז

ב"ה, י"ב כסלו, ה'תשי"ב
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג הו"ח אי"א נו"מ עוסק בצ"צ וכו'
מוה"ר יצחק שי

שלום וברכה!

הרה"ח הו"ח אי"א נו"מ בעל פעולות טובות להחזקת תורה
תמימה וכו' מוה"ר יוסף שי הלוי וויינבערג, יצא ימים אלו למדינתם
בשליחות מרכז הישיבות תומכי תמימים ליובאוויטש.

מע"כ שי בביקורו פה, נוכח לראות ולדעת את פעולות מרכז
הישיבות תת"ל בשדה הרבצת תורה ויראת שמים טהורה בחוצות קרי'.

אבל למרות גודל ההצלחה ברוחניות, הנה המצב החומרי של מרכז
הישיבות תת"ל בעת הזאת קשה וחמור, החובות עלו למעלה ומזעזעים
הם את קיומן של הישיבות.

ובזה הנני פונה אליו, עפ"י מרז"ל (ספרא ר"פ צו) אין מזרזין אלא
למזרזין, בבקשה להשתדל בכל האפשרות לעזור להרה"ח וכו' מוהר"י
שי הלוי וויינבערג, למען אשר יצליח בשליחותו חשובה הנ"ל,
ומובטחני אשר לדכוותי אין צורך בביאור גודל דבר החזקת תורה
תמימה ביראת שמים בכל הזמנים, ובפרט בזמננו זה דעקבתא
דמשיחא, אשר חכמת סופרים (אף שישנה, אבל) נסרחה (כדבר שאין בו
חיות, מפני ש)יראי חטא נמאסו, (כמרז"ל שבת ל"א סע"א: קב חומטין
כו' ומתליע, והסיבה למיאוס זה הוא, כי) האמת (דאמר קרא ויצונו
הוי' לעשות את כל החוקים האלה – ות"ת בכלל – ליראה את ה"א)
נעדרת.

אתענין לדעת מההמשך למה שנדברנו בהיותו כאן, ומהסתדרותו
בטוב.

בברכה להצלחה בעניניו הכללים והפרטים.

נ"ב: מוסג"פ החוברת שהו"ל ליום י"ט כסלו הבע"ל.

א'רפז

מוה"ר יצחק: מירקין.
למדינתם: אפריקה הדרומית.

א'רפח

ב"ה, י"ב כסלו, ה'תשי"ב
ברוקלין, נ.י.

הרה"ח הו"ח אי"א נו"מ עוסק בצ"צ באמונה בעל מדות
טובות וכו' מוה"ר ירמיה שי

שלום וברכה!

מכתבי הקודם עם הקונטרס והחוברת לי"ט כסלו הבע"ל בטח
כבר הגיעו.

ונשען על מרז"ל (ספרא ר"פ צו) אין מזרזין אלא למזרזין, באתי
בהוספה במכתבי זה, ולא נצרכה אלא להעדפה, והוא:

עין בעין הננו רואים את ההצלחה הרוחנית האלקית השורה ת"ל
על הישיבות תומכי תמימים ליובאוויטש מאז הווסדן, זה ה"ן שנים
מלפנים – (ה"ן, יחידה, הן יראת הוי' היא חכמה, ראה שבת לא, ב) על
ידי כ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע וכ"ק מו"ח אדמו"ר
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע – עד עתה.

כהיום מצב הכספי של מרכז הישיבות תת"ל קשה הוא, החובות
עלו למעלה, ומזעזעים הם את קיומו של המוסד הענקי הזה.

הרה"ח הו"ח אי"א נו"מ עוסק בצ"צ וכו' מוה"ר יוסף שי הלוי
וויינבערג יצא למדינתם לעשות המגבית בעד מרכז הישיבות תת"ל.

והנני פונה במכתבי זה לכי שי בבקשה כפולה להשתדל בכל
ההשתדלות אשר ביקורו של הרה"ח מוהר"י שי יהי בהצלחה מופלגה,
ויביא את העזר הדרוש והמקווה, בכדי לאפשר למרכז תת"ל להמשיך
את עבודתו להעמיד דור ישרים יבורך עוסקים בתורה ובמצוות ביראת
שמים טהורה, ובזיכוך המדות ע"פ תורת החסידות.

וגדול זכות זה להשפיע לו ולב"ב שיחיו ולכל העוזרים על ידו,
שפעת חיים וברכה מרובה, בעניניהם הכללים והפרטים.

בברכה.

א'רפח

מוה"ר ירמיה אלאי, אגרת נוספת אליו – לקמן א'רחצ.

עה

אדמו"ר שליט"א

א'רפט

ב"ה, י"ב כסלו, ה'תשי"ב
ברוקלין, נ.י.

הרב הגאון הו"ח אי"א נו"מ חו"ב עוסק בצ"צ איש רב
פעלים וכו' מוה"ר לוי יצחק שי, רב ראשי.

אחדשה"ט!

הנה על של עתה באתי, והוא:

עין בעין רואים את ההצלחה הרוחנית האלקית השורה ת"ל על
הישיבות תומכי תמימים ליובאוויטש מאז הווסדן זה ה"ן שנים
מלפנים, עד עתה.

ישיבות אלו הצליחו להעמיד, בעזר השי"ת אלפי תלמידים, כן ירבו,
מופלגי תורה ויראה, חלק גדול מהם כיהנו ומכהנים פאר במשרות
קדש בתוככי קהלות חשובות בישראל, ורוב התלמידים ומחונכי
הישיבות תומכי תמימים ליובאוויטש, עומדים בשורה ראשונה של
עבודה ופועל טוב בשדה הרבצת תורה ויראת שמים וחיזוק עניני
היהדות במקומות מושבותיהם לפעמים תכופות – עד כדי מסירת
נפש.

אמנם למרות ההצלחה הרוחנית, הנה המצב החומרי של מרכז
הישיבות תת"ל בעת הזאת קשה וחמור, החובות עלו למעלה ומזעזעים
הם את קיומו של המוסד הענקי הלזה.

בקשר עם זה יצא ימים אלו לאפריקא השד"ר הרה"ח הו"ח אי"א
נו"מ בעל מדות וכו' מוה"ר יוסף שי הלוי וויינבערג, בשליחות מרכז
הישיבות תת"ל,

והנני בזה לבקש את כהדר"ג שי לעזור לו בכל האפשרות, בכדי
אשר יצליח בשליחותו להביא עזר וסיוע המקווה להמוסד הענקי
הלזה.

גודל מצות החזקת תורה תמימה, בודאי אין צריך ביאור לדכוותי,

א'רפט

מוה"ר לוי יצחק: רבינוביץ, אמריקה הדרומית. ראה גם לקמן אגרת א'רפצ.

ויהי רצון אשר בעגלא דידן נראה בהרמת קרן התורה וקרן ישראל
סבא עד יבוא משיח צדקנו ומלאה הארץ דעה את הוי' גוי' בב"א.

בברכה והוקרה.

נ"ב. מענינא דפרשתא ובענין מסנ"פ:

ידוע דיש שתי דיעות במקור הדין דבן שלש עשרה למצות. א) דעת
רש"י (נזיר כט, ב) ד"ה ור' יוסי דבן י"ג מצינו שקראו הכתוב איש.
כדכתיב ויקחו שני בני יעקב שמעון ולוי איש חרבו, וכן הוא במחזור
ויטרי לאבות ספ"ה, – והכוונה בזה, דשם איש מורה על גדלות, וכמש"נ
מי שמך לאיש (עיי"ש בפרש"י וברבינו בחיי, והוא דלא כמ"ש בשמו"ר
שם), וחזקת והיית לאיש, ועוד. ב) דעת הרא"ש (בשור"ת ריש כלל טז)
שזהו בכלל שיעורין הלכה למשה מסיני.

וי"ל הנפ"מ בין שתי הדיעות לענין דין בן נח, דלדיעה הראשונה גם
בב"נ בן י"ג למצות דילי, משא"כ לדיעה השני, וכמובן (ויעויין רמב"ם
הל' מלכים פ"ט יו"ד, פ"י ב', שו"ת חת"ס חיו"ד סשי"ז).

היינו דלדיעה השני זהו דין תורה, אבל לדיעה הראשונה, כן הוא
בטבע – עפ"י הרוב – דבן י"ג נעשה גדול בשכל ודיעה.

ויש לרמז ע"ד המוסר, שלכן בהראי' דחויב במצות מהכתוב דויקחו
וגוי' איש – ראי' אשר יסודה שעפ"י טעם ושכל צריך להיות כן.

הנה כתבו שוברו בצדו, אשר אל יאמרו אשר די ומספיק לקיום
תומ"צ הנהגה ע"פ טעם ודעת, ולכן מורים לו באצבע:

ראה והתבונן, מה עשו בני יעקב: ויקחו איש חרבו – תיכף לחיוב
במצות שלהם, התחילו בעבודה של מסירת נפש דוקא.

ידוע דיש: מכאן ואילך נעתק באגרת תשי"ב, שנדפסה בלקו"ש ח"ה ע' 421. וראה גם שם חט"ו ע' 291.
קטע זה נכתב לכמה ברי"מ. ככמה מהם בהוספת קטע, כדלקמן אגרת איתקא.

אירצ

ב"ה, י"ב כסלו, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

בזה הנני לבקש את כת"ר שי לערוך התועדות בליל חמישי או בליל שמיני של חנוכה הבע"ל עם תלמידי הישיבה אשר לומדים סדר שלם בדא"ח (ולא רק תניא בלבד) ולחלק לכל אחד מהם דמי חנוכה בשמי - 500 פראנק.

ואם אפשר מה טוב שיהי' במטבע או בניר חדש (להעיר מ"התמים" חלק ו' עמוד צ"ו).

מובן מעצמו אשר הנ"ל יהי' על חשבוני.

ת"ח ת"ח מראש על הטרחה שבזה. ומטובו להודיעני ג"כ את שמות התלמידים שנתן להם דמי חנוכה כנ"ל, בצרוף שם אמם.

בברכה.

אירצא

ב"ה, י"ג כסלו, תשי"ב
ברוקלין, נ.י.

הנהלות מוסדות חב"ד באה"ק ת"ו, ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

במענה על שאלתם אדות חוות דעתי בענין סדר המוסדות והנהלתם,

כבר גליתי חוות דעתי וכתבתי עד"ז, בארוכה לפי ערך, במכתבי

אירצ

נדפסה בלקו"ש חס"י ע' 543. אגרת דומה — לכמה מנהלי ישיבות.
תלמידי . . דמי חנוכה: ראה לקו"ש ח"ב ע' 484-486. לקמן אגרת אישמא.

לאגו"ח מיום כ"ד סיון, תיש"א. ואבוא פה עוד הפעם בתוספת ביאור, על כל פנים בקצרה.

הנה בכלל שתי חלוקות בדבר: א. כלפי פנים. ב. כלפי חוץ.

א. בעניני פנים, הנה לפי דעתי טוב ונכון הדבר אשר לכל מוסד תהי' לו אוטונומיה שלו, ויעמוד בקישור ישר לכאן. מובן שאין זה שולל שיהי' מעין קונטרול או בקורת מאיש או מוסד על גבי חברו, אשר פועל הקונטרול הזה יעמוד ג"כ בקישור ישר עם כאן.

ב. מה שאין כן בנוגע כלפי חוץ, הרי בכמה ענינים מוכרח הדבר, ובכמה ענינים על כל פנים טוב הוא, שיהי' בא"כ אחד לכל המוסדות, ותפקיד זה הוא של אגודת חב"ד, היינו שאגודת חב"ד תציג כלפי חוץ, בכל ענין הדורש זה, את כל המוסדות באה"ק אשר חותם חב"ד עליהם.

מדגיש אני בזה שחותם חב"ד עליהם, כי יש ענינים אשר על אנ"ש לפעול באה"ק ת"ו בתור אנשים נייטרליים ולא בתור אנשי חב"ד, ובענין כזה אפשר שהתערבות אגודת חב"ד עלולה לקלקל.

ג. יוצא מהנ"ל, כיון שאגו"ח צריכה לייצג את המוסדות השונים כלפי חוץ, מוכרח הדבר שבהנהלת אגודת חב"ד יהי' בא"כ מכל אחד ואחד מהמוסדות, ועל פי מה שכתבו על דבר חברי הנהלת אגו"ח, הרי אמנם יש בהנהלה בא"כ מכל מוסד ומוסד.

ד. אגודת חב"ד אינה מתערבת בתור פקודה בענינים הפנימיים של כל מוסד ומוסד (מה שאין כן בתור נתינת עצה, אשר ברשות הנהלת המוסד לקבלה או לדחותה).

ה. חברי ההנהלה של המוסדות, לעת עתה הנני מציע שיהיו: ...

ו. בקורת וקונטרול. מובן מעצמו שהקונטרול והבקורת צריכים להיות חדורים באהבת חסידים ואהבת אחים. בתור אנשי הקונטרול לעת עתה הנני מציע: ...

ז. מתפקידו של הקונטרול הוא בתור נתינת עצה ובחינה ולעמוד בקישור ישר עם כאן ולהודיע מהנעשה בהמוסד, אבל אין בכחו לשנות החלטת ההנהלה.

א'רצא

מיום כ"ד סיון: דלעיל ח"ד א'סד.

עט

אדמו"ר שליט"א

ח. מובן מעצמו אשר על הנהלת כל מוסד ומוסד מוטלת האחריות וצריכה היא לנקוט בכל הצעדים הנחוצים לקיום והתפתחות המוסד.

– ולכאורה דבר פשוט הוא זה, ומוכרחני לכתוב בפירוש על זה, באשר יש מהמוסדות שהולך וחרב, וכנראה שההנהלה יושבת בחיבוק ידיים, במענה המובאה במשנה – מה לנו ולצרה הזאת. וגודל הפשיעה במענה זו ברורה ואינה צריכה ראיה. וד"ל. –

בבקשה לכל אחד מהמוסדות הנ"ל, אחרי הקריאה והדיון בכל האמור בזה, לאשר קבלת מכתבי זה ולהודיעני הערותיהם וכל הנעשה בכל הנ"ל.

בברכת הצלחה בעבודתם בקודש,

מ. שניאורסאהן

א'רצב

ב"ה, חג הגאולה י"ט כסלו, תשי"ב
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

בתשואות חן חן אשר בזה קבלת הספרים אשר הואיל בטובו לשלחם אל הספריי שלי, והם: ...

ובכגון דא כל המרבה הרי זה משובח. ואדון השלום ישים שלום טובה וברכה על כהדר"ג שליט"א בטוב גשמי ורוחני.

לקראת חג הגאולה של רבינו הזקן כ"ק אדמו"ר רבנא שניאור זלמן זי"ע מייסד תורת חסידות חב"ד, שלחתי לכהדר"ג שליט"א ברכתי במברק: יומא טבא לחג גאולת רבינו בעל התניא ונצחון תורת החסידות, זכותו יגן על כולנו בתוך כלל ישראל. הצליחו בעבודתכם הקדושה.

ידוע אשר רבינו הזקן, בעל השמחה, אמר כי תורת החסידות אינה

א'רצב

אגרת כזו להרב שלום משאש. הרב דוד עובדיה. הרב מאיר אבוהצירא. הרב יצחק אלמליח.

ירושת יחידים או של מפלגה, כי אם מורשה היא לכל עם ישראל. וכאגרת הבעל-שם-טוב הידועה, אשר עשה עלית נשמה בראש השנה ונכנס להיכלו של משיח ושאלו: אימתי קאתי מר, והשיב לו: לכשיפוצו מעינותיך חוצה.

הרי שכל ענין ופעולה העוזרת להפצת מעינות תורת החסידות, המאור שבתורה, היא הכנה והחשה לביאת משיח צדקנו בעגלא דידן ובזמן קריב, אכי"ר.

ושלום לכהדר"ג ולתורתו יסגי חילו באורייתא ויצליח בכל מעשה ידיו לטובה ולברכה בגשמיות וברוחניות.

א'רצג

ב"ה, י"ט כסלו, תשי"ב
ברוקלין.

ברכה ושלום!

איך האב ערהאלטען אייער בריף, און בין צופרידען צו הערען אז די ווייטאגען בא אייך זיינען כמעט ווי פאראיבער, און איך האף אז איר וועט פילען נאך בעסער.

וועגען דעם וואס איר שרייבט אז אייער טאכטער תחי' איז פארביטערט פון דעם וואס אירע קינדער פירן זיך ניט אויף אידישלעך,

גיט איר איבער, אז מיט פארביטערונג אליין, העלפט מען ניט, נאר מען דארף זי בעאיינפלוסען, און נאר דורך גוטע וועגען און גוטע רייד, און בקשות, און מען דארף ניט מיד ווערען צו ריידען אין דעם, איין מאל צוויי מאל דריי מאל ביז אז סוף כנ"ל סוף ווירקט מען, פריער א ביסעל און שפעטער מער און מער.

איר שרייבט אויך אז אייער טאכטערס זון שי' גייט חתונה האבן - מוז און דארף מען ריידען מיט זיין כלה, אז זי זאל זיך אויפפירן ווי א אידישע טאכטער דארף זיך אויפפירן און ספעציעל וועגען טהרת המשפחה, כשרות און היטן שבת, און געבען איר צו פארשטיין אז אין איר פירונג איז אפהיינגיק איר גליק און דער גליק פון איר חתן און פון זייערע קינדער וועלכע [וועלען] זיין בא זיי. און ווען מען גלויבט השם

יתברך, זעהט מען דערנאך אויך מיט די פליישיקע אויגען אז דאס האט געבראכט גוטעס מאטעריעל און גייסטיג.

בברכה צום גוטען געזונט און אידישען נחת פון קינדער און אייניקלעך.

א'רצד

ב"ה, י"ט כסלו, תשי"ב
ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"נ מו"מ באמונה וכו'
מוה"ר יעקב שי' הכהן

שלום וברכה!

איך האב ערהאלטען אייער בריף פון י"ז כסלו, מיט דעם בייגעלעייגטען פ"נ פאר ... לשלום בית. ווען איך וועל זיין אויף דעם ציון פון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע וועל איך איר מזכיר זיין להנ"ל.

איר שרייבט ניט קיין פרטים וועגען איר, האף איך אז בא איר פירט זיך א אידישע הויז, און וויל נאר מעורר זיין אז זי זאל וואס פריער בודק זיין די מזוזות בא איר אין הויז, און אז יעדער מאל פאר ליכט צינדען ערב שבת און ערב יום טוב, זאל זי געבען צדקה לקופת רבי מאיר בעל הנס (רמבעה"ן) און איך האף אז מיט דער צייט, און בפרט ווען זיי וועלען בא זיך אפמאכען דעם געדאנק אז אמאל דארף מען נאכגעבען, וואס דורך דער ביסעל קאן מען געווינען א פולע, וועט זי קאנען אנזאגען אין גיכען א בשורה טובה אז עס בעסערט זיך דער שלום בית.

איך בין צופרידען צו לייענען אין אייער בריף, אז איר זעהט דאס דער לערנען משניות זאל אנגעהאלטען ווערען אין דער אנשי שלום

א'רצד

מהור"ר יעקב שי"י: כ"ץ. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ד תחבב ובהנסמן בהערות שם. לקמן איתכה. איתצח.

שול, אבער ווי איר שרייבט אין אייער בריף אז אייערע בני בית זיינען
ניט צופרידען פון דעם, וויילע עס קומט אויס שפעט די סעודה, איז
מיין מיינונג אין דעם אז איר דארפט געפינען וועמען וועלכער זאל
דאס נעמען אויף זיך צו לערנען פאר דעם עולם, און נאך א טעם איז
אין דעם, אז א שול דארפמען ניט אפגעוויינען פון צו צאלען פאר
לערנען ברבים (אויב מען האט פריער געצאלט פאר דעם), און בפרט
אין אמעריקא, אז ווען מען צאלט פאר דעם, האט דאס מער חשיבות.

זיכער האט איר ערהאלטען דעם קונטרס לייט כסלו ומכתבי
הכללי השייך אליו, און איך האף אז איר האט געמאכט א פאר-
בריינגען, ווי עס שרייבט כ"ק מו"ח אדמו"ר א חסידישן פארבריינגען,
והשי"ת זאל העלפען אונז אלעמען אז י"ט כסלו וועלכער איז דער ראש
השנה לחסידות, זאל אין אונז מקוים ווערען די ברכה פון כ"ק מו"ח
אדמו"ר: גוט יום טוב לשנה טובה בלימוד החסידות ודרכי החסידות
תכתבו ותחתמו.

בברכה.

א'רצה

ב"ה, י"ט כסלו, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על הודעתו אשר זוגתו תחי' ילדה בן למזל טוב, הנני בזה
להביע ברכתי ברכת מזל טוב ויגדלוהו לתורה לחופה ולמעשים טובים
מתוך מנוחת הנפש ומנוחת הגוף.

ועל שאלתו בענין קריאת שם בנם הנולד שי', הנה כמה פעמים
שמעו מכ"ק מו"ח אדמו"ר שאין מתערב בזה וכפי שיסכימו ההורים
ליתן לו השם זאל זיין לאורך ימים, ושלחתי לו היום מברק וז"ל, "מזל
טוב יבחרו השם הוא זוגתו ויברך השי"ת לאורך ימים ושנים טובות".

בברכת מז"ט ביום גאולתנו ופדות נפשנו.

א'רצו

ב"ה, כ' כסלו, תשי"ב
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג והרה"ח וו"ח אי"א נו"מ וכו' מהור"ש שי

שלום וברכה!

מוסג"פ העתק מכתביי להרבנים משאש ואביחצירא שי ולהרב
עובדי ואלמאליח שי, באישור קבלת הספרים ששלחו.

מלבד אלה הנזכרים במכתבים הנ"ל, עוד נתקבלו הספרים דלהלן
ולא נודע מי שלחם, ומטובו לברר ואשלח מכתב תודה ואישור.

ס' עדן מקדם,

ס' מגן דוד

ס' לך דוד ולדוד ברוך

ס' ברכת אליהו

קוני ארבעה שומרים

ס' מרפ"א לנפש

ס' וזאת ליהודה

ס' שיר חדש

ובזה אכפול עוה"פ הכרת תודתי לכת"ר שי עבור השתדלותו
הטובה במשלוח הספרים, ובטח יוסיף להשתדל בזה גם להבא ות"ח
מראש.

בברכה,

מ. שניאורסאהן

נ"ב.

מוסג"פ ג"כ מכתב להמשלח ס' לך שלמה, הוא בן המחבר שנעלם
לנו שמו. וע"כ מטובו למלא ר"ת שמו במכתב המצורף בזה ולמסור או
לשלוח לו. ות"ח.

א'רצו

מהור"ש שי: מהר"ר שלמה שי מטוסוב. אגרות נוספות אליו — לעיל א'רנ, ובהנסמן בהערות שם.

א'רצו

ב"ה, כ' כסלו, תשי"ב
ברוקלין, נ.י.

הנהלת ישיבת לוד באה"ק ת"ו ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

כשבקרני הרה"ג והרה"ח וו"ח אי"א נו"מ משכיל על דבר טוב איש
אשכולות בעל מדות תרומיות עוסק בצ"צ וכו' הרב אלי' שי' המכונה
דר. יאנג, הודיע לי כי בתכנית הדזוינט נכנסת תמיכה לבתי ספר
למלאכה המתנהלים על ידי **ישיבות** באה"ק ת"ו ומהיום חלק מהן.

והוסיף, אשר דבר עמכם אודות ענין זה – היינו ששיבת לוד
תפתח מחלקה ללמוד אומנות ומלאכה – וענו לו אשר ישאלו בזה את
חוות דעתי.

ובמענה על שאלה זו:

נמנע הוא לשנות סדר ישיבות תומכי תמימים, באיזה מקום שיהיו,
מהאופן והתכנית אשר התוו מיסדי' ומנהלי' הם כ"ק אדמו"ר
(מהרש"ב) וכ"ק מו"ח אדמו"ר – זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע. ומכיון שכך,
הרי אי אפשר לכלול בעצם הישיבה גופא שיעורים ללימוד אומנות
ומלאכה. אבל לאידך גיסא, כאשר ישנם כמה אברכים ובחורים, אשר
אי אפשר, מפני כמה סיבות, להכניסם ולהמשיכם ללימוד בישיבה כל
היום **כולו**, אבל ילמדו איזה שעות ביום נגלה וחסידות, בתנאי אשר
ילמדו ג"כ אומנות ומלאכה, הנה נכון במאד. להשתדל בהנ"ל שיהיו
תחת השגחתם והשפעתם **התמידית** וזה הרי אפשר הוא על ידי יסוד
מוסד מיוחד ללימוד תורת הנגלה והחסידות וגם כן אומנות ומלאכה,
שיעמוד תחת חסותה של הישיבה, והשגחתה והנהלתה. ובטח אשר
מוסד שכזה הי' מביא תועלת מרובה לכמה בחורים ואברכים. וכפי
השיחה עם הרב יאנג שי', הנה שאלת ההוצאות שבזה – ישתדל בכל
יכלתו, אשר תהא נפתרת על ידי הדזוינט. ובאשר להרב יאנג שי'
השפעה גדולה בדזוינט, יש לקוות אשר הדזוינט ימלא בקשה זו
במילואה.

אדמו"ר שליט"א פה

אחכה למכתבם מפורט בכהנ"ל (איזו אומנות, תכנית, תקציב וכו')
וההקדס בזה ישובח.

– ולכאורה טוב שהמוסד יהי' בהכפר אבל בהנהלתם.
בברכה,

מ. שניאורסאהן

א'רחצ

ב"ה, כ"א כסלו, תשי"ב
ברוקלין, נ. י.

הרה"ח וו"ח אי"א נו"מ עוסק בצ"צ וכו' מהור"י שי'
שלום וברכה!

במענה על המברק שלו – ובטח יכתוב יותר פרטים ע"ד ההתועדות
דחג הגאולה – עיין חוברת יט"כ ע' ד הע' ג –
שלחתי היום מברק לחרב ראשי, וזה לשונה:

„לבר מצות בנו, יהי רצון שיגדלוהו לתורה – יעקב יושב אהלי
שם ועבר, ולחופה – יצחק הנעקד בהר המורי, בית המקדש,
ולמעשים טובים – אברהם גומל חסדים, – שלשת השריגים
שבגפן ישראל. בברכת מזל-טוב". החתימה.

ובתור הערה ומראה מקום:

לתורה – יעקב יושב אהלי שם ועבר, היינו לימוד התורה, וכמבואר
באור התורה להצ"צ, פ' תולדות ד"ה יושב אהלים: שם – תורה שבכתב,
שמותיו של הקב"ה; עבר – תורה שבעל פה, עפמשי"נ והוא עבר לפניו,
המשכה וגילוי התורה שזהו על ידי תורה שבעל פה.

א'רחצ

מוהר"י: אלא. אגרת נוספת אליו – לעיל א'רפח.
להרב ראש"י: מוהרלוי"צ רבינוביץ, דלעיל – אגרת א'רפט אליו.
לחורה – יעקב: ראה גם לקמן אגרת אישי.

ולחופה - יצחק כו' בביהמ"ק, על פי מרז"ל במדרש שה"ש זוטא בסופו (עיג"כ זהר ח"ג ד, ב. במשנה סוף תענית): ביום חתונתו כשירדה שכינה לביהמ"ק, שזהו חופת הקב"ה וישראל יחד. ולכן מבואר כ"כ בפרטיות ענין נשואי יצחק דוקא, משא"כ אברהם ויעקב.

ולמעשים טובים - אברהם גומל חסדים, וכמו שנאמר אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו גוי לעשות צדקה גוי, שזהו עיקר המצות מעשיות ועולה על כלנה וכו' (תניא פל"ז).

שלשת השריגים שבגפן ישראל - ע"פ מרז"ל חולין צ"ב, ע"א.

ויש להעיר ממכתבי אשר כתבתי להרב ראשי בקשר עם נסיעת הרה"ח וו"ח אי"א נו"מ עוסק בצ"צ בעל מדות וכו' מוה"ר יוסף שי הלוי וויינברג שד"ר (י"ב כסלו) שגם שם מדובר מענין בר מצוה.

א'רצט

ב"ה, כ"ב כסלו, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על בקשתו, העלפנן ווערען א חסיד: הנה כבר סללו הדרך כ"ק נשיאינו רבוה"ק זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, ווי צו ווערען א חסיד, שזהו ע"י לימוד חסידות והנהגה בדרכי החסידים, והעיקר - רייבען זיך צווישען חסידים שגדולה שימושה יותר מלימודה, וכאשר עושים כל הנ"ל כל אחד כפי יכולתו, אז סרים כל ההעלמות וההסתרים ויש לו ג"כ סייעתא דשמיא להיות חסיד ומקושר באילנא דחייא.

בברכה להצלחה בכל אשר יעשה בהנ"ל.

א"ש

ב"ה, כ"ב כסלו, תשי"ב
ברוקלין.

הרה"ג והרה"ח אי"א נו"נ וכו' מו"ה צבי הירש שי

שלום וברכה!

ליום חתונתו בשעה טוב ומוצלחת עם ב"ג תחי', הנני בזה להביע ברכתי מזל טוב מזל טוב ושיהי' בשעה טובה ומוצלחת ויבנו בית בישראל על יסודי התורה והמצוה כפי שנתבארו בתורת החסידות.

במענה על בקשתו הוראה לב"ג תחי' ע"ד איזה הכנה רוחנית לרגלי חתונתה, הנה לא שמעתי בזה שמועה ברורה, אבל יודע הנני שאומרים כמה וכמה קאפיטלעך תהלים, אבל אינו ברור לי איזה קאפיטלעך, ולכן הרי כששואלים אותי עד"ז, הנני מורה להכלה לאמר את כל התהלים כולו ביום החתונה, מובן שכ"ז נוסף על ידיעת הדינים השייכים אלי', שסו"ס הוא העיקר וכמאמר הזהר עשי' לעילא.

בהתועדות חג החגים י"ט כסלו, נזכר לטובה ולברכה ולמזל טוב.

בנוגע להוראה פרטית בשבילו, הרי בטח יודע שלובשים קיטל תחת החופה, אלא שלובשים אותו תחת מלבוש העליון כדי שיהי' בלי בליטה (וביום כפורים דשנת החתונה אין לובשים הקיטל, כיון שכבר לבשו ביוכ"פ דילי' דשנה זו, הוא יום חתונתו).

כן משתדלים שבשעת הקידושין לא יהי' בכיסו מטלטלי זהב או כסף או מטבעות, וכן שלא יהי' שום קשר עליו היינו שמתירים את העניבה (טאיי) ושרוכי המנעלים וכיו"ב, ומובן שכ"ז נוסף על ההנהגות המקובלים בכל תפוצות ישראל, בנוגע לשאר הענינים כמו תפלת מנחה בתוספת על חטא וכו' ויהי' רצון שיהי' בשעה טובה ומוצלחת בכל הפרטים.

בברכת מזל טוב מזל טוב.

מ. שניאורסאהן

א"ש

מו"ה צבי הירש: צאלער.

לתוכנה ראה ס' המנהגים-חכ"ד ע' 75-76.

א'שא

ב"ה, כ"ב כסלו, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

איך האב ערהאלטען דיין בריף פון י"ג כסלו, אין וועלכען דו באשטעטיגט די ערהאלטונג פון מיין בריף און אז דו פילסט זיך ב"ה געזונט, און ביזט מער ווייניגער צופרידען פון דער לאגע ווי זי איז.

אין דיין בריף שרייבסט דו אז מיט דיר געפינען זיך נאך 26 אידישע בחורים, וואס דערוויילע זיינען זיי נאך פרייע (אין זין פון תורה ומצות). זיכער טוסט דו אויף וויפל דו קענסט צו נעהענטער מאכען זיי צו תורה ומצות און אז זיי זאלן טאקע מקיים זיין בפועל ממש, און דארפסט ניט נתפעל ווערען פון די תירוצים וואס זיי גיבען דיר, אין געגען טייל דאס ווייזט מער ווי גרויס דער רחמנות אויף זיי איז, און אז מען רעט מיט זיי איז סוף סוף ווירקט מען אויף זיי, אין אנהויב אביסעל און שפעטער מער און מער, און ספעציעל בנוגע צו לייגען תפילין, דארפסט זיי ערקלערען, אז א חוץ דעם וואס דאס איז איינע פון די מצוות השם יתברך, איז דאס אויך א סגולה צו אריכות ימים, און אט אזוי ווי אין מיליטער לערנט מען ווי אזוי מען זאל זיך אויפפירן צו אויסהיטען זיך פון א היזק ח"ו, און דער וועלכער לערנט זיך ניט דאס בריינגט ער זיך אליין א שאדען און טוט אויך קעגען דער רעגירונג, אזוי אויך יעדער אידישער זעלנער, האט זיינע באשיצונגס מיטלען, אז איינע פון זיי איז דאס לייגען תפילין, און ווען עס איז ניט מעגליך צו לייגען תפילין אין דער פריה, אין דער צייט פון דאוונען, איז לפחות קענען זיי דאס טאן אין פארלויף פון גאנצען טאג, ביז זון אונטערגאנג. און איך האף אז דו וועסט געפינען די פאסענדע ווערטער צו ווירקען אויף דינע אידישע חברים.

די חשבונות פון השם יתברך, קען מען ניט וויסען, און עס איז מעגליך, אז דאס איז איינע פון די זאכען פאר וועלכע מען האלט איינעם אויף דעם ארט, און ווען ער וועט דאס אויספילען, איז מעגליך אז דענסטמאל וועט ער צוריק קומען אהיים, מיט דער צושטימונג פון דער רעגירונג.

צו דער געלעגענהייט פון דעם יו"ט חנוכה, איז בייגעלייגט דא די

אויסגאבע פון דעם מרכז לענייני חינוך, וועלכעס איז ארויסגעגעבען געווארען אין צוזאמענהאנג מיט חנוכה, און איך רעכען אז דו וועסט קענען ערקלערען דיינע חברים אויך מיט צוגאב ערקלערונגען וועגען חנוכה, און – מוסר השכל פאר אונז אלעמען איז, אז מיר אלע אן אויסנאם דארפען לערנען תורה און מקיים זיין מצוות, ניט רעכענענדיק זיך מיט אלע שטערונגען.

בברכה.

א'שב

ב"ה, כ"ב כסלו, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו ממוצש"ק תולדות, בו שואל הדרך בהתחלת לימוד החסידות וכן אם יש חיבור מסודר בדא"ח בנוגע לסדר ההשתלשלות.

(א) בנוגע להורות לו סדר התחלת למוד, הנה קשה לענות ע"ז מבלי ידיעה מחושיו ובאיזה דרך בלימוד יש לו המשכה, וידיעתו עד עתה בחסידות וכו' אבל מענה כללית שברובא דרובא הוא מתאים, הוא שנוסף על לימוד התניא ילמוד דרך מצותיך (הנק' ג"כ ספר המצות) להצמח צדק, וכמו הלימוד בשאר החלקים שבתורה, הנה בפעם הראשונה לא יתעכב להבין כל מלה ומלה יתירה, אלא רק כללות הדברים, וכאשר ילמוד באופן „למיגרס“ פעם ושתיים ותהי' לו ידיעה אף כי שטחית אבל מקפת בכמה ענינים, הרי אז יוכל לדייק ג"כ בהענינים ובתיבות.

(ב) בשאלתו אם יש ספר בדא"ח המבאר סדר ההשתלשלות, הנה כזה הוא ספר שער היחוד לאדמו"ר האמצעי ושם בתחלתו מבאר ג"כ ע"ד אופן ההתבוננות.

(ג) ידוע הכתוב האלקים עשה את האדם ישר והמה בקשו חשבונות רבים, כמה וכמה דורות היו לומדים תורה מבלי הכנס בחשבונות רבים באיזה אופן יש לסדר הלימוד שיהי' מוצלח ביותר ומתאים לכללי חכמת החנוך וכו' וכו' וחדשים מקרוב באו ומתעמקים בסדרים

ותחבולות שונות, והתוצאות משיטות אלו הם הפכים ממה שראוי לכאורה לקוות מהם כו' כי בדורות הראשונים הי' החשק גדול ללמוד התורה בלי התחכמות יתירה, וגדלה ג"כ ידיעת התורה בכמות וגם באיכות, משא"כ בהלימוד שאחר כל הכללים הנ"ל נתמעטו הלומדים ונתמעט החשק שלהם וכו' וככל הדברים האלה הוא ג"כ בלימוד תורת החסידות, שהדרך היותר נכונה היא, שלא לבקש חשבונות רבים, אלא ללמוד ולחזור ללמוד ולא להביט על השעון ולעשות חשבון כמה ענינים השיג במשך שעה זו, ולכשיהפך ויחזור ויהפך בלימוד תורת החסידות אזי בד"מ יזוככו מוחו ולבו ויהיו כלים מוכשרים לקבל את אור תורת החסידות והעיקר – גם את המאור שבה.

ד) ידוע ביד להרמב"ם בסוף חל' מקואות, שרמז יש בענין הטבילה שהוא מרמז לטבילה בדיעות הישרות, ולמדנו מזה שכמו שאיזהי היא טבילה כשרה אם המים צפים ממעל לראשו הרי ג"כ מתי מטהרים הדיעות הישרות אם צפים הם למעלה מראשו, היינו למעלה מכח שכלו וידיעתו, ז"א שמבטל הוא את שכלו וידיעתו במי דיעות הישרות, והשי"ת יצליחו ויסייעו ליראת שמים שלימה ויוסיף אומץ במצות הצדקה, שאז כהבטחת רבינו הזקן (תו"א בתחלתו) נעשים מוחו ולבו זכים אלף פעמים ככה, ועיין בלקו"ת לג' פרשיות על מאמר זה שאלף פעמים ככה היינו בפו"מ אלף פעמים ולא בדרך מליצה וגוזמא, ואז במעט זמן – אבל בריבוי שימת לב – יצליח בלימודו ויתאים למצות תלמוד תורה כדבעי למהוי.

בטח לקח חלק בהתועדות חג החגים י"ט כסלו, ואתענין לדעת מההחלטות הטובות בעת רצון זו, באהבת ישראל, אהבת התורה ואהבת השם יתברך.

בענין שעות הלימוד בנגלה ובדא"ח עיין קונטרס עץ החיים פכ"ב-כה.

בברכה.

א'שג

ב"ה, כ"ד כסלו, תשי"ב
ברוקלין.

הו"ח אי"א נר"נ וכו' מהו"ר פנחס שי,
מזכיר ביהכ"נ נוסח אר"י אנשי ליובאוויטש

שלום וברכה!

זיינער צייט האב איך ערהאלטען אייער בריף אין נאמען פון די
מתפללים פון ביהכ"נ נוסח אר"י אנשי ליובאוויטש, מיט דעם
בייגעלייגטען טשעק לטובת די קינדער יתומים אין ארצנו הקדושה
ת"ו, און בייגעלייגט איז דא מיין בריף צו דער שול, וועלכען איר וועט
זיכער איבערגעבען צו די מתפללים שיחיו באופן המתאים.

בנוגע אייער פראגע, אין נאמען פון די מתפללים שיחיו, וואס א
טייל מתפללים זאגען אז מען זאל אנטאן א טלית צו דאווענען ביים
עמוד, צו קבלת שבת און אויך שבת פארנאכט צו מנחה, און א טייל
מתפללים זאגען, אז אין א נוסח אר"י שול, דארפמען ניט אנטאן קיין
טלית, דאווענדיג ביים עמוד צו די אויבענדערמאנטע תפלות, און
פרעגט מיין מיינונג אין דעם:

ענטפער:

דער מנהג פון ליובאוויטש – ווי איך האב געהערט פון מיין שווער
כ"ק אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, און זיינער צייט איז דאס אויך
געדורקט געווארען אין דעם „היום יום“ י"ט כסלו ה'תש"ג, אין השליח
צבור מתעטף בטלית, למנחה או למעריב, לא בשבת ויום טוב ולא
בראש השנה,

פון דער צווייטער זייט אבער, פארפירען א מחלוקת צוליב דעם איז
ניט כדאי, און אויב מען קאן דאס אויספירן גלאטיג אן מחלוקת, איז
כדאי אז אויך אייער שול זאל זיך פירן ווי עס פירען זיך אלע אנשי
ליובאוויטש, אז אין טלית דאווענט מען נאר אין דער פריה און יום

א'שג

נדפסה בלקו"ש חייג ע' 200, והושלמה ע"פ העתק המזכירות.
מהו"ר פנחס: קרעמער.

כפור א גאנצע מעת לעת, און אויב עס איז א חשש פון א מחלוקת, איז גדול השלום, וואס צוליב שלום דארפמען נאכגעבען באשטימטע זאכען, אבער על כל פנים נאכגעבען נאר בנוגע דעם דאוונען שבת צו מנחה, אבער ניט בנוגע צו קבלת שבת, וואס דענסטמאל זיינען פראן אייניגע, וועלכע האלטען אז עס איז א סכנה בדברי.

און השם יתברך זאל העלפען צו אפהיטען די מנהגי ישראל, ווארום מנהג ישראל תורה היא און דאס בריינגט אויך הצלחה אין די ענינים הגשמיים.

בברכה.

א'דש

ב"ה, כ"ד כסלו, תשי"ב
ברוקלין.

אל כבוד מתפללי בית הכנסת נוסח אר"י
אנשי ליובאוויטש, ובראשם הגבאים הנכבדים,
בעי"ת דארטשעסטער יע"א, ד' עליהם יחיו

שלום וברכה!

דערמיט באשטעטיג איך די ערהאלטונג פון אייער שטיצע פאר די קינדער יתומים אין אה"ק ת"ו.

עס האט מיך זייער געפרייט, סיי די הילף אליין, און נאך מער אייער אינטערעס אין דער לאגע פון אידישע קינדער אין אה"ק ת"ו, און הילף פון א אידישע פרומע קהלה פאר די קינדער אין אה"ק ת"ו, איז א דאפעלטע הצלחה, די הילף אליין איז א הצלה בגשמיות און דאס וואס עס ווערט געשיקט פון א פרומע אידישע קהלה, איז א הצלה ברוחניות, וויילע דענסטמאל ווערט די הילף געגעבען אין אה"ק ת"ו צו די קינדער שיחיו, אין דעם גייסט, אז עס זאל זיין איינשטימיג מיט דעם וואונש

(*) ספרים דערמאנט בשערי תשובה או"ח סי"ח. זע אויך פרמ"ג שם. שו"ת שם משמעון מהדו"ק סי' א"ב.

פון תורה ומצות וועלכעס פארשטארקן דעם פארבונד פון די אידישע קינדער מיט אביהם שבשמים.

מיין שווער כ"ק אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע האט פילע מאל געזאגט, אז השם יתברך בלייבט ניט קיין בעל חוב, און צאלט מדה כנגד מדה אבער מיט א תוספת מרובה, ווי השם יתברך קען, און אז מען העלפט קינדער יתומים אין ארצנו הקדושה ת"ו, העלפט השם יתברך אלע מנדבים און די מתעסקים אין זאמלען די נדבות, מיט א פולע נחת אידישן נחת פון זייערע פעמיליעס קינדער און אייניקלעך און אויך פון זיך אליין.

און צו די אנקומענדע חנוכה טעג, וואס השם יתברך האט געוויזען דענסטמאל דעם גרויסן נס, אז א ביסעלע בוימאיל וועלכע האט נאר באדארפט זיין גענוג פאר איין נאכט, האט אבער געלויכטן גאנצע אכט טעג ביז מען האט פארטיג מאכען נייע כשר'ה בוימאיל, אזוי אויך היינט בזכות התורה ומצות וואס אלע אידען זיינען מקיים, זאל השם יתברך העלפען אז דער חשך הגלות זאל גלייך אנהויבען ליכטיג ווערען, באלד, מיט איין ליכטעלע צוויי ליכטעלעך א.א.וו. ביז עס וועט אנקומען די גרויסע ליכטיקייט במהרה בימינו על ידי משיח צדקנו.

בברכת טוב גשמי ורוחני.

א'שה

ב"ה, כ"ה כסלו, תשי"ב
ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"נ וכו' מוה"ר ברוך שי ש"ץ

שלום וברכה!

... אויף אייער פראגע, וואס איינער פון די מעמבערס פון אייער שול האט אייך אויפמערקזאם געמאכט, אז וויבאלד אלע אין שול

א'שה

מוה"ר ברוך: שראם, ניו ארלינס.

לייגען תפילין אין חול המועד, דארפט איר אויך לייגען תפילין, איר פרעגט מיין חו"ד אין דעם:

ענטפער:

די שאלה ווערט געבראכט אין פילע שו"ת, ווייל דורך דעם ווערט אנגעריירט די פראגע פון לא תתגודדו, וואס חז"ל דרש'נען לא תעשו אגודות אגודות, דערפאר ווערט אפ געפסק'נט, אויב איינער וועלכער איז זיך נוהג צו לייגען תפילין חול המועד, און געפינט זיך אין א שול – ביים דאוונען – וואו אלע טוען ניט אן קיין תפילין, טאר ער ניט לייגען קיין תפילין, דאגעגען דער וועלכער איז נוהג ניט צו לייגען קיין תפילין – ווי עס [איז] דער מנהג פון האריז"ל, דער בעל שם טוב און זיינע תלמידים – אין חול המועד, איז אפילו ווען ער געפינט זיך ביים דאוונען אין א שול וואו אלע לייגען יע תפילין, דארף ער אנהאלטן זיין מנהג אויף ניט צו לייגען קיין תפילין, וויילע דא איז ניט פראגן קיין חשש פון לא תתגודדו, וויבאלד אז דער וואס זעהט אים ניט לייגען קיין תפילין, קאן דאס זיין צוליב גאר אנדערע סיבות, ווי צב"ש, וויילע ער האט שוין געלייגט תפילין, אדער וויילע ער איז נאך ניט גרייט צו לייגען תפילין, צו וועלכע מען דארף האבען א גוף נקי א.א.וו.

דער אויבענדערמאנטער פסק דין, ווערט געבראכט אין די ספרים אשל אברהם סי' ל"א, שו"ת מנוחת משה סי' ס"ד, שו"ת לבוש מדרכי מהדו"ת סימן קכ"ג, בספר מאסף לכל המחנות, בקצנש"ו"ע עם פי' שערים מצויינים בהלכה (דפוס נויארק תשי"א) סוף סימן יו"ד וכו'.

בברכה שיבשר בשו"ט, ופ"ש לכל מתפללי ביהכ"נ שלו.

נ"ב: בייגעלייגט איז דא די חוברת י"ט כסלו וועלכע איר וועט מסתמא באנוצען זיך מיט דעם פאר די מתפללים שיחיו.

צה

אדמו"ר שליט"א

אישו

ב"ה, כ"ו כסלו, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

... ועל שאלתו השני בענין הבר מצוה של בנו ... שי שצ"ל בפי
בשלח שנה זו.

הנה בכלל תמה אני על שאלתו, ועל שאינו מחפש סיבות להיות
על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, וכיון שהבר מצוה
של בנו הוא בהימים הקרובים ליום ההילולא יו"ד שבט, הרי לכאורה
זהו הוראה שצריך להאחז (אנחאפען זיך) בהזדמנות זו ולהיות על
הציון, און אפרישען מה שזכה להיות כמה זמן בימים הבהירים
בהיותו בהשיבה ובסביבת אנ"ש, ואם לא בהזדמנות זו, אימתי? ואם
[מ]איזה טעם שיהי' אי אפשר הדבר או עכ"פ שנדמה לו שא"א הדבר,
הרי יה"ר שתהי' הבר מצוה במקומו עתה ובשעה טובה ומוצלחת והוא
וזוגתו שיחיו וב"ב שיחיו כולם יחד ישמחו בשמחה אמיתית שהיא
שמחה של מצוה.

בברכה.

אישז

ב"ה, כ"ו כסלו, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו, בו שואל אשר יש גן ילדים בעירו והמורים שבו
הם אינם יהודים אבל המנהל הוא שומר תומ"צ, והוא – המנהל –
מבטיח אשר אין לומדים המורים עם הילדים ע"ד אמונתם, וכי
ובמילא בדעתם לשלוח לשם את בתם הילדה ... תחי:

הנה לכל לראש צריך לברר אם כנים הדברים אשר אין חשש
ללימוד אמונה [ת]פילה בגן הילדים, וכן ג"כ בענין האכילה וכיו"ב,
ואפילו לאח"ז הנה אם אפשר לסדר את בתם באופן אחר, היינו באופן

שלא תהי' בחבורה תמיד ותחת השגחת אינם יהודים במקום שהם הבע"ב והמחנכים, כי במדה ידועה הרי בגן הילדים חודרים המורים יותר לתוך נפש הילד ממה שבבתי ספר, ואם אין מקום כלל לחשש הנ"ל, הרי יה"ר שיהי' בהצלחה ויהי' לו, ממנה ומשאר ילידיהם שיחיו, אידישן נחת.

דמיתי אשר יהי' בפה בהתועדות י"ט כסלו, ולכאורה, כבר באה העת שיביא אתו עמו כמה מחברי קהלתו, וכנראה שלא בא וגם אינני יודע אם ערך התועדות י"ט כסלו במחנו, וחבל על כל יום התועדות העובר ואינו משתמש בו לקרב את לבן של ישראל לאביהם שבשמים ולתקנם באהבת השם אהבת התורה ואהבת ישראל, כי הרי הכחות ניתנו לנו ואם אין אנו משתמשים בהם הרי ח"ו אבוד הוא של כחות נשיאינו הק' רבוה"ק זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע.

בברכה לבריאות הנכונה לו ולכל ב"ב שיחיו המחכה לבשורות טובות.

א'שח

ב"ה, כ"ו כסלו, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

בת"ח קבלתי שני מכתביו מיום ג' וד' פ' ויצא, ובטח בינתים ראה מכתבי הכללי להנהלת המוסדות באה"ק ת"ו, ותקותי אשר באופן בלתי רשמי יודיעני **בהקדם** מהנעשה אחר קבלת מכתבי הנ"ל, ובהמשך למכ' הנ"ל יודיע ג"כ הצעותיו בזה.

מוסג"פ העתק מכ' הכללי השייך להקונטרס י"ט כסלו, והקונטרסים והחברות של י"ט כסלו נשלחו בפ"ע ע"ש אגו"ח וצעירי אגו"ח כמה טופסים לחלקם באופן המתאים.

ובימי חנוכה האלו, אשר הי' הנס באור ומאור שבתורה, וכמבואר בדא"ח שרצו להשכיחם תורתך שהיא תורת ה', כי לימוד התורה בפ"ע כשכל עמוק לא איכפת להו וע"ז עמדו בנסיון במס"נ למעלה מטו"ד, ולכן הי' גם הנצחון באופן נסי, ונוסף על ענין הנצחון של המלחמה, ג"כ ענין הנר, שלא הי' שמן בהפך אלא להדליק וכו', היינו כי אף שע"פ

נגלה דתורה מותר הי' להם להדליק גם בשמן שלא הי' טהור כמבואר באחרונים, אבל לאות חיבה נעשה נס להדליק בשמונה ימים, והיתה כל ההדלקה בשמן טהור.

וש"מ כמה דברים, וא' מהם הוא אשר זוהי הוראה, שכשיש מלחמה מבפנים ומבחוץ וכמו שהי' בזמן החשמונאים, שנלחמו נגד היונים ונגד המתיונים, א"א הי' בלא המאור שבתורה אילנא דחייא שאין שם אחיזה ולית תמן טומאה משא"כ באילנא דטו"ר.

וי"ל בדרך אפשר, שזהו ג"כ הבאור שדוקא במצות נר חנוכה יש הענין דמהדרים ומהדרים מן המהדרים, כי בשעת מלחמה ותחבולות ערמה א"א להכנס בשקו"ט דשכל ולהסתפק בעבודה שע"פ טו"ד, וכל הענינים צריכים להיות בהידור, וגם זה אינו מספיק וצ"ל מהדרים מן המהדרים, ואפשר לומר שזהו נגלה דתורה ורזין דאורייתא ורזין דרזין, מים, יין, ושמן שצף ע"ג יין, ויעויין באמרי בינה בענין המחלוקת שמן שצף ע"ג יין אי הווי חיבור (ש' הק"ש פנ"ד ואילך. ועייג"כ לקו"ת שה"ש ג, ג).

בברכת חנוכה ופ"ש כל הדו"ש.

א'שט

ב"ה, כ"ו כסלו, תשי"ב
ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"נ וכי' מוה"ר זלמן זרח שי' הכהן.

שלום וברכה!

מיט פרייד האב איך זיינער צייט ערהאלטען אייער בריף אין וועלכען איר שרייבט אז איר פילט בעסער, און איך האף אז פון דענסטמאל ביז היינט איז אייער געזונט נאך פיל בעסער געווארען און וועט מיר אנזאגען בשורות טובות אין דעם.

א'שח

כמבואר באחרונים: ראה גם לקמן אגרות אישטז"ו.

א'שט

מוה"ר זלמן זרח: גפנווייטש, יאהניסבורג.

זיכער האט איר ערהאלטען מיין גרוס צו אייך דורך הרה"ח הו"ח אי"א נר"מ עוסק בצ"צ וכו' מוה"ר יוסף שי' הלוי וויינבערג שד"ר, און איך רעכען אז איר האט זיך באטייליגט אין דעם י"ט כסלו פארבריינגען, וכ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע שרייבט אין איינעם פון זיינע בריף, אז יעדער התועדות חסידים דארף מיטבריינגען גוטע החלטות סיי אין תורה סיי אגון מצות ובפרט אין אהבת ריעים, אבער דער עיקר אז דאס זאל אראפקומען אויך בפועל.

איך האב הנאה געהאט לייענען אין אייער בריף, אז בא אייך איז איינגעקריצט אין זכרון יענע גוטע יארן ווען איר זייט געווען אין ליובאוויטש און אזוי ווי יעדער זכרון בריינגט א המשכה און א צי פון דער נשמה, איז געוויס אז אט דער נשמה צי פון יענע גוטע זכרונות וועט ניט בלייבען אן א פועל טוב און דאס וועט געוויס בריינגען א פארשטארקונג אין דרכי החסידות ולימוד תורת החסידות, און דענסטמאל איז דאס וואס דער אדמו"ר הזקן שרייבט, אז יעדער איינער וואס וועט זיך אנהאלטען אין זיין קליאמקע וועט ער אים ארויסנעמען מן המיצר אל המרחב, מן הגשמי אל הרוחני, ומן הגיהנום, און כ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) האט דאס מבאר געווען, מן הגיהנום, גשמיות'דיקע חומריות'דיקע ענינים פון עולם הזה, און בפרט אט די וועלכע האבען זוכה געווען צו זיין א ליינגערע צייט מיט א רבין, איז געוויס אז סוף כל סוף וועט דאס האבען די געוואונשענע ווירקונג, און וועט אים אוועקשטעלען בקרן אורה לטוב לו בגשמיות וברוחניות. אקווה לשמוע ממנו בשו"ט ואסיים בברכה לבריאות הנכונה בגו"ר.

א'שי

ב"ה, כ"ו כסלו, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו, בו מודיע אשר נמלאו חמש שנים לבנו ... שי

א'שי

נדפסה בלקו"ש ח"י ע' 208 והושלמה ע"פ העתק המזכירות.

והכניסוהו לחדר, הנה יה"ר שיגדלו לתורה חופה ומעש"ט ביחד עם זוגתו תחי' מתוך הרחבה מנוחת הנפש ומנוחת הגוף.

ונתבאר בהתועדות דשבת מברכים החדש שעבר, אשר י"ל דיוק נוסח המקובל בישראל, לתורה לחופה ולמעש"ט, שזהו שלשת האבות, לתורה – יעקב, יושב אהלי שם ועבר דקאי על תושב"כ ותושבע"פ כמבואר באור התורה להצ"צ בד"ה יושב אהלים. לחופה – יצחק, שנעקד במקום ביהמ"ק וכמרז"ל (מדרש שה"ש. ועייג"כ זח"ג ג. ב. וסוף תענית במשניות) כשירדה שכינה לביהמ"ק זהו יום חתונתו שזהו חופתו של הקב"ה עם ישראל, וכמבואר בדא"ח בכ"מ על מרז"ל יפה שיחתן של עבדי אבות כו' שלכן מסופר בתורה באריכות כ"כ ע"ד נשואי יצחק ורבקה, כי זהו ענין כללי השייך לכל ישראל, ומעשים טובים – אברהם שענינו גמילות חסדים ובפרט ענין הצדקה, ומבואר בתו"א ר"פ וארא אשר בחי' שלשת האבות צ"ל בכאו"א מישראל (משא"כ השבטים).

כן מודיע במכתבו הנ"ל, אשר נוסע הוא בשליחות תו"ת למדינות אחרות, הנה יה"ר שיהי' בהצלחה בגשמיות וברוחניות, וכפתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע להמשולחים הנוסעים ממוסדותינו הק', „זיי זאלען קלייבען גשמיות און זייען – לזרוע – רוחניות[“].

בברכה.

א' שיא

ב"ה, כ"ו כסלו, תשי"ב
ברוקלין.

צו די ליידס אוקזילערי
פון בראנזוויל און איסט נויארק.

ברכה ושלוש!

עס האט מיך געפרייט צו הערען אז איר מאכט פארבערייטונגען צו

דיוק נוסח המקובל: ראה גם לעיל אגרת א'רחצ.
וכפתגם: ראה גם לעיל ח"ד אגרת תתקלה, ובהנסמן בהערות שם.

דעם יערליכען באנקוועט פון אייער ליידס אוקזילערי, און איך האף אז איר האט געמאכט די געהעריגע צוגרייטונג און השם יתברך זאל העלפען אז עס זאל [זיין] בהצלחה אין אלע פרטים, סיי בגשמיות און סיי ברוחניות.

מיין שווער כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, פלעגט שטענדיג פארלאנגען, אז יעדער צוזאמענקונפט זאל צובריינגען צו גוטע מעשים סיי בגשמיות און סיי ברוחניות, און בעשיינפערליך זעהען מיר אז ווען אידען וועלכע זיינען באזעלט מיט חסידישן גייסט, קלייבען זיך צונויף, וואקסט פון דעם ארויס גוטע פעולות אין אלע דריי זאכען וואס צום אלעמען אמת איז דאס איין זאך, און דאס איז אהבת השם יתברך, אהבת התורה און אהבת ישראל.

איך בעט אייך איבערגעבען מיין גרוס צו אלע איינטיילנעמער אין דעם באנקוועט, און שיק מיין ברכה, אז אייער ארבעט פון אוקזילערי זאל האלטען אין וואקסען, און השם יתברך צאלט מדה כנגד מדה, זאל השם יתברך געבען זיינע ברכות צו יעדערע, אז עס זאל בא אייך אלעמען האלטען אין שטייגען אין אלע זאכען וואס יעדערע פון אייך באדארף איר מיט אייערע פאמיליעס בבני חייא ומזונא רוויחא.

בברכת הצלחה בעניניהם הכללים והפרטים.

א'שיב

ב"ה, כ"ו כסלו, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מא' תולדות, בו מתאר מעמדו ומצבו והנהגתו ומבקש חו"ד בזה.

הנה מה שלא טוב בעיני הוא זה מה שלומד הוא תמיד ביחידות וכן גם מה שמתפלל ביחיד. ומה שמסביר את הדבר בזה שאין עם מי ללמוד ביחד או להתפלל במתינות עכ"פ – הגע בעצמך, הוא וגם חמיו שיחיו דרים ב... זה משך זמן, והאומנם אי אפשר הי' במשך כל החדשים והשנים האלו להמשיך עכ"פ איזה אנשים להנהגה בדרכי

החסידות ולימוד החסידות! ובפרט שכידוע מכ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, הרי חזקה לתעמולה שאינה חוזרת ריקס, ואפילו זה שיכול לאמר על עצמו בצדק, אני ישנה, הרי עכ"פ מעיד עליו הכתוב, שלבו ער, ובפרט בנוגע לתורת ומנהגי החסידות שזהו המאור וא"כ מתכונתו הוא להמשיך אליו את הניצוצות ובלבד שיביאו את המאור בקירוב מקום להניצוצות, וא"כ אין הדבר תלוי אלא באדם שידוע הוא כבר או עכ"פ יש לו שייכות אל המאור שמתפקידו הוא לקרב את הניצוץ בכל מקום שהוא נמצא.

וידוע מכ"ק מו"ח אדמו"ר, מה שהאריך בתאור מצב אחד החסידים של כ"ק אדמו"ר מוהר"ש, שנדחה לפינה רחוקה, וכשהתאונן ע"ז לפני אדמו"ר והסביר לו איך שא"א לפעול בשם על הזולת, ענה לו כ"ק אדמו"ר מוהר"ש, שבשביל פרנסתו הגשמית יכול הי' השי"ת להמציא לו פרנסתו במקום מושב יהודים חרדים וכו' וזאת אומרת, שזה שנדחה לעיירה שנמצא הוא בשם גלמוד הוא בשביל להשפיע על הסביבה עד אשר לאט לאט תעשה כדבעי למהוי.

וככל הדברים האלה הם ג"כ בנוגע לו ולחמיו שיחיו, הנמצאים בעיר שיש שם כמה וכמה יהודים חרדים וביניהם הרבה אנשים מגזע אנ"ש וכבר פסקו רז"ל זרוק חוטרא אאוירא אעיקרי קאי, אלא שצ"ל הזריקה ואם יתחילו בעבודה זו, הרי כהבטחת רבותינו נשיאינו, יצליחו.

בפ"ש וברכה.

א"שיב

וידוע: ראה אג"ק אדמו"ר מוהר"צ נ"ע ח"ז אגרת איתחמג.

א'שיג

ב"ה, כ"ו כסלו, תשי"ב
ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"נ וכו' מוה"ר מנחם מן שי

שלום וברכה!

עס האט מיר זייער געפרייט צו ערהאלטען אייער בריף אין וועלכען איר שרייבט, אז מען האט פארבראכט דעם חג י"ט כסלו מיט א סיום אויף משניות, געזונגען דעם אלטען רבי'נס ניגון און מען האט גע'חזר'ט חסידות.

עס וואלט זייער גלייך געווען צו איינארדענען אזעלכע התועדות וואס אפטער, און בפרט שבת מברכים החדש, און יומי דפגרא, ווארום אז חסידישע אידען קלייבען זיך צוזאמען, רעט מען דאך געוויס איבער א תורה ווארט, א חסידישן תורה ווארט און אויך סיפורי צדיקים יסודי עולם, וואס מאמרי רז"ל און ספורי צדיקים פרישען אפ דעם נפש האלקית, און געבען אים כח אויף צו פארטזעצען די עבודה וועלכע איז ארויפגעלייגט געווארען אויף אים, צו דערלייכטען זיין גוף ונפש הבהמית וחלקו בעולם וועלכע איז שייך צו דעם אידען.

און אזוי ווי די מצוה פון חנוכה איז דאך צו אנצינדען ליכט, משתחשך, און פון נאכט צו נאכט מוסיף זיין אור בנרות, איז דאס א מוסר השכל אויף דעם כללות החשך של הגלות, אז יעדער אידען איז געגעבען געווארען דער כח אויף צו באלייכטען דעם חשך הגלות און פון מאל צו מאל מוסיף זיין אור, וכמרז"ל מעלין בקדש.

איך בעט אייך איבערגעבען מיין גרוס צו די אלע וועלכע האבען זיך באטייליגט אין דעם י"ט כסלו פארבריינגען. און אלעס מיטבא-טייליגונג אין דער נאהענסטער התועדות, לייג איך דא סימבאליש \$5 וועלכע זאל באנוצט ווערען אויף די זאכען וועלכע העלפען צו דער התועדות, ווי משקה פארבייסען וכו'.

בברכה לבריאות הנכונה ופ"ש כל המתועדים שיחיו.

א'שיג

מוה"ר מנחם מן: סוועט. אגרת נוספת אליו — לעיל ארכו.

א'ש'ד

ב"ה, כ"ו כסלו, תשי"ב
ברוקלין.

ברכה ושלום!

... איך וויל אבער שרייבען און ווידען[האלען וועגען דעם וואס אויך איר אליין שרייבט, אז די וויכטיגסטע זאך איז וועגען א שידוך, איר שרייבט אז איר זעהט ניט לויט אייער מיינונג קיין פאסענדע פארשלאגען אין דעם.

מיין האפענונג איז אבער, אז ווען איר זאלט האבען דעם ריכטיקען צוגאנג צו די פארשלאגען וועלכע קומען צו אייך, וועט השם יתברך זיכער מזמין זיין אייך א פאסענדען שידוך פאר אייך מאטעריעל און גייסטיג.

מען דארף שטענדיג וויסען בא זיך, אז אין דער וועלט איז קיין זאך ניט פראן וואס זאל זיין פערפעקט - תכלית השלימות - און אזוי איז ריכטיג בנוגע מענשן, אז עס איז ניט פראן קיין מענש וועלכער זאל באזיצען אלע מעלות, און במילא דארף מען ניט ווארטען אויף צו געפינען אט אזא, ווי מען מאלט זיך אויס אין געדאנק, און וויבאלד אז עס איז ריכטיג אזוי, אז קיין מענש האט ניט אלע מעלות, איז זיכער אז אויך אליין האט מען חסרונות, נאר אויף זיך קוקט מען מיט א גוטער אויג, במילא דארף מען דאס אויך נעמען אין באטראכט, און אז אין געוויסע זאכען דארף מען אין א געוויסער מאס פארבויגען און פארקוקען, און האפען אז מיט דער צייט וועלען זיך א טייל - געדאכטע אדער אמת'ע - חסרונות אויסגלייכען און אויסבעסערען, און דענסטמאל - אין דעם צוגאנג צו א שידוך - [איז] פיל גרינגער דער אויסוואל - בחירה - און עס איז פרייליכער דער גאנצער צוגאנג צו דער שידוך פראגע.

איך וויל אייך אויך אויפמערקזאם מאכען אויף דעם, אז מען קען ניט אויסרעכענען און אפשאצען גענוי, ווי וועלען אויסזען די צוויי מענשען נאך זייער חתונה, וויילע חתונה איז אזא איבערלעבעניש וועלכע מאכט געוויסע און גרויסע ענדערונגען אין די צוויי מענשען וועלכע האבען חתונה, און די ענדערונגען איז אוממעגליך צו פאראויסזעהען, דאס מיינט אז בא א שידוך פראגע, האט מען ביז א

געוויסער מאס קיין אויסוואל - בנח'ירה - און מען דארף זיך פארלאזען אויף[ן] השם יתברך, אז ער ברוד הוא וועט זיי פירן צו גליק און גוטס. און מען זעהט דאך בעשיינפערליך אז מענשען טוען אזיי, און פירען דערנאך א לעבען און א גליקליכען לעבען ביז 120 יאר.

און אזוי איז אויך אין אייער פאל, אז מען קאן ניט פריער אין פאראויס אויסרעכענען אויף די גאנצע 100% יעדער פארשלאג וואס מען לייגט אייך פאר, ווי וועט דאס אויסזעהן אין דער צוקונפט נאך דער חתונה, און מען דארף זיך פארלאזען אויף השם יתברך, און ער ברוד הוא וועלכער קען פירען אזא גרויסע וועלט, וועט זיכער אויך קענען פירען די קליינע וועלט פון יעדערען בפרט, און אין אזא אופן אז עס זאל [זיין] גוט סיי מאטעריעל און סיי גייסטיג.

איך האף, אז איר וועט מיין דיזען בריף, ליענען איינמאל און צוויי מאל און אריינטראכטען זיך אין דעם וואס איך שרייב אייך, נאר דער עיקר מיין פון מיין בריף איז, אז פון היינט אן און ווייטער, זאל אייער צוגאנג צו א שידוך פארשלאג, ניט זיין מיט דער פאראויסבאשטימקייט, אז דער שידוך איז ניט פאסענד פאר אייך, נאר פונדעסטוועגען דארף מען זיך נאכפרעגען, נאר פונקט פארקערט, אייער צוגאנג צו א שידוך דארף זיין, אז השי"ת וועט אייך געוויס מזמין זיין א שידוך וועלכער איז גוט פאר אייך, במילא קאן דאך זיין אז דאס איז אויך דער פארשלאג, במילא דארף מען נאכפרעגען און וויסען וועגען וואס עס האנדעלט זיך. איך ווינטש אייך אז דאס זאל זיין בקרוב ממש א זיווג המתאים לפני בגשמיות וברוחניות און זאלט בויען א בית בישראל על יסודי התורה והמצוה.

בברכה.

נ"ב:

איר קענט מיר שרייבען אין וועלכער שפראך עס איז אייך גרינגער און באקוועמער, אין רוסיש, אידיש, אדער פראנצויז.

קה

אדמו"ר שליט"א

א'שטו

ב"ה, כ"ו כסלו, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על הודעתו ממצב בריאות זוגתו תחי', הנה יהי רצון שיהי
ההריון כשורה והלידה בעתה ובזמנה ובנקל, ובטח ממלאה אחרי
הוראת הרופאים.

והצעתי – אשר בלי פרסום בדבר – הנה יאמר בכל יום בק"ש שעל
המטה קודם ברכת המפיל, את הקפיטל תהלים למנצח יענך, ובסיומו
יחזור עוד הפעם את הפסוק יענך ויעלה במחשבתו אשר יהי רצון כאלו
כיוון כל הכוונות הצריכות להיות בזה, וכל הנ"ל יעשה, בל"ג, עד אחרי
הלידה בשעה טובה ומוצלחת, כן יבדוק את המזוזות אשר בדירתם,
וזוגתו תחי' תתן צדקה לקופת רמבעה"ן – רבי מאיר בעל הנס – בכל
ערב שבת קדש, קודם הדלקת נרות של שבת – בלי נדר –.

בברכה.

א'שטו

ב"ה, כ"ח כסלו, תשי"ב
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נו"מ וכו' מוה"ר דוד נתן שי'

שלום וברכה!

בנועם קבלתי את תשורתו נרות שעה לחנוכה, ונשען על מה
שאמרתי לו מכבר שידוע (זח"ב קכח, ב) אז א מצוה דארף א אידן

א'שטו

והצעתי: ראה גם לעיל ח"ד אגרות תתקכח, אקעו, ארת. לקמן אגרת איתכב.

א'שטו

מוה"ר דוד נתן: לעסער. אגרות נוספות אליו – לעיל ח"ד תתצא, ובהנסמן בהערות שם.

קאסטען געלט, הנה מוסג"פ המחאה, און איר זאלט דאס פארניצען
געזונטערהייט אויף וואס איר ווילט אויף א גוטען אופן.

ומענינא דיומא:

לכאורה בנס חנוכה כיון שהי' הנס בנצחון המלחמה, למה הוצרכו
לנס נוסף בפך השמן, ועוד ממ"נ אם הי' נשאר פך אחד טהור, הרי יכול
להיות הנס שיהי' בו להדליק עד שיהי' בכדי עשיית שמן טהור, ולמה
הוצרכו בנס בתוך נס, מציאות הפך, וששמן המעט יספיק לשמונה
ימים.

וי"ל בד"א עפ"י המבואר באחרונים, שמדין תורה מותר הי'
להדליק ג"כ בשמן טמא, אי משום שזהו קרבן צבור, או מפני שמשקה
דביהמ"ק אינו מקבל טומאה וכו', אלא שכיון שבנ"י הגיעו בעבודתם
אז לעבודה שלמעלה מטו"ד כ"א במסירת נפש, הרי הראו להם ג"כ
חיבתם מלמעלה, שאף שע"פ דין מותר הי' להדליק בשמן טמא, הנה
בנס, שלמעלה מטו"ד, מצאו פך של שמן טהור וכו'. וכמו שבעבודה של
מס"נ הנה יש ג"כ שני אופנים, וכמבואר בדא"ח ההפרש בין מס"נ דר"ע
שאמר מתי יבוא לידי ואקיימנה, שאף שגוף העבודה היא למעלה
מטו"ד, אבל בזה גופא יש לו תענוג, ונעלית מזה עוד המס"נ דאברהם
אבינו, שהוא מילא תפקידו ויקרא שם בשם הוי' אל עולם, א"ת ויקרא
אלא ויקריא, אלא שבאם הי' נצרך לקיום דבר זה ענין המס"נ, הרי לא
הי' מניעה, היינו שעבודתו במס"נ לא באה מצד היוקר והנועם דמס"נ,
אלא כדבר המובן מאליו וממילא, כי א"א בלא"ה לקיים ענינו בעולם,
ובחנוכה הי' ג"כ באופן כזה שישראל עמדו על נפשם כדי שלא לשכוח
תורתך וחוקי רצונך, ואם א"א הי' בלא מס"נ, הרי לא הי' מניעה מצד
זה, אבל לא מצד היוקר דאופן דמס"נ, ולכן בנס זה של השמן הראו
להם נס בתוך נס, היינו שפך השמן שמצאו שזהו גופא נס, הנה הי' בזה
נס נוסף, שאף שלא הספיק אלא ללילה אחד, הנה הדליקו ממנו
שמונה ימים ובלבד שיהי' השמן טהור, וידוע שבנ"י נמשלו לשמן מפני
זה שהם אין מתערבים עם כל המשקים וכמו השמן שאין מתערב עם
כל המשקים (מד"ר ר"פ תצוה) וי"ל שזהו ג"כ הענין שדוקא במצות נר
חנוכה ישנו הענין דקיום המצוה כפשוטו, מהדרין, ולמהדרין מן
המהדרין, שזהו ג' הענינים שבתורה, נגלה דתורה, רזין דאורייתא, ורזין
דרזין.

ע"פ המבואר באחרונים: ראה גם לעיל אגרת א'שח, לקמן אגרת שלאח"ז.

והשי"ת יזכנו בעגלא דידן שיהי' כלה ריגלא דתרמודאי, אותיות מורדת, ויהי' מוסיף והולך מעלין בקדש עד אשר משתשקע החמה, בחשך הלילה, הנה לילה כיום יאיר.

בברכה.

א' שיז

ב"ה, כ"ח כסלו, תשי"ב
ברוקלין.

הרה"ג והרה"ח הו"ח אי"א נו"מ וכו'
מוה"ר אפרים אליעזר שי' הכהן

שלום וברכה!

ת"ח על מכתבו מכ"א כסלו ... ושמחתי על הודעתו מהתחלתו בלימוד דא"ח בסידור, ויהי' שיהי' להצלחה גם בזמן. וכהוראת מצות חנוכה שיש שם קיום המצוה כפשוטה, ומהדרין, ומהדרין מן המהדרין [אשר י"ל שזהו בדוגמת הנס שלדעת כמה מהאחרונים אפשר הי' להדליק ג"כ בשמן טמא, כיון שזהו קרבן צבור וכו' (האריך בזה בפלפול כדרכו הרה"צ והרה"ג וכו' מאוסטרובצה, בספרו הנדפס עתה) ואעפ"כ נעשה נס (הידור) שנמצא פך שמן, ובנס זה גופא נעשה עוד נס (מהדרין מן המהדרין) שלא הי' בו אלא כו' ודלק שמונה ימים, כנור דלע"ל, שהוא של שמונה נימים]. ונהגו כל העם – כמו מן המ'!

המחכה לבשו"ט בענין פעולות הטובות בחינוך הכשר: חנוך ענין חנוכה, והכשר כו' פך אחד חתום בחותמו של כה"ג וכו'.

נ"ב:

קבלתי גם מכתבו מנר הרביעי, ות"ח על רשימת זכרונות ימים הבהירים ממה שזוכר מאבותיו זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע.

א' שיז

מוה"ר אפרים אליעזר שי' יאלעס, אגרות נוספות אליו – לעיל ח"ד תתקס, ובהנסמן בהערות שם. לקמן א'שעו. א'חיד. א'חקט.
הרה"צ: רבי מאיר יחיאל הולצשטוק מאוסטרובצה.
בספרו: מאיר עיני חכמים (נ. י. תשי"י) ח"א סי' מ"ד.

כשהייתי על הציון של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע ביום ה' העבר, הזכרתיו להמצטרך לו, והנני מודיעו עד"ז נשען על מרז"ל הנותן וכו' צריך להודיעו.

כמדומה שאמרתי לכת"ר שי' כשאמר לי מ"ש הרמב"ן בנוגע לראיית פני צדיק שראיתי עד"ז באיזה ספר, והנה מצאתיו בס' ויוסף אברהם להרב ליפשיץ (מונקאטש, תרצ"א) ס"ק ל"ד. ומביא שם שמדובר עד"ז בדבר"ת חלק א' אות ז"ך להרה"צ ממונקאטש.

מוסג"פ רשימת דברים מ"ש להתלמידים שיחיו בנר ה' דחנוכה.

במש"כ שזוכר שהי' לוקחים את נר השמש אחרי הברכה מיד נכדו צ"ע משו"ע או"ח סקס"ז ס"ג.

א'שיח

ב"ה, כ"ח כסלו, תשי"ב
ברוקלין.

הרה"ג והרה"ח אי"א נו"מ וכו' מוה"ר אברהם חיים שי'

שלום וברכה!

מכתביו בעתם קבלתי, ובמענה עליהם:

הנה במ"ש במכ' מז' חשון, אם לומר בר"ח אלול שחל בשבת ולמחרתו, שמפטירים השמים כסאי, ג"כ ב' הפסוקים דהפטרות מחר חדש, ומצדד במכ' שלא לאומרם, ולדחות את הפטרות מחר חדש לגמרי, וסברא זו הנה כתב בספרו קצות השולחן ס"ג.

(א) הנה כיון שזכינו להוראת כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע – וכמודפס בסידור תו"א דשנת תש"א – אשר בפ' החדש כשחל בר"ח או ער"ח לומר אחר הפטרה פ' החדש ג"כ פסוקי הראשון ואחרון של הפטרה פ' שר"ח או מחר חדש, הרי עפ"ז ברור שאין אמירת הפסוקים תלוי במציאות דיעה לאמר ההפטרה כיון שבפ' החדש הרי לכל הדיעות אין לומר הפטרות מחר חדש ואעפ"כ אומרים פסוק ראשון ואחרון של הפטרה זו, ובמילא ה"ה ג"כ בר"ח אלול כשחל להיות בשבת

א'שיח

מוה"ר אברהם חיים: נאה. אגרות נוספות אליו – לעיל ח"ד תחקפז, ובהנסמן בהערות שם. לקמן א'תלד.

אדמו"ר שליט"א

קט

ויום א' שצ"ל ג"כ הפסוקים דמחר חדש, ומה שנוגע עתה הוא בשבת הבע"ל שבת חנוכה ר"ח טבת שחל ביום הש"ק ויום א' שאחריו, שעפ"י הנ"ל לדעתי הנה אחרי הפטרת חנוכה צ"ל פסוק ראשון ואחרון דהפטרת ר"ח וג"כ של מחר חדש,

וי"ל קודם פסוק השמים כסאי כיון שהיא חשובה יותר מהפטרת מחר חדש וג"כ קודמת בזמן (אף שיום השני דר"ח הוא העיקר).

ב) מ"ש בענין התרת נדרים שכמדומה לו שצ"ל ג"כ יה"ר מלפניך וכותב שכן נוהגים.

הנה המנהגים שנדפסו בהקונטרס הם ע"פ הוראה מפורשת של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, וכן שמעתי ממנו בעצמו, שלא הי' אומר יה"ר הנ"ל, וזהו ג"כ הוראה מפורשת של כ"ק אביו (מוהרש"ב) וכמו שנדפס בסידור תהלת ה' תרע"ח בראסטאו, שלא נדפס שם אלא שמעו נא רבותי, הכל יהיו מותרים, הרי אני מוסר מודעה, כולם יהיו מותרים.

ג) בענין מקריא התקיעות, שרוצה להסביר זה שאינו אלא מורה באצבע שהוא רק בשעה שהאדמו"ר הי' בעצמו התוקע.

הנה בטח ידוע לו שבשנים הקודמות, הנה כמה וכמה שנים של אדמו"ר מוהרש"ב לא הי' האדמו"ר התוקע כ"א המקריא וכן בשנים האחרונות של כ"ק מו"ח אדמו"ר, ולא היו מקריאים אלא באצבע אבל לא בדיבור.

ד) מה ששאלתי בנוגע להסדר דאמירת סליחות בצום גדלי', כוונתי היתה לדעת איזה פזמונים אומרים וכמה פעמים א"ל מלך וכו' כי זהו דבר ברור שאין אומרים כפי שנדפס בהסליחות, והראי' מסדר הסליחות שנדפס ע"פ הוראת כ"ק מו"ח אדמו"ר בסידור תו"א הנ"ל, שאין אומרים יגמה"ר יותר על ג"פ (מלבד במוצאי מנוחה ובערב ר"ה), ולכאורה לפי מנהגנו שאין אומרים סליחות בעשיית כ"א בצום גדלי' – ה"ז בתור ת"צ, הרי יש לומר א"ל מלך ג"פ כמו בכל ת"צ וכמודפס בסידור לאוואוט, ואז צריך בירור איזה פזמונים להשמיט, ואולי יש

לדעתי . . הפטרת חנוכה: עפ"י חיקן בלוח כולל חב"ד כמבואר כאן. ונתבאר הענין בשיחת שבת חנוכה תשכ"ט.

בענין התרת נדרים: בהמשך לזה לקמן אגרת איתלד.

סליחות בצום גדליה: ראה "סליחות מנהג חב"ד". סי' המנהגים-חב"ד ע' 52.

בזה מנהג מקובל מזקני אנ"ש באה"ק ת"ו, ות"ח מראש אם יודיעני עד"ז ...

(ה) נוסף לשיעור אכילת פרס שהובאו בהערות בסוף רשימות על מגילת איכה (ע' סא, הערה ב"ג) מצאתי עתה בס' ויעש אברהם (להרה"צ מטשעכאנאו) ע' תנו, שלפי ששיער הוא: ה' ושליש, ב' וב' שלישים, או ב' מינוט.

(ו) נזדמן לי מש"כ בהמודיע מערחה"ס, ואף שאין משיבין על הדרוש, יש להעיר במה שתמה בשו"ע או"ח סתרכ"ה אין בו הלכה, (ו) גם סת"ל עד"ז הוא. (2) בסתרכ"ה י"ל שההלכה היא כללות המצוה דישיבה בסוכה אלא שכתבה בל' הכתוב, ובה מיושב בניחותא התחלת סתרכ"ה: כיצד מצות ישיבה בסוכה. או י"ל שצ"ל בשו"ע ג"כ התיבות למען ידעו - וזהו ג"כ הלכה, אשר (עכ"פ לכתחלה) צ"ל הידיעה שיושב בסוכה כו' וכמו שהאריך הב"ח, מג"א, פרמ"ג, שו"ע אדה"ז וכו' (כי לפי ביאור כת"ר ב"המודיע" חסר בשו"ע העיקר אשר צ"ל הידיעה), אלא שאח"ז בא מדפיס שלא למד כל צרכו, ומהחסרון ידיעה, רצה למעט בטרחתו ע"י קיצור ל' הכתוב, והשמיט התיבות למען ידעו דורותיכם. וראי חזקה להנ"ל אשר בשו"ע - צ"ל התיבות למען ידעו - כי בטור ובשו"ע אדה"ז נמצאו, אף שגם הם לא הביאו את כל הכתוב.

ושלום לכת"ר ולתורתו - בברכה.

א'שיט

ב"ה, חנוכה, נר חמישי, ה'תשי"ב
ברוקלין, נ. י.

לאחינו בני ישראל חובבי תורה ומצוה
בארצנו הקדושה ת"ו ובכל אתר ואתר
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

נודע ומפורסם בתוככי בני ישראל היכל התורה, היא ישיבת „תורת אמת“, אשר בירושלים עיר הקדש תבנה ותכונן.

א'שיט

קיא

אדמו"ר שליט"א

לפני ארבעים שנה נוסדה על ידי כ"ק אדמו"ר (מהרש"ב) זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע ומני אז עמדה תחת נשיאותו, ואח"כ תחת נשיאות כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, אשר רבות השתדלו בעזר הישיבה ופיתוחה.

בזמן האחרון, בקשר עם העלי' לאה"ק ת"ו, הנה למרות מצבה הכספי החמור ביותר, הרחיבה ישיבה זו את גבולה ועסקה והתאמצה בקליטת תלמידים מן הנוער העולה, היכולים על ידי זה לַגְשֵׁם בחיים את שאיפתם ותשוקתם להיות באהלה של תורה ספוגה יראת שמים, להדבק בחוי' אלקינו על ידי דברי אלקים חיים.

מובן, אשר כל זה גרם להגדלת ההוצאה ביותר, והישיבה נמצאת עתה במצב גשמי רציני וקשה.

ובזה הנני פונה אל כל חובבי תורה ומצוה די בכל אתר ואתר:

תמכו בעין יפה וביד נדיבה בישיבת „תורת אמת” – ירושלים ת"ו.

תנו לה את האפשרויות להמשיך בעבודתה הק' ולהגדילה – מתאים לדרישת השעה.

ובזכות מצוה רבה זו ישפיע חשי"ת ברכה והצלחה עליכם, על ביתכם וזרעכם, בכל מילי דמיטב, מנפש ועד בשר.

ועיניכם ועינינו תחזינה בהרמת קרן התורה ביראת שמים וקרן ישראל סבא, דישראל אורייתא וקוב"ה כולא חד.

בברכת טוב והצלחה בגשמיות וברוחניות,

מ. שניאורסאהן

א"שכ

ב"ה, חנוכה, נר חמישי, ה'תשי"ב
ברוקלין, נ.י.

כבוד הרב הגאון המפורסם חו"ב סועו"ה סדרן ופלפלן
ו"ח אי"א דורש טוב לעמו וכו' וכו' מהוררי"א הלוי
שליט"א, רב ראשי

שלום וברכה!

פונים אלי נוסעים מהתם להכא ומהכא להתם בענינים שונים,
ומתעוררת שאלת אופן הנסיעה. ולזאת אבקש את כהדר"ג שליט"א
להודיעני אם עשו איזה תיקון, וטעמו ונימוקו עמו, להתיר הנסיעה
בספינה ישראלית שנוסעת גם בש"ק.

ות"ח על תשובתו בהקדם, כיון שהשואלים אצים לדרכם ומצפים
לתשובה.

בברכה והוקרה לכהדר"ג ותורתו.

א"שכא

ב"ה, א' טבת, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

דורך הרה"ח הו"ח אי"א נו"מ עוסק בצ"צ וכו' מוה"ר ארי' ליב שי'
קרעמער, האב איך ערהאלטען אייער בריף מיט דעם פ"נ פאר אייער
קוזינע ...

מיך אינטערעסירט צו וויסען צי היט אפ אייער קוזינע טהרת
המשפחה, און ווען ניט ח"ו, זאל זי נעמען אויף זיך מיט דער פולער
שטריינגקייט צו אפהיטען טהרת המשפחה פון היינט אן און ווייטער,

א"שכ

מהוררי"א: הרצוג. אגרות נוספות אליו — לעיל חיד תתקכ"ה, ובהנסמן בהערות שם.
הנסיעה ... בש"ק: ראה בזה לקריש ח"ו ע' 398 ואילך. לקמן אגרת א"שנד.

און אויך אנזאגען איר צו געבען יעדער טאג אין דער פריה (אויסער שבת קודש) צדקה פאר צדקת רבי מאיר בעל הנס, און אויך זעהען אז די מזוזות אין איר וואהנונג, זאלן זיין כשר'ה. און איך האף אז זי קען זיין שטארק אין בטחון בהשם יתברך, אז אלעס וועט זיין כשורה און אין צייט, און זי וועט קענען אנזאגען א בשורה טובה אין דעם.

זיכער האט זי א דאקטאר וועלכע באזוכט איר פון צייט צו צייט און זי פאלגט אויס זיינע אנווייזונגען בנוגע צו אפהיטען זיך פון טראגען שווערע זאכען א.א.וו.

איך שרייב ניט דירעקט צו איר, וויילע איך וויל אז איר פון אייער זייט זאלט איר שרייבען און ערקלערען די נויטיגקייט צו אויספאלגען דאס וואס איך שרייב און ספעציעל וועגען טהרת המשפחה. איך ערווארט צו הערען פון אייך בשורות טובות אין דעם, און גיט איבער ביטטע מיין ברכה צו אייער קוזינע מרת ... תחי', כנ"ל.

בברכה.

א'שכב

ב"ה, א' טבת, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

... איך בין געווען איבערשראקען צו הערען אז אייער אייניקעל ... לעבט מיט א ניט אידישע, און עס וואלט זייער ריכטיג געווען, אז ערהאלטענדיג דעם בריף, זאלט איר זיך זעהען מיט אים וואס פריער, און זאגען אים, אז דורך דעם בריינגט ער א אומגליק אויף זיך און אויף דער ניט אידישע, א אומגליק - **פשוט אין גשמיות**, און זאל זיך ניט לאזען אפנארען, מיט דעם וואס אויך נאך אנדערע פירען זיך אזוי און זיינען גאנץ, און בכדי צו רעטען זיך און איר, זאל ער זעהען אז זיי זאלען זיך וואס פריער פאנאנדערגיין און דאס איז נוגע זיי ביידען בגוף ונפש.

בברכה לבשו"ט בהנ"ל בהקדם.

א'שכג

ב"ה, א' טבת, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

... איר זאלט שרייבען אייער זון מר. . . שי, ווי מעגליך פריער, אז
ער זאל זיין אפגעהיט צו לייגען תפילין אלע טאג (זעלבסט
פארשטענדליך אויסער שבת און יום טוב) און אויב עס איז פאר אים
אונמעגליך צו לייגען די תפילין אין דער פרי, זאל ער דאס טאן אין
פארלויף פון טאג, פון זון אויפגאנג ביז זון אונטערגאנג, און איר זאלט
אים ערקלערין אין אייער שרייבען, אז לייגען תפילין איז א מצוה פאר
זיך, במילא איז דאס ניט נוגע אין דעם פאל, ווי ער שטייט אין די
אנדערע אויספילען פון מצות, און די סגולה פון דער מצוה בפרט – פון
לייגען תפילין – איז אריכות ימים, צו קומען צוריק אהיים, און
בייגעלייגט איז דא אויך א בריף – אין ענגליש – צו אייער זון וועגען
דעם, מיט א מעסעדזש פון מיין שווער כ"ק אדמו"ר, וועלכען ער האט
געשיקט זיינער צייט צו די זעלנער אין דער ארמיי.
ע60בברכה.

א'שכד

ב"ה, א' טבת, תשי"ב
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נ"נ וכו' מוה"ר סימון שי

שלום וברכה!

בנועם קבלתי הודעתו מהתועדות חג החגים י"ט כסלו, וחבל שרק

א'שכג

מעסעדזש. . . אדמו"ר: ראה לעיל ח"א אגרת קא.

א'שכד

החלק הראשון של האגרת נשלח לכמה.
מוה"ר סימון: יעקבסון, אגרת נוספות אליו – לעיל ח"ד תחסט.

בכללות, ומההחלטות הטובות אשר החליטו המתועדים, ובודאי ע"פ מרז"ל לא המדרש עיקר אלא המעשה, הנה יביאום גם בפו"מ בשנה הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה.

ובכ"ז, הנה, מזמן לזמן, נכון הדבר במאד להזכיר ולעורר את אלו שהתועדו ע"ד קיום החלטות אלו, וע"פ מרז"ל גדולה לגימה שמקרבת כו' הנה מה טוב לצלל התועדות הבע"ל לזירוז בקיום אלו ההחלטות, והשי"ת יזכנו, את כאו"א מאתנו, להביא בפועל את מה שניתן לנו בכח, ואדם מקדש עצמו מעט למטה מקדשין אותו הרבה מלמעלה, והבא לטהר מסייעין לו, וידוע הפי' בחסידות (לקו"ת דברים פח, ב) הדיוק לטהר ולא ליטהר, שפי' לטהר גם אחרים.

בברכת הצלחה בכל הנ"ל – המחכה לבשו"ט וחותם בפ"ש כל אנ"ש והדו"ש.

מ. שניאורסאהן

נ"ב:

בנוגע לשאלתו במה שבבקורו במדינות שונות הנה בא הוא בדו"ד גם עם אלו, שלע"ע, אינם שומרים תומ"צ כדבעי, ויש מתרעמים ע"ז:

מענה:

הנה מעולם היתה שיטת ליובאוויטש **שלא** לרחק את בני אפילו מסוג הנ"ל, ואדרבה לקרבם לאבינו שבשמים ע"י דברי נחת וענינים של קירוב. כמובן שצ"ל בזה זהירות, וכפתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע באחת משיחותיו הק', אז מען דארף זיך ניט אראפלאזען צו יענעם, נאר אויפהייבען יענעם צו זיך, אבל מובן שגם בזה הרי צריך להושיט – להזקוק לעזרה – יד, ולפעמים ג"כ יד ארוכה, אבל כמעט שתמיד בזהירות הנ"ל מצליחים בעבודה זו ומוציאים יקר מזולל. ואנו אין לנו אלא הנהגה זו, ומובטחים אנו שתהי' בהצלחה.

א'שכה

ב"ה, זאת חנוכה, ה'תשי"ב

ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

בטח השתתף בהתועדות דיום הבהיר י"ט כסלו – יום חג גאולתנו
ופדות נפשנו – ועל פי המבואר במכתבי כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה
נבג"מ זי"ע בנוגע להתועדות חסידים ובפרט התועדות דחג גאולת
אדמו"ר הזקן ונצחון תורת החסידות – תורת הבעש"ט והרב המגיד –
אשר בני ישראל יצאו ביד רמה, הנה בטח נתעוררו המתועדים
בהחלטות טובות בכלל, ובפרט בדבר קביעות עתים לתורה הנגלית
וקביעות עתים לתורת החסידות.

וכבר מלתי אמורה, במכתבי אשר בחוברת י"ט כסלו דהאי שתא
שנת ה'תשי"ב, אדות גודל החוב והזכות של כל אחד ואחד מאתנו
להשתדל ולהתאמץ בהפצת המעינות חוצה.

מתאים לדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר אודות ההודעה והכתיבה ע"ד
התועדות די"ט כסלו וכי"ב, הרי בטח יודיע עד"ז בפרטיות, והעיקר –
תוכן ההחלטות הטובות בהנ"ל, ואשר כבר התחיל בהבאתם לידי
פועל.

וביחוד אתענין ע"ד השיעורים ברבים שלומד או משתתף בהם.
וידוע כמה הפליגו כ"ק אדמו"ר הזקן וכל נשיאינו הק' במעלת לימוד
זה.

זאת חנוכה: ראה במאמר כ"ק אדמו"ר הצמח צדק אשר בקונטרס חנוכה (ע"ג

בסופו).

גאולתנו ופדות נפשנו: ראה סי' המאמרים ה'תשי"א עק"ו.

בני ישראל... רמה: ראה זח"ג קכה. א.

לתורה הנגלית: ראה ג"כ סד"ה על חומותיך תרל"ח לכ"ק אדמו"ר מהר"ש – נעתק

בסוף החוברת לכ"ד טבת ה'תשי"א.

אודות ההודעה: ראה בחוברת ע"ד הערה ג.

כמה הפליגו: ראה אגה"ק סכ"ג ד"ה הסכת ושמע ישראל שמח"ת תרצ"ג. ובכ"מ.

א'שכה

כללי-פרטי. נדפסה בלקו"ש ח"י ע' 231.

חמש האגרות שלאח"ז נכתבו כהוספה ל"כללי-פרטי" זה.

ק"ז אדמו"ר שליט"א

ות"ח מראש על כתבו המפורט בכל הנ"ל.

המחכה לבשורות טובות ואין טוב אלא תורה ומאור שבתורה.

מ. שניאורסאהן

בבקשה להודיע תוכן מכתבי זה לכל המתועדים. ולעוררם לענות עליו.

א'שכו

ישראל אבא פליסקין – מעלבורן

בנועם קבלתי מכתבו, בו מודיע ע"ד מצב הישיבה בהוה, וסדר לימודו עמהם, ובנוגע לשאלתו כמה זמן ביום תהי' להם הקביעות ללימוד דא"ח, הנה שתי נקודות בדבר: (א) לימוד הדא"ח מוכרח הוא. (ב) על המתחילים אין להעמיס בזה ביותר, כדי שלא ישתמטו לגמרי מהישיבה, אבל המטרה צ"ל להתקרב עד כמה שאפשר, אבל רק אם אפשר הוא, שיהי' לימוד דא"ח הן בבקר והן בערב ובפרט בש"ק ובלייל חמישי.

מ"ש במכתבו אשר בטח נתקבל ידיעות מפורטות אודות חנוכת הבית, הנה נתקיים בזה מרז"ל קדירה דבי שותפי כו' שכל אחד סומך על חבירו, ומודיע ג"כ בנוסח הנ"ל ומהראוי הי' שבחלקם את כל מקצועי העבודה בהישיבה יהי' בזה גם ענין ההודעה לכאן בפרטיות מוטל על שכס אחד מהם ובמילא יהי' הדבר בטוח שיגיעו לכאן ידיעות מהנעשה וכו'.

בברכת הצ' בעבו' ופ"ש כהדו"ש.

אלא תורה: ברכות ה, א.

ומאור שבתורה: ראה זח"ג קכד, ב, אגה"ק סכ"ו. הקדמה לס' ביאורי הזהר לכ"ק אדמו"ר האמצעי. קונטרס עץ החיים לכ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) פ"א ואילך.

א'שכו

נכתבה כהוספה לאגרת שלפנ"ז.

ישראל אבא פליסקין: אגרות נוספות אליו – לעיל ח"ד א'רט, ובהנסמן בהערות שם. הישיבה: אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש – דלעיל אגרת א'רפ.

א'שכז

מש"כ בענין הנהגת יולדת וכו' - יעוין שו"ע אדה"ז סוספ"ח, דעיקר הקפידא היא בנוגע להשם, גם בזה מקיל. - ולכן, לפע"ד, אין לה לשנות ממנהגה בקריאת שיחות ולימודן (וגם משום צניעות יש בזה). ותע"ב.

א'שכח

קבלתי מכתבו ...

הנה מובן הדבר מעצמו שבאם רק באפשרי הוא ראוי ונכון וטוב הוא שישפיע בכתות הישיבה והיא מילתא דשווא לתרווייהו, הן בשבילו והן בשביל הישיבה, וכבר באה העת שתהי' אהבת אחים אמיתית שוררת במחננו, וכידוע שהגלות דעתה הוא בשביל עון שנאת חנם, היינו שנאה בלי כל יסוד ואפילו היפך השכל, ובמילא התיקון לזה הוא - והתיקון מוכרח הוא ובפרט עתה בעקבתא דמשיחא, שיהי' אהבת חנם, היינו אהבה שאף שאין לה כל יסוד בשכל אנושי, ולא עוד אלא היפך השכל, והאריכות בזה אך למותר ובפרט שנתבארו הדברים וגודל ערכם בתניא פרק ל"ב בספר המצות להצ"צ, מצות אהבת ישראל, מאמר החלצו שבלקו"ת ושל כ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע ומאמר כ"ק מו"ח אדמו"ר הנדפס בסוף קונטרס החלצו, וה' יברך את עמו בשלום שהוא הכלי מחזיק ברכה, ברכת הקב"ה שהוא בלי די, וביותר מוכרח כל הנ"ל בכת"ר כיון שזיכהו השי"ת ומתעסק הוא בעניני מעמד שפנימיותו הוא לקשר את כל החסידים יחדיו באחדות אמיתית, וידוע שכשרוצים לפעול אצל השני לכה"פ מקצת, צ"ל אצלו גאר א סך.

בברכת הצלחה ולבשו"ט בכל הנ"ל.

א'שכז

נדפסה בלקו"ש ח"ז ע' 305.
להשם: הזכרתו בעת נדוטה.

א'שכח

נכתבה כהוספה לאגרת א'שכה דלעיל.

א'שכט

בנועם קבלתי מכתבו ממוצש"ק פ' ויגש, ומפני כמה סיבות נתעכב
המענה עד עתה.

בעת היותי על הציון של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע
הנני מזכיר אותו ואת ב"ב שיחיו ובפרט לעניני שידוכים וזווגים, אבל
בטח ידוע לו הכתוב וברכך ה"א בכל אשר תעשה, אשר צריך ג"כ
לעשות, וידוע ג"כ מאמר הרה"צ ר' זוסיא מאניפאלי זצ"ל, אשר מכל
אדם יש ללמוד ענינים בעבודת השי"ת ואפילו מאלו שאינם מתנהגים
כדבעי, והוא למד מהנהגת גנב כמה דברים, ומהם שכאשר מנסה בפעם
הראשונה ואינו מצליח, בכ"ז מנסה ג"כ פעם שני' ושלישית עד שסו"ס
עולה בידו הדבר, ומרובה מדה טובה וכו' ובפרט בענין זווגים שרז"ל
אמרו קשה וכו' שצריך לנסות פעם אחר פעם אבל סוכ"ס בטוח הדבר
שימצאו זווגים הגונים, ואין לפחד ממה שנזקקים להשתדלות בדבר.

נהניתי לקרות במכ' אשר מהנה הוא מהקונטרסים את אלו שנפגש
עמם, ומוסג"פ החוברת לי"ט כסלו שהו"ל זה לא כבר, ויה"ר אשר
השי"ת יזכהו לבשר טוב מכל הנ"ל בקרוב ממש.

בברכה.

א'של

אלי' חיים אבאלסקאי [רויטבלאט] – פערנוואלד

... ומטובו לפרוש בשלום די אייגענע אידען, וכפתגם כ"ק מו"ח
אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, א אייגענער איד הייסט דער וועלכער
איז שייך צו תורה ומצות, און אויך איבערגעבען זיי דעם אינהאלט פון
דעם בריף שמעלד"ז.

א'שכט

נכתבה כהוספה לאגרת אישכה דלעיל.

א'של

נכתבה כהוספה לאגרת אישכה דלעיל.

וכפתגם: ראה גם לעיל ח"ד אגרות תתקכב. אקמ.

כן מוסג"פ רשימת השיחה מנר החמישי דחנוכה, אשר אמרתי לפני התלמידים שיחיו, אבל באמת שייכה היא לכל התמימים ובכלל ליהודי שומר תומ"צ, שבזה נכלל ג"כ הציווי הוכח תוכיח ואהבת לרעך כו' וד"ל.

בברכה שיבשר טובות בקרוב.

ימים אלו שולחים לו ג"כ ניירות מהשיבה.

א'שלא

ב"ה, ג' טבת, תשי"ב

הרב הגאון וו"ח אי"א נו"מ חו"ב וכו' מהור"מ שי' ראזען

שלום וברכה!

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א הנני בזה לאשר בתודה רבה קבלתו את ספרו נזר הקדש על מס' תמיד. ובטח ישלח לספרית כ"ק אדמו"ר שליט"א גם שאר חיבוריו ות"ח מראש.

ומוסג"פ רשימת הערות של כ"ק אדמו"ר שליט"א על איזה ענינים בספרו הנ"ל.

בהוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א נשלח לכת"ר ספר המאמרים ת"ש, אשר בטח ימצא בו ענין רב. בכבוד וברכה.

הערות

בתחילתו (ה, א) מקשה מה מוסיף בהא דתנא בגי' מקומות – במנינא למה לי.

ולפענ"ד פשוט – מפני כי זהו עיקר הדין, שצ"ל שמירה ובגי' מקומות כדילפינן מקרא. ואח"כ מוסיף שבביהמ"ק שני הי' זה בבית אבטינס כו' (ולכאורה ג"כ פשיטא, שאם העמידו שומרים בגי' מקומות אחרים, ג"כ יצאו ידי שמירה, דאטו בית אבטינס כו' אמר קרא).

ועוד, אם הי' לי המשנה: בבית אבטינס כו' צ"ל שומרים, כקושיתו, עדיין נשאר בספק: א) בכמה מקומות בבית המוקד כו' גופא היו

מעמידים שומרים כהנים. ב) אם א"א להעמיד בא' ממקומות המנויים במשנה – מה דינו. ג) מהו הדין בביהמ"ק ראשון ושלישי (וכן גם במשכן). אשר כל זה נפשט ממש"כ בג' מקומות הכהנים שומרים בביהמ"ק (ואשכחן משכן דאיכרי מקדש).

טו, ב. **בדין עשה דתשובה**. מקשה מדוע שבק הרמב"ם „להא דאמרה תורה ושבת – לומר שהוא מצוה לשוב בתשובה“.

ולפענ"ד הרמב"ם עצמו נשמר מזה בהל' תשובה (פ"ז ה"ה) ומבאר שם הכתוב, שזהו סיפור דברים והבטחה לישראל **שבסוף הגלות** יעשו תשובה (וי"ל דטעמו ונימוקו עמו, כי כן הוא פשט סגנון המקרא – סיפור דברים את אשר יקרא באחרית הימים).

ומש"כ בסיום הענין (טז, א) שלא אמרה תורה מצוה על מה שבלב, ונפק"מ לענין קיום תשובתו דחמץ אם מקיימים המצוה ע"י מחשבה שבלב – הוא תמוה, כי כמה מצות בדברים שבלב: ליחדו, לאהבו, ליראו וכו'. ויעויין ג"כ רמב"ם הל' מעה"ק (פי"ד הי"ב) דמוכח שהבהמה מתקדשת ע"י מחשבתו (ולא רק שעל האדם חל חיוב לקדש הבהמה בפיו ולהביאה נדבה). ודלא כרש"י ותוס' וכו' רפ"ב דמעילה שכתבו „משהוקדשה בפה“. ועייג"כ שער המלך תרומות פ"ד הט"ז, ואכ"מ.

אבל מה שיש להקשות בענין זה הוא: כיון שכל הנביאים כולן **ציוו** על התשובה, תנאי היא בהקרבת חטאת כו' בכפרת יוהכ"פ וכו' – איך אפשר שלא תקבע במצוה.

ולולא דמסתפינא ממה שלא מצאתי זה, לע"ע, בס' בפירוש, הנה, לפענ"ד, י"ל בפשיטות אשר בא הציווי ע"ז בתורה – והוא בדברים (י, טז): ומלתם את **ערלת** לבבכם וערפכם לא תקשו **עוד** – שפירושו **ציווי** למול את ערלת הלב ולהסיר את קשיות העורף **שישנם כבר**. ולא הגדיר הכתוב אם כבר גרמו לעבירה בפועל (ענין התשובה), או לא. ובמילא שני האופנים נכללו בציווי זה.

ומובן ג"כ מה שלא מנאו הרמב"ם במנין המצות – כי התשובה

א' שלא

עשה דתשובה: ראה לקוטי באורים בס' התניא (קארוף) ח"ב ע' מא שיחת כ"ק אדמו"ר שליט"א בזה. חדושים ובאורים בש"ס ח"א ע' קלו ואילך. מתקדשת ע"י מחשבתו: ראה לעיל ח"א ע' רלט הערה ח. לקוטי לוי"צ אגרות ע' דש"שה.

היא ציווי כולל התורה כ[נ]לה, ומצות כאלו אינם נכנסים במנין, וכמש"כ בסהמ"צ שורש ד', ומביא שם ג"כ ציווי ומלתם גר'.

ויעויין בביאור הרי"ף פערלא לסהמ"צ לרס"ג פרשה מ"ב, מה שהקשה מכמה סוגיות על דעת הרמב"ם שהוידוי עיקר בתשובה.

ועייג"כ זח"ג קכב, א. אגרת התשובה (לרבנו הזקן בעל השו"ע) פ"א. סהמ"צ להצמח צדק מצות וידוי ותשובה.

בסופו, לד, ב. בענין נוסחת לחי עולמים.

ולא ביאר בזה כדי הצורך, ובמילא הדברים אינם מדויקים ונותנים מקום לטעות.

כי הנה ג' פרטים בדבר: א) לחי – ביו"ד אחת או בשתיים. ב) את"ל באחת – נקודתה בפתח או בצירה. ג) העולמים – בה"א או בלא ה"א. ונפק"מ בברכת ב"ש, ישתבח בנ"ר ופיוט האדרת והאמונה.

והנה כמה דיעות בזה: א) בחק נתן בסוף מס' תמיד כנראה השוה מדותיו – לומר בכהנ"ל חי העולמים – גם בפיוט האדרת והאמונה. ב) בסי' ר"ע גאון נדפס בב"ש וישתבח – חי בחד יו"ד, ובבנ"ר – בשני יו"דין. ובכ[נ]לם בפתח. ג) בסי' יעבץ פוסק לומר בב"ש ישתבח ובנ"ר – חה"ע בחד יו"ד ובפתח, ובפיוט האדוה"א – לחי עולמים ובפתח. ד) בסי' רבנו הזקן (בעל השו"ע והתניא) בכהנ"ל – חה"ע בחד יו"ד ובצירה. אבל בפיוט האוה"א לחי עולמים, וכ"כ בס' אור חדש.

המג"א סר"ז – לא גילה דעתו אלא לענין בנ"ר (שצ"ל בצירה) וצ"ע בסברתו בב"ש ישתבח ופיוט האוה"א. וכספק זה הוא ג"כ בדעת הגר"א. ועייג"כ אבודרהם, ברכ"י ושע"ת לאו"ח סר"ז. עיון תפלה בסי' אוצר התפלות בברכת ב"ש. הגהות ראל"צ במשניות סוף תמיד. ועוד.

א'שלב

ב"ה, ג' טבת, תשי"ב
ברוקלין.

הרה"ג הו"ח אי"א נו"נ וכו' מוה"ר שמואל שי

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מי"ד כסלו, בו שואל ע"ד מקור לענין נתינת שמות לבנים ובנות, אם זה שייד להאב או להאם. ורוצה להסתייע ממ"ש בכתובים לפעמים שקריאת שם הבן הי' ע"י האב, כמו ויקרא אברהם את שם בנו וגו' ולפעמים ע"י האם, וכמו בהשבטים שנאמר בהם ותקרא שמו כו'.

מענה:

(א) לדעתי, אי אפשר ללמוד מהנ"ל, כיון, שלדוגמא, שמות כל השבטים (לבד בנימין) ניתנו ע"י אמם. ואין סברא כלל וכלל לומר שקריאת שם כל הבנים שייד להאם ואין לאב חלק בזה, ובפרט שמצינו בכתוב כמה פעמים קריאת שם להנולד ע"י האב, ואיזה פעמים ע"י שניהם [אם בשם אחד (שם ישמעאל) או בשמות שונים (בנימין)] ולפעמים גם ע"י זרים (זרח, פרץ, עובד) ויעוין שמואל ב' יב, כד כה.

ואולי י"ל הטעם שנקראו שמות השבטים ע"י רחל ולאה, ע"פ דרז"ל (ב"ר ספ"ב) אמהות נביאות היו והאבות טפלים להם בנבואה וכמש"נ כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקולה (שמ"ר פ"א, ועייג"כ לקוטי תורה לשיר השירים ד"ה קול דודי פ"ד). ושמות יצחק ועשו, י"ל שניתנו גם ע"י שרה (בראשית כא, ו), רבקה (רש"י שם כה, כו, והוא ע"פ המד"ר כאן ותנחומא שמות, ד).

(ב) בעצם הענין – הנה נתינת השם בכלל דבר גדול הוא ואחריות גדולה בדבר, וכמבואר בכ"מ בדא"ח שהשם הוא הצנור דרך בו נמשך חיות והשפעה להדבר הנקרא בשם זה (ראה באריכות שלי"ה בהקדמה

א'שלב

נדפסה בלקו"ש ח"ו ע' 307 והושלמה ע"פ העתק המזכירות.
מוה"ר שמואל: ילאוו, סירקאוס.

בית אחרון, תניא שער היחוד והאמונה ספ"א, לקו"ת בהר ד"ה את שבתותי פ"ב, ובכ"מ) ולכן איתא בכתבי האריז"ל: כאשר נולד האדם וקוראים לו אביו ואמו שם... הקב"ה משים בפיו השם ההוא המוכרח אל הנשמה ההיא, עכ"ל (ס' הגלגולים הקדמה כג, עמק המלך שער א' ספ"ד, אור החיים דברים כט, יז).

ג) למי שייך נתינת השמות. לא שמעתי הוראה בזה בפירוש, אבל יעויין בפירושי הראשונים (הדר זקנים, דעת זקנים ועוד) לבראשית (ל"ח, ה), עה"פ והי' בכזיב בלדתה אותו, שמנהגם הי' ששם הראשון שייך להאב, שם השני שייך להאם ושם השלישי להאב, והוא פירוש הכתוב: ותקרא את שמו גו' מפני שהי' (יהודא) בכזיב בלדתה אותו, ולכן לדעתי במקום שאין מנהג קבוע – הנה עפ"י הנ"ל נתינת השמות צ"ל בסדר הנ"ל, ואף שהרמב"ן מבטל הפירוש הנ"ל, היינו שאין מכוונת כתוב זה לתרץ מנהג, אבל בגוף הדבר אין ראוי שחולק על הראשונים, ועייג"כ בעקרי הד"ט (ליו"ד) סכ"ז סק"ז שהביא מנהג לקרוא בן ראשון הנולד לו לאדם בשם אביו.

מוסג"פ הקונטרס והחוברת ל"ט כסלו עם מכתבי הכללי השייך אליהם, ותורה בעל עת זמנה הוא.

בברכה.

א'שלג

ב"ה, ד' טבת, תשי"ב
ברוקלין, נ. י.

השתדרות צעירי אגודת ישראל
רחוב אחד העם 26, תל אביב

שלום וברכה!

בשעתו נתקבלה ליד כ"ק אדמו"ר שליט"א הזמנתם ובקשתם בקשר עם יובל הי"ג ליסוד תנועתם בארץ הקדש, ונשלח מברק מכ"ק אדמו"ר שליט"א, וזה לשונה:

במענה להזמנתם ובקשתם ליובל הי"ג, בטח תשימו עיקר מגמתכם למילוי התפקיד הקדוש של כל הנוער באה"ק, תבנה ותכוון,

קכה אדמו"ר שליט"א

להתמסר בכל נפשם לחינוך בני ובנות ישראל בתורה ויראת שמים,
בהתגברות על כל מניעות ועיכובים נקודה. השי"ת יצליחכם".

החתימה

ובטח יאשרו קבלת המברק.

בכבוד וברכה.

מזכיר

א'שלד

ב"ה, ח' טבת, תשי"ב
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ וכו'
מוה"ר מאיר ליבער שי

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מאור כ"ד כסלו, שמחתי לקרות בו מהקביעות
עתיים בתורת הנגלה ותורת החסידות שיש לו, ובטח יתחזק בהם וכל
המוסיף מוסיפין לו בבני חיי ומזונא רוויחא.

בשאלתו, שלומד הוא פרק תניא בכל יום, ואם כדאי לבטל לימוד
זה וללמוד שיעור תניא כפי שנחלק בהיום יום,

הנה לדעתי מזה ומזה אל תנח ידיך, היינו שלימוד פרק התניא
יחזיק בזה כמו עד עתה, ונוסף ע"ז ילמוד למיגרס את השיעור כפי
שנחלק התניא בהיום יום...

מוסג"פ מכתבי הכללי מזאת חנוכה העבר.

בברכה.

א'שלד

מוה"ר מאיר ליבער שי: קעלער.

קכו

אגרות-קודש (א'שלה)

א'שלה

ב"ה, ח' טבת, תשי"ב
ברוקלין.

ברכה ושלום!

איך האב ערהאלטען אייער בריף פון מוצאי שבת קדש מקץ. אין וועלכען איר שרייבט וועגען דעם צופאל, דורך דעם טעות פון דעם פעיפער בנוגע צו דער צייט פון ליכט צינדען:

איר זאלט צוטיילען אויף צדקה, אין פארלויף פון עטליכע וואכען, \$7.02 (זיבען דאללאר מיט 2 סענט) און עס איז בעסער צו טאן דאס, ערב שבת פאר ליכט צינדען, און אויך לערנען די דינים פון שבת, אין קיצור שולחן ערוך, - אויף וויפיל איך ווייס, איז פראן דער קיצור שולחן איבערזעצט אויך אין ענגליש, וועט אייך מסתמא זיין גרינגער צו לערנען פון דער ענגלישער איבערזעצונג - און עס וואלט זייער גלייך געווען ווען איר זאלט צו דעם לערנען, צוציהען נאך אייניגע פרויען, אויף צו לערנען צוזאמען, און זאלט אויך אויפגעבען דעם געדאנק (מסיח דעת) פון דעם גאנצען ענין, און זאלט נאך אמאל בודק זיין די מזוזות פון אייער הויז.

א'שלו

ב"ה, ח' טבת, תשי"ב
ברוקלין.

הרה"ח הוו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ וכו'
מוה"ר אפרים שי'

שלום וברכה!

קבלתי המברק שלו, בו מודיע אשר קבל רשיון לנסוע ושואל הסכמתי וכן ג"כ בענין הטיסה באווירון:

א'שלה

\$7.02: בגימטריה שבת.

א'שלו

מוה"ר אפרים שי' וואלף, אגרת נוספת אליו - לעיל ח"ד התקלט.

קכז

אדמו"ר שליט"א

והנה לדעתי, אפשר הי' כדאי שיסדר נסיעתו באופן כזה שיחיי' כאן ביום החילולא הוא יו"ד שבט הבע"ל, ובמילא הרי יש האפשרות לנסוע ג"כ באני' ואין הכרח לטוס באוירון דוקא, ויתן השי"ת שתהי' נסיעתו בהצלחה בגשמיות וברוחניות.

בברכה להצלחה ולנחת חסידותי מכיו"ח שי'.

נ"ב: נשלח לו מברק, מכתב יבוא, חתימתו. ובטח נתקבל בעתו.

אישלז

ב"ה, ח' טבת, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

... אחרי בקשת סליחה, שאפשר יחשב זה להתערבות מצדי מבלי קבלת רשות תחלה מאתו, אבל נשען על מה ששמעתי כ"פ מכ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, ע"ד ענין אהבת ישראל, עד כמה שצ"ל נוגע לכאו"א מישראל, כל הנעשה עם כאו"א מישראל, אף שמעולם לא ראהו פנים אל פנים, הנני מתרשה לנגוע גם בשאלה זו, והיא:

כשלפני זמן ביקר אותי אחיו שי' ובתוך הדברים שאלתיו ג"כ למצב המשפחתי של כבודו שי' אמר לי שלע"ע הוא לבדו עם בתו שתחי', ותמהתי ביותר מפני מה איננס] משתדלים בענין חיפוש שידוך המתאים, ובטח ידוע לך מרז"ל מענין זה נשען על הכתוב בבקר זרע זרעך ולערב וגו' ובפרט שעדיין רחוק הוא מהערב ובעזה"י יוכל לבנות בית בישראל בדור ישרים יבורך, אבל פשיטא שכמרז"ל – דרכו של איש לחזור כו' וברכך ה"א בכל אשר תעשה כתיב, וצ"ל עכ"פ איזה השתדלות מצד האדם ג"כ, ואם בכל השנים מוכרח הי' ענין זה, הרי עאכ"כ בשנים האלו, אחר אבדות הנוראות שסבל עמנו עם ישראל, ונוסף ע"ז ג"כ מיעוט היהודים החרדים ויראי שמים, הרי עאכ"כ ופשיטא שכל אחד שיש לקוות שיוכל לייסד בית חרדי מלא נר מצוה ותורה אור ומאור שבתורה, מחוייב הוא להשתדל בזה ככל אפשרותו, כי כל ישראל חברים ואין זה ענין פרטי שלו בלבד.

עוד הפעם אבקש סליחה על כתבי בזה, אף כי בלתי מכירו,

קכח

אגרות קודש (א'שלז)

ובטחוני שלא יקפיד ע"ז כלל וכלל, והעיקר שיתבונן בענין זה וישתדל
בחיפוש שידוך המתאים והשי"ת יצליחו.

בברכה שיבש"ט בהנ"ל.

א'שלח

ב"ה, ט' טבת, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

... במענה על שאלתו להספר זהר תורה, הנה ראיתיו פעם, וכפי
שנרשם בזכרוני זהו העתקת הזהר ללה"ק, ולא פירוש על הזהר. ולכן
תמיהני עליו, למה לו ללמוד בהעתקה, אם יכול ללמוד בפנים הזהר,
כי אי אפשר הדבר אשר **בהעתקה** יוכלו כל הפירושים, ובמילא זהו
ג"כ בהקדושה, כפי שישנה בהלשון שאמר רשב"י והחבריא שלו.

ועל שאלתו שרוצה להניח תפילין דשימושא רבא וראב"ד, הנה
אפשר כדאי שיתחיל להניחם לאחר ארבעים שנה. ועיין שיחת יד שבט
ה'שי"ת ע' ז.

ובנוגע למח ששואל לכתובת הפרשיות בהנ"ל והנחתם, הנה ידוע
זה לסופרים, ועיין ג"כ במשמרת שלום ס"ד ובסופו בהוספות ושם
הביא הספרים המדברים בענין זה, ובטח ראה ג"כ ב"היום יום" ע"ד
לימוד השיעורים השייכים לכאו"א מזוגי תפילין אלו, וכן אופן הנחתן.

בברכת מזל טוב

מ. שניאורסאהן

א'שלח

חלקה נדפס בלקו"ש חכ"ב ע' 327 וחלקה בחכ"א ע' 359.

זהר תורה: בין "הסכמות ומכתבי תודה" שבתחלתו נדפס אישור מזכירו של כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע
על קבלת הספר.

שיחת י"ד שבט: נדפסה בלקו"ש ח"ב ע' 507.

ידוע זה לסופרים: ראה לקו"ש ח"ט ע' 258.

קכט

אדמו"ר שליט"א

א'שלט

ב"ה, ט' טבת, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

מכתבי בברכת מזל טוב לקשורי התנאים שלו עם ב"ג תחי' בטח הגיעו במועדו, ובמה ששואל סדר בלימוד בהנהגה ובעבודה עד זמן הנשואין, הנה לא שמעתי בזה הוראות, וגם אינו כותב במכתבו למתי קבעו זמן הנשואין בשעה טובה ומוצלחת, כי כאיזה שבועות מקודם הרי צריך ללמוד הלכות הצריכות בהלכות נדה וכו' וטוב יותר שילמוד בחברותא עם האברכים הנשואים מאנ"ש שיחיו, ובימים הסמוכים לימי הנשואין, ללמוד בראשית חכמה שער הקדושה פט"ו, ט"ז, י"ז, והשי"ת יתן שיעלה זיווגם ליפה בכל הפרטים.

בברכה.

א'שמ

ב"ה, י"א טבת תשי"ב
ברוקלין, נ. י.

כבוד הנדיב המהולל נכבד ונעלה איש ירא אלקים עסקן
נמרץ ורב פעלים, מוכתר במדות תרומיות וכו'
הא' יצחק ני"ו אלמאליח

שלום וברכה!

קבלתי מכתביו מה' 12 לדצמבר וה' 2 ליאנואר, וקראתי בקורת רוח
אשר השתתף בסעודת מצוה די"ט כסלו, חג הגאולה, וביחוד כי נהנה
ותודה לא"ל מצליח בעבודתו לעזרת המוסדות, אהלי יוסף יצחק
ליובאוויטש" אשר במחנו ומדינתו. ואני תקוה אשר גם להבא תביא לו

א'שמ

כבוד . . . אלמליח: אגרות נוספות אליו — לעיל אירצב. לקמן א'תלג.
תוכן דומה גם לר' יעקב פרץ.

השתתפותו בעבודת הקדש זו שמחה רבה, ונשען על הבטחת השם
יתברך ויתעלה מובטחני אשר יצליח בעבודתו הצלחה מוחשית גם
בעיניו ממש.

על של עתה באתי לברכו בברכת מזל טוב לרגלי הבחרו בהנהלת
ועד קהילת קדש דעיר קאזא, כפי אשר נודעתי בשמחה על ידי הרה"ג
והרה"ח וו"ח אי"א נו"נ עוסק בצרכי ציבור באמונה וכו' מהו"ר שלמה
שי' מתוסוב. ויהי רצון אשר התמנותו למשרת כבוד הנ"ל תהי' בשעה
טובה ומוצלחת.

בטח שמע משיטת הבעל-שם, מייסד תורת החסידות, אשר כל
הענינים המתרחשים בעולם למגדול ועד קטן, ואפילו בנוגע לדומם
וצומח, באים בהשגחה פרטית מבורא עולם, וקל וחומר בנוגע ליהודים,
ובפרט בענינים הקשורים בתורה ומצוות, ובכן צריך לראות בבחירתו
להנהלת הקהלה שתי הוראות מלמעלה: (א) הטילו עליו אחריות
שהנהלת הקהלה תהי' מתאימה בדיוק לרוח ישראל סבא והתורה
והמצוה. (ב) נתנו לו כוחות מלמעלה שיוכל להוציא הדבר בפועל.
ובשמעי שמעו הטוב בעבודתו עד עכשו, מובטחני שימלא תפקידו ברוח
זה, והשי"ת יצליחו בעניניו הכלליים וגם בעניניו הפרטיים.

בברכת הצלחה בגשם וברוח.

א'שמא

ב"ה, י"ב טבת, תשי"ב
ברוקלין.

הרה"ג הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ באמונה כו'
מוה"ר מיכאל שי'

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו מבי' ויגש והקודם, בהם כותב ע"ד התועדות
די"ט כסלו וכ' כסלו, וכן מענין הנתינת מעות חנוכה להתלמידים

א'שמא

מוה"ר מיכאל: ליפסקר. אגרות נוספות אליו — לעיל אירנא, ובהנמנן בהערות שם.
מעות חנוכה: ראה גם לעיל אגרת אירצ.

קלא

אדמו"ר שליט"א

הלומדים דא"ח, ות"ח ת"ח על שסידר את הענין באופן המתאים, ויה"ר שיבוא לפעולות טובות בנוגע אל הפו"מ, כי עשי לעילא, ומוסג"פ רשימת דברים אשר אמרתי להתלמידים שנכנסו כאן אלי בנר החמישי דחנוכה, ובטח יתרגמם בלשון הטוב לפניהם, ואפשר שימים אלו יעשו ג"כ העתקה ללה"ק, ואז יושלח לו גם העתקה ע"מ לחלקה לכאו"א מאלו התלמידים.

במענה על בקשתם של אלו התלמידים שעדיין לא התחילו בלימוד החסידות, שחפצים ג"כ לקבל ומבטיחים להתחיל עתה בלימוד החסידות, הנה לא זהו הענין ועוד חזון למועד, ולימוד החסידות צ"ל מצד עצמו ולא בשביל זה שמקבלים המעות חנוכה, ואם יתחילו בלימוד הדא"ח בלא"ה, הרי בטח יביא תועלת גדולה הרבה יותר מקבלת מעות חנוכה, ויש בכלל מאתים מנה.

מצדו יכול לרמוז להם שבודאי יהי עוד ענינים כאלו במשך הזמן ובמילא מהטוב שיתחילו בלימוד זה מבלי לקשר זה עם תנאים מוקדמים.

מוסג"פ העתק מכ' כללי בקשר עם חג החגים הוא י"ט כסלו שכמדומני עוד לא נשלח אליו.

בברכה.

א'שמב

ב"ה, י"ב טבת, תשי"ב
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נו"מ וכו' מוהרש"ח שי' שד"ר

שלום וברכה!

אשר בזה קבלת מכתביו מטו"ב אלול, ח', כ"ב מ"ח, ד' כסלו, ובודאי נתקבלו במועד הקונטרסים (כל ההמשך) וגם קונטרס כ' מ"ח ומכתבי המצורפים אליהם.

א'שמב

מהעסקה. קטע נדפס בלקו"ש ח"ד ע' 342.
מוהרש"ח: קסלמן. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ד תשס"ט, ובהנסמן בהערות שם. לקמן א'שסז.

ובמענה על מכתביו:

(א) גם אני חפצי לבוא במכ' לעתים תכופות, אבל מה אעשה, און מ'האט מיר געמאכט, כמעט, פאר אויס בעה"ב אויף מיין צייט, ברוב הטרדות וכו' וכו' ועיכוב המענה שלי על מכ' ושאלות - הוא רובא דרובא רק מפני סיבה זו ואין לתלות בענינים אחרים.

(ב) מטובו לפרסם עוה"פ בין ההנהלה והתלמידים הערה כללית שבמכתבי מכ"ד מנ"א תשי"א: „אינני יודע - אין לשער“ כי האמור שם הוא עתה בתוקף יותר לדעתי משהי' אז. ופרסום זה ישמש מענה לכמה שאלות.

(ג) ת"ח ת"ח על ההודעה מפעולות התלמידים בהצלת נפשות ילדי ישראל ובהפצת מעיינות דא"ח, ובהנוגע להת' ... שי' ודכותי' הנה על ההנהלה ובפרט הרוחנית - לראות שיתעסקו באוסף כספים ורישום וכיו"ב אותם הת' - שבלאה"כ עוסקים בכגון דא ולא דוקא אלו שיש להם חוש בהתמדה בעבודת התפלה וכו'. (מובן שעתה דער ארויסנעמען זיי דערפון צ"ל נעשה לאט לאט ובאופן דיפלומטי וד"ל) ופלא שנצרכים להוראות עד"ז והוא פשוט. דרך אגב כתבתי להנ"ל עד"ד שינוי הנהגתו בענין התענית סיגופים וכו' בשלהי הקיץ וע"ע איני יודע אם קבל מכתבי ואם שמע בקולי.

(ד) בנוגע להת' ... וחזרתו דא"ח בע"פ כיון שהוא רק בגיל י"ד שנה ונוסף ע"ז אביו מוחה, להסתפק שיחזור לע"ע רק ליומי דפגרי ולהיר"ט.

(ה) מה הוי' דורש מדור זה של תו"ת? מי מאתנו עומד בסוד הוי' לדעת בברור את הנ"ל שיענה על שאלתו זו? אבל מה שנראה וי"ל עכ"פ בדא"פ הוא שהכינו בשבילנו את כל הנחוץ ונצרך וגם לחמו כבר את מלחמתנו, ואנו אין לנו אלא להביא את המעינות חוצה, מען האט עס שוין פאר אונז צוגעגרייט, פאנאנדערגעלייגט אף די טעלער מיט די כלי אכילה, און אראפגענומען כמעט די גאנצע התנגדות להפצת המעינות ...

בנוגע לזמני לימוד דא"ח, סוג ואופן הלימוד, לדעתי צריך להיות עד כמה שאפשר, כמו שהי' בתו"ת מלפנים, ונוסף ע"ז ענין הלימוד למיגרס שכתבתי אודותו ז' חנוכה ה'תש"א והוא לדעתי עיקר גדול.

שבמכתבי: דלעיל ח"ד אקמה.

ז' חנוכה ה'תש"א: לעיל שם תתמב.

א'שמו

ב"ה, י"ב טבת, תשי"ב
ברוקלין.

ועד מושב כפר חב"ד, ד' עליהם יחיו

שלום וברכה!

במענה על מכתבם מכ' כסלו, הנה שלחתי להם מברק וז"ל „ענין
קרן השמיטה דסוכנות מיוסד על דברי (ד"ר) שווארץ לגאראדעצקי
ומבקר עתה באה"ק, בברכה, חתימתי”:

ונפלאתי על הודעתם, כיון שד"ר שווארץ אמר כן בברור. ואולי
מעלימים עד"ז שלא ירבו הקופצים, וכיו"ב טעמים כאלו. ותקותי,
שבאם יעלה בידם להתראות עם ד"ר שווארץ שי' ויזכירוהו – אבל
בנעימות ובאופן דיפלומטי – ע"ד הנ"ל, הנה יוכל לסייע להם בזה ...

חבל שאינם מודיעים ע"ד חגיגת חג החגים י"ט כסלו, יותר
בפרטיות, כי לפעמים אפשר להשתמש בזה כאן ובטח גם באה"ק ת"ו,
והפרסום בזה באופן המתאים ממשיך אנשים גם מחוגים רחוקים, ומה
שנוגע עוד יותר בענין – הנוער העולה.

מוסג"פ העתק מכ' בקשר עם חג החגים הוא י"ט כסלו, ובבקשה
לפרסמו באופן המתאים, כיון שקשה השילוח לכאו"א בפרט.

בברכה להצלחה בגו"ר ולבשר טובות תכה"י.

א'שמו

מהעתקה.

קרן השמיטה דסוכנות: דלעיל אגרת אירמו.

א'שדמ

ב"ה, י"ב טבת, תשי"ב
ברוקלין.

ש"ב הרה"ג והרה"ח הוו"ח אי"א נו"נ וכו'
מהור"י שי' הלוי

שלום וברכה!

מוסג"פ מענה על פ"נ שנתקבל ע"י כת"ר שי' ומפני כמה סיבות
נתעכב המענה ע"ע, ואתו הסליחה.

ובמה שהעיר כת"ר במש"כ בדא"ח בכ"מ ומהם בלקו"ת (דברים לו,
ד. ושה"ש כד, א – בשם הבעש"ט, דברים עא, ד בסתם) הפי' בענין הבת
קול שמכרזת – דשומע המזל, (עיין כתר ש"ט, ח"א י"א א' בריש ח"ב,
ח"ב ל' סע"ב) וצ"ע שהלא הוא בשל"ה (רמ"ג, ב') בשם ס' חרדים.

אבל כ"כ בעצמו שוברו בצדו, כי הבעש"ט מבאר יותר משא"כ
בהנ"ל, ובהדרושים בלקו"ת נוגע הוספת הבעש"ט בעיקר, או עכ"פ
בטפל.

ויעויין תניא שער היחוד והאמונה רפ"א; ופי' הבעש"ט כו'
ובלקו"ת פ' אחרי: וכן הוא במדרש תהלים כו', וראה עד"ז בקונטרס
ח"י אלול ה'תש"ג שיחה ג'.

בברכה.

א'שדמ

מהור"י: מהר"ר ישעי' הורוויץ, וויניפּעג. אגרות נוספות אליו – לעיל ח"ג תכט, ובהנסמן בהערות שם.

אשמה

ב"ה, י"ב טבת, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

זה עתה קבלתי ידיעה מהרה"ג הרה"ח הו"ח אי"א נו"מ עוסק
בצ"צ וכו' מוה"ר יוסף שי' הלוי וויינבערג, אשר ביום ד' פ' ויגש תהי'
חתונת בתו הבכירה מרת ... תחי'.

ויהי רצון שתהי' בשעה טובה ומוצלחת ויבנו בית בישראל על
יסודי התורה והמצוה, ובטח ישתדל ויראה שיעזרו לו בזה גם אחרים
אשר בית בתו תחי' יהי' מואר מיט די ליכטיקע אידישע חסידישע
ליכט און ווארימקייט, ווי עס באדארף צו זיין א אידישע חסידישע
הויז.

ולכשאהי' על הציון הקי' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבגי"מ
זי"ע, אזכירם למזל טוב ובנין בית בישראל בנין עדי עד.

בטח יודע אשר הדרך היותר נכונה לפעול על זולתו, הוא על ידי זה
שמראים דוגמא בעצמו באופן סדר הנהגה בחיים, וכשרוצים לפעול
בהזולת טפח, צריך להוסיף אצל עצמו טפחיים, ואחשוב למותר לעוררו
אשר אם בנוגע לסתם ישראל כדאית השתדלות בזה ובפרט כשנוגע לבן
או לבת שאז אין ההורים נמנעים וחסים על כל יגיעה והשתדלות,
ובלבד להוסיף חוזק ואומץ בהבנין הנבנה ע"י בן או בת שיהי' על
יסודות חזקים ומוצקים, ובטוח אני שגם בזה הנה כבודו מצדו יעשה
כהנ"ל, וידוע מרז"ל שכאשר אדם מקדש עצמו (מקדש שני פירושים,
מאכען זיך הייליג, און מען שייט זיך אפ פון זאכען וואס ער האט
אנגעהאלטען ביז יעצט) מקדשין אותו הרבה מלמעלה.

אסיים מעין הפתיחה בברכת מזל טוב והוא ביחד עם זוגתו שיחיו
יראו אידישן נחת חסידישן נחת מבתו וחתנו אלו ומבתם השני' שיחיו.

בברכת מז"ט ובר' הנכונה.

נ"ב: אחשוב למותר לבקשו ע"ד סיוע בנוגע לשליחות הרה"ג
והרה"ח וכו' מוה"ר יוסף שי' הלוי וויינבערג, כי בודאי גם בל"ז משתדל
בזה כפי יכולתו.

א'שמו

ב"ה, ט"ז טבת תשי"ב

ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

איך בין געווען צופרידן צו הערן א גרוס פון אייער שול און מתפללים בכלל, און פון אייער באטייליגונג אין די פארשידענע טעטיקייטן וואס דער שווער דער רבי, כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, האט געגרינדעט און אנגעפירט. די דאזיקע טעטיגייטן ווערן אויך ווייטער אנגעפירט בע"ה, און ווי יעדע לעבעדיקע זאך, האלטן זיי אין איין וואקסן און פארברייטערן זיך. דערפאר בין איך אויך זיכער אז פון צייט צו צייט וועט אויך אייער באטייליגונג וואקסן.

א שול, א בית הכנסת, איז, ווי דער נאמען ווייזט אן, אן ארט וואס זאמלט צוזאמען און פאראייניקט כמה וכמה אידן, כן ירבו. זעלבסט-פארשטענדליך, זיינען פאראן צווישן זיי פארשידענע קאטעגאריעס מענטשן, אבער די זאך פון דער שול פאראייניקט זיי.

עס איז פאראן א פאראייניקונג פון מענטשן מצד אן אנדער סיבה אויך, ווי א געשעפטליכע שותפות. ס'איז אבער דא א גרונטליכער אונטערשייד צווישן דער פאראייניקונג און דער אויבנדערמאנטער.

בשעת מענטשן פאראייניקן זיך געשעפטליך, איז דאס ניט קיין אמת'ע פאראייניקונג, דערפאר וואס איין שותף גייט מיט דעם צווייטן כדי ער זאל דערפון האבן זיין אייגענעם בענעפיט. אין אנדערע ווערטער, ער זוכט אין יענעם דאס וואס ער אליין קען האבן נוצן; ער זוכט אין יענעם ניט יענעם נאר זיך. דערפאר פאסירט, אז ווען איינער פון זיי רעכנט, אז ער קען פון דעם צווייטן ניט האבן דעם ריכטיקן פערזענליכן ריוח, פאלט זיך פונאנדער די פאראייניקונג.

גרינטליך אונטערשיידן איז א פאראייניקונג אויפן יסוד פון תורה ומצוות בכלל, און א שול בפרט. דא פאראייניקן זיך אידן ניט צוליב פערזענליכן, גשמיות'דיקן ריוח, נאר כדי דורכצופירן אן ענין פון תורה

א'שמו

נכתבה לכמה בתי כנסת. נדפסה בלקו"ש חט"ז ע' 610.

קלז

אדמו"ר שליט"א

ומצוות, תפלה וצדקה. זיי פאראייניקט דער אלגעמיינער געדאנק צו טאן דעם אויבערשטנס רצון, וואס בכללות דריקט עס זיך אויס אין אהבת השם, אהבת התורה ואהבת ישראל. אזא פאראייניקונג קען אויך אנהאלטן אויף אלע מאל, פונקט ווי תורה ומצוות זיינען נצחיות'דיק.

איך שיק אייך מיין ברכה, אז אייער שול זאל זיין א אמת'ער בית-הכנסת, וואו אלע חברים און מתפללים זיינען פאראייניקט מיט דעם געדאנק פון „ויעשו כלם אגודה אחת לעשות רצונך בלבב שלם“. דאס עפענט אויך דעם וועג מקבל צו זיין דער אויבערשטנס ברכה, יעדער איינעם וואס ער דארף בבני חיי ומזונא רויחי.

בברכה.

א'שמו

ב"ה, טו"ב טבת, ה'תשי"ב
ברוקלין, נ. י.

הנהלת מוסדות חב"ד באה"ק ת"ו,
ד' עליהם יחיו

שלום וברכה!

במענה על שאלות בנוגע לחוות דעתי בחילוק התפקידים והבעלות של הנהלת מוסדות חב"ד באה"ק ת"ו, של אגודת חב"ד ושל המבקרים, אשר אודותיהם מדובר במכתבי הקודמים ... ליתר שאת הנני בזה עוה"פ, וזוהי דעתי בענין חילוק התפקידים הנ"ל:

א. כמו שכתבתי במכתבי הקודמים לאגו"ח, טוב ונכון אשר כל מוסד תהי' לו אוטונומיה שלו ויעמוד בקשר ישר לכאן, ואגו"ח לא תתערב בעניניהם הפנימיים של המוסדות.

ב. אגו"ח תייצג את המוסדות כלפי חוץ, בענינים שבהם להיות מוסדות חב"ד כגוש אחד, ולכן צריך שבהנהלת אגו"ח יהי' בא"כ מכל אחד מהמוסדות, ואמנם יש בהנהלה עתה בא"כ מכל מוסד ומוסד.

א'שמו

במכתבי הקודמים: דלעיל ארצא. ולפניו — לעיל ח"ד אסד.

תפקיד המבקרים הוא, כהוראת המלה, בקורת, היינו לבקר את עבודת הנהלת המוסדות ולעמוד בקישור ישר עם כאן ולהודיע מהנעשה בהמוסד. ולכן על הנהלת המוסד לתאר לפנייהם עבודתם, להראותם ספרי החשבונות וכו', אבל אין ביד המבקר ליתן פקודות, לשנות החלטות ההנהלה או להחליט דבר בהמוסד.

ד. מובן מעצמו שהן אגו"ח והן המבקרים רשאים להגיש הצעות להנהלת המוסד, ולא עוד אלא שמחוייבים בזה, אם מוצאים ענינים שאינם מתאימים למטרת המוסד או ענינים המקלקלים בכלל, אבל כל זה אינו אלא בתור הצעה.

ה. כתוצאה מכל הנ"ל, הנה האחריות בעד התפתחות כל מוסד ומוסד מוטלת על הנהלת המוסד, והיא היא שצריכה לנקוט בכל הצעדים הנחוצים לקיום המוסד והתפתחותו. וכן על המבקרים מוטלת האחריות לדעת כל פרטי עבודת המוסד, להציע על דבר תיקונים הנחוצים לפי דעתם (אך ורק בתור הצעה כנ"ל) ולהודיע לכאן אם נמצא איזה ענינים או פרטים המזיקים או שאינם מתאימים למוסד.

אקוה שאחרי כל הנ"ל אין כל מקום לספיקות ופירושים שאינם בדעתי, וכמו בנוגע למכתבי די"ג כסלו, בקשתי לכל המוסדות לאשר קבלת מכתבי זה, ושלוס על ישראל.

בברכה.

מ. שניאורסאהן

א'שמוז'

ב"ה, טו"ב טבת תשי"ב
ברוקלין, נ. י.

צו די אנטיילנעמער אין דער צוועלפטער יערליכער
חגיגה פון ישיבות תומכי-תמימים ליובאוויטש בארצות
הברית, ד' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בנועם באגריס איך און גיב א ברכה מקרב ולב צו אלע
אנטיילנעמער אין דער חגיגת ישיבות תומכי-תמימים ליובאוויטש
בארצות הברית וואס שוין מיט אייער אנוועזנהייט דא אליין - דריקט
איר אויס אייער וואונש און רצון צו האבן דעם גרויסן זכות פון געבן
און פארזעצן אייער הילף צום מרכז הישיבות תומכי-תמימים.

אלע אמעריקאנער אידן, וועלכע קוקן מיט אפענע אויגן און
ווארעמען אינטערעס אויף דעם אידישן מצב אין לאנד, אנערקענען
דעם אומבאשרייבליכן גרויסן אויפטו וואס כ"ק מו"ח אדמו"ר
זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע האט געלייטעט אין אמעריקע מיט זיין
ארבעט בכלל, און דורך זיינע ישיבות בפרט.

די שטארקע און טיפע ווירקונג וועלכע די ישיבות תומכי-תמימים
איבן אויס אויף דעם אמעריקאנער אידישן לעבן, און דער מוסטער פון
מסירת נפש פאר אידישקייט וואס די מחונכים פון דיזע ישיבות ווייזן
ארויס - איז אן אלגעמיינ אנערקענטער פאקט.

דער מרכז הישיבות לעבט איבער א שווערן מאטעריעלן קריזיס
וועלכער, ניט נאר באשוועריקט ער די העכסט נויטיקע אויסברייטערונג
פון די ישיבות, נאר ער שטעלט אויך, חלילה, אין געפאר די שוין
עקזיסטירנדע מוסדות.

ס'איז באוואוסט די גרויסקייט פון דער מצוה פון צדקה. אפט מאל
אבער מאכט מען חשבונות אויף באגרענצן די נתינת הצדקה מצד
פארשידענע טעמים.

א'שמוז'

די ישיבות תומכי תמימים מוז אנערקענט ווערן אז זיי זיינען פון די וויכטיקסטע פאקטארן, פון וועלכע ס'איז אפהענגיק דער קיום ניט נאר פון לימוד התורה ביראת שמים אליין – וואס דאס פאר זיך איז א עיקר און יסוד פון קיום עם ישראל – נאר אויך פון אידישן פרטיות-דיקן און געזעלשאפטליכן לעבן, וועלכע מוזן באאיינפלוסט ווערן פון רוח היהדות והתורה. בא פראבלעמען פון אזא לעבנסוויכטיקייט פאלן אפ די טעמים פון באגרענצונגען און אויסרעכנונגען אין דער הילף וועלכע מוז אומבאדינגט געגעבן ווערן.

איך האף און וויל זיכער זיין, אז איר אלע, פריינט פון די ישיבות תומכי תמימים, וועט מאכן די גרעסטע אנשטרענונג און געבן די מאקסימום הילף, כדי צו דעקן די דעפיציטן פון מרכז הישיבות תומכי-תמימים און געבן די מעגלעכקייט אנצוגיין ווייטער מיט זייער ארבעט.

דער אויבערשטער בלייבט ניט קיין בעל-חוב, און זיכער וועט ער אלעמען, וועלכע וועלן ערפילן זייער חוב, העלפן אין אלעס וואס זיי דארפן.

איך פארענדיק מיין ווענדונג מיט דברי הרב, הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, אין זיין לעצטן בריוו צו די אנטייל-נעמער פון דעם יערליכן דינער פון ישיבות תומכי-תמימים ליובאוויטש אין יאר השי"ת, וזה לשונו (איבערזעצט אין אידיש):

השי"ת זאל שטארקן אייער אלעמענס געזונט און געבן אייך אלעמען גוטע פרנסה בהרחבה, און מיר אלע און אונזערע בני בית יחיו זאלן זוכה זיין בהרמת קרן התורה וקרן ישראל סבא ולגאולה קרובה דורך משיח צדקנו, ער זאל אונז פירן קוממיות לארצנו הקדושה בב"א.

בברכה

מ. שניאורסאהן

א'שמח

ב"ה, י"ז טבת, תשי"ב
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ וכו'
מוהר"ר [שניאור זלמן] שי

שלום וברכה!

... כפי הידיעה שקבלתי מהרה"ח הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מוה"ר בנימין שי גאראדעצקי, הנה כת"ר שי כבר קיבל הרשיון
לנסיעת מרוקה, ומצטער הנני שמתעכב הענין כ"כ, בה בשעה אשר בכל
יום ויום יש לפעול שם גדולות ונצורות, והרי ידוע אשר ימים יוצרו ולו
אחד בהם, לו בוואו ולא באל"ף, אשר הענין בזה הוא, שצ"ל בכל יום
עבודה, וכל יום ההולך ואין משתמשים בו כדבעי, הרי זה אבידה
שאינה חוזרת, כי בכל זמן וזמן מהימים הבאים אחריהם, צריך
למלאות בתוכיות שלו, ואין מקום פנוי לתוכיות של ימים הקודמים.
זהו בהנוגע לחשבון עצמו, ובנוגע לזולתו הנה בני ובנות ישראל אשר
במרוקה שיכולים הם לקבל השפעת טובה ברוחניות במשך ימים אלו,
הנה הם אינם אשמים כלל ואינם מחוייבים לסבול כלל וכלל מכל
הפוליטיקעס בענינים הפרטים של זה שיכול הי' להשפיע להם או
שיכולים היו להשפיע על ידו המצטרך להם, ולא לדרשא קאתינא כ"א
בנוגע אל הפועל וכידוע מאמר הזהר עשי' לעילא.

ד) במ"ש בנוגע להגלמודיות (עלענדקייט) במרוקה, הנה גם שם
נמצא מושב גדול של יהודים – כן ירבו – וגם שם נמצא הקב"ה בכבודו
ובעצמו, ותקותי אשר במשך זמן לא רחוק, יבואו לשם עוד משפחות
מאנ"ש שיחיו, ואפשר וקרוב הדבר שימצא שם עבודה גם בשביל זוגתו
תחי', כמובן אשר לא על היום כולו, אבל כשיהי' כבר על אתר, אקוה
שימצא אופן שגם היא תסייע בעבודה, וכמו שכתב לי אשר גם בהיותו
במארסעל סייעה אותו היא בעבודתו הוא.

א'שמח

חלקה נדפס בלקי"ש חכ"ג ע' 457, והושלמה ע"פ העתק המזכירות.
מוה"ר שניאור זלמן שי: טאובל.
במארסעל: ראה לעיל ח"ד אגרת תרז.

אקוה להתבשר ממנו בשו"ט מבריאותו הוא, ומבריאות זוגתו תחי' בגשמיות וגם בשו"ט בכל הנ"ל.

בברכה.

א'שמת

ב"ה, י"ז טבת, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

... מ"ש במכתבו בנוגע לעצמו שלומד עם איזה נערים, ומבקש ברכה, הנה יה"ר מהשי"ת שיצליח בהם בכל הפרטים ויגדלו להיות חסידים יר"ש ולומדים, אבל בכלל תמיהני עליו, וכמו שכתבתי לו מכבר שמתפלא הנני ע"ז שעזב את מקומו – ותקותי שזהו רק לפי שעה – בכרם חב"ד, בה בשעה שיש עבודה ברשות חב"ד ובפרט לאלו שיש בידם לפעול בשדה החינוך.

קשה הדבר להורות באצבע בריחוק מקום כ"כ באיזה אופן פרטי עליו לחזור ולחשתתף בעבודת חב"ד ובפרט במקצוע החינוך שלו, אבל בטח על אתר הנה אם רק יתבונן, ובהגברת הצורה ימצא בנקל אופן שיוכל להמשיך בפעולות במקצוע זה, וכהבטחת נשיאינו רבוה"ק הרי בטח יהי זה בהצלחה ויוכל לבשרני בשו"ט.

בברכה.

אישנ

ב"ה, י"ז טבת, תשי"ב
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ וכו' מוה"ר יעקב שי' שו"ב

שלום וברכה!

ת"ח בעד המברק לחג החגים הוא י"ט כסלו, ומוסג"פ העתק מכ' כללי בקשר עם החג הזה.

מובטחני שבקשר עם בואו של הרה"ג הרה"ח הו"ח אי"א עוסק בצ"צ וכו' מוה"ר מרדכי שי' הכהן למחנם, הנה מתחזק גם הוא בפעולותיו הטובות להשפיע על סביבתו לקרב את לבם לנר מצוה ותורה אור ומאור שבתורה זוהי תורת החסידות.

וע"פ מ"ש בתו"כ ר"פ בחקותי, הובא בפרש"י עה"ת שם, הנה כשמספר העובדים נתרבה בכפלים, הרי העבודה ופעולת המצות נגדלים יותר מאשר פי שנים, כי אינו דומה מועטים העושים למרובים העושים, ואקוה לבשו"ט בזה.

בברכה.

אישנ

מוה"ר יעקב שי' גנזבורג, מילנו.
מוה"ר מרדכי: פרלוב, ראה אגרת שלאח"ז.

א'שנא

ב"ה, י"ז טבת, תשי"ב
ברוקלין.

הרה"ג הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ וכו'
מוה"ר [מרדכי] שי' הכהן

שלום וברכה!

קבלתי מכתבו מו' טבת וכן הקודם לו, אשר בו מודיע, כי נסתדר בעיר [מילאן], וכבר הצליח בעסקנות הצבורית בענין שיעור לימוד ברבים, וכן עשה ג"כ התחלה - אף כי, לע"ע, מצער היא - בנוגע לענין המקוה. ונצטערתי במאד על מה שמתעכב הדבר, וכידוע שענין טהרת המשפחה, הרי אין זה ענין ומצוה פרטית, כ"א נוגע למהות וחיי הילדים הנולדים, וכן ג"כ משפיע על מהות וציור הכללי של הבעל ואשתו, וכמבואר בכמה ספרים בנגלה וגם בנסתר. וידוע ג"כ מה שפסקו אפילו האחרונים, וגם מבין העולמי"שע אשר מותר למכור בית הכנסת בשביל לסדר ענין של מקוה. ועיין ג"כ בתו"ט סוף מס' יומא על המשנה: אשריכם ישראל לפני מי אתם מיטהרים כו' מקוה ישראל ה', מה מקוה מטהר את הטמאים אף הקב"ה מטהר את ישראל. והביאורים בזה אך למותר, ולא באתי אלא לזרז על הענין, כציווי רז"ל בספרא ר"פ צו, וגם שיהי' לו אמתלא ומבוא בכדי לזרז עוה"פ את הבע"ב שלו המתעסקים לעשות את כל הצריך בענין זה בהקדם.

ב) כן בטח מתעסק במרץ הראוי בענין החינוך, אשר כפי ידיעותי זה מזמן, הנה יש בזה כר נרחב בעירו, והתנגדות קטנה ביותר לפי ערך. ואם חזקה לתעמולה שאינה חוזרת ריקם, הרי עאכ"כ לפעולות ממשיות ובמרץ גדול. ובל"ס אשר הו"ח אי"א הרה"ח מוה"ר יעקב שי' שו"ב יסייע בידו עד כמה שאפשר...

(י' עין יצחק - תאו"ח ס"ג.

א'שנא

חלקה ג' דפס בלקויש חי' ע' 477, והושלמה ע"פ צילום האגרת.
מוה"ר מרדכי: פרלוב.
מוה"ר יעקב: גנזבורג.

קמה

אדמו"ר שליט"א

(ד) ת"ח בעד המברק מהתועדותם בחג י"ט כסלו העבר, ומוסג"פ העתק מכ' כללי בקשר עם חג החגים הוא יום י"ט כסלו, ומטובו להודיע תוכנו להתועדים.

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש ופ"ש,

מ. שניאורסאהן

א'שנב

ב"ה, י"ז טבת, תשי"ב
ברוקלין.

איך האב ערהאלטן דיין פ"נ פאר דיין מוטער ... תחי'.

מען דארף זיין שטארק אין בטחון בהשם יתברך אז ער וועט העלפן אז איר געזונט זאל בעסער ווערן און מען דארף זעהען אז זי זאל זיין אונטער דער אויפזיכט פון דאקטורים וואס אויב זי איז אין א האספיטאל איז דאס זיכער אזוי. און פון צייט צו צייט דארפמען פרעגן וואס טוט זיך מיט איר וואס אט דער פרעגן אליין ווירקט אויף די האספיטאל מענשען זעהענדיג אז מען אינטערעסירט זיך וועגען איר צו פארבעסערען זייער באציאונג צו איר.

און אלעס א זון דארפסטו זיין אפגעהיט אין די דריי שיעורים וואס כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע האט מתקן געווען וואס דאס איז אין חומש תהלים און תניא און אויך זאגן אלע טאג פינף קאפיטלעך תהלים על הסדר ספעציעל פאר דעם געזונט פון דיין מוטער תחי' און השם יתברך זאל העלפן אז דו זאלסט קענען אנזאגען בקרוב אז דער געזונט פון דיין מוטער איז בעסער און גייט וואס ווייטער בעסער און בעסער.

בברכה לתלמוד תורה ביראת שמים.

א'שנב

נדפסה בלקו"ש חט"ז ע' 588, והושלמה ע"פ העתקה.

א'שנג

ב"ה, י"ז טבת, תשי"ב
ברוקלין.

מר מאיר שי' פידעליס

שלום וברכה!

ע"י הרה"ח וו"ח אי"א עוסק בצ"צ וכו' מוה"ר שניאור זלמן שי'
טאובעל קבלתי פ"ש ממנו, שכותב לי שהוא מכרו, ומזמן לזמן מתקרב
אליו.

בטוח הנני שמשתמש הוא בהשפעתו הטובה על קרוביו, והשי"ת
אינו נשאר בעל חוב, וכשרואה השם יתברך שעושים טובה ליהודי, הן
קרוב או רחוק, טובה בגשמיות או טובה ברוחניות, הנה מוסיף ברכתו
לעושה הטובה כמה פעמים ככה.

אחשוב כי בודאי שמע מהרה"ח הו"ח וכו' מוהר"ש זלמן שי'
טאובעל, על דבר החג י"ט כסלו, בכל זאת הנה מוסגר פה חוברת שבה
מבואר תוכן החג וחושב הנני שישתמש בה לא רק לעצמו כי אם להכיר
בזה את הקרובים אלו שידעו גם הם מענין החג החגים הזה, הוא י"ט
כסלו.

אקוה לקבל ממנו בשורות טובות בגשמיות וברוחניות, ואסיים
בברכה.

המחכה לבשורות טובות מהסתדרותו.

יכולים לכתוב לי גם בצרפתית.

א'שנג

נדפסה בלקו"ש חכ"ג ע' 534, והושלמה ע"ס העתקה.

קמז

אדמו"ר שליט"א

א'שנ"ג

ב"ה, י"ח טבת, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

קבלתי מכתבו פ"נ בעד בתו וחתנו, להפקד בזש"ק, וכשאהי' על
הציון הקי' של כ"ק מו"נח] אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, אקראהו.

כותב בסיום מכתבו, „ואני אפזר אי"ה הרבה כסף עבור ישיבת
תומכי תמימים דליובאוויטש כשיפקדנו“, הנה לא ישר בעיני כתבו זה,
כי למה לו להכנס בתנאים עם הקב"ה, וידוע מרז"ל הנותן סלע לצדקה
בשביל כו', ה"ז צדיק גמור, אבל בכ"ז לא נמצא בדבריהם תנאי שיתנו
לאחר שתתמלא הבקשה, ובודאי גם מעצמו מבין שכשיש שאלה, מי
הוא הבטוח יותר, הרי בודאי הקב"ה הוא הנאמן בתכלית וג"כ הכל
יכול.

אתענין לדעת מהקביעות עתים שלו בתורת הנגלה ותורת
החסידות, ובטח זהיר ג"כ באמירת תהלים בכל יום.

בברכה.

א'שנ"ד

ב"ה, י"ח טבת, תשי"ב
ברוקלין, נ. י.

הרה"ג הרה"ח הו"ח אי"א נו"מ צמ"ס עוסק בצ"צ
באמונה כו' וכו' מוה"ר שלמה יוסף שי

שלום וברכה!

... לע"ע לא נתקבלו כרכי האנציקלופדי' ששלח כת"ר שי אלי,

א'שנ"ד

מוה"ר שלמה יוסף: זין. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ד תתיג, ובהנסמן בהערות שם. לקמן א'תסג.

ובינתים בטח הגיעו לידו הפסקי דינים וכן כרכי השדי חמד ששלחום מכאן ...

מה שכותב כת"ר שי' בענין הזהירות כו' וזמני עבודתי כאן, הנה ע"פ הרוב אין הדבר תלוי ביד, ומה אוכל אני לעשות, ולקמץ עוד מחזמן אי אפשר, כי בלא"ה כולם באים בטענה על עכוב המענה שלי אליהם, על מה שאין מדפיסים ומו"ל מאמרים ושיחות, למה אין כסף בקופה, מפני מה אין לי עוזרים כו' וכו' וכמובן הטענות הם אלי, ויה"ר מהשי"ת שיהי' הכל לטובה והכחות והזמן ינצלו על ענינים של ערך ...

בברכה לבריאות הנכונה ולהצלחה בעבודתו.

ומענינא: ברמב"ם רפ"ד דעות לפענ"ד שבדפוסים נשמטה תיבה וצ"ל: מדרכי עבודת השם הוא. וכ"מ שם ספ"ג ג"כ.

נ"ב: מוסג"פ העתק מכ' כללי לי"ט כסלו, ותקותי שיעניין את כת"ר שי'.

זה מזמן ששאלתי את הרב הראשי שי' אם עשו איזה תיקון בכדי שיוכלו לנסוע בהספינות היהודיות, כיון שהם נוסעים גם בש"ק, ועדיין לא קבלתי מענה, ואולי ידוע לכת"ר שי' אם נעשה איזה תיקון בזה, כי לפעמים פונים אלי בשאלה אודות זה.

א'שנה

ב"ה, י"ח טבת, תשי"ב
ברוקלין.

הרה"ח הוו"ח אי"א נו"מ עוסק בצ"צ וכו'
מוה"ר חיים הלל שי'

שלום וברכה!

במענה על מכתבו עם הפ"ג, שנולדה לו בת למזל טוב, ונקראה

מדרכי עבודת השם: ראה גם לקריש ח"ב ע' 531 (בהוצ' החדשה). ח"ג ע' 806.
ששאלתי: לעיל אגרת א'שכ.

א'שנה

חלקה נדפס בלקריש חכ"ב ע' 399, והושלמה ע"פ העתק המזכירות.
מוה"ר חיים הלל: איזמוב. אגרת נוספות אליו — לעיל ח"ד איז.

שמה בישראל אסתר הדסה תחי', הנני בזה להביע ברכתי ברכת מזל טוב ויגדלה ביחד עם זוגתו תחי' לתורה לחופה ולמעשים טובים מתוך מנוחת הנפש ומנוחת הגוף.

וידוע מכ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע אשר מנהגנו הוא לומר גם בלידת בת **לתורה** לחופה ולמעש"ט, ע"פ מרז"ל (ברכות יז, א) נשים במאי זכיין, באקרוי' כו' באתנוי' כו' ונטרין כו'.

שמחתי לקרות במכ' שמעורר את ההורים שמפני כמה סיבות לא יכלו למול את בניהם, ע"ד נחיצות ענין זה וגם הצליח בזה, ומ"ש שיש לו איזה שאלות בענין המילה, כיון שלא יהי' מנין וכו' הרי יפנה לרבני אנ"ש אשר במחנו ויספר להם פרטי המצב כידוע להם על אתר, ויורוהו הם את אשר עליו לעשות. – ועיין שו"ע יו"ד סרס"ה ס"ו.

ובמענה על שאלתו בענין הלימוד עם התלמידים, כיון שרק זמן קצר לומדים, מה טוב יותר אם להתפלל עמהם או ללמוד חומש וכיו"ב, הנה בכלל תלמידים אלו הם רובם ככולם קודם בר מצוה, וא"כ צריך להשתדל ללמוד עמהם ענינים של פועל, היינו דינים הצריכים להם וכן להעמידם על רגליהם בענין לימוד חומש וכיו"ב, ובאופן לימוד הדינים נכנס ג"כ הבפ"מ שבזה, היינו אופן המעשי (די פראקטיקע) שלכן צריך להתפלל ג"כ עמהם בכל יום באופן שיתרגלו הן בק"ש ושמו"ע, ברכות השחר, וברכות הנהנין וכיו"ב.

מוסג"פ מכ' כללי בקשר עם חג החגים הוא י"ט כסלו, ובטח יפרסמנו באופן המתאים.

בברכת הצלחה בע' ובעניניו הפרטים.

א'שנו

ב"ה, י"ח טבת, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

... אין המשך פון אונזער טעלעפאנישען שמועס, האב איך געפילט אז בא אייך האט זיך ניט אפגעלייגט בנוגע צו געזונט בכלל, און בפרט אויף צו טועם זיין מזונות פארן דאוונען, בין איך דא מעתיק א ווארט פון בעל שם טוב הקדוש, געדרוקט אין כתר שם טוב, און זיכער ווייסט איר דאס וואס מיין שווער כ"ק אדמו"ר זצוקללה"ה האט געזאגט ביי די לעצטע פארבריינגענס, אז א חסיד דארף לערנען דעם כתר שם טוב און דעם אור תורה פון דעם מעזריטשער מגיד.

אין כתר שם טוב חלק א' דף י"ז, (פון דעם דרוק וואס איך האב) שטייט: „כאשר גופו חולה גם נשמתו נחלשה ואינו יכול להתפלל כראוי אעפ"י שהוא נקי מעבירות לכך צריך האדם לשמור בריאות גופו מאד“.

בברכה לבריאות הנכונה, ושיוכל לבשר בשורות טובות און זיכער געדיינקט איר אויך וועגן דעם וואס מיר האבען גערעט, צו ווענדען זיך צו די חברה ספרדים אין אייער שטאט פאר הילף צו אונזער ארבעט אין מאראקא.

א'שנז

ב"ה, י"ח טבת, תשי"ב
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נר"מ וכו'
מוה"ר אברהם סענדער שי

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו ... כן תודתי נתונה בזה בעד תשורתו

א'שנז

מוה"ר אברהם סענדער: נעמצאוי. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ב שטו, ובהנסמן בהערות שם.

קנא

אדמו"ר שליט"א

רשימת התלמידים התמימים אשר למדו בליובאוויטש עד שנת עת"ר,
כי זה מזמן רב שהנני מחפש את זה וכיוון לדעתי, ות"ח ת"ח.

ובענין זה הנה כדאי הי' הדבר, אם הי' רושם זמני למודו שלו
בתו"ת בדיוק האפשרי, וכן זמני הלימוד מכיריו מאלו הידועים לו.

הערתו מ"ש בענין האיכות וכמות ממרז"ל שהקב"ה פייס דעת
הירח ע"י שריבה צבאה, לדעתי ישרה היא אף שבכגון אלו יש לחלק בין
ענין לענין, אבל בכ"ז צד השוה יש ביניהם (ועדמ"ש בתוד"ה כולוהו
סוכה ד:): והערה יפה היא.

מוסג"פ העתק מכ' כללי מזאת חנוכה, ואסיים בברכה לכת"ר שי'
והצלחה בהקביעות עתים שלו אשר מקום חשוב בהם קביעות עתים
גם כן בלימוד הדא"ח, ובנגיעתי בענין זה עוד הפעם באתי לעוררו ע"ד
השתדלות הראוי ומתאימה לחזק את ... שי' בלימודו בדא"ח.

בברכה.

א'שנח

ב"ה, י"ט טבת, ה'תשי"ב
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג והרה"ח וו"ח אי"א נו"מ וכו' מהור"א שי'

שלום וברכה!

קבלתי מכתבו מיום י"ד וכ"ז כסלו, ות"ח ת"ח על כתבו בפרטיות
ע"ד הענינים ...

הנה כמה פעמים דברוני, הן עם כת"ר והן עם עוד מהנהלת אגו"ח,
על דבר הנחיצות **חכי גדולה** שיהיו מוסדות חינוך תחת כנפי אגו"ח
נוסף על הישיבות הקיימות, ואמרתי ג"כ לכת"ר בהיותו פה, שבטוח
אני שמכמה טעמים יסייעו בזה באי-כח המפלגות הדתיות באה"ק ת"ו,
ובאופן רשמי הרי יש זרם בלתי זרמי שעל שמו יוכלו להקרא כל

א'שנח

מהור"א: קרסיק, אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ד אימו. איס. לקמן איתק.

מוסדות אלו, וזה נוגע להפועל ממש, כי יש האפשריות, זה מכמה זמן, להכניס מוסדות דתיים לרשותנו שאין מסכימים עדיין ללימוד החסידות וכיו"ב, ומהם חלק מהתלמוד תורות והחדרים המתייסדים על ידי פעילי המחנות ...

יש לקוות אשר בעתיד הקרוב הנה סו"ס יהיו תוצאות גם מעבודת הקאאדינייטיניג קאמיטי, ואם גם לזמן ההוא לא תהי' אפשריות למוסדות חינוך ברשותנו קבועים בזרם בלתי זרמי, יגרום זה ג"כ להפסד שאיני יודע אם אפשר יהי' לתקן עוד אח"כ.

בבקשה לפרסם מכתבי כללי הנ"ל בין הנהלות המוסדות חב"ד, ולהודיעני [חות ד]עתו באופן בלתי רשמי אדותיו.

בברכה לבריאות הנכונה לו ולזוגי שיחיו,

מ. שניאורסאהן

א'שנט

ב"ה, כ"ג טבת, תשי"ב
ברוקלין.

הנהלת אגודת חב"ד באה"ק תובב"א, ד' עליהם יחיו

שלום וברכה!

... נודעתי במקרה (אבל ידועה שיטת הבעש"ט שהכל בהשגחה פרטית) שמחלקת התרבות והחינוך באה"ק ת"ו קבלה מאות אלפים ספרים משלל הנאצים ימ"ש, וכבר נתקבלו ספרים אלו באה"ק ת"ו ועתה מחפשים הם אחרי שמות הבעלים. וכן בדעת משרד הדתות לחלק חלק מספרים הנ"ל – ובפרט אלו השייכים לדת – בין הישיבות והמוסדות שבאה"ק ת"ו. וכנראה שהידיעה אמיתית היא, כיון שמביאים בזה כמה פרטים. ולכן הצעתי שבהקדם היותר אפשרי, יעריכו בקשה ודרישה בשתים: א) אולי אפשר לברר אם ישנם שם מספרי של כ"ק מו"ח אדמו"ר. ב) לדרוש שמספרים הנ"ל יתנו חלק מסויים וחשוב בשביל הישיבות שלנו באה"ק ת"ו כישיבת לוד ותו"א. ואולי אפשר ג"כ להוסיף את הישיבה בהכפר ות"א אם נותנים ג"כ לישיבות כאלו. מובן שבאם ימצאו שם ספרים מספרית כ"ק מו"ח

אדמו"ר צריך לקבלם ולשלחם לכאן. ו בנוגע לספרים בשביל הישיבות, הנה מלבד ענין ענין הדבר מצד עצמו, מוכרח הוא שבכל ענינים כאלו, ידעו כל המוסדות והמשרדים שעליהם לתת חלק מסויים למוסדות ליובאוויטש אשר באה"ק ת"ו.

ה) נא ונא – בנוגע על להבא לא לסמוך ע"ז שג'דע לי במקרה (ולו גם ע"י השגחה פרטית) על דבר ענינים כנ"ל, אלא שאחד מועד אגו"ח יתענין בנוגע ענינים כאלו והדומה (ובודאי צריכים באווארענען, שלא תהי' קדירה דבי שותפי). ויודיע לכאן בהקדם ביותר אפשרי.

ו) ביקר אצלי הו"ח אי"א וכו' מוה"ר ארי' ליב שי' געלמאן, וכפי דברו הנה בעוד ג"ד שבועות יהי' חזרה באה"ק ת"ו, ומהראוי הוא להכין לזמן ההוא תכנית פרטית מה שיש לדרוש ממנו בתור יו"ר מהקומיטה של קאארדינאציע באה"ק ת"ו, והוא בהמשך להתזכיר אשר הגישו לו לפני איזה זמן בדרישת מוסדותינו באה"ק ת"ו (שזה עשה עליו רושם טוב והודיע גם לכאן ע"ז, שחב"ד היו היחידים ששמעו מהם דברים מפורטים בנוגע לעבודה). דרשתי ממנו, בנוגע אל הפועל, שתיכף כשיתקבל הכסף לא יעכב את זה ויתנו לחב"ד את האפשרויות להתחיל בפעולות ממשיות. כמובן לא הי' יכול לענות לי בהן ברור, כיון שסוכ"ס גם על המזרחי לקבל עזרה בזה, אבל אם ידרשו פעם שתיים ושלש, ובפנימיות הנה גם הוא רצונו בזה, אפשר לסמוך על סיוע שלו בזה, ואז יש לקוות להקדם הקבלה וגם לקבל סכום יותר גדול. כמובן – הפועל בזה יהי' תלוי בזמן שילוח הכסף מכאן (כשיהי' פרטים בזה אודיעכם) אבל בכ"א כל ההכנות בזה, והיינו גם דחיקה (דרוק) על מר געלמאן, נכון לעשות במוקדם.

ז) נודעתי אשר הישיבות והת"ת באה"ק ת"ו יכולים לקבל עזר בשלשה אופנים: מועד הישיבות, משרד הדתות, ומשרד הסעד. ונא להודיעני הפרטים בזה, ע"ד כאו"א מהמוסדות אם מקבלים מהנ"ל וכמה מכאו"א, וכן אם אפשר בזה לעשות עוד מכאן....

המחכה למענה על כל הנ"ל וגם על מכתביי הקודמים ויפה שעה אחת קודם, ות"ח מראש.

בברכת הצלחה בעבוה"ק.

מ. שניאורסאהן

א'שס

ב"ה, כ"ג טבת, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

קבלתי הפ"נ – בלי הוראת זמן כתיבתו – שכותב שאצלו נחלשה
הראי' מכמו שהיתה, והרופא מומחה, לא נתן לו לע"ע מאומה לזה.

נכון הוא שהי' שיכנוס לרופא אחר מומחה, שע"פ התורה צריכים
להתנהג גם בדרך הטבע, וחוץ מזה הצעתי שישתתף בשיעורי תורה
הנלמדים ברבים, וגם יראה ללמוד או לומר לכל הפחות שורות אחדות
מספר התניא וספר הזהר, ואקוה שיוכל לבשר בשו"ט שהולך וטוב מצב
הראי' שלו.

בברכה.

א'שסא

ב"ה, כ"ג טבת, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

קבלתי מכתבו מח"י טבת וכן הקודם לו והפ"נ המוסג"ב, קראתיו
על הציון של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, ובל"ס אשר
יעורר ר"ר עליו לבריאות הנכונה.

מ"ש שאפשר גרם אי נחת במכ' הקודם, במ"ש שאינו שבע רצון
מנוסח המענה – הנה ח"ו אין כאן אי נחת רוח כלל וכלל, אבל הי' בזה
מעין של נפילת רוח, כי כוונתי בהמענה שלי הי' ההיפך מפירושו בו,
וכמ"ש בפירוש אבל גדול כח הבטחת צדיקים וכו' היינו שברור הי'
אצלי שהבטחות הצדיקים סוכ"ס מוכרח הדבר שיתקיימו ובמילא לא

א'שס

הראי' . . . התניא: ראה לקמן אגרת א'שפח.

הי' עליו אלא לפסוק בעצמו – אפ' פסקינען בא זיך – בהחלט הגמור – אשר כלשון הרב רי"מ ז"ל מפאלטאווע – אזוי אזוי איז דער ענין, אבל כיון שפירש הנוסח שלי להיפך, הנה גם אני נבוכ' הנני בזה, כי איני יודע מה לענות לו עוד, וכידוע פתגם כ"ק אדמו"ר מוהר"ש נ"ע, אז אותיות גיט יחידה שבנפש, ופתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר, אז אמאל ענטפערט מען וואס עס ענטפערט זיך אליין, ופתגם החסידים, אשר המענה המתקבל לאיש פלוני, פירושו תלוי במדה ידועה ווי אזוי דער מקבל איז דאס מפרש, ובפרט אם המקבל הוא בעל צורה ועומד על דעתו ע"ד דאיתא במשנה (ריש הוריות), זה הכלל התולה בעצמו כו', ובכ"א מה שכותב במכ' בבקשת סליחה הנה אין מקום לזה כלל וכלל, ופשיטא שאין כאן מקום לענין של דיחוי ח"ו וח"ו, ואם שללו ענין הדיחוי בכל הזמנים הרי בפרט בימינו אלה עקבתא דמשיחא דמטי רגלין ברגלין אשר הקירוב וההתאחדות – וכפתגם הצ"צ – בא חסידים איז מיט זייער אחדות וועלן זיי גיין אנקעגען משיח.

נהניתי להנדע ע"י הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ וכו' מוה"ר בן ציון שי' שם טוב, ע"ד לימודו של כת"ר שי' ברבים, וגם הנ"ל התאונן לפני שנראה בכת"ר שי' איזה נפילת רוח, ונא ונא להתבונן בעצמו את גודל הענין שנמסר על ידנו, מנשיאנו זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע ובמילא מי ידמה ומי ישוה לנו, כיון שעל שכמנו מוטלת שליחות כזו, והוא כעין דמיון וכו' למה שאומר רשב"י אנא סימנא בעלמא ומבואר הענין בדא"ח, שכיון שלא הי' מציאות בפ"ע הרי יכול הי' לאמר מפני שזהו לא הוא כ"א האדון, ראיתי בני עלי' והם מועטים וכו' ואף כי מי הוא זה אשר ערב לבו, אבל מצד זה שבכל חסיד יש כחו של הרבי, במילא עכ"פ בהעלם הנהו כמו שצ"ל ובחסיד הנהו העלם שישנו במציאות ולא עוד אלא שקרוב הוא אל הגילוי, במילא לא יחסר די ברייטקייט, ורק לבקש מהקב"ה להשתמש בזה (אויסניצען דאס) ווי מען דארף און אויף וואס מען דארף ובפרט בענין הלימוד דתורה, וכידוע הנפ"מ בין תורה לתפלה, אשר בתפלה ובפרט תפלת ימי החול הוא ממטה למעלה ומן המיצר, ובתורה ובפרט בתורת הדא"ח אילנא דחיי הוא מלמעלה למטה און מיט א ברייטקייט.

בברכה לבריאות הנכונה ולשמוע בשו"ט תכה"י בכלל ומבריאותו בפרט.

מוסג"פ מכ' הכללי בקשר עם חג החגים הוא יום י"ט כסלו.

א'שסב

ב"ה, כ"ז טבת, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

איך האב ערהאלטען אייער בריף פון כ"ד טבת, אין וועלכען איר באשרייבט אייער לאגע, און אז איר האט געזעהען דעם רעפארט פון דעם דאקטאר און ווי דאס האט געווינקט אויף אייך, און ווי איר מאלט זיך אויס די צוקונפט און דערפאר זאגט איר תהלים און בעט בא השי"ת, און פרעגט מיין מיינונג:

ענטפער:

דאס וואס איר זאגט תהלים און בעט דעם רבוננו של עולם, דאס איז געוויס גוט, וויילע ער ברוך הוא איז דער בעל הבית אויף דער גאנצער וועלט און אויף יעדער מענשן מיט אלע זיינע איינצעלהייטען, אבער דאס וואס איר שרייבט אז איר האט זיך אריינגעטראכט אין דעם רעפארט פון דעם ד"ר, און מאלט זיך אויס די צוקונפט, בין איך ניט איינפארשטאנען מיט אייך, וויילע דאס געהערט ניט אן צו אייך לגמרי, און ניט אויף דעם זייט איר באשאפען געווארען.

הרה"ג וכו' מוה"ר דוב יהודא שי' שחט, שרייבט מיר, אז איר זייט א איד א בעל תורה ומצות, במילא איז דאך זיכער, אז איר גלויבט, אז השם יתברך איז דער אדון עולם - דער בעל הבית פון דער וועלט - און מיר זעהען אפילו אין מענשליכע בעליבתישקייט, ווען מען איז א גוטער בעל הבית, אז אלעס איז בא עם פאנאנדערגעטיילט, אז איינס זאל ניט מישען דאס אנדערע, און יעדער טייל פון דער בעליבתישקייט זאל דינען צו דעם צוועק, אויף וואס דאס איז געמאכט געווארען און אויב עס איז ריכטיג אזוי בא א מענשן וועלכער איז באגרעניצט אין אלע זיינע ענינים, און קאן במילא צייטענווייז מאכען אויך א טעות, איז מכל שכן וקל וחומר אז עס איז זיכער אזוי אין דעם רבש"ע בעל הבתישקייט, אז יעדער זאך וואו עס געפינט זיך, דארף ערפילען איר ציעל און שלימות - פארפאלקאמונג - אין איר שליחות, און אז מען חאפט אן צו טאן א אנדער ענין, איז פראן אין דעם צוויי חסרונות (א) ווי באלד דאס איז ניט צוגעפאסט צו איר ענין, מאכט דאס נאר קאליע

א'שסב

שייך לקמן לאחר אגרת א'שעא ונכנס כאן מפני טעות טכנית.

– מקלקל – ב) דאס ציט אפ – ווענדעט אפ – פון צו ערפילען די שליחות אויף וועלכע זי איז באמת באשטימט.

און דאס אלעס אויבען געזאגטע, איז אויך אננעמבאר אין אייער ענין, צוליב פילע אורזאכען, וועלכע זיינען געוויס בהשגחה פרטית, איז אייער פראפעסיע, ניט קיין מעדיקער, און זייט ערצויגען געווארען אלס איד א שומר תורה ומצוה, ווייסען מיר פון דעם צוויי זאכען, אז א) מעדיצין זאכען, איז ניט אייער שליחות פון השי"ת אויף דער וועלט, ב) אז אפהיטען תורה ומצוה, וואס אין דעם איז אויך אריינגענומען די מצוה פון ואהבת לרעך כמוך, הוכח תוכיח וכו' און אויך ווי עס שטייט אין דעם ספר תנא דבי אליהו, כי תראה ערום וכסיתו, אז מען זעהט א אידען א נאקעטען פון תורה ומצוה, דארפמען זיך משתדל זיין צו באקליידען אים מיט תורה ומצוה, אז אט דאס איז אייער ציעל, און שליחות צו וועלכער איר זייט באשאפען געווארען.

פון דעם איז פארשטענדליך, אז ווען איר וועט זאגען השערות און דיעות אין חכמת הרפואה, איז ערשטענס ווענדעט דאס אייך אפ פון צו אויספירען אייער שליחות צו וועלכער איר זייט באשטימט, 2) אין די זאכען פון אייער רפואה, קאנט איר ח"ו נאר איבערפירען (קלקול) אבער בשום אופן ניט פארריכטען, דער איבערפירען אין דעם קאן זיין ח"ו, וויילע פון אויפרעגונג, דאכט זיך אייך אויס זאכען וואס וועלען ניט זיין, במילא שוואכט דאס אייער מזל, און עס שוואכט אפ אייער בטחון אין השם יתברך, דורך אייער אריינטראכטן און אריינטיפען זיך, וואס דער דאקטאר זאגט, און וואס וועט יענער פראפעסאר צוטראכטען, א.ז.וו.

און אז איר פרעגט מיין מיינונג, זאג איך אייך, אז איר דארפט זיך פירען, ווי די תורה הקדושה פאדערט, און די תורה זאגט, אז זי – די תורה – האט געגעבען רשות אויף צו היילען, ד.ה. די תורה האט געגעבען רשות מענשען צו ווענדען זיך צו דאקטוירים, און האט געגעבען רשות און מעגליכקייט צו די דאקטוירים, נאר אויף אויסצוהיילען און פארריכטען דעם מענשן, און דערפאר פירט זיך די וועלט, אז מען גייט צו א דאקטאר און דערנאך טוט מען דאס וואס זיי ווייזען אן טאן, און איר האט מער ניט וואס צו טאן אין דעם, און דארפט דאס איבערלאזען צום דאקטאר, און וואס איר דארפט טאן איז, זיין זיכער בהשם יתברך אז איר וועט האבען אריכות ימים ושנים, און לויט ווי עס שטייט אין פסוק יראת ד' לחיים, איז וואס אלעס שטארקער אייער בטחון וועט זיין בהשם יתברך, און וואס ווייניגער

ספיקות אין דעם, און וואס מער איר וועט זיך אוועקגעבען אויף אויסצופירען אייער שליחות אין דער וועלט - ווי פריער געזאגט - צו היטען תורה ומצות און אויך ווירקען אין דעם זין אויף אנדערע, אלץ מער אריכות ימים ושנים וועט איר האבען, כפשוטו אן פשטילעך אין דעם, און פארגעסט אין גאנצען אויף דעם רעפארט און וואס איר האט געלייענט אין מעדיצינישע ביכער, וויילע דאס איז ניט אייער שליחות און עס געהערט אינגאנצען ניט צו אייך, און וויבאלד דאס געהערט ניט צו אייך, קען דאס אייך ניט בעסער מאכען און בדרך כלל מאכט דאס גאר ח"ו פארקערט.

איר זאלט זעהען צו זאגען אלע טאג א יום תהלים (ווי דער תהלים איז פאנאנדערגעטיילט אויף די טעג פון חודש) נאך דעם דאוונען אין דער פרי, און לערנען אלע טאג חומש מיט פרש"י, און אויך איינטייל נעמען אין די שיעורים וועלכע מען לערנט ברבים, וואס איינער פון די שיעורים לכל הפחות זאל זיין דער לימוד החסידות, און זעלבסטפארשטענדליך צו שטעלען זיך דעם ציעל (מטרה) ווי עס שטייט אין פסוק, און ווי דער בעל שם טוב הקדוש האט דאס געפאדערט פון חסידים, „עבדו את ה' בשמחה“ עבדו איז דער טייטש, סיי אין דאוונען און לערנען און סיי אין עסען און טרינקען און די אלע אנדערע זאכען וואס א מענש טוט און אפילו מיטן שלאפען, ווי דער רמב"ם שרייבט אין הלכות דיעות, און ווען איר וועט אזוי טאן, וועט איר אנהויבען פילען בעסער און נאך בעסער און וועט ווערען געזינטער און געזינטער און וועט קענען אנזאגען מיר בשורות טובות אין דעם.

עס וואלט אויך גלייך געווען, אז יעדער טאג פארן דאוונען אין דער פרי און פאר מנחה, זאלט איר געבען א פאר פעניס אויף צדקה (זעלבסטפארשטענדליך אויסער שבת און יום טוב).

איך האף און בין זיכער, אז איר וועט אננעמען מיין פארשלאג און אנווייזונגען ווי געזאגט, און וועט מיר לאזען וויסען וועגען דאס אלעס ווי אמגיכסטן.

בברכה לבריאות טובה ורפואה קרובה ויוכל במנוחת הנפש ומנוחת הגוף למלאות שליחותו בעלמא דין לאריכות ימים ושנים טובות ולהיות חסיד.

נ"ב: זיכער באטייליגט איר זיך אין די חסידישע התועדות וועלכע ווערן איינגעארדנט [...] אין אייער שטאט.

קנט

אדמו"ר שליט"א

אישטג

ב"ה, כ"ג טבת, תשי"ב
ברוקלין.

הרה"ג והרה"ח הווי"ח אי"א נו"מ וכו' מוה"ר שלמה שי

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו מטי"ב טבת ובו כותב ע"ד בקשת תלמידים להזכיר לטובה ובפרט בת"ת ביראת שמים, ומוסג"פ מכתב מענה אליהם, ובטח יוסיף בזה ביאור והסברה לפי ראות עיניו ואל בינתו אשען.

כותב במכ"י שבח"י טבת תהי' (היתה) חתונת בנו החתן מר מרדכי צבי שי עם ב"ג תחי', והנני בזה להביע ברכתי ברכת מזל טוב מזל טוב ושיהי' בשעה טובה ומוצלחת ויבנו בית בישראל על יסודי התורה והמצוה כמבואר בתורת החסידות, ויראה מהם רוב נחת אידישן נחת חסידישן נחת.

בברכת מזל טוב מזל טוב.

נ"ב: מוסג"פ העתק מכי הכללי בקשר עם חג החגים הוא יום י"ט כסלו, וסקריפ בתור דרג"ש.

בטח חוטר הוא מגזע הרבנים גרינוואלד מאונגארן, ואתענין לדעת בפרטיות יותר, כן כותב אשר זוגי היא בת הרב ר' אהרן סלוטסקי ואתענין לדעת מאופן עסקו בקבלה ואם יש לו ענינים בדפוס או בכתב ואם אפשר לקבל העתקה מהם.

מש"כ בענין ראוני נערים גוי' – הוא רק לענין שאילה ולא בחזרה. ועייג"כ בביאוהג"ר סקל"ח מ"ד סרמ"ב. וכתובות כה: דרך אגב: מש"כ בש"ס כ"ע ידעי צ"ע ממנחות צג, ב. וי"ל דהי' זה בזמנים שונים. ועצ"ע.

אישטג

מוה"ר שלמה: גרינוואלד, ירושלים.

סקריפ: למשלוח חבילה

דרג"ש: דרשה געשאנק.

מש"כ בענין ראוני נערים: קיימתי בעצמי מאמר חזיל ראוני נערים ונחבאו כמבואר ביריד רמב, טז, ונמנעתי מלענות על המכתב שקבלתי מכ"ק.

א'שסד

ב"ה, כ"ג טבת, תשי"ב
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נר"מ עוסק בצ"צ וכו'
מוה"ר יוסף שי' הלוי

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו מח"י טבת תשי"ב ובטח בינתים קבל ג"כ
מכתבי עם המצורפים אליו.

א) שמחתי לקרות במכתבו אשר המגבית הולכת בהצלחה, כן יתן
השי"ת לימים יבואו בהמשכת ההצלחה שיהי' באופן המתאים וגם
בריבוי הכמות כפשוטו, ובטח יודיע גם להבא עד"ז.

ב) נהייתי לקרות במכ' שבדעתו לנסוע ימים אלו לראדעזיע ולבקר
שם עיירות הגדולות, ובטח גם שם יתנהג כרצון כ"ק מו"ח אדמו"ר ניט
נאר קלייבען גשמיות נאר אויך זייען רוחניות, ובודאי יעלה בידו
למצוא בשם ג"כ מגזע אנ"ש ולעורר בם ולהעיר אותם בגזע מחצבתם,
ומה טוב הי' אם הי' חוקר ודורש ע"ד שאר מדינות הסמוכות לשם
ולבקר גם אותם.

ג) נהייתי לקרות במכ' ע"ד הקביעות שלו ללמוד עם הרב ... שי'
והיום קבלתי ג"כ מכתבו, ובטח ימצא הענינים שיהי' נשאר הרושם
והחשק ללימוד זה אצל הנ"ל, גם אחרי נסעו משם.

ד) טוב במאד אשר מעורר את הרה"ג הרה"ח הו"ח אי"א נר"מ
עוסק בצ"צ מוהר"י שי' אלאי, ע"ד הנחיצות הכי גדולה לסדר מזמן
לזמן התועדות ושיעורים, וצריך הי' להתעניין ע"ד האפשרויות להדפיס
במכ"ע בשפת המדינה מאמרים ע"ד חסידות וחסידים, ובטח כבר
ימצא חומר מוכן ממה שנדפס עד עתה באנגלית, וכמו מס' הזכרונות
והעתקות שיחות כ"ק מו"ח אדמו"ר באנגלית ובהקריאה והקדושה
וכיו"ב.

א'שסד

מוה"ר יוסף שי' וויינברג. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"א פב. קיט.
המגבית: באפריקה הדרומית לטובת הישיבה.

ה) בנוגע להנוער, נשלח לו בדואר במעטפה בפ"ע, מה שהעתיקו כאן מהשיחות עם הסטודענטין דפה, ואפשר יוכל להשתמש בזה באופן המתאים.

ו) הודעתו בענין מרת ... תי, שהחליטו לעשות נתוח על עינה האחת מבלי לחכות זמן רב, הנה יה"ר מהשי"ת שיהי' הנתוח כשורה ותחזור לאיתנה בקרוב, איני יודע המנהג בשם, אבל אם ישנו נר תמיד בביהכ"נ, צריכה היתה להשתתף בזה (אבל לא לתקן זה מעיקרא) ואם אין שם תקנה כזו, הרי תקבל ע"ע למשך איזה זמן, הוצאת הנרות בביהכ"נ, ובטח מברכת נרות בעש"ק ועריו"ט, וטוב שתפריש לצדקת רמבעה"ן (רבי מאיר בעל הנס) קודם הדלקת הנרות.

ז) מוסג"פ מכ' ל ... שי' ות"ח על הטרחה במסירתו לו.

ח) מוסג"פ רשימת השיחה לפני התלמידים שי' בנר חמישי דחנוכה וכן רשימת השיחה לפני הבע"ב עסקני הישיבה תו"ת, בביקורם אצלי.

ט) ראיתי במקרה – וכידוע שיטת הבעש"ט שהכל בהשגחה פרטית – ע"ד הרה"ג הישיש ר' חיים יוסף איסר הלוי לבית גד שליט"א מיאהאניסבורג שהו"ל ס' ר' אפרים על התורה, ומהנכון הי' אם מתאים הדבר לעוררו, וכן אם ישנם עוד מחברים בהמקומות שמבקר, שישלחו מכל היו"ל על ידם להספרי' שלי וגם להציע להם שישלחו להם תמורת זה מהיו"ל ע"י קה"ת ספרי דא"ח וכו', וכן בקשתי – אם אין טרחה יתירה בדבר – שבאם פוגש בספרים יקרי המציאות או שאינם מצויים כ"כ, ויש להחליפם באלו הספרים הנ"ל היו"ל ע"י קה"ת, לעשות גם בזה, ותהי' תועלת כפולה, שהם יקבלו את ספרי החסידות וכו' ולא ימלט שבזמן מן הזמנים לא יעיינו בהם, וספרי הנ"ל יהיו כאן, אשר בטח גם יש בהם ענין פנימי.

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש ופ"ש כל הדו"ש ובפרט להרה"ג הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ וכו' מוה"ר ירמ' שי'.

א'שסה

ב"ה, כ"ג טבת, תשי"ב
ברוקלין.

הרה"ח הוו"ח אי"א נו"נ וכו' מוה"ר אברהם חנוך שי

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכ' מח"י טבת וכן הקודמים לו, כן רואה אני בגליונות „המודיע“ מאמריו ע"ד תורת הבעש"ט וחגיגת י"ט כסלו, ות"ח ת"ח על עסקו בהנ"ל, אשר זה מעין הכנה לפליטת המעיינות גם בחוצה, היינו שכאשר יפיצו אותם יוקלטו בטוב, ובטח ישנם גם אלו שנתעוררו עי"ז אצלם החשק לחפש אחרי המעיינות, ובטח ימשיך בדרכו זה גם להלן, וכיון שאיני בטוח אם מגיעים לכאן כל גליוני המודיע שיש בהם מאמרו, הנה מהנכון שישלח בכל פעם קטע מאמרו.

בענין שאלתו, אם להדפיס מאמרים כאלו גם בעתונים בלתי חרדים, הנה קשה לענות ע"ז מענה כללי לכל העתונים, ולכאורה אם היו נדפסים מאמרים כאלו שלא בחתימת איש חרדי אין חשש לקלקול, ובלבד שיהי' התוכן מתאים, מובן שאין זה אלא הערה כללית, ובכל פעם ופעם יש לדון על העתון וכן על המאמר, אבל בכלל באופן הנ"ל שלא יוכל העתון החפשי לאמר שפלוני ב"פ איש חרדי בין עורכיו והכותבים בו, אין חשש בזה.

באתי בהצעה בזה, כיון שמתעתדים כאן להו"ל עוד הפעם את ה„בית רבי“ (בלה"ק) וכיון שחננו השי"ת בעט סופרים, אפשר יקח ע"ע להעתיק בלה"ק צחה את כל המסופר ע"ד אדמו"ר הזקן וכן ע"ד האמצעי וע"ד הצ"צ המובאים בשיחות כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, כ"א בכתב בפ"ע, וכן להודיעני כמה זמן לפ"ע יארך זה אצלו (עריכת החוברת הראשונה), ושכר טרחתו בעד זה, מובן שבאם יודפס זה שיעריך, יכתב שזהו בהעתקת פלוני ב"פ, ונחוץ ג"כ שיהי' מראה מקומות בסוף החוברת או בשולי הגליון, מראה מקום הספור בשיחת כ"ק מו"ח אדמו"ר...

א'שסה

מוה"ר אברהם חנוך שי: גליצנשטיין. אגרת נוספת אליו — לעיל ח"ד תתקנ.

המחכה לבשו"ט בכהנ"ל.

מוסגי'פ העתק מכ' כללי בקשר עם חג החגים הוא י"ט כסלו,
ובבקשה לפרסמו, כי קשה מכאן השילוח לכאו"א בפרט.

אישו

ב"ה, כ"ג טבת, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

בשלהי קיץ העבר כתבתי לו בנוגע להתנהגותו ובפרט בענין
התעניות, ועד עתה לא קבלתי ממנו מענה בענין זה, כן איני יודע
מאופן לימודו ועסקו בעבודת התפלה.

ובאתי בזה לעוררו ולבקשו להודיע עד"ז בהקדם, ובטח מוסיף הוא
כח ועוז בשמירת סדרי לימוד הנגלה והדא"ח וכן בענין עבודת התפלה,
ומובן שאין בזה כל סתירה לשמירת בריאות הגוף כי הא והא יש
ביכולת האדם וכמ"ש הרמב"ם רפ"ד הלכות דיעות, היות הגוף בריא
מדרכי השם הוא, ואחרי כוונת הלב הם הדברים, ובכלל הנה כל חסיד
ובפרט תלמיד הכתות הגבוהות בהשיבה, הוא משמש דוגמא לאחרים
ובפרט להתלמידים מהכתות הנמוכות, וכיון שהאחריות גדולה ביותר,
הרי ניתנו לו כחות גדולים ביותר, שגם ביכולתו להיות טופח ע"מ
להטפח, ואין הדבר תלוי אלא בו, להוציא את זה מההעלם (אשר זהו
העלם שישנו במציאות, וקרוב אל הגילוי) ולהביאו לידי פועל טוב בנר
מצוה ותורה אור ומאור שבתורה זוהי תורת החסידות.

המחכה לבשו"ט בכהנ"ל.

אישו

כחבתי לו: ראה לעיל אגרת אישמו.

א'שסז

ב"ה, כ"ג טבת, תשי"ב
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נו"מ עוסק בצ"צ וכו'
מוה"ר שלמה חיים שי

שלום וברכה!

(... ב) נהניתי לקרות ע"ד הרמת רוח לימוד הנגלה וע"ד התועלת שרואה מביקורו והבחינה בנגלה של הרה"ג עוסק בצ"צ וכו' מוהרא"ק שי ואם בכל זמן היו רעבים וצמאים לקראת בשו"ט עאכו"כ בזמנים אלו ובפרט בענין הקשור בתומ"צ.

(ג) מ"ש בענין תשוקת התלמידים לנסוע לכאן, הנה אף כי אולי צודקים בטענותיהם מצד עצמם, אבל בכ"ז הרי זה טענת יחיד ופרט, ועל הישיבה והמוסדות להשתדל בטובת המוסד, אשר בד"מ יהי טוב גם כן לתלמידי המוסדות, ובהתאם לזה צריכים להשתדל ביותר בצמיחת המוסד, ובמילא מוכרח הדבר שיוכלו להראות ולומר ראו גדולים שגדלתי, ולא להסתפק בהודעה זו, אשר התלמידים הגדולים נסעו למדינה אחרת וכו' וכמו שכתבתי כבר במכ' הקודמים בענין זה.

(ד) בנוגע להצעתו שתלמידים מכאן יסעו ללמוד במוסדי אה"ק ת"ו הנה לע"ע קשור הדבר בקישויים גדולים, ובפרט שהתלמידים דכאן מורגלים בנוחיות כאלו וכו' ולא כל ההורים שבעי רצון בלא"ה מחנוכם בליובאוויטש, אבל עוד חזון למועד, ואולי במשך הזמן יבוא עת גם לזה.

(ה) כיון שכותב שמכתבי לאחדים מהתלמידים ע"ד חרישה וזריעה, קרא זה גם בפני שאר התלמידים, אולי כדאי שיפרסמו ג"כ בשאר הכתות בישיבת לוד, ובענין חרישה וזריעה להוסיף מראה מקומות

א'שסז

מוה"ר שלמה חיים: קסלמן. אגרות נוספות אליו — לעיל א'שמב, ובהנסמן בהערות שם.

מוהרא"ק: מוה"ר אליעזר קרטיק.

התלמידים: משיבת תומכי תמימים בלוד.

שמכתבי... וזריעה: דלקמן א'שעג. וראה גם לקמן א'שעב.

קסה

אדמו"ר שליט"א

(וועט נאכאנאנד געטוישט ווערן) וואו בלוקות בשלח רפ"ד. שה"ש לח. ב.
ווערן מים רבים פרק צח ואילך. ובכ"מ.

המחכה לבשו"ט בכל הנ"ל.

א'שסח

ב"ה, כ"ג טבת, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

עס האט מיר געפרייט צו האבען א גרוס פון אייך דורך הרה"ג
הרה"ח הו"ח אי"א נ"מ עוסק בצ"צ וכו' מוה"ר יוסף שי' הלוי
וויינבערג, און אויך צו דערוויסען זיך פון עס, וועגן די הארציגע אייערע
באטייליגונג און הילף צו עס אין זיין שליחות.

עס איז זיכער אז השם יתברך וועט אייך באצאלען כמדתו כמה
פעמים ככה, אין די אלע ענינים וואס איר און אייער פאמיליע
באדארפען, אבער עס באאומראיגט מיר צו לייענען אין זיין בריף, אז
איר זייט ניט אויפגעלייגט און נידערשלאגען, וואס עס וואונדערט מיר
זייער די זאך, ווארום אז מען טוט צדקה און מען שטיצט דעם
אויבערשטנס כשריה מוסדות א.ד.ג. ווערט מען א שותף מיט הקב"ה,
איז וואס קען זיין נאך א גרעסערע שמחה פון דעם וואס מען
פארבינדט זיך מיט הקב"ה? און מיט וואס נאך שטארקער קאן מען
האבען בטחון אז כל מה דעביד רחמנא לטב עביד, וויבאלד מען איז
דאך פארבונדען מיט הקב"ה, און ווי דער אלטער רבי שרייבט אין
תניא, אז דער מענטש וואס גיט צדקה, ווערט דורך דעם דערהויבען אויך
די איבעריגע געלט און גוטס וואס בא אים איז פארבליבען, און ווי דער
אלטער רבי ערקלערט בארוכה אין אגרת הקדש, אז דורך דער מצוה פון
צדקה, איז הקב"ה משפיע טוב בענינים גשמיים, אין געזונט און די
אנדערע גשמיות'דיקע ענינים וואס א מענטש באדארף.

מיין שווער כ"ק אדמו"ר, האט אמאל געזאגט, אז דער סימן איז אז
א מענטש איז געזונט, ווען ער פילט ניט זיינע אברים, ווען ער הויבט אן
צו פילען די קאפ אדער די הארץ, איז דאס א סימן, אז עס איז ניט אין
ארדענונג (וואס באמת איז דאס מרומז אין פסוק - מלכים ב' ד, יט:

וויאמר אל אביו ראשי ראשי וגו' - און פון דעם לערנט מען אויך אפ, אויף דער פחיתות פון מדת הגאווה, וואס ער פילט זיינע מעלות - אפילו ווען זיי זיינען באמת פראן - וויילע דאס אליין אז ער פילט די מעלות, איז א באווייז, אז ער איז ניט בסדר, און ווען מען פילט ניט די מעלות רוחניות, איז על פי רוב, איז דאס א געזונטערן מענש אין רוחניות, און אזוי איז אויך בנוגע צו גשמיות'דיקע געזונט, אז מען דארף ניט אריינטראכטען אין געזונט צושטאנד, זעלבסטפארשטענדליך אז מען דארף זיין אפגעהיט און אויספאלגען די אנווייזונגען פון די דאקטוירים, אבער ניט אריינטראכטען אין דעם, נאר זיין בטוח, אז השי"ת וועלכער פירט אן מיט דער גרויסער וועלט, וועט זיכער אויך פירען זיין קליינע וועלט - של האדם - לטובה און ער ב"ה וועט אויך פארזארגען אלעס וואס מען דארף צום געזונט, און דאס וואס עס פאדערט זיך פון דעם מענשן איז, אז עס זאל זיין דער ואתם הדבקים בה' אלקיכם, וואס דאס זיינען די ענינים פון תורה ומצות, און אז מען האט דאס אין געדאנק, האט מען געזונט און מען האט ניט קיין דאגות און מען האט אויך גרויס הצלחה ניט נאר אין ענינים רוחניים נאר אויך אין ענינים גשמיים ווי געשעפט א.א.וו.

איך האף צו הערען פון אייך בשורות טובות, און אז די דאגה פון געזונט האט איר ארויפגעלייגט אויף דעם רבש"ע, און איר נעמט אויף זיך די דאגה (די פארזארגונג) פון די ענינים פון תורה ומצות בא זיך און אין אייער סביבה.

והנני מברכו בבריאות הנכונה וטוב גשמי ורוחני המחכה לבשו"ט.

א'שסט

ב"ה, כ"ו טבת, תשי"ב
ברוקלין, נ. י.

שלום וברכה!

... ובטח למותר להעיר לדכוותי אשר לקבלת ברכות שמים מעל צריכים להיות כלים רחבים מתחת, וכל אחד השייך לתורה, הרי כלים רחבים שלו היא התורה הארוכה מני ארץ ורחבה מני ים, ובלבד שעפ"י מרז"ל (שבת לא, סוף ע"א) הנה צריך להיות ערוב קב חומטין שע"ז הוא קיום התורה שלו, וכמבואר ביומא עב: שצריך השתדלות שיהי

באופן של זכה נעשה לו סם חיים, ובימינו אלו הוא על ידי לימוד תורת החסידות, פנימיות התורה, וההירות בענין תפלה, אמירת תהלים וכו', וכמזל"ל בעירובין (סה, א) שמעתתא בעי צלתא דעה צלולה, והאריכות בזה אך למותר.

בברכה שיבשר טובות בקרוב.

א'שע

ב"ה, כ"ו טבת, ה'תשי"ב
ברוקלין, נ.י.

שלמא רבה להאי גברא רבה עמוד התורה בוצינא
דנהורא חד מבני עלי מראשו ומעלה עטרת זהב גדולה
הרה"ח וו"ח אי"א נו"מ חו"ב וכו' כש"ת מוהר"ר
ישראל שליט"א אביחצירא, לפניס רב ראשי לק"ק ארפוד
ואגפ"י ועתה בארעא דישראל ת"ו.

שלום וברכה!

לרגלי עלותו לארצנו הקדושה, תבנה ותכונן על ידי משיח צדקנו
בעגלא דידן אכ"ר, יהא בואו ברוך לה'.

מה' מצעדי גבר כוננו, ומכיון שזיכחו הקב"ה לעלות לארצנו
הקדושה ת"ו, הנה בטח העמיסה עליו ההשגחה העליונה תפקיד
מיוחד על אדמת הקדש, להיות רוח חי בקרב אחב"י הספרדים,
ולהשפיע עליהם בחיזוק התורה והמצוה בכלל, וכפרט אשר ישמרו על
בניהם וטפם לבל יהיו לבז ולא יפלו ברשת חינוך של הפקר ר"ל, אלא
ישמרו עליהם בעינא פקיחא, אשר כלם, בניהם ובנותיהם בלי יוצא מן
הכלל, יתחנכו על ברכי התורה והמצוה ביראת שמים ומסורת אבותינו
הק' במוסדות חינוך המתנהלים על טהרת הקדש.

ובזכות עבודתו למילוי תפקידו זה במסירת נפש, יאריך השי"ת
ימיו ושנותיו בטוב ובנעימים ועוד ינובון בשיבה דשנים ורעננים ויצליח

א'שע

שלמא . . אבוהצירא: אגרת נוספת אליו — לקמן א'תצט.

בעבודתו כבירה להגדיל תורה ולהאדירה ובעניניו הפרטים מנפש ועד
בשר די והותר.

בברכה.

א'שעא

ב"ה, כ"ו טבת, ה'תשי"ב
ברוקלין, נ. י.

שלום וברכה!

איך האב באקומען די טשעקס פאר „מחנה ישראל" וואס איר האט
איבערגעלאזן פאר אייער צוריקפארן, ממלא זיין און אנצוהאלטן
אייער גוטן מנהג.

אויסער די מעשה הצדקה פון דער השתתפות אין דער ברייטער
און אלזייטיקער ארבעט פון „מחנה ישראל", וואס כל המרבה הרי זה
משובח, און אויסער דער מעלה פון ניט פארקלענערן די מאס צדקה
וואס מ'איז געווען געוואוינט צו געבן פריער, וואס די גרויסקייט
דערפון איז איבעריק צו אונטערשטרייכן.

שאץ איך ספעציעל אפ אייער איצטיקע פעולה טובה וויסנדיק
דעם נסיון וועלכן איר האט דערביי זיכער געהאט – לויט דעם ווי איר
זעט אן אייער מצב אין איצטיקן מאמענט.

וואס שווערער דער נסיון, אלץ שטארקער דארף זיין די מדה פון
אתכפיה (באצווינגען זיך בייצוקומען נסיונות). אויסער דער גרויסער
מצוה וואס איז דערביי פארבונדן, ווירקט די פעולה פון אתכפיה אויף
דער אויסבעסערונג און אויסאידלונג פון דעם „זיך". די מדה פון
אתכפיה איז זייער טייער ביים אויבערשטן און עפנט
אויסערגעוויינליכע צנורות ממשיך צו זיין ברכה והצלחה בגשמיות
וברוחניות.

בברכה איר זאלט בקרוב אנזאגן אז איר מאכט גוטע געשעפטן.

אישעב

ב"ה, כ"ז טבת, תשי"ב
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נו"מ וכו' מוהרנ"ן שי

שלום וברכה!

... הנני מסגיר פה ... מכ' כללי לכמה מהתלמידים, אשר כיון שאין הזמן גרמא לענות לכאו"א בפרט, הנה מטובו לקרות זה לפניהם, אחרי ההקדמה שזהו מענה ג"כ פרטי לכאו"א השואלים כגון זה, ובטח אם יראה שצריך בזה ביאור, הנה אל בינתו אשען אשר ימצא האותיות המתאימות לזה.

בברכה.

נ"ב: בענין חרישה וזריעה, יעויין בלקו"ת בשלח ד"ה ראו רפ"ד, ושם נסמן. בלקו"ת שה"ש לח, ב, ובהמשך מים רבים תרל"ח פרק צ"ח ואילך. ובכמה מקומות.

אישעג

ב"ה, כ"ז טבת, תשי"ב
ברוקלין.

לתלמידי ישיבת תומכי תמימים ליובאוויטש, בפאריז

שלום וברכה!

במענה על שאלת רבים מהתלמידים שיחיו:

ידוע פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, אשר בברכה

אישעב

מוהרנ"ן: מוה"ר ניסן נמנוב. אגרות נוספות אליו — לעיל ארנב, ובהנסמן בהערות שם.
מכ' כללי: שלאח"ז. וראה גם לעיל אגרת איששו.

אישעג

נדפסה בלקו"ש חכ"ד ע' 509.
ראה אודותה לעיל אגרות איששו. אישעב. לקמן איתמט.

נאמר הלשון גשמי ברכה, וכמו שגשם מועיל רק אם יורד הוא על שדה חרושה וזרועה, כן הוא גם ענין הברכה שצ"ל מצד מקבל הברכה, חרישה וזריעה, אלא שאח"ז גם זריעה הקטנה לפ"ע, ממשכת ברכה והצלחה גדולה ומופלגה.

ובנוגע לבני תורה ותלמידי הישיבות, הנה החרישה היא שמירת סדרי הלימוד בדיוק בהשיבה, אף שלפעמים גורם זה מיעוט בשינה או באכילה ושתי, והעיקר היפך הרצון לעצלות ולאי התמדה המתאימה ולאי שקידה, וזריעה – היינו לימוד בשקידה והתמדה המתאימה, וכשישנה הכנה זו, אזי ממשכת הברכה הצלחה והשכלה והבנה והשגה.

כשאהי' על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, אזכירם להצלחה בתלמוד תורה ביראת שמים ובודאי הם מצדם יעשו, כהנ"ל.

בטח אומרים הם תהלים בכל יום לכה"פ כפי שנחלק לימי החדש וגם לומדים בכל יום עכ"פ איזה פסוקים מפרשת השבוע.

בברכת תלמוד תורה ביראת שמים בהצלחה.

א'שעד

ב"ה, כ"ז טבת, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו, בו כותב ע"ד ענין המחשבות המבלבלות אותו כו', הנה יסיח דעתו מזה לגמרי ויהי מן המוכן אצלו בעל פה אותיות התורה ובטח יודע ג"כ בע"פ פרקים בתניא ומאמרי חסידות,

ידוע פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע בשם כמה מנשיאינו, אשר כשהתאוננו לפניהם על עניני מחשבות זרות, ענו: אין א פוסטקע קריכט. ובמילא כשהמוח ממולא מאותיות התורה והתפלה וכאשר יודעים אותם בע"פ הרי גם בזה הזמן שאין חוזרים עליהם בפו"מ, הרי הם חקוקים במוחו וכדאי' בלקו"ת ד"ה והדרת פני זקן, ובמילא כשאין זה פוסטקע (מקום ריקן) קריכט מען ווייניקער, ואם לפעמים גם הן, הרי בנקל לגרשם.

בברכה להצלחה בת"ת ביראת שמים.

א'שעה

ב"ה, כ"ז טבת, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכי מי"ד טבת, בו כותב ע"ד חזרת הדא"ח והתועדות שערך במשך ימים אלו, ות"ח ת"ח על הודעות בשו"ט הנ"ל, כי אם בכל עת היו רעבים וצמאים לקבל בשו"ט ואין טוב אלא תורה ומצוה, הרי עאכ"כ בזמננו זה ובפרט במקומות רחוקים לפ"ע (פי' רחוקים ברוח, כי הריחוק במקום בעינינו כאלו אינו נוגע כלל, אף שלפעמים משמש הוא סיבה להריחוק ברוחניות).

מובן מעצמו שאין זה אומר שכל הדברים נעשים במילואם, כי לצערי אין זה כלל, וכבר אמרתי לו כ"פ שהאחד מתפקידיו הראשים הוא ע"ד שאמר כ"ק מו"ח אדמו"ר, אז א גוטער מלמד הייסט ניט וואס ער לערנט מיט דעם תלמיד די ענינים, נאר אז ער לערנט עס אויס אז ער זאל אליין קענען לערנען, און ניט נאר מצליח זיין מיט א תלמיד א שקדן ומתמיד, נאר ער איז א בר פועל מלמד, אויף מצליח זיין אין א תלמיד א עצלן און מיט ניט גוטע כשרונות" וככל הדברים האלה הוא גם בנדון ידי' שמראשי תפקידו הוא מאכען פרומע אידן וחסידים ... וששו"ס יתפשט זה בהחבל כולו ולא להסתפק בזה בחזרת דא"ח ושהרגיל את שומעיו לשמוע ושינדבו אח"כ בשביל המוסדות, אלא לעורר בהם הרצון שהם יתבעו את הנ"ל וכיו"ב, והעיקר להשתדל לעשות את ... לסביבה חסידותית, שלזה מוכרח הדבר שיתיישבו בשם עוד אחדים מאברכי אנ"ש, ואשר לכן בקשתיו כמה וכ"פ להשתדל ולהתענין במה יוכלו שם למצוא מקום לפרנסה מאברכי אנ"ש הידועים לו ויודע מהותם וטבעם ודרישתם, ולדאבון הנה בזה לא נעשה מאומה.

ולא עוד אלא שחושד אני בו, שגם הוא מביט על היותו ... ודירתו שמה, כענין של שלוח לארץ גזרה, ומצפה בכל יום ויום לה"עוד המקווה" שיצא ידי חובת גלות ויוכל להיות בשעה טובה ומוצלחת בברוקלין או בווייליאמסבורג, מובן אשר מחשבות כאלו במשך כל העבודה א"א שלא יפריעו ושלא יגרמו גרעון במילוי התפקיד בהשליחות כדבעי, וזהו נוסף על שבכלל אין זה ענין הפנימי וכמאמר

כ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) מובא בתורת שלום עמוד מ"א, וז"ל „זיי זינגען מיט קבלת עול כו' מי מיינט א אנדער זאך, מי וואלט שוין וועלען פון דאנען אוועקגיין כו' הגם מי טוט, נאר מי וואלט שוין וועלען דאס אפטאן כו' באמת כו' ואו מי איז דארפמען דארטען זיין, און נאך דעם וועל איך זיין אין א צווייטען ארט כו', אבל כ"ז איך טו דאס דארף איך דא זיין, כו' ווארעם דאס איז א הוראה אויף דעם אמת'קייט פון דער זאך, עיין שם באריכות, ועאכו"כ בענינו, אשר עבודתו עתה היא עבודה עיקרית וכמו שהפליגו רז"ל בלהוציא יקר מזולל כו' ועל יסוד הנחה הנ"ל אז וואו מ'איז דארפמען דארטען זיין – אזי הי' הוא משתדל להביא לשם מאברכי אנ"ש כדי שלא יהי' גלמוד, ועתה רצונו הוא להיפך, כי כאשר יהי' גלמוד הרי סו"ס ירחמו עליו וישחררוהו משעבוד הגלות ...

בברכת הצ' בעניניו הכללים והפרטיים.

א'שעו

ב"ה, כ"ז טבת, תשי"ב
ברוקלין.

הרה"ג והרה"ח אי"א נו"מ עוסק בצ"צ וכו'
מוה"ר אפרים אליעזר שי' הכהן

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכ' מכ"ב טבת, וכבקשתו הזכרתיו בהתועדות דכ"ד
טבת העבר יום ההילולא של רבינו הגדול.

כן נרשם כבקשתו בהמשתתפים בחלוקת הש"ס.

ובמענה על שאלתו את המסכת שנרשמתי אני, בחלוקה זו, הנה
הם מס' סוכה וסנהדרין, בל"נ.

א'שעה

בתורת שלום: בהוצ' החדשה — ע' 39.

א'שעו

נדפסה בלקו"ש ח"ט ע' 255 והושלמה ע"ס צילום האגרת.
מוה"ר אפרים אליעזר שי' יאלעס. אגרות נוספות אליו — לעיל א'שיו, ובהנסמן בהערות שם.

וכדי שלא להוציא הנייר וכו' הנני מעתיק פרק א' ממה שנאמר בעת ההתועדות, נשען על הסיפור שהרב המגיד הנה בתחלת בואו של אדמוה"ז למעזריטש, סידר אשר בנו ה"מלאך" ילמוד עם רבינו הזקן תורת החסידות, ואדמוה"ז ילמוד עם ה"מלאך" תורת הנגלה. וכשהתחילו בלימוד: מאימתי כו', ואדמוה"ז התחיל לפרש את המשנה, אמר המלאך אשר הוא מפרש אימתי מלשון אימה ופחד, ובקשור תחלת הש"ס עם סופו (כי בחלוקת הש"ס כאן הנה מחלקים ג"כ את הסדרי משניות, ואף שהסיום הי' בהמס' נדה, קשורים זה בזה).

דסיום המשנה הוא לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום, שלום והתאחדות דכל בני ישראל, וכמבואר ג"כ בתניא פל"ב, ברכנו אבינו (כאשר) כולנו כאחד. ואחדות אמיתי של בנ"א בכלל ואפילו בנ"י בפרט, הנה א"א הוא כשישנה איזה פני' ותועלת באמצע, כי אז הרי אינו מתאחד עם השני, כ"א מחפש תועלת – לעצמו, ואחדות אמיתית אי אפשרית אלא כמבואר בתניא פל"ב מפני שכולם מתאימות ואב אחד לכולנה כו' מצד שרש נפשם בה' אחד. וכמבואר בדא"ח אשר שרש הנשמות הם למעלה אפילו מתומ"צ, וכמרז"ל בב"ר בתחלתו, מחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר, ואפי' לתורה כמ"ש דבר אל בניי. וזהו התחלת הש"ס בק"ש והסיום בכלי שמחזיק ברכה הוא השלום, אשר השלום הוא ע"י שאומר ק"ש – ה' אחד, אבל כדי שתהי' האמירה אמיתית, צריך להיות ע"י ומאימתי, קב"ע, ולא מצד השכל וטעם, אפי' שכל וטעם דקדושה. ולדכותי יספיק הקיצור.

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש

מ. שניאורסאהן

אישעז

ב"ה, כ"ז טבת, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

שוין לאנג ניט געהערט פון אייך, און עס אינטערעסירט מיך צו

אישעז

פרק א': ראה גם לקמן אגרת איתח.

וויסען, ערשטענס ווי פילט איר אין געזונט און אויך אייער פרוי שיחיו, און אויך וועגען דעם וואס מיר האבען גערעט ווען איר זייט געווען בא מיר, וועגען דער הויז מיט די שכנים א.א.וו. און אויך וועגען דעם רוחניות'דיקער זייט, בנוגע צו בעאיינפלוסען די קינדער אין דעם גייסט וואס מיר האבען גערעט.

איך וויל דערמיט ווידערהאלען מיינע רייד, לויט ווי איך האב געהערט פון מיין שווער כ"ק אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, און ווי מען זעהט דאס דא אויך מיט די פליישיגע אויגען, איז קיין ספק, אז ווען מען רעט איין מאל און א צווייטען מאל און מער, איז סוף כל סוף פועליט מען לכל הפחות טיילווייז, און בפרט ווען מען רעט מיט קינדער און בדרך שלום איז דברי חכמים בנחת נשמעים.

ביגעלייגט איז דא א רשימה וואס איך האב גערעט פאר די תלמידים ווען זיי זיינען אריין פאריגען חנוכה צו מיר, וועלכע איז אבער א שייכות צו אלע אידען, ווארום די גאנצע ארבעט פון אידען איז, ווי עס שטייט, ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש, וואס יעדער איד דארף זיך רעכנען פאר א כהן, וואס זיין ענין איז צו ממשיך זיין קדושה הייליגקייט בא זיך און בפרט אין דער פאמיליע, און זייענדיג א חסיד האט איר אויך די הבטחה פון דעם אלטען רבין, וועלכער האט געזאגט אז בזכות פון זיין מסירת נפש, איז ווען מען וועט טאן אין דעם ענין פון תורה ומצוות וועט מען זיכער מצליח זיין.

בברכת כל טוב לו ולבני ביתו שיחיו ולשמוע בשורות טובות בכל הנ"ל.

א'שעח

ב"ה, כ"ז טבת, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

קבלתי מכתבו מט' טבת עם הפ"ג המצורפים בו.

א) ע"ד בנו . . . שי שיש לו נטי' לגנבה ח"ו, צריך לפנות בזה לרופא

א'שעז

הבטחה פון דעם אלטען רבין: ראה לעיל ח"ד אגרת תתקצח ובכ"מ. לקמן איתמ. איתמה. איתפט.

קעה

אדמו"ר שליט"א

במקצוע זה, כי זהו מעין חלישות, וישנם עתה אמצעי רפואה לזה, ומובן שלא להניח גם מזה לאמר בכל יום קאפיטל תהלים (נוסף על הסדר) וגם ליתן קודם תפלת שחרית ומנחה א פרוטה או שלש לצדקה לזכות בנו ביחוד, וגם לבדוק את הציצית שבהט"ק של בנו שי **ושלא ילך בגילוי ראש**, ולבדוק המזוזות בביתם, ואם נהוג בין התלמידים שהולכים במקיף תחת הכובע, צריך הוא להרגילו בזה בלי בליטה ושיבוא זה מהצעת חבריו, ואקוה שיוכל לבשר בשו"ט בזה...

בברכה.

א'שעט

ב"ה, ראש חדש שבט, ה'תשי"ב
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

דער אויבערשטער זאל העלפן, אז די אפערירישאן זאל דורכגיין כשורה, און איר זאלט קאנען אנזאגן גוטע בשורות וועגן דעם.

עס וואלט געווען א גוטע זאך ווען איר קאנט האלטן בא זיך אין צימער אין שפיטאל א כשר'ע מזוזה, און אויך נעמען אויף זיך, אז באלד ארויסגייענדיק פון שפיטאל וועט איר אלע ערב שבת וערב יום-טוב געבן עפעס אויף צדקה פון רבנו מאיר בעל הנס, און זאגן יעדן טאג א קאפיטל תהלים אין לשון הקדש, אדער אויב דאס איז אייך שווער, דאן אין ענגליש.

איך האף צו הערן א גוטע בשורה, אז בא אייך גייט צו בעסערס, און פארענדיק בברכה.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

א'שפ

ב"ה, א' שבט, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

... (ב) חבל שלא מצאתי במכתבו פרטים ע"ד השפעתו ג"כ על
אחרים לשמח את לבם, וכסיפור הידוע של הרה"צ הרה"ג כו' וכו'
מוה"ר לוי יצחק מבארידטשוב זי"ע, שפעם מצאוהו באור בקר רוקד
בשמחה גדולה, ועל השאלה לשמחה מה זו עושה, ענה שכאשר התעמק
בברכת השחר בהברכה שלא עשני גוי, והסתכל ממה ניצול ומה טוב
חלקו גורלו וירושתו שהוא יהודי, הנה אין לך שמחה גדולה מזו, ולדידך
הנה נוסף ע"ז ג"כ מה שגילו לנו את תורת הבעש"ט דעבדו את ה'
בשמחה אשר בתוספת על מה שמבואר בהלכות דיעות להרמב"ם
שאפשר לעבוד את ה' „בכל דרכיך“ היינו גם באכילה ושתיה וכו' הנה
נתוסף שלב אחד שכ"ז אפשר להיות בשמחה אמיתית.

(ג) בטח מחזיק בהשיעורים אשר עליהם נדברנו בהיותו כאן.

(ד) מוסג"פ העתק מכ' הכללי בקשר עם חג החגים הוא יום י"ט
כסלו, ובטח נודע לו אשר ביום יו"ד שבט הבע"ל הוא יום ההילולא
השני של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, ומהראוי אשר
במדה האפשרית יתנהג כפי המבואר במכתבי דאשתקד אשר העתק
מזה מוסגר פה.

אקוה אשר אינו מסיח דעתו מהטבת מצבו כמאמר הכתוב לא טוב
היות האדם לבדו והשי"ת יצליחו בזה ובכל הנ"ל...

בברכה.

א'שפא

ב"ה, א' שבט, תשי"ב
ברוקלין.

הנהלת אגודת חב"ד באה"ק ת"ו

שלום וברכה!

מכתביי הקודמים בטח קבלו בעתם ובזמנם ואחכה למענה מפורט עליהם, ועל של עתה באתי:

(א) בקשר יום ההילולא השני - יו"ד שבט - הממשמש ובא, הנה בטח ישתדלו בזה בהתנענעות לרבים באופן המתאים, וכן ג"כ אשר במענה על שאלת רבים, הנה דעתי הוא, שהסדר יהי כמ"ש בפרטיות במכתב דאשתקד.

(ב) מהנכון הוא במאד מאד, אשר ביום ההילולא או בסמוך לו, תפתח עכ"פ מחלקה אחת או מוסד בהרשת אהלי"י (אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש) וכתבתי עד"ז למנהל הרשת אהלי"י הוא הרה"ח אי"א עוסק בצ"צ וכו' מו"ה חיים זוסיא שי ווילימובסקי.

(ג) כמדומה שברור הדבר בחילוק התפקידים בין הישיבות, תלמוד תורה, וכן מוסדות הרשת אהלי"י הנ"ל, ובכ"ז הנני בא בזה לפרש דעתי והצעתי בזה, והיינו:

ישיבת תו"ת לוד, הנה מתפקדה הוא, שהיא תהי' המוסד היותר עליון אשר באה"ק ת"ו, וגם בשביל אותם התלמידים והחניכים מתחנכים ברוח ליובאוויטש בהישיבה בתל אביב, אשר בעיקרה היא - הישיבה בתל אביב - בשביל אלו התלמידים שמכמה סיבות אינם חפצים לגלות מבית הוריהם, ובכל אופן צריכים להיות בה כתות יותר נמוכות מאשר בלוד, ורק אם יהי' הכרח בדבר, יש לסדר שיהיו כתות גם בלוד וגם בתל אביב, אבל עכ"פ לא הכתות הגדולות ביותר -

א'שפא

מהעתקה.

מכתביי הקודמים: דלעיל ארצא וש"נ.
במכתב דאשתקד: דלעיל ח"ד תחמה.
וכתבתי עד"ז: באגרת שלאח"ז.

בישיבת ת"א – שמחוסר משפיעים וכו', צריכים להמצא רק בישיבת לוד, ומובן מעצמו אשר אחד מתפקידי הישיבה בת"א הוא, להמשיך אלי ילדי היושבים בת"א, ולשמש ג"כ דוגמא על אתר מהו חינוך דתו"ת, כיון שכל הבאים לאה"ק ת"ו נמצאים משך זמן בת"א, ולא את כולם אפשר יהי להמשיך לבקר את ישיבת לוד.

ד) הישיבה והת"ת אשר בהכפר, הם בעיקרם בשביל ילדי הכפר וסביבותי ומעצמו מובן שאחרי גמרם לימודם בישיבה זו, הנה צריכים להמשיך את לימודם בישיבת לוד, שהוא המוסד הגבוה ביותר כנ"ל.

ה) ישיבת תורת אמת בירושלים ת"ו, הנה כנראה אופן מיוחד לה שמתנהגת בנוסח הישיבות דאה"ק ת"ו, היינו שהתלמידים לומדים בשתי ישיבות וכו' ושלומדים שם גם אברכים ובעלי משפחות וכו', ובכל אופן גם בזה מהנכון הי' לסדר אשר עכ"פ איזה חדשים בשנה, יבואו התלמידים הקשישים מישיבת תורת אמת לישיבת לוד, כדי שיספגו לתוכם רוח תו"ת על טהרתו כפי האפשרי עתה ...

ו) באותן המושבות והחוגים אשר לא יסכימו עדיין לחינוך [...] ברוחה של תו"ת (לדוגמא: הבתי ספר המתארגנים עתה ע"י הפעילים או המוסדות שהוצרכו לייסד בין המושבות של התימנים מפני שלא יתראו לבוא אל לוד או להכפר ללמוד שם) המוסדות האלו יכנסו ברשת דאהלי"י ומובן ע"פ הנ"ל, שגם בהם לא יהיו כתות גבוהות כ"כ כמו בלוד, ומי שירצה להמשיך את לימודו בתורת חסידות חב"ד וכו' הרי צריך הוא והם להשתדל שיעבור ללמוד בלוד.

ז) היוצא מכל הנ"ל, הנה צריך להיות [...] דאגו"ח בכלל ואנ"ש והחסידים בפרט אל הרשת דאהלי"י [...] של מוסד [...] תורה [...] יש לקוות אשר מבין תלמידי הרשת הנ"ל יבאו כמה וכמה אחוזים תלמידים ללמוד בישיבת תו"ת אשר בלוד, ע"פ מאמרו"ל אלף נכנסים למקרא יוצא מאה למשנה כו'.

ח) כמו שבכל מוסד יש לו הנחלה אוטונומית משלו, ומבקר מבחוץ, הנה ג"כ בהרשת דאהלי"י ליובאוויטש הי' המנהל הרה"ח וכו' מו"ה חיים זוסיא שי' ווילימובסקי, ובטח יצרף אליו עוד איזה מהצעירים ובתור מבקר יהי הרה"ג והרה"ח כו' מוה"ר אליעזר שי' קרסיק והרב מוה"ר אברהם שי' פאריז.

ט) כיון שהרשת זקוקה ביותר לאמצעים, הנה כדאי ומוכרח הדבר לסדר מגבית באופן המתאים באה"ק ת"ו, ונא ונא להשתדל בזה בכל

קעט

אדמו"ר שליט"א

האפשרי ובטח ימצא האופן שלא תהי' סתירה בזה לשאר המוסדות ואדרבא וכו'.

(ז) כיון שהגיל והלומדים בהרשת דאהלי"י הם כאלו שאפשר לדרוש תמיכה מהממשלה, הנה יש להשתדל ביותר שהמוסדות הקיימים בהרשת יכנסו בהקדם היותר אפשרי להזרם בו נכנסים שאר מוסדות חב"ד, שזה יקל עול ההוצאה ולאפשר יסוד מוסדות במקומות חדשים.

(יא) אם הצעות הנ"ל יתקבלו אצלם, מטובם להודיע עד"ז בהקדם היותר אפשרי, והעיקר אשר ליום ההילולא יו"ד שבט הבע"ל או בסמוך לו יעשו כנ"ל בסעיף ב'.

בברכת הצלחה המחכה למענה בהקדם.

א'שפב

ב"ה, א שבט, תשי"ב
ברוקלין.

הווי"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ וכו'
מור"ה חיים זוסיא שי

שלום וברכה!

הנני לאשר קבלת מכתביו מי"ב חשון ושני מ' מכ"ב טבת ...

(ב) נהניתי לקרות בהמצורפים למכ' מכ"ב חשון, ע"ד מה שהי' בהעתון בנוגע להתועדות דשמחת בית השואבה, וכן בנוגע להתועדות דנשי חב"ד והשייכות אליהן, ובטח גם להבא יתאמצו בכגון זה, ונוסף על העבודה עצמה, להשתדל בפרסום, ובאופן המתאים דוקא, היינו בלא פרסום זולה, וכידוע מתשובת הרשב"א שמצוה לפרסם עושי מצוה כיון שע"ז אפשר להמשיך עוד אחרים וכהענין דקנאת סופרים תרבה חכמה.

(ג) בענין העזר שמבקש להרשת דאהלי"י, הנה כמ"ש מכבר אין כאן קופה ואמצעים לקבוע עזר מסויים, אבל תקותי שמזמן לזמן יהי' בידי

א'שפב

מור"ה חיים זוסיא: ווילימובסקי, אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ד א'פה, א"א, לקמן א'תק"ח.

לשלוח לו חבילות סקריפס וכיו"ב, אף שקשה לדעת מראש תכופות המשלוח וגודלה, אבל בכל אופן לא יספיק זה כפי התקציב הדרוש להם, ומוכרח הדבר אשר יחפשו אופנים מתאימים למצוא האמצעים באה"ק ת"ו, ושלחתי מכתב לאגו"ח שיסייעו בידו (באופן שלא תהי' סתירה ממוסד אחד לחבירו).

ד) אין דעתי נוחה כלל וכלל ממה ש... עזב עבודתו ברשת דאהלי"י, וכבר כתבתי גם לו ישר עד"ז, ואם הסיבה היא רק מצד חוסר האמצעים, צריך לחפש עצות לזה, ולא לעזוב את העבודה, ואם הסיבה היא חיכוכים פנימיים בין העובדים דרשת דאהלי"י, הרי פשיטא ופשיטא שצריך לבטל את זה ולשרש אחריהם ובפרט בארץ ישראל שהענין דמחלוקת וכו' צריך להשמר מזה ביותר, ומי יאמר בין חסידי חב"ד וכידוע מרבוה"ק נשיאינו הק' זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, עד כמה מסרו נפשם להשריש בלב החסידים המקושרים השייכים ואפילו בתוך סתם בני"י, הענין דאהבת ישראל, והאריכות בזה אך למותר.

ה) בקשר עם יום ההילולא דיו"ד שבט הממשמש ובא, יש להשתדל אם הוא רק באפשרי לפתוח ביום זה או בסמוך ליום זה, עכ"פ עוד מחלקה אחת של אהלי"י.

ו) בנוגע לחילוק התפקידים בין המוסדות באופן שלא יבלבלו איש את רעהו מובנת השקפתי בהמכ' לאגו"ח המוסג"פ אשר בקשתי למסור להם בהקדם.

א'שפג

ב"ה, א' שבט, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו, בו מודיע אשר לומד בהשיבה בספריא זה שנתיים ובי' חדשים, ויש רופא מייעץ לעשות נתוח בהשקדים בגרון ומיעצו לעשות עתה וכן מבקש ברכה בעד אביו מוה"ר ... שי.

הנה א' בנוגע להנתוח, ישאל עוד רופא אחד מומחה במקצוע זה,

קפא אדמו"ר שליט"א

ואם גם הוא יסכים לעשות הנתוח ועתה, הרי יהי רצון שיהי הנתוח כשורה ובשעה טובה ומוצלחת, ובהש"ק שלפני הנתוח יאמר את כל התהלים – ואם באפשר בלי הפסק, היינו גם בלא אמירת יהי רצון כ"א אחר כל הספרים – וכשידע ברור יום הנתוח יודיע לכאן.

ב) את אביו שי' אזכירו בהיותי על הציון של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, וימסור לאביו שי' שישמור את שלשת השיעורים השווים לכל נפש כתקנת כ"ק מו"ח אדמו"ר, והם בחומש תהלים ותניא.

בטח במכתבו השני יודיע בפרטיות ע"ד למודו והנהגתו הטובה ביראת שמים.

בברכה לתלמוד תורה ביראת שמים.

א'שפד

ב"ה, א' שבט, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

בנועם קראתי מכתבו מה' ויגש וכן הקודם לו, בו מודיע ע"ד סדר ואופן התועדות דחג החגים י"ט כסלו ומסדר ואופן עסקנותו במחנו, ונהייתי לקרות אשר גם הרב דמחנם שי' השתתף בזה ונאם ע"ד פרשת החג, ומ"ש שלבסוף עמד אחד ובלבל, הנה אין להתפעל מזה ובטח בהתועדויות הבאות יתוקן גם הרושם בלתי נעים שהשאיר הנ"ל וסו"ס הנה גם הוא יהפך למסייע בידו. אם לפי דעתו כדאי הדבר שאכתוב להנ"ל, הנה יודיעני מהותו בענין ידיעת התורה ובאיזה לשון (לה"ק, אידיש או אנגלית) ובל"נ אעשה כן.

ב) ת"ח על מה שמסגיר במכ' את התמונה עם הבחורים הלומדים אצלו, וחבל אשר לא ציין בפתקא או מעבר להתמונה שמותיהן ושם אמם, ובטח יתקן בעתיד.

ג) בענין שאלתו מה שקשה לו לבאר להם את ענין המצות אם זהו מצד קב"ע או שיש להם טעם בשכל, הנה הנקודה הכללית בזה היא, שהמצות ניתנו מהשי"ת לבני אדם, ובמילא מובן הדבר אשר החכמה

שבהם היא בלי גבולית, לאידך גיסא מובן ג"כ שיש גם איזה תפיסא ואחיזה בשכל אנושי, וזהו ענין טעמי המצות המובאים בספרים. אבל כיון שזהו מחכמתו ורצונו של הקב"ה הרי פשוט שכמה שיתעמק האדם בטעמי המצות והתועלת שבהם, הנה אין זה עד גמירא כי א"א לבעל גבול לתפוס ולהקיף ענין בלתי גבולי, כ"א אפס קצחו ושמץ מנהו.

ונוסף ע"ז, כיון שהמצות ניתנו מהבורא ית' לתועלת האדם הנברא על ידו, הרי בטוח הדבר שיכול הוא ית' לכוון לטובת הנברא על ידו, וכמו שא"א שיאמר אדם שלא יאכל עד אשר יבין בשכלו את התועלת שיש באכילה ושתי' וכמו שמופרך הדבר שהחולה בראשו יאמר שלא יקבל כל תרופה עד שיבין בשכלו אם תועיל לו, כי אדרבה לקיחת הסממנים והרפואות והאכילה ושתי' מחזקים את המוח וכח השכל שבמשך הזמן יוכל להבין את התועלת שיש באכיל' בסממנים ורפואות.

הנה כן הוא הדבר ג"כ בענין המצות, שבטוח הדבר שיש להבינם אפס קצחו גם בשכל אנושי, אבל אין זה תנאי ח"ו לקיום המצות ולימוד התורה כ"א אדרבה התומצ"צ הם הדברים המביאים לזה שבמשך הזמן יהי' שכלו מוכשר להבין ולהשיג את הנ"ל, ויש להאריך בזה, אבל הביאור צריך להיות מתאים להדרגא שבו נמצאים התלמידים, ואל בינתו אשען אשר יוכל להתאים הדברים לכח הבנתם והשגתם.

מוסג"פ איזה ענינים ממה שי"ל כאן באנגלית, שיוכל להשתמש בזה להבנת נקודה הנ"ל והשי"ת יתן לו הצלחה בעבודתו בקדש וכן הצלחה בעניניו הפרטים ובריאות הנכונה לזוגתו ולבתו שיחיו.

בברכת הצלחה בעב' הכללית ובעניניו הפרטים.

נ.ב. ומה שמתאונן על אשר אינו רואה פעולות ממשיות מהתעמולה שלו וכי' ואם גם רואה פעולה הלא זה לא לארך ימים, הנה חבל על אבוד הזמן על התאוננות כי מזה הרי בודאי לא תהי' כל תועלת ואדרבה היזק מרובה מפני חלישות הדעת וסו"ס גם חלישות הבריאות, ובפרט שהתאוננות אין לה מקום, ועיין בתניא ספי"ג: לגבי מדריגת הצדיקים כו' מאחר שחולפת ועוברת כו' ואעפ"כ כו' והואיל ובכח נפשם האלקית לחזור ולעורר כו' המבריח כו' עד סוף כל דרגין, ושם בתניא פרק כ"ה: ויחוד זה למעלה הוא נצחי לעולם ועד, והאריכות

בזה אך למותר, וידוע פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, יעזוב את האנחות ואת החשבונות ויתחזק בעבודה. וסו"ס בטח השי"ת יצליחו בזה ויראה פרי טוב בעמלו, ולפוס צערא אגרא.

א'שפה

ב"ה, א' שבט, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

דורך הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ וכו' מוה"ר ניסן שי פניסאן, האב איך ערהאלטען זיינער צייט די ידיעה וועגען דער מיינונג פון די דאקטוירים וועגען אייער געזונט, און היינט האב איך ערהאלטען זיין גוטע ידיעה פון וועלכער עס האט מיר געפרייט צו הערען אז די אפּעראציע איז געווען כשורה און השם יתברך זאל העלפען אז אייער צושטאנד זאל פון צייט צו צייט פארבעסערט ווערען ביז איר וועט קענען אנזאגען אז אייער געזונט איז אינגאנצען פאלקאם.

אבער בכדי אויף קאנען אויפנעמען די ברכות פון השם יתברך דארפמען האבען גוטע כלים אין וואס עס זאלן אנהאלטען די ברכות השם יתברך און בא אידען זיינען די כלים, תורה ומצות, און איך האף אז אויך איר וועט בלי נדר נעמען אויף זיך, צו אנהאלטען זיך שטארקער אין תורה ומצות, און וואס מער שטארקער און אפטער איר וועט אזוי טאן, אלעס מערער און גיכער וועט השי"ת שיקען זיינע ברכות צו אייך, און בפרט וויל איך אייך פארשלאגען צו זיין אפגעהיט צו לייגען תפילין אלע טאג און נאך דעם דאוונען זאגען א פאר קאפיטלעך תהלים, און פארן לייגען די תפילין, זאלט איר געבען א פאר פראנק אויף צדקה.

אויך זאלט איר זעהען באווירקען אייערע ברידער שי' אז זיי זאלן אויך לייגען תפילין (אויסער שבת און יום טוב) און איר דארפט אים ערקלערען, אז ער אלס דאקטאר ווייס אויף וויפיל עס ווענדעט זיך דער געזונט פון דעם קערפאר אן דער געזונטקייט פון דער נשמה וועלכע ווירקט דורך דעם ניערווען סיסטעם אז זיי זאלען זיין שטארק און מוטיג, אויך ער אלס דאקטאר ווייס זיכער, וויפיל עס זיינען דא רפואות און מעטאדען דורך וועלכע מען היילט מענשן, ניט וויסענדיג

ווי אזוי און פארוואס דאס היילט, און פונדעסטוועגען טוט מען דאס, וויילע מען זעהט, אז דאס בריינגט נוצען און הילף, און אזוי איז אויך בנוגע צו תורה ומצות, אז דער עיקר איז ניט דער פארשטיין, נאר דער טאן דאס, און די זיכערקייט אז דאס איז אזוי, און ווי מיר זעהען אין דער היסטאריע פון אידישן פאלק, אז ניט קוקענדיג אויף אלע רדיפות און צרות וועלכע די פעלקער האבען צוגעטראכט און געטאן צו אידען, זיינען דאך אידען געבליבען און לעבען, אט אזוי איז אויך בא דעם פרט (אינדיווידועלן) אידן, איז דער אנהאלט אין תורה ומצות דארף זיין דער עיקר, און ניט שטעלען קיינע תנאים צו דעם אויבערשטען וועלכער איז דער גרעסטער דאקטאר, אז פריער זאל מען פארשטיין ווי וועט ווירקען די רפואות, און דערנאך וועט ער נעמען די רפואה, נאר מען געטרויט דעם ד"ר און פראפעסאר, אט אזוי דארף זיין דער צוגאנג פון א אידען צו תורה ומצות, און דאס מאכט געזונט א אידן אין זיין נשמה און אויך זיין קערפאר.

בברכה שיבשר בשורה שמרגיש הטבה בבריאותו.

א'שפו

ב"ה, א' שבט, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

בהזדמנות זו שהנני כותב לאביו שי' הנני לבוא בשורותי אלה לך, ובפרט שידועה שיטת הבעש"ט שכל הזדמנות היא בהשגחה פרטית,

בטח יראה במכתבי אשר לאביו שי' ע"ד ענין החג י"ט כסלו וכמובן בפרטיות מתוכן החוברת המצו"פ והמכ' לאביו שי'. ואקוה אשר מזמן לזמן יתענין גם הוא ע"ד עיקרי תורת החסידות, ובדאי ימצא ג"כ הדרכים איך להודע אודותה בפרטיות יותר.

ידועה תכונת דת ישראל, תכונת עיקרית, שבה היא שונה מ„דתות“ אחרות, והוא אשר הגישה של דת זו אל האדם הוא להדריכו בנוגע לפעולות ממשיות בחיי יום יום, וביאור עיקרי הדת בא רק אחרי כן, וכמו שרואים בעליל אשר התורה הש"ס וכו' מלאים מהוראות מעשיות בחיי יום יום, ולימוד תורה זו חוק קבוע הוא לכל אחד ואחד מעת מתן

תורה, בה בשעה אשר השקפת הדת בנוגע לתוארי הבורא והשתלשלות הספירות, ענייני גן עדן ותחיית המתים וכו' לא נתבארו אלא בדרך כלל, ונתגלו ביותר רק בדורות האחרונים וכן הוא ג"כ בנוגע ללימוד החסידות גופא, אשר העיקר בה הוא ההבאה לפועל ובפרט בשלשת העיקרים: אהבת השם, אהבת התורה ואהבת ישראל – שבהם יהיו חדורים קיום התורה והמצות בחיי יום של כל אחד ואחת מישראל.

בברכה לזיווג המתאים בקרוב ולהסתדרות הנכונה בגשמיות וברוחניות גם יחד.

א'שפז

ב"ה, א' שבט, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו בו מודיע איך שביקרה זוגתו תחי' אצל רופא ומלאה אחרי הוראותיו וגם נסעה לחמי טבריא, ושואל חו"ד אם לחכות איזה זמן או לילך עוד הפעם ל"הדסה".

הנה לדעתי, לאחר חזרתה מחמי טבריא כדאי שתהי' עוד אצל רופא ואם יאמר לה שהצנורות פתוחים אזי יש לחכות איזה חדשים, ובטח ימלא השי"ת משאלות לבכם לטובה להפקד בזחור"ק בקרוב.

ידוע מכתב אדמו"ר הזקן, אשר סגולה להולדת בנים ובנות היא ההתעסקות בתורת החסידות המביאה לאהבת השם וליראתו, ומה שכותב שיש לו קביעות שיעור כל ליל ששי, הנה אין זה מספיק, ונוסף על מילתא דפשיטא שצ"ל לימוד החסידות בש"ק הרי עכ"פ נכון הדבר שייקבע עוד שיעור ב' ג' פעמים בשבוע במשך השבוע ג"כ, ואם באפשר יהי' הסידור באופן שלא יעברו שלשה ימים בלא לימוד תורת החסידות, כמובן זהו נוסף על לימוד בתניא כמו שנחלק בהמורה שיעור – לימות השנה – .

א'שמו

ידוע מכתב אדמו"ר הזקן: ראה גם לעיל אגרת ארמד.

מ"ש במכתבו, שיש לו עצירות וכו', הנה כדאי לשאול עד"ז דעת רופא בהקדם, וכידוע עד כמה שגינו (מל' גנות) בספרי החסידות ענין זה ושכדאי להשתדל בזה בהקדם האפשרי להפטר מזה, ועיין ג"כ ברמב"ם הלכות דיעות פרק ד' הי"ג.

בברכה שיבשר טובות בקרוב.

נ"ב: מוסג"פ מכ' הכללי בקשר עם חג החגים הוא יום י"ט כסלו.

א'שפח

ב"ה, א' שבט, תשי"ב
ברוקלין.

הרה"ג הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ וכו'
מוה"ר יהודא ארי' שי'

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו, בו מודיע ע"ד מצב בריאותו של הרה"ח וכו' מוה"ר ... שי', אשר כנראה ממכתבו הנה במקצת הוטבה בריאותו, ואקוה אשר במכתבו הבא יודיעני אשר כח הראי' שלו הולך וחזק, ובמשך הזמן יוכל לכתוב ג"כ בעצמו, והשי"ת הרופא כל בשר ומפליא לעשות ישלח לו רפואה בקרוב.

ידוע מרז"ל איזהו חכם הרואה את הנולד, ופירוש תורת החסידות בזה: הרואה את הולדת הבריאה מאין ליש שרואה זה בכל עת ובכל רגע, וכמבואר בשער היחוד והאמונה לאדמו"ר הזקן, אשר אין הבריאה פעולה חד-זמנית בששת ימי בראשית, אלא שדבר ה' מהווה את כל הבריאה בכל רגע מאין ליש, וכן הוא שבכל איש הישראלי, בריאות הגשמית תלוי בבריאותו ברוחניות, והנה כשמרגיש חולשה באבר גשמי הרי הולך לרופא, לפי שצריכים להתנהג בדרך הטבע שהתורה נתנה רשות (שפירשו ג"כ כח) לרופא לרפאות, אבל ג"כ צל"ע בחולשה דאבר

א'שפח

מוה"ר יהודא ארי': וואלגעמוס, אוטרעכט, הולנד.

הרוחני, ובנדון דידן בענין הראי' את הנולד מאין ליש בכל רגע. ולא לדרשא קאטינא, אלא לעורר את ... שי' להתחזק בלימוד תורת החסידות, ובתור התחלה בלימוד שער היחוד והאמונה הנ"ל. ות"ח לכת"ר על טרחתו במסירת כל הנ"ל ל... שי' וכמו שלקח על עצמו והי' שליח לכתוב לי ע"ד מצבו, הנה בטח יקבל על עצמו גם שליחותי האמורה במכתבי זה, וגם יסייע ביד הנ"ל להביא את זה בפועל טוב.

מוסגי"פ העתק מכי הכללי בקשר עם חג החגים הוא י"ט כסלו העבר, ורשימת דברים מה שאמרתי להתלמידים שיחיו בהכנסס אלי בנר החמישי דחנוכה, וכן החוברת ע"ד י"ט כסלו, אשר תקותי שיעניין כ"ז את כת"ר שי'.

בברכה שיזכחו השי"ת לבשר טובות ע"ד הטבת מצב החולה, ולבשר ג"כ מפעולותיו הוא בעירו לקרב את לבם של ישראל לאביהם שבשמים.

נ"ב: בשנת תרפ"ח בהיותי בברלין בקרתי פעם אחת בליל ש"ק בבית אביו זצ"ל ודכירנא שלמד אז אביו לפני ב"ב רמב"ם, ובין הנוכחים הי' ג"כ אחד מתלמידי הקעלמער, אף שאיני זוכר את שמו.

א'שפט

ב"ה, ב' שבט, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

דורך הרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ וכו' הרב מוה"ר שניאור זלמן שי' טאובעל, האב איך זיך דערוואוסט אז איר האט באשטימט דעם טאג פון אייער חתונה למזל טוב, אויף כ"א שבט, און השם יתברך זאל העלפען עס זאל זיין אין א גוטער גליקליכער שעה און צוזאמען מיט אייער פרוי זאלט איר בויען א הויז אין דעם אידישן פאלק אויף די

הראי' ... בלימוד תורת החסידות: ראה גם לעיל אגרת אי"ש.
אביו זצ"ל: הרב יוסף וואלגעמוט.

א'שפט

נדפסה בלקריש חיד ע' 304, והושלמה ע"פ העתק המזכירות.

פונדאמענטן פון תורה ומצוה, וואס די יסודות פון תורה ומצות זיינען שוין אנגעהאלטן געווארען און אויסגעפרובירט געווארען דורך טויזענטער אידישע משפחות, און האבען אויסגעהאלטען און בייגעשטאנען די אלע צייט שטורעמס און שוועריגקייטן - און זיינען געבליבען גאנץ.

און אזוי איז אויך אין דעם לעבען פון יעדער אידען, וועלכער גייט הייראטען, אז ער נעמט אן א פעסטען באשלוס צו בויען זיין הויז און פאמיליען לעבען אויף די יסודות פון תורה ומצות, בענטשט אים השם יתברך מיט א ווארימע ליכטיגע הויז, און א הויז פון וועלכער עס שיינט און גיט ארויס ליכטיקייט און ווארימקייט אין דער אומגעבונג, און בפרט אויף צו ליכטיק מאכן און ווארימער מאכען די נאהענטע משפחה מיטגלידער, די אידען וועלכע וואהנען אין דעם אומגעבונג און בכלל אלע אידען אויף וועלכע מען האט און מען קען האבען א איינפלוס.

השם יתברך זאל אייך העלפען און אריינגעבען אייך דעם גוטען געדאנק און פעסטען באשלוס, צו בויען אייער הויז און פאמיליען לעבען אויף די אויבענדערמאנטע יסודות, אין דעם וועג פון תורה ומצות, וואס דאס איז דער וועג פון אמת'ן גליק און הצלחה בגשמיות וברוחניות.

בברכת מזל טוב.

א'שצ

ב"ה, ב' שבט, תשי"ב
ברוקלין.

הרה"ג הו"ח אי"א נו"נ וכו'
מוה"ר ישראל זאב שי

שלום וברכה!

בעתו קבלתי מכתבו, בו מודיע ע"ד קביעות שיעור שעות קצובות
ללמוד דא"ח בישיבה מדרש שמואל, וחבל שאינו מודיע פרטים יותר

א'שצ

מוה"ר ישראל זאב: מינצברג.
בישיבה מדרש שמואל: דלעיל ח"ב אגרת שצו.

קפט

אדמו"ר שליט"א

בזה, ואין נוגע כ"כ ידיעת הפרטים כאן ובלבד שיהי' הלימוד על אתר כדבעי, ומתאים לפסק הדין אשר שמן מפעפע בכל מקום הרי גם רזין דאורייתא הנק' שמן אם רק חודרים במקצת לאיזה מקום בגפש הרי סו"ס מפעפע הוא בכולו, ותפקידנו הוא לפתוח לכה"פ פתח כחודה של מחט ובודאי ימלא הקב"ה הבטחתו שיפתח לנו כפתחו של אולם.

מוסג"פ הצעות הנהגות בנוגע ליום ההילולא יו"ד שבט הבע"ל, אשר בטח יעניין את כל אלו השייכים לביהמ"ד ושיביה שמזכירם במכתבו.

בברכה.

א'שצא

ב"ה, ב' שבט, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

בטח ידוע לו שביקר אצלי אחיו מוה"ר ... שי' ובהמשך לשיחתינו מוסג"פ העתקת מכתבי אליו – ובטח טוב ונכון הדבר אשר לא ידע אחיו שי' ששלחתי לו העתק המכתב – ומוכרחני לומר שהנני מתפלא ביותר על כבודו שי', כי לפי הרושם שעשה עלי אחיו שי' מקבל הוא השפעה ויש להמשיכו ולקרבו עוד יותר לעניני תורה ויהדות, ובכל זאת כשמדבר אתי לדוגמא עד"ז שחבר הוא בטעמפעל של הקאנסערוואטיווע, אינו ניכר בו כלל ואינו יודע כלל, שזה דבר שלא כדבעי למהוי.

והאומנם בדעת כת"ר שי' אשר מה שהביאו השי"ת ל ... הוא רק כדי שיחנה מטובה של ארצוה"ב ולא יהי' עוד – ח"ו היל"ת – תחת ההרפתקאות שעברו עליו במדינתנו מלפנים, ואח"כ האי נוחיות שהי' בצרפת? ודבר ברור הוא שכיון שנמצא הוא בעיר אחת עם אחיו שי' והשי"ת זיכהו שיודע הוא כת"ר שי' מאור התורה בכלל ותורת החסידות בפרט, הרי מחוייב הוא, ובלשון כ"ק מו"ח אדמו"ר בשם כ"ק

א'שצא

נדפסה בבטאון חב"ד גליון יס' ע' 18.
ובלשון ... מוהרש"ב: ראה אג"ק שלו ח"ד אגרת איכו, ובהנסמן בהערות שם.

אביו אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע, כשם שיהודי צריך להניח תפילין בכל יום, כן בכל יום צריך להתעניין בחינוך ב"ב שיחיו" ובנדון של כת"ר שי זהו אחיו וב"ב שיחיו אשר על כת"ר שי מוטל החוב והזכות קדוש לקרב את לבו ולב כב"ב של אחיו שי לעניני תורה ומצות ככל האפשרי, ובלי ספק אשר אם יעבוד בזה מדי יום ביומו ובאותיות המתאימות ובנחת, הנה יצליח בזה,

אפשר הדבר, שה"קלוגינקער" יבוא אליו בטענה, כיון שמוכרח הוא לקבל מהנ"ל תמיכה בגשמיות, לא יהיו דבריו נשמעים, אבל אין הדבר כן, כלל וכלל לא, ואין זה אלא מעצת היצר, וזהו חלקם של כל הת"ח וכל המשפיעים רוחניות, שלפעמים קרובות ביותר, מוכרחים הם לקבל השפעה בגשמיות, דוקא מאלו המושפעים מהם, ואדרבה זהו מחסדי השי"ת, ויעויין ברעיא מהימנא הובא באגה"ק סימן כ"ו, אינון חכמים דדמיין לשבתות ויו"ט לית להון אלא מה דמתקנין ליה ביומא דחול וכו', ויעויין ג"כ בספר המצות להצמח צדק דף קי"ב ע"ב, במ"ש רבינו הזקן ע"ד הנהגת הרב הקדוש ר' מענדל בארער, שהי' נוהג שלא הי' אומר דברי תורה כ"א במקום שנותנים לו נדבה עיי"ש היטב.

בברכת הצלחה בהנ"ל ות"ח מראש אם יודיעני בשו"ט בזה.

א'שצב

ב"ה, ב' שבט, תשי"ב
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נו"מ וכו' מוה"ר יואל שי

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו מיום הילולא של רבינו הזקן ושמחתי לקרות בו אשר שבע רצון הוא ות"ל הכל שלום.

בטח ידוע לו המאמר מרבינו הזקן (הועתק בקונטרס לימוד החסידות פ"ג) וז"ל:

א'שצב

מוה"ר יואל: שפירא, קאלגארי.

„משכיל לאיתן האזרחי, איתן הוא עצם הנשמה שדבוקה בהעצמות חלק אלקה ממעל, דהנה נשמה שנתת בי טהורה, בראתה, יצרתה, נפחתה, כנגד ד' עולמות, במדרש חשיב ה' מדריג: נר"ן, חי' יחידה, ובזהר כללם בד' מדריגות נר"ן ונשמה לנשמה, נגד ד' אותיות שם הוי', ואיתן הוא התוקף דנשמה הבא בגילוי בהכח דמס"נ, ואיתן לשון יושן, בלתי מחודש, והוא שם ע"ב שאינו מחודש, וס"ג ומ"ה הם תהו ותקון, דשניהם מחודשים, ושם ע"ב הוא למעלה מתהו ותקון, והוא בלתי מחודש, וידוע דשם ע"ב בחכמה, והיינו פנימי' החכמה, וכמאמר פנימית אבא פנימי' עתיק, ועתיק הוא לשון יושן, שזהו המשכת העצמות, וזהו נשמה שנתתי בי טהורה היא, שזהו שרש הנשמה כמו שהיא באצי, ואצי' הוא הפרשת הארה מאוא"ס המאציל ב"ה שאינו בבחי' התחדשות כ"א בבחי' גילוי ההעלם, וזהו משכיל, שהוא מקור הממציא ומגלה את השכל, הנה משכיל זה הוא רק לאיתן, דאיתן יש לו משכיל, מה שע"י כח המשכיל הוא האזרחי, מזריח לכל הכחות והחושים".

וע"פ המובא בכ"מ בדא"ח עה"פ יראת ה' לחיים, אשר כפי שתגדל מדת היראה כך נתוסף החיים ובריאות גם בגוף הגשמי של איש הישראלי, הנה בפרט הוא בנוגע להאיתן שבנפש הוא התוקף דנשמה, אשר כשבא בהתגלות, וכידוע אשר ענין מס"נ, נפש פירושו רצון, היינו שמוסר רצונו לתומצ"צ נתוסף ג"כ חיות ובריאות כפשוטו, ממש, והשי"ת יאריך ימיו ושנותיו בטוב ובנעימים ויאיר את חלקו בעולם בנר מצוה ותורה אור ומאור שבתורה זוהי תורת החסידות.

ומ"ש שאין במחנו עם מי לדבר, הנה ידוע מענה הצמח צדק להרה"ח הרה"צ וכו' מוה"ר הלל מפאריטש, אז די נשמות הערען" ובפרט שעתה גילו לנו נשיאינו רבוה"ק ענינין] העמוקים ביותר בתורת החסידות וגם אויף מאמע לשון באופן שיש להבינם, ובפרט הבכן והבפועל – יוצא מזה לכל איש הישראלי אפילו הפשוט שבפשוטים ואין הדבר דורש אלא שימת לב הראוי.

החותם מעין הפתיחה בברכת אריכות ימים ושנים כפשוטו ממש וגם כמשמעו היינו ממולאים בטוב האמיתי הוא תורה ומצות חדורים ומוארים בפנימית התורה.

נ"ב: מ"ש במכתבו על הנמצא בדא"ח בפ"י מרז"ל נתאוה הקב"ה

להיות לו ית' דירה בתחתונים, דאין אנו יודעים למה נתאווה, והוקשה לו, דהרי בזה נח"ר גדול הוא, וכמו שמבשרי אחזה באדם חכם כשיש בידו לגלות חכמתו ה"ז נחת רוח, ויותר משהעגל רוצה כו'.

הנה מובן הדבר שאין לדמות כלל ענין זה למעלה, וכמבואר בכ"מ שהנ"ר דחכם הוא כשמגלה הדבר לזולתו, ואין ענין זה שייך למעלה, כיון שאין זולתו, ונוסף ע"ז הנה הענין דדוקא בבי"ע הנהו רק ע"פ רצון העליון, כי מה שהנ"ר הוא בדירה בתחתונים דוקא אינו מובן, וכמ"ש בביאור בד"ה יו"ט של ר"ה רס"ו בתחילתו.

ונקודה העיקרית והכללית בכל זה הוא, דאי אפשר להבין למה נתאווה קודם כל סדר ההשתלשלות, כיון שאז לא הי' עדיין מציאות השכל והטעם ודעת שכל אלו נבראים הם, וקודם שנאצלו העולמות לא הי' אלא הוא ושמו בלבד, ושם הוא שנתעורר הרצון להיות לו ית' דירה בתחתונים, וא"כ אין שייך למצוא ע"ז טעם ושכל, כיון שעדיין לא הי' ענין השכל, וד"ל.

א'שצג

ב"ה, ב' שבט, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

... ומ"ש במכתבו עניני המ"ש שמי יודע אם מתאים הוא ללמוד עם כתה וכו' הנה בודאי גם בעיניו ברור שאין זה אלא מהסתת היצר להחליש השתדלותו לקרב לבם של תלמידי הישיבה, וחבל על הזמן השו"ט לבטל טענות אלו, ויהי חזק בהחלטתו אשר זכה להיות מהר"י בישיבה מיסודה של כ"ק מו"ח אדמו"ר ובמילא מקושר הוא אליו וקישור זה משמש ג"כ צנור להשפיע לו כח ויכולת למלא התפקיד של הדרכת הכתות שלו באופן שסו"ס יהיו חסידים, ואשר אחר כל החשבונות הרי זהו שליחותו ותפקידו בעלמא דין, וכאשר ממלאים

דאי אפשר ... מציאות השכל: ראה שיחת ש"פ ויצא תשמ"ח, בביאור האמור בס' דרך אמונה.

א'שצג

המ"ש: המרא שחורה.

קצג אדמו"ר שליט"א

התפקיד המוטל עליו מהבורא ית' אז בלשון כ"ק אדמו"ר הזקן, אויף וואס מען דארף דיך, דעמאלט גיט השי"ת אלץ וואס דו דארפסט.

מוסג"פ הנהגות ליום ההילולא יו"ד שבט הבע"ל, ובטח יפרסמם באופן המתאים.

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש ושיעשה את זה מתוך שמחה וזה מעלה הן לו והן לעבודה.

א'שצד

ב"ה, ב' שבט, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו מי"ג טבת וכן את הקודם לו, וליום מלאת לו שלשים ואחת שנה, הנני בזה להביע ברכתי לאריכות ימים ושנים טובות עם כל הפירושים, ומתאים להקפיטל תהלים שצריך הוא עתה לאמר, הנה יאחז דרכו בדרך הבעש"ט וכסיוס הקאפיטל שמחו בה' וגילו צדיקים והרנינו כל ישרי לב, כמ"ש בקאפיטל קודם לזה על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצוא, ואף שמדריגות נעלות הם (תו"ש עקפ"ד) בכ"ז מקצת ומעין שבכל הדרגות ישנם בכל מקושר וחסיד כיון שמתעסק הוא לחזק התקשרותו ע"י לימוד תורת החסידות של הנשיא ובפרט החזקתו בהשלשה שיעורים השווים לכל נפש בחומש תהלים ותניא, אבל מתפקידו של החסיד שלא להסתפק בפעולה בעצמו, וצריך להשפיע ג"כ על הסביבה – לקרבם ולעוררם ולהאירם בנר מצוה ותורה אור חדורים במאור שבתורה זוהי תורת החסידות.

ת"ח על הודעתו בנוגע להתועדות די"ט כסלו, ומוסג"פ ג"כ הצעות הנהגות ליום ההילולא יו"ד שבט הבע"ל, אשר בטח יפרסמם באופן המתאים.

בברכה להצלחה בהשפעה על הסביבה ושזה ישמש כלים רחבים להמשכת וקבלת ברכות השי"ת בגו"ר.

בלשון . . דארף דיך: ראה אג"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע ח"ס אגרת ג'נד, ובהנסמן בהערות שם.

א'שצד

חורש עקפ"ד: בהוצאה החדשה ע' 180.

א'שצה

ב"ה, ב' שבט, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

בשאלתו לדעתי בנוגע למצב בריאותו, הנה כבר מסרתי ע"י הו"ח אי"א נוי"מ עוסק בצ"צ וכו' מהורחמ"א שי' חדקוב שבכלל איש בריא הוא ורק שצריך לשמוע להד"ר היינו למלאות הוראותיו, ואין להקשות מה שהוא בריא ואעפ"כ צריך למלאות כהוראת הרופאים, כי בכלל כל קושיא היא מסטרא דקליפה. והדיוק להבין כל הענינים דוקא ע"פ שכל ונט"ו"ד הוא ג"כ דרך חדש במנהגי החסידים, שמאז הי' הסדר דבראשית שמעו (האט מען געפאלגט) ואח"כ השתדלו להבין עד כמה עס לאזט זיך, ואם לא הבינו איז מען אויך געשלאפן רוהיק (כמובן אם לא הי' זה חסרון בהבנה בתורה בכלל ובתורת החסידות בפרט, שזה הי' מצער ומדאיג בהקיץ ולפעמים גם בשינה).

וכבר אמרתי לו כמה פעמים, אשר הוא שלוחו של כ"ק מו"ח אדמו"ר לעשות את . . . פאר א חסידישער שטאט ולע"ע (היינו במשך עשר שנים ויותר!) לא הי' בזה אלא הכנה שבמדה ידועה הוסרו המניעות לזה שתהי' הישיבה עכ"פ, א חסידישע ועשו ישיבה קטנה בתור הכנה לישיבה כדבעי למהוי, ועתה הוא שעת הכושר לעבור מן ההקדמה והכנה לזה שתהי' ישיבה גדולה ותהי' א חסידישע שטאט, כרצון כ"ק מו"ח אדמו"ר, ואין הדבר תלוי אלא בהם אין דעם וועלען של האברכים ד . . . ובמדה יתירה מאשר שאר האברכים תלוי זה בו, כיון שמיום הוסדה של הישיבה שמה הי' הוא מנהיגה בכמה וכמה פרטים, ובהסכם כ"ק מו"ח אדמו"ר והאריכות בזה למותר כיון שכ"פ דברתי עמו עד"ז. ואין רצוני בזה אלא לומר עוד הפעם אז גענוג שפילען זיך ועכ"פ עתה, ישתדלו כולם יחד והוא מהראשונים שתהי' א געזונטע חסידישע ישיבה והוא יהי' א געזונטער איד וג"כ א געזונטער חסיד.

והשי"ת יצליחו בעניניו הכלליים ובעניניו הפרטיים, אשר מתוך שמחה ובלא חשבונות יתירים יסדר הענינים באופן טוב, ובעניניו הפרטיים הנה, ביחד עם זוגתו שיחיו יגדלו את ילדיהם שיחיו לתורה לחופה ולמעש"ט מתוך בריאות הנכונה והרחבה אמיתית.

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש.

נ.ב. מוסג"פ הנהגות יום ההילולא יו"ד שבט הבע"ל ובטח
יפרסמם באופן הראוי. ואולי כדאי שיהי' במכ"ע שלהם מאמר בקשר
עם יום ההילולא.

א'שצו

ב"ה, ב' שבט, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

אין פארזעצונג צו אונזער אונטעריידונג וואס איז געווען בעת איר
האט מיך באזוכט, וויל איך דערביי אונטערשטרייכען וועגען דעם וואס
עס האט זיך גערעט, און דאס איז, אז יעדער מענש דארף זיך
באטראכטען און אריינקלערין אין דעם, אז ער איז באשאפען געווארען
דורך דעם רבונו של עולם, איז דאס זיכער אז עס איז אין דעם דא א כוונה,
וואס די כוונה איז ווי עס שטייט אין דער משנה אין מס' קדושין, „אני
לא נבראתי אלא לשמש את קוניי" דאס הייסט אז דער מענש איז
באשאפען געווארען צו אויספילען דעם אויבערשטענס ווילען אין דער
וועלט, און וואס איז דער ווילען פון השם יתברך, איז שוין קלאר און
דייטליך געזאגט געווארען אין דער תורה שבכתב און תורה שבעל פה,
אין וועלכע עס איז דא גענויע אנווייזונגען ווי מען דארף זיך אויפפירען
אין דעם טאג טעגליכען לעבען, און ניט נאר פאר רבנים שוחטים
מלמדים נאר אויך פאר סוחרים, אנגעשטעלטע, דאקטוירים, לאייערס
א.א.וו.

דער אנפאנג פון א אידן איז, אז ווען ער שטייט אויף פון שלאף
זאגט ער „מודה אני לפניך מלך חי וקים שהחזרת בי נשמתי **בחמלה**
רבה אמונתך" דאס הייסט, אז ער אנערקענט אז השם יתברך איז דער
בעל הבית פון דער וועלט און רעגירט די וועלט מיט **חמלה רבה**, דאס
מיינט, אז דאס וואס השם יתברך פארלאנגט פון א מענשן און פון א
אידן בפרט, פאדערט ער – ברוך הוא – נאר דאס וואס מען **קען** טאן,
מער פינקטליכער, דאס וואס עס ווערט געפאדערט פון א אידען, איז
זיכער אז אין דער פאסענדער צייט, קען ער – דער מענש – דאס
ערפילען.

און בפרט אין אייער פאל, אז השם יתברך האט אייך געהאלפֿען און איר האט זיך איינגעארדענט אין אייער שטאט, און האט אויך איינפֿלוס אויף אייער סביבה, דארפֿט איר און מוזט זיך אינטערעסירען אלס שליח - מעסענזשער - פֿון השם יתברך, טאג איין טאג אויס, צו באלייכטען אייער סביבה מיט דער ליכטיקייט פֿון תורה ומצות, און -

מען קען זיך ניט צופרידענשטעלען מיט דעם מצב ווי ער איז געווען נעכטען, און זאגען אז מען האט שוין יוצא געווען זיין חוב, ווארום א באווייז אויף א זאך אז דאס לעבט, איז דאס אז עס וואקסט, און ווי מיין שווער כ"ק אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע האט געזאגט א משל אויף דעם גייסטיגן לעבען פֿון א אידן, אט אזוי ווי איינער וואס קלעטערט אויף א משופֿעדיקער בארג, קאן ער זיך ניט אפשטעלען אין מיטען, ווארום ווי ער זאל נאר אפשטעלען זיך, וועט ער זיך אראפגליטשען, און מען דארף זיך ניט שרעקען ווי קאן מען דאס שטענדיג קלעטערען - גיין ארויף - אן אויפהער איז דאס ווי פֿריער געזאגט, אז וויבאלד השם יתברך פֿאדערט דאס, איז זיכער אז ער - ברוך הוא - גיט כחות און מעגליכקייטן אויף דעם, און א ביישפֿיל אויף דעם קען מען אויך זעהען פֿון דעם מענשליכען קערפֿער, וואס די פֿארשידענע גלידער פֿון מענשן, מוזען האבען רוה, פֿון צייט צו צייט, אבער דער מוח און די הארץ, ארבעטען שטענדיג אן אויפהער, און דאס איז א באווייז אז דער מענשליכער קערפֿער, לעבט.

איך האף, אז איר וועט זיך אריינטראכטען אין דעם וואס מיר האבען גערעט, און אין דעם וואס איך שרייב אייך דא, און השם יתברך זאל שטארקען אייך צו אויספֿירען אייער רוחניות'דיקע אידישע שליחות פֿון השם יתברך, אין אייער שטאט נארוואלק, צו בעאיינפֿלוסען אייער סביבה און די אלע אויף וועלכע איר האט איינפֿלוס, צו מאכען זיי נעהענטער נאך מער, צו אידישקייט און תורה ומצות, און אז איר וועט טאן אין דעם ווי געזאגט, וועט דאס זיכער מיט הצלחה זיין.

איר האט מיר דערציילט וועגען אייער זון און טאכטער שיחיו, און ניט וויסענדיק אויב זיי ליינענען פֿליסיג אידיש, לייג איך דא ביי א קאפּיע פֿון א בריף וועלכע איך האב געשריבען צו א גרופֿע סטודענטען וועלכע האבען מיר באזוכט, און איך האף אז דאס וועט אינטערעסירען אויך אייערע קינדער שיחיו.

איך ווינש אייך איר זאלט אנזאגען מיר גוטע בשורות וועגען דאס

קצז

אדמו"ר שליט"א

אלעס אויבענדערמאנטע, און האפענטליך אז מיר וועלען זיך נאך
זעהען פאר אייער אפפארען און מעגליך נאך פריער ווי מיר האבען
גערעדט ווען איר זייט געווען בא מיר.

בברכה.

א'שצז

ב"ה, ב' שבט, תשי"ב
ברוקלין.

להנהלת ישיבת תומכי תמימים בעי"ת מאנטרעאל יע"א,
ד' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בנועם קבלתי הפ"ש מהם ע"י הרה"ח עוסק בצ"צ מזקני רבני אנ"ש
מוה"ר שמואל שי' הלוי.

ובמענה על שאלותיהם והצעות השונות שאמרם בשם וכן בשם
עצמו, הנני בזה להציע:

א) שנכון במאד לסדר הלימודים באופן כזה שאלו הרוצים ובפרט
אלו שבאו מעבר לים, יוכלו שלא ללמוד לימודי חו"ל, ובטח ישנם גם
כאלו שאם גם התלמידים עצמם רוצים, יש על ההנהלה להשתדל שלא
ילמדו לימודים הנ"ל.

ב) יש לחפש אופן להעסיק את התלמידים גם בימי הש"ק ויו"ט,
ואם א"א הדבר בבנין הישיבה מפני ריחוק המקום וכיו"ב, יש לחפש
אופנים לעשות התועדות או מסיבות במקום מרכזי בכל שכונה
ושכונה, ובלבד שלא יהי' יציבא בארעא וגיורא בשמי שמיא, היינו
שבימות החול יש להתלמידים קשור עם תומ"צ, וביום הש"ק ויו"ט
נחלש זאת.

ג) מאשר אני בזה הצעתם אשר הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ וכו' מוה"ר
מנחם זאב שי' הלוי, יהי' המשפיע הרוחני של הישיבה, ובטח יוכל
לסדר הענינים באופן כזה שלא יבלבל לעבודתו בעניני מעמד וקרוב
לבם של הבע"ב המושפעים שלו לאביהם שבשמים.

מוה"ר שמואל: לייטז.

ד) נהניתי לקרות במכתבם שיקלטו לישיבתם את התלמידים דנתיבות עולם, ויה"ר שיהי' בהצלחה, והעיקר שזה יפתח אופן חדש בהנהגת הישיבה שיובלט יותר הענין של יראת שמים.

ה) קנאת סופרים תרבה חכמה (עיין בזה בהערה בקונטרס החלצו ע' טז) וע"פ המצב עתה בעירם שנתוספו שם ספסלי וישיבות, בודאי מבינים הם הרמז בזה מלמעלה בנוגע אליהם, אשר צריכים הם עתה להשתדלות יתירה ולהעדפה בתוספת מרובה על העיקר להעמיד את הישיבה על הגובה הדרוש מתאים לרצון מייסדה הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר, ובטוח הדבר שכיון שדורש הוא זאת מאתם, ובכל תוקף ועוז, הרי בודאי ישנם בהם הכחות ע"ז וישנה האפשריות לפתח את הישיבה בכיוון זה במחנם, ויה"ר מהשי"ת שלא יחסר ג"כ אצלם הרצון להביא את כל הנ"ל בפומ"מ וטוב יהי' להישיבה עי"ז לא רק ברוחניות כ"א גם בגשמיות.

בטח יאשרו קבלת מכתבי זה תיכף לקבלתו, ואחכה למענה שלהם אם נתקבלו הצעותי הנ"ל, והעיקר ע"ד הבאתם בפועל ובהנהגה הטובה ומתאימה בכתות השונות של הישיבה.

בברכת הצלחה בעבודתם בקדש.

אישצח

ב"ה, ג' שבט, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

בעתו קבלתי מכתבו מטו"ב טבת, וכשהייתי על הציון של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, הזכרתי את בנו שי ואותו – כבקשתו במכתבו.

המוסגר במכתבו נמסר להכולל חב"ד, ובטח כבר קיבל אישור מהם, ובעתו הרי יגיע אליו ג"כ הקבלות מאה"ק ת"ו כפי הרשימה, ואשרי חלקו שעלה בידו לפעול ולעשות בענין זה, וגודל הענין אין צריך ביאור אחרי דברי המלך הוא רבינו הזקן באגרת הקדש שלו ועוד בכמה וכמה מקומות, וע"פ המבואר שם מובן אשר התעסקות בזה הוא ג"כ צנור וכלי להמשכת וקבלת ברכות השי"ת ובפרט לבריאות הנכונה

קצט

אדמו"ר שליט"א

שיוכל לקבוע עתים בתורת הנגלה ובתורת החסידות מתוך מנוחת הנפש ומנוחת הגוף.

ומ"ש הרופא שצריך הוא ע"ז משך זמן, הנה ידוע שעד מהרה ירוץ דברו ובפרט באלו השייכים לעניני צדקה וחסד, ועיין בלקוטי תורה ס"פ קרח, ובספר טעמי המצות להצמח צדק מצות ברכת כהנים.

בענין שאלתו אם יסע לראטשעסטער וכו', הנה לדעתי יחכה איזה זמן כדי לבחון פעולת התרופות אשר נתנו לו הרופאים דמחנו, וכשיראה הטבה על ידם, הרי אז אין נצרכה הנסיעה לראטשעסטער.

בברכת בריאות הנכונה – המחכה לבשו"ט.

א'שצט

ב"ה, ג' שבט, ה'תשי"ב

ברוקלין, נ.י.

הו"ח אי"א נו"נ עסקן רב פעלים וכו'

הנדיב מו"ה שמואל שי' טולדנא,

שלום וברכה!

נעם לי לקבל הרצאת בא-כוחי, מנהל הלשכה האירופית לעזרת פליטים וסידורם אשר בפאריס, הרה"ג והרה"ח וו"ח אי"א נו"מ עוסק בצרכי ציבור באמונה וכו' מוהר"ר בנימין שי' גורודצקי, על דבר ביקורו במחנם.

וביחוד שמחתי לשמוע שמעו הטוב של מעלת כבודו ופעולותיו הטובות להחזקת התורה והיהדות בקהלתם, ובפרט בעניני החינוך הכשר, וקביעות עתים לתורה ברבים.

גם הוסיפה שמחה בלבי הידיעה על דבר התעוררות לבנות ישיבה ותלמוד תורה ברוח התורה והמסורה.

והנה למותר להאריך לדכוותי בגודל הזכות והמצוה להיות ממזכי

א'שצט

נדפסה בס' זכרון (גורודצקי) ע' 220.

הרבים, אשר זכות הרבים תלוי בו, ונאמן הוא בעל מלאכתו לשלם שכרו בזה ובבא.

ותקותי חזקה, אשר ככל דבר חי הניכר בגידולו והתפתחותו, הנה גם עבודתו הטובה תלך הלוך וגדול מחיל אל חיל, על ידי תוספת כח ועוז בהשתדלותו הוא ובהשפעתו על אחרים. והשם יתברך ויתעלה ישפיע עליו ועל כל המשתתפים בעבודת הקדש שפעת ברכה והצלחה הן בעבודתם הציבורית והן בעניניהם הפרטיים בטוב הנראה והנגלה מנפש ועד בשר.

אשמח לקבל בשורות טובות מהגדלת והרחבת פעולותיהם הטובות, בהוספת שיעורי לימוד ברבים הן בתורת הנגלה והן בתורת החסידות המאור שבתורה, ובהשתדלותם הטובה לקרב לבות בני ובנות ישראל לאביהם שבשמים.

בפ"ש וברכה לכל החבורה.

א"ת

ב"ה, ג' שבט, ה'תשי"ב
ברוקלין, נ. י.

הנכבד ונעלה, איש ירא אלקים, עסקן רב פעלים,
הנדיב מו"ה משה שי לבנדה

שלום וברכה!

עס האט מיר געפרייט צו באקומען א באריכט פון מיין פערזענליכן פארשטייער און דירעקטאר פון אונזער אייראפייאישן הילפס-ביורא, הרה"ג והרה"ח וו"ח אי"א נו"מ עוסק בצרכי ציבור באמונה וכו' מוהר"ר בנימין שי גאראדעצקי, וועגן זיין באזוך אין מאדריד.

באזונדערס האט מיר געפרייט צו הערן וועגן אייער וויכטיקע ארבעט לטובת הכלל, אז איר און אייער פרוי תחי האבן מקדיש געווען א בית-חכנסת לטובת הקהל, וכו', און אז איצט האט איר זיך אונטערנומען צו מאכן א גרויסן תיקון אין אייער קהלה דורך גרינדן א כשריע קיך, און האט פאר דעם צוועק מקדיש געווען א פאסנדע הויז אין צענטער פון שטאט.

עס איז איבעריק מאריך צו זיין וועגן דעם גרויסן זכות און מצוה צו זיין פון די מזכי הרבים, ובפרט אין אזעלכע וויכטיקע ענינים ווי די וועלכע ווערן דערמאנט אין דער תפלה מי שברך – מי שמייחדים בתי כנסיות לתפלה גוי ופת לאורחים גוי, וואס מתן שכרו בצדו – הקב"ה ישלם שכרם גוי וישלח ברכה והצלחה בכל מעשה ידיהם.

איך וויל אבער אויסדריקן מיין האפנונג און אונטערשטרייכן, אז ווי יעדע לעבעדיקע זאך, וועט אויך אייער גוטע ארבעט האלטן אין וואקסן, און אז איר וועט פארגרעסערן אייערע באמיוונגען אין אלע ענינים לטובת הכלל, צו פארשטארקן תורה און אידישקייט סיי צווישן די ארטיקע איינוואוינער, סיי צווישן די שטודירנדע יוגנט.

דער אויבערשטער בלייבט ניט קיין בעל-חוב, און ער וועט אייך אויך זיכער משפיע זיין בשפע ברכות און מצליח זיין סיי אין אייער ארבעט לטובת הכלל, סיי אין אייערע אייגענע ענינים, בגשמיות וברוחניות.

עס וועט מיר זייער פרייען צו הערען ווייטערע גוטע נייעס וועגן אייער ארבעט.
בברכה.

א'תא

ב"ה, ג' שבט, תשי"ב
ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"נ וכו' מוה"ר ארי' שי'

שלום וברכה!

זיינער צייט האב איך ערהאלטען א בריף, אין וועלכען איר שרייבט וועגען אייער עראינערונג פון א ניגון וועלכען אייער פאטער האט אייך אויסגעלערענט, און האט אייך דערציילט, אז דעם ניגון האט געזונגען

א'תא

מוהר ארי' אברמסון.

הרב הקדוש ר' אברהם המלאך דער מעזריטשער מגיד'ס זון ביי לכה דודי, און שלאגט פאר אז מען זאל קומען צו אייך וועט איר אויסלערנען דעם ניגון.

איך דאנק אייך פאר דעם אינטערעס אין דעם, און וועל אייך האלטען ביים ווארט, איך האף אז נאך דער יארצייט פון מיין שווער כ"ק אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, יו"ד שבט (ווייל ביז דאן איז מען באשעפטיגט אין די חכנות צום יארצייט), וועל איך בעטען אייניגע פון די תלמידים, אז מען זאל אייך באזוכען, און לויט אייער הבטחה וועט איר זיי געוויס אויסלערנען דעם ניגון.

איך האף אז ווען איר וועט האבען א גוטע בשורה בעניניו וועט איר מיר לאזן וויסען און דאנק אייך פאראויס.

בברכה.

נ"ב: אין צוזאמענהאנג מיט דעם יארצייט פון מיין שווער כ"ק אדמו"ר, איז בייגעלייגט דא הצעות הנהגות וכו'.

א'תב

ב"ה, ג' שבט, תשי"ב
ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"נ וכו' מוה"ר מאיר שי

שלום וברכה!

מקרב ולב עמוק הנני בזה להביע ת"ח ת"ח על תשורתו הכי יקרה והוא מכתב גוף כתב יד קדשו של כ"ק אדמו"ר האמצעי בענין הבית עולם דהאדיטש הוא מקום מנוחת כ"ק רבינו הזקן, אשר מתנה זו יקרה אצלי במאד מאד, ובאמת אני מכיר תודה לו על שלוח זה ...

בקשר עם יום ההילולא יו"ד שבט של כ"ק מו"ח אדמו"ר

א'תב

מוה"ר מאיר: מייזליש.

מכתב . . . הבית עולם: אנ"ק שלו אגרת יג.

רג

אדמו"ר שליט"א

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, מוסג"פ הצעות הנהגות, וכן מוסג"פ סקריפ על
חבילת מזון.

בברכה ות"ח מעין הפתיחה.

א'תג

ב"ה, ג' שבט, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

... ומ"ש בענין ההיזק שהי' להם ע"י השטפון וכו', הנה בודאי
ראה מכתב אדמו"ר הזקן במ"ש להר"מ מדריבין (הנדפס בבית רבי ח"א
עק"ן. ועיין במאה שערים ע' לו, ועד"ז יש ג"כ מאדמו"ר האמצעי – שם
ע' כח. ואדמו"ר הצמח צדק בספר המצות עמוד רכ"ח), אשר לאחר
היזק היינו מדת הדין מתעוררת מדת הרחמים שהיא גדולה ממדת
החסד שבתחלה כנודע שהיא מדריגתו של יעקב נחלה בלי מצרים
מברית מן הקצה אל הקצה, וזהו ענין של עשירות, ויה"ר אשר בקרוב
ממש יראה זה בעיני בשר ולמטה מעשרה טפחים.

בברכת הצלחה בגור"ר.

א'תד

ב"ה, ג' שבט, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על הודעתו שנמלאו לו ט"ז שנה, הנה בטח למד בדא"ח

א'תג

מכתב אדמו"ר הזקן: ראה אנ"ק שלו אגרות צב"ג, ושי"נ. לעיל חיד אגרת תתצא.

א'תד

נדפסה בלקריש ח"י ע' 208.

פירוש הענין של ואברהם זקן בא בימים, אשר ענין הזמן והימים הוא שיהיו ממולאים בתוכיות של תורה ומצוה, וכשכותב במכתבו שנמלאו לו ט"ז שנה ומבקש ברכה, מבלי להודיע מלימודו ומעמדו ומצבו ביראת שמים הרי העיקר חסר מן הספר, כי בזה שנתמלאו לו ט"ז שנה לאריכות ימים ושנים אין הוא לוקח חלק בזה, וע"ד תכלית בריאתו שהוא כפסק רז"ל (סוף קידושין), לא נבראתי אלא לשמש את קוני אינו מזכיר מאומה,

ויהי רצון מהשי"ת אשר יגדל להיות ירא שמים חסיד ולמדן וילמוד תורה בהתמדה ושקידה בתורת הנגלה ובתורת החסידות והוריו שיחיו ישבעו ממנו ומכל ילידיהם שיחיו נחת, אידישן נחת חסידישן נחת.

בטח מתחזק לשמור שלשת השיעורים השווים לכל נפש שהם מתקנת כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, והם בחומש תהלים ותניא כידוע.

בברכה לתלמוד תורה ביראת שמים.

א'תה

ב"ה, ד' שבט, ה'תשי"ב
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

נעכטן האט מיר הרב חדקוב שי איבערגעגעבן וועגן אייער טעלעפאנישן געשפרעך, און ערשט איז אנגעקומען אייער ספעשל דעליווערי בריוו מיט די צייטונגס אויסשניטן.

אין צוזאמענהאנג דערמיט וואס איר טראכט איבער און עס ווייזט זיך אייך אויס, אז א צווייטער סוחר קען אייך מאכן ענגער אין באשטעלונגען און פארקלענערן אייער פרנסה חלילה, און פרעגט מין מיינונג,

איז, לויט אייער בקשה, וועל איך, זייענדיק אויף ציון פון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, נאך א מאל דערמאנען אייך.

בכל אופן, ווי אלע אידן, וועלכע זיינען מאמינים בני מאמינים,

דארפט איר זיין זיכער, אז מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה ועד יום הכיפורים, און די הכנסה וואס דער אויבערשטער האט פאר אייך באשטימט, וואס איך בין זיכער אז עס איז בהרחבה, וועט קיינער ח"ו ניט קאנען פארקלענערן און אודאי נישט צונעמען.

מ'דארף נאר זיין שטארק אין בטחון אין דעם אויבערשטן, און דאס דארף זיין בשמחה, ווי עס שטייט אין זוהר פ' תצוה (קפ"ד, ב), אז אונזער וועלט די אונטערשטע, איז מקבל אלע השפעות פון אויבן, און אויב דא אונטן איז מיט א פרייליכקייט און ליכטיקייט, איז גייט מען אזוי אויך ליכטיק און פריילעך פון אויבן, און עס שטייט עבדו את ה' בשמחה, במילא, אז א איד איז פרייליך, איז די פרייליכקייט אונטן ממשיך אויף אים אויך א פרייליכקייט פון אויבן.

בפרט אין אייער פאל, וואס איר האט דעם זכות פון מזכה זיין את הרבים דורך ערמעגליכן דאס אפדרוקן פון א ספר פון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, וועט דאס זיכער ביישטיין איר זאלט האבן פרנסה בהרחבה און, וואס איז נאך וויכטיקער, איר זאלט עס פארנוצן בהצלחה אויף געזונטע זאכן און אויף ענינים פון תורה ומצות ביד רחבה.

איך האף צו הערן פון אייך גוטע בשורות.

אין צוזאמענהאנג מיט דעם יום ההילולא פון כ"ק מו"ח אדמו"ר לייג איך דא ביי מיינע הצעות בנוגע מנהגים בזה.

בברכה.

א'תו

ב"ה, ד' שבט, ה'תשי"ב

ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

איך בין געווען צופרידן צו באקומען א ידיעה דורך מיין סעקרעטאר, אז אייער פרוי שתחי' איז שוין ב"ה אין דערהיים און ערהילט זיך גוט. איך האף, אז עס וועט גיין פון גוט צו בעסערס.

איך וויל נאך אמאל מעורר זיין בנוגע אייער שוועסטער און וואס איר האט געדארפט מברר זיין וועגן די גירות.

זיכער ווייסט איר פון ספרים הקדושים אויף וויפל עס איז נוגע אפילו א טאג אין דער פראגע פון גירות.

איד האף, אז איר וועט זיך אפגעבן מיט דער זאך בזריזות, און וועט מתקן זיין וואס מדארף מתקן זיין, וואס פריער. ס'איז אויף דרויף ניטא קיין תירוץ, אפילו אויב עס דוכט זיך, אז מ'וועט ניט אויספירן, ווארום, דער אמת איז, אז אויב מ'טוט מיט אן ערנסטקייט, טוט מען אויף פריער-שפעטער, און לכל הפחות אין א באשטימטער מאס. איד האף צו הערן גוטע בשורות וועגן דעם.

אין צוזאמענהאנג מיטן [2טן] יארצייט פון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, לייג איד ביי א רשימה פון מיינע הצעות ווי זיך נוהג צו זיין. איר, אלס איינער וואס האט זוכה געווען צו זיין בא אים פערזענליך, וועט זיכער וועלן ממלא זיין א טייל פון די הצעות בנוגע דעם יארצייט, אדער אלע.

בברכה צו הערן פון אייך גוטע בשורות.

א'תז

ב"ה, ד' שבט, ה'תשי"ב
ברוקלין, נ. י.

שלום וברכה!

מכתבי הקודם בטח נתקבל בעתו, ודואג ומצטער אני על אשר מאז לא הגיעתני כל ידיעה ממנו. ואקוה שהכל אתו שלום, ובכל אופן ת"ח מראש אם יכתוב לי עד"ז בפירוש.

ארשה לי לצרף בזה המחאה על סך ר"ן שקלים מקרן הגמ"ח שלנו, אשר ישלם לכשירחיב השי"ת גבולו, ותקותי אשר יהי זה בקרוב, אסך פריער ווי מ'רעכנט.

תקותי ג"כ אשר לא יקפיד על עברי על הפתגם שאומרים בשם רבינו הזקן, אז מיט דריי זאכן דארף מען זיך ניט אנשלאגן, והם עצה,

א'תז

בהמשך אליה — לקמן אגרת איתכב.
הפחגט: ראה גם לעיל ח"ד אגרת תחסיב.

שידוך וגמ"ח; והוא על דרך ששמעתי מהמלמד שלמד אתי גמרא, כאשר מצאתיו לומד תשעה באב סוגיא גמרא, ועל תמיהתי, הלא איתא בשו"ע שת"ב אסור בת"ת, ענה לי, אשר לפי השערות וועט מען סיי ווי סיי שמייסן בעולם האמת, טא זאל כאטש זיין פאר לערנען אום ת"ב.

בקשר עם יום ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר מוסג"פ רשימת הצעותי בזה, ויהי רצון אשר במהרה יקויים היעוד הקיצו ורננו שוכני עפר והוא בתוכם.

א'תח

ב"ה, ז' שבט, תשי"ב
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ וכו' מוה"ר פרץ שי

שלום וברכה!

בעתו ובנועם קבלתי מכתבו, בו מודיע אשר בקרוב הימים מסיים הוא הששה סדרי משנה, ויה"ר מהשי"ת אשר כשם שעזרו השי"ת לסיים עתה הששה סדרי משנה כן יעזור לו להתחיל עוד הפעם ולסייםם ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים, וידוע אשר משנה אותיות „נשמה" אשר עי"ז יתוסף בה אור דנר מצוה ותורה אור ומאור שבתורה זוהי תורת החסידות וזה יסייע לו בעניניו הפרטים.

לאחיו הרה"ג והרה"ח הו"ח אי"א עוסק בצ"צ וכו' מוה"ר גרשון שי כתבתי ישר מענה על מכתבו אלי.

בברכה להצלחה בלימוד התורה וקיום המצות ועניניו הפרטים.

נ"ב: מועתק בזה קטע ממה שנאמר בעת ההתועדות ביום ההילולא של רבינו הזקן, הוא כ"ד טבת העבר.

ידוע הסיפור שהרב המגיד, הנה בתחלת בואו של אדמוה"ז

א'תח

מוה"ר פרץ: חז.
קטע: ראה גם לעיל אגרת אישעו.

למעזריטש, סידר, אשר בנו המלאך ילמוד עם רבינו הזקן תורת החסידות, ואדמוה"ז ילמוד עם ה"מלאך" תורת הנגלה, וכשהתחילו בלימוד מאמתי כו' ואדמוה"ז התחיל לפרש את המשנה, אמר המלאך אשר הוא מפרש אימתי מלשון אימה ופחד, ובקשור תחלת הש"ס עם סופו (כי בחלוקת הש"ס כאן הנה מחלקים ג"כ את הסדרי משניות, ואף שהסיום הי' במס' נדה, הנה קשורים זה בזה)

דסיום המשנה הוא, לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום, שלום והתאחדות דכל בני ישראל, וכמבואר ג"כ בתניא פל"ב, ברכנו אבינו (כאשר) כולנו כאחד, ואחדות אמיתי של בנ"א בכלל ואפילו בנ"י בפרט, הנה אי אפשר הוא כשישנה איזה פני' ותועלת באמצע, כי אז הרי אינו מתאחד עם השני, כ"א מחפש תועלת עצמו, ואחדות אמיתית אי אפשרית אלא כמבואר בתניא פל"ב, מפני שכולם מתאימות ואב אחד לכולנה כו' מצד שרש נפשם בה' אחד, וכמבואר בדא"ח אשר שרש הנשמות הם למעלה אפילו מתומ"צ, וכמרז"ל בב"ר בתחלתו, אשר מחשבתם של ישראל קדמה לכל דבר ואפי' לתורה כמ"ש דבר אל בני ישראל, וזהו התחלת הש"ס בק"ש וסיום בכלי שמחזיק ברכה הוא השלום, אשר השלום הוא ע"י שאומר ק"ש ה' אחד, אבל כדי שתהי' האחדות אמיתית, צריך להיות מאימתי, קב"ע ולא מצד השכל וטעם, אפי' שכל וטעם דקדושה, וכן מבואר בדא"ח בכמה מקומות.

א'תט

ב"ה, ז' שבט, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

ע"י אחד ממכירי מסרו לי אשר מצב בריאותו אינו כ"כ טוב, והנני בזה לעוררו, אף כי בטח אין הדבר חדש בעיניו, אשר כל אחד ואחד מאתנו נמצא הוא תחת השגחתו הפרטית של הבורא ית', ובמילא אם נדמה לו אשר מי שהוא בידו להזיק לו, הנה דמיון הוא כי אי אפשר דבר זה, ובמילא צריך להיות חזק בבטחונו שכמו שהשי"ת מנהיג את כל העולם כולו, הרי מנהיג הוא כמו"כ גם אותו ואת גופו, אשר האדם נקרא עולם קטן (תנחומא ר"פ פקודי, תקוני זהר תקון סט, דף קי"ז ע"ב) ואם לפרקים מרגיש חלישות בבטחונו בזה, הרי אין כדאי

להתעמק בזה, ויסיח דעתו מחלישות זו, כי בטח אין זה אלא דמיון, וכעבור זמן מועט יראה, גם הוא, שכמו שכל בני ישראל הם מאמינים בני מאמינים, הנה גם הוא חזק בבטחונו.

בטח ימלא אחר הוראת הרופא, שהתורה נתנה רשות (שפירושו ג"כ כח) לרופא לרפאות, והשי"ת יזכהו שיבשרני בקרוב מהטבת מצב בריאותו ואשר הולך וטוב.

מהנכון שיאמר בכל יום איזה קאפיטלעך תהלים, וידוע בקשת דוד המלך שיחשב אמירת תהלים כעוסק בנגעים ואהלות, ובמילא נכלל בזה הן ענין של תפלה (עיין ברכות ד, ע"ב) והן ענין של תורה.

בברכת רפואה קרובה ובריאות הנכונה המחכה לבשורות טובות.

א'תי

ב"ה, ז' שבט, תשי"ב
ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"נ וכו' מוה"ר מנחם מענדיל שי

שלום וברכה!

... איך האב זיך דערוואוסט ניט לאנג אז איר ווייסט די מלאכת הסופר סת"ם, וויל איך אייך מציע זיין, אז איר זאלט שרייבען צום מרכז לעניני חינוך – מל"ח – צי וואלט איר געקאנט שרייבען מזוזות (וואס מסתמא שרייבט איר לויט דער דיעה פון אדמו"ר הזקן) און וויפיל בערך דארף דאס קאסטען, נעמענדיג אין אכט, אז דאס איז פאר אמעריקא, וואס די מזוזות דארפען זיין ניט פון גרויסען פארמאט.

בנוגע צו די עניני דפוס, ווי חוברות תפילין וכיו"ב, האב איך דאס איבערגעגעבען צום מל"ח, און איר ווענדעט זיך דירעקט צום מרכז לעניני חינוך.

ת"ח פאר דעם סיפור וועגען רבינו הזקן, ווען ער איז געווען אין

א'תי

מוה"ר מנחם מענדל שי" אראנאו, טורונטו.

ארשא, און זיכער האט איר נאך אין זכרון מהני מילי מעלייתא, מיט וועלכע איר וועט מיר מהנה זיין, ות"ח מראש.

בטח למותר לעוררו וועגען דעם בחור מיט וועלכען הרב פלוקסבערג האט געלערענט א געוויסע צייט (דעם נאמען פון דעם בחור שרייבט איר ניט) אז עס איז כדאי צו באזוכען עס נאך אמאל און מעורר זיין עס אז ער זאל ממשיך זיין דעם לערנען, און אויב ער האט ניט קיין חשק צום לערנען, איז כדאי צו משתדל זיין זיך מאכען בא אים א רצון.

ביגעלייגט איז דא די הנהגות פון דעם יום ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, ובבקשה לפרסם באופן המתאים.

בברכה.

א'ת'י

ב"ה, ז' שבט, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מבי' שבט, בו כותב אשר הרופא שלהם מציע לזוגתו תחי' לעשות נתוח א' לאחד את התפירות מנתוח הקודם שנתפרדו, ב' להרים ולהעמיד את האם במקומה:

לדעתי נכון הדבר ובלבד שיסכים ע"ז עוד רופא מומחה במקצוע זה.

ובנוגע להצעה השלישית, שבב"א עם נתוח הנ"ל מציע ג"כ הרופא ג' לתפור ולסתום את צנור מקור ההריון:

אין נראה לי הדבר, וייתייעץ עם רב חרדי בהנוגע להדין בזה, ואם גם מותר יהי' ע"פ דין, הרי כנראה מדבריו הקצרים, ע"י תפירה כזו ישללו מזוגתו תחי' את האפשרי[ות] להתעבר עוד, ולמה להם לעשות את זה,

ומ"ש שהרופאים תולים סיבת חלישות זוגתו תחי' בתכיפות העבור והלידה שעד עתה, הנה הרי אפשר א' שטועים הם בזה, ואין

ריא

אדמו"ר שליט"א

הדבר תלוי אלא באכילה ושתי' כדבעי והנהגת סדר החיים באופן שתחזור לאיתנה, (ב) גם אם יתברר שסכנה לה ח"ו עתה להתעבר במצב בריאותה, יעויין בשו"ת צמח צדק חלק אבן העזר סי' פ"ט אשר במצב כזה מתיר לשמש במוך, וע"ד האופנים בזה יתייעץ עם רב חרדי.

מוסג"פ העתק מכ' הכללי בקשר עם התועדות דחג החגים י"ט כסלו, וכן מנהגי ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע והשי"ת יזכנו לקיום היעוד הקיצו ורננו שוכני עפר והוא בתוכם במהרה בימינו ממש.

בברכה.

א'תיב

ביום ההילולא דאזלינן מיני' עשירי בשבט, גדול ביותר זכות בעל ההילולא, צדיק עליון המשביר בר לכל הארץ, להמשיך ישועות ברכות והצלחות על כל המתעסקים במוסדותיו, בטח יתועדו לעורר רבים לתורה ומצות, לחזק – מוסדותיו ותקנותיו להתקשר באילנא דחיי ולהתברך בכל המצטרך בגשם וברוח.

המצפה לבשורות טובות בברכה.

מנחם שניאורסאהן

י' שבט, תשי"ב

א'חיא

לשמש במוך: ראה גם לעיל אגרת ארלב, ובהנסמן בהערות שם.

א'חייב

נוסח מברק זה, למסור לכל מוסדותינו באה"ק ונוסח דומה למנהלי המוסדות בשאר המקומות.

א'תיג

ב"ה, ט"ו שבט, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

בעתו קבלתי מכתבו מח' שבט ונזכרו שמותיהם על הציון של כ"ק
מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, ובטח יעורר ר"ר על כל הנזכרים
במכתבו להמצטרף להם.

אקוה אשר לעת קבלת מכתבי הנה כבר הוטב מצב בריאותו ויודיע
מזה וכן ממצב ב"ב שיחיו.

תמי' קצת שלא הי' כאן לא בי"ט כסלו ולא ביום ההילולא
להשתטח על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר, ואף אם אמת נכון הדבר שיש
אצלו טעם ותירוץ ע"ז. הנה אין זה נוגע אלא בענין שכר ועונש שלא
להענישו ח"ו על מה שלא הי' נוכח כאן, אבל ידוע בענין דאונס רחמנא
פטרי' - [כ]מאן [ד]עביד לא אמרינן, ובטח האריכות בזה אך למותר.

בודאי ישתמש בהשפעתו על ב"ד שי' להחזיקו ולעוררו על דבר
ההליכה בדרך התורה והמצוה ומזמן לזמן להזכירו ע"ד הבטחתו לי
לחזור לישיבת תומכי תמימים ויש לקוות אשר לבסוף הנה יסכים ע"ז.

בברכה.

א'תיז

ב"ה, ט"ו שבט, תשי"ב
ברוקלין.

הרה"ג והרה"ח הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ וכו'
מוה"ר אפרים אליעזר שי' הכהן

שלום וברכה!

בנועם הנני לאשר בזה קבלת שני מכתביו מז' שבט ומה' בשלח,

א'תיז

מוה"ר אפרים אליעזר שי' יאלעס. אגרות נוספות אליו - לעיל אישי, ובהנסמן בהערות שם.

וחבל על אשר לא נוכח בהתועדות של יום ההילולא השני דכ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, ובודאי הכל תלוי במזל ואפי' ס"ת.

ולהעיר משני מרז"ל אם ס"ת עדיף או ת"ח עדיף (קידושין לג: עיי"ש בר"ן. מכות כב: עיי"ש בחדא"ג) ומרז"ל תחלת ב"ר שמחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר (אפי' לתורה) שנא' בתורה דבר אל בניי וכו'.

נהניתי לקרות במכ' השני, אשר סו"ס עלה בידם לבטל ולתקן בענין בשר כשר, ויה"ר שבקרוב ממש יעלה בידם לתקן ג"כ ענין החינוך, וכידוע פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר, אשר בארצה"ב הנה על מה שנותנים בקדירה דורשים השגחה ומפקחים עלי' ועל מה שנותנים בראש ה"ז הפקר וכל הרוצה ליטול נוטל לעצמו השם מלמד יר"ש מחנך פדגוג וכו'. – (להעיר כמה גדולה שיחת ת"ח, אשר גם בש"ס הרי הראש נק' קדירה. ולכאורה יש לקשר זה ג"כ עם ענין ותורתך בתוך מעי, וכמ"ש בתניא פ"ה).

כמובן, כבקשתו, הזכרתיו ואת ב"ב שיחיו על הציון של כ"ק מו"ח ביום ההילולא, ויה"ר שיקוימו כל התפלות והבקשות בזכות של צדיק יסוד עליון. ויוסף צדיק עליון והוא המשביר בר לכל הארץ.

בברכה.

א'תטו

ב"ה, ט"ו שבט, תשי"ב
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ וכו' מוה"ר מרדכי שי' הכהן

שלום וברכה!

במענה על מכתבו, בו מספר מצבו ומספר אשר פנו אליו בבקשה,

ענין החנוך: בפלדפיה. ראה לעיל אגרת ארפה"י.
פחגם: ראה גם לעיל ח"ד אגרת תתקנח.

א'תטו

מוה"ר מרדכי פ"שר. אגרת נוספת אליו – לעיל ח"ד תתקד.

שכיון שבמחננו עורכים בראדערהוד וואך ולכן הציעו לו אשר גם הוא בתור רב הקהלה ישתתף בזה ע"י נאום וכיו"ב, ביחד עם להבדיל הכומר וכו' נוסף ע"ז הנה עורכים אסיפה זו בחדר השייך לבנין תפלתם אף שלא במקום התפלה גופא ורק בהבנין, ושואל חו"ד בזה:

הנה ברור הדבר אשר דבר זה אסור הן מצד הדין ועוד יותר ע"ז מפני מראית העין, כי הרואה לא יבחן כלל בזה, ודי בשבילו מה שיראה ח"ו רב חרדי והכומר מתרועעים בידידות וכו' וכו'.

ועל שאלתו באיזה אופן יסביר את זה להבע"ב שלו, הנה בכמה אופנים יש להסבירו, ואבוא בזה באחד מהם, ואולי יתאים לפי מעמדו ומצבו, והוא:

אחד מהדברים אשר מדינות אלו מתפארים בזה, הוא ענין החופש והחירות אשר כאו"א יכול לחיות לפי דעתו ואמונתו הוא, במילא מובן אשר אין לעשות כל דבר אשר יביא לטעות או לכפי' ובפרט בעניני דת, אשר זהו אחד הדברים אשר הכפי' בהם רגילה ביותר בצורה זו או אחרת.

ע"פ המובא בכתוב, הנה עם בני ישראל הם המעט מכל העמים, היינו מעט בכמות ומעט בכח גשמי, ולמרות כל זה הנה במשך כל זמן הגלות לא וויתרו אף כקוצו של יו"ד במה שנוגע לאמונתם ואפילו עד כדי למסירת נפש, כי בעניני האמונה, קשה להבדיל בין דבר קל לדבר חמור, כי אפילו דבר קל יכול להביא ח"ו לידי כפירה, כיון שזהו באמונה, דוגמא לדבר אשר נקב גדול ביותר ברגלה של בהמה ואפילו ניטלה הרגל, אעפ"כ הבהמה כשרה, ונקב כחודו של מחט בקרום של מוח מטריף את כל הבהמה, וככל הדברים האלה הם גם בנוגע לאדם בגשמיות ובנוגע לנפשו, במילא מובן אשר בכל ענינים של אמונה צריך להזהר ביותר ויותר ולא לתת מקום לטעות להמון עם אפילו לנשים וקטנים, ואלו האחרונים בראותם רב חרדי נואם אחרי כומר של דת הנוצרים להבדיל, הנה ילמדו בזה שיש צד השוה בין הדתות, שלדת אחת יש דין קדימה על הדת השני' וכו' ובפרט אם דבר זה מקומו הוא בבנין הדת שלה השלטה הכח הגשמי במדינה שלה. ואם אפילו יגרום זה לטעות רק אצל אחד מהרואים אפילו אצל קטן הרי ג"כ כדאי בשביל זה לבטל את כל הענין, וכמובא במד"ר דברים פ"ז, ח שבזמן מתן תורה, אמר הקב"ה שאילו הי' חסר אחד מששים רבוא – ולא הגבילו רז"ל מי הוא האחד מישראל, ואין נפ"מ בדבר אפילו הי' זה היותר אחרון והיותר פחות ברוחניות – לא נתן הקב"ה התורה לכל

ישראל ואפילו למשה רבינו, ואין לראות בזה מעין פגיעה בכבודו של הכומר וכו' וכו' וכמ"ש בתחלת מכתבי, שדוקא זהו במה שהם מתפארים, שבמדינות אלו יש לכל אחד הרשות להתנהג לפי אמונתו ודעתו.

כבקשתו הנני שולח מכתבי זה במהיר, ולכן על הענינים אחרים אענה אי"ה בפעם הבא.

בברכת הנהגת עדתו ביר"ש.

א'תטז

ב"ה, ט"ו שבט, תשי"ב
ברוקלין.

להמתפללים דבית הכנסת אנשי ליובאוויטש בבאסטאן,
ובראשם הפרעזנידענט והגבאים, ד' עליהם יחיו

שלום וברכה!

מיט צופרידענהייט האב איך ערהאלטען דעם גרוס פון אייך דורך הרה"ח הו"ח אי"א נ"מ עוסק בצ"צ באמונה וכו' מוה"ר אלי' שי' סימפסאן, וברך לקחתי ואשיבנו צו איבערגעבען מיין ברכה צו די אלע מתפללים און מעמבערס פון שול מיט זייערע פאמיליעס שיחיו בהמצטרך להם בבני חיי ומזונא רויחא.

אלס איינע פון די עלטסטע שולען אין לאנד ובפרט אין באסטאן, וועלכע טראגט דעם נאמען ליובאוויטש, איז איבעריג צו באטאנען דעם גרויסן זכות צו האבען אט דעם נאמען פון דער שטאט ליובאוויטש פון וואנען עס איז נתפשט געווארען ביתר שאת וביתר עז דער ענין פון לימוד החסידות און הנהגה בדרכי החסידות זינט די צייט פון כ"ק אדמו"ר הצמח צדק און ווייטער, וואס דער נאמען ליובאוויטש אליין, ערוועקט א גאנצע שיטה אין לעבען.

און ווי מיין כ"ק מו"ח אדמו"ר האט דערציילט, אז דער נאמען

א'תטז

דערציילט: ספר הזכרונות ח"א פ"א.

ליובאוויטש (א קליין שטעטל אין ליטא) וועלכעס אין דער רוסישער שפראך באדייט דאס אהבה - ליבשאפט - איז זיינער צייט געגעבען געווארען צוליב דעם וואס איינער פון די גרינדער פון דער שטעטל, פון די צדיקים נסתרים האט זיך אויסגעצייכענט אין זיין ליבשאפט צו מענשן בכלל און צו אלע באשעפעניש וואס השם יתברך האט באשאפען.

און דאס וואס חסידי חב"ד זיינען פארבונדען מיט דעם נאמען ליובאוויטש, אז דאס ניט קיין צופעליגקייט, און ווי כ"ק מו"ח אדמו"ר האט געזאגט אין נאמען פון דעם בעל שם טוב הקדוש, אז יעדער זאך וואס איז אין וועלט איז בהשגחה פרטית, און אזוי איז אויך אין דעם פאל וועלכעס באווייזט אויף דעם טיפען פארבונד פון חסידות מיט די דריי אהבות השם, אהבת התורה, ואהבת ישראל, וועלכע זיינען אומטיילבאר, און וועלכע דארפען מיטגיין אין דעם טאג טעגליכען לעבען פון יעדער אידען.

די דריי אויבענדערמאנטע אהבות, דריקען זיך אויס אין א געוויסער מאס, אין א שול, וואס אין א שול דאווענט מען און מען זאגט ואהבת את ה' אלקיך - אהבת השם - מען לייענט אין דער תורה, און מען מאכט א ברכה, אשר בחר בנו מכל עם, ונתן לו את תורתו - אהבת התורה - און אין שול ווערען דאך אויך געטאן ענינים פון צדקה, וועלכעס איז א אויסדרוק פון אהבת ישראל.

עס האט מיר באאומרוהיגט צו הערען פון הרה"ח הו"ח אי"א נו"מ עוסק בצ"צ וכו' מוה"ר אלי' שי' סימפסאן, אז פילע מופען ארויס פון דעם געגענד וואו די שול געפינט זיך, און עס איז שווער צו האבען א מנין אלע טאג, און אפשר וואלט געווען ראטזאם אז די מעמבערס פון שול זאלען זיך צוזאמענריידען צו איינשטעלען א אפטייל פון דער שול אין דעם נייעם געגענד וואוהין עס מופען אידען, און ביסלעכווייז וועלען זיי קענען איבערטראגען אלע טעטיגקייטן פון דער שול און ספעציעל די דרכי ומנהגי החסידים אין דעם נייעם געגענד, וואס אויך דארטען זאל דער נאמען ליובאוויטש דינען אלס וועג ווייזער פאר די אנדערע מתפללים ווי חסידישע אידען דארפען זיך פירען.

איך שליס מיט מיין ברכה צו אלע מתפללים בגשמיות וברוחניות.

א'ת"ז

ב"ה, ט"ו שבט, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

ת"ח על חבשו"ט שהודיעני אשר הנתוח שנעשה למרת ... תחי' עבר בהצלחה. כן יזכהו השי"ת להיות איש טוב מבשר טוב וכמרז"ל בקדושין דף מ' ע"א טוב לשמים טוב לבריות ובעבודת האדם לקונו חיינו טוב לשמים לנה"א טוב לבריות לגוף ונה"ב שלו, שזוהי מתורת הבעש"ט וכלשונו בביאור הפסוק כי תראה חמור שונאך רובץ כו' והועתק בהיום יום עמוד כ"ג.

אתענין לדעת מעניני לימודו ובטח יש לו ג"כ קביעות במקצוע דתורה שנק' בדברי רז"ל קב חומטין (שבת לא, ע"א) אשר בזה תלוי ג"כ הקיום והתועלת של כל הכורין דחטין (שהתורה נק' חטה).

בברכה לת"ת ביראת שמים אמיתית.

א'ת"ח

ב"ה, ט"ו שבט, תשי"ב
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נו"מ עוסק בצ"צ וכו'
מוה"ר סעדי' שי' שד"ר

שלום וברכה!

אאשר בזה קבלת מכתביו מז', ח' וי"ב שבט עם הפ"נ והרשימות המוסג"ב ובטח יקבל את הקבלות ישר מהמשרד.

חבל במאד שמתעכב כ"כ ענין הנירות והרשימות שלו, אבל תקותי

א'ת"ח

נדפסה בלקי"ש ח"כ ע' 607, והושלמה ע"פ העתק המזכירות.
מוה"ר סעדי' ליברוב. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ד תתקכ, ובהנמנן בהערות שם.

חזקה שסו"ס יהי' דידן נצח וישתתף בכל כחותיו וכשרונותיו בהפצת המעינות חוצה, ואף שא"א לומר על היהודים יראים וחרדים ל' חוצה, אבל בנוגע לידיעות פנימיות התורה, ובפרט תורת החסידות שאינה ידועה שם, הרי ג"ז נק' חוצה וע"ד המבואר בתניא אגה"ק סי' כ"ט בענין המצות, שאף שהמצות הן פנימית רצון העליון ב"ה כו' הנה כמה בחי' פנים לפנים כו'.

בטח יודיעו ג"כ מהמשרד שלהם שקבלו הנפנה, כי מפני הסדר מתעכב סידור הענין.
בברכה.

א'ת"ט

ב"ה, ט"ו שבט, תשי"ב
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ וכו' מוה"ר יהודא שי'

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו מח' שבט ופ"נ המוסג"ב אשר נקרא בעת רצון על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.

ת"ח על הבשו"ט אשר מודיע מההתועדות של תלמידי הישיבה וחילוק ששה סדרי משנה בין התלמידים, וכותב שהוא לערך כ"ד פרקים לכאו"א, ולכאורה זהו רב מכדי מדת תלמידים מכתות הנמוכות אשר מזכיר במכתבו, ואל בינתם אשען אשר יסדרו הדבר באופן המתאים לפי כשרונותיהם.

... בטח יודע מהבאים מכאן ע"ד מה שנדבר בעת התועדות יו"ד שבט בענין את"ח (איגוד תלמידי הישיבות) ובודאי יסדר הדבר באופן המתאים.

בברכת בריאות הנכונה.

הנפנה: המעמד.

א'ת"ט

מוה"ר יהודה שי': ח"טריק, מונטריאל. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ג תקלא, ובהנסמן בהערות שם.

א'תכ

ב"ה, ט"ו שבט, תשי"ב
ברוקלין.

ש"ב הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ וכו' מוה"ר איסר שי

שלום וברכה!

מכתבו והפ"נ ליום ההילולא נתקבל, ומ"ש במכתבו שהראו לו
בסידור בית האוצר מאמר דא"ח של הצ"צ, מטובו להשוות את המאמר
שנדפס בסידור הנ"ל עם מצות איסור הבערה בשבת הנדפס בספר
המצות להצ"צ שכמדומה לי שראיתי סידור זה בהיותי בפאריז, ואם
זהו ה"ז העתקה ממצוה הנ"ל ות"ח מראש על הטרחה בזה.

אתפלא במה שזה זמן רב שאין אצלי ידיעות מהנעשה בישיבת
אהל"ינן במעלבורן, ובפרט שזה חדשים הראשונים להוסדה שאז כל
פרט נוגע ביותר.

בברכה ופ"ש כהדו"ש.

א'תכא

ב"ה, ט"ו שבט, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

מיט פרייד האב איך ערהאלטען אייער בריף פון ג' פרשת שמות,
אין וועלכען איר באשרייבט אייער חינוך און לעבען ביז דער לעצטער
צייט, איך שרייב מיט פרייד, וויילע איך האב פילע מאל שוין געהערט
פון אייך, אבער ניט דירעקט פון אייך אליין, און איך האף אז פון היינט
אן און ווייטער וועט איר שטיין אין שריפטליכע פארבינדונג וועלכעס
וועט מיטבריינגען א תוספת אין תורה ומצות.

א'תכ

מוה"ר איסר: קלובגנט, מלבורן. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ג תצו, ובהנסמן בהערות שם.

איר דערמאנט ניט אין אייער שרייבען, וועגען די קביעות וואס איר האט אין לערנען תורת הנגלה און אויך אין תורת החסידות, ווארום יעצט געפינען זיך בא אייך אין שטאט עטליכע יונגעלייט מיט וועמען איר קענט ריידען אין די ענינים און אויך מאכען א קביעות לערנען מיט זיי נגלה און חסידות, און איך האף אז איר וועט דאס ניט אפלייגען און איינארדנען דאס ווי מעגליך פריער, אויב איר האט דאס נאך ניט געטאן ביז יעצט.

וועגען דעם וואס איר באקלאגט זיך, אז איר האט ניט געהאט די מעגליכקייט צו לערנען אין דער יוגענד, איז צוויי זאכען אין דעם, (א) עס זיינען געווען פילע פון גדולי ישראל וואס צוליב פערשידענע סבות האבען זיי אנגעהויבען לערנען ערשט אין די שפעטערדיקע יאהרען, און דאך איז דאס ביי זיי געווען מיט גרויס הצלחה. (ב) פון דעם איז אויך פארשטענדליך, אז דאס איז ניט קיין אמתלא צו באפרייען זיך אדער מאכען זיך גרינגער יעצט דעם ענין פון לערנען תורה און אין די פארשידענע מקצועות פון תורה ובפרט בנוגע צו תורת החסידות.

און בהמשך צו דעם וואס השי"ת האט אייך מזכה געווען און געגעבען די מעגליכקייט צו מחנך זיין אידישע קינדער, וועלכע זיינען גיט'ס ברוך הוא קינדער און מקרב זיין את לבם לאביהם שבשמים, איז זיכער אז איר וועט האבען סייעתא דשמיא, צו מצליח זיין אין אייער לערנען אליין און אויך אין דעם חינוך פון אייערע קינדער צוזאמען מיט אייער פרוי שיחיו, און איך האף צו הערען פון אייך בשורות טובות.

בברכה.

א'תכב

ב"ה, ט"ו שבט, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו שבו כותב ג"כ ע"ד מצב אשתו תחי', הנה ישאל דעת רופא מומחה למקצוע זה שיתן לזוגתו תחי' הוראות איך שתתנהג בימי עיבורה, והוא מצדו (א) יבדוק המזוזות בביתם שיהיו כשרות, (ב) יראה שזוגתו תחי' תתן צדקה לקופת רבי מאיר בעל הנס קודם

רכא

אדמו"ר שליט"א

הדלקת נרות בכל עש"ק ועריו"ט, ג) כשתתעבר לא תפרסם הדבר עד שתכנס לחדש החמישי להריונה, ד) כשתתעבר, הנה בק"ש של המטה יאמר קודם ברכת המפיל הקאפיטל תהלים למנצח יענך וכשיגמור הקאפיטל יחזור עוד הפעם על הפסוק יענך ובעת אמירתו או קודם לאמירתו יחשוב שיה"ר מלפני השי"ת כאילו כיוון כל הכוונות השייכות לזה, ה) כשתתעבר אשתו בשעה טובה ומוצלחת יודיע לכאן, למען למסור את זה על הציון של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע.

ולמותר להאריך בנחיצות ההנהגות בכל ענינים השייכים לטהרת המשפחה כמבואר בפוסקים והשי"ת יזכהו לבשר טובות.

בברכה.

א'תכג

ב"ה, ט"ו שבט, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

קבלתי מכתבו מערב יום ההילולא השני של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, והנני מתחיל בבקשת שליחה כי כמדומה שלא פירש כוונתי במשלוח ההמחאה מתאמת למה שהי' בדעתי, והוא שגם אני מעריך „גודל“ הסכום, אבל לאידך גיסא מוכרח ג"כ להעריך אפשרית הקופה שלנו, ותוכנו יסוד בסיפור כ"ק מו"ח אדמו"ר בשם הצ"צ ואח"ז עשה מזה ג"כ בנין אב על עצמו, והוא כשנמצא אחד מהמקושרים שלו במצב דחוק שלח לו כ"ק מו"ח אדמו"ר סכום פעוט ביותר וביאור הענין אשר הצ"צ אמר שקופתו היא ע"ד מרז"ל בב"ב (ט:) כל הנוטל פרוטה מאיוב מתברך, אשר פרוטה היא מהסכום היותר קטן, ובכ"ז כיון שהיא מקופתו של איש תם וישר וכו' הרי הביאה הצלחה מופלגה וכו' וכיון שהקופה שנמצאת עתה תחת ידי היא ג"כ ממה שנשאר מכ"ק מו"ח אדמו"ר ואני חסיד שלו, הנה בטוח אני אשר אפילו פרוטה מקופה זו מביאה ברכה להעסק אשר בה

א'תכג

במשלוח ההמחאה: דלעיל אגרת א'תז.

רכב

אגרות קודש (א'תכג)

ישקנ[עו אותה, אבל בכ"ז כיון שכת"ר כפי השערתי הי' בבחינת כפוף לכ"ק מו"ח אדמו"ר וידי"נ יותר מאשר חסיד, שלחתי ההמחאה ע"ס שהוא קרוב להמקסימום אשר אפשר לשלוח עתה בהתאם למצב הקופה.

והמורס מהנ"ל אשר א) תקותי שלא יקפיד עלי, ב) חבל אשר לא השתמש בההמחאה, והנני חוזר על דברי שבטח היתה מביאה הצלחה וברכה והצעתי בתקפה עומדת, ואולי שקלתי למטרופסא על אשר עברתי על פתגם הנאמר בשם כ"ק אדמו"ר הזקן וכמ"ש במכתבי הקודם.

פליאה קצת שאינו מזכיר מאומה ממצב בריאות זוגתו ומצב בריאותו הוא, ואסיים באיחולים לבביים לו ולזוגתו שיחיו ולמילוי מחסורם בכל הצריך להם בקרוב ולא רק די מחסורם אשר יחסר לו אלא גם יותר מזה וכמבואר בד"ת החילוק בזה בין החיוב דדי מחסורו כו' ואי אתה מחויב להעשירו כו' ועשירות.

בברכה.

נ"ב: מוסג"פ הר"ד מנר ה' דחנוכה אשר גם שם מדובר בענין הנוטל פרוטה וכו'.

א'תכד

ב"ה, ט"ז שבט, ה'תשי"ב

הרה"ג הו"ח אי"א נר"מ וכו' מהורא"י שי'

שלום וברכה!

בעתו קבלתי שני טופסים מספרו ברכת אברהם על הלכות טרפות, ות"ח ע"ז. בסידור נוח ובצורה נאה הגיש ללומדים קובץ ההלכות מראשונים ואחרונים במקצוע הנ"ל ובטח יביא הספר תועלת לרבים וזכות הרבים תלוי בו.

א'תכד

מהורא"י: מוה"ר אברהם יהודה דזוכובני.

אלא שנפלאתי במאד על אשר בכמה וכמה מקומות לא הובאו דברי כ"ק אדמו"ר „הצמח צדק" רבנן שכבה"ג אף שכנראה ראה ספריו כיון שבאיזהו מקומן נעתקו דבריו וצינתי בשולי הגליון **מקצת** מההשמטות.

בברכה לעסוק בתורה ובמלאכת שמים מתוך מנוחה ובריאות הנכונה כבקשתו חזרתיו ואנת] זוגי תי' על הציון הק'.

מוסג"פ שני סקריפס כ"א ע"ס חמשה שקלים.

השמטות:

(1) **עצם בגולגלת:** חסר לגמרי בספרו וכן שאר עניני גלגלת (וכמו נקב בה כו' עיין אחרונים לשו"ע יו"ד ס"ל). אף שהעתיק דין עצם בלב או בריאה ויעוין שו"ת צ"צ חיו"ד סי"ח י"ט וש"נ ג"כ לשו"ת ב"א ושו"ת משכנות יעקב.

(2) **בועה בריאה בעכו"מ:** בלקוטי יהודה (לו, ב) שהשמ"ח (סל"ז סק"א) מכשיר. ועיי"ש בשמ"ח שאדברה במקום שאין מנהג יש להחמיר, אבל בצ"צ פסקי דינים ר"ס לו מכשיר במלוחים ומרים אפילו אין מנהג.

(3) **אדום בריאה במב"ד:** ראה פס"ד סו"ס לח שמכשיר בהפסד גדול (הדיעות בזה בלקו"י רמ"ג ב, אבל לא הובא פסק דין הצ"צ).

(4) **ב' מרות:** יעוין דעת הצ"צ בפרטיות בשו"ת שער המילואים סכ"ב-כ"ג.

(5) **נקב בטחול בשור הגדול:** בלקו"י (עק"מ, א) מביא פס"ד מהרב קוק בזה. וכבר קדמו בצ"צ בשו"ת חיו"ד סמ"ב-מג.

א'תכה

ב"ה, י"ח שבט, תשי"ב
ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ מו"מ באמונה וכו'
מוה"ר יעקב שי' הכהן

שלום וברכה!

בייגעלייגט איז דא מיין ענטפער אויף דעם פ"נ וואס איך האב
ערהאלטען דורך אייך פאר מרת ... תחי' און זיכער אויב עס איז
נויטיג וועט איר געפינען די פאסענדע אותיות ווי צו ערקלערן איר.

איך בין געווען צופרידען צו לייענען אין אייער בריף אז איר האט
בא שלש סעודות געלערנט דעם מאמר פון י"ג שבט, און איך האף אז
ניט נאר ווי דער צמח צדק האט געזאגט צו הרה"צ ר' הלל, אז די
נשמות הערען, נאר אז איר האט שוין אויך די וועג אז אויך די נשמה ווי
זי איז פארבונדען אין גוף אז אויך דער גוף זאל דאס דערפילען, און
אויב ניט אין גאנצען איז ביסלעכווייז, אט אזוי ווי עס שטייט אין
חומש מעט מעט אגרשנו מפניך.

אין אייער בריף דערמאנט איר וועגען דעם שלום בית פון מר ...
וזוגתו שיחיו, מען דארף ערקלערען דעם פאטער דאס וואס איך האב
אים געשריבען ווען עס האט זיך נאך גערעדט וועגען דעם שידוך, אז זיי
דארפען איינשטעלען זייער הויז אויף ריכטיגע תורה יסודות, וואס
דאס איז נוגע ניט נאר צו דעם נשמה גליק נאר אויך צום
קערפערליכען גליק, און צי מען פארשטייט דאס יע צי מען
פארשטייט דאס ניט, איז קיין גרויסער אונטערשייד אין דעם, אט אזוי
[ווי] ווען מען פאלגט אויס די אנווייזונגען פון א גרויסען פראפעסאר
האט מען דעם בענעפיט, אפילו ווען מען ווייסט ניט דעם טעם
פארוואס, און בפרט ווען דאס איז [א] אנזאג פון דעם בורא עולם
וועלכער איז אויך דער רופא כל בשר.

א'תכה

מוה"ר יעקב שי' כ"ץ, אגרות נוספות אליו — לעיל ארצד, ובהנסמן בהערות שם.
די נשמות הערען: ראה גם לעיל אגרת אישצב.

זעלבסטפארשטענדליך ווען איך וועל זיין אויף דעם ציון פון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, וועל איך מזכיר זיין את מר ... וזוגתו שי' לשלום בית, מען דארף אבער ניט פארגעסען אויך דעם עיקר, אז בא זיי דארף זיין „שלום בית“ פון דער נשמה מיטן גוף, און דאס מאכט שלא בערך לייכטער אויך דעם שלום בית אין הויז ...

און בהיות דער שבת פ' יתרו איז דער שבת וואו עס ווערט דערציילט וועגען קבלת התורה, וועט איר געוויס אויסניצען אין אייער שול דאס וואס עס ווערט דערציילט אין דעם קונטרס ח"י אלול תש"ג עמוד ל"ו, אז בא קבלת התורה האט השי"ת די ששים רבוא אידן א חוץ זקנים וכו' געפירט אין חדר און געלערענט מיט זיי קמץ אל"ף, א, וואס דאס איז דער ערשטער אות פון אנכי, ויעוין שם בארוכה.

בברכת שבתא טבא.

א'תכו

ב"ה, י"ח שבט, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

דורך הו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ באמונה וכו' מוה"ר משה שי' הכהן שייעוויטש האב איך ערהאלטען א פדיון נפש אין וועלכען ער שרייבט מיר אז איר מרת ... האט געהאט א אפעריישאן און אז אויך אייער מאן מר ... שי' פילט ניט גוט אין געזונט.

ווען איך וועל זיין אויף דעם ציון הק' פון מיין שווער כ"ק אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, וועל איך אייך ביידען מזכיר זיין לרפואה און צום געזונט בעסערונג, און איך האף אז איר וועט קענען אנזאגען מיר א גוטע בשורה, אז אויך איר פילט אז אייער ביידענס געזונט בעסערט זיך.

בכדי אויף אנהאלטען די ברכות פון השם יתברך, דארפמען צו דעם פארגרעסערען די כלים (אויפנאמס פיהאגקויטען) וואס דאס זיינען די זאכען פון תורה און מצות.

מיין מיינונג אין דעם איז, אז איר ביידע האט געדארפט נעמען אויף זיך צו אויסהאלטען א תלמיד און א תלמידה פון די מוסדות וועלכע זיינען אויף דעם נאמען פון מיין שווער כ"ק אדמו"ר

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע אין אונזער הייליק לאנד תבנה ותכונן במהרה בימינו על ידי משיח צדקנו, אויך זאלט איר מרת . . . געבען צדקה פאר צדקת רבי מאיר בעל הנס, יעדער מאל פאר ליכט צינדען ערב שבת קדש, און איר מר . . . שי זאלט זאגען יעדען טאג נאכן דאוונען אין דער פריה עטליכע קאפיטלעך תהלים, לכל הפחות ווי דער תהלים ווערט פאנאנדערגעטיילט אויף די טעג פון חדש, אויך וואלט געווען זייער גלייך, מען זאל איבערזעהען (בודק זיין) די מזוזות אין אייער הויז, צי זיי זיינען כשרים ווי דער דין איז.

הרה"ח הר"מ שי' שיעוויטש הכהן דערמאנט אויך אין זיין שרייבען וועגען אייערע זין מר . . . ומר . . . שיחיו, און ווען איך וועל זיין אויף דעם ציון פון מיין שווער כ"ק אדמו"ר, וועל איך אויך זיי מזכיר זיין צו הצלחה אין זייער מסחר, און אז זיי זאלן פירן א אידישען לעבען א גליקליכען לעבען סיי פארן גוף און סיי פאר דער נשמה, וואס דאס איז די אמת'ע הצלחה וואס מען קען זיך ווינשען, און איך בין זיכער אז אויך איר - עלטערן - נוצט אויס אייער ווירקונג אין א פרידליכער וועג אויף צו ערקלערען זיי - אייערע קינדער - אז אזא פירונג בריינגט ליכטיקייט און ווארימקייט אין אידישען לעבען.

איך האף צו ערהאלטען פון אייך א בריף אז איר ביידע פילט בעסער און דאנק אייך פאראויס פאר דער בשורה טובה.

בברכה.

א'תכו

ב"ה, י"ח שבט, תשי"ב
ברוקלין.

הו"ח אי"א נ"נ עוסק בצ"צ באמונה
מוה"ר משה שי' הכהן

שלום וברכה!

הנני מאשר בזה קבלת מכתבו והפ"נ עבור מר . . . (בלי הזכרת שם

א'תכו

מוה"ר משה: שאיעוויטש. אגרות נוספות אליו - לעיל ארלט, וכהנסמן בהערות שם.

המשפחתי שלהם) ומוסג"פ המענה אליהם, ואל בינתו אשען אשר אם נצרכה הסברה בהעניינים המובאים במכתבי, הרי בטח ימצא את האותיות המתאימות לפי ערך מרת... ובעלה מר... שאליהם כותב הנני, ומה טוב הי' שימצא ג"כ דרכים ואופנים לבוא בקשור עם בניהם שיחיו, אשר כיון שמבקשים הם ברכה להצלחת בניהם במסחרם, יש להסבירם כמובן לפי מדריגת בינתם ענין המסחר של ירידת הנשמה בגוף, וכמבואר בתורה אור ר"פ וישב, ובד"ה טעמה כי טוב סחרה, דיו"ד שבט תש"ט, נדפס בקונטרס ס"ב.

באשר אינו מזכיר מאומה ע"ד בריאותו ובריאות זוגתו תחי' הנה בטח השלום אתם,

ואחתום בברכה ופ"ש כל הדו"ש.

א'תכח

ב"ה, י"ח שבט, תשי"ב
ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ באמונה וכו'
מוה"ר יוסף שי'

שלום וברכה!

זה זמן שלא שמעתי ממנו ובאין ברירה הנני מעמידו על החזקה, וכידוע אשר כשלא היו מתקבלים מכתבים ה"ז סימן שהכל בסדר, וכמדומה שיש ג"כ, אמרי אינשי" בלשון אנגלית, כשאין חדשות ה"ז גופא ידיעה טובה.

קבלתי מכתב בחתימת יד... אבל כמדומה שזה כתב ידו של כ"מ שי', ובמילא מוסג"פ העתק המענה על הפ"נ ומכ' הר"מ שי' הכהן.

ובאשר איני יודע מי מכס העיקר בענין זה, הרי נזכרתי במה שכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע בקונטרס לימוד החסידות ספי"ב, שזהו פירוש המשנה דשנים אוחזין בטלית שזה אומר אני

א'תכח

מוה"ר יוסף: פלייער. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ד תתטז, ובהנסמן בהערות שם. לקמן א'תמח.

מצאתי וז"א אני מצאתי ועיין שם הפירוש, וסיום הענין אשר כל אחד יבוא על שכרו, ויה"ר מהשי"ת אז מען זאל מיר נוצען אויף געזונטע זאכן און אידן זאלן געזונט זיין בגשמיות וברוחניות.

בברכת הצלחה בעבודתו במלאכת שמים ובריאאות הנכונה לו ולזוגתו שיחיו.

א'תכט

ב"ה, י"ח שבט, תשי"ב
ברוקלין.

ברכה ושלוס!

איך האב ערהאלטען אייער בריף פון 2/11, און זיכער האט איר איבערגעגעבן דעם ד"ר ווילדער, וועגען דעם וואס איר שרייבט מיר אין אייער בריף, וועגען דער פאסירונג מיט אייער זון שי.

ווען איך בין געווען אויף דעם ציון פון מיין שווער כ"ק אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע האב איך אלעמען מזכיר געווען, און וויל דערמיט ווידערהאלען דאס וואס איך האב שוין עטליכע מאל געזאגט, אז עס איז זיכער אז די ברכה פון צדיק יסוד עולם וועט זיכער מקויים ווערען, עס איז נאר א פראגע פון צייט.

עס איז מער ווי זעלבסטפארשטענדליך און עס [איז] איבעריג צו מאריך זיין אין דעם, אויף וויפיל עס איז שווער צו ווארטען אויף דער קומענדער גליקליכער שעה, און בפרט פאר א פאטער און מוטער בא וועמען דער זון איז א בן יחיד, אבער מען דארף זיין שטארק אין בטחון אין דעם בורא יתברך וואס ער איז דער אמת'ר בעל כח און רופא כל בשר ומפליא לעשות, אז זיכער וועט ער ברוך הוא שיקען זיין רפואה אין דער געהעריגער צייט, און איר מיט אייער מאן שיחיו וועלען מיט פרייד דערמאנען יענע צייט וועלכע ער האט געליטען און וועט האבען פיל נחת פון אייער זון שי.

דאס וואס איר שרייבט אז איר האט אויפגעהערט צו געבען אייער זון די פילען וועלכע ד"ר ווילדער האט אים געגעבען, האט איר וועגען דעם געדארפט דורכריידען מיטן ד"ר ווילדער און הערען זיין מיינונג וועגען דעם.

און וועגען אייער פראגע, צי זאלט איר זיך ווענדען צו א אנדער דאקטאר, איז אויב איר ווילט קאנסאלטען נאר, וויל איך אייך ניט אפהאלטען, אבער וויבאלד אז מיין שווער כ"ק מו"ח אדמו"ר האט אייך געראטען אז אייער זון שי' זאל באהאנדעלט ווערן דורך דעם ד"ר ווילדער, קען מען זיך פארלאזען אויף אים, איר דארפט נאר אינפארמירען דעם ד"ר ווילדער, אז ער זאל שטענדיג וויסען די לאגע פון אייער זון שי'.

איך שליס מיין בריף מיט א טיפן וואונש אז די ברכה פון מיין שווער כ"ק אדמו"ר זאל מקוים ווערען אין גיכען און איר מיט אייער מאן שיחיו זאלט געזונטערהייט איבערגעבען וועגען דעם.

בברכה.

נ"ב: וויבאלד איר דערמאנט ניט אין אייער שרייבען וועגען אייך, האף איך אז אייער געזונט און דער געזונט פון אייער מאן שיחיו איז צופרידענשטעלענד.

א'תל

ב"ה, מוצש"ק כ"א שבט, תשי"ב
ברוקלין.

אגודת נשים צעירות ליובאוויטש, ד' עליהן יחיו

ברכה ושלוש!

מיט פארגעניגען האב איך באקומען אייער בריף אין וועלכען איר גיט איבער אין אלגעמיינע שטריכען וועגען אייער ארבעט און זייט אויך מודיע אז דעם מוצש"ק פ' יתרו קומט פאר בא אייך א „מלוה מלכה“.

און אין ענטפער אויף דעם בריף, וויל איך אויסדריקען מיין וואונש און ברכה, אז איר זאלט ערפילען די האפנונג וואס דער רבי כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע האט געלייגט אויף אייער פאראייניגונג, וואס דברי צדיקים קיימים לעד, און וואס דער וואונש און פארלאנג פון א צדיק, איז דאס ניט סתם א פארלאנג, נאר דאס איז אויך א נתינת כח, דאס הייסט אז דאס גיט ספעציעלע כחות צו די פון

וועמען דער רבי פארלאנגט, אז מען זאל נאכקומען זיין פארלאנג אין דער פולער מאס, א ספעציעלער שטריך איז אויך געווען בא דעם רבין כ"ק מו"ח אדמו"ר, וואס זיינע פארלאנגען און פאדערונגען האט ער דאס אויך געגעבען אין אזא פארם, אז יענער זאל ממלא זיין דאס בחד ובשמחה, און אלע די וואס זיינען זוכה צו זיין אין דער פאראייניגונג, שנתיסדה ווען דער רבי איז געווען בעלמא דין, און וואס עס איז זיכער אז אויך איצט איז ער - כ"ק מו"ח אדמו"ר - מגין אויף דער פאראייניגונג בכלל און אויף יעדער איינע פון די חברות בפרט, וועט איר זיכער אנווענדען אלע אייערע כחות אויף נאכצוקומען זיינע פארלאנגען פון אייך, און פארשאפען דערמיט א נחת רוח אין פולען זין פון ווארט, וואס דאס איז אויך א צנור און א כלי אויף ממשיך זיין ברכה והצלחה אין אייערע ענינים פרטים אויך.

עס איז אויך זעלבסטפארשטענדליך, אז אייער אויפגאבע באשטייט ניט נאר - ווי איר שרייבט אין אייער בריף - אויף זאמלען פאנדען פאר די מוסדות ליובאוויטש, ווארום ווי גרויס דאס זאל ניט זיין, איז דערמיט אליין איז מען ניט יוצא, און אלס אזוינע וואס אן יעדע פון אייך היינט אפ א השפעה אין א גרויסע מאס אין די הייזער אייערע און אויך די ווירקונג אויף א באשטימטער סביבה, דארפט איר אויך דינען אלס לעבעדיגער ביישפיל, ווי א ליובאוויטשע פרוי באדארף זיך אויפפירען פערזענליך, ווי אזוי זי דארף אוועקשטעלען איר הויז, און וועלכע ווירקונג זי איבט אויס אויף איר גאנצער אומגעבונג, אז מען זאל קענען מיט שטאלץ זאגען, ראו גידולים שגדלתי, אט דאס הייסט די אמת'ע חסידישע פרוי און פון איר קען מען זיך אפלערנען.

און ווי עס שטייט אין דער סדרה וואס מען האט היינט שבת אין דער פרי געלייענט אין דער תורה, כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל, זאגט אויף דעם דער מדרש, אז הקב"ה האט געזאגט צו משה רבינו, פריער תאמר לבית יעקב אלו הנשים און דערנאך ותגיד לבני ישראל אלו האנשים, און אויף דעם וועג וועט די תורה האבען א קיום בא אידען, און אזוי איז אויך בפרט אין דער הנהגה פון דרכי החסידות און פון הנהגת החסידים דארפט איר איינשטעלען זיך אז מען זאל זעהן דעם תאמר לבית יעקב און דעם ריכטיגען שטעל אין אייערע הייזער, און מיט דער צייט אין די הייזער פון אייערע גוטע פריינד און באקאנטע.

בברכת הצלחה בעבודתן.

א'תלא

ב"ה, כ"ג שבט, ה'תשי"ב
ברוקלין, נ. י.

הגאון המפורסם לתהלה, וו"ח אי"א חו"ב סועו"ה,
מרא דענובדין טבן, וכו' וכו'
כהדר"ג מוהר"ר אליעזר שליט"א אב"ד דסינסינטי

שלום וברכה!

נודעתי אשר מלאו לכהדר"ג שליט"א שבעים שנה, וליום הולדתו
השבעים, הנה חבר אני לכל דורשי שלומו וטובתו המאחלים לו כל
טוב.

יארץ השם יתברך ימיו ושנותיו בטוב ובנעימים, לשגשג בתורה
ולהרבות בצדקה ומעשים טובים לטובת הכלל ובפרט.

כאיחולי מכבדו ומברכו.

נ. ב. במשנה ספ"ה דאבות, בן שבעים לשיבה. וביתר ביאור בב"ב
(עה, א) אין שיבה פחותה משבעים. וכ"פ בשו"ע יו"ד ר"ס רמ"ד. אבל
בסידור האריז"ל (בתחלתו – דיני ביהכנ"ס) כתב דצריך לקום מפני בן
ששים שנה (הובא בברכ"י יו"ד שם). והוא עפמ"ש"כ בתקוני זוהר (תכ"א
ע' נו, א) לית שיבה פחותה משתיין כו' בן חמשים לזקנה.

– כן מוכח טעם האריז"ל בשער המצות שלו ובס' הליקוטים. והנה
במנחת חינוך מצוה רנ"ז פירש פסק האריז"ל משום דחשש לדעת
התרגום. ואולי אשתמיטתי מש"כ בשעהמ"צ ובס' הלקוטים הנ"ל.
ובלא"כ – מצינו כמה פוסקים דיש להחמיר כדעת הזוהר גם במקום
דפליג על הש"ס, אבל אין סברה כזו בנוגע לפלוגתת התרגום והש"ס. –

ויש לומר דגם הירושלמי והבבלי פליגי בפלוגתת הזוהר והש"ס, כי
הירושלמי ס"ל דמנו"ן ואילך לא הוי כרת, ולבבלי מסמ"ך ואילך
(תוד"ה אשת, יבמות בתחלתה. ועיין מראה הפנים, ירושלמי ריש מס'
בכורים).

א'תלא

מוהר"ר אליעזר: סילבר. אגרת נוספת אליו – לעיל ח"ב שכו.

ובזה יובן גם כן השינוי בהסוגיות דבסוגיא דבבלי (מו"ק כח, א)
 איתא: שבעין שיבה. אבל בירושלמי (בכורים) ליתא.
 ותיקוני הזהר ה"ה תלמודי דארץ ישראל, ובמילא אזיל בשיטתי.
 ויעויין בספרים שהובאו בשדי חמד כללים מע' זקן. ובס' קהלת
 יעקב (לבעהמח"ס מלא הרועים) מע' שיבה.

א'תלב

ב"ה, כ"ה שבט, תשי"ב
 ברוקלין.

שלום וברכה!

נתקבל הפ"נ שלו בעדו ובעד ב"ג מרת . . . שיחיו וכשאהי על הציון
 של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע אקראהו, ובטח יעורר
 ר"ר להשפיע להם בכל המצטרך, ובפרט במ"ש בשולי הפ"נ שלו בנוגע
 לב"ג תחי' שיהי' אצלם א חסידישע הויז וכו'. הנה בטח גם מצדו
 משתדל בזה להשפיע עלי' ברוח הנ"ל. ומה שנוגע ביותר צום שטעל פון
 דער גאנצער הויז, כיון שזהו ענין שבגלוי, ובפרט במחננו, שכפי השמועה
 התחילו להרגיש איזה חלישות בזה, היינו בענין לבישת השייטל,
 ובמילא צריך בזה תקיפות אשר אי אפשר בלאו הכי כ"א שתלבש
 ותשא שייטל דוקא, ובלי ספק אשר הרצון שלו ימציא אצלו אותיות
 המתאימות שיבוא לפועל ויצליח.

בברכה המחכה לבשו"ט בהנ"ל.

איתלג

ב"ה, כ"ה שבט, ה'תשי"ב
ברוקלין, נ.י.

כבוד הנדיב הנעלה, איש ירא אלקים, עסקן נמרץ ורב
פעלים מוכתר במדות תרומיות וכו'
הא' יצחק ני"ו אלמאליח

שלום וברכה!

מכתבו מיום 13 לחודש פברואר הגיעני, ובו כותב אשר הי' בן לויתו
של בא"כוחנו הרה"ג והרה"ח וו"ח אי"א עוסק בצצ"ב וכו' מוהר"ר
בנימין נ"י גארדצקי, בנסיעותיו בכפרים וכו'. גם הרב גארדצקי כתב לי
עד"ז והרבה בשבחו של כ' בעד עבודתו הטובה והמסורה לעזרת
מוסדות הק' אחלי יוסף יצחק ליובאוויטש.

ולמותר לי להביע תודתי לכ' עבור זה, כי אמרו רבותינו ז"ל, "שכר
מצוה – מצוה", היינו המצוה עצמה הוא השכר היותר גדול.

... שמעתי מכ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע שאמר
בשם הבעל שם טוב (מייסד תורת החסידות) אשר עד כמה שגדולה
אהבת אב לבנו יחידו, הנה גדולה מזו שלא לפי ערך אהבת השם יתברך
ויתעלה לבנו בכורו ישראל, לכל אחד ואחד מישראל. והנה, מאחר
שכבודו מתעסק בעבודת הק' על ידי מוסדות אחלי יוסף יצחק
ליובאוויטש לקרב כמה וכמה מבני ובנות ישראל לאביהם שבשמים,
ישער בנפשו כמה גדול הנחת רוח מזה שגורם למעלה, שהוא שלא
בערך מהנחת רוח שיש לאב מבנו יחידו. וגדול זכות עבודתו זו להתברך
ממקור הברכות...

המחכה לשמוע בשורות טובות, בברכה והצלחה.

איתלג

כבוד... אלמליח: אגרות נוספות אליו – לעיל ארצב. אשם.

א'תלד

ב"ה, כ"ה שבט, תשי"ב
ברוקלין.

הרה"ג והרה"ח הו"ח אי"א נו"נ וכו' מוהר"א חיים שי

שלום וברכה!

עתה נתקבל מכתבו, בו מודיע – בתוך כל הדברים – ע"ד נשואי
בנו הרב מו"ה משה צבי שי.

והנני בזה להביע ברכותי ברכת מזל טוב מזל טוב, ושיהי' בשעה
טובה ומוצלחת ויבנו בית בישראל על יסודי התורה והמצוה כמבואר
בתורת החסידות, ויראה מהם רוב נחת, אידישן נחת חסידישן נחת.

המברק בטח נתקבל.

בברכת מזל טוב מזל טוב.

נ"ב: ויש להעיר בקיצור נמרץ ממ"ש פה בנשואי א', אשר בכלל הנה
בעדים יש שני אופנים, (א) שהעדות הוא רק ענין של בירור, וכמו עדים
המעידים על פלוני שנגמר דינו בב"ד באופן כך, (ב) עדות שהם תנאי
ומהווים מציאות הדבר, שזהו ענין עדי קדושין, שצ"ל דוקא בפני עדים,
וכן הוא ג"כ במ"ש הקב"ה אתם עדיי, הנה גם בזה שני אופנים, (א) שהם
רק מעידים על ענין זה, או (ב) הם ג"כ חלק מהמציאות ובפרט הוא
בהענינים שעליהם נאמר שנעשה שותף להקב"ה במע"ב^י, ובעבודה
הענין הוא, ע"י עבודה שלמעלה מטו"ד, היינו שהוא בעצמו אינו
מציאות שרק באופן כזה יכול להיות נעשה שותף במע"ב כיון שהוא
למעלה מה[ב]ריאה ומציאותה, ואכמ"ל.

ומש"כ על מה קאי בכולם יהיו מותרים למנהגנו – י"ל שהוא
אדלמטה מיניי: אין כאן לא כו'.

(י) עי' אוה"ת להצ"צ שמות עי' לט ואילך.

(י) שבת י, א. קיט. ב. ב"ר מג. ז. פס"ז פנחס.

א'תלד

נדפסה בלקו"ש חי"ד ע' 304, והושלמה ע"פ העתק המזכירות. נוסח דומה נשלח לכמה.
מוהר"א חיים: נאה. אגרות נוספות אליו – לעיל אישית, ובהנסמן בהערות שם.
שני אופנים: ראה לקו"ש חי"ט ע' 188 ואילך.
על מה קאי: בהתרת נדרים – ראה לעיל שם.

א'תלה

ב"ה, כ"ה שבט, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

... ומ"ש במכתבו שמרגיש בעצמו שנופל ח"ו בערך המצב הקודם שלו וכו', הנה נודע פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע (בשם אביו אדנ"ע) טובה פעולה אחת מאלף אנחות, ומבלי להכנס בעצם הדבר אם אמת הוא או שזהו רק דמיון אצלו ומעצת הקלוגינקער כדי להחלישו מעבודתו, הנה אינני רואה תועלת בהאנחות שלו, ותמורת זה יוסיף אומץ בעבודתו בשדה החינוך הכשר, זהו בנוגע להשפעתו על הזולת, והשנית יוסיף אומץ בלימוד החסידות, היינו פשוט לערנען אפטער חסידות מיט א ווארימקייט און א לעבעדיקייט, ואם קשה לפעול בעצמו חיות לעבעדיקייט, בלימוד בודד, הרי בטח יוכל למצוא עתה במחנו חברותא בזה ויגעת ומצאת תאמין, ובפרט שיש בכאו"א מאתנו סיועו של כ"ק מו"ח אדמו"ר שמסר נפשו על הפצת לימוד החסידות בכל המדינות ובכל המקומות ובכל הסוגי אנשים.

ומ"ש במכתבו שצריך הוא להתנהג כזקני אנ"ש אף שיודע מעמדו ומצבו שאינו שייך לזה, ובכ"ז מוכרח הוא לזה כיון שזהו דרישת מקומו והאנשים אשר בו, הנה ידוע מרז"ל חברך קרייך חמרא אוכפא לגביך מוש (ב"ק צב, ע"ב) ועאכו"כ אם אמרי אינשי בענין של עלי שצריך הוא להתאמץ בכל הכחות שיהי מתאים למה שאומרים עליו, וגם על זה היא ההבטחה דיגעת ומצאת תאמין.

ובמ"ש בענין המחשבות המבלבלות אותו, הנה עצה היעוצה מאת נשיאנו הוא, שיהי קבועים במוחו אותיות התורה שיוכל ללמדם בע"פ, אם בנגלה דתורה וחסידות ובטח יודע ג"כ איזה פרקים משניות ותניא בע"פ, וועט דאס ארויסשטופען די שאינס צריכות להיות.

נהניתי לקרות במכתבו אשר ביום ההילולא יו"ד שבט דיבר לפני התלמידים מעניניא דיומא, ובטח מתכווין הוא בדבורו עם התלמידים

א'תלה

בשם אביו אדנ"ע: ראה אג"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע ח"ב אגרת שפב. ח"ז א'תתקסב.

להביאם לענינים של פועל במצות מעשיות והשי"ת יצליחו בגור'ר
ובפרט בענין נחת חסידותי מילידיו שיחיו.

בברכת הצלחה.

א'תלו

ב"ה, אדר"ח אדר, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו, בו שואל בשם מר... באשר מציעים לו לקנות
ביזנעס במקצוע שהוא מומחה בו אלא שעד עתה עבד במשרה אצל
אחר, ומובן שאם יקנה הביזנעס שמציעים לו יהי עומד ברשות עצמו
וכל האחריות עליו, אבל יש לקוות שיוכל להכניס אז בהביזנעס גם את
בניו שיחיו, ושואל חו"ד בזה:

הנה לדעתי נכון הדבר, ובשני תנאים (א) שהביזנעס יהי סגור בש"ק
וי"ט, (ב) שלא יצטרך למכור בשביל זה את ביתו ולדור בשל אחרים, מה
שמזכיר במכתבו, ואם יקיים שני תנאים אלו, יש לקוות שבעז"ה יהי
להצלחה בגשמיות, ויעזרהו השי"ת שיעשה מהגשמיות רוחניות,
וכפתגם הידוע של כ"ק מו"ח אדמו"ר בשם כ"ק אדמו"ר הזקן...

(ג) מטובו למסור פ"ש להרה"ח הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ באמונה
וכו' מוהרמ"ש"ד שי' הלוי שד"ר. ובטח מסייעהו בכל יכולתו, ופשיטא
שכוונתי לא רק בענין אסיפת הגשמיות אלא ג"כ - בעיקר - בזריעת
הרוחניות, והשי"ת יתן ברכתו והצלחתו לכאו"א בהמצטרף לו. ועיין
[קוני] לימוד החסידות ספי"ב ובב"מ (ב): הכא איכא למימר דליכא כו'.

(ד) בטח, מתאים למה שדברנו בהיותו פה, מתחזק בהשיעורים
בנגלה ובדא"ח, ובל"ס אשר משתמש ג"כ בהשפעתו על בן דודו שי
בכיוון זה.

(ה) מכתב המזכירות ע"ד את"ה בטח קיבל במועדו.

א'תלו

נדפסה בלקריש חכ"ג ע' 536, והושלמה ע"פ צילום האגרת.
וכפחגם: ראה גם לעיל אגרת ארעא, ובהנסמן בהערות שם.
אח"ה: איגוד תלמידי הישיבות. ראה לעיל אגרת א'ת"ט.

בברכת הצלחה בענינים הכלליים ובעניניו הפרטיים ובזיווג
המתאים לפניו בגו"ר בקרוב ממש, הפו"ש כהנ"ל.

מ. שניאורסאהן

א'תלז

ב"ה, אדר"ח אדר, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

אייער בריף פון ב' יתרו האב איך ערהאלטען אין צייט, און מיין
ענטפער האט זיך פארהאלטען צוליב דעם יארצייט פון מיין שווער כ"ק
אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, די הכנות צום יארצייט און די ענינים
וועלכע זיינען פארבונדען מיטן יארצייט אויך נאכדעם, און השי"ת זאל
העלפען יעדערען פון אונז צו אויספילען די שליחות, וואס מיין שווער
כ"ק אדמו"ר האט אנגעוויזען און אויסגעלייגט דעם וועג אין וועלכער
מען זאל גיין, אין דער וועג פון תורה ומצות זעלבסט, ווארום אפילו
אין דעם וועג פון תורה ומצות זעלבסט, געפינט דער יצר הרע אופנים
ווי צו אפשוואכען און אפהאלטען דעם שטייגען אין דעם.

עס האט מיך געפריינט צו לייענען אין אייער בריף אז איר זייט
שטארק אין בטחון בהשי"ת, און איך האף אז בקרוב וועט איר אויך
קענען זעהען די פארווירקליכונג פון אייער בטחון בנוגע צו אייערע
עסקים בפועל ממש.

עס וואונדערט מיר אבער, וויבאלד אז איר האט בטחון בהשי"ת
בנוגע גשמיות ופרנסה, איז דאך מכל שכן וקל וחומר אז מען דארף זיין
שטארק אין בטחון בהשי"ת בנוגע צו קינדער און זייער אויפפירונג,
וואס דאס איז דאך וואס רירט אן א אידען מער ווי ענינים גשמיים, און
איר ווען איר קומט צו דעם ענין, שרייבט איר אין אייער בריף, אז איר
טרייסט זיך דערמיט וואס זיי זיינען בעסער פון אנדערע וכו'.

זיכער האט איר געהערט פון דעם טייטש - וועלכער ווערט
געבראכט אין פילע ספרים - אויף דעם אויסשפראך, **בשמים ממעל**
ועל הארץ מתחת, אז ווען מען קומט צו עניני שמים וועלכע זיינען
פארבונדען מיט השי"ת און קדושה, דארף מען זעהען דעם **ממעל**,

ארויפקוקען צו העכערע מענשן און זעהען שטייגען צו זיי, ועל הארץ מתחת, אז בא ענינים גשמיים, דארפמען קוקען אראפ, וואס עס טוט זיך בא די נידעריגערע פון עס, וואס אזא איינשטעלונג בריינגט צו, אז מען איז א שמח בחלקו, וואס דענסטמאל איז מען דער אמת'ר עשיר – איזהו עשיר השמח בחלקו –

עס איז איבעריג צו אונטערשטרייכען, אז ליובאוויטש בכלל און איך בפרט, זיינען ניט קיין מוסר זאגער אן א תכלית, און מיין כוונה מיטן שרייבען די אויבענדערמאנטע שורות איז א דאפעלטע, א) ביישטייערען וואס איך קאן צו [אייער] תוקף הבטחון אז השי"ת זאל אייך געבען פרנסה און גוטען געזונט, ב) נאך אמאל ווידערהאלען וואס איך האב גערעט מיט אייך ווען איר זייט געווען דא, ניט צו מיד ווערען ריידען מיט די קינדער אייערע בנוגע צו זייער אויפפירונג אין ענינים פון תורה ומצות, ודברי חכמים – ובפרט ווען זיי זיינען – בנחת, נשמעים.

בברכה שיבשר בשורות טובות.

א'תלח

ב"ה, אדר"ח אדר, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

... דאס וואס איר שרייבט אין אייער צעטל, אז אויך אויף ווייטער זאלט איר קענען שטיצען די אלטע און אומגליקליכע וועלכע איר העלפט שטענדיג, געוויס איז דאס פון די גרויסע טייערע מצות, אבער פונדעסטוועגן אזוי ווי [א] מענשליכער קערפער – גוף – האט מערערע אברים און מען דארף זעהען אז אלע אברים זאלן זיין געזונט, אזוי דארפמען אויך זעהען אז אויך די נשמה זאלן אלע אירע אברים זיין גאנץ, און דערפאר קען מען זיך ניט באנוגענען מיט געבען צדקה אליין, און איר דארפט זעהען אז איר זאלט האבען שיעורים אין תורה נאך אייער מעמד ומצב, און אויך זאגען יעדען טאג נאכן דאווענען אין דער פרי א שיעור תהלים (ווי דער תהלים ווערט פאנאנדערגעטיילט אויף די טעג פון חדש) און אויך לערנען אלע טאג לפחות עטליכע פסוקים

רלט

אדמו"ר שליט"א

חומש מיט פירוש רש"י פון דער סדרה פון דער וואך, און איך האף אז
אויך אין דעם וועט איר קענען אנזאגען מיר בשורות טובות.
בברכה לרפואה קרובה.

א'תלט

ב"ה, אדר"ח אדר, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

באיחור זמן נתקבל מכתבו בו מודיע אשר נשואין שלו יהי' (הי')
ביום ח"י טבת,

והנני בזה להביע ברכתי מזל טוב מזל טוב, ושיהי' בשעה
טובה ומוצלחת ויבנו בית בישראל על יסודי התורה והמצוה כמבואר
בתורת החסידות.

בברכת מזל טוב מזל טוב.

נ"ב: במה שמסיים במכתבו, בתקוה כי אוכל להתקשר ביתר שאת,
הנה ידוע פסק רז"ל שהכל בידי שמים חוץ מיראת שמים שזהו בידי
אדם, ובמילא היכולת בידו להוסיף אומץ בכל הענינים ולהחזיק בכל
התקנות של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע אשר זהו הדרך
להתקשרות ואלו הם הכלים להמשכת וקבלת ברכותיו הק' בכל
המצטרך בגו"ר.

א'תמ

ב"ה, אדר"ח אדר, תשי"ב
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ וכו' מוה"ר דוב ידידי שי שו"ב
ומוה"ר אברהם יצחק שי

שלום וברכה!

בנועם נודעתי אשר עלה בדעתם, ויש בידם להביא לפועל, לקבוע
שיעור קבוע בלימוד דא"ח ברבים בבית הכנסת דאנשי באלעכאוו,
ובל"ס אשר יצליחו בזה, וכידוע הבטחת רבינו הזקן, אשר בזכות
המס"נ שלו פעל אשר החסידים שיתעסקו בעניניו יצליחו,

וכיהודא ועוד לקרא, באתי בזה להביע ג"כ את ברכתי, שיהי
בהצלחה בהנוגע לפועל ממש, הן בהם והן בהשומעים, היינו שיביא
הלימוד להטבת מעמדם ומצבם בהנוגע לעשי, וכפתגם הזהר: עשי
לעילא.

ונוגע בפרשת שבוע זה, היינו מצות התרומה, להגביה את החבורה
למעלה ממעמדה ומצבה, אשר עי"ז מתייחדים ג"כ בתכלית היחוד עם
מהו"ע ית', וכמרומו בקצרה בתניא פמ"ז: ויקחו לי תרומה, דלי כלומר
אותי, עיי"ש.

בברכה שכל הנ"ל יוסיף אורה ג"כ בעניניהם הפרטים, להתברך
כאו"א מהם בהמצטרך לו ולכב"ב שיחיו.

מ. שניאורסאהן

א'תמ

מוה"ר דוב ידידי: צונץ.

מוה"ר אברהם יצחק: דיסקינד.

הבטחת רבינו הזקן: ראה לעיל א'שעח, ובהנסמן בהערות שם.

א'תמא

ב"ה, אדר"ח אדר תשי"ב
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

בעתו קבלתי מכתביו מכ"ב וכ"ט טבת ד' וז' שבט, וכנראה ממ"ש במכ' בנוגע לענין המקוה, הנה ההוכחה עפ"י דין והפלפול והשקו"ט אינו נוגע להצד הב', וחוששני לומר שזה נכנס בגדר של נצחון, כי בלא"ה הרי אינו מובן הדבר כלל וכלל לערער על אופן עשיית מקוה של גדולי ישראל מכמה חוגים בדורות שעברו שבטוח אשר גם הם ידעו פרק בלימוד הש"ס, ראשונים ואחרונים וגדולי ישראל וקבעו את הוראותיהם עפ"ז, וחבל אשר באנ"ש אין תוקף מעין זה כלל וכלל ואפילו אחרי הוראה בזה גופא על תוקף שצ"ל אצל יהודי בהתקרבותו לאיש הטוב בעיניו ועאכו"כ לרבי ונשיא שלו זצ"ל. והרי רואה הוא גם בעיני בשר שלא מונעים עצמם מכל דבר בכדי למלאות דעת איש שבו רואים מעלות אנושיות, ובכל זה אינו פועל לעשות כל מה שיכולים בכדי שיחי' לפ"ד איש שברור כשמש שהי' איש אלקי – פי' שהי' לו שכל אלקי, ונתקבל ע"י עשירות אלפים מישראל למורה דרך בתורה ומצוה בכל הפרטים, והנמשל בזה בנוגע לעניננו מובן.

ומה ששואל אם להראות הטע"ג שלי כו' הנה ידוע בזה כמה סיפורים שבבטחון חזק פועל הענין, וגם בענין זה – בטוח הנני שאם בקבלת המברק הי' הולך בהרחבה מבלי הכנס בענינים של מורא בנ"א המדומה, הנה בטח הוראת כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) הי' שובר כל העננינים והי' בא לפועל, אבל מכיון שאלו יעצו להיפך ובמילא גם הוא נופל בספיקות וצריכים סיוע ושאלה ובירור בזה, מסופקני ביותר אם יוכל ללכת בהרחבה (מיט ברייטקייט) זו, ובמילא הרי זה עלול להזיק וכידוע אשר הפוסח על שתי הסעיפים הנה אפילו בענינים גדולים הוא מקלקל יותר אפילו מנוטה לצד השני.

אין רצוני ח"ו להטיף מוסר בזה אלא שלבי עלי דוי, שאחר שכל אחד מאתנו ראה כמה ענינים מופתיים בעיני בשר מנשיאינו וסמך

א'תמא

נדפסה בלקריש ח"יב ע' 183, והושלמה ע"פ העתק המזכירות.

עליהם אפי' בענינים שנוגעים בנפש הן בגשמיות והן ברוחניות ובכ"ז הנה לפעמים – ולדאבוני ה"ז לפעמים תכופות לפ"ע, – הנה כשבא לנסיון ע"י התנגדות מצד השני פארלירט מען זיך ומתחילים לחפש דרכים עצות וענינים און מען ווערט דיפלאמאטען וכו' וכו', וגם מזה רא'י נוספת שעדיין חסר הרבה בענין הפצת המעיינות כמבואר בדא"ח באריכות שבכדי להיות חוצה אפילו במעט צ"ל בפנים בשופי, והשי"ת יעזור לכאו"א מאתנו למלאות שליחותו בעלמא דין מתוך הרחבה והוא ית' יוציאנו מן המיצר אל המרחב האמיתי ...

בברכה.

א'תמב

ב"ה, אדר"ח אדר תשי"ב
ברוקלין, נ. י.

ברכה ושלוש!

זיינער צייט האב איך ערהאלטען דעם פדיון נפש פאר אייך דורך הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ וכו' מוה"ר יהודא צבי שי' פאגעלמאן, אין וועלכער ער האט מיר געשריבען אז איר לידט פון א געוויסע שרעק:

איך וויל דערמיט באטאנען נאך אמאל, אז יעדער איד סיי א פרוי און סיי א מאן דארפען זיין שטארק אין בטחון אין דעם אויבערשטען ברוך הוא, און אזוי ווי יעדער איד גלויבט באמונה שלימה אז הקדוש ברוך הוא איז דער בעל הבית פון דער וועלט, אזוי אויך איז ער ברוך הוא דער בעל הבית אויף דעם לעבען פון יעדער איינצעלנעם איד, סיי א מאן און סיי א פרוי, און וויבאלד עס איז זיכער אז השם יתברך איז א גוטער, וועט ער געוויס פירען צום גוטען, און ווען מען געפינט זיך אונטער דער אויפפאסונג – השגחה פרטית – פון השם יתברך, איז ניטא פון וואס צו שרעקען זיך, און ווי דוד המלך זאגט אין תהלים, לא אירא רע כי אתה עמדי, און דער אתה עמדי איז בא יעדער אידען.

איך האף, אז השם יתברך וועט אייך אויך ווייזען דייטליך א פארבעסערונג אין אייער לאגע און וועט קענען אנזאגען גוטע בשורות.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
המזכיר

א'תמג

ב"ה, א' אדר תשי"ב
ברוקלין, נ.י.

הו"ח אי"א נר"נ עוסק בצ"צ וכו'
מוה"ר משה שי' הכהן

שלום וברכה!

... ידוע מרז"ל משנכנס אדר מרבין בשמחה, ויעויין בסוף מס' תענית שהמדובר הוא בענין בנינים של שמחה, ועיין ג"כ שם במשנה סיום היעוד שיבנה במהרה בימינו, שזה שמחת כנסת ישראל למטה ושמחת הקב"ה למעלה וכהני בחשאי וברעותא דליבא הנה עליהם להכין בעבודתם הק' ב"ב בהגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, אמן.

בברכה.

א'תמד

ב"ה, א' אדר תשי"ב
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

איך האב ערהאלטען אייער בריף פון מוצש"ק יתרו מיט דעם פ"נ, וועלכען איך וועל - בל"נ - ליענען אויף דעם ציון הק' פון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, און זיכער וועט ער מעורר ר"ר זיין אויף אייך און אויף אייערע בני בית צו די אלע זאכען וואס יעדערער פון אייך באדארף.

דאס וואס איר שרייבט אז איר האט עגמת נפש, וואס איר באקומט ניט אזוי גיך קיין ענטפער, וכו', איז דער פארדרוס האט קיין שום יסוד ניט, און זעלבסט פארשטענדליך אז איך וואלט אויך

א'תמז

מוה"ר משה: שא"עוויטש. אגרות נוספות אליו - לעיל אירלט, ובהנסמן בהערות שם.

געוואלט ענטפערין אלע בריף ווי מעגליך פריער, אבער וואס קען איך טאן, עס ווענדעט זיך ניט נאר אין מיך אליין, די טרדות פון פילע ענינים נעמען צו זייער פיל צייט, במילא בלייבט נאר א באגרעניצטע צייט אויף צו ענטפערין אויף בריף, אין דעם גופא איז אויך פראן א סדר פון קדימה ואיחור, אבער דאך בהנוגע צו א פ"נ און בקשת ברכה דאס טו איך ווי מעגליך פריער, נאר די ידיעה אז איך האב דאס ממלא געווען, פארהאלט זיך, במילא איז ניטא פון וואס צו האבען עגמת נפש ח"ו.

עס באאומרוהיגט מיך אייער שרייבען און אויך די ידיעות פון די אנדערע אנ"ש שיחיו, וועגען דעם מצב הגשמי של אנ"ש, וועלכער איז ניט בהרחבה, איך האף אבער אז דאס איז נאר צייטווייליג, און אז בקרוב וועט השי"ת מרחיב זיין את גבולם בפרנסה בגשמית און זיי וועלן מרחיב זיין את גבולם בפרנסה רוחנית וכמ"ל הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים, וואס דאס דארפמען אליין טאן, און איך האף אויך אז בא אייך בפרט וועט בעסער ווערען דער מצב הגשמי, און בפרט - ווי איר שרייבט אין אייער בריף - אז איר האט א כלי אויף דעם עסק בשותפות.

עס האט מיך געפרייט צו לייענען אין אייער בריף וועגען די התועדות פון י"ט כסלו, נר החמישי דחנוכה, וי"ד שבט, און דאס וואס איר שרייבט אז איר זעהט ניט קיין תכלית פון די התועדות אין עבודה, איז דאס קען מען ניט וויסען גלייך אויפן ארט, עס קען זיין אז אין [א] צייט ארום רופט זיך דאס אפ, און בפרט אז בכלל א ענין של מצוה וואס מען טוט אפילו במשך שעה קלה, איז דאס ווי רבינו הק' שרייבט אין תניא פכ"ה ויחוד זה למעלה הוא נצחי לעולם ועד, און ווען עס זיינען בא א התועדות חסידים א עדה אידן, איז דאך אכל בי עשרה שכינתא שריי (און די משנה זאגט דאך אפילו שלשה או שנים איז אויך עד"ז) בלייבט דאס למעלה, וואס דאס איז דאך דער עיקר נצחי לעולם ועד, פירוש אז מען איז פארבונדען מיט עצמות לעולם ועד, און בפרט דורך דעם ענין פון אהבת ישראל, וואס דורך דעם וואס כולנו כאחד, איז דא אויך דער ברכנו אבינו, והשי"ת זאל העלפען אונז אלעמען אז דער חדש אדר, וואס אויף דעם חדש האבען די רז"ל אפגעפסקנט אז מרבין בשמחה, און גיבען ניט אן קיינע הגבלות ווי לאנג די שמחה זאל אנהאלטען, זאל דאס אויך זיין נצחי לעולם ועד, ווי דער אלטער רבי שרייבט, און ממשיך זיין די שמחה בגשמיות וברוחניות.

בפ"ש כל החבורה ובברכה לפרנסה בהרחבה בקרוב ממש.

א'תמה

ב"ה, ב' אדר תשי"ב
ברוקלין, נ. י.

מחות' הו"ח אי"א נו"נ וכו' מהו"ר שניאור זלמן שי

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מכ"ו שבט, בו מודיע ע"ד המצב בענין הוויזות
שלו ושל ב"ב שיחיו.

הנה יה"ר מהשי"ת שיהי' הכל כשורה ובנקל בעתו ובזמנו והשי"ת
יביאם למחוז חפצם האמיתי כמ"ש מה' מצעדי גבר כוננו ודרכו יחפץ
ויבואו אל המנוחה ואל הנחלה בקרוב.

אתענין לדעת איך עבר עליהם חגיגת יו"ד שבט ובטח השתדלו
ומשתדלים לספח לחבורתם את כל המתאים לזה מאחב"י שבמחנם
הט', ומי יודע אולי רק בשביל זה הביאו הקב"ה למקום זה, וכשיגמור
שליחותו בזה יתנו לו הרשיון לנסוע למקום עבודתו בבירור חלקו
בעולם אח"ז.

בברכה שיבשר טובות בקרוב.

א'תמו

ב"ה, ב' אדר תשי"ב
ברוקלין, נ. י.

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו מכ"ב שבט, בו מודיע ת"ל בעד הצלת בתו
ומשפחתה שיחיו.

ויהי רצון אשר יוכל תמיד לבשר בשורות טובות הן בהנוגע לו

א'תמה

מוה"ר שניאור זלמן: בוטמן, אנטווערפן. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ג תמג, ובהנסמן בהערות שם.

לעצמו והן בנוגע לכל בני ביתו שיחיו. ובטח למותר להעיר שימת לבבו אשר עליו להסביר לבתו ומשפחתה שי את החסד הגדול אשר עשה השי"ת עמם, שבפרט זה רואים השגחה פרטית בעיני בשר ובאופן שאין מקום לכל תירוצים וכו' ואשר לכן גם עליהם להביא קרבן תודה, היינו להוסיף אומץ בתורה ומצות בכל הפרטים וגם כן למעלה ממה שנדמה להם שזהו ביכולתם בדרך הטבע שזה מתאים למה שהראם השי"ת ג"כ נס למעלה מדרך הטבע, ויעוין במפרשים על קאפיטל ק"ז בתהלים שזהו קאפיטל ההודאה המסיים ויתבוננו חסדי ה'.

מוסג"פ ר"ד מה שאמרתי לפני תלמידי הישיבה בחנוכה העבר, אשר באמת תוכנו מתאים לכא"א מבני ישראל ובפרט בני תורה ובכל השנה כולה, בברכה.

א'תמו

ב"ה, ב' אדר תשי"ב
ברוקלין, נ. י.

הו"ח אי"א נו"נ סופר מהיר וכו'
מו"ה דוד ליב שי מקלר

שלום וברכה!

מיט גרויס צופרידנהייט האב איך זיך דערוואוסט, אז איר זייט צוגעטראטן צו דער פארווירקליכונג פון אייער הבטחה וואס איר האט נאך געגעבן צו כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע וועגן צוגרייטן צום דרוק דעם המשך פון די „זכרונות“.

איך בין אויך געווען צופרידן צו זען און לייענען דעם ערשטן ארטיקל דערפון, וואס דאס שטארקט מיין זיכערקייט, אז פון יעצט אן און ווייטער וועט די ארבעט גיין מיט א רעגלמעסיקן און שנעלן טעמפא, און דערמיט נאכקומען דעם פארלאנג פון טויזנטער חסידים און סתם אידן, וואס האבן אזוי לאנג געווארט אויף דעם המשך.

א'תמו

הו"ח . . מקלר: אגרת נוספת אליו — לעיל ח"ב שכב. וראה שם לתוכן האגרת שלפנינו.

עס איז איבעריק צו אונטערשטרייכן די וויכטיקייט פון די „זכרונות“ פון אידן בכלל, און פאר די וועלכע אינטערעסירן זיך מיט דער געשיכטע פון אידן און אידישקייט און חסידות בפרט. איך וויל בלויז דערמאנען דעם גרויסן זכות וואס איז פארבונדן מיט דער ארבעט און ווינשן אייך הצלחה נאך מער ווי בא דער ערשטער טייל.

בברכה.

א'תמח

ב"ה, ב' אדר תשי"ב
ברוקלין, נ.י.

חבר פעילי המחנה התורתי, ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

נעם לי לשמוע הרצאת באי-כוח שלכם בביקורם אצלי, הרצאה על דבר פרטי עבודת הפעילים באה"ק ת"ו וע"ד עבודתכם כאן.

ובמענה על בקשתכם להשתתף במכתב ברכה באסיפתכם שתתקיים ביום א' פ' ואתה תצוה . . זך כתית למאור, הבע"ל,

יהי רצון מהשי"ת, אשר חדורים תהיו מההכרה העמוקה בהזכות והחובה שהעמיסה עליכם ההשגחה העליונה, בזכותה אתכם לעמוד בקרן אורה זו תורה, הזכות והחובה לעבוד לטובת החינוך הכשר של בני ובנות ישראל **בכל אתר ואתר**, ובפרט להיות לעזר לאחיהם באה"ק ת"ו לתקן הנהרסות ולהציל בני ובנות ישראל, וביחוד העולים החדשים, מחינוך של כפירה ר"ל, ולהכניסם תחת כנפי השכינה במוסדות כשרים של תורה ביראת שמים.

בתכנית עבודתכם בטח נכנס גם התפקיד לעסוק בתעמולה, הן בין הנוער והן בין ההורים, אשר כל אחד ואחת מבני ובנות ישראל, בלי יוצא מן הכלל, יתחנכו על ברכי התורה על טהרת הקדש. וכבר אמר

א'תמח

כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע: חזקה לתעמולה שאינה חוזרת ריקם.

ויהי נועם ה' עליכם ומעשי ידיכם, להרבות חיל בעבודתכם להחזקת והפצת רוח התורה והחינוך הכשר בפעולות ממשיות ובמסירות הנכונה. וגלל זה ישלח לכם השי"ת ברכה והצלחה בענייניכם הפרטיים, בלימוד התורה ביראת שמים ובללמדה, לשמור ולעשות, ולהאיר את סביבתכם באור תורה ומאור שבתורה.

בברכת הצלחה.

א'תמט

ב"ה, ב' אדר תשי"ב
ברוקלין, נ. י.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מי"ח שבט, בו מודיע שלומד הוא התחלת גמרא עם כתת מתחילים בגמרא ואשר בשנים מלפנים למד בישיבת אחי תמימים בתל אביב, ומבקש ברכה.

הנה בטח ידוע לו פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, שלשון המורגל בברכה הוא גשמי ברכה, והדיוק בזה הוא אשר בשביל שתהי' תועלת הנרצה מהגשם צריכה להיות חרישת השדה והזריעה, כן הוא גם ענין הברכה שצ"ל מצד המקבל הברכה חרישה וזריעה, אלא שאח"ז גם בזריעה הקטנה לפ"ע ממשכת הברכה הצלחה גדולה ומופלגה, ובנוגע לבני תורה ותלמידי הישיבות, הנה החרישה היא שמירת סדרי הלימוד בדיוק בהישיבה, אף שלפעמים גורם זה מיעוט בשינה או אכילה ושת"י והעיקר היפך הרצון לעצלות ואי התמדה ואי שקידה, וזריעה היינו לימוד בשקידה והתמדה המתאימה וכשישנה הכנה זו, אזי ממשכת הברכה הצלחה והשכלה והבנה והשגה.

ובנוגע אליו, הנה תפקידו כפול שנוסף על החרישה והזריעה שצ"ל

א'תמט

לתוכנה ראה לעיל אגרת א'שעג.

רמט

אדמו"ר שליט"א

בשדה שלו, הנה באופן המתאים צריך הוא ללמד את כל זה גם את תלמידיו, וכשישתדל בזה במרץ הראוי וברצינות הנה בטח יצליחו השי"ת...

א'תנ

ב"ה, ה' אדר תשי"ב
ברוקלין, נ.י.

הו"ח אי"א נו"נ וכו' מו"ה משה דוד שי' שו"ב

שלום וברכה!

בהיות בא"כחנו הרה"ג והרה"ח וו"ח אי"א עוסק בצצ"ב וכו' מוהר"ר בנימין שי' גאראדצקי במדריד נפגש שוב עם כ"מ שי' וכתב לי אדותיו ועל דבר הסיוע שקבל מכ"מ בענין יסוד בית תבשיל כשר בעיר. וישר חילו בעניני תורה ומצוה לזכות הרבים. ובטח בהיותו על אתר מתענין בדבר שיסודר באופן טוב ויהי דבר של קיימא. ות"ח על הודעתו בשורות טובות מזה.

ידוע אשר מה' מצעדי גבר כוננו, ומכיון שההשגחה העליונה הביאה אותו למדריד, אם גם לאיזה זמן, הרי הכוונה פנימית שבזה לזכות את זולתו בעניני תורה ומצות. וגדולה מזו שמענו בשם הבעש"ט אשר יש ונשמה יורדת למטה לשבעים או שמונים שנה כדי לעשות טובה לאחד מאחב"י בגשמיות או ברוחניות.

והאריכות בזה אך למותר לדכוותי, ובטחוני גדול אשר כ"מ שי' משתדל בכל עוז להפיץ אור תורה ומאור שבה בסביבתו במעשים בפועל, אשר הם הם הצנורות להמשכת וקבלת ברכות ממקור הברכות בכל עניניו הפרטיים בגשמיות וברוחניות.

בברכה.

א'תנ

מו"ה משה דוד: שילדקריט.

א'תנא

ב"ה, ו' אדר תשי"ב
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

קבלתי מכתבו בו כותב שזה איזה שבועות שאינו מרגיש את עצמו
בטוב ודעת הרופא שיצטרך לנתוח....

הנני בזה להביע ברכתי שיתן השי"ת שהכל יהי בהצלחה וכשורה
ובריאותו ישתפר והלוך ילך וטוב ויוכל בעצמו לבשר בשורות טובות
בזה.

ובחדש אדר זה שרז"ל אמרו במדרש שמזלו הוא דגים שזה ענין
ליהודים ובפרט חסידים שעליהם נאמר וידגו לרוב בקרב הארץ, שגם
בענינים ארציים וגשמיים נוהגים כמו דגים, שלא יפרשו ממקור חיותם
(ברכות ס"א ע"ב) וכן לא יפרשו מדרך התורה ומצות כמו"כ מזלו יביא
לו רפואה קרובה ובריאות הנכונה.

המחכה לבשורות טובות.

א'תנב

ב"ה, ו' אדר תשי"ב
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג הו"ח אי"א נו"נ וכו' מוה"ר יעקב ישראל

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מעש"ק תרומה אשר מבקש לענות עליו בהקדם
האפשרי ובו מתאר מצב השחיטה במקומו לפנים בשטוקהולם במדינת
שוועדען אשר הממשלה מתרת שם השחיטה דוקא ע"י הימום

א'תנב

מוה"ר יעקב ישראל: זובער. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ג תקנ"ד, ובהנסמן בהערות שם.

עלעקטרי לפני זה, וכת"ר אסר את זה, אבל אח"כ המציאו לו היתר מרבנים באה"ק ת"ו, כן כתבו לו שהיו מקרים שבדקו את הבהמות הנשחטים אחרי ההימום ובדקו את כל האברים הפנימים ולא מצאו שום ריעותא, וכן אומרים אשר אם אין שוחטים את הבהמה אחרי ההימום, אזי כעבור איזה זמן עומדת על רגלי אוכלת וכו'.

ובמענה עכ"ז, הנה מ"ש שפראפעסאר ועטערינארי בדק אחר ההימום והשחיטה ולא מצא שום ריעותא ניכרת באברים הפנימים, הנה בפליאה גדולה אני על זה, כי ידוע הדבר אפילו למתחילים בלימודים אלו אשר שאק עלעקטרי הממית אינו מוכרח שתהי ניכרת באברים הפנימים, כי המיתה נגרמת ע"י זעזוע הניערווין, וגם אם נמצא שינוי באברים הפנימים ה"ז אחת משתים, או שהי גם מלפני השאק אלא שלא ידעו אודותם, או שהיתה חלישות בהאבר בלא זה, וכסיבה ארעית מהשאק נתחזקה החלישות עד שהביאה להשינוים, אבל בכ"ז לא זהו ענין השאק, וראי מוכחת לזה הוא ג"כ כללות ענין ההימום שענינו הוא ג"כ זעזוע הניערווין עד כדי נטילת החרגש, וכשמגדלים „כמות" או במלות אחרים חוזק הזרם הרי אז נוטלים לא רק את החרגש אלא גם את כח התנועה וכו', היינו שהבהמה מתה, ומובן שזעזוע הניערווין אי אפשר להבדק בבדיקה לאחר מיתה.

ב) מובן מעצמו שגם אם הימום הנ"ל נעשה ע"י זרם חלש ביותר הרי הנאמנות בזה בנוגע לחוזק הזרם וחלישותו נמסרת עפ"י הרוב לאינו יהודי שהוא הוא העושה ההימום, וגם אם נמסרת ליהודי הרי גם אצלו אינו ברור הדבר, וכידוע גם לכל רופא בנ"א, שלא כל בנ"א שוים בענין פעולת זרם העלעקטרי אפילו באדם זה גופא לא כל הזמנים שוים הן מצד הניערווין שלו והן גם באופני הלבושים או מקום מעמדו וכיו"ב, אלא שבבנ"א נגשים לטפל בעלעקטרי בזהירות ונעשה זה ע"י כלים שבהם נראה וניכר חוזק הזרם וכו' ואשר כל ענינים אלו הרי אי אפשר להנהיג בהימום בבית המטבחים וכן בודאי לא ישנו חוזק הזרם מבהמה גדולה לקטנה מגסה לדקה בין אם עורה לח או יבש וכו' – שכ"ז נוגע לענין פעולת הזרם.

ג) ראיתי העתק מכתב ההכשר של הרה"ג חו"ב וכו' הר"ר שלמה דוד שי' כהנא, ואיני יודע אם הציעו לפניו את ענין ההימום כמו שהוא, אבל בכל זאת נפלאתי ותמהתי ביותר על מה שאינו מזכיר ההיתר שלו בענין הפרכוס דלאחר שחיטה! ויש עוד להאריך בזה, ואכ"מ.

אבל המורס מכל זה, שכיון שכבודו כבר כתב דעתו לאיסור, לדעתי
יחזור על דבריו בזה ובפרט ע"פ כל הנכתב לעיל.

בברכה וכבוד.

א'תנג

ב"ה, ז' אדר תשי"ב
ברוקלין, נ.י.

לאסיפה השנתית האחת עשרה של
ועד מגיני ומרחיבי החנוך הכשר
תחת הנהלת ה"מרכז לעניני חנוך"
ד' עליהם יחיו.

שלום וברכה!

לאסיפתכם השנתית הי"א אשר תתקיים ביום א' אור ל"ג אדר,
ערב פורים הבע"ל, הנני שולח ברכתי הלבבית לכל המשתתפים
באסיפה, המדריכים, המחנכים, החברים והידידים של הועד.

מאז נוסד הועד על ידי כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע
וניגש לעבודתו החנוכית, שמחתי לראות כי עבודתכם, ככל דבר חי
אשר סימן חיותו הוא גידולו, הולכת וגדלה מדי שנה בשנה, הן במספר
המדריכים ובמספר בני ובנות ישראל המושפעים על ידם, והן באיכות
פרי עבודתכם הטובה. ואני תקוה, כי תלכו מחיל אל חיל להיות מעלין
בקדש בעלי אחר עלי, כחפץ ורצון המייסד הגדול ומתאים לדרישת
השעה.

אסיפתכם מתקיימת בערב חג הפורים. הכל הוא בהשגחה פרטית.
והוראה גדולה יש לראות בדבר.

מספרים חז"ל כי בשעה שיצאה הגזירה להשמיד וכו' ר"ל, יצא
מרדכי ברחובות עיר וכינס כ"ב אלף תינוקות של בית רבן ללמד
תורה ויחד אתם לשפוך לב לפני אביהם שבשמים בתפלה ותחנונים.

א'תנג

נדפסה בלקו"ש ח"ו ע' 370, והושלמה ע"פ צילום האגרת.

ומסירות נפש גדולה השריש בלבותם, עד שקראו פה אחד: בין במות בין בחיים עמך אנו. ועל ידי זה נקרע גזר הדין ונהפך הוא ממות לחיים ומיגון לשמחה – בחיי הגוף וחיי הנפש גם יחד.

על כל אחד ואחת להתבונן, אשר מרדכי הצדיק הי' מראשי הסנהדרין, ראש לכל הצדיקים, כמשה בדורו, ואף על פי כן יצא [ב]כבודו ובעצמו ללמד תורה ביראת שמים ומסירות נפש לילדים קטנים, תינוקות של בית רבן.

על כל אחד ואחת מאתנו לזכור תמיד: אל ידמה אדם בנפשו כי מעמדו ומצבו פוטר אותו מלטפל בחינוך הקטנים, וכיצד יבטל ממעשיו ועסקיו הרמים?

עליו להכיר, כי חשוב מכל הוא לקבוע, על כל פנים, חלק מזמנו, ולהקדיש, עכ"פ, חלק מכוחותיו לכיבוש החינוך של הדור הצעיר, כדי לנטוע בלבם יראת שמים ומסירות נפש לכל הקדוש, הקדוש לנו מאז היינו לממלכת כהנים וגוי קדוש – במעמד הר סיני.

ואז רק אז בטוחים נהיי' כי הדור הצעיר יהיי' נאמן לה' ולתורתו, ובדרך ממילא גם קיום עמנו יהיי' בטוח. וגדול כח עבודה קדושה ומסורה זו לבטל כל הקיטרוגים והגזירות ועם ישראל ישכון בטח בדד.

בברכת הצלחה בעבודתכם, להרבות מספר המדריכים והמחנכים כהנה וכהנה, ובעיקר – להרבות מספר בני ובנות ישראל המושפעים על ידכם כמה פעמים ככה. ויהי רצון שיתקיימו בכם מדותיו [ה]טובות של הקב"ה בהשפע בפירוי ורבוי, הפדות ברבוי הברכה ברבוי השבח ברבוי,

מ. שניאורסאהן

א'תנג'

ב"ה, ז' אדר, ה'תשי"ב
ברוקלין.

לכל המשתתפים בעבודת חינוך הכשר בכלל
ולהמתעסקים בחינוך קטני בני ובנות ישראל בפרט,
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בקשר עם ימי הפורים הממשמשים ובאים, הנני בזה לעורר את
תשומת לבכם לאחד ממאורעות פורים, אשר יש ללמ[נ]ד ממנו הוראה
בעבודתכם ועבודתנו.

מספרים חז"ל, כי בשעה שיצאה הגזירה להשמיד וכו' ר"ל, יצא
מרדכי ברחובות עיר וכינס כ"ב אלף תינוקות של בית רבן ללמד
תורה ויחד אתם לשפוך לב לפני אביהם שבשמים בתפלה ותחנונים,
ומסירות נפש גדולה השריש בלבבותם, עד שקראו פה אחד: בין במות
בין בחיים עמך אנו, ועל ידי זה נקרע גזר הדין ונהפוך הוא ממות
לחיים ומיגון לשמחה – בחיי הגוף וחיי הנפש גם יחד.

על כל אחד ואחת להתבונן, אשר מרדכי הצדיק שהי' מראשי
הסנהדרין, ראש לכל הצדיקים, כמשה בדורו, הנה אף על פי כן, יצא
בכבודו ובעצמו ללמד תורה ביראת שמים ומסירות נפש לילדים קטנים
תינוקות של בית רבן.

על כל אחד ואחת מאתנו לזכור תמיד: אל ידמה אדם בנפשו כי
מעמדו ומצבו פוטר אותו מלטיפול בחינוך הקטנים, וכיצד יבטל ממעשיו
ועסקיו הרבים, עליו להכיר כי חשוב מכל הוא לקבוע, על כל פנים,
חלק מזמנו, ולהקדיש על כל פנים חלק מכוחותיו לכיבוש החינוך של
הדור הצעיר, כדי לנטוע בלבם יראת שמים ומסירות נפש לכל הקדוש
– הקדוש לנו מאז היינו לממלכת כהנים וגוי קדוש – במעמד הר סיני.

ואז רק אז בטוחים נהי' כי הדור הצעיר יהי' נאמן לה' ולתורתו,

א'תנג'

נדפסה בבטאון חב"ד חוב' טז ע' יח. ראה אגרת שלפני.

רנה

אדמו"ר שליט"א

ובדרך ממילא גם קיום עמנו יהי בטוח, וגדול כח עבודה קדושה ומסורה זו, לבטל כל הקטרוגים והגזירות, ועם ישראל ישכון בטח בדד.

ואני תקוה כי תלכו מחיל אל חיל להיות מעלין בקודש בעלי אחר עלי, מתאים לדרישת השעה.

בברכת הצלחה בעבודתכם ובעיקר – להרבות מספר בני ובנות ישראל המושפעים על ידכם כמה פעמים ככה. ויהי רצון שיתקיימו בכם מדותיו הטובות של הקב"ה בהשפע בפירוי ורבו, הפדות ברבוי הברכה ברבוי השבח ברבוי.

מ. שניאורסאהן

א'תנד

[ז' אדר תשי"ב]

... ומענין ימי הפורים.

ידוע אשר שמחת פורים גדולה הרבה משמחת יום טוב (דחייבים בהו בשמחה מדאורייתא ועכ"ז ודאי אין לבסומי כ"כ. וכמ"ש הרמב"ם גבי שמחת יו"ט לא ימשך ביין כו') שנעשה בהם ניסים לאבותינו, ובכ"ז שמחת פורים עצומה ויתירה מהשמחה שביו"ט.

והטעם מפני שביו"ט, אף שממשיכים תוספת אור וגילוי מלמעלה מהשתלשלות – ההמשכה היא בסדר ההשתלשלות בשיעור ומדה, משא"כ בפורים שע"י המסנ"פ שהי בהם אז כל השנה, שהוא בחי

-
- (1) תורה אור מגלת אסתר ד"ה חייב אינש לבסומי (השני).
 - (2) גם בזמן הזה – רמב"ם הל' יו"ט פ"ו הי"ז יח. חינוך מצוה תפ"ח. שו"ע רבנו סתק"ט ס"ו. ועוד. והאריך בזה בשאג"א סי' סה (ודלא כתוד"ה עשה מו"ק יד, ב). ועייגי"כ בשדי חמד דברי חכמים סי' פד.
 - (3) בהלכות יו"ט פ"ו ח"כ. שם הכ"א. וראה שו"ע רבנו הזקן סו"ס תקכ"ט שהעתיק לשון הרמב"ם, והוסיף בסופו: **אלא כולם יחיו קדושים (בפשטות)** – בכדי לסיים בדבר טוב) והוא ע"פ הירושלמי יבמות (פ"ב ה"ד) ויק"ר (פכ"ד, ו) דהפורש מן העריות (עבירה – שבשו"ע שם) נקרא קדוש.
-

א'תנד

שלמעלה מהטעם ודעת, הגיעו למעלה מעלה מגדר ההשתלשלות ולכן השמחה מגילוי זה הוא למעלה מהדעת, עד דלא ידע.

ביחד עם זה הנה ימי הפורים הם ימי משתה ושמחה התגלות אורות בכלים דוקא, לשכון בכלי גם במה שלא יכיל הכלי לסבול האור ע"פ ההשתלשלות,

גם מותרים הם בעשיית מלאכה.

היינו שבשעת עשיית מלאכה, בעת המשתה ושמחה – גם אז הוא במס"נ למעלה מן הטעם ודעת לגמרי, בהעדר שום חפץ ורצון בלתי לה לבדו, וכמ"ש מי לי בשמים ועמד לא חפצתי גו.

שכמו שהי' נשמע הלשון מרבנו הזקן בדבקותו שהי' אומר בזה הלשון:

איך וויל זע גאר ניסט איך וויל ניט דאין גן עדן איך וויל ניט דאין עולם הבא כו' איך וויל מער ניט אז דין אליין.

א'תנה

ב"ה, ט' אדר תשי"ב

ברוקלין, נ. י.

שלום וברכה!

קבלתי מכתבו ממוצש"ק תרומה, ונצטערתי לקרות בו אשר זוגתו

(4) חוספות לתו"א מג"א ד"ה ויקח חמץ פ"ח.

(5) אם יש חיוב לאכול פת בפורים – ראה הדעות בזה במג"א סתרצ"ה סק"ט ובבאח"ט שם. במור וקציעה מחייב בפת וכ"כ בנימוקי או"ח (לבעהמח"ס מנח"א) ומציין לתוס' ברכות לח, א. מ. א. אבל בברכ"י סתרצ"ה כתב דיצא בלא לחם. וכן מוכח דעת רבנו הזקן בשו"ע שלו סקפ"ז ס"ח ובסידורו דאינו חוזר בבחמ"ז אם שכת ועל הנסים. אבל צע"ק ממש"כ שם סקפ"ח ס"י: ושמחת . . ואין . . שמחה בלא אכילת לחם כו' עיי"ש. ואכמ"ל.

אם מחוייב לאכול בשר: ברמב"ם הל' מגלה פ"ב הטי': כיצד חובת סעודה זו שיאכל בשר כו'. – אבל לא חובאו דבריו בפוסקים. וכבר העיר ע"ז בנימוקי או"ח שם.

(6) הביאור ע"פ דא"ח ראה תו"א מג"א ד"ה חייב אינו הנ"ל. ד"ה ברוך שעשה נסים (קונטרס חנוכה ה'תשי"א).

(7) שרש מצות התפלה פ"מ.

תחי' מרגשת חלושה, ולא די בזה ומוסיף במכתבו עוד תיבת מאד ובודאי יש בזה הוספה מצד המרה שחורה שלו בעצמו נוסף על המ"ש והניערווין של זוגתו שתחי', ואם היו מתחזקים שניהם בבטחונם בהשי"ת אשר הוא הוא המהווה את העולם ומלואו ובמילא גם עולמם הם עם ילידיהם בכל עת ובכל רגע, ומשגיח עליהם בהשגחה פרטית לבל יחסר כל המצטרך להם ולילידיהם שיחיו, במילא אין להם להתערב בענינו של השי"ת ולדאוג באיזה אופן ימציא להם השי"ת את כל הצריך להם לאחר זמן, והכל גלוי וידוע לפניו וכבר קצב להם מזונותיהם בהרחבה כפסק רז"ל בעשרה ימים שבין ר"ה ליוהכ"פ ובידם עוד להוסיף ע"ז את כל מה שיוציאו על חינוך ילידיהם בכיוון לחינוך דתורה, שכיוון זה מתחיל בתחלת כניסת נפש האלקית (ועיין בשו"ע לרבינו הזקן מהדורא בתרא סוף סי' ד' במוסגר, וידוע מרז"ל אשה כמאן דמהני)לא דמיא) – היו רואים זה גם במוחש.

מוסג"פ הקונטרס לפורים הבע"ל ובטח יפרסמו באופן המתאים.

מצטער הנני על העדר הידיעות מפעולות צעירי אגו"ח בקשר עם יום ההילולא יו"ד שבט העבר, ובקשר עם ימי הפורים האלה, וכנראה שגרם לזה פירוד הלבבות ... ועד מתי יהי' זה מרקד בינינו! ובפרט אחרי שרבוה"ק צועקים על ענין זה בפרט זה כמה וכמה דורות, והאומנם א"א שיהי' מוח שליט על הלב עכ"פ בנוגע להבפור"מ?

מובן מעצמו אשר דבריי אלה מכוונים לא אל פרט אלא לכללות הצעירים ובטח זה שענין זה הולמו יקבל ע"ע לתקן את זה בהקדם **היותר אפשרי**, ובפרט בימי הפורים שזהו ענין אתהפכא, ונהפוך הוא, וכמבואר ג"כ בדא"ח בתו"א ובכמה מקומות שזהו ענין **אתהפכא** חשוכא לנהורא, הרי ישתמשו בהתלהבות שהיתה מקודם בענין הפירוד שתהי' קא מרתחא להם בעניני התיקון ובענינים של פועל ... יתבוננו עד כמה גדולה הרחמנות עלי ועליהם, אויף וואס מען ניצט מ'ך אויס, ועל מה הם „צריכים" לתת הכחות גשמיים ורוחניים.

בברכה לשמחת פורים כדבעי ולהמשכתה על כל השנה כולה.

א'תנו

ב"ה, י"ב אדר תשי"ב
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

דורך הרה"ג והרה"ח וו"ח אי"א נו"מ עוסק בצ"צ וכו' מוהר"ר שלמה זלמן שי העכט, איז אנגעקומען אייער ביישטייערונג פאר אונזער חינוך ארבעט אין צפון אפריקע. אייער השתתפות איז זיכער א דבר בעתו.

די ארבעט אין צפון אפריקע, וועלכע האט זיך אנגעהויבן דורך דער איניציאטיוו פון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע קורץ פאר זיין הסתלקות, האט זיך ב"ה אנטוויקלט און אויסגעשפרייט, און מען קען זען די גיטליכע הצלחה וואס באגלייט זי אין איר שווערן וועג. אין דעם לעצטן באריכט וואס איך האב באקומען פון דארט, ווערט געגעבן א רשימה פון 52 מוסדות וועלכע זיינען שוין ב"ה אויפגעשטעלט געווארן אין פארשידענע שטעט און שטעטלעך, און אפילו די פארווארפנסטע דערפער, אין מאראקא. אין דער דאזיקער ברייטער נעץ פון מוסדות חינוך - וועלכע טראגט דעם נאמען אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש, אויפן נאמען פון דעם גרויסן גרינדער - גייען אריין א בית מדרש למורים, ישיבות, ישיבות קטנות, תלמוד-תורות, בית רבקה סקולס פאר מיידלעך, אוונט קורסן פאר דערוואקסענע וכו'. אויסער דעם חינוך הכשר על טהרת הקדש וואס די קינדער באקומען פריי, באקומען פיל פון זיי אויך מאטעריעלע הילף, ווי פרייע מאלצייטן, באקליידונג וכו'.

כאטש די רעזולטאטן זיינען ב"ה זייער צופרידנסטעלנד, קענען מיר זיך אבער דערביי ניט אפשטעלן, ווארום מיר טארן ניט פארגעסן, אז עס זיינען נאך פאראן טויזנטע און טויזנטע פאר-חלשיטע אידישע קינדער וועלכע גייען ארום אן תורה און אן חינוך און געפינען זיך אין א גרויסע סכנה נפשית.

עס איז צו האפן דעריבער, אז אונזערע פריינט וועלן פון זייער זייט אויך פארגרעסערן זייער השתתפות אין דער דאזיקער עבודת הקדש פון הצלת נפשות. די דאזיקע השתתפות עפנט ברייטע צנוורות צו ממשיך

רנט

אדמו"ר שליט"א

און מקבל זיין די גיטליכע ברכות פאר זיך און אלע בני בית, בגשמיות
וברוחניות.

בברכה צו הערן גוטע בשורות פון אייך און אלע אייערע שיחיו.

א'תנז

[י"ג אדר ה'תשי"ב]

... לענין מחשבות זרות, צריך להרבות באותיות התורה ואותיות
התפלה. ושיחי' גם כן חקוק במוח זכרוננו איזה פרקים תניא ואיזה
פרקים משניות, שזה מגין אפי' בשעה שאין חוזרים אותם ואפילו
במחשבה. וכמובן בלקוטי תורה סוף פ' קדושים, ובמילא מהנכון
שילמוד בע"פ גם את דרוש הנ"ל והדרת פני זקן.

כיון שלעתים תכופות מחשבות הנ"ל מבלבלות דוקא בעת התפלה
ובעת הלמוד, לכן טוב שבעת התפלה ובעת הלימוד יהי' הסידור או
הספר שלומד – [פתוח] לפניו באותו מקום שעומד. וכשירגיש
שמחשבותיו מתפזרות הרי יעיין תיכף בהסידור והספר – שאותיות
הכתב, האלטען איין ...

א'תנח

ב"ה, טז אדר, ה'תשי"ב
ברוקלין, נ. י.

הרה"ג והרה"ח וו"ח אי"א נו"מ עוסק בצצ"ב וכו'
הרב"ג שי'

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מיום ה' אדר, נצטערתי כי קראו את ביהמ"ד
לרבנים כו' בשם „בית יוסף יצחק“, ולפלא שלא הודיעוני מקודם עד"ז.

א'תנז

נדפסה בלקו"ש חיד ע' 233.

א'תנח

הרב"ג שי': ה"ר בנימין שי' גורדוצקי. אגרות נוספות אליו – לעיל חיד ארז, ובהנסמן בהערות שם.

ובנוגע להבא, הנה יש להשאיר את המוסד בלי שם, כמקודם, כמו שהי' בחיי כ"ק מו"ח אדמו"ר בעלמא דין ובידיעתו, או לקראו בשם „אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש". והא' טוב יותר.
בטח נתקבל המברק שלי לפורים ופירסמו בין הקיבוצים, והנני מצפה לשמוע טובות מההתועדות דפורים וכו'.
בברכת הצלחה.

א'תנט

ב"ה, יום ו' עש"ק פ' כי תשא את ראש תשי"ב. ברוקלין.

שלום וברכה!

נהניתי לשמוע מהטבת מצב בריאותו, ונצטערתי מההוספה בזה, אשר נחסר מתוקף הרוח שצ"ל אצל כל בניי, ובפרט באלו שזכו למאור שבתורה זוהי תורת החסידות ולידיעת אחד מהיסודות שלה, והוא ענין השגחה פרטית, כמבואר מהבעש"ט ובכתבי דא"ח של נשיאינו רבוה"ק זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע באריכות,

ותקותי חזקה אשר החסרון הנ"ל הוא אינו אלא מצב עובר ולרגע בעלמא, ותיכף ומיד הנה יעורר את האיתן שבנשמה, וימשיכו ג"כ בהכחות הגלויים, וכידוע פירוש איתן, שטארק, הארט און אלט, כי שרשו משם ע"ב, עתיק, כי איננו מחודש ח"ו, וכמבואר בקונטרס לימוד החסידות במאמר רבינו הזקן על הכתוב משכיל לאיתן האזרחי.

ובימי אדר האלו, שהוא החדש שמרבים בשמחה, ולא נתנו רז"ל בזה כל הגבלה, אשר לכן אף אם נמצאים במצב של שמחה, עכ"ז יש עוד מקום לריבוי, ויהי רצון אשר יקוים בו, כסיום מד"ר אסתר: מדות טובות של הקב"ה בהשפע בפירוי וריבוי, הטוב בריבוי החסד בריבוי הרחמים בריבוי הצדקה בריבוי האמונה בריבוי הפדות בריבוי הברכה בריבוי השבח בריבוי והשלום בריבוי – ומסיים ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום.

בברכת רפואה קרובה ושבתא טבא.

מ. שניאורסאהן

א'תנט

נדפסה בלקי"ש חס"ז ע' 605, והושלמה ע"פ צילום האגרת.

א'תס

ב"ה, כ' אדר, תשי"ב
ברוקלין.

אגודת חב"ד באה"ק ת"ו,
צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו,
ד' עליהם יחיו

שלום וברכה!

... הצעתי, שיהי השם של האגודות אחד, היינו
אגודת חסידי חב"ד בארצנו הקדושה ת"ו
– ובשורה שתחת זו –
צעירי אגודת חב"ד בארצנו הקדושה ת"ו

(ב) הנהלת אגו"ח כלפי פנים, נשארה כמו עד עתה, אלא, כמו
שכתבתי זה מכבר, שראוי לצרף עוד ב"כ אחד מהצעירים – ועד עתה
לא נעשה בזה דבר – הנה על הצעירים לבחור בהקדם האפשרי ב"כ
שני משלהם – נוסף על הב"כ שיש להם עתה בהנהלת אגו"ח.

החברות באגודה הנ"ל תהי' אחת בשביל כולם, היינו – אם ידפיסו
כרטיס-חבר ועוד כיו"ב, הנה יהי' בהכרטיס רשום ב' השמות הנ"ל.
אלא שיש להוסיף בתוך שאר הידיעות, גם סעיף המבאר שייכותו
לצעירי אגו"ח.

(ג) כנהוג בכל העולם, הנה כדאי להנהיג באגו"ח וצעירי אגו"ח,
הענין דמס חבר, ובמשך זמן הראשון, היינו בערך שלשה חדשים, יחלקו
ההכנסה שוה בשוה בין אגו"ח וצעירי אגו"ח, ואחרי זמן זה יהי'
ברשותם לשנות החלוקה, בהסכם שני הצדדים מתאים להוצאות
שיהיו לאגו"ח וצאגו"ח, במשך ג' חדשים אלו.

הערה: יש לשער שההכנסה ממס חבר לחוד, לא תספיק לכל
ההוצאות הדרושות, ובפרט שיש להקטין גודל מס זה, עד כמה שאפשר,
בכדי לאפשר להכנס לאגודתינו כל השייכים אליה, ולכן יש להטיל מס

א'תס

לתוכנה ראה לעיל אגרות ארצא. אישמי.

על מוסדות דליובאוויטש אשר באה"ק ת"ו, שכל מוסד ומוסד יפריש מהכנסתו, אם סכום מסוים, או, יותר טוב, אחוזים מסוימים, לקופה המשותפת דאגו"ח וצאגו"ח, כיון שעבודת הנ"ל מסייעת ועוזרת לכל המוסדות הנ"ל.

ד) בכל הענינים השייכים למו"מ כלפי חוץ, וכמו עם ב"כ הסוכנות והשרים השונים וכו', הנה זה מוטל ביחוד על אגודת חב"ד. אלא שבענינים המתאימים, יש לצרף ג"כ אחד מב"כ הצעירים הנכנסים בהנהלת אגו"ח וצאגו"ח.

ה) ארגון הפצת דא"ח בבתי כנסיות שונים וישיבות שונות, ובכלל בין חוגי אנשים שונים באה"ק ת"ו, הנה זוהי עבודה שדורשת טלטול ממקום למקום השתדלות ומרץ מיוחד וכו', שנכנס זה בתפקיד צעירי אגו"ח, אלא שבהנהגת הנ"ל יהי' בועד המארגן, ב"כ מהנהלת אגודת חב"ד.

ו) בנוגע להדפסת דא"ח, במקום שנצרך להורות שם המדפיס, יהי' כתוב ג"כ כנ"ל, אגו"ח באה"ק ת"ו, צעירי אגו"ח באה"ק ת"ו.

תקותי שידונו ע"ד הצעות הנ"ל בהקדם היותר אפשרי, ויודיעוני ההחלטות.

ויה"ר שההתקשרות של כאו"א מאתנו לנשיאנו הק' תפעול שליטת המוח על הלב ... ונזכה כולנו למלאות שליחותינו בעלמא דין מתוך מנוחת הנפש ושמחת לבב.

בברכת הצלחה בעבודה היא עבודת הקדש העמוסה עליהם ועלינו מאת נשיאנו.

המחכה לבשו"ט,

מ. שניאורסאהן

א'תסא

ב"ה, כ' אדר, תשי"ב
ברוקלין.

ועד הנהלת כפר ספריא-חב"ד, ד' עליהם יחיו

שלום וברכה!

במענה על מכתביהם, בס מתארים המצב אשר הסוכנות מציעה להם ודוחקת אותם להעתיק את מושבם למקום חדש במרחק איזה קילאמעטער ממקומם עתה, אשר הסוכנות תבנה שם כפר חדש בשבילם, בתי דירות ובניינים הצבוריים המוכרחים כמו ביהכ"נ וביהמ"ד, בית ספר, בית טבילה וכו', ובמקום החדש הנה כל דירה תהי' בסמיכות להשדה השייך לבית הדירה. אלא שבמקום החדש עדיין אין כביש בסמיכות אליו אף שבנין כביש כזה נכנס בתכנית הממשלה בתור ענין דחוף מאד. ומובן אשר כל תושבי הכפר החדש עליהם יהי' להתעסק בחקלאות ובמשק השייך לזה, וכמו לולים בהמות וכו'. ושואלים חו"ד. מה עליהם לענות על ההצעה, כיון שיש חילוקי דיעות בין אנ"ש דהכפר, וכמה מהם – יש להם עבודה מחוץ להכפר, ובמקום הישוב החדש, הנה התחבורה עם המחוז לכפר קשה יותר, ממה שבמקומם עתה. נוסף ע"ז, הנה עבודת החקלאות היא כבדה ביותר עד שכמעט א"א לאיש אחד לעשות את כל העניינים הדרושים לזה מבלי עזר מב"ב, ולא לכל משפחות אנ"ש יש אפשרות זו מכמה טעמים:

הנה חו"ד בזה היא (בתור הצעה):

א) יש להשתדל בכל האמצעים, אשר אף שהסוכנות תובעת שיהי' ישובם ישוב חקלאי, הנה תסדר את זה במקום מושבם **עתה** (ע"י שימסרו לרשותם השדות שנמצאים בסביבת הכפר דעתה או כיו"ב), כי לדעתי זהו עיקר חשוב **מאד**, שיתקיים הישוב במקום שהוא עתה, כי ב[כל] פעם שמעתיקים ממקום למקום, הנה ווערט עפעס צובראכען און פארלארען. וד"ל. ויש בי[דם] טענה חזקה, אשר כיון שהסוכנות בעצמה הושיבה אותם במקום זה, וכבר נתרגלו להמקום ועשו בו כמה

א'תסא

על התוצאות ראה לקמן אגרת א'תפד.

שיפורים, וכן סידרו סדרי חייהם וקישורים עם תל אביב והסביבה ג"כ בהתאם לזה, הנה על הסוכנות האחריות לעמוד בדיבורם ולהמציא להם את כל הנצרך למושבה בתור ישוב חקלאי במקומם עתה דוקא, ולא להכריחם להטלטל עוד הפעם ממקום למקום, אחרי שכבר עברו כמה גליות וכו', וגם לא לשלול מהם את הזכויות אשר הבטיחו להם בתור ישוב חקלאי, אם אינם יכולים להעתיק לכפר החדש המוצע בשבילם.

משער אני, אשר ישנם כאלו שמפני כמה טעמים (שלדעתי אינם נכונים) הנה אף שישתדלו בהנ"ל, יעשו זאת בחלישות, ולכן עוד הפעם הנני להדגיש, אשר לדעתי חשוב במאד מאד, לעשות את כל האפשרי, בכדי שישארו כולם בקבוצה אחת ובמקומם עתה, וכמובן עם כל הזכויות השייכים לישוב חקלאי, ובטחוני חזק, אשר מר שז"ר, מר געלמאן, וגם מר שרגאי בבואו מכאן, יסייעו בידם בהשתדלות הנ"ל, אף שתקותי שאם יעמדו בתוקף על דרישתם זו, ובטענה הנ"ל שבאופן כזה הושיב אותם הסוכנות במקומם עתה, יצליחו גם בל"ז.

ב) אם למרות השערותי ולמרות כל ההשתדלות במרץ הראוי, לא יצליחו בדרישתם הצודקת הנ"ל, הרי יש להשתדל שיוקבע ישוב כפר חב"ד בשני המקומות גם יחד, היינו במקומם עתה וגם במקום הכפר החדש. אם אין מספר משפחות אנ"ש מספיק כדי להיות הרוב המכריע בשני ישובים, הנה כדאי להשתדל באופנים הראויים לספח אליהם כמה מן העולים וגם מן התושבים הוותיקים המתאימים לזה, שיתיישבו גם הם באחד משני הכפרים, אם בכפר חב"ד דעתה, או בכפר החדש, ובאופן שבשני המקומות יתנהגו מתאים לרוח חב"ד.

מובן מעצמו, שבאם יוכרחו להתיישב מקצת בכפר דעתה, ומקצתם בישוב החדש, הנה במקומם דעתה יש קדימה להשאר לאלו המוכרחים מצד ענייניהם לעמוד בקישור תמידי עם תל אביב וכו', ועל ועד הנהלת הכפר לדון בכל פרט ופרט ולהחליט בזה.

הערה: ההשתדלות לספח אליהם עוד אנשים מתאימים, הן מבין העולים והן מבין הוותיקים נחוצה שתהי' **בכל אופן** וכדאי להשקיע כחות ומרץ בזה, אלא שמובן, שבאם מוכרחים להתיישב בשני מקומות, ההכרח להגדיל מספר אנ"ש בהכפרים גדול ביותר.

ג) אם גם מ"ש בסעיף שלפני זה, אי אפשר יהי' להשיג בשום אופן (אף שאז ברור לדעתי שזהו רק מרפיון ההשתדלות בהנ"ל) מוכרחים

יהיו להעתיק לכפר החדש, הנה יש להמשיך ולדחות את הדבר עד כמה שאפשר (כמובן מבלי שיהי' היזק עי"ז בעניני התמיכה וכו'). ותשועת ה' כהרף עין, ואולי סו"ס יעלה בידם לסדר הענינים שיהי' באופן המתואר בסעיף א' ועכ"פ באופן דסעיף הב'.

ואכפול עוד הפעם קודם החתימה, אשר ההשתדלות צריכה להיות, ובתביעה, שהבטיחו להם את כל הזכויות השייכים לשוב חקלאי, בשעה שהושיבום במקומם דעתה, ולכן יש על הסוכנות למצוא האופנים והדרכים שיתוקנו ויתקיימו שני הענינים מבלי להכריחם לטלטול חדש.

בברכה שימשיך השי"ת השלום במחנם, וכולם כאחד יצליחו בגשמיות וברוחניות גם יחד, מתאים לרצון נשיאנו כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.

המחכה לאישור קבלת מכתבי זה בהקדם, ולבשו"ט בכל הנ"ל.

א'תסב

[כ' אדר ה'תשי"ב]

... ואף שבכל מקום הנה שנואה המחלוקת ביותר הרי בארץ ישראל, אשר שם ענין זה יש לו מקום ביותר, וכמרז"ל שמפני חטא זה גלינו מארצנו, הרי עאכו"כ שצריכים בזה השתדלות ביותר להמנע ממחלוקת ואביזרייהו, כיון שתוקף קליפה זו במקום פרטי, מורה ג"כ על נחיצות שבירתה באופן מיוחד במקום פרטי זה ...

א'תסב

נדפסה בלקי"ש חכ"ב ע' 310.

א'תסג

ב"ה, כ' אדר, תשי"ב
ברוקלין.

הרה"ג והרה"ח הו"ח אי"א נו"נ חו"ב עוסק בצ"צ כו'
וכו' מוה"ר שלמה יוסף שי

נדהמתי להודע מהאסון אשר קרה לכת"ר בפטירת זוגתו הרבנית
ע"ה, תנצב"ה, המקום ינחם אותו בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

ויה"ר מהשי"ת אשר לא ידע עוד מכל צער ועגמ"נ, ואך טוב וחסד
ישכון באהלו תמיד, מנוחת הלב ומנוחת המוח והצלחה בעבודתו,
בתורה ובצ"צ וכו'.

בברכה

נ"ב:

שמעתי חסידים מספרים: כאשר נפטרה הרבנית, זוגתו של אדמו"ר
הצ"צ, הי' במרירות גדולה, כמה פעמים הביא בדבורו מאמר הזהר הק'
(ח"ג ה, א) מלכא בלא מטרוניתא כו' וכיו"ב, עד שאחד מבניו א"ל:
בעצמי שמעתי ממך מרז"ל (קדושין ל, ב) וראה חיים עם אשה זו תורה,
ויענה הצ"צ: נחמתני בני נחמתני.

א'תסג

מוה"ר שלמה יוסף: זיין, אגרות נוספות אליו — לעיל אישנד, ובהנסמן בהערות שם.

א'תסד

ב"ה, כ"ב אדר, ה'תשי"ב
ברוקלין, נ.י.

הרה"ח וו"ח אי"א נו"מ עוסק בצרכי ציבור וכו'
מוהר"מ שי

שלום וברכה!

(א) מכתבו מיום ג' תצוה קבלתו במועדו ...

(ב) מוסג"פ מכתביי להתלמידים והתלמידות שהיו אצלי, ובטח
ימסור להם באופן המתאים. ואולי כדאי שיהיו ג"כ איזו מלים
בתוספות הסברה משלו, כדי לחזק התקשרותם להשיבה. ואפשר
מהראוי שמסירת המכתבים וכו' תהי' במעמד ההורים, או שידעו מזה
עכ"פ, ואל בינתו אשען.

(ג) מהראוי שיסביר למר... שארץ ישראל ועם ישראל אינם דומים
לשאר הארצות והעמים, ובמילא אף החוקים שלהם שונים הם, ועלינו
להשען על תורת משה ולא להדמות און נאכטאנצן חוקי העמים,
ואדרבה, והלכו גויים לאורך, וזהו אפילו בנוגע לחיי ישראל בחו"ל
ובפרט כשמייסדים סדר חיים באה"ק ת"ו, הרי ראשית לכל צריך
לסדרם שיהיו בהתאם לרוח התורה ונעוצים ביסודותי וכו' וכו'.

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש.

א'תסד

מוהר"מ שי: מוה"ר משה שי העכט. אגרות נוספות אליו — לעיל חיד תתקסב, ובהנמנן בהערות שם.
לקמן א'תסס.
להשיבה: אחי תמימים בניוהיוון.

* * *

אגרת מוצאי ש"ק כ"ה אדר, ראה סה"מ קונטרסים ע' ל. לעיל חיד אגרת תתקס.

א'תסה

ב"ה, כ"ו אדר, תשי"ב
ברוקלין.

העוסקים בצ"צ ובפרט בחינוך חב"ד
הרב מוה"ר חיים שאול שי ברוק
מוה"ר יוסף שי שמוטקין
מוה"ר יעקב יוסף שי ראסקין שו"ב
מוהר"מ שי ברוק
ומו"ה אורי בן שחר שי

שלום וברכה!

במענה על מכתביהם מי"ג וכ"ח שבט, במודיעים אשר כבר קנו
הצריך והעמידו אותנו, ומבקשים חו"ד באיזה שם לקרוא למוסד חינוך
זה.

לדעתי הנה זה נוגע במקצת בתכנית הלימודים, כי אם יתקבלו שם
תלמידים גם מחוגים שאינם קרובים כ"כ לחב"ד, ובמילא אי אפשר
יהי' להקפיד שתהי' התכנית בהתאם לישיבת תומכי תמימים, אז כדאי
שתכנס ברשת אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש, ואם ביכולתם לסדר
התכנית שתהי' כמו שהוא בישיבת תו"ת, אזי יש להקרא בשם אחי
תמימים או תומכי תמימים, וזה תלוי אם יהי' שם גם כתות הגבוהות
יותר, ולכאורה סברא הראשונה שתכנס ברשת אהל"י מתאמת יותר
כיון שאז יש לקבל בתור תלמידים גם אלו שמתחלה לא יסכימו על
תכנית לימוד חב"ד במילואו, ובאופן כזה ימשיכו אותם לרוח
ליובאוויטש לאט לאט, בכל אופן יש לסדר את הלימוד באופן כזה אשר
בגמרם הלימודים בהמוסד שבראשון לציון יוכלו להכנס לאיזה
מישיבותינו אשר באה"ק ת"ו, אם בלוד או בירושלים ת"ו.

ויה"ר מהשי"ת שתשרה שכינה במעשה ידיהם ותהי' עבודתם
בהצלחה להעמיד תלמידים יראי שמים חסידים ולומדים.

בברכת הצלחה בעב"ק ולחה"פ כו"ש.

א'תסו

ב"ה, כ"ו אדר, תשי"ב
ברוקלין.

ברכה ושלוש!

... עס אינטערעסירט מיר צו וויסען, אויב איר נעמט א איינטייל
אין דער ארבעט פון די אידישע פרויען אין אייער שטאט, און אין וואס
פאר א ארבעט.

זיכער ווייסט איר, אז עס איז אנגענומען בא אידען, אז אלע אידען
זיינען ווי איין משפחה, וועלכע דארפען זיין צוזאמען געבונדען איינע
מיט די אנדערע דורך אהבת ישראל - אידען ליבשאפט - וואס דאס
רופט ארויס און בריינגט צו באטייליגען זיך אין געזעלשאפטליכע
ארבעט, בכדי אזוי ארום ברענגען נוצען פאר א גרעסערען קרייז מענשן.
און דאס גיט אויך א גייסטיגע באפרידיגונג אין דעם פריוואט לעבען.
און אין וואס פאר א לאגע מען זאל זיך ניט געפינען, איז אלע מאל
פראן מעגליכקייטן צו העלפען מענשען מיט וועלכע מען קומט אין
בארירונג.

מיט א וואונש פון אלעס גוט און בפרט מיט נחת פון אייער זון,
א כשר'ן פסח.

א'תסז

ב"ה, כ"ו אדר, תשי"ב
ברוקלין.

ברכה ושלוש!

... עס האט געפרייט צו הערען אז מען לייגט אייך יעצט פאר צוויי
שידוכים, און האפענטליך וועט איר זיך פאראינטערעסירען אין זיי און
וועט זעהען אויסוועהלעך דעם וועלכער איז מער פאסיג פאר אייך.

עס איז זיכער איבעריג צו אונטערשטרייכען, אז חאטש פון איין
זייט, איידער מען באשליסט א שידוך, דארפמען זיך גוט אריינטראכטען
אין דעם, אבער גלייכצייטיג דארפמען אויך וויסען, אז מען קען זיך ניט

פארזיכערען אויף די גאנצע הונדערט פראצענט אין פאראויס, און מען דארף זיך פארלאזען אויף השם יתברך, וועלכער פירט אן מיט דער גרויסער וועלט, און אויך די קליינע וועלט פון יעדער מענשן, און אז ער ברוך הוא וועט געוויס פירן צו בעסער, מען דארף נאר מער פארשטארקען דעם צובונד מיט השם יתברך דורך פירן זיך אין דער וועג פון תורה ומצות, און השי"ת בעט אויך אז יעדער ענין זאל מען מאכען א כלי בטבע, ד.ה. אויפן נאטירלעכען וועג, און דערפאר איז אלע זאכען און אויך אזוי אין שידוכים זאכען, דארפמען אליין אויך אינטערעסירען זיך, אבער ניט אנהאלטען צוויי עקסטרעמען, ד.ה. ניט האפען די ערשטע וואס קומט אונטער האנד, און אויך ניט צופיל איבערקלייבען.

איך האף אז אייער געזונט איז שוין בעסער און אין גיכען וועל איך ערהאלטען פון אייך א גוטע בשורה אז איר האט געפונען א באשערטען זיווג און בויען א הויז צווישן אידען א גליקליכע הויז אין אלע פרטים. בברכה, המחכה לבשו"ט.

א'תסח

ב"ה, כ"ו אדר, תשי"ב
ברוקלין.

הרה"ח הוו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ וכו'
מוה"ר עזריאל זעליג שי

שלום וברכה!

... (ב) במענה על מכי בענין הדפסת התניא, הנה יודע דעתי בזה זה מכבר, אשר אין להדפיס את התניא שלא ע"י פוטוגרפיא מהוצאת תו"ת שהוגה ע"י כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע, ולמה לנו לכנוס בספיקות לקבל עלינו אחריות הגהה כיון שאפשר בלא"ה.

(ג) בענין הדפסת הסידור תהלת ה', הנה מטובו להודיעני עוד

א'תסח

מוה"ר עזריאל זעליג: סלונים. אגרות נוספות אליו — לעיל חיד תתמו, ובהגסמן בהערות שם.
הדפסת התניא: ראה גם לקמן אגרת א'תסח.

רעא

אדמו"ר שליט"א

פרטים בזה, היינו לאיזה סידור כוונתו, אם לזה שנדפס ברוסטוב או לתהלת ה' השלם, ואם תהי' ההדפסה ע"י פוטוגרפיא או בסידור מחדש וכו' וכו'.

וכפי שהבנתי ממכתבו, הנה המדפיס מציע להדפיס זה ע"ח הוא, א"כ בטח יש לו תנאים מצדו ג"כ, אשר בודאי יעלה את זה על הכתב, ובכ"א צריך לדעת זאת מקודם בפרטיות.

בברכת חג פסח כשר ושמח, המח' לבשו"ט בהקדם.

א'תס"ט

ב"ה, כ"ו אדר, תשי"ב
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ וכו' מוה"ר משה שי

שלום וברכה!

נהניתי להודע ממכתבו, ע"ד השיעור שסדר עם אלו התלמידים והתלמידות שביקרו אצלי, וראוי הי' להשתדל ביותר:

א) שיביאו אתם לשיעור זה גם חברים וחברות שאינם לומדים בישיבה.

ב) לדבר במשך שיעורים אלו בנוגע למצות מעשיות הנוגעים בחיי היום יומי.

ג) אם באפשר כדאי שידברו ע"ד מצות מעשיות הנ"ל, אחד מהתלמידים או התלמידות.

מכתבי בשביל מר העריס בטח נתקבל וכן מכתבי הקודם בשבילו.

בברכת הצלחה בע' בק'.

א'תס"ט

מוה"ר משה שי: העכט. אגרות נוספות אליו — לעיל א'תס"ד, ובהנסמן בהערות שם.

א'תע

ב"ה, כ"ז אדר, ה'תשי"ב
ברוקלין, נ.י.

הווי"ח אי"א נוי"נ עוסק בצרכי ציבור וכו' מו"ה יוסף שי

שלום וברכה!

איך האב באקומען א בריוו פון הרב משה שפירא פון תל אביב, אין וועלכן ער אינפארמירט וועגן דער ארבעט וועלכע ער פירט אן צו גרינדן וואס מער מקוואות אין ארצנו הק' ת"ו, וואס ביז איצט האבן זיי שוין געגרינדעט איבער הונדערט מקוואות אין די מעברות פון די פליטים (פון די אראבישע לענדער, בולגאריע, רומעניע, אונגארן פוילן וכו'). זייער שוועריקייט איז צו באקומען די נויטיקע מאטעריאלן, ווי וואנעס (באטה-טאבס), רערן (טיובס), צעמענט, קאכלעס (טיילס), אד"ג, וואס מ'קען דארט אפילו פאר געלט ניט קריגן.

במילא, וויסנדיק אייער יחס און ווארימקייט צום ענין פון טהרת המשפחה און מקוואות, וואלט איך אייך וועלן פרעגן צי האט איר די מעגליכקייט דורך אייער השפעה צו באקומען די מאטעריאלן וואס זיי נויטיקן זיך דארט צו בויען מקוואות.

איך האף צו הערן בשו"ט פון אייך.

בברכה.

א'תעא

ב"ה, כ"ח אדר, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מכ"ו אדר, בו כותב ע"ד הנשואין שלו, אכפול בזה ברכתי ברכת מזל טוב מזל טוב שיהי' בבנין עדי עד על יסודי

א'תע

מו"ה יוסף: רבינסון. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ד תתקמז, ובהנסמן בהערות שם.

רעג אדמו"ר שליט"א

התורה והמצוה וכפי שהם מבוארים ומוארים בתורת החסידות הוא המאור שבתורה.

בטח משתדל במרץ הראוי למצוא דירה מתאימה והשי"ת יצליחם בזה.

מ"ש שרוצה להציע שידוך לגיסתו תחי' לאחד מאברכי התמימים, הנה איני מבין צד הספק שבזה, כי נכון הדבר.

אתענין לדעת אם זוגתו תחי' משתתפת באיזה ענינים של עסקנות חרדית ובמה, וכן אם אפשר הדבר שהוא יקבע איזה לימוד עמדה ביחד (כמובן במקום שלבו חפץ) התועלת בזה מובנת ופשוטה, וכמסופר ג"כ בזכרונות כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע ע"ד הנהגות כאלו שהביאו תועלת בגו"ר.

בברכת חג פסח כשר ושמח ופ"ש כל החבורה שיחיו.

א'תעב

ב"ה, כ"ח אדר, תשי"ב
ברוקלין.

הנהלת אגודת חב"ד באה"ק ת"ו, ד' עליהם יחיו

שלום וברכה!

במענה על שאלתם אודות הענין שדברתי זה מכבר, ומסרתי ג"כ ע"י הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ וכו' מוהרמ"ג שי, בענין הנחיצות להרחיב מוסדות חינוך חב"ד ע"י הרשת דאהל"יי, וכן לצרף לזה ג"כ את מוסדות החינוך הדתיים שע"י הפעילים ובאופן שכל הנ"ל לא יהי חותם מפלגה על זה, ועורר אצלם חשש, שזה יתן מקום להממשלה להתחזק בטענתם שאין צורך במפלגות כלל, ומשרד החינוך של הממשלה יעמוד בקישור ישר עם המוסד חינוך עצמו, אשר זה עלול להביא היזק, כמובן:

הנה לדעתי, בלא"ה מוכרח הדבר שלא יהי' כל מוסד ומוסד ענין בפ"ע, שעיי"ז יוחלש כמו ביותר, הן כלפי פנים ובעיקר כלפי חוץ.

א'תעב

מוהרמ"ג: כנראה מוה"ר משה גוראריי.

והאריכות בזה אך למותר. ולכן כוונתי מתחלה היתה, שכל המוסדות חינוך שיכנסו ברשת זו, יתאחדו כולם בתור זרם בלתי זרמי, ותהי הנהלה כללית, שע"י הנהלה זו יתנהלו כל המו"מ ודו"ד הן עם משרד החינוך והן עם משרד מתאים אחר. וכיון שתקותי, אשר יצטרפו לזה ג"כ מוסדות החינוך של הפעילים ובמשך הזמן גם של הישוב הישן וכו', הרי יש לע"ע לקבוע הנהלה שבה יכנס ב"כ אחד מאגו"ח, א' מצעירי אגו"ח, א' מהרשת דאהל"י, ולהציע להפעילים שגם הם יבחרו א' משלהם שיהי בהנהלה. כמובן פרטים אלו הן רק בדרך הצעה אשר ניתן לשנות, ובפרט – להרחיב את ההנהלה כשיתחבר עוד מוסד לזרם בלתי זרמי זה. אבל מובן ופשוט, שבכדי שיתנהלו הענינים מבלי נטי מהכוונה, צ"ל בטוח שאלו העומדים בראש ההנהלה ישמרו על הנקודה. וכשיתארגנו מוסדות החינוך באופן הנ"ל, הרי בטל החשש ואין מקום לטענה שמשרד החינוך של הממשלה יעמוד בקישור ישר עם מוסד החינוך (שזה אינו רצוי כלל וכלל) כיון שגם ארגון זה מתדבר עם משרד החינוך ע"י הנהלה כללית.

(ב) כבר אמרתי כ"פ, שמכמה טעמים יש לקוות שמחוגים שונים יסייעו בידם להביא מהכח אל הפועל ארגון של מוסדות חינוך בלתי זרמים, וד"ל, ובלבד שהם מצדם ישתדלו בזה במרץ המתאים...

בברכת הצלחה בעבודתם בקדש,

מ. שניאורסאהן

א'תעג

ב"ה, כ"ח אדר, תשי"ב
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ וכו' מוה"ר נפתלי שי' הכהן

שלום וברכה!

מסרו לי שאלתו (או תמיהתו) במה ששמע ממר ראבינאוויטש שי אשר בביקורו אצלי ואמר שנותן איזה סכום, אמרתי לו שאכניס את

א'תעג

מוה"ר נפתלי שי' הכהן: כהנא, גרינסבארא.

ערה אדמו"ר שליט"א

המעות לקופת צדקה מסויימה (הכנסת כלה) ותמה למה הי' זה לי לומר לו מה אעשה בהמעות.

והוא מובן ע"פ מרז"ל (חולין צ"ד ע"א) שאסרו כמה דברים מפני שמנ[ט]עהו, ונזכר ג"כ בפוסקים כמסומן בעין משפט נר מצוה, וכיון שראיתי במר רבינוביץ שחושב אשר מעות אלו ילכו לתכלית אחרת, הנה מחוייב הייתי עפ"י דין להודיעו שיכנסו לקופה של צדקה מסויימת.

אתענין לדעת אם כת"ר לוקח חלק בעסקנות צבורית בעירו ובפרט בעניני החינוך.

מוסג"פ דא"ח של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע שזה עתה הו"ל.

בפ"ש הו"ח אי"א נו"נ וכו' מוה"ר חיים יעקב גאס וברכת חג פסח וכשר ושמח לכולכם.

א'תעד

ב"ה, כ"ח אדר, תשי"ב
ברוקלין.

הרה"ג הו"ח אי"א נו"נ וכו' מוה"ר שלום שי

שלום וברכה!

... והנני מביע בזה ברכתי ברכת חג פסח כשר ושמח ואשר השי"ת יזכהו לנטוע בהמושפעים שלו רוח יר"ש ודעת את האלקים שזהו תכלית ימות המשיח אשר כולם ידעו אותי למקטנם ועד גדלם ובמילא על כאו"א מאתנו לעבוד בכיוון זה ביגיעת נפש ויגיעת בשר וכל הרוצה לטהר (שפירושו ג"כ לטהר אחרים) מסייעים בידו.

בברכת חה"פ.

א'תעד

מוה"ר שלום: שוסלשיך, באילי, צרפת.

א'תעה

ב"ה, כ"ח אדר, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

...אתענין לדעת אם לוקח חלק בחיים החרדים דעירו ובפרט בנוגע להחינוך אשר הוא ג"כ מענינא דיומא בימים שבין פורים לחג הפסח, אשר הגזירה דפורים נתבטלה עי"ז שמרדכי הגדול בדורו הן בתורה והן ביראת שמים ובחכמה, למד בעצמו עם תשב"ר כמסופר בדברי רז"ל, ונקודה זו היא ג"כ בחגה"פ אשר התחלתו בסדר, הנה עושים כמה תחבולות להמשיך לב התינוקות ובפרט שלא יישנו (שינה בגשמיות וכ"ש מבחינת שינה רוחנית) ומתחיל הסדר בשאלת תינוקות, וכן הוא גם בסיום ימי חגה"פ ענינם קרי"ס מסופר ג"כ בשמור"ר, שהם היינו התינוקות שנולדו ונתגדלו במצרים הכירוהו תחלה (להקב"ה) אשר המורם מזה הוא, שגאולתן של ישראל הן בגשמיות והן ברוחניות תלוי בחינוך דור הצעיר, ועל כאו"א מישראל אפילו שיהי גדול כמרדכי שעליו ארז"ל במדרש אסתר רבה, שמרדכי בדורו כמשה בדורו, מחויב בעצמו לקחת חלק בחינוך זה.

והשי"ת יזכנו את כאו"א מאתנו להאיר את חלקו בעולם אשר עי"ז מקדימים ומביאים את הגאולה השלימה והאמיתית של כלל ישראל, וכמבואר בתניא פל"ז.

בברכת חג פסח כשר ושמח ובב' הנכונה.

א'תעו

ב"ה, ער"ח ניסן, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

בקשר עם ימי חג הפסח הממשמשים ובאים, הנני בזה להביע איחולי לבבי שיחוגו את חג הפסח בכשרות ובשמחת זמן חירותנו האמיתי, חירות בגשמיות וחירות ברוחניות, אשר אי אפשר לאחת בלי השני, אשר לכן בדורנו זה דעקבתא דמשיחא, אשר כפתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, הנהו כבר עומד אחר כתלנו, הנה נחוצה ביותר שימת לב והשתדלות גדולה בחינוכו של הדור הצעיר,

מתאים להתורה תורת אמת תורת חיים, אשר היא הנותנת חירות לאדם, וכמרז"ל (אבות פ"ו) אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתלמוד תורה. ומודגש גודל ערך חינוך ביחוד בחג הפסח, אשר בראשיתו בטקס סדר של פסח, התחלתו הוא בשאלת תינוקות ועושים כמה מעשים שלא ישנו (הן בגשמיות ועאכו"כ ברוחניות) וכן גם בסיומא דפסח שהוא ענין קרי"ס ארז"ל (שמו"ר) שהעוללים ויונקים שנולדו במצרים הם הכירוהו (להקב"ה) תחלה.

בחימה מעין הפתיחה ברכת חג פסח כשר ושמת.

א'תעז

ב"ה, ראש חודש ניסן, ה'תשי"ב
ברוקלין, נ.י.

לאחינו בני ישראל, די בכל אתר ואתר, ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

ימי חג הפסח מתקרבים ובאים.

כל ענין שבעולם מלמד את האדם המתבונן חכמה והוראה, אם בדברים שבין אדם למקום, אם בדברים שבין אדם לחברו, אם בשני סוגים אלו.

ונקל ביותר, על ידי עיון המתאים, למצוא הוראות כאלו בעניני התורה – תורה לשון הוראה, הוראה בחיים, כשמה „תורת חיים” – ומצותי. ובפרט בענינים הכלליים אשר בה.

והנה אחד המיוחד שבענינים אלו הוא – זכרון יציאת מצרים, שהוא יסוד גדול ועמוד חזק בתורתנו ובאמונתנו, ונשתנה מכל הנסים

כל ענין שבעולם מלמד: אבות ספ"ו: **כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא בראו אלא לכבודו.** תורת הבעש"ט (הועתקה בסו"ס הזכרונות ע' שדמ): **מכל מלמדי השכלתי דכל מה שברא הקב"ה בעולם הוא בשביל ללמד האדם.** . וההשגחה העליונה מזמנת להאדם ממה ללמוד, עיי"ש.

יסוד גדול: ספר החינוך מצוה כא. ראה שם באריכות.

ונשתנה: ראה תורה אור נא. ב.

א'תעז

נדפסה בהגש"פ עם לקוטי טעמים מנהגים ובאורים, קה"ת תשמ"ז, ע' תקסח. אגרת זו נכתבה גם באידיש.

שהזהרנו להזכירו (וגם קריעת ים סוף) בכל יום. ובתוספות יותר נצטוינו על זה בהתחלת חג הפסח – בליל התקדש חג.

כמה וכמה דברים יש ללמוד הן מעצם ענין זה, הן מאופני הענין ופרטיו, ובאתי בזה להדגיש רק נקודה אחת. נקודה משותפת לתחילת החג וסיומו ואשר בה – הוראה למעשה בחיינו, ולא רק בימי החג, אלא בכל השנה כולה.

כי הרי זו היא הכוונה, שכל ההשפעות והאורות המתגלים בחגים ומועדים יומשכו על כל ימות השנה, ובפרט אלו דחג הפסח.

כי הנה התחלת דיני ומנהגי החג, מיד כשתחשך, הוא ה"סדר". ותיכף להתחלת הסדר ומעיקריו, הוא: **והגדת לבנך**. משנים כמה דברים ומחדשים כמה דברים כדי לעורר את התינוקות. ולא עוד, אלא שחייב זה הוא לא רק בנוגע לבנים חכמים, כי אם – אחד חכם ואחד רשע ואחד תם ואחד שאינו יודע לשאול. את כולם צריך לקבץ לסדר של פסח, ולפי דעתו ויכולת הבנתו **של בן** – אביו מלמדו.

וסיומו של חג הפסח, נסו של יום, אשר קרע לנו הקב"ה את הים וכל אחד מישראל מורה באצבעו ואומר: זה אלי ואנוהו. הנה הבנים והבנות אשר נולדו ונתגדלו בשעת קושי הגלות, ילדים אלו הכירו להקב"ה **תחילה**.

נעוץ סופו של חג בתחילתו.

עלינו להשתדל בכל עוז ומרץ לחפש דרכים עצות ותחבולות (אף אם על ידי זה מוכרח יהי' לשנות מהטבע וההרגל שלו, ובלבד –) לכבוש את הדור הצעיר, ולקרב את כל בני ובנות ישראל, אחד חכם ואחד רשע ואחד תם ואחד שאינו יודע לשאול, לתורה ומצוות, ואז מובטחים אנו אשר בנערינו ובזקנינו נלך לקראת הגאולה בבנינו ובבנותינו.

דור שלנו, דור אשר נולד ונתגדל בעת קושי הגלות הגזירות ושמדות ר"ל, ואשר גם על שארית הפליטה, ובפרט על הילדים אשר נתן והשאיר ה' לאותות ולמופתים (שתתקיים תורה בישראל על ידם)

קריעת ים סוף: תוספתא ברכות רפ"ב. וראה תו"א סב. ב.
ובתוספות יותר: ענין התוספות ראה בהגדה ש"פ עם לקוטי מנהגים טו. ב. ובספרים שהובאו שם.

ובפרט אלו: ראה שיחת חה"פ תשי"ג אות מז.
שתתקיים תורה: רש"י ישעי' ח. יח.

רעט

אדמו"ר שליט"א

קמים עליהם לכלותם, הי' לא תהי', בחינוך האומר לרע טוב ולטוב רע, השם חושך לאור ואור לחושך, [מר למתוק ומתוק למר], כי מאס את תורת ה' צבאות,

הנה הקב"ה יצילם ויצילנו מידם, ודור זה יזכה, במהרה בימינו על ידי משיח צדקנו, להיות גם דור הגאולה, [גאולה האמיתית, כיעוד נביאינו הקדושים] לא בחיל ולא בכח כי אם ברוח ה' צבאות, וכל אחד ואחת יכירחו, יורה באצבע ויאמר:

הנה אלקינן זה קוינו לו ויושיענו, זה ה' קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו.

בברכת חג הפסח כשר ושמת,

מ. שניאורסאהן

א'תעח

ב"ה, ב' ניסן, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

בנועם נודעתי מהנהלת הישיבה תורת אמת ע"ד אופן לימודם בנגלה ובדא"ח, ויה"ר מהשי"ת אשר יהי בהצלחה ויעלו מעלה מעלה בלימוד התורה ביראת שמים מתאים לרצון נשיאנו רבוה"ק זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע.

אבל ביחד עם זה הנה צריך להיות תמיד נגד עיניהם המבואר בכ"מ בדא"ח, אשר בנוגע לזולתו הנה חובת כל איש הישראלי ללמוד עליו זכות (עיין ג"כ במכתב הנדפס סוף קונטרס ב' ניסן תשי"ב ובהנסמן שם לקונטרס החלצו), משא"כ בנוגע לעצמו הנה צריך לעמוד בתוקף של תביעה ובפרט שהתביעה תביעה צודקת כשמתבונן אשר ימים יוצרו ולא אחד בהם, שהפירוש בזה שכל הימים הניתן לכאור"א

האומר לרע: ראה ישעיה ה, כ"ד.

הנה אלקיננו: ראה שמות רבה סוף פכ"ג. ונתבאר בד"ה ויבוא משה תרנ"ד.

א'תעח

במכתב הנדפס: סה"מ קונטרסים ח"ג ע' מה.

לא ילך רגע אחד לבטלה, והיינו שכאשר הולך רגע מבלי למלאותה בתוכן של תורה ומצוה הרי זה א' אבדה שאינה חוזרת, ב' והוא מה שנוגע מאד, שממה"מ הקב"ה נתן לו ענין יקר ביותר, רגע של זמן זה, והוא לא השתמש בזה מתאים לרצונו של השי"ת, וכאילו ח"ו אין המתנה תופסת מקום אצלו וכו'. והאריכות בזה אך למותר.

ובנוגע לנדון דידן, הנה אף שהנהלת הישיבה לפ"ע שבעה רצון מהנהגתם ולימודם, אבל אין זה נוגע לתביעתם מעצמם ושצריכים להסתכל בהנ"ל ומתאים למרז"ל מעלין בקדש.

בברכה להצלחה בלימוד בנגלה ובדא"ח וחג הפסח כשר ושמח.

א'תע"ט

ב"ה, ב' ניסן, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

בעתו קבלתי מכתבו מהתחלת אדר, ונעם לי לקרות בו אשר השלום אתו ומשתדל בכל עת מצוא להשפיע ג"כ על סביבתו להמשיך שלום בגבולם, ומובן אשר השלום בגשמיות תלוי בהשלום ברוחניות, וכידוע ג"כ מהתגליות החדשות של חכמת הרפואה, עד כמה שנוגע לבריאות גוף הגשמי מצב הנערווין והשלום בנפש, וכיון ששתי הנפשות אשר באיש הישראלי הם במלחמה, כיון שהאחת ענינה רוחניות והשני ענינה גשמיות, אי אפשר השלום ביניהם אלא באופן אחד והוא ע"י נצחון הנפש האלקית, כ"א ח"ו יהי להיפך הרי אין זה שלום, כיון שאפילו בשעת החטא הרי הנפש האלקית הנהה באמנה אתו ית' כמ"ש בתניא סוף פרק כ"ד, ולא עוד אלא שאפילו יצה"ר הרי זה רק שניתן לו רשות לבלבל את האדם, אבל גם הוא רצונו שהאדם ינצח אותו שעל ידי זה ירבה גם שכרו, היינו שכר היצה"ר, ועיין בתניא סוף פרק כ"ט, בזהר פרשת תרומה תקס"ג.

מוסג"פ העתק מכתבי הכללי לחג הפסח הבע"ל אשר תקותי שיענין אותו, ואולי גם אלו האנשים אשר נפגש עמהם.

בברכת חג הפסח כשר ושמח.

א'תפ

ב"ה, ב' ניסן, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מכ"ח אדר, בו כותב שלומד בהת"ת בכתות
שהילדים הם בגיל של 8-10 שנה, אבל מפני מצב העניינים שם, לומדים
הנערים ונערות ביחד, ושואל דעתי אם ימשיך לימודו בכתה זו.

הנה לדעתי, כיון שמסיים במכתבו, שהכתה הגדולה לומדים שם
הנערים והנערות מובדלים זמ"ז, שכך צריך להיות, לכן כדאי שישאר
במשרתו, אלא שתיכף יסדר שישבו לא בערבוביא, היינו אלו לצד ימין
ואלו לצד שמאל, ובמשך הזמן בטח יעלה בידו לשפר המצב עוד
יותר...

בברכת חג הפסח כשר ושמח.

א'תפא

ב"ה, ג' ניסן, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

... והנה זה מכבר כתבתי שאין מטבעי לבוא בדברי מוסר ובפרט
לאנשים הנמצאים בארץ אשר עיני ה"א בה מראשית השנה עד אחרית
שנה שבמילא **אם רוצים ואם לא** אין עליהם שר כ"א הקב"ה בכבודו
ובעצמו אבל בכ"ז ההכרח לא יגונה ועכ"פ אבוא בקיצור, והדבר הוא:

אם ברצוננו או שלא ברצוננו, הנה אנחנו ממלאים מקומם של
חסידי חב"ד בדורות שלפנינו ולפני פנינו עד הדור דיעה של חסידי כ"ק
רבינו הזקן מיסד תורת חב"ד ודור אחר דור סללו בשבילנו את הדרך,
ולא נשאר לנו אלא להשלים ה"פכים קטנים", ומאידיך גיסא הנה עלינו
ועל דורנו מוטלת החובה לסיים את הבריורים דעקבתא עקבתא
דמשיחא ולהמשיך גילוי המשיח למטה מעשרה טפחים בעוה"ז הגשמי,

א'תפא

חלקה נדפס בלקו"ש חכ"ג ע' 458, בתאריך ג' אייר.

ואפילו בהתבוננות שעה קלה בענינים אלו, הרי צריך לאחוז חיל ורעדה, אשר כל ענינים הנוראים האמורים בדברי רז"ל בענינים דמשיח והגילוי שאז, ובפרט כפי המבואר בדא"ח, הנה כ"ז תלוי בעבודתנו אנו, ואחכ"ז שפילט מען זיך ... יעדערער טראכט זיך וועגען זיינע ענינים ...

מובן מעצמו הפנימיות של טענות כמו אלו, וכדי שלא לתת מקום לטעות בזה, הנה יש לתאר לעצמו, כשטוען חברו שכנגדו הטענות כאלו, איך הי' הוא מקבלם, ובמילא ע"פ פסק ד"ת כמים הפנים וכו' ויש מקום להשערה שגם אצל חבריהם מתקבלים מענותיהם באופן זה עצמו. ויש להאריך בזה כמה וכמה, ומי יאמר באם הי' ממציאם להם את הדובנער מגיד, בטח הי' ממציא ג"כ משל המתאים ואולי הי' מתקבל כו', אבל חבל על זמנם שלהם וזמני שלי על טענות שקו"ט ממין זה, והעיקר הוא אשר כל רגע בזמננו זה יקר הוא במאד וכל רגע אשר מבלים על פלפולים ומו"מ ביניהם ובין חבריהם ווער פאר וועמען האט ניט יוצא געווען ומי הם גדול בתורה ועבודה וגמ"ח, הנה איני יודע מי הוא שמרויח מכל השקו"ט הלז.

ובנוגע אל הפועל, יגשו אל העבודה בפו"מ, ואם אין ברירה אחרת הרי יחליטו בעצמם שהם הם הצודקים בכל המאה אחוז, אבל כיון שנתחנכו באורה של חסידות הרי חננם השי"ת בחוש של מס"נ בפו"מ כאו"א לטובת חבירו, ובמילא מעבירים הם על מדותיהם ועושים הכל לטובת רעיהם ...

בבקשת סליחה על שאפשר פגעתי בכבודו של מי שהוא, אבל האמת נשאר אמת, הן אם נפגע עי"ז כבודו של מי שהוא או לא.

בברכת הצלחה בעבודתם בקדש ויזכם השי"ת זיי זאלן דערפילן לא רק בהנפה"א כ"א גם בשכל האנושי אשר זיכם השי"ת להיות מהמסייעים ומשתתפים בעבודתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר בבנין היכל חב"ד באה"ק ת"ו.

המחכה לבשו"ט ומשמחות.

א'תפב

ב"ה, ג' ניסן, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו, בו כותב ע"ד שירותו בצבא ואשר עתה מנו אותו ועשוהו לקצין דתי על חטיבה שלמה הכוללת בתוכה כמה יחידות.

הנה בטח משתמש בכל תוקף השפעתו לשפר את מצב חיים הרוחניים בכל המקצועות, וכבר נתבאר פה בהתועדות בארוכה, אשר אם כ"א הי' צריך לפעול בכחות שלו, הרי אז יש לעשות חשבון מהכחות ובמילא מהתוקף שיש לו בזה, אבל בשעה שצריך הוא למלאות תפקיד הקשור בתורה ומצות, הרי אז פועל הוא בתור שלוחו של הקב"ה, ובמילא אינו הולך בתוקף שלו עצמו, כ"א בהתוקף של מי שאמר והי' העולם ומחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית, ובמילא שתי מסקנות מזה: א) שיש לו די תוקף, והב) שסו"ס יפעול את הענין, כי מי יאמר לו מה תעשה והוא בא בשליחותו של מקום.

מסיים במכתבו שהציעו לו נכבדות וכבר התראה עם מרת ... תחי' כהן, וההצעה מצאה חן בעיניו והחליטו לסדר קשורי תנאים, הנה יהי רצון מהשי"ת שיהי' בשעה טובה ומוצלחת למזל טוב בגשמיות וברוחניות.

כיון שב"ג כהנת יוסיף שיעור בת"ת. ועד יום החתונה יקנה בקיאות במס' אחת ואם באפשרי גם בדינים הצריכים שבקצו"ע.

בברכת מזל טוב.

נ"ב:

ומה שכתוב במכתבו שכפי הנראה יקבעו זמן החתונה לאחר שנה. כיון שאז יוגמר זמן שירותו בצבא, וכן זמן לימוד ב"ג בבית יעקב, הנה לא נראה דיחוי זה בעיני, ואם אין מניעות מיוחדות כדאי הי' לחשוב ע"ד קביעות זמן החתונה בחדש כסלו הוא חדש הגאולה הבע"ל.

א'תפג

ב"ה, ג' ניסן, תשי"ב
ברוקלין.

ברכה ושלוש!

במענה על הודעתה שהחלט אצלה לבוא בקשורי תנאים עם האברך מר... הנני בזה להביע ברכתי שיהי בשעה טובה ומוצלחת למזל טוב בגשמיות וברוחניות.

ובטח מכרת היא היטב בהאחריות המוטלת על האשה היא עקרת הבית, וידוע מאמר רז"ל אשר ברכה נמשכת בבית בשביל האשה (יבמות סב, ב ומבואר בלקוטי תורה סוף פ' ברכה), ומובן אשר הדברים אמורים הן ברכה בגשמיות והן – ברוחניות, וכיון שאין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו, הרי בינה יתירה ניתנה באשה לסדר את הבית, על ידי הכנה המתאימה מקודם, לבנות ביתה בישראל ממולא בנר מצוה ותורה אור ומאור שבתורה זוהי פנימיות התורה תורת החסידות.

בברכת מזל טוב.

א'תפד

ב"ה, ג' ניסן, תשי"ב
ברוקלין.

הנהלת ועד כפר חב"ד ד' עליהם יחיו

שלום וברכה!

במענה על מכתבם מכ"ח ניסן, שמחתי לקרות בו אשר עלתה בידם ההשתדלות לפעול שישארו במקומם עתה, ובמילא יהיו כולם ביחד, ובטח, אף שאין כותבים עד"ז בפירוש, שיהי להם כל הזכויות שהבטיחו להם בעת שהתיישבו בכפר חב"ד.

ב) כבר באה העת להשתדל להרבות מספר המתיישבים בהכפר, מבין שאר אנ"ש והקרובים לאנ"ש ברוח, הנמצאים באה"ק ת"ו, ובפרט מהצעירים הנשואים, וגם מבני הנוער, אשר מפני סיבות אינם שייכים ללמוד כל היום, בישיבת תומכי תמימים, אבל אפשר לחייב אותם

א'תפד

שישארו במקומם עתה: ראה לעיל אגרת א'תסא.

ולזכותם בלימוד איזה שעות ובחיים של סביבה חסידותית חב"דית כל היום כולו, לרבות הלילה. ובקשר עם הדוחק בדירות השורר באה"ק ת"ו יש לקוות שהברירה תהי' בידם לבחור עידית מבין אלו שירצו להתיישב בהכפר...

בברכת הצלחה בעבודתם בקדש, ויזכם השי"ת זיי זאלן דערפילען לא רק בהנפה"א כ"א גם בשכל האנושי, אשר זיכם השי"ת להיות מהמסייעים ומשתתפים בעבודתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר בבנין היכל חב"ד באה"ק ת"ו.

המחכה לבשו"ט ומשמחות.

א'תפה

ב"ה, ד' ניסן, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

... מ"ש שנתרחק מאנ"ש ומצטער ע"ז, הנה ידוע מרז"ל שהכל בידי שמים חוץ מיר"ש ובמילא אין זה תלוי אלא בידו להתקרב ויגעת ומצאת תאמין, אלא שצריך להיות כמבואר בתניא פרק מ"ב, כדרך שמחפש אדם מטמון ואוצר הטמון בתחתיות הארץ שחופר אחריו ביגיעה עצומה,

וכבר אמרתי כמה פעמים שידוע פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע שעתה הוא זמן תכוף קודם ביאת המשיח וכל רגע ורגע יקר במאד ואין לבלות הזמן על ענינים של מ"ש וחיפוש אחרי טעמים ונמוקים מפני מה המצב באופן כזה ולא טוב יותר, כ"א צריך לנצל כל רגע ורגע לעבודה הן בעצמו והן בזולתו, ואז במילא רואים שאין כל יסוד להמרה שחורה, כי כשמחפשים את האמת מצליחים הן בנוגע לעצמו והן בנוגע לזולתו, ובפרט שמובטחים אנו ע"פ הידוע הבטחת אדמו"ר הזקן (הובא במכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע בסוף ספר קיצורים לתניא סוף ע' קכ"ב) שבגלל המס"נ שלו, פסקו בב"ד של מעלה אשר בכל ענין של תורה ויר"ש ומדות טובות תהי' יד מקושריו (של אדמוה"ז) והולכי בעקבותיו, על העליונה...

א'תפה

הבטחת: ראה לעיל אגרת אישעז, ובהנסמן בהערות שם.

א'תפו

ב"ה, ד' ניסן, תשי"ב
ברוקלין.

הרה"ג והרה"ח הו"ח אי"א נו"נ וכו' מוה"ר משה שי

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מח"י אדר, בו מודיע אשר לבתו מרת חנה תחי' נולדה בת ונקראה שמה בישראל רבקה תחי'.

הנני בזה להביע ברכתי ברכת מזל טוב ותגדלה ביחד עם בעלה שי' לתורה לחופה ולמעשים טובים מתוך מנוחת הנפש ומנוחת הגוף.

ידוע מכ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע אשר מנהגו הוא לומר גם בלידת בת **לתורה** לחופה ולמעשים טובים, עפ"י מרז"ל (ברכות יז, א) נשים בן[מא]י זכין, באקרוי כו' באתנוי כו' ונטרין כו'.

בנועם קראתי במכתבו ע"ד הקביעות עתים לתורה אשר בביהכ"נ שלו בכלל ומהם חלק השיעורים בדא"ח, ולפלא קצת שאינו מזכיר מאומה ע"ד איזה שיעורים בדא"ח ולכה"פ תניא במשך ימי השבוע, וכידוע מארז"ל שלא יהי' גי' ימים בלא תורה הנה צריכה להיות הנהגה כזו לכה"פ גם בלימוד דא"ח, ואולי אין זה אלא השמטת הקולמוס ולומדים דא"ח גם בימות החול.

אף שאינו מזכיר מאומה עד"ז, אבל בטח עושים מזמן לזמן גם התועדות בבית הכנסת, ופשיטא שעושים בכזה בכל ש"ק מברכים החדש וכתקנת כ"ק מו"ח אדמו"ר צוקללה"ה נבג"מ זי"ע.

בטח צודק הוא בבקשתו ע"ד שילוח השיחות דש"ק מברכים וכיו"ב, אבל מה עלי לעשות עמוס אני עבודה עוד יותר ע"ז טרדותי הגוזלות את זמני וכו' ואחכ"ז משתדל הנני כפי האפשרי, ומוסג"פ המאמר דיו"ד שבט וכן שיחת ה' חנוכה שהגהתי את ההעתקה בלה"ק זה לא כבר.

מוסג"פ העתק מכ' כללי בקשר לחגה"פ הבע"ל וכדאי לפרסמו

א'תפו

מוה"ר משה: אקסלרוד. אגרת נוספת אליו — לעיל ח"ג תעד.

רפז אדמו"ר שליט"א

באופן המתאים, כי הוא ענין כללי הנוגע לא רק לחסידים או לאנ"ש כי אם לכל.

בברכת חג הפסח כשר ושמח והצלחה בעבודתו בקדש.

א'תפז

ב"ה, ד' ניסן, תשי"ב
ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ באמונה וכו'
מוה"ר משה שי' הכהן

שלום וברכה!

... ע"י ידידנו עוסק בצ"צ ובמלאכת שמים מוה"ר יוסף שי' פליינער קבלתי מכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה אליו מ"ג טבת תשי"א אשר בו כותב, וזלה"ק וימשיך נשיאותו בביהכ"נ שערי תפלה בני ראובן והשי"ת יצליחו וכו', והר"י שי' פליינער כותב שמסתפק הוא בפירוש הדבר, מהו ענין ההמשך, ורוצה לפרש שזהו לזמן ידוע ולא יותר, אבל אני איני רואה כל יסוד לפירוש זה, כיון שהדבר כתוב סתם, ולכן לדעתי אין צריך הוא להתערב בזה וימסור הדבר בידי שמים, היינו שאם יעמידו את הקאנדידאטור שלו גם לזמן הבע"ל, לא יתערב בזה כלל וכלל ויסכים על העמדתו, ובטח יהי הכל בהצלחה לטוב לפניו ולהבית הכנסת, ופשוט שכאשר יבחרוהו בשעה טובה ומוצלחת לנשיא ביהכ"נ אפשר כדאי להשתדל לגור בסביבת ביהכ"נ כדי למעט בטרחה שאינה נצרכת, ותמורת זה להשקיע הכחות בדבר המועיל לרבים ולפרט.

ולקראת חג הפסח הבע"ל אשר רבה ההכנה בכל בית ישראל, וכללותה בשתים להוציא הדברים האסורים בפסח ולהכניס הענינים הצריכים לפסח, הנה יזכנו השי"ת את כאו"א מאתנו שיהי' כ"ז ג"כ ברוחניות, להוציא את הדברים האסורים לכל בן ובת ישראל מרשותו

א'תפז

חלקה נדפסה בלוק"ש חכ"ב ע' 292, והושלמה ע"ס העתק המזכירות.
מוה"ר משה: שאייעוויטש. אגרות נוספות אליו — לעיל ארלט, ובהנסמן בהערות שם.

עד שבל יראה ובל ימצא, היינו שבסתר ג"כ לא יהי' ולהכניס לרשותנו את כל הדברים הנצרכים כדי לעבוד את ה' מתוך חירות אמיתית וכמרו"ל אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה.

בברכת חג הפסח כשר ושמח.

נ"ב: כבקשתו מוסג"פ חזרה מכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר.

א'תפח

ב"ה, ד' ניסן, תשי"ב
ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ ובמלאכת שמים
מוה"ר יוסף שי

שלום וברכה!

קבלתי מכתבו מכ"ו אדר, וכתבתי היום להו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ וכו' מוה"ר משה שי הכהן שייעוויטש הפירוש לפי דעתי בנוסח מכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, אשר איני רואה בו כל הגבלה לענין זמן נשיאותו.

בזה באתי לעוררו ע"ד תוכן מכתבו אלי – שבטח זוכר הוא – בחסרון הגדול בענין עסקנות בשדה חב"ד בשיקאגא וסיבת הדבר לפי מה שמשער הוא, ובסיום מכתבו שנחוץ הדבר וא"א בלא"ה להחיות את כל הענינים במחנה חב"ד בעירם.

והנה עתה כאשר נודעתי ע"י הרה"ג וחרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ באמונה וכו' מוה"ר שלמה זלמן שי העכט, שאגוד בתי כנסיות חב"ד ליובאוויטש, נגש לעבודה בפועל, תקותי חזקה שכבודו ישקיע בזה את הכחות והמרץ אשר חננו השי"ת להגדיל העבודה ולהאדירה ככל האפשרי, ואם כי בלא"ה בטח הי' עוסק בזה, הרי אחרי שכתב אלי בתוכן הנ"ל כאמור לעיל לא נצרכה אלא להעדפה שיוסיף אומץ בהנ"ל עוד יותר משהי' עושה ע"ד הרגיל, וידוע הבטחת אדמו"ר הזקן (הובא

א'תפח

מוה"ר יוסף: פלייער. אגרות נוספות אליו – לעיל א'תכח, ובהנסמן בהערות שם.

רפט

אדמו"ר שליט"א

במכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע בסוף ס' קיצורים לתניא ע' קכ"ב) [ש]בגלל המס"נ [שלו], פסקו בב"ד של מעלה אשר בכל ענין של תורה ויראת שמים ומדות טובות, תהי' יד מקושריו (של אדמוה"ז) וחולכי בעקבותיו, על העליונה.

מוסג"פ העתק מכתבי כללי בקשר עם חג הפסח הבע"ל.

בברכת חג הפסח כשר ושמח ובריאות הנכונה.

א'תפט

ב"ה, ה' ניסן, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מד' ויקרא, בו מודיע על דבר מצב הדברים שבין אחותו וגיסו שיחיו והסכסוך שביניהם:

הנה זה מכבר לא ישר בעיני כלל מה שמתערבים בין איש לאשתו, אשר אפילו הקרובים ביותר וכמו אח ואחות ואב ואם אין כדאי לעשות כזה, וידוע עד כמה האריכו חז"ל בעננן גודל השלום בין אשה לאיש בעלה, עד שאמר הקב"ה, ימחה שמי על המים בכדי לעשות שלום בין איש לאשתו, וכשמתערב אדם מן הצד אשר בטח יש לו שתי נפשות הן נפש האלקית והן נפש הבהמית, הנה על פי רוב אין זה מסייע להחזיק את השלום.

אין רצוני להאריך בזה באשר איני יודע אם יועילו דבריי, ואם יועילו הרי כדאי ומספיק גם השורות דלעיל.

ובנוגע לשאלתו על דבר הסכסוך הנ"ל, הנה יש דין בישראל, וצריכים הם לברר הדין אצל רבני אנ"ש, והשי"ת יברך את עמו בשלום.

בברכת חג הפסח כשר ושמח.

א'תצ

ב"ה, ה' ניסן, תשי"ב
ברוקלין.

הרה"ח הור"ח אי"א נר"נ עוסק בצ"צ באמונה וכו'
מוה"ר יוחנן שי שו"ב

שלום וברכה!

בנועם הגיעו לידי התרומות הראשונות מקופת מעות חטים אשר גבייתם נמסרה לידו ע"י כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה נבג"מ זי"ע וידוע אשר צדיק ובפרט נשיא בישראל כאשר מוסר לאיש הישראלי איזה שליחות הנה ביחד עם השליחות נותן לו ג"כ כחות הדרושים למלאות השליחות באופן היותר טוב הן לגבי השליחות והן לגבי השליח, ומובן מזה אשר עי"ז מתוסף להשליח בריאות ברוחניות ובד"מ גם בריאות בגשמיות.

וכיהודא ועוד לקרא הנני בזה לצרף גם ברכתי שביחד עם כל ב"ב שיחיו מתוך בריאות הנכונה יחוגו את חג הפסח הבע"ל בכשרות ובשמחה ובאריכות ימים ושנים טובות יקבלו הוא וזוגתו שיחיו רוב נחת אידישן נחת חסידישן נחת מכל יו"ח שיחיו, ושנים רבות יעמוד על משנמ[רתו] בקדש הן בתור שו"ב והן בתור גבאי באותן הענינים שמינהו עליהם כ"ק מו"ח אדמו"ר.

בברכת כל טוב וחגיגת ימי הפסח בכשרות ובשמחה.

א'תצא

ב"ה, ה' ניסן, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

... בשאלתו בענין סדר הלימוד שלו, שלומד בכל יום ח"י פרקים

א'תצ

מוה"ר יוחנן: גורדון, אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ד תתקפ. איכב.

רצא

אדמו"ר שליט"א

משניות ובמילא הלימוד הוא שטחי לפ"ע וגם נשאר מעט זמן ללימודים אחרים ושואל דעתי בזה:

הנה לדעתי יחזיק במנהג טוב שלו לחזור בכ"י ח"י פרקים ובפרט שכפי מכתבו יש בזה ג"כ מעין נדר, וילמוד רק איזה משניות בכ"י בעיון לפ"ע ובמילא זה וזה יהי' בידו ויהי' לו ג"כ די זמן ללימודים בשאר מקצועות בתורה ...

א'תצב

ב"ה, ה' ניסן, תשי"ב.
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו המהיר ממוצש"ק, בו מודיע אשר יש אצלו הצעה אודות משרת רב ושו"ב בעיר ... ושואל חו"ד,

(א) אם יקבל המשרה:

אם לפי הידיעות שקיבל זוהי קהלה אורטודוכסית, כדאי להתעניין בזה ולקבלה.

(ב) אם ידבר תנאים אודות העזרת נשים:

הנה כפי שמתאר במכתבו, אין זה שאלה הנוגעת לפועל כיון שיש אצלם עזרת נשים, ובמילא בטח יוכל לסדר את זה במשך הזמן מבלי להגדיל את הדבר ולהעמידו בתור שאלה שאפשר לפותרה בשני אופנים, כ"א ענין הפשוט בתכלית שהנשים מתפללים בעזרת נשים והאנשים בעזרת אנשים.

(ג) כיון שלובש לבוש ארוך בכל ש"ק ומסתפק אם יעשה זה גם בש"ק שיבוא אליהם:

הנה כפי הידוע לי מקהלות ואפי' שאינם חרדים, ישנם רבנים לובשים לבוש ארוך בש"ק ויו"ט, בחתונה וכיו"ב, ולכן איני רואה בזה חשש שלבישת הקאפאטע תוכל להחליש את ענינו שם, וכיון שקשור זה ג"כ בשאלת דהיתר נדר וכו' הנה לדעתי אין צורך בדבר כלל, ואדרבה יש לחשוב שיתמהו כשיראו רב בעל זקן ולבוש פידזיאק בש"ק ויו"ט ובשעת הנאום קודם הזכרת נשמות.

והשי"ת יעזור לו בהסתדרות המתאימה לפניו בגו"ר בקרוב ממש
ויחוג את חג המצות בכשרות ובשמחה.
בברכה.

א'תצג

ב"ה, ה' ניסן, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

... בהזדמנות זו ובאשר ימי חג הפסח ממשמשים ובאים, הנה
ארשה לעצמי לבוא בשורותיי דלהלן.

מובן בנקל לכל המתבונן במאורעות דשנים האחרונות, אשר אין
לבארם בחוקי ההיסטוריה, כי מהלך המאורעות הי' באופן אחר לגמרי
ממה שאפשר הי' לשער ע"י חוקים הנ"ל, וביחוד [נראה זה] בעליל
[ב]המאורעות שנתרחשו באה"ק ת"ו בזמן זה.

אחת המסקנות מהתבוננות זו היא, אשר לפעמים קרובות ביותר
הרוח והצורה מושלים וגוברים על הגשם והחומר, עד כדי כך שהנצחון
אפילו בעיניים גשמיים ראינו בזמן האחרון שהי' דוקא לאותו הצד
שהי' חלוש בגשמיות, אלא שכחו הי' במצב הרוחני שלו, כיון שזהו בחיי
הכלל, יש מזה ללמד ג"כ על הפרט, ובפרט בנוגע לפרטי עם ישראל
שאחרי השמדות הנוראות שהי' בשנים האחרונות, הנה כל אחד ואחת
מאתנו שארית הפליטה גדלה אחריותו ביותר לגבי הכלל מאשר הי' עד
עתה, ובפרט אם נמצאים במצב כזה שהנהגת [איש] פרטי זה משמשת
דוגמא שילמדו ממנו בסביבתו, אשר אז האחריות שלו גדולה ביותר,
כיון שא[ח]ריו יהיו נגררים כמה וכמה פרטים.

מובן אשר לא לדרשא קאטינא, וכוונתי בכתבי זה אשר עד כמה
שנודע לי אודותיו, ובפרט בהודעי שלמד איזה זמן בישיבת תומכי
תמימים ליובאוויטש, הנה בטוח הדבר אשר אי אפשר שילך זה לאבוד
ח"ו, ובמכל שכן מחומר הגשמי אשר חוק הוא בטבע שאינו הולך

א'תצג

לאבוד, אלא אך ורק משנה צורת החומר או שנהפך מחומר לענרגיה, אבל בכל אופן אינו הולך לאבוד כלל וכלל אפילו מקצת ממנו, ואם כן הוא בחומר, על אחת כמה וכמה שכן הוא בענינים רוחניים שאינם תחת מקרי החומר, וכיון שזיכהו השי"ת ודר הוא באה"ק ת"ו אשר כלשון הכתוב היא ארץ אשר עיני ה"א בה מראשית השנה עד אחרית שנה, ומצבו הוא שיש לו עמדה בצבור, המשמשת דוגמא לחוג ידוע של אנשים, הרי בטח גם בהתבוננות קלה ירגיש בהאחריות הגדולה המוטלת על שכמו. הן האחריות לגבי עשירות הדורות של אבותיו ואבות אבותיו אשר בטח כל אחד ואחד מהם נתן ותרם [מ]חיו בשלשלת הזהב של דברי ימי ישראל בעלותם בדרך העולה בית אל, האחריות כלפי מייסדי ומנהלי ישיבת תומכי תמימים ליובאוויטש אשר השקיעו בכל אחד ואחד מתלמידי הישיבה מיטב מרצם ושימת לבם ונפשם, והאחריות כלפי עצמו וכל בני ביתו, זאת אומרת כלפי הנפש האלקית הנמצאת בכל אחד ואחת מבני ישראל ושואפת וצמאה לנצל את כחותי בחיי היום יומי ובענינים של פועל, וכידוע אשר זהו מתכונת איש הישראלי וכח הישראלי הסיסמא היא „עשי לעילא“.

ובהתבוננותו באחריות זו, הרי תקותי חזקה וכמרז"ל זרוק חוטרא אאוורא אעיקרי קאי, אשר גם הוא וביתו הנה סוף סוף ובעתיד הקרוב אי"ה ישמשו סמל ודוגמא לבית יהודי חסידי, ולא רק בדיעות אלא גם במעשים בפועל, ואין לך דבר העומד בפני הרצון.

בברכת בריאות הנכונה וחג הפסח כשר ושמח לו ולכל בני ביתו שיחיו.

א'תצד

ב"ה, ז' ניסן, תשי"ב
ברוקלין.

הנהלת אגודת חב"ד באה"ק ת"ו

שלום וברכה!

(א) מכתבי מכ"ח אדר, בטח נתקבל, ואחכה למענה עליו.

(ב) באחדים ממכתביי לפניכם כתבתי ע"ד הקארדיניטעד קומיטה אשר כאן, ואשר הסוכנות הבטיחה לתת בשביל בתים לנוער העולה

מתימן, מרוקו וכיו"ב לעת עתה סכום של מאה אלף ואחרי רוב הדיחויים מיום ליום ומחדש לחדש, הנה באסיפה שהיתה אתמול בין ב"כ קומיטה הנ"ל עם מר נחום גולדמן ועוזריו הודיעו הדברים באופן רשמי, אשר כבר התחילו לחלק את הסכום הנ"ל, ואשר ההחלטה בזה הוא בידי מר קול מהסוכנות, ואשר כבר נתנו 10 אלפים לסגירה – כמדומה לי שזהו מושב המתיחס להמזרחי –. ביחד עם זה קבלתי ג"כ המברק של מר געלמאן בהנוגע להבנין בלוד, ופניתי כאן עוד הפעם בדרישה בתוקף שמהסכום מאה אלף הנ"ל יתנו לחב"ד ובפרט להבנין בלוד, שיש להקציבו בשביל התלמידים מארצות הנ"ל, אבל מובן שכיון שההחלטה היא בידי מר קול, והסכום הכללי יהי עליו כמה וכמה תובעים וקופצים, הנה יש להם להשתדל בכל האופנים, שיתנו להם את המקסימום האפשרי בשביל הבנין בלוד, וכן גם בשביל הבנין בכפר חב"ד-ספריא שהתחילו בשיפורו, ואין בידם כל האמצעים הנצרכים לזה. קרוב הדבר שיהי תנאי מצדם שישתמשו בהבנין דוקא בשביל הנוער הנ"ל, ובטח יוכלו לסדר הדברים באופן המתאים. יש לקוות שבמשך הזמן יהיו עוד סכומים לבד המאה אלף הנ"ל, אבל אין לקבוע המועד לזה ובמילא אין לסמוך ע"ז ולכן הזריזות והמרץ בזה נחוצים ביותר. אפשר אשלח מברק עד"ז היום, אבל תיאור המצב יותר בפרטיות, הנני בא ג"כ במכתבי זה.

ג) כפי הבטחת מר גולדמן וכי הנה החמרי בנין שלתכלית זה הוקצב חלק גדול מהסכומים הנ"ל צריכים הם לקבל במחיר היותר זול האפשרי מתאים לפי הסדרים והשער של המטבע שנקבעה עתה באה"ק ת"ו.

ד) חבל על שאינם מודיעים בעתם ובזמנם ידיעות מפורטות בכל השייך לענינים אלו, מבלי שאצטרך לקבל הידיעות מן הצד, ואפשר שג"כ באיחור זמן, כיון שלא בכל פעם הידיעות מתקבלים מרעים ואוהבים נאמנים דליובאוויטש, ולפעמים מודיעים רק מפני שאין להם ברירה אחרת וד"ל...

בברכת חג הפסח כשר ושמח והצלחה בעבודתם בקדש.

מ. שניאורסאהן

א'תצה

ב"ה, ז' ניסן, תשי"ב
ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"נ וכו' מוה"ר פנחס שי

שלום וברכה!

...ג) במה שמעורר בענין הדפסת התניא, הנה כבר כתבתי כ"פ ובנוגע לכמה ענינים, שהדברים שהנני כותב זהו בדרך הצעה וביאור דעתי, ובמילא הברירה בידם אם לקבל או לדחות, אבל דעתי הוא שאין להדפיס התניא מחדש כ"א בדרך פוטו מהדפוס שהוגה ע"י כ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע, היא הוצאת תומכי תמימים ליובאוויט תר"ס.

ד) מ"ש במכ' ששמע סיפור שאדמו"ר הזקן דקדק בתניא שלו אפילו וא"ו מיותר, ואינו יודע לאיזה וא"ו הכוונה. הנה כפי ששמע ממכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר מכ"ח תמוז תרצ"ב, זהו שייכות לתיבת „ועיקרה ושרשה“ בפרק מ"א בתחלתו, שהי יכול לכתוב ראשית העבודה עיקרה, וכתב ועיקרה.

ה) מה שמעיר במכ' שגם בתניא הנדפס בתר"ס, יש מקום להגיה, ומציין לאגה"ק פל"א, הנה בכמה מקומות הוצאה הנ"ל צריכה תיקון, וישנם רשימת כמה תיקונים מכתב הרה"ג וו"ח אי"א נו"נ מזקני אנ"ש וכו' ר' אשר שו"ב מניקאלאייטו, ובל"נ בהוצאה החדשה של התניא יודפס ג"כ לוח תיקונים אליו בסוף הספר, כי לא מלאני לבי לתקן בפנים, שלא לשנות מהוצאה הנ"ל.

בברכת חג הפסח כשר ושמח.

א'תצה

מו"ה פנחס: אלטהויז.

דעתי... מחדש: ראה גם לעיל אגרת א'תסת.

א'תצו

ב"ה, ז' ניסן, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

... זיכער איז איבעריג צו אונטערשטרייכען, אז איר באדארפט שרייבען אייער זון מר ... שי' אז אויף וויפל עס איז די פליכט פון יעדען אידען און אין אלע צייטען, צו לייגען תפילין, איז דאס ספעציעל נאך מער וויכטיג פאר אזא וועלכער געפינט זיך אין דער ארמיי, וואס דאס לייגען תפילין היט זיי אויס און בריינגט זיי סוף כל סוף אין דער באשטימטער צייט גאנץ געזונטערהייט אהיים.

דאס האבען מיר געהערט פון מיין שווער כ"ק אדמו"ר, אין דער צייט פון דער לעצטער וועלט מלחמה, און אויך האבען מיר געזעהן במוחש - פעסט געשטעלטן פאקט - אז די אלע אידען וועלכע האבען אפגעהיט דאס לייגען תפילין זייענדיג אין דער ארמיי, זיינען געקומען גאנצערהייט געזונט אהיים.

עס טרעפט אז בא די מאניעוורעס אדער עקסערסיס, ווען עס איז ניט מעגליך צו באווייזען לייגען תפילין אין דער פרי, דארפמען וויסען אז מען קען דאס טאן - לייגען תפילין - אין פארלויף פון גאנצען טאג ביז זון אונטערגאנג, לכל הפחות אנטאן די תפילין און זאגען אין זיי קריאת שמע און דערנאך אויסטאן זיי - אויב עס איז ניט מעגליך א ליינגערע צייט, צו זאגען אויך די אנדערע תפלות - און די פאר מינוט קען מען געפינען אלע צייט זייענדיג אין דער ארמיי, אפילו אין דער צייט פון מאניעוורעס אדער עקסערסיס, און דאס גלייכען. און איך בין זיכער אז איר וועט געפינען די פאסענדע ווערטער ערקלערען דאס אויבען געזאגטע צו אייער זון שי', און השם יתברך וועט אים בריינגען אין דער באשטימטער צייט גאנץ געזונט אהיים צוריק.

איך שליס מיט א וואונש פאר א כשר'ן פרייליכן יום טוב פסח פאר אייך און אייערע בני בית, און א גרוס צו אייער ברודער מר ... שי' וועלכער איז געווען דא מיט א צייט צוריק און מיר האבען דענסטמאל געהאט א ליינגערן געשפרעך.

נ"ב:

בייגעלייגט איז דא א מעסעדזש פאר פסח, וועלכעס איך האף אז עס וועט אייך אינטערעסירן.

א'תצז

ב"ה, ז' ניסן, תשי"ב
ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ וכו' מוה"ר חיים שי

שלום וברכה!

אייער בריף האב איך אין צייט ערהאלטען, און צוליב די פילע
טרדות האט זיך אפגעהאלטען מיין ענטפער ביז יעצט.

וועגען אייער פראגע, ווען וועט פארטיג ווערען דער ספר השיחות
פון מיין שווער כ"ק אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, אויף וועלכען איר
האט גענומען אויף זיך די הוצאות פון דעם דרוקען:

דער ספר איז שוין כמעט אינגאנצען אויסגעזעצט, אבער איידער
מען גייט עס דרוקען, דארף איך עס דורכלערנען בכדי צו
אויספאריכטען די פעלערען, וועלכע זיינען אלע מאל דא, ווען מען
זעצט (די אותיות) פון א כתב, און צוליב די פילע ארבעט אין
צוזאמענהאנג מיט דער אויסברייטערונג - בלי עין הרע - בהצלחה
גדולה, פון פילע ישיבות תלמוד תורה'ס פאר אינגלעך און מיידלעך,
וועלכע זיינען געגרינדעט געווארען אויף דעם נאמען פון מיין שווער
כ"ק אדמו"ר, נעמט דאס צו פיל צייט און ענערגיע, וויילע עס זיינען
שוין פראן, אין אה"ק ת"ו, אפריקה, אויסטראליע, און פון צייט צו צייט,
קומט צו נאך (אין גאנצן זיינען פראן דערוויילע זעכציק - 60 - בערך,
ישיבות און תלמוד תורה'ס אין די אויבענדערמאנטע מדינות), און
דערפאר צוליב די פילע ארבעט אין דעם, איז ניט גענוג צייט דא צו
דורכלערנען דעם ספר פון אנהויב ביזן סוף, און טו דאס ביסלעכווייז
אויף וויפיל די צייט ערלויבט און דערפאר האלט זיך אפ דער
צוגרייטען צום דרוק, דאך האף איך להשם יתברך, אז ער ב"ה וועט
געבען הצלחה אין צייט, און מען וועט קענען צוגרייטען דעם ספר צום
דרוק געכער ווי ביז יעצט, און זעלבסט פארשטענדליך ווען עס וועט
זיין א גוטע בשורה אין דעם, וועל איך אי"ה מודיע זיין.

א'תצז

מו"ה חיים: שטיימן, וויניפעג, אגרות נוספות אליו - לעיל חיד תחפב, ובהנסמן בהערות שם.
ספר השיחות: ראה לעיל חיד אגרת ארב.

ואסיים בברכת בריאות טובה לו ולכל ב"ב שי' וחג הפסח כשר
ושמח.

נ"ב:

ביגעלייגט איז דא העתק מכתבי כללי לחג הפסח הבע"ל, און
אפשר איז גלייך אז איר [זאלט] עס מפרסם זיין אויף א פאסענדען
אופן.

א'תצח

ב"ה, ח' ניסן, ה'תשי"ב

הו"ח אי"א נ"נ משאו ומתנו באמונה וכו'
מהור"י שי' הכהן

שלום וברכה!

... מיר וואלט אינטערעסירט צו וויסן אויב איר האט גוטע נייעס
פון דער חברה פון מאראקאנער און ספרדישע אידן, פון וועלכע מען
האט געהאפט אז מען וועט באקומען פון זיי שטיצע פאר אונזער
ארבעט אין מאראקא.

ענדע פאריקע וואך איז אנגעקומען הרה"ג והרה"ח וו"ח אי"א
עוסק בצצ"ב וכו' מוהר"ר בנימין שי' גאראדעצקי פון פאריז, וועלכער
האט אויך באזוכט מאראקא מיט א קורצע צייט צוריק. ער האט מיר
געבראכט אן אויספירליכן באריכט פון אונזער ארבעט, מיט צוויי
בולטע עקסטרעמען: פון איין זייט גייט די ארבעט בהצלחה גדולה
ב"ה, און פון דער צווייטער זייט די גרויסע נויט אין מיטלען אנצופירן
די ארבעט און אויסברייטערן זי וואס מער און מער.

איך האף, אז לויט אייער גוטן מנהג פון א סך יארן, וועט איר אויך
היי-יאר זען צו זיין מיט אונז צוזאמען אויף פסח. בא דער געלעגנהייט
וועט איר אויך קענען הערן מער פרטים וועגן הרב גאראדעצקי'ס
באריכט. איך דערמאן עס איצט אין דער האפנונג, אז אפשר וועט איר

א'תצח

מהור"י שי' כ"ץ. אגרות נוספות אליו — לעיל א'רצד, ובהנסמן בהערות שם.

קענען פארן ארויספארן אהער ווידער אויפנעמען די פראגע מיט דער אויבנדערמאנטער חברה אדער אנדערע אויך, כדי צו באקומען א באדייטנדע הילף, וואס וואלט געווען א דבר בעתו.

בייגעלייגט קאפיעס פון מיין פסח-מעסעדזש, וואס וועט אייך האפנטליך אינטערעסירן און צוניץ קומען.

איך שיק אייך אויך מיינע בריוו פאר אייערע ברידער מר מרדכי שי' ומר יצחק שי', ות"ח על הטרחה זיי איבערצוגעבן.

מיט דער האפנונג אינגיכן צו זעען זיך מיט אייך דא, ובברכת חג הפסח כשר ושמח פאר אייער פרוי און פאמיליע שיחיו.

א'תצט

ב"ה, ט' ניסן, תשי"ב
ברוקלין.

הרה"ג הרה"ח בנשק"ע ענף עץ אבות מנהל עדתו
במישרים בר אורין ובר אבהן שלשלת היוחסין כו' וכו'
מוהר"ר ישראל שליט"א

שלום וברכה!

בנועם קבלתי יקרת אגרתו מראש ומקדם וגם אגרת השנית הזאת משלחי אדר, וכנראה אשר מענה אל אגרתו הראשונה לא קבל ומצטער אני על זה, ואבוא בזה בהצעת חו"ד בשאלתו שאלת חכם חצי תשובה וחכם ומנהיג בישראל עוד יותר מזה ותוכן שאלת כהדר"ג אשר כיון שרצונו לישב על התורה והעבודה לכן העתיק אהלו לאה"ק ת"ו, ויש סברא אשר אולי יסע לארצות הברית:

והנה לדעתי, והוא בהקדים דרז"ל עה"פ שום תשים עליך מלך, שילפינו מזה גם שאר שריות שבישראל, ובפרט מדברנא דכמה וכמה קהלות הקדש שנוסף ע"ז דבכלל מאן מלכא רבנן הרי יש לו גם הכח

א'תצט

נדפסה בגושיאי חב"ד ובני דורם" ע' 150. חלקה אף בלקו"ש ח"ט ע' 321.
מוהר"ר ישראל: אבותצירא. אגרת נוספת אליו — לעיל אישע.

לפעול בכלל ובפרט בהקהלות דאחינו הספרדים שיש להם הורמנא ורשות לדון גם בדיני ממונות וכו' וכו', וידוע מאמר השי"ת ליהושע בן נון שהוא הי' ממלא מקומו של משה רבינו שהי' בישורון מלך, בני יוצאים למלחמה ואתה וכו', אשר מובן מזה שמסלימות ענין המלך הוא שיהי' ביחד עם עמו ובפרט בעת מלחמה.

וכיון שזיכה השי"ת את כהדר"ג להיות איש כללי ומנהיג בישראל אשר מאות ואלפים נשמעים לקולו, הנה בטוח הדבר שניתנו לו ג"כ הכחות להביא את זה בפועל בחיים היום יומי של כל המושפעים ונשמעים לקולו בהמחדו"מ שלהם, וכיון שכל פרט ובפרט ענין כללי הוא בהשגחה פרטית ובכוונה עליונה בעילת כל העילות וסיבת כל הסיבות, הרי זהו ג"כ הדרך בה יתעלה איש הכללי למדריגת השלימות שאלי' שואפת נשמתו החצובה מתחת כסא הכבוד ואשר שרשה היא למעלה מעלה עד אין קץ, כי נשמות ישראל עלו במחשבה, והדיוק בזה עלו – שגם במחשבה גופא הם בתכלית העילוי שאפשר להיות במחשבה מחשבתו של הקב"ה ולמע' בקדש כי נפשות ישראל מושרשים בעצמות ומהות א"ס ב"ה.

מובן מכל הנ"ל אשר בהיות כהדר"ג שליט"א בסמיכות למקומות בהם נמצאים מאחינו הספרדים שליט"א הצמאים לדבר ה' ומשתוקקים לקבל הוראות בעבודת השי"ת וקבלת עומ"ש ועול תורה ומצוה הנה זהו תפקידו חובתו וזכותו לעשות בזה מדי יום ביומו, ואשר עי"ז יומשך מלמעלה מן הזמן דבר יום ביומו ובהצלחה שלמעלה מהטבע בטבע.

ולהעיר אשר ספי' המלכות שממנה כל מינויי השררות בישראל, הנה אמרו בזהר, דאף דלית לה מגרמה כלום, ונהורא תתאה קרי תדיר לנהורא עילאה, ונקודת חיריק היא למטה מכל האותיות – הנה זרקא סגולתא שהיתה לראש פינה נקודת חולם ולמעלה מעלה עד אין קץ וכמבואר באריכות בספרי קבלה דאף דספירת המלכות מקבלת מכל הספירות הנה אריך אנפין יש בו ט' נקודות, כי המל' שרשה ברדל"א, רישא דלא אתידע אשר שם חביון עוז העצמות, ועומק תחת נעוץ בעומק רום והנשמה המושרשת בעצמות ומהות א"ס ב"ה ירדה מאיגרא רמה לבירא עמיקתא להתלבש בגוף ונה"ב, הנה ירידה זו היא צורך עלי' והיינו עלי' עוד במדריגה גדולה יותר מ[זה] שהיתה קודם הירידה היינו לאשתאבא בגופא דמלכא מלכו של עולם, וההכנה לזה הוא במילוי תפקידו של כאו"א בעלמא דין למלאות רצון העליון וחפץ הקב"ה.

ומורגל הלשון בתורת החסידות אשר מצד הביטול **לבעל** הרצון הנה אין לו נפ"מ מה מצוה אותו בעל הרצון, אם הנחת תפילין שזהו המשכת מוחין עליונים ומוחין דגדלות או חטיבת עצים ושאיבת מים מדריגות היותר פחותות בהקומה שלימה דעם ישראל המתחלת בראשיכם שבטיכם ומסתיימת בחוטב ושואב מימך, כי מצד קב"ע ומצד המסירה ונתינה שלו לבעל הרצון וכמרז"ל אין תשוקתם אלא לאביהם שבשמים, במילא אין לו נפ"מ באיזה אופן יתקלס שם עילאה.

המורם מכל הנ"ל אשר לפ"ד, כיון שנמצא כהדר"ג שליט"א באה"ק ת"ו בה נמצאים עתה עשירות אלפים של אחינו הספרדים שליט"א ומצד ריבוי הנסיונות העלמות והסתרים זקוקים הם להוראות תכופות בדרכם הקשה בגשמיות וברוחניות, הנה זכות עצום וגדול נפל בחלקו של כהדר"ג שליט"א אשר הוא ישתמש בהכשרונות והסגולות אשר חננו השי"ת ובהאוצרות מלכים אשר נמסרו לו מאבותיו הקדושים דור אחר דור לצאת במלחמה נגד היצר קליפות וס"א בראש צבאות אנשי קהלות הקדש המושפעים ונשמעים לרצונו ללחום מלחמת ד' ולפרסם אלקותו ית' בכל סביבתם אשר אין עוד מלבדו **כפשוטו ממש**, שהכל הוא אלקות.

וביחוד ובפרט שהיא חובת השעה לכבוש ביד חזקה את כל הדור הצעיר אשר כל הבנים והבנות אחד חכם ואחד רשע אחד תם ואחד שאינו יודע לשאול ובסדר ההשתל' – אבי"ע, שנגלה הקב"ה מעולם האצ"ל לעולם הבריאה, היצירה והעשי' כולם יחד בשוה יספרו ביציאת מצרים סיפור כל' הזהר השמים מספרים מנוצצים ומזהירים לצאת מגלות מצרים דלעומת זה ולצאת ג"כ אפי' ממצרים דקדושה מיצר הגרון אשר שם אפשר ליניקת פרעה ושלשת שרי פרעה כמבואר בארוכה בלקו"ת מהאריז"ל ולהביאם לארץ טובה ורחבה כמבואר שם הענין.

ובפרט שנמצא הוא בארץ טובה ורחבה ג"כ אלא שצריך לגלות בפועל אשר ארצנו זו היא ארץ הקדושה ארץ אשר עיני ה"א בה מרשית שנה עד אחרית שנה בזמן הגלות ג"כ, ואין הדבר תלוי אלא בנו להאיר את חשכת הגלות חשך כפול ומכופל (כפול – שנים, ומכופל עוד שנים כנגד ג' קליפות וקליפת נוגה, ירדן שנוטל מזה מצד הקדושה ונותן לזה לצד לעו"ז) ולהאירו באור עצמות ומהות א"ס ב"ה וקיום היעוד **דלילה** כיום יאיר, מתאים ליציאת מצרים שאז הי' ויאר את **הלילה** שהלילה עצמו האיר וכימי צאתך מאמ"צ אראנו נפלאות.

בברכת חג הפסח כשר ושמח שיחוג אותו בשמחה יחד עם כל ב"ב שליט"א וכל המושפעים שלו, המצפה לגילוי אור תורה וטל תורה ביראת שמים להמשיכם בעוה"ז הגשמי והחומרי לעשות אותו דירה לו ית' במהרה בימינו ובחסד וברחמים.

בכבוד הוקרה והערצה.

א'תק

ב"ה, ט' ניסן, תשי"ב
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ וכו'
מוה"ר אליעזר שי

שלום וברכה!

לקראת חג הפסח הבע"ל הנני בזה לברכו ואת ב"ב שיחיו בברכת חג הפסח כשר ושמח בכל הפרטים, בברכה לבריאות הנכונה לו ולזוגי שיחיו.

מ. שניאורסאהן

נ"ב: מכתביו בנועם קבלתי, ות"ח ת"ח על כתבו המפורט לפ"ע, ובטח נתקבלו במשך זמן זה ג"כ מכתביי ומברק השלוח ע"ש הנהלת אגו"ח ואחכה לבשו"ט בזה.

מוסג"פ העתק מכתבי שכתבתי להרה"צ וכו' מוה"ר ישראל אביחצירא שליט"א (לוד) ובאם לא לטרחא יחשב, הנה בקשתי, שכת"ר יצרף אליו עוד אחד או שנים ויבקרו את הנ"ל בביתו, ויאמרו לו שע"פ בקשתי עושים זאת להבעת כבוד.

... יש לקוות לתועלת מהנ"ל בשנים (א) באפריקה הצפונית הנה יש לו השפעה על קהלות הספרדים אשר שם, ובטח ישנה להשפעה זו גם על הספרדים הנמצאים עתה באה"ק ת"ו, (ב) בודאי עומד הנ"ל גם

א'תק

מוה"ר אליעזר: קריסיק. אגרות נוספות אליו — לעיל אשנה, ובהנסמן בהערות שם.

עתה בקשור עם אפריקה הצפונית, ובנו הוא המ"מ שם, ובמילא אפשר לקוות לתועלת בקשר עם התפתחות עבודת רשת אהל"י אשר באפריקה הצפונית, ות"ח מראש על טרחתו בזה.

א'תקא

ב"ה, ט' ניסן, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

לקראת חג הפסח הבע"ל, הנני בזה לברכו שיחוג אותו בכשרות ובשמחה, ובאשר עיקר המצוה מדאורייתא גם בזמן הזה היא אכילת מצה (כי ענין הפסח תלוי בהקרבת קרבן, ומרור הנה לדעת רוב הפוסקים בזמן הזה הוא מדרבנן) הנקראת מיכלא דהימנותא, ונתבאר באריכות בחסידות אשר על ידי אכילת מצה כפשוטה, בזמן שאכילה זו מצוה, היינו בימי חג הפסח ובפרט בלילה הראשונה דחג הפסח, הנה זה מחזק את כח האמונה, ואמונה פירוש כמובן שמאמינים, וחיזוק האמונה הוא בזה שאין האמונה נשארת במוח ובידיעה אלא שחודרת, היינו זי נעמט דורך, את האדם בנוגע לחיי היום יומי במחשבה דבור ומעשה, ועוד יותר אשר האמונה נעשית התאמתות כמו ראי' בעין בשר הגשמי, אף שבפועל ממש יהי' זה רק לעתיד לבוא בקיום היעוד וראו כל בשר יחדיו כי פי ה' דבר, אבל ההכנה לזה ומעין זה ישנו גם בזמן הזה, ומסוגל זה בפרט הוא חג הפסח, וכפשוטו הוא אשר בכל עניני מחשבה דבור ומעשה, הנה לכל לראש יתנהג על פי התורה והמצוה כפי שנתבארו במאור שבתורה זוהי תורת החסידות מבלי לחכות עד שיזכהו השי"ת ויבין הדבר על בריו.

א'תקב

ב"ה, ט' ניסן, תשי"ב
ברוקלין.

הת' מר ישראל ארי' שי'

שלום וברכה!

נתקבל מכתבו עם שני הפ"נ שבו, שאקראם - בל"נ - על הציון של
כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע.

ובמענה על שאלתו בענין הסדרים בלימוד שלו, הנה יתייעץ בזה
עם המשפיע שלו בדא"ח בעניני לימוד דא"ח ועם הר"מ בנגלה בלימודי
הנגלה ואם יהי' אצלם ספק בזה אזי הם יכתבו מצדם אלי, כי בכלל
הי' הסדר מאז ומקדם אשר בענינים כאלו צריכה להיות משמעת
המתאמת, ובמילא לכל לראש צריך לפנות להמשפיע שלו לדעת חו"ד.

בשיעורי חת"ת - בלילה אפשר להשלים שיעור] יום שלפניו כן
הורה כ"ק מו"ח אדמו"ר.

בברכת חג הפסח כשר ושמח ולהצלחה בלימוד התורה ביראת
שמים.

א'תקג

ב"ה, ט' ניסן, תשי"ב
ברוקלין.

ברכה ושלום!

בעתו קבלתי מכתבה, בו מודיעה על דבר עבודתה בשדה חינוך
הכשר בתור מורה בבית ספר חרדי הנוסד ע"י חברת הפעילים, כן
מביעה בקשתה וחפצה להתברך מהשי"ת בזרעא חייא וקיימא,

א'תקד

ישראל ארי': דברוסקין.

להשלים: ראה בזה לעיל ח"ד אגרת א"י. תשובות ובאורים (יגדיל תורה) ע' 57.

שה

אדמו"ר שליט"א

ומוסיפה ג"כ אשר רופא מומחה הציע לה להפסיק את עבודתה כיוון שהיא הורסת את בריאותה.

הנה לדעתי, כיון שעבודתה הוא בזה שמקרב לבם של ישראל לאביהם שבשמים ומעוררת בהם את ההרגש שבנים הם לה' אלקינו, הנה אין כדאי להפסיק את זה לגמרי כדי להתברך בזרעא חייא וקיימא, כיון שזהו תרתי דסתרי, ואדרבה על ידי זה שמקרב את בניו ובנותיו שיהיו אלו להשי"ת הרי זה סגולה להולדת בנים גם בגשמיות, ולכן עצתי שתמשיך בהתעסקותה בשדה החינוך אבל באופן שלא יעמיס זה על בריאותה עד כמה שאפשר, ובטח בהשתדלות המתאימה תוכל להשיג עבודה מסוג הנ"ל בסמיכות למקום דירתה, וכן גם לשפר תנאי העבודה אף אם על ידי זה תוקטן השכירות ובאופן שתמשיך בעבודת חינוך הכשר, והשי"ת יעזרה ואת בעלה שי' לבשר בשורה טובה בקרוב אשר נתמלאו משאלות לבבה לטובה ונפקדה בזרעא חייא וקיימא.

מובן מעצמו שצריך להיות אחיזה לכל הנ"ל בדרכי הטבע, ובמילא צריכה היא ובעלה שיחיו למלאות אחרי הוראות רופאים מומחים בעינים זה.

בברכת חג הפסח כשר ושמח ולבשורה טובה בקרוב.

א'תקד

ב"ה, ט' ניסן, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

בעתו קבלתי מכתבו מכ"ב שבט, ומרוב הטרדות נתעכב המענה עד עתה, ועוד טעם בדבר כי קשה להטיף מוסר בכלל ובפרט לאלו שיש לקוות מאתם לגדולות בכמה עינים, ובמקום זה מושקעים המה בטענות ותביעות ואינם מרגישים אשר זה בא מצד השני עצת היצה"ר לבלבל את האדם מעבודתו ית'.

מאריך הוא במכתבו באריכות אודות הטעמים שמכריחים אותו שלא להשתתף בשדה החינוך של חב"ד וג"כ בענין ... ומבלי להכנס בדברי הטענות אם צודקים הם אם לא, אשר בכלל כשיש שני צדדים,

הנה לאחר חטא עץ הדעת שנתערב טוב ברע ורע בטוב, קשה ביותר שיהי' צד אחד צודק כל המאה אחוזים וצד השני אשם כל המאה אחוזים, ובודאי שני הצדדים גם יחד אשמים במקצת וצודקים במקצת, הנה בכלל בענין זה יש שני דרכים, אם שהגישה לזה תהי' שהענין מוכרח הוא, היינו ענין ההתעסקות שלו בשדה החינוך של חב"ד אלא שישנם קישויים, יש לחפש תחבולות ועצות איך להסירם, או לאידך גיסא שכיון שיש קישויים ואי נעימות וכו' אין זה ענין בשבילו, והענין מהיכי תיתי או שיעשה ע"י אחרים או כמאמר המשנה בסוף סוטה ע"ד האמור בעקבות משיחא אין לנו להשען אלא על אבינו שבשמים, ולדאבוני הנה אחז בדרך השני ולא הראשון, והנ"מ בזה מובנת ואין להאריך בזה.

תקותי שאחכ"ז ישתדל להרגיל את עצמו להדרך הראשון והשי"ת יצליחו לעשות פירות ע"י עבודתו בזה.

בברכת חג הפסח כשר ושמת.

א'תקה

ב"ה, ט' ניסן, תשי"ב
ברוקלין.

הרה"ג והרה"ח הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ וכו'
מוה"ר ניסן שי

שלום וברכה!

קבלתי מכתבו פ"נ, וכשאהי' – בל"נ – ימים אלו על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, אקראהו, ובודאי יעורר ר"ר על כאו"א מהנזכרים בהפ"נ שלו להמצטרף להם בגשמיות וברוחניות, ויזכה השי"ת את כת"ר שי' לבשר בשו"ט בעניניו הפרטים ובענינים הכלליים, כמובן אשר אצל איש כללי הנה גם עניניו הפרטים שונים המה ומעולים מענינים פרטים של איש פרטי, ויש למצוא הרבה

א'תקה

מוה"ר ניסן: טלושקין. אגרות נוספות אליז – לעיל אירלו, ובהנסמן בהערות שם.

דוגמאות לזה בתורה. ובסנה' (יח, ב) אימא כל דבריו, קמ"ל קרא דבר גדול ממש.

ולקראת חג הפסח הבע"ל הממשמש ובא, הנני בזה להביע איחולי שיחוג כת"ר עם כל ב"ב שיחיו את החג הבע"ל בכשרות ובשמחה וימשיכו זה מר"ה זה על כל השנה כולה.

בכבוד וברכה.

נ"ב: מוסג"פ העתק מכ' כללי בקשר עם חה"פ אשר תקותי שיענין את כת"ר שי'.

א'תקו

ב"ה, ט' ניסן, תשי"ב
ברוקלין.

הרה"ג והרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ וכו' מוה"ר דוד שי'

שלום וברכה!

זה עתה קבלתי מכתבו בו מפרט באריכות את סדר השתל' בנוגע לבנין המקואות במקומות החדשים אשר עדיין עומד באמצע השקו"ט בזה אבל יש סיכויים שהצליח בענינו, וכדי להחיש את הדבר הנה אמר אשר באם יוצרך ישתתף בהלואה כדי להספיק את ההוצאה היתירה על בנין המקוה מתאים להוראת נשיאינו הק'.

נעים לי לקרות שהענינים מתפתחים בכיוון זה, ויה"ר מהשי"ת אשר יסתיים הדבר מתאים לרצון נשיאינו הק', ואם יוצרך להלואה הרי גם אני משתתף בזה מהקופות אשר תחת ידי בסכום של חמשים לירה אשר יוכל לשלמו בעוד כחצי שנה, אף שבכלל תקותי שמחוסר אמצעים לא תהי' מניעה לגוף הדבר.

את הפ"נ שבמכ' אקרא - בל"נ - על הציון של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, ובטח יעורר ר"ר על כאו"א מהנזכרים בהפ"נ להמצטרך להם.

א'תקו

מוה"ר דוד שי': חנדין.

א'תקז

ב"ה, י"א בחודש הגאולה, ה'תשי"ב
ברוקלין, נ. י.

אל תלמידי הישיבות, ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

ברשות הרבנים הגאונים שליט"א, מנהלי הישיבות, הנני פונה אליכם בזה ידידי, תלמידי הישיבות, ביחוד, נוסף על מכתבי הכללי מראש-חודש ניסן.

תחלת חג הפסח, המתקרב ובא עלינו ועל כל ישראל לטובה, הוא עריכת ה"סדר", אשר כל אדם צריך להיות, "חרד באימה לקיים מאמר חכמים שתקנו מצות הסדר והגדה ... שאין שום דבר ריק בהן".

וכנגד ארבעה בנים דברה תורה בענין והגדת לבנך: אחד חכם ואחד רשע ואחד תם ואחד שאינו יודע לשאול. וסמך, בעל ההגדה, לבן רשע תיכף לבן חכם, ובתוספת וא"ו, "ואחד רשע" – וא"ו המוסיף.

זאת אומרת: (א) גם לבן רשע יש תקוה, כי המקום מזמין לו בן חכם שיכול להשפיע עליו ולעזור לו להיטיב דרכיו – ובלבד שיתוסף, מי שה' רשע עד עתה, לחכם, וייעשה טפל אליו. (ב) אין לחכם לומר מה לי ולרשע, יאבד ברשעו – כי כל ישראל ערבין (ומעורבין) זה בזה, ועל כל אחד מוטל להשתדל להחזירו למוטב. ובלבד שיזכור תמיד שהרשע נתוסף נטפל אליו, להיות מושפע ומקבל מהחכם, ולא להיפך. (ג) על החכם לזכור תמיד אשר לפתח חטאת רובץ, וכל הגדול מחברו יצרו

חרד באימה: מהרי"ל.

רשע תיכף לבן חכם: ובפרט שעפ"י סדר העולמות אבי"ע – צ"ל לבסוף, וראה אבודרהם.

וא"ו המוסיף: כיון דבלא וא"ו אין מקום לטעות – גם לר' יונתן הוא להוסיף (רשי"י מנחות צא, רע"א). וכיון דתליא בסברא אין לחלק בין לשון תורה ללשון חכמים. ועיין בספרים שהובאו בשד"ח כללים וא"ו ס"ק ח"ג.

ועל כל אחד: תניא פל"ב.

לפתח חטאת: ראה תניא פ"ג.

א'תקז

גדול הימנו, וצופה רשע (שבקרבו) לצדיק ומבקש להמיתו – ולכן צריך לדקדק על עצמו ביותר, ולבקש רחמים שהקב"ה יעזור לו, שרק בזה – יוכל לו – לרשע שבקרבו.

ואם בנוגע לרשע צריך להשתדל לעזור לו (בזהירות הראוי, כנ"ל), על אחת כמה וכמה – בנוגע לתם (טפש) ובנוגע לשאינו יודע לשאול.

וכשהבן חכם מוסיף ומצרף ומזכך ומגבי' את הרשע, והתם, ושאינו יודע לשאול, אשר בכל אחד מהם בא וא"ו המוסיף בתחילתו, וא"ו דא אות אמת, המשכת תורת אמת, אז ממלאים את בקשתנו: ברכנו אבינו **כולנו כאחד**.

כמו שהי' בעת שנתן תורה לעמו ישראל ברוך הוא, ויחן שם ישראל – ל' יחיד.

אשר זהו תכלית ענין יציאת מצרים, כאמור: בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה,

אלא שאח"כ גרם החטא ונתגשמו הם והעולם, ועל ידי העבודה עתה, חוזרים ומבררים ומזככים, עד שבימות המשיח יוגמר הבירור ויזדכך גשמיות הגוף והעולם ונגלה כבוד הוי'.

בברכת חג הפסח כשר ושמח.

מנחם שניאורסאהן

נ. ב. כתוב המכתב לחה"פ הבע"ל, אבל תוכנו – **בכל עת זמנו הוא**.

א'תקח

... בשיחת אחרון של פסח המודפסת בסוף קונטרס זה מכריז

רשע (שבקרבו) . . שרק בזה: סוכה נב, ב.

טפש: ירושלמי פסחים פ"י ה"ד.

דא אות אמת: זוהר ח"ג בתחלתו.

כולנו כאחד: תניא פל"ב.

ויחן שם ישראל: מכילתא הובא בפירש"י על התורה.

אלא שאחר כך: תניא ספ"ו.

א'תקח

נדפסה בסה"מ קונטרסים ח"ג ע' נ. לקו"ש חייב ע' 156.

כ"ק מו"ח אדמו"ר, על דבר ההכרחיות לטהר את האויר, על ידי אותיות התורה, כי באויר תלוי בריאותו של האדם. באויר של תורה ומצות – החיים בריאים הם. באויר של כפירה, ר"ל – ישנה סכנה של חולי המתדבק מכמה סוגים. עכ"ל.

אם באיש חבריא כך, על אחת כמה וכמה באיש החלוש. וגדולה הסכנה עוד יותר בחולה אף אם רק בחולי קל, ומכל שכן בחולי שיש בו סכנה.

ארז"ל חולי זה יצר הרע, אשר רק לעתיד לבואי הקב"ה שוחטו, והיא המקור לחולה שיש בו סכנה – תאות איסור – ולחולה שאין בו סכנה – תאות היתר¹.

ומזכיר ומעורר ביחוד עד"ז – ענין יציאת מצרים, אכילת מצה ואיסור חמץ בפסח, אשר ברח העם, כי הרע שבנפשות ישראל עדיין הי' בתקפו בחלל השמאלי² (כי לא פסקה זוהמתן עד מתן תורה ובחטא העגל חזרה³) ודמי ישראל אז, לבר יחידאי דמלכא דחלש, דאמרו ייכול מיכלא דאסוותא ולא ישתכח מיכלא ומזונא אחרא בביתא⁴.

ובמילא גם הכרח נחיצות טהרת האויר נזכר ומתעוררים על זה בתוקף, טהרה על ידי מחשבה ודבור באותיות החומש, תהלים משניות ותניא – כמבואר בארוכה בהשיחה.

ועל ידי כל זה מקרבין ג"כ קץ הגאולה, דאז חמץ לא יכיל לשלטא ולנזקא לון לישראל, ויותר מזה – יצה"ר הנקרא חמץ נשרף

(1) להעיר מרמב"ם הל' דעות רפ"ו.

(2) ויקרא רבה פט"ז, ח. וראה סידור שמו"ע דחול ד"ה מי כמוך. ד"ה ויחל משה לחצ"צ (נדפס בס' דרך מצותיך ח"ב). קונטרס עץ החיים פ"ג.

(3) סוכה נב, א. וצדיקים שאין להם יצה"ר – מועטים הם, וכמו שנתבאר בתניא פ"א וי"ד.

(4) יעייין המשך וככה – תרל"ז פס"ג.

(5) תניא פל"א.

(6) כן הוא בזהר ח"א נב, ב. קכו, ב. שם ח"ג קצג, ב. ועוד. ומה דמשמע בשבת (קמו, א) ובע"ז (כב, ב) דלא חזרה וכן הוא בזה"ג (יד, ב) – מבואר בניצוצי אורות שם דלא כל הזוחמא חזרה. ועייין ג"כ חדא"ג מהרש"א יבמות קג, ב. תורה אוך משפטים רד"ה ויראו גוי לבנת הספיר. ואכמ"ל.

(7) זהר ח"ב קפג, ב ובמקדש מלך שם.

שיא

אדמו"ר שליט"א

בכח הארת המל"י ואז יקויים היעוד: לאי בחפזון תצאו ובמנוסה לא תלכו כי הולך לפניכם הוי' – במהרה בימינו ממש.

מנחם שניאורסאהן

י"א ניסן, ה'תשי"ב, ברוקלין, נ.י.

א'תקט

ב"ה, י"ב ניסן, תשי"ב
ברוקלין.

הרה"ג והרה"ח אי"א נו"נ בנשק"ע וכו'
מוה"ר אפרים אליעזר שי' הכהן

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו ברכה ליום האחד עשר בחדש הגאולה, וידוע
הבטחת השי"ת ובפרט לכהנים עם קדושו, ואני אברכם אשר המברך
מתברך מברכתו של הקב"ה ותוספתו, בתוספת מרובה על העיקר.

וי"ל שהוא ע"ד פירוש המובא בכ"מ בחסידות במרז"ל יפה כח הבן
מכח האב, שבכ"ז הוא מכח האב, וכן הוא גם בזה, שאף שתוס' הוא
מרובה מן העיקר, אבל בכ"ז גם זה בא מן העיקר, והוא ע"ד שאף
שאתעדל"ע היא גדולה מאתעדל"ת אבל אעפ"כ נמשכת היא ע"י
האתעדל"ת, ובמילא יש דמיון וערך ביניהם, ומעלה בהאתעדל"ת שהיא
היא הסיבה הגורם והמכריח כביכול, וי"ל שלכן נק' זה תוספת וזה
עיקר, און דאס איז אונזער שטארקייט, אף כי מה אנו ומה חיינו כו'
אשר אף כי פותחים אנו פתח רק כחודה של מחט, הנה אעפ"כ פתיחת
של אולם תלוי בחודה של מחט שלנו.

(8) ראה של"ה מס' פסחים דרוש שלישי, וככה הנ"ל בתחילתו.

א'תקט

תוכן אגרת זו (מלבד הני"ב) – נשלח לכמה.
מוה"ר אפרים אליעזר שי' יאלעס. אגרות נוספות אליו – לעיל אישיו, ובהנסמן בהערות שם.

בברכת חג הפסח כשר ושמח עם כל הפירושים.

נ"ב: כבר בקשתי למסור לכהדר"ג שי' ע"י הטלפון במענה על שאלותיו:

(א) אשר אין אני נוכח בעת אפיית המצ"ש בע"פ.

(ב) אם יחליט כהדר"ג שי' להיות בעת אפיית המצה שמורה, יוכל לקחת חלק אם במקצוע היציקת מים או ענין אחר בעת האפי'.

(ג) גמר זמן האפי' של המצ"ש שלנו הוא בערך בחצות.

א'תקי

ב"ה, י"ג ניסן, תשי"ב
ברוקלין.

הרה"ג והרה"ח אי"א נו"נ וכו' מוה"ר יצחק שי'

שלום וברכה!

... (א) במ"ש חו"ד כיון שהוא הב"ק במילא גורם לו להתחיל ברוך
שאמר אחר חצות.

הנה לדעתי לא נכון הדבר, כי אף שיש ליישב הדבר ע"פ דין בקושי
עכ"פ, כיון שקורא ק"ש קטנה וכו' אבל במחנו בטח יש להתחשב עם
הענין דמה יאמרו הבריות, וכמובן שאין זה דומה אם מתחילים בעוד
מועד ומתפללים כל העת אלא שבד"מ מגיעים לב"ש כחצות, דאז עכ"פ
עסקו בענין התפלה וההכנה לזה מקודם, משא"כ בנדון דידי' שהוא
הקורא בתורה שאין לזה שייכות לתפלה והכנתה.

(ב) בשאלת התלמידים איזה חסידות ללמוד בלקו"ת או בכתבים,
הנה בכלל לא כל הת' שוים בזה, ובמדה ידועה תלוי זה ג"כ בכמות זמן
הנקבע אצלם ללימוד דא"ת, וכבר מלתי אמורה מאז, שיש להשתדל

א'תקי

חלקה גרפס בלקו"ש ח"ט ע' 457, חלקה בח"כ ע' 546, חלקה בח"ז ע' 296 והושלמה ע"פ העתק
המזכירות.

מוה"ר יצחק שי' דובאוו, אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ג תל, ובהנסמן בהערות שם.

אדמו"ר שליט"א

שיג

בשנים, לא רק בלימוד איזה ענינים לעיונא, אלא גם במדה ידועה בידיעה שטחית עכ"פ בכמה ענינים וזה בא ע"י לימוד שער היחוד והאמונה ואגה"ת בתניא, כמה מהמצות בד"מ להצמח צדק, ואיזה מהכתבים, ולהורות על איזה כתבים בפרטיות, הנה כנ"ל תלוי זה בסוג הת' ואופן לימודם וע"ז על המשפיע להחליט על אתר.

ג) בשאלתו בהמובא בכ"מ בדא"ח שהצמיחה מגרעין א"א אלא ע"י שנרקב הוא מתחלה וישוב אל העפר וכידוע שיש מיש א"א אלא ע"י אין שבאמצע, וקשה לו איך נצמח דבר שאין זרעו כלה, ולדידי לא קשה, כי בזה הצמיחה היא מקטנות לגדלות לא יש מיש אחר, משא"כ באפרוחים הגדלים מהביצה, השבולת הגדלה מגרעין וכיו"ב, ודבר שאין זרעו כלה ה"ז בדוגמת דבר עץ הצומח מקטנות לגדלות ובמילא מובן אשר בהנמשל שזהו סדר השתל' שם הוא מיש האמיתי ליש הנברא, ואין זה מקטנות לגדלות ח"ו, מתאים שא"א אלא ע"י אין שבאמצע.

ד) בשאלתו אם כשסופרים ספירה אחר עלינו, אם לומר קדיש לאחר הספירה, הנה אי איישר חילי, הייתי מנהיג מתאים שלא להרבות בקדישים שלא לצורך, שיאמרו הקדיש רק לאחר ספירת העומר ולא בין עלינו להספירה, ואם בשו"א אין מסכימים ע"ז ורוצים לאמר קדיש יתום לאחר עלינו, הנה אפשר לומר קדיש גם לאחר הספירה אם מנהג המקום כן הוא.

ה) גם אני מצטער על מה שאין עולה בידי להגיה המאמרים והשיחות דימי ההתועדות, אבל מה אעשה אין עתותיי בידי וכו' ובמדה האפשרית הנני משתדל בזה, והוא הדין למענה על מכתבים המתקבלים שמתעכב זמן מפני טעם הנ"ל.

בברכת חג הפסח כשר ושמח.

א'תקיא

ב"ה, י"ג ניסן, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

קבלתי מכתבו בו מודיע ע"ד מר... וב"ב שיחיו שיש לו מיחוישים
שונים וגם זוגתו אינה בקו הבריאות ומבקש ברכה עבורם.

הנה צריך להסביר להם אשר ממה"מ הקב"ה הוא הבעה"ב היחידי
בעולם ומלואו והוא עצמו ית' הטוב החסד והרחמים ואנו אין לנו אלא
להכין כלים מתאימים כדי להמשיך ולקבל ברכות שמים מעל, והכלים
של איש ואשה מישראל הם הענינים דתורה ומצות.

וכמו שבחיים הגשמיים הנה באכילת לחם כשהוא רעב ושתיית
מים בצמא, אינו נוגע ההבנה בשכל איך הלחם משקיט את הרעבון
והמים מרוים את הצמא, הנה כן הוא בחיים הרוחניים שכאשר
הנשמה רעבה וצמאה ללחם ומים של תורה ומצות העיקר הוא הפועל,
למלאות את רעבונה וצמאונה בתורה ומצות, וכאשר עי"ז נעשית
בריא וחזקה ביותר, במילא יש לה אפשרות להבין בנקל יותר ובמשך
זמן קצר יותר הענינים דתורה מצות גם בשכלו האנושי המוגבל. אבל
לא להפוך הסדר להכריז נשמע (ונבין, ורק אח"כ) נעשה.

וככל הדברים האלה הם בנוגע למר... שי אשר בטח ישלח לו
השי"ת רפואה אבל הוא מצדו אין לו להתנות תנאים שבתחלה יתרפא
ואח"כ בעתותיו הפנויות ישתדל להבין ההכרח דתורה ומצות ואח"כ
יוסיף אומץ בלימוד התורה וקיום המצות. והוא בדוגמת חולה האומר
שלא יקבל כל רפואה לחליו עד שיגמור ללמוד את חכמת הרפואה
ויבין בשכלו איך סממני הרפואה פועלים להקל את חליו ורפואתו.
ואדרבה ע"י לקיחת הסממנים מתחזק כח שכלו להבין בנקל ובהקדם
יותר כשיתחיל ללמוד את החכמה. וכשיתחיל מר... שי בקיום
המצות ובפרט בהנחת תפילין ובאכילת כשר, וזוגתו תהי' זהירה
בהנהלת הבית בכשרות ובהדלקת נרות בעש"ק וערב יו"ט וקודם

א'תקיא

שטו

אדמו"ר שליט"א

הדלקת נרות תתן לצדקת רבי מאיר בעל הנס – רמבעה"ן – יזכם
השי"ת לבשר בקרוב בשו"ט מהטבת בריאותם.

בברכת חג הפסח כשר ושמח לכת"ר ולכל הנלוים אליו שיחיו.

א'תקיב

ב"ה, י"ג ניסן, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

קבלתי מכתבו מבי' צו, ושמחתי לקרות בו שכבר הסתדר ויש לו
האפשרות להחזיק בשיעורי תורה וגם בתהלים.

גם שואל חו"ד, אשר בהיותו ב... קבל ע"ע מפני כמה טעמים
שיעורים בס' תהלים, וחפצו לדעת אם יחזיק בהם גם עתה בהיותו
באה"ק ת"ו, ובפרט שאז לא ישאר לו כ"כ זמן ללמוד גמרא כפי שרוצה.

הנה דעתי, מאחר שמנהג אמירת תהלים במדה כזו מחזיק בו זמן
רב הנה אע"פ שנראה לו שהסיבה כבר לא ישנה, בכל זאת צריך
להמשיך אמירת התהלים כמו עד עתה, ואין לדעת מה יקר יותר אצל
הקב"ה ובפרט שמנהגו טוב זה הוא מכמה וכמה זמן.

ובטח קרא סיפורים בדבר מעלת אמירת תהלים שבספרים
הקדושים ובפרט בספרי חסידות.

ולקראת חג הפסח הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה הנני בזה
לברכו ואת ב"ב שי' בברכת חג, חג פסח כשר ושמח.

וכהיעוד המקווה כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, יזכנו
השי"ת בעגלא דידן לגאולה האמיתית והשלמה ע"י משיח צדקנו.

בברכת החג.

א'תקיג

ב"ה, י"ג ניסן, תשי"ב
ברוקלין.

אל מתפללי בית הכנסת נוסח אר"י דאלבאני פארק
בשיקאגא, ד' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בנועם קבלתי ע"י הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ וכו' מוה"ר אברהם
שי האנזבורג, את ההמחאה לקופת מעות חטים שעל דעתי, והנני שולח
ברכתי לכל המנדבים שהשי"ת ישלם להם כמה פעמים ככה, ועבור זה
שמשותפים שיהי' כל דכפין ייתי ויכול כל דצריך ייתי ויפסח, יעזור
להם השי"ת וכב"ב שיחיו בחג כשר ושמח.

והנה פסח נזכר בכל השנה, שאומרים בתפלות שונות זכר ליציאת
מצרים, ולכן הצדקה שאף שקשורה בפסח לבד כמו מעות חטים, בכ"ז
צריכים לזכור אותה כל השנה, הן כפשוטו שצריכים ליתן צדקה לא
לבד לחג הפסח כ"א גם במשך השנה כולה, שבודאי למותר להזכיר
עד"ז, ועוד חשוב יותר שצריכים ליתן צדקה לא רק בכסף, כ"א לעשות
צדקה עם יהודי איש או אשה לתת מעתו וטרחתו ולפעול גם על
אחרים שיעשו כזאת.

ועוד פרט בצדקה, שבמכל שכן מרחמנות על גוף יהודי, צריכים
לרחם על נשמתו, שכאשר רואים שנשמתו ערומה ממצות ורעבה
לתורה, צריכים לעזור לו בזה, כדרז"ל בתנא דבי אליהו רבה פרק כ"ז,
כי תראה ערום וכסיתו, כיצד, אלא אם ראית אדם שאין בו דברי תורה
למדהו וזרזהו במצות.

בברכת חג הפסח כשר ושמח לכל מתפללי בית הכנסת.

א'תקיד

ב"ה, י"ג ניסן, תשי"ב
ברוקלין.

ברכה ושלוש!

צו דעם יום טוב פסח, וואס מיר בתוך כלל ישראל וועלען גיין
פייערן די טעג, וויל איך ווינשן די אלע מעמבערס פון דער ליידס
אוקזילערי מיט זייערע פאמיליעס, א כשר'ן און פרייליכן פסח.

זיכער איז אלעמען באוואוסט וואס דער מדרש דערציילט, אז
יציאת מצרים איז געווען אין זכות פון די נשים צדקניות פון יענעם דור,
און זייער זכות איז באשטאנען אין דעם, וואס זיי האבען ערצויגען א
אידישן דור, אינגעלעך און מיידעלעך.

און אזוי אויך אין דער ערווארטעטער גאולה וואס מיר אלע האפען
אז זי זאל קומען דורך משיח צדקנו במהרה בימינו, ווענדעט דאס זיך
אויך אין א גרויסער מאס אן דער אויפפירונג פון אידישע פרויען אין
יעדען ארט וואו אידען געפינען זיך, און דער עיקר דורך זייער
באטייליגונג אין דעם חינוך פון קינדער, פון זייערע קינדער און אויך
העלפען אנדערע צו ערציהען דעם נייעם יונגען דור אין דער וועג פון
תורה ומצות.

אייער ליידס אוקזילערי וועלכע איז געגרינדעט געווארען
אויסשליסליך צו שטיצען די מוסדות וועלכע זיינען געגרינדעט
געווארען דורך מיין שווער כ"ק אדמו"ר זצוקללה"ה נב"מ זי"ע גייען
אין דעם וועג, פון תורה ומצות, האף איך אז די ליידס אוקזילערי וועט
וואקסען און אייער ארבעט וועט זיין בהצלחה בגשמיות און וועט
בריינגען גוטע פירות ברוחניות, און השם יתברך זאל בענטשען אלע
מעמבערס און טוער און די אפיסערס בברכה והצלחה אין זייערע
פריוואטע ענינים.

בברכת חג הפסח כשר ושמח.

א'תקיד

ל.ליידס אוקזילערי בכמה מקומות.

א'תקטו

ב"ה, ערב חג הפסח, ה'תשי"ב

ברוקלין.

ברכה ושלוש!

צום אנקומען פון דעם יום טוב פסח וואס מיר בתוך כלל ישראל גייען פייערן, וויינש איך אייך א כשרין און א פרייליכן, באמת א פרייליכן יום טוב פסח.

זיכער ווייסט איר וואס עס ווערט דערציילט אין מדרש, אז דאס וואס די אידן זיינען ארויס פון מצרים, איז דאס געווען אין דעם זכות פון די נשים צדקניות פון יענעם דור.

איינע פון די צדקות פון די פרויען איז באשטאנען אין דעם, וואס ניט קוקענדיג אויף אלע שוועריגקייטן און די פינסטערניש פון דעם גלות, און בפרט אין די לעצטע צענדליגער יארן, האבען זיי אבער שטענדיג געהאט דעם שטארקען בטחון אין השם יתברך אז זיין הבטחה אויף דער גאולה וועט ער ברוך הוא מקיים זיין, און הגם זיי האבען ניט געוואוסט ווען וועט קומען די גאולה, און פון צייט צו צייט זיינען פרעה'ס גזירות געווארען אלץ שטארקער און שווערער, און בפרט די גזירה אויף די אידישע קינדער, ביז אפילו דער שווערער גזירה פון כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו, דאך איז ניט קלענער געווארען זייער האפנונג, און האבן אויך געזעהן צו אויפשטעלען א נייעם דור, ניט רעכענענדיג זיך מיט די גזירות, און הגם זיי האבען ניט פאר זיך קיין וועג ווי וועלען דאס די קינדער וועלכע האבען געבארען [געווארן] געראטעוועט ווערען, און ווי [וועלן זיין] אויסמיידען פרעה'ס גזירה פון כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו.

און אט דער בטחון און שטארקייט, אויף ניט צו רעכענען זיך מיט קיין זאך פון מענשליכען פארשטאנד, וויילע דער אויבערשטער איז דער בעל הבית פון דער גאנצער וועלט, און קיינע קען זיך ניט שטעלען געגען אים, האבען זיי דורך דעם אויפגעבראכט א גאנצען דור אין די צענדליגער און הונדערטער טויזענטער קינדער, און אט די קינדער זיינען דאס געווען די, וועלכע האבען די ערשטע דערקענט השם יתברך בא דעם קריעת ים סוף, און די זיינען דאס אט די וועלכע האבען

דערנאך מקבל געווען די תורה באם בארג סיני, און האבען אויפגעהאלטען דעם אידישען פאלק.

יעדער זאך וואס עס איז אין דער תורה, דארפן מיר ארויסנעמען א לערנונג פאר יעדער אידען, און אזוי אויך בנוגע צו אונז און צו אייד, אז מען דארף זיין שטארק אין בטחון בהשם יתברך אז נאר ער ברוך הוא איז דער גאנצער בעל הבית פון דער וועלט, און קעגען עס קען קיינער גארניט טאן, ווען אפילו מען זעט דאס ניט ווי דאס איז אין טבע, וועט אבער השם יתברך ממלא זיין זייניגע, אז די אלע וועלכע זיינען פארבונדען מיט עס - ברוך הוא - דורכן בטחון אין עס, און פירן א לעבן פון תורה ומצות וועט ער זיי ממלא זיין בכל הפרטים און בפרט אין קינדער זרעא חייא וקיימא לאריכות ימים ושנים, און אט אזוי ווי אין מצרים, הגם מען האט ניט געזען פריער קיין וועג אין טבע ווי וועט דאס זיין די גאולה, האט דאס אבער ניט אפגעשוואכט זייער בטחון אויף צו האבען און ערציהען קינדער, און אז די קינדער וועלען האבען אריכות ימים, און מען דארף האפען אז אויך אין אונזער צייט, דורך דעם שטארקען בטחון בהשם יתברך וועלען מיר אויך אלע זוכה זיין צו דער גאולה האמיתית והשלימה דורך משיח צדקנו.

בברכת חג הפסח כשר ושמח און אסך נחת ובריאות לאורך יושנ"ט.

א'תקטז

ב"ה, ערב חג הפסח, ה'תשי"ב
ברוקלין, נ. י.

הנו"נ בעל מדות תרומיות בר אבהן אבות אנ"ש עוסק
בצרכי ציבור וכו' מר שניאור זלמן שי'

שלום וברכה!

מקבל אני ידיעות מדי פעם בפעם מאנ"ש בכלל, ומהכפר בפרט, על

א'תקטז

מר שניאור זלמן: שזר.

דבר התענינותו הטובה במעמדם ומצבם. והנני מקוה כי גם להבא יהי להם לעזר וסיוע בכל עת מצוא.

הגם שאמרו חז"ל יותר ממה שבעל הבית עושה עם העני העני עושה עם בעל הבית, בכל זה הפליגו במעשה הצדקה לעזור לנצרך בשעת דחקו, ובפרט שיש בזה זכות הרבים. ויקרה לי התענינותו בגורלם בפרטי פרטיות, שכן רואה אני בה המשך שלשלת הזהב מצור מחצבתו, עבותות נאמנים המקשרים אותו לאבותיו ואבות אבותיו, אשר ככל דבר של נצחיות בלתי נאבד התובע בטיי במעשים הנה התענינותו במצבם של אנ"ש שי' והסיוע שנותן להם הרי הם הצנורות הנובעים ממעין התורה בכלל וחסידות בפרט.

משום כך בטוח אני אשר להבא יוסיף אומץ בהתענינותו ועזרתו לאנ"ש שי' באה"ק ת"ו ככל דבר חי ומלא כח עלומים אשר גדולו הוא סימן חיותו. ולמותר להביע לו רגשי תודתי, שמוכן הוא מאליו, ועצם הענין כלו אומר תודה בפירות הנראים ואשר עתידים עוד לבוא.

גם הי' לי לקורת רוח לשמוע ממחותני הרה"ג והרה"ח וו"ח אי"א נו"מ עסקן בעל מרץ והוגה דעות וכו' מוהר"ר אברהם שי' חן מהסיוע שקבל מכ"מ שי' בעבודתו במשרד החינוך ותרבות, שבטח גם להבא ישתדל בזה ככל האפשר.

לקראת חג הפסח, בערוב החג, אחל למע"כ ואשר לו חג כשר ושמה. בטח ידוע לו מאמר רבינו הזקן אשר יציאת מצרים צריכה להיות בכל יום, היינו יציאה ושחרור מהמצרים וגבולים, אשר זהו גם תכלית המין האנושי לצאת מההגבלות בעלי אחר עלי, באופן שהיום נעלה הוא על ההגבלות של תמול, ויום המחרת יהי נעלה על המצרים של היום, ע"י ההכנות לזה היום.

בברכת החג ובריאות הנכונה.

א'תקיז

ב"ה, כ"ו ניסן, ה'תשי"ב

ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

עס האט מיר געפרייט צו באקומען אייער בריוו פון ה' ניסן, אין

וועלכן איר טיילט מיט וועגן געבורט פון אייער טאכטער ... תחי' שיק
איך אייך מיין אינערליכן וואונש, אז איר און אייער פרוי תחי' זאלט זי
מגדל זיין לתורה ולחופה ולמעשים טובים צוזאמען מיט אלע אייערע
אנדערע קינדער שיחיו.

אויך האט מיד געפרייט צו הערן, אז דער מצב הפרנסה איז בא
אייך בעסער געווארן. איך האף, אז עס וועט אויך ווייטער גיין צו
בעסערס און איר וועט קענען אנזאגן גוטע בשורות אין דעם.

וואס אנבאלאנגט אייער פראגע, וואס פארא מקצועות צו לערנען
מיט די קינדער וועלכע ווענדן זיך צו אייך און בעטן לערנען מיט זיי -

כאטש אפילו אין א באשטימטער מאס הענגט עס אפ פון טיפ
קינדער, זייער עלטער און אפשטאמונג אין הויז, אבער אן אלגעמיינע
אנווייזונג קען מען געבן, וואס זי שטימט אין אלע פעללע, נעמליך, אז
אין דער איצטיקער צייט מוז די הויפטגעוויכט געלעגט ווערן אויף
איינצופלאנצן אין אידישע קינדער ענינים פון יראת-שמים ווי אויך
דעם געדאנק, אז יהדות מוז מען פראקטיצירן אין טאג-טעגליכן לעבן,
און עס איז ניט גענוג בלויז צו לערנען וועגן דעם, אדער אפילו
פראקטיצירן בלויז שבת און יום-טוב אין שול.

אויסגייענדיק פון דעם שטאנדפונקט, דארף מען אויסניצן יעדע
געלעגנהייט אז קינדער זאל קענען און וויסן ווי צו מאכן ברכות, היטן
שבת, כשרות אא"וו. אויב אפילו עס זיינען דא קינדער וואס אזא
לערנען קען זיי אפשרעקן, דארף מען זיי דאס געבן ביסלעכווייז, און
יעדנפאלס דארף דאס זיין די הויפט מטרות און ציל.

אזוי ווי דער טשעק איז ארויסגעשיקט און אנגעקומען אין די טעג
פאר פסח, האב איך דאס איבערגעגעבן העלפט פארן פאנד פון מעות-
חטים און העלפט פאר אונזערע מוסדות חינוך פאר מיידלעך אין
מאראקא אויפן נאמען פון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע
- אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש, לזכות פון אייער ניי-געבארענער
טאכטער תחי' לאורך ימים ושנים טובות.

בייגעלעגט א מכתב כללי לפסח, וואס דער תוכן איז גילטיק אויף
א גאנץ יאר.

בברכה.

א'תק"ח

ב"ה, כ"ז ניסן, תשי"ב
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ וכו'
מו"ה חיים זוסיא שי

שלו

במענה על מכ' מאדר וי"ד ניסן:

... (ב) במענה על שאלתו בנוגע לרשת אחלי"י, הנה זה מכבר כתבתי לאגודת חב"ד בתל אביב, ע"ד הנחיצות לסדר הענין דאזם בלתי זרמי (במענה על מכ' אחרי הביקור שלהם אצל הרב כהנא) ובטח נגשו כבר לפעולות, ותקותי שבאם ישתדלו במרץ המתאים יצליחו בזה, ובטח כבר נודע לו ג"כ ממכתבי הנ"ל, בכל אופן מהנכון לעשות הכנה הדרושה בענין הרשום וכו' אשר כפי מכתבו צריך להיות זה בחדש סיון הבע"ל.

ג) בנוגע למה שכותב שיש מעוזריו העובדים כנראה רק מצד קבלת עול ובמילא חסר אצלם המרץ הראוי, הנה שמענו בזה כמה פעמים בהוראה לעסקנות צבורית, אז מען וייל אז יענער זאל ארבעטען, צריכים לתת לו מקום לצמיחה וגידול" זאת אומרת אשר לכל העוזרים בדבר צריך לתת להם אפשרית לחוות דיעה ג"כ בנוגע למהלך העבודה ולהראות היזמה – אינציאטיוו – שלהם, שלא יהיו רק כמו ממלאים פקודות אחרים וכו' וכו' ומובן שאין צריכים לקפוץ מקצה אחד לקצה השני שיגרום אנארכיע בהעבודה, אבל בטח יש למצוא הדרך המיצוע, שיתיעצו כולם יחד בנוגע להעבודה, וכיון שכל אחד מחווה על כל פנים דעתו, הנה גם אם יהיו פרטים שיפסקו ברוב דיעות נגד המחווה דעתו, הרי בכל זאת תהי' לו השביעת רצון ששמע את הטעמים, ועכ"פ ידע את הנימוקים שבשבילם דחו אותה, וד"ל, כי קשה להאריך בענינים כאלו התלויים באופי האנשים הצריכים לעבוד יחד בענין אחד, ותקותי שישמיעני בשורה טובה שהסתדר הענין גם בזה.

א'תק"ח

מו"ה חיים זוסיא: ווילימובסקי, אגרות נוספות אליו – לעיל אישפב, ובהנסמן בהערות שם.
מכבר כתבתי: ראה לעיל אגרת א'תעב.

שכג

אדמו"ר שליט"א

ד) בנוגע לשאלתו, איפוא לקבוע המרכז של רשת אהלי"י, הנה המקום המתאים לזה עכ"פ עתה, הוא בתל אביב, ובטח ידוע לו מפתגם הבעש"ט: והי' ראשיתך מצער – ועל ידי זה – אחריתך ישגא מאד.

ה) בענין הצרוף דעוד צעירים לעבודה, הנה אין רצוני לקרוא מכאן בשם, כי ענינים כאלו צריכים לעשות ברצון הטוב, הן מצד אלו הנמצאים כבר בהעבודה ומהם כבודו שי' והן אלו שברצונם לספחם להעבודה, משא"כ באם יהי' דרך פקודה מלמעלה, וכאמור – אם יתדברו עם הצעירים ויודיעוני מי מהם הם, אז אחווה דעתי עד כמה שראויים הם לזה.

ו) כותב שהמגבית לטובת אהלי"י, עדיין לא הותחל, אבל אינו כותב הטעם על זה.

ז) מוסג"פ איזה סקריפט, שיוכלו לשמש בתור תשלומין ובמילא לעזר להם במקצת מן המקצת במחסור הכספי הנרגש ברשת דאהלי"י.

איתקיט

ב"ה, כ"ז ניסן, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

זה זמן רב שלא שמעתי ממנו, ובטח זהו סימן טוב כמנהג החסידים אשר כאשר הכל טוב שלום ובמישור אין כותבים, ויה"ר אשר יהי' כן הן בנוגע לגשמיות והן בנוגע לרוחניות, ואעפ"כ הרי ת"ח אם יודיע עד"ז גם בכתב.

כן אתענין לדעת מהנעשה עם בנו שי' אשר ביקר אצלי לפני כמה חדשים, אם ממשיך הוא בעבודתו בתור עובד בעתון, ואיפוא הסתדר אם באה"ק ת"ו או במקום אחר, ובכל אופן בטח הוא משתמש בהשפעתו על בנו שי' להוסיף לו בענינים הנוגעים ליראת שמים בכלל ולדרכי החסידות בפרט, ישנם כמה הורים אשר או שמתביישים לדבר ע"ד ענינים כאלו עם ילידיהם או שאומרים לנפשם אשר בטח לא יועיל וכשם שמצוה לומר כו' כך מצוה שלא לומר, אבל ע"פ מה ששמענו מכ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע כמה פעמים, הנה אין

הדבר כן, וחזקה לתעמולה שאינה חוזרת ריקם, וזה אפילו כשבאה מסתם יהודי, ועאכו"כ כששומעים דברים המעוררים מקרוב ומי יאמר מאב, אשר עפ"י המבואר בחסידות הרי הוא עצם אחד עם הבן, הרי גדולה ביותר האפשריות והמהירות בזמן שיתקבלו דברי ההתעוררות, ובפרט שבמקרה כזה הרי בטח יהיו דברים היוצאים מן הלב, וכלשונו בתפלותינו כרחם אב על בנים.

בברכה לנחת חסידישן מבנים וגם מעצמו.

א'תקכ

ב"ה, כ"ז ניסן, תשי"ב
ברוקלין.

הרה"ג והרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ וכו'
מוה"ר יהודא זאב שי' הלוי

שלום וברכה!

במענה על מכתבו בו מודיע ע"ד הבר מצוה של בנו פסח שי', מוסג"פ מכתבי אליו, ויהי רצון מהשי"ת אשר ישבע מאתו רוב נחת אידישן נחת חסידישן נחת מתוך מנוחת הנפש ומנוחת הגוף, וגדולה זכות התעסקות כת"ר בקירוב לבם של בני"י לאביהם שבשמים ומדתו של הקב"ה ה"ה מדה כנגד מדה לראות רוב נחת בבניו ובתלמידיו שיחיו.

נהניתי לקרות במכתבו ע"ד הסדרים בהשיבה בזמן העבר ותקותי חזקה שגם לזמן הבע"ל ירבה גבולם בתלמידים הן בכמות והן באיכות ויצליחו בהשפעתם עליהם לקרב את לבן להאיר נפשם רוחם ונשמתם בהפנימיות דנר מצוה ותורה אור, שזהו מעורר ג"כ את הפנימיות שבנפש וכמ"ש בקשו פני את פניך ה' אבקש, אשר הדרך הסלולה זו היא ע"י לימוד פנימיות התורה, ויתן השי"ת שיהי' בהצלחה הן מצד המורים והמשפיעים והן מצד התלמידים והמקבלים.

א'תקכ

מוה"ר יהודא זאב: סגל, מנטשטטר. אגרת נוספת אליו — לעיל א'עדר.

שכה

אדמו"ר שליט"א

בברכת רוב נחת מבנו הב"מ הנ"ל והצלחה בענינים הכללים והפרטיים.

נ"ב: במ"ש במכ' בענין הנהגת התלמידים... שי' שאין דעתו נוחה כ"כ מהאריכות שלהם בתפלה וכו' כיון שאין זה מתאים להנהגתם בשאר הענינים וחושש הוא ליוהרא וכו', הנה אולי צודק בטענותיו אבל ידוע הוא מהמוחש הנראה לכל המעיין בטיב הנוער בדורנו זה, אשר בשבילם ביחוד הוא תקופת משבר ולכן צריך להזהר ביותר מכל ענין שיוכל להחליש את כח ההתנגדות שלהם להרוחות הנושבות בתבל, ואם גם יש ענינים כאלו שמצד מצבם עתה הרי עוד לא באה העת והזמן בשבילם להתעסק בכמו אלה, הנה כיון שעכ"פ זהו ענין המוסיף עוד פרט אחד לעמוד בתוקף נגד הרוחות המנשבות ברה"ר, אחריות הוא להסיר לבטל או להחליש את הענין, ואם לדעתו יש סתירה בין האריכות בתפלה והנהגתם בשאר הענינים הרי צריך להשתדל בניחותא אבל בתוקף שייטיבו דרכיהם בשאר הענינים אבל לא לבטל ענין האריכות בתפלה וכו' כיון שסו"ס ה"ז מוסיף יראת שמים און אפגעטראגענקייט פון וועלטישע תענוגים, ולו גם יהא בדרך מקיף, ומובן שאין לו לדיין אלא מה שענינו רואות על אתר אבל כפי שמתאר הוא במכתבו הרי חו"ד היא כנ"ל, ותקותינו תקות כת"ר ותקותי אני שיקויים פירוש רז"ל עה"פ אין יוצאת ואין צוחה ברחובותינו, אשרי העם שככה לו אשרי העם שה' אלקיו (יעוין זח"ג רמא, ב).

הנ"ל

א'תקכא

ב"ה, כ"ז ניסן, תשי"ב
ברוקלין.

האברך מר פסח שי'

שלום וברכה!

במענה על הודעתך אשר ביום ה' אייר הבע"ל הנך מגיע לגיל המצוות,

א'תקכא

מר פסח: סגל.

הנני בזה להביע ברכתי שתהי' ירא שמים חסיד ולמדן ותשקוד בלימוד התורה ביראת שמים.

בברכה.

נ"ב: ידוע דיש שתי דיעות במקור הדין דבן שלש עשרה למצות, א) דעת רש"י (נזיר כט, ב) ד"ה ור' יוסי דבן י"ג מצינו שקראו הכתוב איש, כדכתיב ויקחו שני בני יעקב שמעון ולוי איש חרבו, וכן הוא במחזור וויטרי לאבות ספ"ה, והכוונה בזה דשם איש מורה על גדלות, וכמש"נ מי שמך לאיש (עיי"ש בפרש"י וברבינו בחיי, והוא דלא כמ"ש בשמור"ר שם) וחזקת והיית לאיש ועוד. ב) דעת הרא"ש (בשו"ת ריש כלל טז) שזהו בכלל שיעורין הלכה למשה מסיני.

וי"ל הנפ"מ בין שתי הדיעות, לענין דין בן נח, דלדיעה הראשונה גם בב"נ בן י"ג למצות דילי, משא"כ לדיעה השני, וכמובן (ויעויין רמב"ם הל' מלכים פ"ט יו"ד, פ"י ב, שו"ת חת"ס ליו"ד סשי"ז).

היינו דלדיעה השני זהו דין תורה, אבל לדיעה הראשונה, כן הוא בטבע – עפ"י הרוב – דבן י"ג נעשה גדול בשכל ודיעה.

ויש לרמז ע"ד המוסר, שלכן בהראי' דחיוב במצות מהכתוב דויקחו וכו' איש – ראי' אשר יסודה שעפ"י טעם ושכל צריך להיות כן.

הנה כתבו שוברו בצדו, אשר אל יאמרו אשר די ומספיק לקיום תומ"צ הנהגה ע"פ טעם ודעת, ולכן מורים לו באצבע:

ראה והתבונן, מה עשו בני יעקב: ויקחו איש חרבו – תיכף לחיוב במצות שלהם, התחילו בעבודה של מס"נ דוקא.

ומעשה אבות סימן לבנים, לכל בר מצוה שבכל דור ודור, אשר רק זוהי הדרך לקיום המצות, לא הנהגה מדודה ע"פ השכל, אלא תחלת הכל יקבל עליו עול מלכות שמים, ואח"כ יקבל עליו עול מצות.

ידוע: ראה גם לעיל אגרת אירפט, וכאן שנכתבה ביחוד לבר-מצוה, באה בהוספת קטע האחרון.

שכז

אדמו"ר שליט"א

א'תקכב

ב"ה, כ"ז ניסן, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו, הנה יהי רצון שימולא ההריון של זוגתו תחי כראוי ותהי הלידה בעתה ובזמנה בנקל, ומהנכון שבאם לא יהי בזה בליטות שישתדל בפתיחת הארון בימי הקריאה, והשי"ת יזכהו לבשר טוב בזה, וימסור לזוגתו תחי שתהי חזקה בבטחונה בהשי"ת שיהי הכל בעתו ובזמנו בנקל, ותוסיף על מה שהיא נותנת לצדקה עד עתה לפני חדלקת נרות לצדקת רמבעה"ן עוד ח"י פענעס בכל פעם ופעם.

כותב אשר נתקבל ידיעה מאחיו . . . שי שבחוה"פ צריך הי' לנסוע על האני' למזרח, הנה בטח כמו שדברתי עמו לקח עמדו התפילין שלו, וכן כדאי לעוררו שיהי אצלו סידור ותהלים, וכדי שיוכל לשאת אותם אתו, בטח ימצא את הנ"ל בפורמט קטן וישלח לו, ויה"ר אשר השי"ת ישמור אותו בכל מקום שהוא ויביאו לביתו בריא ושלם בכל.

בבקשתו הנה בהיותי ימים אלו על הציון של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע אזכיר את אביו שי לפרנסה ואת זוגי תי' לגדל את כל ילדיהם שיחיו לתורה לחופה ומעשים טובים מתוך הרחבה.

בברכה.

א'תקכג

ב"ה, כ"ז ניסן, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

קבלתי מכתבו מיי"א ניסן, וכל המברך יתברך בתוספתו של הקב"ה המרובה על העיקר הוא וזוגתו וכל יו"ח שיחיו.

בטח בינתיים קיבל את הקונטרס והעתק מכתביי הכללים ופרסמם באופן המתאים.

ת"ח על סיפורי חסידים שמעתיק בכל מכתביו, ובטח יעשה כזה גם להבא ותודה מראש, וידוע עד כמה שהיו מייקרים נשיאינו רבוה"ק

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע סיפורי צדיקים וחסידיים, וידועה השיחה של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע בזה, שספר בראשית קדם להספרים שאחריו, אף שעיקרו ורובו ככולו הוא ספורי צדיקים והספרים שאחריו הם במצות התורה וכו'.

ומ"ש במכתבו חו"ד אשר רצונו לבוא לביקור לאה"ב וטעמו ונמוקו כמ"ש במכתבו:

הנה מוכרחני לגלות דעתי שאין זה נראה לי, והטעם, זיכהו השי"ת אשר קבע מושבו בארץ אשר עיני ה"א בה מרשית שנה ועד אחרית שנה, ובה גופא בירושלים עיה"ק שהיא מקודשת מכל ארץ ישראל, ובענין הנסיעה מאה"ק ת"ו רבו הספיקות והפקפוקים שבזה, ולכן אינו מובן כלל וכלל למה לו ליכנס בספיקות ולטלטל ולכתת רגליו לעבור דרך ימים נהרות ומדבריות להוציא כ"כ הוצאות ולאבד כמה זמן על הנסיעה מהתם להכא ומהכא להתם, בה בשעה אשר בכל רגע שעה ויום שהוא באה"ק ת"ו ובעיה"ק ת"ו יכול להמשיך אור ה' בעוה"ז הגשמי ולהשתדל בהפצת מעיינות הבעש"ט תלמידיו ותלמידי תלמידיו וביחוד של רבינו הזקן והבאים אחריו, באה"ק ת"ו, אשר ענין זה נחוץ שם ביותר, ומיום ליום עוד מתגבר הנחיצות בזה כיון שהחשך ג"כ הולך ומתרבה ר"ל, ובשעה כזו רוצה הוא לעזוב את מקומו און זוכען גליקען, והשי"ת יברכו באריכות ימים ושנים טובות ובריאות ויעמוד חזק על משמרתו לנצל כל הזדמנות וכל ענין לחזק את האמונה ולרומם קרן ישראל סבא ולהפיץ אור החסידות תורתה מנהגי' והוראותי' בכל מקום ובכל סוג אנשים שידו מגעת.

א'תקכד

ב"ה, כ"ז ניסן, תשי"ב
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מוה"ר זלמן טובי' שי' הכהן

שלום וברכה!

קבלתי מכתבו מערב חג הפסח, ובונגע לשאלתו בענין הרשת

א'תקכד

מוה"ר זלמן טובי': אב"ס.

שכט

אדמו"ר שליט"א

דאהליי, הנה זה מכבר כתבתי לאגו"ח בזה לזרזם בענין הארגון דבתי ספר דזרם בלתי זרמי, ובטח כבר ידוע לו על אתר מהנעשה בזה.

ב) בדבר שאלתו אם ילמדו באהל"י גם ילדות, ואם יתעסק גם בגן ילדים, הנה בפרינציפ נכון הדבר, אבל מפני סדר העבודה אין כדאי לע"ע, וכאשר שלב הראשון יתחזק אז יתחילו בשלב השני היינו בענין גן ילדים, וילדות, ואם כבר הענין באופן כזה שלא יפריע השלב השני להראשון יש להתחיל גם בזה...

בברכה.

איתקה

ב"ה, כ"ז ניסן, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו ... כן מודיע אשר הגיעו מכתב מהקנסול בנוגע להוויזה שלו, ומבקש ברכה שיסורו מעליו המניעות ועכובים.

הנה זה מכבר איני מבין מה שכותב שיש עליו מניעות ועכובים, כי מי מאתנו יודע עד מה, מה טוב לפניו אם להיות עוד איזה שבועות במקום שהוא עתה ולהאירו בנר מצוה תורה אור ומאור שבתורה זוהי תורת החסידות, או דוקא להעתיק משם בהקדם היותר אפשרי ולחפש ענינים חדשים ובמקום ספק כזה הרי טוב יותר לסמוך על הקב"ה שהוא עצם הטוב, אלא שיש חוב לעשות כלי בדרך הטבע, ואת זה כבר עשה במרץ גדול ביותר, ובטח יצליחו השי"ת בענינים הכללים ובעניניו הפרטים – בעדו וכל ב"ב שיחיו.

בטח קיבל העתק מכתבי הכללי לחה"פ ופרסמו באופן המתאים.

בברכה.

א'תקכו

ב"ה, כ"ז ניסן, תשי"ב
ברוקלין.

מרת רחל תחי

ברכה ושלוס!

מיט פרייד האב איך ערהאלטען דיין בריף פון נאך פסח אין וועלכען דו ביזט מודיע אז דיינע תלמידים און תלמידות האבען שוין אנגעהויבען דאוונען, און בעטסט פאר זיי א ברכה.

זיכער ווייסט דו דאס וואס עס ווערט געבראכט אין פילע ספרים, אז יעדער איד און אידישע קינדער בפרט זיינען בא דעם אויבערשטען טייער און נאך מער ווי א קינד א בן יחיד בא זיינע עלטערען, במילא איז קיין ספק ניט, אז דער אויבערשטער וויל געבען יעדערען פון זיי ברכה והצלחה אין אלע זייערע ענינים.

עס ליגט אבער א חוב קדוש און עס איז א זכות פאר די וועלכע זיינען מחנך און לערנען מיט די קינדער, אז זיי זאלען טאן אלעס וואס עס איז נאר אין זייער מעגליכקייט, אז די קינדערלעך זאלען זיין כלים טהורים און גוטע כלים צו אויפנעמען די ברכות פון השם יתברך, און בפרט אין דעם פאל, דארפסט דו זיך משתדל זיין צו איינפלאנצען אין זיי ענינים וועלכע זיינען פארבונדען מיט יראת שמים, וואס דאס איז אז זיי זאלן טראגען יארמולקעס, טלית קטן, און זאלן זיין אפגעהיט צו זאגען מודה אני, און ברכות, ברכות הנהנין, שמע ישראל און ענליכעס, און אז מען וועט דאס טאן, וועט מען געוויס מצליח זיין מיט די קינדער, און דאס וועט ממשיך זיין ברכה והצלחה צו די וועלכע העלפען אין אט דער הייליקער ארבעט.

בברכת הצלחה בעניני הפרטים גם כן.

א'תקכו

מרת רחל תחי: טעלעשעווסקי.

איתקכו

ב"ה, כ"ז ניסן, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

בנועם קבלתי הפ"ש ממנו ע"י ... ונעים לי לראות את קרבת
הלבבות שביניהם כנראה ממכתבו, אשר אם בכל עת ובכל זמן גדול
ביותר ערך אהבת ישראל, הרי עאכ"כ בסוף גלותנו זה אשר כפי מרז"ל
ביומא (ט, ע"ב) הוא בעון שנאת חנם, ודורנו עקבתא דעקבתא דמשיחא
הרי הנה זה עומד אחר כתלנו וכפי דברי כ"ק מו"ח אדמו"ר זהו בפועל
ממש שמשיח עומד אחר הכותל ומחכה לסיום הבירורים והזכוכים של
כאו"א מאתנו בהפכים קטנים, הרי גדול עוד כ"פ ככה הענין דאהבת
ישראל שזהו תיקון על עיקר העון שגרם לגלותנו זה, וידוע מאמר כ"ק
אדמו"ר הזקן, אשר ואהבת לרעך כמוך זהו כלי לואהבת את ה' אלקיך.

מזמן לזמן הנני מקבל פ"ש מכת"ר שי' ע"י הרה"ג והרה"ח הו"ח
אי"א נו"נ עוסק בצ"צ באמונה וכו' מוה"ר שלמה זלמן שי' העכט,
מהשתתפותו בהנהלת העבודה של אגוד בתכ"נ ליובאוויטש ובתכ"נ
אנ"ש בשיקאגא והגליל, ולמותר להביע תודה מצדי בעד זה כי שכר
מצוה מצוה, היינו שבעשיית פעולה טובה עיקר השכר הוא עצם
הפעולה וה"ה להבעת תודה כי הפעולות הטובות ופירותיהן אשר
תקותי חזקה שיראו גם בעיני בשר ובעתיד הקרוב הן הן תהינה הבעת
תודה מוחשית, ולא באתי אלא להערה והארה בענין ההעדפה בזה
וכמרז"ל מעלין בקדש וישנם כמה דיעות שזהו מדאורייתא (עיין פרמ"ג
מש"ז או"ח סו"ס מב. חתן סופר סי' הטוטפות ס"כ. שד"ח כללים מ'
סי"ק קצד. מנח"ח ח"א סכ"ז), ולא לדרשא קאתינא כ"א בהנוגע אל
הפועל וכפתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר בשם זקנו אדמו"ר מוהר"ש: צי אז
גוט איז גוט, איז בעסער ניט בעסער – בתמי? אשר בודאי לימים יבואו
יוסיף כת"ר שי' בהשתתפותו ולנצל את כח השפעתו וכשרונותיו
להגדיל את חוג פעולות אגוד בת"כ ליובאוויטש וכו' ולרומם אותם
לגובה המתאים לשמם אגודת בתי כנסיות ליובאוויטש ובתי כנסיות
אנ"ש בשיקאגא והגליל, ובטח אשר כשיפתחו כחודה של מחט יפתח
להם השי"ת – כהבטחתו – כפתחו של אולם אשר יהי בהצלחה
בגשמיות וברוחניות.

א'תקכח

ב"ה, כ"ז ניסן, תשי"ב
ברוקלין.

ברכה ושלוש!

איך האב נאר וואס ערהאלטען אייער לופט בריף פון ג' חהמ"פ אין וועלכען איר שרייבט וועגען אייער זון ... שי' אז ער איז ניט אנטוויקעלט ווי געהעריק און פרעגט מיין מיינונג און בעט א ברכה:

איך בין צופרידען צו ליענען אין אייער בריף אז איר געדיינקט אייער אפשטאם און בפרט אייער זיידען וועלכער איז געווען מפורסם אין דער חסידישער וועלט און אויך אייער פאטער, עליהם השלום, און איך האף אז עס איז ניט נאר וואס איר געדיינקט זיי, נאר אויך אז דאס ווירקט אויף אייך אז איר זאלט פירן אייער הויז אין אזא גייסט וועלכער זאל צופרידענשטעלן ניט נאר אייער פאטער נאר אויך אייער זיידען עליהם השלום, און דורך דעם געדיינקען איז מען ממשיך און מען נעמט אויף און מען האלט אן די ברכות פון השם יתברך בנוגע צו אייך זעלבסט אייער מאן און אייערע קינדער שיחיו.

וועגען אייער פראגע בנוגע אייער זון בפרט, זיכער ווייסט איר אז צו יעדער זאך איז גרינגער צו געפינען א עצה ווען מען ווייסט די סיבה פון דעם, און דעריבער דיין איך אז איר וועט ניט אננעמען פאר אומגוט מיין פראגע, און וועט ענטפערען מיר ווי די ווירקליכקייט איז געווען, צי איז אייער זון שי' געבארען געווארן בטהרה - דאס הייסט אז צו יענערצייט האט איר אפגעהיט די אידישע מנהגים פון מקוה און טהרה ווי עס באדארף צו זיין - און נאכן ערהאלטען אייער אויפריכטיקען ענטפער וועל איך אייך ענטפערן מיין מיינונג אין דעם. און דערוויילע - ביזן ערהאלטען אייער ענטפער - ווען איך וועל זיין אי"ה דעם סוף חדש אויף דעם ציון הקדוש פון מיין שווער כ"ק אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, וועל איך מזכיר זיין אייער זון שי' צום גוטען געזונט, און ווען איר וועט מיר שרייבען דעם נאמען און מוטערס נאמען פון אייער מאן און אויך דעם נאמען פון אייער טאכטער תחי' וועל איך אויך זיי מזכיר זיין אויף דעם ציון הקדוש.

אין צווישען צייט, האט איר באדארפט בודק זיין די מזוזות פון

שלג

אדמו"ר שליט"א

אייער הויז צי זיי זיינען כשר'ה, און אויך זעהען אז אייער זון שי זאל
שלאפען אין א יארמולקע און טראגען א טלית קטן, און
זעלבסטפארשטענדליך עסען נאר כשר'ה מאכלים.

בברכה לה ולכל בני ביתה שיחיו.

מפתחות

מפתח ענינים

א :	בטחון :
רכה (במ"ת הקב"ה לימד את בני קמץ	סא. סט. קמה. קנז. רד. רח. רכח. רלז.
א — אנכי).	רמב. רנז. שיח"ט (ב. הנשים צדקניות
אדר :	הביא גאולת מצרים).
רמג (מרבין בשמחה). רנ (מזלו דגים,	בנים :
וידגו לרוב).	כד (סגולה לב. — אהוי"ר). קפה
אהבה :	(כנ"ל). שה (סגולה לב. העבודה בשדה
קפה (ג' א.). רטז (כנ"ל).	החנוך).
אהבת ישראל :	בר מצוה :
קית. קפ (רבותינו מס"נ להשריש א"י	מ. עו (ב' דיעות במקור הדין דכן י"ג
בחסידים). רסט. שלא.	למצות כב"נ). פה. צה (להיות על הציון
אהלי קודש :	לפני הב"מ של בנו). שכו (כנ"ל — עו).
רב (של אדה"ז בהאדיטש).	בריות :
אחדות :	קמח (הג"י ברמב"ם: היות הגוף בריא
קנה (מתוך א. ילכו לקבל משיח). קעג	מדרכי עבודה ה').
(אמיתי — מצד אב א' לכולנה). רח	ברכה :
(כנ"ל).	סד (צ"ל כלים — תפילין, תהלים
אימתי אתי מר :	צדקה). קע (הלשון גשמי ב. — ע"י
מר.	חרישה וזריעה).
איתן :	ברכת כהנים :
קצא (עצם הנשמה. שם ע"ב. מקור	י (הכוונות).
השכל). רס (כנ"ל).	בשמים ממעל ועל הארץ מתחת :
אמונה :	רלזח (בעניני ש. להביט ממעל ובעניני
שג (מיכלא דמהימנותא — שהא. באה	א. להיות שמח בחלקו).
בהתאמתות).	בת קול מכרזת :
אני לא נבראתי אלא לשמש את קוני :	קלד (בשם הבעש"ט שהמזל שומע.
קצה. רד.	מבואר בשל"ה).
אריכות ימים ושנים טובות :	גאולה :
יט (ממולאים בתומ"צ — טוב	ד (אתחלתא).
האמיתי).	גולגולת :
אתכפיא :	רכג (טריפות הג).
קסח.	גוף :
אתרוגים :	ס (אין לאדם רשות על גופו).
כו.	גיהנום :
בא בימים :	צח (גשמיות וחומריות העולם).
רד (ממולאים בתומ"צ).	

שלז

שלח

מפתח ענינים

גילוי ראש:	התרת נדרים:	
קעה.	קט (לא לאמר יה"ר וכו'). רלד.	
גלגולים:	זדונות נעשו לו כזכיות:	
לט.	ד.	
גניבה:	זכרון ימי קדם:	
קעד (נטי' לג.).	מ"מא. צח. קז.	
גרות:	זקן:	
רה"ר.	לה"ר.	
גשמיות ורוחניות:	זרוק חוטרא לאוירא אעיקרי קאי:	
נה. רלו.	סח.	
ד' בנים:	חומר וצורה:	
שא (נגד אבי"ע). שח"ט (לקרב גם הבן רשע).	רצב"ג (הגברת הצ. על הח. ח. אינו הולך לאיבוד אלא נהפך לאנרגיה).	
דגים:	חת"ת:	
רנ (יהודים, חסידים, וידגו לרוב).	ו. כג"ד. נא. קמה. קנח. קפא. קצג. רד.	
דידן נצח:	דש (בלילה).	
ריח.	חוצה:	
הוצאת ז"ל:	ריח (הפצת המעינות ח. כמה אופנים בח.).	
יא (שימוש במוך). ריא (בענין גנ"ל).	חזן:	
הבל תלוי במזל כו':	סג (שליח הצבור).	
ריג.	חי העולמים:	
הן:	קכב (בצירה או בפתח).	
עד (יחידה).	חיים:	
הפטרות:	לד (וחיי הח.).	
קח (בשר"ח אלול, כפ' החודש שבת חנוכה).	חכמת סופרים כו' נעדרת:	
השגחה פרטית:	עג.	
לו. סו (שיטת הבעש"ט. הוספת אדה"ז). קל. קנב. קסא. קפד. רח. רטז. רמב. רמו. רס.	חלומות:	
התאחדות:	טז. מט"נ.	
ח. קלו (ה. אמיתית בענין של תומ"צ).	חלוקת הש"ס:	
התועודות:	קעב.	
מד (כ"ט כסלו). מח"ט (עיקרה באור לכ' ב' אופנים). צו. צח (מביאה החלטות). ק (כנ"ל). קב. קטריז (כנ"ל). קנח. קפא. רמד (התכלית בעבודה). רפו.	חנוך:	
התקשרות:	נו (כמו גרעין כו'). סז"ח (חובת ההעסקות בעניני ח.). עא"ב (בפילדלפיה). פ. קז. קכה (הנוער באה"ק). קמט (בלימוד הדינים נכנס הבפ"מ). קעד (כשמדברים עם הבנים בעניני תומ"צ סוכ"ס פועלים). קצ (כשם שמניח תפילין בכ"י כך צריך להתעניין בח. ב"ב בכ"י). ריג (בפילדלפיה). רלז. רנג"ה (ע"י שלמד	

טבילה:

צ (בדירות הישרות. המים צפים על הראש).

טהרת האויר:

שי (ע"י אותיות התורה).

טהרת המשמחה:

ח"ט (ועד טה"מ לבניית מקוה). קיכ"ג. רכא. שלב.

טוב ורע:

שו (לאחר חטא עה"ד נתערכו. בד"כ בסכסוך כ"א אשם קצת וצודק קצת).

טוב לשמים וטוב לבריות:

ריז (לנה"א ולנה"ב).

טחול:

רכג (נקב בט. בשור).

טלית:

צא (למתפלל לפני העמוד במנחה של שבת).

טעמים:

סר"ז (כשאינם מתאימים לפי הפשוט).

טריפות:

רכב"ג (הס' ברכת אברהם. פס"ד הצ"צ).

י' כסלו:

לא"ב. סה.

י' שבט:

קכו. קעו"ז. רא. ריא. ריב (להשטח על הציון). ריג (להיות בהתוועדות). רל"ז.

רמה.

י"ג תשרי:

נא.

יום הולדת:

טז"ז (כ' מ"ח).

י"ט כסלו:

לא"ב. מג"ט. נו. עט. קכט. קל. קלג. קמה"ו. ריב.

ימים יוצרו גו':

קמא. רפ.

יראה:

קצא (י' ה' לחיים שע"י י' נתוסף חיים).

מרדכי עם הילדים ביטל הגזירה. רע"ו ט (בפורים — כנ"ל. ובפסח — שלא ישנו התינוקות. קרי"ס — הכירוהו תחלה). שה. שיז (הביא גאולת מצרים. יבוא גאולה העתידה). שכא (עיקר הח. הוא הבפור"מ). שכג"ד (ח. הכנים. חזקה לתעמולה שאינה חוזרת ריקם). של (עיקר הח. הבפור"מ).

חנוכה:

לג (הנס בשמן — פני' התורה). עז (דמי ח. לתל'). פח"ט. צג (נס פך השמן). צור ז (רצו להשכיחם תורתך. נס השמן אף שע"פ דין מותר להדליק בשמן שאינו טהור. לכן בנ"ח מהדרים מן המהדרים). קב (להאיר החשך). קר"ז (כנ"ל — צור ז. נס הנצחון ונס השמן). קח (החזקת נר השמש בעת הברכה).

חנוכת בית:

סה (לישיבה במלכורן). קיז (הג"ל).

חסידות:

כו (חזרת דא"ח כרכים). כט"ל (הפצת רעיון הח. מה"ו (חובה על כ"א — יפוצו מעיינותיך חוצה. דיוק הלשון). פ (מורשה לכל ישראל). פט"צ (סדר הלימוד). קיז (לימוד בשיבה למתחילים). קלא. קלב (חזרת דא"ח בע"פ. הסדר כמו בתו"ת מלפנים. הלימוד למיגרס). קסו (קב חומטין שע"י קיום התורה). קפה (עיקרה הכפועל: ג' אהבות). קפח"ט (שמן מפעפע). ריז (קב חומטין). שיג (סדר הלימוד). שכד.

חסידים:

פו (ע"י חסידות). קנה (בכל ח. יש כח הרבי). קצג (מדריגה נעלית). קצד (בתחלה שמעו ואח"כ השתדלו להבין).

חרישה וזריעה:

קסד. קסט"ק. רמח.

החש בראשו יעסוק בתורה:

נג"ד.

מפתח ענינים

שמ

מחלוקת:	כ' מ"ח:
קפ (להשמר מזה בא"י). רסה (כנ"ל).	טז. יט.
מחשבה:	כהנים:
קכא (הבהמה מתקדשת ע"י מ.).	קעד (כל ישראל ממלכת כ.).
מחשבות זרות:	כומר:
לח. קע. רלה. רנט.	ריד (לנאום יחד אתו).
מילה:	כל הנוטל פרוטה מאיוב מתברך:
קמט.	נב. רכא.
מלכות:	כמות ואיכות:
ש (מקבלת מהספירות ושרשה ברדל"א).	מט. קנא.
מנהגים:	כשרות:
ו (שנתגלו ע"י אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע).	ריג.
צב.	כתבי-יד:
מנין המצוות:	רב (של אדהאמ"צ).
קכב (תשובה. ציווי כולל).	לבושים:
מסחר:	רצא (ל. ארוך בש"ק).
רכז (של ירידת הנשמה לגוף).	לימודי חול:
מעות חטים:	קצו.
שטז (בכל השנה).	למנצח יענך:
מעין:	קה (בלילה קודם ק"ש — כשאשחו מעוכרת). רכא (כנ"ל).
מו.	מאימתי:
מעלין בקודש:	קעג (מלשון פחד). רח (כנ"ל).
יח (לכמה דיעות מדאורייתא). שלא (כנ"ל).	מאמרים:
מעמד:	הבעש"ט: רעז (מכל מלמדי השכלתי).
קכח. קצו. ריח.	אדה"ז: מז (לפני ואחרי פ"ב). קצא (משכיל לאיתן). רנט (והדרת). שכ (יצי"מ ככ"י).
מצה:	אדמו"ר הצ"צ: ריט (שבסידור בית האוצר).
שג (מיכלא דמהימנותא — שהאמונה באה בהתאמתות). שיב (אפייתו בע"פ).	כ"ק אדמו"ר שליט"א: שיג (הגהתם).
מצוות:	מאסר וגאולה:
קה"ו (דארף קאסטן געלט). קכא (שבלב). קפא"ב (מצד קב"ע או ע"פ שכל). קפג"ד (אף שאין מבינים, כמו רפואות).	אדה"ז: מז"ח.
מקוה:	מודה אני לפניך כו':
ח"ט. קמד (מותר למכור ביהכ"נ לקניית מ.). רמא (כתקנת אדו"ע). ערב. שז.	קצה.
מראית העין:	מופתים:
ריד (כשנאמים יחד עם כומר).	רמא.
	מזוזות:
	נ. פא. קה. קיב. קכו. קעה (להחזיק בחדרו בביה"ר). רט (כתובת). רכ. רכו. שלב.

מפתח ענינים שמא

מרה :	שיח (בטחון ג. צדקניות הביא גאולת מצרים).
מרה שחורה :	נשמה :
יד.	קצא (נרנח"י. בזהר נר"ן ונ. לנ).
משמעת :	נתאווה הקב"ה להיות לו ית' דירה
דש.	בתחתונים :
משניות :	קצב (הטעם שיש ע"ז למטה אינו שייך למעלה).
לח. נו. רז. ריח. רלה. רנט. רצא.	סדור :
משפיע :	עב (הדפסת ס. תהלת ה').
קצ (לעפמים המ. רוחניות צריך לקבל מהם השפעה גשמית). קצז (הרמ"ז גרינגלאס).	סוכה :
נבואה :	קי (הכוונה מצוה. ההלכה שבסתרכ"ה).
ג.	סוכות :
נדה :	ו (הקדמת ברכת שהחיינו לב. לישב בסוכה כליל ב').
קח (הזכרת השם).	סיפורים :
ניגונים :	שכז"ח (ס. חסידים. ס' בראשית קדם).
רא.	סליחות :
נסינות :	קט (בצום גדלי').
קסח.	ספירת העומר :
נשים :	שיג (אחר עלינו. קדיש אחריו).
רמו.	ספר תורה :
נרות :	ריג (ס"ת וח"ח מי עדיף).
קה (שעוה לחנוכה). קסא (נ. תמיד כביהכ"נ).	סת"ם :
נרות להאיר :	רט.
א. סט.	ספרי' :
נשואי תערובות :	ב. לב"ג. נה. סח. עט. פג. קכ. קנב. קסא.
קיג.	ספרים :
נשואין :	ב (תורת חיים). לג (שדי חמד). קכ"כ (נזר הקודש). קכח (זהר תורה). קמז (אנצ' חלמודית. פס"ד צ"צ ושדי חמד).
נכ (בכסלו או באדר). נג (הכנות לחתונה — תורה). פז (הכנות של הכלה — תהלים. מנהגי נ.). קכז (בבוקר זרע זרעך גר. בפרט אחר האכדות הקשות של עמינו כו'). קכט (הכנות — הל' נדה. ר"ח שער הקדושה). רלד (עדי קדושין — קיום). רפג (עם כת כהן).	קנד (שקיבלו משלל הנאצים). קנד (זהר). קסא (פי' ר' אפרים עה"ת). קסב (בית רבי). רכב (כרכת אברדם). בעש"ט : קנ (כש"ט). הרב המגיד : קנ (אור תורה). אדה"ז : לח (תניא). נו (תניא). פט (תניא). קכה (תניא) — פרק בכ"י או כפי שנחלק). קנד (תניא). קע (תניא). קפה (תניא). רלה. רנט. ער (הדפסת התניא).
נשים :	
רל (הקדמת נ. לאנשים כמ"ת). רפד (הברכה בבית נמשכת ע"י האשה). שיז (בזכות נשים צדקניות נגאלו ממצרים).	

רפו (תניא). רצה (הדפסת התניא. הדיוק באותיות, הגהות).

אדהאמ"צ: פט (שער היחוד).

אדמו"ר הצ"צ: פט (דרמ"צ). רכג (פס"ד).

אדמו"ר מוהרש"ב: ו (הגהותיו לסידור).

אדמו"ר מוהריי"צ: נ (זכרונות). רה (הדפסת ספרו). רמו (זכרונות). רצו (ס' השיחות).

עדות:

רלד (בירור וקיום, אתם עדי — שותף במע"ב).

עזרת נשים:

רצא.

עיבור:

רכא (לא לפרסם). שכז (פתיחת הארון). עיי"ע למנצח.

עצירות:

קפו.

עשי' לעילא:

רמ. רצג.

עתונים:

קסכ (כלתי חרדים). שכג.

פאה נכרית:

רלכ.

פגיעה בכבוד:

נ.

פורים:

רנה"ו (שמחתו גדולה מבי"ט). מותרים בעשיית מלאכה. חיוב אכילת פת ובשר. רנו (אתהפכא). רעו (שייכותו לחנוך).

פכים קטנים:

רפכ.

פנס:

כ. לר. נג. נח.

פסוקים שאומרים בסיום שמו"ע:

פסח:

רע"ט (שיכותו לחנוך). שטז (נזכר בכל השנה).

פרסום:

קעט (מצוה לפ. עושי מצוה).

פתגמים:

קיט (ר' זוסיא מאניפאלי: מכל אדם יש ללמוד כו' מגנב). קנה (אזוי אזוי איז דער ענין. המענה חלוי בפ"י המקבל). רכז (כשאין חרשות ה"ו גופא ידיעה טובה). רמ (הזהר: עשי' לעילא).

בעש"ט: קלד (מ"ש בשמו שהמזל שומע ומ"ש בשעהיחיה"א אף שכ"כ במדרש ובשל"ה). קנ (כאשר גופו חולה גם נשמתו נחלשה). קנח (עכדו את ה' בשמחה — גם באכו"ש). קעו (כנ"ל). ריו (כי תראה חמור כו'). רמט (נשמה יורדת לע' פ' שנה לעשות טובה לזולתו). שכג (והי' ראשיתך מצער — ועיי"ז — אחרייתך ישגא מאד).

הרכ המגיד: נט"ס (א קליין לעכעלע אין גוף כו').

אדה"ז: כד (סגולה לבנים — אהו"ר). נה (הגשמיות רוחניות). צח (יעדער וואס האלט זיך אין קליאמקע כו'). קעד (בזכות המס"נ שלו יצליחו החסידים). קצג (אויף וואס דארפמען דין). רג (אחר מדה"ד באה מדה"ר). רו (מיט דריי זאכן דארף מען זיך גיט אנשלאגן כו'). רלו (לעשות מהגשמיות רוחניות). רמ (כנ"ל — קעד). רנו (איך וויל כו' דין אליין). רפה (כנ"ל — קעד). שלא (ואהבת לרעך כמוך — כלי לואהבת את ה"א).

אדמו"ר הצ"צ: יט (כשיהודי בן 99 רוצה לימול ראוי שיתגלה אליו ה'). קנה (החסידים מתוך אחדות ילכו לקבל משיח). קצא (די נשמות הערן). רכד (כנ"ל).

אדמו"ר מוהר"ש: א (אז גוט איז גוט

מפתח ענינים

שמג

ריקם). שלא (הנה זה עומד אחר כחלינו).

צבא:

פח (תפילין סגולה לחיילים). קיר (כנ"ל). רפכ"ג.

צדקה:

לו (רק א' מאברי הנשמה). סד. סח (ע"י הצ. נעשים מוחו ולבו זכים כו'). צ (כנ"ל). קמז (כלי תנאים). קנח. קסה. קעה. קפג. רלח (אין להסתפק בצ. לבר). רעד (להודיעו לאיזה קופה יכנסו המעות). שטז (רוחנית).

לפני הדח"ג לקופת רמבעה"נ: כד. נ. פא. קה. קיג. קסא. קעה. רכ. רכו. שכו.

ציון:

צה (להיות עה"צ לפני ב"מ של בנו). ריב (ביו"ד שבט).

ציצית:

קעה (לילד).

צמיחה:

שיג (מגרעין שאין זרעו כלה).

קדיש:

שיג (אחר ספיה"ע).

קיטל:

פז (ביוהכ"פ דשנת החתונה).

קירוב רחוקים:

קטו (ניט אראפלאזן זיך — אויפהויבן יענעם).

ראוני נערים ונחבאו:

קנט.

ראי:

קח (ר. פני צדיק). קנד (סגולה לר. — תניא וזהר). קפר"ז (סגולה לר. — חסידות, רואה הנולד).

רופא:

נ (הרפואה באה ע"י סם פלוני ור. פלוני).

ריאה:

רכג (כועה בר. ארום בר.).

רפואה:

קנורח (רק הרופא צריך להעמיק בזה).

כו'). נו (כנ"ל). לימוד תשב"כ עם פרש"י בכ"י. מס' גמרא בשנה). קא (נדחה לעיר — לא לפרנסה גשמית אלא להשפיע). קנה (אותיות גיט יחידה שבנפש). שלא (אז גוט איז גוט כו'). אדמו"ר מוהרש"ב: צח (גיהנום — גש' וחומריות העולם). קעא (זיי זינגען מיט קבלת עול). קצ (כשם שמניח תפילין בכ"י כך צריך להתעניין בחנוך ב"ב בכ"י). רלה (טובה פעולה א' מאלף אנחות).

אדמו"ר מוהריי"צ: ד (אחר יוהכ"פ צ"ל חשוכה). כ (כשמעמידים פנס מתקבצים). לר (כנ"ל). נב (על מרד"ל כל הנוטל פרוטה כו'). נג (כשמעמידים פנס מתקבצים). נח (כנ"ל). עא (חזקה לתעמולה שאינה חוזרת ריקם). פב (ברכתו ליי"ט כסלו: גוט יר"ט לשנה טובה כו'). צג (הקב"ה אינו נשאר בע"ח). צח (כל התועדות מביאה החלטות). צט (קלייבן גשמיות זייען רוחניות). ק (כל התועדות מביאה החלטות). קא (חזקה לתעמולה כו'). קטו (בקירוב רחוקים: ניט אראפלאזן זיך — אויפהויבן יענעם). קיט (א אייגענער איד — השייך לתומ"צ). קנ (ללמוד כש"ט ואו"ח). קנה (אמאל ענטפערט מען וואס ס'ענטפערט זיך אליין). קס (קלייבן גשמיות זייען רוחניות). קע (בשם כמה מנשיאינו: אין א פוסטקע קריכט). קעא (מלמד טוב פועל גם על תלמיד עצלן שילמד בעצמו). קעד (כשמדברים עם הבנים בעניני תומ"צ סוכ"ס פועלים). קפג (יעזוב האנחות ויתחזק בעבודה). קצו (המטפס על ההר — כשעוצר נופל). ריג (גם על שמכניסים בראש צריך השגחה). רמח (חזקה לתעמולה שאינה חוזרת ריקם). רעז (הנה זה עומד אחר כחלינו). רפה (ביוקר הזמן שאנו בו). שכג"ד (חזקה לתעמולה שאינה חוזרת

- קסו** (כנ"ל). קפד (אף שאינם מבינים, כן תומ"צ). רכד (כנ"ל). שיד (ע"י תפילין וכשרות).
- שאלו לחכ' כו' :**
כ"ג.
- שבת :**
קיב (ספינה ישראלית הנוסעת בש.).
קכו (תיקון לטענה בזמן הדה"נ — §7.02). קמח (כנ"ל — קיב). רלו.
- שבת מברכים :**
לג. רפו.
- שו"ב :**
מא (באירלנד). רנ"ב (אחר הימום. בשכדי').
- שטפון :**
רג.
- שיבה :**
רלא (בן ע' או בן ס').
- שידוכים :**
להדו. קג"ד. קיט (השתדלות). רסט"ע.
- שיחות :**
אדמו"ר מוהר"ש : נא.
אדמו"ר מוהרי"צ : רצו (ס' הש.).
כ"ק אדמו"ר שליט"א : צט (ש"מ כסלו). קעג (כ"ד טבת). רח (הנ"ל).
- שיעור אכילת פרס :**
קי.
- שלוש :**
קעג (הכלי המחזיק ברכה). רח (כנ"ל). רפ (בין נה"א לנה"ב).
- שלוש בית :**
יב"ג. לט. סא. פא. רכד"ה (ע"י ש"ב בין הנשמה והגוף). רפט.
- שליחות :**
קעא. קצד. רלו. רמב. רפב (כשהולך בש. הקב"ה יש לו חוקף ויצליח). רצ (יחד עם הש. ניתנים הכחות).
- שמות :**
פכ (קריאת ש. שייך להורים). קכג (קריאת ש. אם שייך לאב או לאם. ש. השבטים ע"י האבות או האמהות).
- שמחה :**
ד"ה (אף התשובה צ"ל בש.). ז (בצוותא). קנח (עבדו אתה' בש. — גם כאכו"ש). קעו (כנ"ל. ש. הרלו"צ מבא"ד בברכה שלא עשני גוי). קצג. רד (ממשיכה ש. למעלה). רמג (באדר. בנינים של ש. שיכנה ביהמ"ק). רנה"ו (בפורים וביו"ט). רס (באדר. בריבוי).
- שמחת תורה :**
טו (תהלוכת התמימים לבתי כנסת).
- שמיטה :**
כה (קרן הש.). קלג (קרן הש.).
- שמירת המקדש :**
קכ"כ (בג' מקומות, מנינא למה ל').
- שנאת חנם :**
קיח (התיקון : אהבת חנם). שלא.
- שנים אוחזין בטלית כו' :**
רכז"ח (ברוחניות).
- שפות :**
לג (צרפתית). קד (רוסית). אידיש. צרפתית).
- תהלים, אמירת :**
יו (קאפ' המתאים לשנה). סד. פז (הכנות לחתונה). קעד. קפא (לפני ניתוח). קפג. רט (כעוסק בנגעים ואהלות. ענין של תורה ותפלה). רכו. רלח. שטו (קבל ע"ע לומר ת. בשופי). עיי"ע חת"ת.
- תוספתו של הקב"ה מרובה על העיקר :**
שיא (גם זה בא מהעיקר, ע"י אתדל"ח).
- תורה :**
ג. טז (לאחר מיתח והסתלקות). נג"ד (הכנה לחתונה. החש בראשו כו'. קומה שלימה). קמט (מנהגיו לומר גם בכת לתורה כו'). קסו (כלי רחבה לקבלת ברכות). רכ (כמה גדולי ישראל התחילו ללמוד בגיל העמידה). רפו (כנ"ל — קמט).
- תמונות :**
כו (החלמידים). קפא (כנ"ל).

שמה

מפתח עיניים

תנחומין:	תפלה:
רסו.	קג (טעימה קודם ה.ת.). שיב (אחר
תספורת:	חצות). שכה (אריכות התל' בת.).
יא"ב. כא"ב (בל"ג בעומר).	תקיעת שופר:
תעניות וסיגופים:	קט (המקריא מורה באצבע).
ס (מניעתם). קלב (כנ"ל). קסג (כנ"ל).	תרומה:
תפילין:	רמ (להגבי' החבורה).
סד. פח (סגולה לאריכות ימים, שמירה	תשובה:
לחיילים). צד (בחוה"מ). קיד (סגולה	ב"ה. קכא (מהיכן ילפינן שהוא מה"ת).
לאר"י). קכח (דשמו"ר וראב"ד). קפג.	תשעה באב:
רצו (שמירה לחיילים). שכז.	רז (לימוד).

מפתח מוסדות וארגונים

בית המדרש לרבנים:	אגודת חב"ד באה"ק:
רנטרס.	ל. עח. צו. קלזיח. קנא"ג. קעז"פ. רסא
בית הספר למלאכה בכפ"ח:	ב. רעג. רצג. שב. שכב.
פד.	אגודת ישראל:
בית רבקה — בית שרה:	קכד (צעירי).
כב"ג. נה (מקנס).	אגודת נשי ובנות חב"ד באה"ק:
גן ילדים:	קעט.
צה (של אינם יהודים). שכט.	אגודת נשים; ליידיס אוקזילרי:
דזאינט:	כ (במונטריאל). ק. רכט"ל. שיז.
פד.	אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש:
הדסה (ביה"ר):	רכה. רס.
קפה.	אוסטרלי: סה. קיז. ריט. רצז.
ועד הישיבות:	ארה"ק (רשת): קעז"פ. רסת. רעג"ד.
קנג.	רצז. שכב"ג.
ועד מגיני ומרחיבי החנוך הכשר:	מרוקו: לא. לג. נה. קכט. רלג. רנח.
רנב.	רצז. שג. שכא.
זרם בלתי זרמי — מוסדות חנוך	אחי תמימים:
באה"ק:	ניו הייוון: רסו.
עדר. שכב.	ראשון לציון: רסח.
ישיבות:	תל אביב: יג"ד. קנב. קעז"ח. רמח.
יו (בבני ברק). נח (במנטשטער). קעח	איגוד בתי כנסת חב"ד בשיקגו:
(בכפ"ח). קפ (בכפ"ח). קפח (מדרש	רפח. שלא.
שמואל). קצד. קצח (נתיבות עולם).	איגוד תלמידי הישיבות (את"ה):
קצט. שכד.	ריח. רלו.
כולל חב"ד:	בית יעקב:
קצח.	רפג.
עיי"ע צדקה (רמבעה"נ).	ביהכנ"ס:
לשכה לעזרת הפליטים בפריז:	צא"ב (אנשי ליובאוויטש,
נט.	דארטשעסטער). ר. רטו (אנשי
מזרחי:	ליובאוויטש באסטאן). רמ (דאנשי
קנג. רצד.	באלעכאוו). רפז (שערי תפלה בני
מחנה ישראל:	ראוכן). רפח (אגוד ב. חב"ד
קסח.	ליובאוויטש בשיקגו). שטז (אלבני
מרכז לעניני חנוך:	פארק שיקגו). שלא (אגוד ב. חב"ד
יח. כב. נה. פט. רט. רנב.	ליובאוויטש בשיקגו).

שמו

קה"ת:	משרד הדתות:
יח.	קנג.
תומכי תמימים:	משרד הסעד:
כללי; מרכז הישיבות: כד"ה. מב.	קנג.
עג"ה.	סוכנות:
עג"ה. קלט. קמ. ריב. רפד. רצב.	כח. רצד.
לוד: יג"ד. כרז. פד. קנב. קסד. קעז"ח.	ספרדים:
רסח.	קסז. קעח (מתימן).
ליוכאוויטש: קנא.	פעילי המחנה התורתי; פעילים:
מונטריאל: קצז. ריח.	רמז. רעג"ד. דש.
נ"י: קסד.	צעירי אגודת חב"ד באה"ק:
פריז: קסט.	כט. צו. רנז. רסא"ב. עדר.
תורת אמת:	
קי. קיא. קנב. קעח. רסח. רעט.	

מפתח אנשים

- אבוחצירה, ישראל: קסז. רצט. שב.
 אבוחצירה, מאיר: עט. פג.
 אבלסקי, זלמן טובי: שכח.
 אברהם אבינו:
 יט (בן 99 רצה לימול ולכן ראוי שיתגלה אליו ה').
 אברהם המלאך: קעג. רא. רח.
 אברהם יצחק ויעקב:
 פה"ו (תורה חופה ומע"ט). צט (כנ"ל).
 אברמסון, ארי': רא.
 אהרן, מסטאראשעלע: סו.
 אהרונוב, מנחם מענדל: רט.
 אזימוב, חיים הלל: קמח.
 אלאי, ירמי': עד. פה. קס. קסא.
 אלטהויז, פנחס: כח. רצה.
 אלמליח, יצחק:
 לב. עט. פג. קכט. רלג.
 אקסלרוד, משה:
 רפו (ובתו ונכדתו).
 בוטמן, שניאור זלמן: רמה.
 בלומפלד, מאיר: ב.
 בן-שחר, אורי: רסח.
 בעזפאלאו, יעקב מרדכי מפאלטאווא:
 קנה.
 ברוק, חיים שאול: רסח.
 ברוק, מנחם מענדל: רסח.
 גאס, חיים יעקב: ערה.
 גולדמן, נחום: רצד.
 גורארי, משה: רעג.
 גורארי, שמרי' בר"נ: יג. כז. ל.
 גורדון, יוחנן: רצ.
 גורדצקי, בנימין:
 לא. קלג. קמא. קצט. ר. רלג. רמט. רנט.
 רחצ.
 גליצנשטיין, אברהם חנוך: קסב.
 גלמן, ארי' ליב: קנג. רסד. רצד.
 גנזבורג, יעקב: קמג"ד.
 גפנוביטש, זלמן זרח: צז.
 גרוסמאן, אשר מניקוליוב: רצה.
 גרינגלאס, מנחם זאב: מ. קצז.
 גרינוואלד, מרדכי צבי: קנט.
 גרינוואלד, שלמה: קנט.
 גרינוואלד, משפחת: קנט.
 דברוסקין, ישראל ארי': דש.
 דובאוו, יצחק: שיכ.
 דובנער מגיד: רפכ.
 דובער, המגיד ממעזריטש: מג. קעג.
 ראה מפתח ענינים ערך ספרים. פתגמים.
 דובער, אדמו"ר האמצעי: סה"ו. קסב.
 ראה מפתח ענינים ערך ספרים.
 דווארקין, זלמן שמעון: מ.
 דוכובני, אברהם יהודה: רכב.
 דזייקאבסאן, ישראל: כב.
 האנזבורג, אברהם: שטו.
 הולצשטוק, אדמו"ר מוהרמ"י מאוסטרובצה:
 קז.
 הורוויץ, ישעי': קלד.
 הלל מפאריטש: קצא. רכד.
 העכט, משה: רסז. רעא.
 העכט, שלמה זלמן: רנח. רפח.
 הערים: רעא.
 הרצוג, יצחק אייזיק (הרב הראשי לא"י):
 קיב.
 וואלגעמוט, יהודה ארי': קפו.
 וואלגעמוט, יוסף: קפז.
 וואלף, אפרים: קכו.
 ווארהאפטגי, משה: ע.
 וויינבערג, יוסף:
 עג"ה. פו. צח. קלה. קס. קסה.
 ווילדער, ד"ר: רכח"ט.
 ווילימובסקי, חיים זוסיא: קעז"פ. שכב.

שמח

- זובער, יעקב ישראל: רנ.
 זיין, שלמה יוסף: קמו. רסו.
 זיסקינד, אברהם: רמ.
 חדקוב, חיים מרדכי אייזיק:
 קצד. רד.
 חיטריק, יהודה: ריח.
 חן, אברהם: שכ.
 חן, גרשון: רו.
 חן, פרץ: רו.
 חנון, דוד: שז.
 טאובל, שניאור זלמן: קמא. קמו. קפו.
 טולידנו, רפאל ברוך: לג.
 טולידנו, שמואל: קצט.
 טלושקין, ניסן: יד. שו.
 טעלעשעווסקי, רחל: של.
 יאלעס, אפרים אליעזר:
 קז. קעב. ריב. שיא.
 יונג, אליהו: פד.
 יונגרייז, אלעזר ארי: סב.
 יעקבסון, סימון: קיד.
 ישר, משה מאיר: ח.
 ישראל, בעש"ט: מר. סו. קל.
 ראה מפתח ענינים ערך השגחה פרטית.
 מאמרים. ספרים. פתגמים.
 כהן, רפאל נחמן: י.
 כהנא, נפתלי: עדר.
 כהנא, שלמה דוד: רנא.
 כהנא, הרב: שכב.
 כץ, יעקב: פא. רכז. רחצ.
 כץ, יצחק: רצט.
 כץ, מרדכי: רצט.
 לבנדה, משה: ר.
 לבית גד, חיים יוסף איסר: קסא.
 לוי יצחק, הרה"ק מברדיטשוב: קעו.
 לויטין, שמואל: קצו.
 לוין, ישראל יהודה: יא.
 לוין, שלום דובער: יא.
 ליברוב, סעדי: ריו.
 ליפסקר, מיכאל: לא-ב. נד-ז. קל.
 לנדא, יעקב: יז.
 לעסער, דוד נתן: קה.
- מטוסוב, שלמה: לא. לג. פג. קל.
 מייזליש, מאיר: רב.
 מינצברג, ישראל זאב: קפח.
 מירקין, יצחק: עג.
 מענדל, הרה"ק ב"מ בארער: קצ.
 מקלר, דוד ליב: רמו.
 מרדכי: סח (רצוי לרוב אחיו).
 משאש, שלום: עט. פג.
 נאה, אברהם חיים: קח. רלד.
 נאה, משה צבי: רלד.
 נמנוב, ניסן: לד. קסט.
 נעמצאוו, אברהם סענדר: קג.
 סבאג, יצחק: נד-ה.
 סגל, יהודה זאב: נח. שכד.
 סגל, פסח: שכד-ה.
 סוועט, מנחם מן: ה. קב.
 סילווער, אליעזר: רלא.
 סימפסון, אליהו: רטו-ז.
 סלוטסקי, אהרן: קנט.
 סלונים, עזריאל זעליג: ער.
 עובדי', דוד: עט. פג.
 פאגלמן, יהודה צבי: רמב.
 פופקא, אליעזר: עא-ב.
 פיעדליס, מאיר: קמו.
 פינסון, ניסן: קפג.
 פישר, מרדכי: ריג.
 פלאטקין, אברהם אלי: לד.
 פלוקסבערג, הרב: רי.
 פלייער, יוסף: רכז. רפז-ח.
 פליסקין, ישראל אבא: קיז.
 פריז, אברהם: קעח.
 פרלוב, מרדכי: קמג-ד.
 פרץ, יעקב: קכט.
 צאלער, צבי הירש: פז.
 צונץ, דוב ידידי: רמ.
 קול, משה: רצד.
 קלובגנט, איסר: ריט.
 קלמנסון, שלום מענדל: מא.
 קסלמן, שלמה חיים: קלא. קסד.
 קעלער, מאיר ליבער: קכה.
 קרסיק, אליעזר: קנא. קסד. קעח. שכ.

שניאור זלמן, אדה"ז:	קרעמער, ארי' ליב: קיב.
מר. מז. קסב. קעג. רט.	קרעמער, חי': כ.
ראה מפתח ענינים ערך מאמרים. מאסר	קרעמער, פנחס: צא.
וגאולה. ספרים. פתגמים.	רבינוביץ, לוי יצחק: עד.
שניאורסאהן, אדמו"ר מוהרי"צ:	רבינוביץ, עדר. ערה.
לא נסמן לרוב המצאו.	רבינסון, יוסף: ערב.
ראה מפתח ענינים ערך ספרים. פתגמים.	רבקין, שלום: ערה (?).
שניאורסאהן, אדמו"ר מהרי"נ: יא.	רוזין, משה: קכ.
שניאורסאהן, מנחם מענדל (אדמו"ר	רויטבלאט, אלי' חיים: קיט.
הצ"צ):	רייטשיק, שמואל דוד: כג. רלו.
קסב. רטו.	רסקין, יעקב יוסף: רסח.
ראה מפתח ענינים ערך מאמרים. ספרים.	שאייעוויטש, משה:
פתגמים.	יח. רכה"ז. רמג. רפודח.
שניאורסאהן, אדמו"ר מוהרש"ב:	שווארץ, ד"ר: כח. קלג.
קט (ככמה שנים לא הי' התוקע). קיא.	שוחאט, רוב יהודה: קנו.
ראה מפתח ענינים ערך ספרים. פתגמים.	שוסלשיק, שלום: ערה.
שניאורסאהן, אדמו"ר מוהר"ש:	שושן, שלמה: נד. נו.
נא. פתגמים.	שזר, שניאור זלמן: רסד.
שניאורסאהן, שמואל מנחם מענדל:	שטיימן, חיים: רצו.
כא.	שילדקרויט, משה דוד: רמט.
שניידרמן, שלום צבי: עא.	שם טוב, בנציון: קנה.
שפירא, יואל: קצ.	שמוטקין, יוסף: רסח.
שפירא, משה: ערב.	שמעון, רשב"י:
שראם, ברוך: צג.	קנה (אנא סימנא בעלמא — מצד
שרגאי, שלמה זלמן: רסד.	הביטול שלו).

מפתח מקומות

אוסטרליה: סה.	ליובאוויטש:
ראה מפתח מוסדות ערך אהלי יוסף	צח. רטו (מלשון אהבה).
יצחק.	ראה מפתח מוסדות ערך תומכי תמימים.
אירלנד: מא.	לנינגרד: פטרבורג: עב.
אפריקה:	מדריד: רמט.
הדרומית: עג'ה. קס.	מונטריאל: כ.
הצפונית: רנח. שב"ג.	ראה מפתח מוסדות ערך תומכי תמימים.
א"י, אה"ק:	מלבורן: סה.
ד. לה. לח. סב (עלי' לאה"ק. חיי א"י	מנטששטר:
וחו"ל ברחניות). עז"ח. קיא. קלג. קסז.	ראה מפתח מוסדות ערך ישיבות.
ריא. רנא. רסז (אינה דומה לחו"ל, לסדר	מקנס: לב.
החיים שם ברוח התורה). רצב. רצט. שא.	מרוקו:
שטו. שכ. שכג. שכח.	לא-ב. לה. סג. קמא. רנח. רצד (הנוער
ראה מפתח מוסדות ערך אגודת חב"ד.	העולה ממ.). רחצ.
אגודת נשי ובנות חב"ד. אהלי יוסף	ראה מפתח מוסדות ערך אהלי יוסף
יצחק. זרם בלתי זרמי. צעירי אגו"ח.	יצחק.
ארה"ב; אמריקה:	מרסי: קמא.
כח. פכ. רט. רצט. שכח.	נארוואלק: קצו.
ארשא: רי.	ניו הייוון:
בוסטון: רטו.	ראה מפתח מוסדות ערך אחי תמימים.
בני ברק:	ניו יארק:
ראה מפתח מוסדות ערך ישיבות.	לא נסמנה לרוב המצאה.
ברוקלין: קעא.	ראה מפתח מוסדות ערך תומכי תמימים.
ברייטאן ביטש: ח"ט.	סג'רה: רצד.
ברלין: קפו.	פילדלפיה: עא-ב. ריג.
הונגרי:	פלורידה: ס.
יא (פסק רכני ה. בענין שימוש במוך).	פריז: לה. ריט.
וויליאמסבורג: קעא.	ראה מפתח מוסדות ערך לשכה. תומכי
ירושלים: שכח.	תמימים.
כפר חב"ד:	צרפת: לה. קפט.
כח. פה. קלג. קנב. רסג'ה. רפד. רצד.	קאלמעל: מא.
שיט.	קזבלנקה: לא. קלא.
ראה מפתח מוסדות ערך ישיבות.	קנדה: יד.
לאדי: סה.	ראטשעסטער: קצט.
לוד: רצד.	ראשון לציון:
ראה מפתח מוסדות ערך תומכי תמימים.	ראה מפתח מוסדות ערך אחי תמימים.

שנא

שנב

מפתח מקומות

רודיזיא : קס.

שבדי' : רנ.

שטוקהולם : רנ.

שיקגו : רפח. שלא.

שפרטון : סה.

תימן :

כו (חנוך ילדי ת.). רצד (כנ"ל).

ראה מפתח מוסדות ערך ספרדים.

הל-אביב : קעז-ח. רסד.

ראה מפתח מוסדות ערך אחי תמימים.

מוקדש
לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו
כ"ק אדמו"ר זי"ע

נדפס ע"י

הרה"ת ר' יוסף יצחק הכהן וזוגתו מרת שטערנא מרים
בניהם ובנותיהם
שרה רבקה ובעלה הרה"ת ר' שמעי'
ובנותיהם ריזל וחי' מושקא שיחיו קרינסקי
מרדכי זאב הכהן, זלמן שמעון הכהן,
חי' שצערא, איסר אשר הכהן, זהבה, חנה,
ישראל הכהן, רפאל הכהן וריזל
שיחיו לאורך ימים ושנים טובות
גוטניק

